Solennes ⁊ quotidiani/ac practicabiles Tractatus dñi Martini de Cazariȷs Laudeñ. iuriſcõſulti ſunt hi ſubſequentes.

Tractatus de principibus.
Tractatus de cardinalibus.
Tractatus de conſiliariȷs principum.
Tractatus de legatis maxime principũ.
Tractatus de officialibus dominorũ.
Tractatus de milite.
Tractatus de caſtellanis ⁊ caſtris.
Tractatus de cõfederatione/ pace ⁊ cõuentionibus principum.
Tractatus de bello.
Tractatus de crimine leſe maieſtatis.
Tractatus de priuilegio ⁊ reſcripto.
Tractatus de dignitate.
Tractatus de fiſco.
Alius Tractatus de cardinalibus.
Tractatus de primogenitura.
Solẽnis repetitio ſuper rubrica. ff. de rei vendicatione.
Tractatus de legitimatione.

1530.

BIBLIOTEKA KÓRNICKA PAN 2
13870-13872
2208 a 1979

¶ Clariſſimi iuriſ=
conſulti dñi Martini de Cazarijs Lau=dẽſis ſolẽnis ⁊ quotidianus ac practica=bilis tractatus de principibus.

j.

PRincipes ſunt miniſtri dei in ter=ris: ⁊ omnis iuriſdi=tio trãſlata eſt in pa=pã.c.licet.de fo.com=pe.vbi Inno.Hoſt. ⁊ Jo.an.notabiliter tenent ꝙ deus crea=uit in principio celũ ⁊ terrã ⁊ omnia que in eis ſunt:angelicã ⁊ humanã naturã: ſpiritualia et tẽporalia:ipſa per ſeipſum rexit ſicut factor ſolet ſuam rem guberna=re:precepta dedit ⁊ tranſgrediendi penã impoſuit per ſeipſum.ſ. Ade ⁊ Eue ⁊ pu=niuit eum/Cayn ⁊ ꝗſdã alios:recto mo=do per ipſum. deum vſqꝫ ad Noe deus ceſar:tẽpore Noe creaturas ſuas regere per miniſtros ſuos.Et primus fuit Noe cui dedit deus gubernationem arche: ex qua ſignificatur eccleſia.et deus rectoriã dedit Noe ⁊ filijs eiꝰ ⁊ exercuit Noe poſt exituz arche officium ſacerdotis. In hac igitur vicaria ſucceſſerunt patriarche/re=ges/iudices/ ſacerdotes ⁊ alij qui pro tẽ=pore fuerunt in regimine. et ſic durauit vſqꝫ ad chriſtum qui fuit naturalis do=minus:et ipſe vicarium ſuum conſtituit Petrum ⁊ ſucceſſores quando dedit cla=ues regni celoꝝ.⁊ dixit paſce oues meas ⁊ quãuis in multos principes diſtincta ſint dominia mũdi:tamẽ quãdocũqꝫ eſt neceſſe/recurrendum eſt ad papam ſiue ſit neceſſitas iuris:quia iudex dubius eſt de iure ſiue facti: quia alias nõ ſit iudex ſuperior vel propter negligentiam vel va=cãtibus regnis ⁊ principatibus que ver=ba ſunt valde ſingularia pro ſummo põ=tifice. Limita tamen ſm Angelum in.l. bene a zenone.C.de quadri.preſcrip. Nã vacante regno ducatu vel marchionatu qꝺ immediate non ſubeſt pape non ſuc=cedit papa in iuriſditione ſed ſuperior.

ij.

¶ De poteſtate imperatoris diſputare in his que pertinent ad eius iuriſditio=nem eſt crimẽ ſacrilegij. ſecus in his que nõ ſpectãt ad eiꝰ iuriſditionẽ:vt in Fede=rico imperatore ꝗ fecit antipapã ⁊ cardi=nales.text.eſt cũ gloſ.in.l.diſputari.C.de crimine ſacrilegij.

iij.

¶ Licet olim eligebat Papa interue=niẽte impatore tñ hodie ſecus:vt no. per gl.⁊ Archi.lxiij.di.c.in ſinodo.⁊.xxiij.diſ. In noĩe dñi. Nã hodie ſunt exẽpti Pa=pa ⁊ prelati a iuriſditiõe imperiali.vt ple=ne ꝑ doc.maxime ꝑ Inno.in.c.ij.extra de maio.⁊ obe. Nã de conſuetudine ꝑtinet electio ſummi põtificis cardinalibꝰ ex=cluſo imperatore hodie ſm Hoſtiẽ. ⁊ Jo.an.in.c.licet.de elec.

iiij.

¶ In coronatiõe impatoris hebrei de cõ=ſuetudine ſolẽt aliq̃d dare.gl.no.in.l.j.C. de auro corona.lib.x.qꝺ eſt no.qꝛ al's fui interrogatꝰ in ciuitate laudeñ.de facto a ſabbato iudeo cũ impator donauerat au=guſte dicta iura coronat. iperialis ⁊ pcu=rator dicte auguſte petebat ab hebreis.

v.

¶ Imperiũ eſt electiõe nõ ſucceſſione vt plene not.in.c. ad apoſtolice.de re iudic. in.vj.⁊ ꝑ Bal.in extrauagãti.de pace cõ=ſtãtie.plene dixi in.l.ex hoc iure.ff.de iu=ſti.⁊ iu.in recollectis papieñ.⁊ etiã in pri=ma rubrica.ff.veteris.

vj.

¶ Quando ſunt duo electi iperatores in diſcordia quilibet adminiſtrat donec de=claret cuius electio eſt validior:⁊ priuile=giũ ab altero conceſſum vꝫ quãſcũqꝫ ſit exitꝰ queſtionis ſm Oldra.in cõſi.xxij.cũ ſequenti conſilio. facit qꝺ pulchre not. glo.in clemen.j.de iureiurando.

vij.

¶ Papa poteſt deponere principes ſi ni=mis grauãt ſubditos:vt no.xl.q.ij.vel.xv. q.vj.c.ſi alius.⁊ Inno.in.c.qꝺ ſup.de vo=to ⁊ vo.redẽp.⁊ Bal.in.c.cũ ab eccleſiarũ. de offi.ordi. quod intellige ſane quando grauant ſine cauſa. ſecus ſi cũ cauſa:pu=ta propter iuſtam defenſionem ſtatus: quia tunc poteſt ſuperindicta ponere.l. j.⁊ per totum.C.de ſuperindictis.li.x.no. in.c.j.que ſint regalia in vſi.feu.

viij.

¶ Leges ſeculares imperiales papa po=

ſeſt tollere quo ad ea que reſpiciunt pec-
catum non autē in alijs.glo.Jo.an.in.c.
poſſeſſor.de reg.iur.lib.vj.vide Ange. in
repe.l.j.C.de iudi.⁊.l.ſi certis annis.C.de
pactis.

ix.

¶ Princeps nō pōt ſine pctō de regno et
territorio ſuo iudeos et ſaracenos expel-
lere neqꝫ eis auferre bona ſua imo debet
papa eos tollerare:neqꝫ papa dꝫ precipe-
re vel pſuadere principibꝰ vt eos expel-
lant:niſi xp̄ianis immineat ſcandalū vel
periculū.ita no.per Inno.Hoſtiē.⁊ Joā.
an.in.c.ꝙ ſup his.de voto ⁊ voti redēp.⁊
Oldra. plene conſi.lxiiij. alias eſt.cclxv.

x.

¶ Papa vel imperator ex cā poſſet duo re
gna ſubdita ſibi vnire ⁊ eidem vnum re-
gē pꝛeponere ſm Ray. vt refert et ſequit
Albri.in.l.quoties.C.de preci.impe.offe.

xj.

¶ Notādū eſt ſingulariter ꝙ ſi princeps
vel fiſcus alienet ꝙ.l.bene a zenone.C.de
quadri.preſcrip. que vult ꝙ nō habeatur
regreſſus cōtra ementē a principe vel ha
bentē cauſam a fiſco non habet locū niſi
in imperatore: nō aūt in inferiore princi
pe ſm Bal.in.c.ad apoſtolice. de re iudi.
qđ Bald. in ꝓemio decretaliū limitat ni
ſi princeps in territorio ſuo regalia ⁊ iu-
ra fiſcalia a papa ⁊ īperatore haberent vel
nō cognoſcerēt ſuperiorē vel poſſediſſent
regalia ⁊ iura ſingularia fiſcalia per tātū
tēporis cuius initij memoria nō exiſtat.
c.ſuper quibuſdā.§.preterea.de verbo.ſi-
gni.l.hoc [illegible]re.§.ductus aque.ff. de aqua
quoti.⁊ eſti.⁊ faciunt no.per Bar. in.l.ij.
in prin.ff.de iure fiſci vel ſit liber popu-
lus.Barto.in.l.j.C.de bonis vacan.lib.x.
¶ Scđo nō habet locū.d.l. bene a zeno-
ne. qñ princeps non poſſidet rē alienatā
ſm Barto.in.l.fi.C. ſi contra ius vel vti.
pub. Item nō habet locum qñ princeps
alienat ante traditionē ſm Bal. in.c.j.§.
fin.de no.forma fideli. ¶ Tertio non ha
bet locū. d.l. bene a zenone qñ princeps
eſt in mala fide vt qꝛ ſcit. rē eſſe alienam.
glo.no.in.l.j.C.de ven.rei fiſ.li.x.⁊ in.l.ij.
C.de cōi.re.alie. ¶ Quarto nō habet locū
d.l. bene a zenone niſi cōſtet ꝙ princeps
vellet vti plenitudine poteſtatis ſm Bal.
in ꝓemio decretaliū. ¶ Quinto non ha-
bet locū.d.l.bene a zenone qñ res vendit
ur. creditorio ſm Bald. in.d. proemio
decretaliū.⁊ vide etiā Cy. in.l.fi.C. ſi ad-
uer.fiſ. ¶ Ultimo non habet locū.d.l. be-
ne a zenone in rebus eccle.alie. a princi-
pe vel a fiſco.glo.xij.q.ij.c.quecūqꝫ. ¶ Itē
in rebus eccleſiaſticis nō haberet locum
ſm Archi.xxiij.q.fi.c.cū minor. Item mi-
nor pōt petere in inte.reſti.l.j.C.ſi aduer.
fiſ.⁊ Ang.in repe.l.j.C.de fi. inſtru.⁊ iur.
haſte fiſ.li.x.q̄ limitatio.auree ſunt notā.

xij.

¶ Si violēto occupatori ciuitatis vel ꝓ-
uincie princeps cōceſſerit ciuitatem vel
prouinciā violēter occupatā nō valet cō-
ceſſio vel confirmatio.l. meminerint. C.
vñ vi.⁊ ibi Bart.qđ intellige verū niſi ex
cauſa vera ⁊ iuſta princeps faceret cōceſ-
ſionē non obſtante dicta violētia.l.luciꝰ.
ff.de euictio.l.ſi ita verberatū.§.j.ff.de rei
ven.⁊ no.in proemio.ffoꝝ. ⁊ in.l.fi.§.j.C.
ſi contra ius vel vtili.publi. et dixi in.c.j.
de natura feudi.in vſi.feud. hoc anno in
hac ciuitate Senenſi ego Martinus.

xiij.

¶ Papa et Imperator poteſt condere te-
ſtamētū.gl.in.l.cū heredes.C.q̇ teſta.fac.
poſſunt.qđ intellige de proprijs rebꝰ nō
imperij vel eccleſie.ar.c.primi.⁊.c.cum in
officijs.de teſtamentis.

xiiij.

¶ Qñ imperator donat nō exigitur inſi-
nuatio.l.pe.C.de dona.inter vi.⁊ vxorē.l.
ſancimus.cū aut.ſua.C.de dona. Idē di-
cendū eſt de regibꝰ ⁊ principibꝰ.⁊ ita ſer
uat de facto ſm Jo.an.in addi.ad Spec.
⁊ refert ⁊ ſequit.d.Jo.de imo.in repe.c.cū
cōtingat.de iureiur.in.vj.folio.

xv

¶ Neqꝫ muri neqꝫ porte ciuitatis habita
ri poſſunt ſine permiſſu principis.caſus
in.l.fi.ne quid in loco publico.

xvj.

¶ Ab omni ſuperioritate principis intel
ligitur exceptū ius honeſtatis. Et ideo ſi
princeps inuitat dñas ſubditorū ad tri-
pudiū nō tenent ire.Bal.in.l.ꝙ ex liber-
ta.C. de ope.liber. ſi tñ inuitaret eas do-
minas cauſa aſſociandi cōſortē tenentur
ire:quia ceſſat cauſa inhoneſtatis.
¶ Sub imperio romano ⁊ ꝯſequēter ſub
imperatore ſunt oēs ciuitates et princi-

xvij.

Pes mūdi.l.deprecatio.ff.ad.l.rho.de iac. ⁊ no.in.l.cūctos populos.C.de ſum.tri.⁊ fide catho. Multe tñ ſunt ciuitates q̄ nō ſubſunt de facto vt ciuitates hoſtiū imperij.l. hoſtes.ff. de capti. Quedā tñ ſunt q̄ nō ſubſunt de iure vt ſunt ciuitates que ſubſunt eccleſie romane vt ciuitas romana.cle.ne romana.de iureiu.c. fundamēta.de elec.li.vj.⁊ vide Bar.in.d.l.hoſtes. ⁊ Ange.in.l.oībus.ff. ad treb. Nā de patrimonio ecclie romane eſt tota ſardinia ⁊ ſicilia.gl.i.c.ſi diligēti. de preſcrip.⁊ di. xcix.c.j. et roma. cū ſuo ducatu.lxiij.diſt. c.tibi dño.⁊.c.ego ⁊ feraria ⁊ marchia.gl. in aut.vt eccleſia romana/et bononia et romādiola.Spe.in ti.de reſcrip.§.j.⁊ Jo. an.in.c.mādata.de preſump. An aūt rex francie ſubſit imperio romano vel pape. Inno.in.c.p venerabilē.q̄ filij ſint legiti. ait ꝙ pape.ſed glo.in.c.j.de ꝓhi.feu.alie. dicit hoc verū quo ad iuramentū nō quo ad alia.vide Spec.in ti.de appel.§.nunc tractemꝰ.⁊ gloſ.⁊ Jo.an.in.d.c.p venerabilē.ꝙ imperatori ſubeſt: dixi pulchre in diſputatio.legitimādū.quam feci in ſtudio Papieñ.vbi vide.

xviij.

¶ Papa preeſt oībus.ix.diſt.cūcta.nā ſicut ponere duos principes eſt hereticū. Ita ponere duos vicarios gñales equalis poteſtatis in terris hereticus videtur vt per Hoſtiē.⁊ Jo.an.in.c.p venerabilē. ⁊ in.c.cauſamq̃.qui filij ſint legitimi.

xix.

¶ Subditi tenentur iurare obediētiam principi ſuo.gloſ.in.l.non videtur.§.qui iuſſu.⁊.l.velle nō videtur.ff.de reg.iur.

xx.

¶ Regnū eſt q̄d indiuiſibile.Cy.in.l.ſi viua matre.C.de bo.mater.et Bald. in aut. hoc ampliꝰ.C.de fideicō. Nā ꝑpter delictū inobediētie filiꝰ priuat̃ toto regno.c. lz.devoto ⁊ vo.redēp.Aduertēdū tñ eſt ꝙ ſi rex in teſtamento ſuo reliquerit legata vel fideicōmiſſa filiꝰ inobediēs ei nō priuaret̃ regno ſuo. Nec Baro ſua baronia qꝛ nō eſt proprie corpus hereditariū niſi Baro eēt inueſtitꝰ a rege ꝓ ſe ⁊ heredibꝰ ſuis: qꝛ tūc filij q̄ priuarent̃ hereditate caderēt a iure baronie.c.j.an filiꝰ vel agna. Nā.d.c. licet nō eſt trahēdū ad cōſequentiā alteriꝰ precepti ⁊ in ſucceſſione regni nō habent locum iura legitime ne fiat diuiſio regni.glo.in.d.c.licet.

xxj.

¶ Rex in regno ſuo eſt lex animata.vt in aut.de cōſul. et pōt tollere legē cōem dūmodo nō tollat ius ſuperiorū.c. venientes.de iureiu.l.priceps.ff.de legi.⁊ ibi no.

xxij.

¶ Cōſuetudo regni ꝙ primogenitꝰ preferat̃ nō dꝫ interpretari cōtra vtilitatē totius regni.l.qđ fauore.C.de legi.iō ſi primogenitꝰ eſt inſufficiēs ad regēdū principatū vel regnū poſſet ſecūdogenito ſufficiēti regnū cōcedi.ſm Bald.in aut.hoc ampliꝰ.C.de fideicō. ⁊ de iure primegeniture.pulchre p Bal. i.l. cū antiquioribꝰ. C.de iur.deli.⁊ p Alberi.⁊ Bal.in ꝓemio ffoꝝ.⁊ in.c.j.de natura feudi.et p Oldra. ꝯſi.ccj.vel.xx. ⁊ i trac.meo de primogeni.

xxiij.

¶ Oēs reges q̄ vnguntur ab eccleſia dicūtur quaſi vaſalli eccleſie.c.intelleximꝰ. de iureiu.⁊ Bal.in.c.paſtoralis.de reſcri.

xxiiij.

¶ Propter īfidelitatē ⁊ īiuſtitias trāſlatū eſt iperiū a grecis ī germanos ab ecclia. c.venerabilē.de elec.⁊ ibi p inno.⁊ alios.

xxv.

¶ Imperator electꝰ in cōcordia vel a maiori parte oīm coronatꝰ pōt adminiſtrare iura imperialia ⁊ exercere iuriſditionē ſm Cy.⁊ cōiter ſcribētes.in.l. bñ a zenone.C.de quadri.preſcrip.⁊ no.in.j. rubri. ffoꝝ.⁊ codi.⁊ gloſ.⁊ Jo.an.in cle.j. de iureiur. vbi dicit a principibꝰ i..ꝰ iudicari. licet glo.in.c.cauſam.qui filij ſint legitimi.teneat contrariū.⁊ etiā Specu.in tit. de legi.§. nunc oſtendendū. verſic.xxxix.

xxvj.

¶ Regina: duciſſa aut alia mulier nō pōt adoptare circa pricipis reſcriptū.§.femine.inſti.de adop. ꝑpterea illuſtriſſimus Andagauēſis vt licite poſſet habere regnū ſicilie fecit ſe adoptari a ſereniſſima regia Joāna mediāte autoritate ſummi pōtifi.ſꝫ Ang. i repe.l.eā quā.C.đ fideic.

xxvij.

¶ Princeps preſumit̃ ſcire ꝯſuetudines multū vulgatas.Bal.in.ij.in fi.C.q̄ ſit lō. ꝯſue.Iō Italici p̄ſumunt̃ p̄ſcripſiſſe merū imperiū ex ſcīa imperatoris qđ nota.

xxviij.

¶ Si princeps mãdat ɔtriũ iuri naturali nõ eſt ei parẽdũ.x.di.c.nõ ꝫ.ſecꝰ ſi iuri poſitiuo ſm Bald.in.c.cũ adeo.de reſcript.

xxix.

¶ Princeps ꝑ notorijs criminibꝰ poteſt excõicari.Bal.in.c.cũ ab eccleſiaꝝ. de offi.ordi.ꝛ ibi Bal.cõcludit ꝙ ſi pꝛiceps eſt ſubditis nimiũ ſeuerꝰ ꝛ iiuurioſus põt accuſari corã Papa q̇ eſt vicariꝰ ſũmi regis.

xxx.

¶ Uirgo q̃ concepit ex quodã tyrãno nõ põt accuſari ꝛ filiꝰ natꝰ põt ab ea inſtitui ꝛ ſuccedit tã ex teſtato ꝙ̃ ab iteſtato:qꝛ q̇ ad eã nõ erat natꝰ ex accuſabili amplexu ſꝫ impreſſiuo:qꝛ p̃ſumit vim paſſa ꝓpter metũ tyrãni .l.vim paſſaꝫ.ff.adul.ꝛ malꝰ rex ſtatim fit tyrãnꝰ vt pulchre ſcribitur per Bald.in.l.eã quã.C.de fideicõ.no.

xxxj.

¶ Cõſiſtoriũ eſt pape: auditoriũ impatoris.Archi.in.c.romana. de appel. lib.vj.

xxxij.

¶ Papa ꝛ eccleſia romana vtiť opi.Hoſt. in terris ſuis q̇ ait ꝙ ppľs nõ põt cõdere ſtatuta niſi princeps ſpecialr cõcedat ꝫ ſit ſecus de iure ciuili.l. oẽs populi.ff. de iuſti.et iur.ꝛvt eleganter ſcribit Bal.in.c. cum omnes.de conſtitu.

xxxiij.

¶ Ubicũqꝫ ſubditi ſunt vaſalli vel predia ſunt tributaria nõ poſſunt ſubditi ꝓrogare iuriſdi. in aliũ iudicẽ ſine conſenſu principis vel ciuitatis.Bar.in.l.j.§. poſt operis.ff.de ope.no.nũ.ꝛvide Ange.in.l.j.ff.de iud[illegible] Ant.de bu.in.c.ceterũ.de iudi. qđ eſt vtile.vt princeps vel eius ſenatus vel ꝛ ſubditos litigare extra dominiũ principis niſi natura cauſe vt quis eccleſiaſtica vel ſpiritualis aliud ſuadeat.c. tua.de ordi.cogni.cum ſimi.

xxxiiij.

¶ Uacãte iperio nõ ſuccedit ppľs romanus ſꝫ papa.tex.eſt i.c.paſtoralis.de re iu.

xxxv.

¶ Imperator non dꝫ deponi a papa niſi ſubſit maxima ꝛ grandiſſima cauſa vltra quã dici põt periculoſa qꝛ impator ꝛ alij principes non pñt deponi ſine maximis periculis nec eſt ſimile de depoſitiõe clericorũ q̇ ꝑ quolibet pctõ deponi pñt ſm Inno.in.c.ad apoſtolice.de re iu.in verb. grauiſſima.ꝛ vide Bald.in.l.fi.C.de legi.

xxxvj.

¶ Medũ princeps ſꝫ etiã papa ligať q̇ ad deũ ɔſtitutiõe.c.oĩs vtriuſqꝫ ſexꝰ.de pe.et remiſ.Jo.an.in.c.ſignificaſti.de fo. cõpe.

xxxvij.

¶ P[illegible]urpura dr veſtis regũ ꝛ principũ.gl. in.l.j.C.nulli licere in fre.equi.lib.xj.

xxxviij.

¶ Princeps põt alienare bona ciuitatis ſꝫ nõ aliꝰ inferior.l.ꝓhibere.§.plane.ff.ꝙ vi aut clã.ꝛ vide gl.in.l.j.C.de p̃di.curiali.x.et donata. eccľie a pꝛicipe eo pacto vt nõ poſſint alienare in cauſa neceſſitatis poſſunt tñ alienari ſm Cyn. in auť. hoc ius porrectum.C.de ſacroſan.eccle.ꝛvide glo.ꝛ doc.in.c.verũ.de condi.appo.

xxxix.

¶ Añ coronationẽ vocať rex romanoꝝ ſꝫ poſt coronationẽ vocať iperator.Bart.in ꝓe.ffoꝝ.Et iperator nõ mutat nomẽ i coronatiõe ꝫ ſecꝰ ſi i apľico. Bal.i ꝓe.ffoꝝ.

xl.

¶ Palatia in quibꝰ exercenť officia ſunt principis ꝛ creato rege cõpetunt regalia: tex.ꝛ Bald.in.c.j.que ſint regalia in feu.

xlj.

¶ Princeps põt iudicare ſm verã ꝛ iuſtã cõſciam ſuã ꝫ alij inferiores ſm allegata ꝛ probata.Bart.in.l.j.C. vt que de.aduo. caueat tamen princeps ne ſua cõſciẽtia ſit male informata.c.j.de re iudi.li.vj.

xlij.

¶ Põt appellari ad pꝛicipẽ tãꝙ̃ male informatũ bñ informãdũ de veritate.l.j.C. de relatio.l.j.§.queſitũ.ff.de appella.facit qđ no.Bal.in.l.fi.C.de relationibus.

xliij.

¶ Licet totum regimen vel totus ducatus reg.vel domini vel marchionis ſit in vtili dñio ꝛ naturali poſſeſſiõe regis vel ducis.qui recognoſcit a papa vel imperatore qui eſt dominus directo et ciuiliter poſſidet quo ad vniuerſitatem:tamen in ſingulis generum puta in feudis ſingulis ab eo conceſſis alteri vel ciuitatibus et terris exercet iuriſdi. nomine proprio ꝛ habet directum ius ſm Bald.in.l.fi.C. vnde cogna.ꝛ in rubrica.ff.de bono.poſſeſ.quod eſt tenẽdum cordi.propter multa.dixi in.l. ſi vt certo.§. ſi duobus vehiculum.ff.commo.in repol.papien.

xliiij.

¶ Lȝ preſumptio ſit ꝙ princeps habeat ciuilia iura in ſcrinio pectoris tamē pōt plerūqȝ falli: quia labilis eſt memoria ſm Gemi.in.c.j.de conſti.li.vj.

xlv.

¶ Princeps pubes vel comes palatinus pubes pōt legitimare licet ſit minor.xvij. annis. Et ita conſul Mediolani pro dño Ambroſio de triuulcio per no.per Bald. in.l.quidam cōſulebat.ff.de re iudi.⁊ per Gemi.in.c.grandi.de ſupplē.negli.prela. li.vj. ⁊ dixi in diſputatione legitimationum quam abſolui Papie.

xlvj.

¶ Licet hodie obſeruēt principes nōnulli⁹ male vt occupēt de facto alienas ciuitates per pſalmū. celū celi dño terrā autē dedit filijs hominū. ſubaudiendo ⁊ illam occupāti ⁊ quicquid calcauerit pes tuus tuū erit: tñ de iure nō ſic eſt quia diſtincta ſunt dñia et regna.no.in.l.ex hoc iure.ff. de iuſti.⁊ iure.vide Jo.de lig.in.c.ſuper eo.de parochijs.⁊ Jo.an.in.c.qḋ ſuper.de de voto ⁊ voti redemp.

xlvij.

¶ Princeps nō eſt domin⁹ rerū ſingulariū perſonarū niſi quo ad protectionē et iuriſditionē.gl.approbata in.l.bñ a zenone.C.de quadri.preſcrip.nec princeps ſine iuſta cauſa pōt priuare quē dominio rerū ſuarū. Inno.⁊ Jo.an.in.c.que in eccleſiarū.de cōſtitu.⁊ no.in.l.fi.C.ſi contra ius vel vtili.publi.⁊ in.j.rubr.ff.vete.⁊ in l.j.§.per hanc.ff.de rei vendi.per Bar.

xlviij.

¶ Papa vel imperator cum toto imperio ſuo nō pōt cōdere canonē vel legē ex qua turbaret mūdus ⁊ ſtatus imperij: puta ꝙ hoīes viuerēt ſine lege ſcḋm Albe.in.l. quoties.C.de pci.impera.offer. q̇ allegat Hoſt.in ſūma tituli.q̇ filij ſint legi.col.pe.

xlix.

¶ Italia alia fuit infideliū ⁊ tñ infideles nō poſſunt eā repetere: q2 dñi Italie cū populis eorū conuerſi ſunt ad fidē xpianorū. Inñ.i.c.qḋ ſuper.de voto ⁊ voti redēp. Et ibi dicit Inno.ꝙ ſi populi cōuerſi eſſent ad fidē: ⁊ dñs remaneret infidelis ꝙ Papa poſſet iuriſditionē ⁊ dominium dimittere infideli principi ſupra fideles dū modo xpianos nō grauerat.ſed Hoſt.cuius ſentētia videt̄ magis catholica ⁊ vtilis fidei xpiane dicit ꝙ in aduētu xpi oēs honores et omnes principatus fuerunt omni infideli per xp̄m ſubtracti ⁊ fideles trāſlati.nā regnū propter iniuſtitiā trāſfertur.c.tranſlato.de conſti.⁊ Matth.xx.c. auferetur a vobis regnum ⁊ dabitur gēti facienti fructum eius.⁊ no.ſm Inñ.in.d. c.qḋ ſuper.ꝙ Papa vicarius xp̄i nō tantū habet iuriſditionē ſuper xpianos ſȝ etiā ſuper omnes infideles: cum enim deus habuerit ſuper omnes poteſtatem.vnde per hāc poteſtatē ſi gētiles qui nō habēt legē niſi nature facerēt cōtra legē nature puniēdi ſunt a papa: puta ſi colant idolatria q2 naturale eſt vnū ſolū deū colere nō creaturas. Item in iudeo ſi contra legem moſaycam facit. Et papa poteſt mandare infidelibus vt admittāt predicatores ad predicandum fidem xp̄i in terris ſuis. ſm Innocen.in.d.c.ꝙ ſuper.in quo ponit multa ſingularia.

l.

¶ Papa ſemper loquitur de ſe in plurali. c.ꝙ̄ graui.de fal.ſed imperator aliquando loquitur in ſingulari perſona de ſeipſo.vt.l.iiij.C.ad.l.falci.in verb.mei.⁊ i.l. j.C.ḋ fal.i v̄bo mihi.⁊ ver.pani meo.⁊.l.v. i ver.mei.C.ad.l.fal.⁊.C.de edē.l.⁊ q̄ a me.

lj.

¶ Papa regno ſicilie vacāte cōtulit plures comitatus regni quibuſdam comitibus in feudum. Deinde creauit regē ſicilie. Certe dicti cōites tenent̄ regi facere fidelitatē tanquam eius vaſalli q2 cū dicti comitat⁹ ſint de territorio regni videntur iuraſſe fidelitatem pape vt regi. Ideo regno tranſlato ſequuntur regem ſicut mēbra ſequuntur caput.ſm Oddf.⁊ Bal. in extrauaganti de pace conſtātie.in verbo inueſtituram recipientes.

lij.

¶ Subdit⁹ nō pōt acq̄rere p actū ciuilē pacta p ſtipu.pricipi ſuo niſi tabellio.Bal.i.l. certi ꝯditio.§.qm̄.ff.ſi cer.pe. Et vn⁹ ſindic⁹ ciuitatis vl̄ pricipis nō pōt emere ab alio ſindico rē ciuitatis vl̄ pricipis.l.j.i gl.C.de cōtrari.iud.⁊ Bal.in.l.ſingula.ſi cer.pet.

liij.

¶ Duo duces vel comites in eodem comitatu quibus imperator contulerat ducatum, vel forte erant filij ducis vel co=

mitis: vnus ſine alio non poteſt exercere iuriſditionē puta decreta vel leges cōdēdo: quia tale feudum eſt indiuiduū.c.j.§.preterea.de prohi.feu.alie.per Fede.⁊ Alberi.⁊ Bal.l.j.ff.de offi.cōſul.niſi reſpectu adminiſtrationis diuiſiſſent ciuitates/q̄ diuiſio exercitij iuriſdi.⁊ quo ad cōmoditatē admittit̄ lꝫ feudū dignitatis ſit indiuiſibile.Bar.i.l.inter tutores.ff.de admi.tuto.Bal.in.d.§.preterea.⁊ Bal.in.l.j.circa fi.C.quādo nō peten.par.propterea cōſului ego Martinus cū alijs doc.papieñ.vltramōſi.ꝙ cum marchio deceſſiſſet relictis tribus filijs: filij poterāt diuidere caſtra quo ad adminiſtrat.⁊ exercitiū iuriſdi.⁊ quo ad cōmoditatē non autē quo ad ſubſtantiam et proprietatem feudi marchionatus.

liiij.

¶ Princeps debet ſeruare legē quā fecit. vide Alb. plene diſputātē ſm theologos ⁊ philoſophos .in.l. principes.ff.de legi.

lv.

¶ An.c.cū a nobis de triſti. diſponens ꝙ ſolꝰ papa eſt idoneus teſtis ⁊ probat.habeat locū in his que viderat añ promotionē ad papatus apicē.vide duas gl.in.c.j. de renūti. alias de remiſſionibꝰ.li.vj.⁊ in c.ad apoſtolice.de re iudi.eo.li.

lvj.

¶ Rex non pōt ſubijcere regnū ſeruituti. Albe.in.l. cūctos populos.C. de ſum.tri.⁊ fide ca.faciunt no.in.c.dilecti.de maio.⁊ obe.

lvij.

¶ Diligite iuſtitiā q̄ iudicatis terrā.nā iuſtitia eſt anima ciuitatis ſm Albe. in l.iuſtitia.ff.de iuſti.⁊ iure.

lviij.

¶ Epiſtola emiſſa ꝑ principē habet vim legis in oibꝰ cauſis.tex.⁊ ibi Ang.in.l.itē veniūt.§.pe.ff.de peti.here.qꝺ dictum Ange.declarat̄ per no.in.l.ij.C.de legi.et cōſti.⁊ in.l.nemo.C.de ſen.⁊ iterlo.om.iudi.

lix.

¶ Conſentiēte dño feudi legitimat papa quo ad feudalia non ad alia ſm Hoſti.et Jo.an.in.c.ꝑ venerabilē.qui fil.ſint legi.⁊ latiſſime diſputaui Papie ī diſputatiōe que incipit an genus ſciens cū patre feudatario eccleſie.

lx.

¶ Rex frācie anglie hiſpanie ſubſunt imperatori lꝫ nō peccēt nō faciēdo ſubiectionē poſtq̄ꝫ imperator nō petijt ſubiectionē.Jo.an.in.c.per venerab.qui fil.ſint legi. Nec preſcriptiōe poſſunt ſe iuuare vt ibi no.cōſuetudo ſeruat cōtrarium in frācia quia ſoli pape.

lxj.

¶ Imperator vel aliꝰ princeps pōt excōmunicari a quocūq̄ꝫ epiſcopo ſub cuius iuriſdi.exiſtat ſm Petrū ⁊ Anto.de but. in.c.nouit.de iudicijs.

lxij.

¶ Papa poteſt ſubmittere iudici laico qꝛ ipē eſt ſupra legē.ij.q.vij.c.nos.⁊ Albe.in l.bene a zenone.C.de quadri.preſcrip.

lxiij.

¶ Papa pōt eſſe iudex in cauſa ꝓpria vel alteri delegare ꝙ eſt vrbanius.Inno.in.c. ex parte.el primo.de verbo.ſigni.

lxiiij.

¶ Si baro vel rex expellit̄ dominio ſue ciuitatis durāt tamē ſtatuta ⁊ decreta ſua. ſecus in tyrāno expulſo.l.decernimꝰ.C.de ſac. ſan.eccle.⁊ no.Albe.in.l.ij.§.exactio. ff.de origi.iuris.

lxv.

¶ Comites qui nō habēt comitatū ⁊ marchiones qui nō habēt marchionatū non proprie dicunt̄ comites et marchiones. Bald.in cap̄.j.quis dicatur dux vel marchio. quod no.ad multa.

lxvj.

¶ Papa non pōt ſibi facere ſucceſſorē qꝛ hoc eſt imutare ſtatū eccl'ie.glo.viij.q.j.§.his oibꝰ.⁊ Papa nō debet eligi ſorte ⁊ fortuna.Bal.in.l.fi.in prin.C.cō.de le.qꝛ debet ſeruari forma tradita a iure.

lxvij.

¶ Reges q̄ habēt ſupremū imperiū cōparant̄ imperatori in creandis tabellionibus. Inno. in.c.cū tabellio.de fi.inſtru.

lxviij.

¶ Duo apl'ici vel duo ceſares ideſt imperatores de iure nō poſſunt eſſe eodē tēpore quia offenderetur regula ⁊ in vnā ſanctā eccleſiā ⁊c.gl.ſing.vij.q.j.c.nō aūt.⁊ ſic eſt articulus fidei ꝙ ſit vnus pōtifex.

lxix.

¶ Jura ſuprema Papalia nō ſunt preſcriptibilia per non Papam. Inno.in.c.bone.de poſtu.prela.in verbo gratia.

lxx.

¶ Intruſus in Romana ſede ſpoliatus ⁊
expulſus a ſede apoſtolica nō debet ante
oīa reſtitui.glo.ſumme notabilis.iij.q.j.
§.ptz.⁊.xxiij.di.c.in nomine.qđ no.cōtra
Antipapam ſpoliatū ⁊ expulſum de ſede
qui nō habet beneficiū ꝙ ſpoliatus ſit añ
oīa reſtituendus:et cōtra tyrannū nō eſt
vitioſa cōiuratio.gloſ.xvij.q.vij.c.ſane.

lxxj.

¶ A iudice laico poteſt ad papā loco im-
peratoris appellari/vacāte imperio:alˀs
ſecus.ij.q.xvij.c.omnis oppreſſus.in gl.

lxxij.

¶ Si rex vel dux augmentauit regnū vel
ducatū/acceſſorie ciuitas vel ꝓuincia ac-
ceſſoria ducatui vel regno:regulabiť ſcḋm
leges:ꝯſti.⁊ decreta ducatꝰ vel regni.ſecꝰ
ſi eque principaliter fieret augmentatio.
⁊ glo.in.c.j.ne ſede vacā.per Guil.⁊ Bar.
in.l.ſi conuenerit.§.j.ff.de pig.acti. vide
Andr.de yſer.in ꝓemio feudoꝝ.ſi aūt di-
minuiť regnū : puta ciuitas vel caſtrum
ſeparať a regno:tūc tranſit cū legibꝰ anti
quis prioribus/qꝛ rex cum cā ſua trāſit.
d.l.ſi conuenerit.§.ſi fundū.ſed an legibꝰ
vel decretis nouis factis poſt ſeparat. li-
geť ciuitas ſeparata a regno vel a ducatu
diſtinguēdū eſſe putarē aut rex vel dux re
tinet directū ius:puta in feudādo ⁊ ligať
decretis nouis rōne imperij directi. Bal.
in.l.j.C.vñ cogna.ſecꝰ ſi nullū imperiū vľ
nullā iuriſditionē retinuerit qꝛ tūc nō li-
garetur.l.fi.ff.de iuriſ.om.iudi.l.cunctos
populos.C.de ſum.tri.⁊ fide catho. quod
no.ad plura.

lxxiij.

¶ Papa vel imperator pōt cōcedere regi-
bus nr̄is xp̄ianis regna q̄ tenenť ꝑ ſara-
cenos q̄ fuerunt iā noſtra ſcḋm Bar.in.l fi.
C.de cōtrahē.emp.qꝛ illud qđ fuit noſtrū
⁊ nūc eſt apud hoſtes eſt in cōmercio no-
ſtro propter ſpem poſtliminij.d.l.fi.

lxxiiij.

¶ Reges ⁊ duces ſunt patroni in epiſco-
patibus exiſtētibus in regno ſuo.Bal.in
c.quāto.de iudi.⁊ vide Archi.in.c.lectio.
xvij.diſtinc.

lxxv.

¶ Si princeps aliquem iniuſte bannive
rit vel diffidauerit ꝓpter ꝙ paſſus eſt ma
gnū dānū vel perdidit ſua bona bānitꝰ
tenebitur princeps dominus ⁊ probabi-
tur per iuramentū damnū.Inno.⁊ Ioā.
an.in.c.R.quod me.cau.

lxxvj.

¶ Quatuor reges vngūtur a ſummo pō-
tifice/rex Frācie/rex Hieroſolymitanus:
rex Cicilie/⁊ rex Anglie.Sed alij nō niſi
habeant ex conſuetudine vel priuilegio
ſcḋm Albe.in.j.rubrica.c.

lxxvij.

¶ A Ceſare Auguſto qui fuit poſt romu
lum in auť.vt p̄ponatur nomen impato-
ris.§.j.Denominati ſunt alij impatores
ceſares ſub quo ceſare auguſto natus eſt
xp̄s ⁊ incipit regimē pōtificale per xp̄m.
Imperiale vero ꝑ Octauianū ⁊ ſunt duo
gladij.xcvj.diſt.c.duo ſunt.⁊ not.in rubri
ca.ff.vete.

lxxviij.

¶ Licet imperiū nō debeatur ſucceſſiōe
ſed electione.c.ad apoſtolice.de re iud. li.
vj.tamen alia regna ⁊ principatus debē-
tur ſucceſſione.vt no.in.c.j.de feud. mar-
chie.⁊.xxvij.q.j.c.deniqꝫ.

lxxix.

¶ Electores imperatoris qui elegerint
vnū poſſunt variare ⁊ eligere aliū vt pa-
troni laici.c.cū autē.de iure patro.Et ne-
gligentibꝰ electoribus eligere imperato
rē eliget papa.Et ſi ſint electi duo cogno
ſcet papa de iure vtriuſqꝫ.vide Ioan.and.
in.c.venerabilem.de electio.⁊ in addi.ad
Spec.in titu.de reſcrip.

lxxx.

¶ Curia pape eſt cōe forū.Inno.in.c. ex-
poſuit.de dilationibus.

lxxxj.

¶ Licet papa ſit hereticꝰ non tamē deſi-
nit eſſe papa dūmodo paratus ſit ſe corri
gere.glo.xxj.diſt.c.non autem.

lxxxij.

¶ Si pͥnceps alienet imoderate legendo
dignitatē principatꝰ pōt alienatio reuo-
cari.Spe.in tit.de iſtru.edi.§.nūc dicēdū.
verſicu.ſunt.vbi pulchre.vbi alias prin-
ceps poſſet de bonis ſuis ⁊ ſue dignita-
tis infeudare Bal.in proemio.C.

lxxxiij.

¶ Licet iperator nō hēat ſacrū ordinē:tñ
officiū ſubdiaconatꝰ miniſtrādo epo pōt
exercere.glo.lxiij.diſt.c.valentinianus.

lxxxiiij.

¶Donatio cõſtantini in eccleſiã roma-
nã valet ſm veriorẽ ſententiam doctorũ
in rubrica.C.⁊ fforum.

lxxxv.

¶Ratio naturalis ⁊ iures gentiũ multum
valet qñ tractat de ptãte vel actu princi-
pis.Bal.in proemio.C.vbi pulchre.

lxxxvi.

¶Impator grecoꝝ nõ eſt ꝓprie Impera
tor:ſed ꝓprie impator ⁊ alamanorũ. gloſ.
viij.q.j.i apicibꝰ.⁊vide Albe.i.l.bone me-
morie.C.de q̃dri.p̃ſcrip.Et priꝰfuit iperiũ
Frãcoꝝ q̃ Alamanoꝝ. vide gl.lxiij.diſ.c.
qñ.⁊ vide no.in.c.venerabilem.de elec.

lxxxvij.

¶Princeps ſine cauſa non põt tollere
dominiũ alteriꝰſm cõem ſniam.glo. Ja.
de are.⁊ Bar.in.l.fi.C.ſi cõtra ius vel vti-
li.pub.⁊ Jnñ.⁊ Jo.and.in.c.que in eccle-
ſiarũ.de cõſti.ex cauſa aũt põt ⁊ in dubio
cauſa non p̃ſumit niſi ꝓbetur ſm Ray.⁊
Bar.in.l.reſcriptam.C.de preci.impe.of-
feren.⁊ ibi pulchre dixi.

lxxxviij.

¶Princeps poteſt emere a ſubditis ſuis
q: nõ eſt dominus ſingulorũ.l.j.ff. de rei
ven.l.bene a zenone.C.de quadri.p̃ſcrip.
⁊.xxiij.q.viij.c.tributum.in gloſ.

lxxxix.

¶Non licet pape mutare ſedẽ a ciuitate
romana q: ex Antiochia fuit ſedes rome
trãſmiſſa ex p̃cepto dñi.xxiij.q.j. c. roga-
mus.⁊ ibi p Archi.⁊ p Albe.in epl'a glo-
rioſiſſimo.in p̃n.C.de ſum.tri.⁊ fide ca.⁊
vide Old.in cõſilijs.ꝯſilio.lxiij. ⁊ cõſilio
lxxxix.vbi pulchre diſputat:⁊ inter cetera
dicit Old.ꝙ iſto mũdo deus habet duas
eccleſias p̃ncipales peculiares ꝓ quibus
multũ facit ⁊ quas multũ dilexit ⁊ a q̃bꝰ
ꝓpter peccata hominũ videt faciem eius
auertiſſe:⁊ ideo nimis ſunt afflicte ⁊ deſo
late:vna eſt Hieroſolymitana quam ipſe
ſuo beatiſſimo ſanguine cõſecrauit: alia
Romana quã ip̃e ſolꝰ fundauit ⁊ dicit ca-
non.xxij.diſtin.c.j.⁊ ſanguinẽ beatorum
apl'oꝝ fundatorũ veſtre fidei dedicauit.

xc.

¶Princeps cuius mandatum habetur
pro lege in terris ſuis poteſt adire here-
ditatem per procuratorẽ.Bald.in.l.j.C.
qui admit.ad bo.poſ.quod no.ad limita.
l.paulus.ff.de acquiren.heredi.

xcj.

¶Si imperator vel rex ingrediatur mo-
naſteriũ non trãſit dignitas vel admini-
ſtratio ad monaſterium.xx.qõ.iij.c.eos.⁊
Spec.in tit.de ſta.mo.verſi.xj.queritur.⁊
Albe.in aut.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccle.

xcij.

¶Princeps non tenetur ſeruare ordinẽ
iudiciorũ.per Jnno.in.c.de cauſis. de re
iudi.⁊ per Bal.in.l.fi.C.de legi. quod in-
tellige in Papa vel Imperatore.ſecus in
alio inferiore niſi haberet ius regale vel
ex priuilegio vel ex ꝯſuetudine: cuiꝰinitij
nõ ſit memoria.Azo.in cle.ſepe.de ꝟb.ſi-
gni.⁊ in.c.fi.de hereti.lib.vj.facit qd̃ not.
Bal.⁊ Ange.in.l.j.ff.de ſeruis. facit.l. hoc
iure.§.ductꝰ aque.ff.de aqua quoti.⁊ eſti.
⁊.c.ſuper quibuſdam.§.propterea. de ver
bo.ſigni. facit quod no.Alberi.in.l.prin-
ceps.ff. de legi.

xciij.

¶Licet ad ꝓbandũ mandatũ Pape vel
imperatoris requiratur ſcriptura tñ ſecꝰ
in inferiore.vt per Albe.⁊ Bald.in.l. nec
quicquam.§.vbi decretũ.ff.de offi.procõ-
ſul.⁊ lega.vbi per teſtes ſpeciale manda-
tum probatur.ſecus generale.

xciiij.

¶Non eſt recurrendum ad principem ſi
emergati dubiũ in iure.niſi in ſubſidium
vel niſi ratione iniq̃tatis tollende.Bar.⁊
Bald.in.l.cum deno.C.de legi.

xcv.

¶Ad reſcindẽdũ cõtractũ cũ tyrãno ſuf-
ficit probare vel minas vel rogamina q̃
habent ꝓ iuſſu.Bar.in tractatu de tyrã-
no.vij.q.⁊ illicita ſeruitia preſumuntur a
principibus extorta metu.Bal.in extra-
uagã.de pace conſtantie.

xcvj.

¶Si tyrãnus occupat ciuitatem vel ec-
cleſiam ciuitas vel eccleſia non perdit
eius priuilegia.gl.in.c.cum ex iniuncto.
deꝰoperis no.nun. Et de materia tyran-
ni.vide Barto.in tractatu de tyranno.

xcvij.

¶Autentica ſed permutare.C. de ſacro-
ſan.eccle.habet locum in re imperatoris
non patrimonio ipſius ſcdm Albe.in di-
cta aut.ſed permutare.

xcviij.

¶Si priceps ſit publice hereticꝰ nõ valet

ſentētia lata/etiā inter ſuos ſubditos:q
actus publici ei ſunt interdicti.auꝫ.cre-
dentes.C.de hereticis.c.quicūq̄.§.hereti
ci.de hereticis.lib.vj.ſecus ſi non ſit pu-
blice herecticus.xxiij.q.xvij.c.j.

xcix.

¶Principes a deo optimo ſunt miſſi in
terrā vt p̄miant bonos/⁊malos puniāt.
c.ſolite.de maio.⁊obe.c.ad reprimēdā.de
offi.ordi.vñ ſi vnꝰ ſe bñ geſſerit in officio
a principe debet ꝓmoueri ad maius offi
cium.l.in nomine dñi.C.de offi.prefec.l.
vt virtutū.C.de ſtatuis⁊ imagi.⁊ no.in.l.
j.circa principium.ff.de iuſtitia ⁊ iure.

c.

¶Si dñs temporalis negligit ciuitatem
ſuam hereticis purgare vel occupataꝫ ab
hereti.infra trieniū recuperare:quilibet
poteſt recuperare poſt triennium ⁊ terra
erit ꝓpria recuperātis.ſm Albe.in auꝫ.ſi
vero dñs.C.de hereticis.⁊ vide gloſ.⁊ ibi
Archi. in.c.placuit.el.ij.xvj.q.iij.

cj.

¶Princeps non poteſt auferre bona iu-
deis/niſi eſſent ſcādalū xp̄ianis.l.nullꝰ.
C.de iudeis.⁊ no.Albe.in rub.C.de iude.
et vide Archi.liij.diſtinc.c.fraternitatis.

cij.

¶Ciuitas poteſt mori ſi princeps eam
damnat ad aratrum.Inno.in.c.cū iniun
cto.de operis noui nuntia.

ciij.

¶Princeps nō poteſt legitimare naſcitu
rum/quia eſſet occaſio delinquēdi.Bal.
in.l.eā quā.C.de fideicom.Et vide diſpu
tationē meam legitima. quā feci Papie.

ciiij.

¶Iniurie ꝓuocant principes ad iniuriā
et offenſam.ſm Bal.in extrauag.de pace
conſtan.licet ꝓprium principis ſit igno-
ſcere.l.imperialis.C.de nuptijs.

cv.

¶In ambiguitate opinionū magis cre-
ditur Pape ⁊ legi canonice:quam dictis
ſanctoꝝ.Ioā.an.in.c. per venerabilē.qui
filij ſint legi.in primo fo.

cvj.

¶Licet princeps ſit ſolutꝰ legibꝰ.l.prin-
ceps.ff.de legi.viuere tamē debet ſm le-
ges.l.digna vox.C.de legi.non tamen eſt
ſolutꝰ a lege diuina/neq̄ a lege nature/
neq̄ a dictamine rationis.ſm Bal.in re-
petitiōe.l.ſi aquā.C.de ſerui.⁊ aqua.neq̄
a lege ꝯtractꝰ.c.j.⁊ ibi Bal.de natu.feud.

cvij.

¶Si papa aliq̄d cōcedit de plenitudine
ptātis/non tñ ille cui cōcedit hꝫ plenitu
dinē ptātis:niſi ſpāliter conceſſerit papa
vel imperator.Bal.in.d.l.ſi aquam.C.de
ſeruitu.⁊ aqua.⁊ vide Alberi.in.l.fina.in
fi.C.de iuriſdi.om.iudi.

cviij.

¶Papa vel imperator eſt iudex in cauſa
ꝓpria.l.⁊ hoc tiberius.ff.de heredi.inſti.
et ibi.Bart.⁊ not.in.l.j.C.ne quis in ſua
cauſa.vide in.c.veniſſent.de iudicijs.

cix.

¶Reſeruatio principis nedū inficit titu
lum/ſed etiam poſſeſſionē inferiorum.c.
vt noſtrū.de appel.et tenent Do.de rota
concluſione.xv.⁊ ita pridie conſului.

cx.

¶Petrus apoſtolꝰ ex illo verbo domini:
paſce oues meas/factus eſt princeps to-
tius eccleſie:non autē ex illo verbo: tu es
petrus ⁊c.Quia illud dictū eſt ante pec-
catum petri.text.⁊ glo.l.di.c.conſideran-
dum.⁊ Inno.in.c.trāſlatum. de conſti.⁊
vide ibi Ioan.an.in.c.tranſlato.

cxj.

¶Licet ſubditi ꝓpter intollerabiles in-
iuſtitias regis non poſſint expellere regē
vel ducē.Bal.in.l.ex hoc iure.ff.de iuſti.⁊
iur.tñ interim non tenenꝫ obedire eidē.
Bal.in prima rubrica.ff.vete.⁊ poteſt pri
uari ab imperatore vel papa.Alberi.in.l.
bene a zenone.C.de quadri.preſcrip.

cxij.

¶Propter multitudinē delinquentium
princeps facilius indulget.c.vt cōſtitui-
tur.l.di.Alberi.in.l.a procedente.C.de di-
la.Ideo ſi populus eſt excōmunicatꝰ de-
bet facilius abſolui a papa:vide no.in.l.
aut facta.§.filia.ff.de penis.

cxiij.

¶Si princeps donat manum vel canto
rem liberum alteri principi non incidit
in penam.l.flauie. de plagia.Bal.in.l.ij.
ff.ad.l.fla.de plagi.

cxiiij.

¶Diebus feriatis in honorē dei nō red-
dit ius p̄cipi nec ciuitati.l.die ſabbati.
C.de iudeis.ſecus in ferijs ob neceſſitatē
hoīm introductis.l.publicas.C.de ferijs.

et Alberi.in rubri.C.de ferijs.

cxv.

¶Si princeps donat caſtrum cum omni iure non intelligitur cōcedere iura regalia que habet in illo caſtro.Alberi.in.l.fi. in fi.C.de iuriſdi.om.iudi.vide Bal.in.l. a procura.C. mand.et in.l.ſi quam.C.de ſerui.et aqua.

cxvj.

¶Princeps debet defendere orphanos et opreſſos.lxxxvij.di.c.j.in glo.⁊ no.in.l. C.quādo impera.intervidu.⁊ pup.

cxvij.

¶Cōſuetudo Romane curie ſeruat vt.cā que fit in curia Romana non remittitur extra curiā ad inſtantiā principis vel alteri⁹ q̄ aſſerat cognitionē ad ſe expectare ſm Albri.in aut.qua in ꝓuicia.C.vbi de crimine agi opꝫ.vide Oldra.i ꝯſilijs ſuis.

cxviij.

¶Quādo eſt cōtrouerſia inter magnos baronesvel ꝓceres ⁊ timeat ſcandalū cognoſcit imperator.Odof.⁊ Albri.in aut. qua in ꝓuincia.c.vbi de cri.agi opꝫ.plene in.l.fin.C.de iuriſdit.om.iudi.⁊ not.ꝑ Inno.in.c.dilecti.de arbi.⁊ in.c.cum contingat.de foro competenti.

cxix.

¶Eſt not.ꝙ hominū quidā ſeruāt teſtamentum vetus non nouū/vt iudei: quidam teſtamētum nouum/vt xp̄iani:quidam neq̄ nouū neq̄vetus ſeruant/vt ſaraceni/teucri/⁊ pagani ſm Alberi.in rubrica.ff.de iure pſo.et ibi ponit ſub q̄bus archiep̄is ſunt epiſcopi ⁊ multa alia.

cxx.

¶Comes in ſuo comitatu/dux i ſuo ducatu/et rex in regno habet imperium et iuriſditionē.Albri.plene in.l.fi.⁊c.

cxxj.

¶Subditus regisvel alterius domini ſi eſt bānitus in vna ex ciuitatibus eiuſdē domini vel regis/certe dicitur bannitus quo ad omnes ciuitates illius regis vel domini.glo.in.c.j.in tit.hic finitur lex.et incipit conſuetudo regni.

cxxij.

¶Siquis corroborauerit cōtractum iurādo per nomen principis et contraueniat efficit infamis ⁊ perdit omne cōmodū ex illo ꝯtractu.tex.i.l.ſiq̄s maior.C.de trāſa.

cxxiij.

¶Veneti ⁊ Iannenſes preſcripſerūt iuriſditionē in mari:vide Bar.⁊ Ang.in.l. iniuriarū..§.fi.cū.l.ſequē.de iniu.

cxxiiij.

¶Potentior et terribilis dicitur qui erigit ⁊ voluit alium ad ſuam voluntatem. vt plerūq̄ laici principes faciunt de epiſcopo:propterea contractus celebrat⁹ cū talibus preſumitur meticuloſus.Hoſt.⁊ Io.an.in.c.fi.qđ metus cauſa.

cxxv.

¶Imperator habēs vaſallos q̄ tenebant in feudum caſtra ab eodē ſub dioceſi Veronenſi.exiſtentia donauit ciuitatē Verone cum iuribus ſuis duci Mediolanivel Venetoꝝ/certe nonveniunt in hac donatione caſtra dicta infeudata niſi expreſſe dicat.Bal.in rubrica de rerū diui.ad fi.

cxxvj.

¶Ciuitas vel dominus qui nō recognoſcit ſuperiorē hꝫ de conſuetudine regalia et iura fiſcalia.Bal.in rubrica.ff.de reruꝫ diui.vt eſt ciuitas ſenarū/in cui⁹ ſtudio p̄ſentialiter lego:ego Martin⁹ laudēſis.

cxxvij.

¶Contractus imperatorisvel pape non ligat ſucceſſores/niſi ſit contract⁹ de natura vel conſuetudine imperij vel papatus:quia ſucceſſor papevel imperij eſt electione non ſucceſſione. Bald.in.l.fin.ff. de conſtit.princ.ergo ſecus in alio principe inferiore cum alijs inferioribus differatur ex ſucceſſione primogenito.Bald. in.l.ex hoc iure.ff.de iuſtitia ⁊ iure.et no. in.c.j.de feu.marchi.⁊ vide Alberi.i proemio.ff. vete. et tractatum meum de primogenitura.

cxxviij.

¶Pape nō licet alienare ciuitates eccleſie.xij.q.ij.c.non liceat.⁊ Hoſt.⁊ Io.an.in c.cum veniſſent.de iudicijs.

cxxix.

¶Si teſtis veriſimiliter timet periculuꝫ mortisſi deponat:puta ſi deponat cōtra tyrannum nō cogitur dicere teſtimoniū ſm Bald.in.c.ſuper eo.de teſti.cogen.ſimile in iudice vt non cogatur iudicare ſm Pe.⁊ Bal.in.l.que ex relationibus.C. de legi.⁊ deus vel papa vel princeps non remittit futurā iniuriā.glo.xcvij.diſt.c.ij.

cxxx.

¶Reges debent accipere coronā de ma-

nu imperatoris.glo.vij.q.j.c.in apibus.⁊ filij regum dicũt eſſe reges.fallit in rege romano imperatore.glo.vij.q.j.c.deniq̃. et facit quod not.Bal.in.l.ex hoc iure.ff. de iuſtitia ⁊ iure.

cxxxj.

¶Meli⁹ eſt rempublicã regi ꝑ vnũ prin cipẽ q̃ ꝑ plures:ſicut vn⁹ eſt deus ⁊ vnũ eſt caput inter cetera mẽbra:⁊ qꝛ homies ſunt faciles ad diſſentiendũ.vide Alberi. in prima ꝯſti.ff.vete.vbi plene ponit.

cxxxij.

¶Pĩceps recipiẽs aliquẽ honorifice dꝫ mittere cũ voce p̃conia ⁊ clamatiõe.viuat talis.ſcḋm gl.i.l.j.C.de q̃ſto.⁊ mag.of.li.xij.

cxxxiij.

¶Illuſtris ⁊ ſuperilluſtris non poteſt ꝑ ſe litigare ꝑſonaliter:ſed ꝑ procuratorẽ.l. penul.cũ aut.ſua.C.de procu.

cxxxiiij.

¶Occupata terra ꝑ tyrannidem cõuici- na ciuitas non p̃ſcribit contra iuſtũ do- minum. Ange.in.j.hec autem iura.ff.de ſerui.vrba.predio.

cxxxv.

¶Familiares principum poſſunt eſſe te- ſtes.vide Innoc.in.c.ex literis.de teſti.et Bal.in.l.etiam.C.eo.tit.

cxxxvj.

¶Licet fines prediorꝫ priuatorꝫ poſſint p̃ſcribi.l.fi.C.finiũ regun.tamen cõfines parochiarum/ diocesum/ ꝓuinciarũ vel regnorum non p̃ſcribuntur ne fiat cõfu- ſio niſi confines eſſent dubij/tñ intra cõ fines poteſt p̃ſcribi.tex.⁊ glo.in.c.qꝛ iudi cante.de p̃ſcrip.⁊ in.c.cum eodẽ.de p̃ſcri. et agit iudicio vtili finium regũ/ꝓ confi nibus marchionatuum/ ducatuũ/et re- gnorum/ad exẽplũ vſuſfructus.l.ſed ⁊ lo- ci.§.pe.ff.finiũ regũ.⁊ no.Joã.fa.inſti.de actio.§.quedã.⁊ vide Archi.xiij.q.iij.c.j.

cxxxvij.

¶Prouincie de iure cõmuni habẽt oẽm iuriſditionem:non ciuitates neq̃ caſtra/ niſi ciuitates lombardie:vt in pace con- ſtantie.et Bart.in.l.j.ff.de dam.infec.Et vide diſputationem meã quam feci Pa- pie/que incipit Laudeñ.⁊ vide Bal.in.c. j.§.iudices.de pace iura.fir.

cxxxviij.

¶Merũ imperiũ põt p̃ſcribi.vide plene nota.ꝑ Alberi.in.l. imperiũ.ff.de iuriſdi. om.iudi.⁊ ꝑ eũdẽ.in.l.fi.C.eo.tit.⁊ ꝑ Cy. in.l.j.C.de eman.lib.⁊ dixi in recollectis Papie:in dicta.l.imperium.

cxxxix.

¶Rex dux marchio poteſt cõdere legem in territorio ſuo ſcḋm Ray.⁊ Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iuſti.⁊ iur.lꝫ Ange.teneat cõ trariũ ⁊ male in.l.imperiũ.ff.de iuriſ.om. iudi.niſi ſaluãdo dicas ꝙ loquit̃ in eo q̃ non habet merum imperium.

cxl.

¶Principes ſeculares tenẽtur ad defen ſionem eccleſiarũ ⁊ bonorũ eccleſie.gloſ. in.c.j.de ſupplen.neg.prela.lib.vj.

cxlj.

¶Non licet cuilibet viſitare principem. gloſ. in.l.j.C.de veteranis. lib.xij.et vide pulchrum tex.ibi ponentem modum ſa- lutandi principem.

cxlij.

¶Si princeps cõfirmat ſtatuta ciuitatis nõ intelligit̃ confirmare ſtatutum cõtra ipm̃ principẽ/vel cõtra libertatẽ eccleſie. Bal.in.l.oẽs populi.ff.de iuſti.⁊ iure.

cxliij.

¶Pape ſunt res eccleſie tanq̃ guberna- toris nõ domini:licet ſecus in beneficijs ſcḋm Gemi.in.c.j.de ſum.tri.li.vj.

cxliiij.

¶Licet eccleſia romana nõ habeat iſtru mẽta de ſuis ciuitatibus ſufficit tñ ꝙ ha- beat famã ⁊ cõem opinionẽ.dicit Bal.in l.cõuenticulã.C.de epiſ.⁊ cle.qḋ no.ad ꝓ- bandũ regna ⁊ dominia antiqua prnci- pum.qꝛ etiã ꝓbant̃ ꝑ antiquã famam:vt pulchre ꝑ Bal.in.l.ꝓprietatis.C.de ꝓba. et in.l.cum ſup.de rei vend.⁊ per Innoc. in.c.veniens.de verbo.ſignifi.

cxlv.

¶Dux Mediolani infeudauit capitaneũ armorum de caſtro cum imperio ⁊ iuriſ- ditione:certe de cauſis priuatorum di- cti caſtri infeudati debet cognoſcere ca- pitaneus non dux/quia habẽs iura vti- lia prefertur habenti directa.ſcḋm Bal.in l.j.ff.de re.diui.in.q.iij.mart.

cxlvj.

¶Licet dux/rex/vel imperator poſſit do nare eccleſie ciuitates ⁊ caſtra:non tñ cla ues imperij/neq̃ baroniaꝫ/q̃ eſſet cauſa deſtructiõis impij.Bal.i.c.lꝫ cãm.de ꝓba.

cxlvij.

¶ Princeps in dubio p̄ſumitur bonus ⁊ iuſtus/ꝓinde reſcripta eius ſm iuſtitiã ſunt intelligẽda. Bal. in. l. j. ff. de ꝯſti. principum: neqꝫ mandare inhoneſtũ vel impoſſibile. vt ibi per Bal.

cxlviij.

¶ Quãdo princeps reuocat ad ſe cauſam nullus inferior poteſt ſe intromittere: et quando dicitur reuocare. vide Innocẽ. et Bal. in. c. vt noſtrorum. de appella.

cxlix.

¶ Excõicato principe vaſalli nõ tenẽtur obedire. Joã. and. c. ſi de penis. ⁊ facit. c. j. hic finit lex/deinde inci. conſue. regni. et pirate in ãno excõicãt a ſummo põtifice. Jo. an. in. c. excõi. de reſcrip. alias rapto.

cl.

¶ Debitor compulſus ſoluere a tyranno liberat. Cy. in. l. ij. C. ꝙ me. cau. vide Bar. i. l. creditor. ff. de ſolu. Et durãte tyrãnide p̄r ſemꝑ metus durare. ſm Bart. in. d. l. ij.

clj.

¶ Princeps vel ep̄s exiſtens in mala fide p̄ſcribit contra ſubditum priuilegiatũ. ſi princeps vel ep̄s habet ius cõe ꝓ ſe. Joã. an. in. c. dilecta. de confirma. vtili. vel inutili. ⁊ Gemi. in. c. j. de p̄ſcrip. lib. vj. quod no. ad limita. c. fi. de preſcrip.

clij.

¶ Imperator ſuſcipit coronã in tribꝰ locis: vcꝫ in Alemania/in Lõbardia/et in ciuitate Romana. glo. in cle. j. de iureiu. ⁊ plene dixi in prima rubri. ff. vete. papie.

cliij.

¶ Eſſe guelfum vel gebelinum eſt reprobatum a iure niſi fieret ꝓpter bonum publicum. ſm Bal. in tractatu de guelfo vel gebelino. ſed ego puto ꝙ iſta diabolica duo nomina non poſſunt eſſe ad bonuꝫ publicũ/imo ad ꝯſumptionẽ reipublice: vt experientia docet. Et facit. l. ſiqs ingenuam. §. in ciuilibus. ff. de capti. et quia omnes ſumus fratres in xp̄o. et mutatio et depoſitio affectiõis gebelini vel guelfi ꝓbatur ſi contraxerit affinitatẽ cum alia parte vel ſi receſſit ꝓpter magnã inimicitiam. ſm Bar. in. d. tractatu.

cliiij.

¶ Princeps debet habere ſecum multos conſiliarios ſapientes. ſm Bar. in tractatu de regimine ciuitatis qđ ꝑfecte obſeruat principũ ſapiẽtiſſimꝰ Illu. dux Mediolani: habet in conſilio ſuo prudẽtiſſimos doctores ⁊ viros expertiſſimos deo deditos. Nam Romani habebãt ſenatũ quoꝝ conſilio oĩa regebãtur. xvj. q. j. eccleſia. Nam in vera monarchia requiruntur tria: diuinus cultus/ſapientia/⁊ potẽtia. Oldra. conſilio. lxiij. vbi plene. et ibi diſputat: an omnes reges et principes debeant ſubeſſe imperatori. vt pulchre Oldra. ⁊ dixi in procmio huius operis.

clv.

¶ Uerus princeps magis vult bonũ reipublice q̄ꝫ priuatum: ⁊ princeps eſt imago diuine maieſtatis qui nõ debet ſeuire in ſubditos ⁊ finitimos. vide pulchra verba Albe. in. l. decernimꝰ. in prin. C. de ſacroſan. eccle. Et prĩceps debet iuſte regere/alias deus faciet amittere regnũ ſuũ. nam ſcriptum eſt: trãſferet regnũ de gẽte in gentem ꝓpter iniuſtitias. xxvij. q. iij. ſi de rebus. Nam legitur ꝙ tota prouincia Hiſpanie fuit xp̄ianoꝝ: ſed ꝓpter peccata fuit occupata a ſaracenis. lvj. di. ſi rex. licꝫ ꝓ maiori parte recuperata. lxiij. di. adrianus. ⁊ Alberi. in rubrica. C. de ſacr. pagi.

clvj.

¶ Papa neqꝫ prĩceps debet ꝑmittere ludos ĩhoneſte volũtatis. l. j. C. mãna. li. xj.

clvij.

¶ Metus illatꝰ a familiaribꝰ p̄ncipis vel alterius non p̄ſumit illatus de ſcientia ⁊ mãdato dñi. c. cum ad ſedẽ. de reſti. ſpol. et Bal. in. l. ad inuidiam. C. quod metus cauſa. niſi eſſet coniectura veriſimilis ad oppoſitum: puta quia vtilitas que ꝓuenit ex metu vel violẽtia familiaris peruenerit ad dominũ. c. conſtitutus. de teſti. et. l. ſi ex dolo. ff. de dona. in gloſa. et vide Bar. in. l. de pupillo. §. ſi qs ip̄i p̄tori. ff. de ope. no. nũt. ⁊. l. j. §. fi. ff. qđ vi aut clam.

clviij.

¶ Seruat apud principes vt vaſalli poſſint diuidi numero inter dominos. ſm Bal. in. l. liberti. C. de oper. liber.

clix.

¶ Princeps compulit ſeium ad emendũ bona ſempronij: certe compulſio excuſat a mala fide: ideo emptor preſcribit. l. nouiſſime. verſi. quod ſi cõpulſus. ⁊. l. interdum. ⁊ ibi Nico. de neapo. ff. quod fal. tu. aut. quod eſt not. quando bona expulſorum a ciuitate emuntur coacte.

clx.

¶ Ignominioſa perſona non debet ſtare corã principe. Ange. in. l. ij. §. ignominie. ff. de his qui no. infa. ⁊ ciuitas regulatur iure priuati regulariter. l. aduerſus. C. de vſuris.

clxj.

¶ Ubi principatus defertur ſucceſſiõe vt eſt regula niſi in Papa ⁊ impatore princeps poteſt habere vnũ heredẽ in Bononia ⁊ pricipatu: aliũ in pagania ⁊ ꝓprijs bõis Bal. in aut. ceſſante. C. de legi. here.

clxij.

¶ Principib⁹ neſciẽtib⁹ regere principatũ ⁊ pacẽ ⁊ iuſtitiã ſeruare ad inſtãtiam subditoꝝ dꝫ dari coadiutor a ſuꝑiore vel papa. Specu. titu. de ſer. §. qm̃. verſic. fin. quod eſt no.

clxiij.

¶ Princeps dꝫ tenere ſuas terras et loca in quibus accipit vectigalia ſecura. alias teneẗ emẽdare dãnũ. Bald. in. c. j. q̇ feud. da. poſ. qḋ eſt cordi tenendũ: qꝛ princeps vel eius officialis debet diligentiã adhibere contra latrones ⁊ ſtipendiarios depredantes in vijs publicis.

clxiiij.

¶ Papa nõ põt priuare omnes clericos vel oẽs ep̃os qꝛ turbaret vniuerſalem ſtatum eccleſie. glo. no. ix. q. vlti. c. fin.

clxv.

¶ Attenta ſubſtantia ordinis reſpecta caracterũ nõ plus habet archiep̃s vel Papa quã ep̃s. Attenta aũt potẽtia ordinis reſpectu exercitij ⁊ reſpectu poteſtatis iuriſditionalis maior eſt papa ⁊ archiep̃s. xxix. diſt. §. j. ſm Joã. de ligna. in clemen. archiepiſcopo. de exceſ. prela.

clxvj.

¶ Ueri clerici habent priuilegiũ auẗ. ſtatuimus. C. de epi. ⁊ cleri. nedũ quo ad pſonã: ſed etiam quo ad res temporales que ſubſunt imperio vel regibus ⁊ ducibus: ⁊ fuit queſtio plene diſcuſſa inter regẽ portugalie ⁊ ep̃m portugalie quã late diſputat Albe. in. d. auẗ. ſtatuimus.

clxvij.

¶ Papa vel imperator non eſt ſuperilluſtris ſed ſupra ſuperilluſtres. nam patritius ⁊ conſul eſt ſuꝑilluſtris. glo. in. l. j. §. pe. ff. de appel. glo. ⁊ Ang. in. l. j. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſdi. licet Spe. teneat contrarium ⁊ male. in tit. de iuriſdi. om. iudi. vt dixi. in. d. l. j. poſt Ange.

clxviij.

¶ Licet de iure veſtes ſcarlatine purpuree nõ pñt ferri niſi a p̃ncipe: tñ ſec⁹ de cõſuetudine ſm Bar. in. l. q̃uis. ff. de auro ⁊ argen. legato.

clxix.

¶ Cõtractui in magnũ damnũ imperij celebrato nõ teneẗ p̃nceps ſtare. Albe. in l. j. ff. de offi. ꝓcu. ceſa. quod no. ad limita. notatorũ. in. l. digna vox. C. de legi.

clxx.

¶ Papa a nullo pendet ſicut ſol ſe habet i planetis ita papa in eccl'ijs. Bal. i. c. bõe. el. ij. C. de poſtu. pla. ⁊ i ꝓemio decretaliũ.

clxxj.

¶ Cõſuetudo ppl'i tangẽs regalia principis nõ valet ſine cõſcientia vel continẽtia principis. Bar. in. l. ſi publican⁹. §. in vectigalib⁹. ff. de vectiga. ⁊ Bal. in. c. j. de cõſtitu. limita hoc veꝝ niſi eẽt ppl's q̇ nõ recognoſcat ſuperiorẽ. Bar. in. l. j. C. de bonis vacã. lib. x. vel niſi ſit tm̃ tẽpus cuius initij memoria nõ exiſtat. ca. ſuper q̇bus. §. preterea. de verbo. ſigni.

clxxij.

¶ Si vniẗ ciuitas ꝓuincie vtiẗ iure ſuo ⁊ ſtatutis ſuis ciuitas vnita niſi ſint ꝯtraria ſtatutis ꝓuincie: qꝛ tũc ſeruãda ſunt ſtatuta ꝓuicie. Bal. i. c. trãſlato. de ꝯſti. vide de qḋ dixi. s. cõclusione. lxxij.

clxxiij.

¶ Adoraẗ p̃nceps ſalutanẗ alij. l. j. C. d ſilẽtiarijs: ⁊ de veteranis. lib. xj. ⁊ rex nõ dꝫ credere matri q̇ dicit ip̃m nõ eẽ filiũ reg. Cy. in. l. ſi vicinis. C. de nup. ⁊ Bar. in. l. filiũ. ff. de his q̇ ſunt ſui vel alie. iuris.

clxxiiij.

¶ Licet de alijs nationib⁹ q̃ꝫ de alamania nõ poſſit eligi imperator: tamẽ reges Francie poſſent eligi in imperatorem: qꝛ Carolus tante familie princeps fuit de alamania: ⁊ ſic eius poſteri ſunt alamani. Bal. in. c. venerabilẽ. de elec.

clxxv.

¶ Primogenitus monachus non ſuccedit in regno ſed alius capax ſequens filius qꝛ regnũ non poteſt eſſe cõmune: ⁊ ſi nemo ſit: tũc magnates regni eligẽt ⁊ cõfirmabit imperator vel papa. Bal. in. c. cũ noſtrum. de electio.

clxxvj.

¶ Regina apulie nubit militi certe mileꝫ marit⁹ nõ efficitur rex apulie q: eſſent duo reges inſolidũ: ⁊ q: regnũ nõ poteſt alienari nec in dotẽ dari nec etiam eſt in adminiſtratione viri niſi quatenus regina permittit: radijs tamen mulierũ coruſcat. Bal.in.c.Rodulphus.de reſcrip.

clxxvij.

¶ Sola diuiſio fructuũ nõ diuidit iuriſditionem in eſſentia.l.iubemus. in gloſ. C.de ſacroſan.eccle.

clxxviij.

¶ Barones appellãtur poteſtates habẽtes iuriſdi. qui in lombardia magni caſtellani appellantur etiam ſi haberent in feudum caſtella. Bal.in.c.vno. delegatorum. de offi.delega.

clxxix.

¶ Reſpublica emptrix non tenetᷣ denunciare venditori ſciẽti qñ res euincitᷣ ſicut nec minor vel eccleſia.l. reſpublica. C. ex qb.cau.maio.iũcto dicto Bal.in.l.j.C. de periculo ⁊ cõmo.rei vendi.

clxxx.

¶ Licet pape preſtet iuramentũ fidelitatis imperator.nõ tñ ſequitᷣ ꝙ ſubditi imperatoris ſint de dñio tẽporali eccl'ie.tex. cũ glo.in ver.exiſtere.in cle.j.de iureiur.⁊ ibi eſt tex.⁊ gl.ꝙ imperator pſtat pape triplex iuramentũ.primũ tẽpore ſue approba.ſecundũ cum ingreditur Italiam. tertium opere coronationis.

clxxxj.

¶ Ius cõmune fundat intẽtio.imperatoris in toto orbe.glo.in verbo diſtrictũ.in cle.paſtoralis.de re iudi.⁊ pontificat⁹ pape incipit a tpe bñdic.ꝯſecratᷣ.⁊ coronatᷣ. ante appellatᷣ electus.glo.in verbo pontificatus.in proemio clementinarũ.

clxxxij.

¶ Qui vigilias nocturnas ad palatium principis deſerit capite punitur.l.q̃ excubias.ff.de re militari.

clxxxiij.

¶ Fidelis alicuius principis nõ tenetur ſequi principem nomine feudi niſi tale feudum ſit pingue.c.j.in gl.de pace tenẽ. ⁊ no.in.l.meuia.§.vxor.de annu.lega.

clxxxiiij.

¶ Papa dicitur a pape quod eſt interiectio admirantis.ſ. admirabilis vel aliter q: pater pauperum.vt no.per gl.in proemio clementinarum.

clxxxv.

¶ Cõſueuit ſeruari in curijs legũ ⁊ principũ vt nõ obſeruans mãdata eorum nõ puniatur ad mortẽ vel ad confiſcationeꝫ bonorũ niſi in caſib⁹ a iure expreſſis: ſed punitur pro qualitate perſonarum.l. ſanctio.ff.de penis.l.j.C.de theſauris: ⁊ cõſuluit Bal.cõſilio quod incipit ſciendũ eſt.

clxxxvj.

¶ Urbanus papa quartus natus gallic⁹ regnũ Cicilie cõtulit carolo regi Frãcorꝫ ꝯtra manfredũ.glo.vrbano.in cle.j. de homi.⁊ potuit ex iuſta cauſa facere cũ vt de patrimonio ſancti Petri. vt not.in ca.ad apoſtolice.de re iudi.lib.vj.

clxxxvij.

¶ Papa vel imperator non poteſt cõueniri. Ang.in.l.ij.ff.de in iusvocan.quod intellige niſi prius venia impetrata glo. in l.bñ a zenone.C.de quadri.preſcrip.⁊ no. in.l.eſt receptum.ff.de iuriſdi.om.iudi.

clxxxviij.

¶ Prorogatio iuriſditionis nõ poteſt fieri de his que ſunt reſeruata ſoli principi: ⁊ principes qui non recognoſcunt ſuperiorem habent regalia ⁊ reſeruata principi. Anto.de bu.in.c.per.venerabilem.qui filij ſint legitimi.

clxxxix.

¶ In papa merũ imperium eſt libera poteſtas data eidẽ a deo: ſed imperatore eſt libera poteſtas data eidem a lege regia. Bal.in.l.imperiũ.ff.de iuriſdi.om.iudi.⁊ papa non poteſt ſibi facere equalẽ. Bald. in proemio feudorum.

cxc.

¶ Credentie ideſt ſecreta principum que vulgo neſciuntur non debent manifeſtari. Odof.in extrauagãti.de pace conſtantie.circa finem.

cxcj.

¶ Princeps qui contra ciuitatẽ obtinuit ſñiam veꝫ iuriſditionem dicte ciuitatis ad eũ ptinere nõ habet iuriſditionẽ contra ſingulos ciues qui ex iure ſingulari vel priuilegio ſe defendũt. Ange.in.l. ſed ſi hac.§.qui manumittitᷣ.ff.de in ius voc.

cxcij.

¶ Si ciuitas venditur tyranno preſumitur venditio meticuloſa.vide Barto.in.l.

prohibendum

prohibẽdam.§.plane.ff.quod vi aut clã. ⁊ Bal.in rub.C.de contrahen.emp.

cxciij.

¶ Licet romana eccleſia ſit mater imperij tamẽ ſi tenet caſtrũ in feudũ ab imperatore ẽ vaſalla quo ad illud caſtrũ.Bal. in.l.ſed ſi hac.§.liberta.ff.de in ius vocã.

cxciiij.

¶ Princeps quãdo videt prouinciã eſſe ita magnã vt cõmode regi non poſſit per vnũ eam debet diuidere.l.quas gratias. ⁊.l.in nomine dñi.C.de offi.prefe. affrice. ⁊ vide Azo.in ſum.eo.ti.de offi.prefe.preto.cum ſimi.vbi ponit officia.

cxcv.

¶ Si totus mundus ſentiret contra papam ſtatur ſententie pape.ix.q.iij.nemo. in glo.⁊ licet Petrus elegerit ſibi ſucceſſorem tamen non eſt trahendum ad conſequentiam aliorum pontificum.gl.in.c. ſi tranſitus.lxxix.diſt.

cxcvj.

¶ Licet Papa poſſit accuſari de hereſi. xl.diſti.ſi papã:tamẽ contra eũ non põt excipi de hereſi vt repellatur ab electione facta.Inno.in.c.licet.de electio.

cxcvij.

¶ De volũtate principũ ſi accuſatur imperator vel rex q nõ ſubeſt imꝑatori ⁊ cõuincat monebit̃ primo/ ⁊ ſi nolit ſatiſfacere excõmunicabit̃/⁊ ſi nõ recipit̃ poterit deponi a papa vel a pñcipibꝰ de volũtate pape.eſt eñ papa maior eo.xcvj. diſ. c.ſi duo.⁊.c.ad apoſtolice.de re iudic.lib. vj.⁊ Fran.zaba.in cle.j.de iureiur.ad fin. qđ no.vt ſcias procedere cõtra principẽ. vide Bal.in.l.fi.C.de legi.

cxcviij.

¶ Principis laici tenentur defendere romanã eccleſiam ⁊ alias eccleſias:⁊ ſi vocati non defendũt poſſunt excommunicari.gloſ.in.c.adrianus.el.ij.lxiij.diſtin.⁊ ibi etiam eſt gloſ.patronatus dignitatem habet imperator in eccleſia dei.ideſt eſt aduocatus eccleſie romane.

cxcix.

¶ Papa hereticus eſt minor quolibet catholico.glo.xxiiij.diſt.c.achacius.

cc.

¶ Papa non poteſt damnari de incorriſibilitate niſi preceſſerit denuntiatio eidem facta.ſm Anto.de bu.in.c.ij.de accuſa.quod no.contra conciliũ procedens cõtra papam ante denuntiationem factã.

ccj.

¶ Papa ſine cauſa nõ põt remittere iuramentũ.Inñ.in.c.ij.de renũtiatio. niſi in caſibus in quibus eſt acceptata eiꝰ autoritas.no.in glo.c.quanto.de iureiur.

ccij.

¶ Citatus die feriata a principe tenetur comparere. ſecundum Bar.in. l. ex quacũq.§.fi.ff.ſi quis in ius vocan.

cciij.

¶ Princeps tenetur ſine nouo proceſſu exequi ſententiã inquiſitorũ hereticorũ. c.vt inquiſitionis.de hereticis.lib.vj.Ange.in.l. magiſtratibus. ff. de iuriſdi. om. iudi.q̃cq̃d dicat Bar.ĩ.d.l.magiſtratibꝰ.

cciiij.

¶ Si ſunt duo domini vnius ciuitatis ⁊ alter eorum delinquat in eadem ciuitate:alter dñs nõ poterit alterum dominũ delinquentẽ punire:qꝛ par in parem ⁊c. ideo a ſuperiore debet puniri.Guil.đ cu. in.l.fi.ff.de re.diuiſio.

ccv.

¶ Princeps non ſeruãs teſtamentũ patris põt regno priuari.ſm Bal.in ꝓemio decretaliũ.vide no.in.c.licet.de voto.

ccvj.

¶ Solus papa facit citationes generales in cõcilio.cle.j.de iud.⁊ ibi no.⁊ quẽ princeps honorat homines debẽt honorare. l.j.C.de domeſti.⁊ protec.⁊ ibi eſt gloſ. ꝙ papa in pede oſculatur.vide Angel.in.l. j.C.de ſenten.paſ.

ccvij.

¶ Licet multa req̃rant̃ ad ꝯferẽdũ dignitatẽ doctoratis de q̃bus ꝑ glo.in cle.ij. de magi.tñ iperator vel papa ſolo v̄bo creat doctorẽ.Ange.in.l.j.C.de ſenten.paſ.

ccviij.

¶ Papa ſubeſt denũtiationi euãgelice q̃ ad mortale pctm̃:que denũtiatio non põt habere effectũ condẽnationis niſi in hereſi.Jo.an.in.c.magne.de voto ⁊ voti redemp.⁊ Ant.de bu.in.c.licet.de accuſa.

ccix.

¶ Pñceps ĩ cauſis ſpũalibꝰ illi epõ dꝫ obedire:⁊ decimas ſoluere pſonales in cuiꝰ dioceſi pñcipalẽ locũ hꝫ:⁊ ſi ĩ duobꝰ locis principaliter habitat illi duo epi inter ſe diuidãt.Inñ.in.c.omnes.de maio.⁊ obe.

ccx.

¶ In ſignia papalia ſunt veſtis rubea pa
lafredus albus calcaria deaurata: neqꝫ le
gatus de latere pōt his vti. niſi cū tranſit
mare. c. antiqua. de priuileg. ⁊ ibi doct.
maxi. Anto. de but.

ccxj.

¶ Si princeps condat legē contra cōſan
guineos clericoꝝ tale ſtatutum eſt nullū
tanq̄ꝫ factum contra dignitatē eccleſiaſti
cam. c. ſciant. de elect. lib. vj. ⁊ Anſe. in. l.
j. ff. de in ius vocan.

ccxij.

¶ Quādo rex/dux/marchio/eſt extra ter
ritoriū ſuū habet iuriſditionem habitu:
ſed non actu. gloſ. in. l. iij. ff. de offi. preſi.
pōt tñ delegare vt delegatus etiam intra
ꝓuinciā cognoſcat. l. fi. ff. de offi. ꝑfec. vrb.

ccxiij.

¶ Principis ſententiā licet iniquā tene-
tur inferior exequi. vide Inno. in. c. cum
in iure perit. de offi. delega.

ccxiiij.

¶ Quando ſunt duo ſedes ſub eodē prin
cipe ꝓuincie valet citatio ab vno ꝑſide fa
cta de ſubdito exiſtēte in alia ꝓuīcia ſub-
dita eidē principi: alias ſecus. Bart. in. l.
j. §. ꝑſides. ff. de requi. reis. ⁊ Bal. ⁊ Ange.
in. l. fi. ff. de iuriſdi. om. iudi. ⁊ vide Bald.
in. l. omnes. C. de epiſ. ⁊ cleri.

ccxv.

¶ In republica fideiuſſor de iudicio ſiſti
non liberatur elapſis duobus mēſibus.
tex. in. l. pe. in fi. de fideiuſ.

ccxvj.

¶ Comes vel alius magiſtratus nō excu
ſatur: q: facit litem ſuam inique ſenten-
tiando: licet hoc faciat ex conſilio aſſeſſo-
rum vel conſiliarij ſui. l. ij. vbi glo. ⁊ Bar.
ff. q cuiuſqꝫ.

ccxvij.

¶ Papa qñ ſcribit principibus appellat
eos filios: nam reges clariſſimos: ⁊ infe-
riores pīcipes dilectos appellat. Jo. an.
⁊ Anto. de bu. in. c. quam graui. de fal.

ccxviij.

¶ Stilus curie romane ſeruādus eſt in
magnis dubijs. gl. in verbo proceſſus. in
ca. diſpendia. de reſcrip. lib. vj.

ccxix.

¶ Nemo poteſt dare licentiam deporta-
to vel bannito vt veniat ad ciuitatē niſi
princeps. l. relegati. in fin. ff. de peni. nihil
inferior ex cauſa. l. is qui reus. per gloſ. et
Bar. ff. de publi. iudi. ⁊ Ang. in. l. ſi deceſ-
ſerit. ff. qui ſatiſda. cogan. ⁊ vide Ange. in
l. j. §. non fuit. ff. de dolo.

ccxx.

¶ Non eſt audiēdus dānatus ad mortē
ſi dicat aliquid ſcire referendū principi:
vt differat mortē. l. ſub ſorte. ff. de penis.

ccxxj.

¶ Licet ſententia in criminalibus ſit ſta
tim exequenda tamen ſi princeps ſeueri⁹
ex iracundia profert ipſam eſt differēda:
vſqꝫ ad. xxx. dies. glo. nota. xj. q. iij. ca. cum
apud theſſalonicā. ⁊ eſt tex. in. l. ſi vēdica-
ri. C. de penis.

ccxxij.

¶ In conſiſtorio principis currit tēpus
ītroducte appellatiōis. i aut. de appel. §. j.

ccxxiij.

¶ In preſtita locoꝝ venetiarū vel ianue:
vel montis florentie ſunt licita niſi exce-
datur modus in redditu. ſm Bald. in. c. ſ.
de iureiur. vide cano. maxime Jo. and. ⁊
Anto. de but. in. c. in ciuitate. de vſuris. ⁊
Pe. de ancha. diſputauit hanc queſtionē
pro anima meli⁹ eſt abſtinere in dubio.

ccxxiiij.

¶ Caueāt principes laici a detētatis cle-
ricorū ne incidant in excommunica. c. ſi
quis ſuadente diabolo. xvij. q. iiij. nec cle-
ricos cōiugatos poſſunt laici detinere: vt
pulchre no. Lapus allegat. cxviij. vid Jo.
and. in. c. ij. de foro compe. in nouella.

ccxxv.

¶ Papa inter laicos in caſu negligentie
iudicis laici eſt iudex: tam de iure q̄ꝫ de
conſuetudine. Anto. de but. ſm Hoſt. in
c. licet. de foro compe.

ccxxvj.

¶ Princeps xpianus nō pōt hr̄e principē
īfidelē ꝓ patrino filij ſui baptizādi. de cō-
ſe. diſt. iiij. c. in baptiſmate. vide Jo. an. in
mercuriali b⁹. in. c. ex co. de reg. iur. lib. vj.

ccxxvij.

¶ Si iuriſditio cohereat territorio q: ſit
conceſſa ciuitati princeps per longū nō
vſum non perdit iuriſditionem vel ſi ſit
expulſus: ſecus ſi cohereat perſone. Bar.
in. l. ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſucap.

ccxxviij.

¶ De ordinaria ptāte neqꝫ corā impatore

tã capitalis pōt agitari per ꝓcuratorē. Ang.in.l.ſeruum.§.publice.ff.de ꝓcura.

ccxxix.

¶Ad papã ſpectat tollere cōſuetudines leges ⁊ ſtatuta que inducunt peccatum. c.ꝑenul.⁊ fi.de conſue.⁊ Joan.de imo.in c.fi.de preſcrip.in repetitio.

ccxxx.

¶Factum a falſo procura. in audientia principis non poteſt ratificari.Bal. in.l. falſus.C.de furtis.

ccxxxi.

¶Patrimonium beati Petri gaudet cētenaria preſcriptione ſm Alberi. in aut. quas actio.C.de ſacroſan.eccle. licet Gemi.tenuerit contrariũ.in.c.j. de preſcrip. lib.vj.et cōtra iura iuriſditionalia poteſt preſcribi reſpectu vniꝰ:⁊ non reſpectu alteriꝰ ſm Ang.in.l.ſi edes.ff.de ſer.vr.ꝑdi.

ccxxxij.

¶Omnes peregrinantes ad papã debēt eſſe ſecuri in omnibus que domi dimittunt.c.j.in gloſ. de peregrinantibus. Et ſolus papa non vtitur baculo paſtorali. gloſ.in.c.cum veniſſent. de ſacra vnctione.⁊ ad papã pertinet remittere et omne votũ ⁊ iuramentũ.gloſ.in.c.non eſt votũ. de voto ⁊ voti redemp.

ccxxxiij.

¶Princeps debet eſſe ad laudē bonorũ: ⁊ ad vindictã malorũ ⁊ ſubeſſe ſpiritualibꝰ.gl.in.c.oēs ꝑncipes.de maio.et obe.

ccxxxiiij.

¶Licet imperator ſit dñs totiꝰ mũdi tñ nō appellat ad eũ omiſſis medijs.Spec. in titu.de appel.§.iiij.iuxta princi. ⁊ qualiter corã imperatore iuſtitia petatur vide Specu.tit.de aduo.§.vj.

ccxxxv.

¶Ciuitas deſtrui pōt a principe ꝓpter delictũ ciuiũ et etiã epiſcopali dignitate priuari ſm Specu.in titu.de dona.verſi. quid ſi aliquis baro.Et ciuitas per miniſtros ſuos poſſidet.Specu.in tit.de peti. ⁊ poſ.§.j.ver.ſed pone vacante.

ccxxxvj.

¶Papa poteſt ab omni iuramēto abſoluere.vide gloſ.in.c.venerabilem. de elec. Et ad ſolum principem pertinet concedere in loco publico edificare vel aliud facere.Spe.in titu.de cauſa poſſeſ.⁊ proprie.§.iij. ⁊ iuramentũ hꝫ clauſulã vt nō intelligatur cōtra ſe vel comitatē ſuã vel principē ſuũ.gloſ.in.c.petitio. de iureiu. ⁊ nullũ collegiũ pōt ſtatuere in preiudiciũ abſeutiũ.gloſ.in.omnes. de conſtitu.

ccxxxvij.

¶Maiores cauſe ſunt remittēde ad curiã romanã.c.maiores.de baptiſ. ⁊ qualiter rex debet iurare de coronatione ſua. vide gl.in.c.tua nos.de eccleſiaſticis edē fi.⁊ no.in cle.j.de iureiuran.

ccxxxviij.

¶Princeps propter ſcandalum plerũqꝫ recedit a iure.gloſ.in.c. cum nō ignores. de preben.⁊ ſubditi non debent imponere legē principi ſuo.gloſ.in.c.ex inſinuatio.de appella.

ccxxxix.

¶Eccleſia grecorum debet obedire eccleſie romane.c.licet de baptiſ.⁊ quãtum honorem habet rex francie a papa. vide gl. ⁊ no.in.c.nouit.de iudi.per Hoſt.

ccxl.

¶Si princeps concedat vectigal titio: titius non poteſt vendere ſine licentia principis.Barto.in.l.in diem.in fi.ff. de aqua plu. ar.adde. ſed cōmoditatem poteſt vēdere.argu.l.neceſſario.§.fi.ff. de periculo.⁊ commo.rei ven.

ccxlj.

¶Dans pecuniam pro papatu vel imperio iniuſte agit.ſm Joan.an.et Gemi.in c.j.de homici. lib.vj.

ccxlij.

¶Diffidati vel banniti pape vel imperatoris poſſunt impune occidi ſm Ang.cōſilio.xvj.⁊ Gemi.in.c.j.de homici.vj. no. bene contra bannitos.

ccxliij.

¶Papa poteſt teſtari.gloſ.in.l. cum heredes.C.qui teſta.face.poſ.dummodo teſtetur ſm aut.licentiam.C.de epiſ.⁊ cler. ſm Alberi.in.d.l.cum heredes.

ccxliiij.

¶Vie publice non poſſunt capi inſolutum a creditoribus contra ciuitatē.Joã. an.in addi.ſpe.tit.de execu.ſentētie.§.ſequitur.verſi.quid ſi vniuerſitas.

ccxlv.

¶Lex prima.c. ſi quis impe. maledi. nō habet locum in papa ſm Alberi. in.d.l. qui allegat no. in.c.inter querelas.xxiiij. queſtio.ix.

B ij

ccxlvi.

¶ Tyrãni intruſi dicunt͛ habere iuriſditionē de facto. Jo.an. et Gemi.in.c.preſidētes.de hereti.li.vi. Et ſi per vim tyrãni impedit͛ primũ vel ſcdm decretũ interponitur ſine miſſione. Bal.in.l. ob maritorũ.C.ne vxor pro marito.qđ eſt no.

ccxlvii.

¶ Tolerãtia principis nõ iuſtificat actũ ꝗtocunq̃ tempore in his que non ſunt queſibilia ſine principis conceſſione. Gemi.in.c.licet.de preben.lib.vi.

ccxlviii.

¶ Licet ſtetur dicto pape tñ poteſt ei dici ꝙ ſalua maieſtate ſua aliter res ſe habet. Bald.in.l.iureiu.C.de teſti.

ccxlix.

¶ Licet arti.an ſtipulatio ſine cauſa habeat effectũ exigẽdi nõ obſtãte exceptione doli ſit dubius: de quo in.l.ii.§. circa. ff.de excep.doli.⁊ dixi in.l.ſed ⁊ ſi quis.§. fi.ff.ſi qs cau.tñ in principe promittente preſumitur ex cauſa donationis: qꝛ propriũ pꝛicipis eſt donare niſi ſit enormis donatio. Inno.⁊ Joã.an.in.c.grandi. de ſup.negli.prelato.

ccl.

¶ Si ſciuerit vxor virũ ſuũ eligi in papã cõpellẽda eſt ſeruare cõtinentiã. Archi. lxxix.diſt.c.ſi quis pecuniã.⁊ de ſubſtantia papatus nõ eſt ꝙ papa ſit ſine vxore. no.in.d.c.ſi quis pecuniã. ⁊ vide Innoc. in.c.placuit.de conuer.coniug.

ccli.

¶ Conſtitutiones principũ ſunt dictande non in linguã propriã ſed cõem.tex. in aut.de non alie.§.alienatio.⁊ neq̃ porte neq̃ muri poſſunt habitari ſine premiſſu pꝛicipis.l. fi.ff. ne qđ in loco ſacro.

cclii.

¶ Licet papa non debeat facere contra vniuerſalē ſtatũ eccleſie et ſi faciat poſſit reſiſti. Inno.⁊ Jo.an.in.c.per inquiſitionem.de ſen.excõi. tñ ex cauſa põt Inno. in.c.ꝗto.de conſue.

ccliii.

¶ Si imperator donat ciuitatē intelligitur tm̃ donare ius ⁊ iuriſdi.quã habet in illa.non autem ius alterius. Bald. in.l. monumenta.C.de leg.

ccliiii.

¶ Licet notorio prodigo non ſit interdicta adminiſtratio ipſo iure q.is cui.⁊ ibi Bar.⁊ Ang.ff.de ver.obli.tñ fallit in principe vel alio adminiſtratore q̇ dꝫ adminiſtrare/nõ diſſipare. Bal.in.l.i.ff. de cura. furio.⁊ no.in.c.grãdi.de ſup.neg.prela.⁊ in.l.q̇ funduz.§.ſi tutor.ff. pro empto. in gloſ. et dixi in diſputa. quam compoſui Papie in materia prodigorum.

cclv.

¶ Nũma pompilius qui romulo in regno ſucceſſit/fuit primus qui romanis iura tradidit.tex.in.c.moyſes.vii.diſtin.

cclvi.

¶ Licet priuato neſciẽti regere vel bona ſua curare nõ poſſit ĩterdici adminiſtratio niſi ſit fatuus vel ꝓdigus:tñ ſecus in principe qui neſcit regere vel bona recipere. Inno.in.c.fi.de ſupplẽ.negli.prela.

cclvii.

¶ Nemo cogitur ad cõtribuẽdũ auro vel argẽto qđ datur ꝓ haſtiludio niſi cõſuetudo ſit in cõtrariũ.l.i.C.de auro coro.

cclviii.

¶ Licet crimē periurii ſit graue in omni ꝑſona tñ in principibus eſt grauiſſimũ: qꝛ eorũ verbũ etiã ſine iuramento dꝫ eſſe firmiſſimuz. Inno.in.c.ad apoſtolice.de re iudi.qđ no. principes ne fidem fallãt. Nã tria fecerũt romanos dñari:ſanũ cõſiliũ ĩ republica:priuata paupertas:⁊ dictis ſuis pertinaciter inherere.vt dixi in proemio huius opuſculi.

cclix.

¶ Tenēs rem alienã ex donatione principis vel ſpolia hoſtiũ nõ facit cõtra conſciẽtiã niſi cõſciẽtia ipſuz remordeat.ſm Ange.in repe.l.i.C.de iudi.ad finē apparatus. Ego in dubio laudo ꝙ reſtituat.c. fi.de p̄ſcri.vide Inno.in.c.plerique.de immu.eccle.iſto tñ iudicio theologorũ.

cclx.

¶ Confeſſio etiã ſine preſentia partis facta a principe probat contra principem: qꝛ perinde eſt ac ſi eſſet facta in iudicio.l. omnium.C. de teſta. facit quod not. Inno.in.c.ad apoſtolice.de re iudica.vbi fides principis eſt cuſtodienda.

cclxi.

¶ Dux vel comes non põt cõpromittere de ducatu vel comitatu ſine autoritate ſuperiorũ:puta pape vel imperatoris a quo tꝫ feudũ.c.cũ tpe.de arbi.⁊ ibi ꝑ Jo.and.

cclxij.

¶Imperatores olim eligebant eccleſiaſticas perſonas vice pape: licet hodie ſec⁹. Jo.an.in.c.ꝙ ſicut.de elect.

cclxiij.

¶In omni pacto intelligitur excepta autoritas principis.gloſſ.no.in.c.que cōtra leges.viij.di.⁊ leges imperatoris ſup rebus eccleſiaſticis nō valent niſi fuiſſent ab eccleſia recepta.gl. in.c. quo iure.viij. diſ.vide Hoſt.⁊ Jo.an.in.c.nouit.de iud.

cclxiiij.

¶Ad ſolum papam pertinet canonizare ſanctos ⁊ dubia ſcripturarum interpretari.gloſ.in.c.j. de reliquijs et venera. ſancto.lib.vj. et vide que requirantur ad canonizañ.ſanctum.

cclxv.

¶An ſi fiat iniuria ſubdito competat actio iniuriarum principi vel ciuitati.vide Bar.in.l.j.§.idem ait.ff.de iniurijs.

cclxvj.

¶Licet a ſententia pape vel imperatoris non poſſit appellari tamen a ſententia principis inferioris poteſt appellari ſi ſit iniqua.Alberi.in.l.j.ff.de offi. prefe. preto.⁊ Ange.in.l.j.ff.de ferijs.

cclxvij.

¶Licet inferior a ſummo pricipe in territorio ſuo poſſit condere legē contra ius commune: vt puta marchio tamen ſi procedatur in iudicio coraꝫ eo ordo iure debet ſeruari.Bal.in.l.j.ff. de fer.hinc eſt ꝙ ferie debent ſeruari coram eo.

cclxviij.

¶Regū ⁊ magnorū principū delicta habent deū vltorē poſtꝙ̄ nō habēt quem timeāt.gl.de peni.diſt.j.c. agite penitētiā.

cclxix.

¶Palatiū imperatoris non eſt priuatorꝝ parietibus coartañ.gloſ.xij.q.j.c.nulla.

cclxx.

¶Reuocatio negotij ad principem plus eſt ꝙ̄ appellatio.⁊ dicitur reuocare quando cognoſcere cepit de cauſa.c.vt noſtrū. de appellatio.⁊ in.c.cum.M.ferrarieñ.de conſti.⁊ viuere ſub iuſto principe eſt ſumma libertas.Ange.in.l.j.ff.de ſeruitu.vrba.predio,et in ſpiritualibus non habet locum preſcriptio cōtra Papam. Ange. in.l.hec autem iura.ff.de ſeruitu.vrbanorum predio.

cclxxj.

¶Speciale eſt in principe vt per ſolum contractū transferatur dñium ſine traditione.Ang.in.l.officiū.ff.de rei ven.

cclxxij.

¶Submittens ſe alicui principi ad tempus finito tempore eſt liberatus. Ange. in.l.epiſtola.§.fi.ff.de pact. ⁊ per act⁹ indifferentes non probatur ſubiectio. vide Bald.in.l.ad probationem.la.ij.C.de probationibus.

cclxxiij.

¶Princeps dꝫ pricipaliter querere duo: ſ.bonā cōſcientiā quo ad deū.⁊ bonā famā; quo ad hoīes mundi.xxij.q.j.c. nolo.

cclxxiiij.

¶Lex principis recipit limitat. ne includantur clerici.Bal. in.l.j.C.ſi ſer.exte. ſe emi mā. ⁊ reges poſſunt fame reſtituere.Bal.in.l.j.§.de qua.ff.de poſtu.

cclxxv.

¶Licet quis committat gratie ⁊ miſericordie principis tamen debet intelligi ciuiliter.Ang.in.l. ſi cui.ff.de ſerui. Et per adēptionē ciuitatis non requiritur poſſeſſio caſtri.vide repetitionē Ant.de but. in.c.fi.de cau.poſ.⁊ ꝓprie.vbi diſtinguit.

cclxxvj.

¶Non valet decretum principis ꝙ bona non poſſint alienari in eccleſiam.Gemi.in.c.fi.de immu.eccle.li.vj.vide Barto.in.l.filiuſfa.§.diui.de leg.j. ⁊ Bald.in c.at ſi clerici.de iudi.

cclxxvij.

¶Si princeps ingreditur principaliorē ciuitatē prouincie cā apprehendēdi poſſeſſionē prouincie cū apparatu iuriſditionali acquirit quaſi poſſeſſionē totius prouincie.Anto.de but.in.c.fin.de cauſa poſ.⁊ proprie.in repetitionem.

cclxxviij.

¶Traditiões brauiorū vel ceriorū quas fecit vna ciuitas alteri vel principi oī anno in feſtiuitatibus nō ꝓbat quaſi poſſeſſionē ſubiectionis. Ant.de bu.in.c.fi. de poſſeſ.⁊ proprie.

cclxxix.

¶Si princeps facit aliq̄d de plenitudine poteſtatis non intelligere interdicere poſſeſſionē alicui.Bald.in repe.l.ſi quā. C.de ſerui.⁊ aqua.et ibi dicit Bal.ꝙ licet imperator non inſtaretur in ſede: habet

[...]amen iuriſditionem.

cclxxx.

¶Si ciuitas occupet̃ a tyrãno que ciuitas habebat imperiũ ⁊ iuriſdi. ea iuriſditio retinetur per tyrannũ eavtentẽ: ſecus ſi ciuitas non habeat iuriſdi. Bar. in. l. q̀ fundũ. ff. ſi ſerui. vendice. et. l. ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſucap.

cclxxxi.

¶Sicut imperator põt acq̃rere cuilibet ſubdito: ita papa cuilibet eccl̃ie. gl. in ꝓe. decretalis. in prin. ex qua not. ꝙ. §. alteri. in. l. ſtipulatio. ff. de verbo. oblig. ceſſat in imperatore vel papa.

cclxxxii.

¶Iniuria ſubditi eſt dñi: ⁊ dñs põt ꝓ ea appellare. ꝑ Inno. in. c. dilecti. de appel. ⁊ Pau. de eleazar. in cle. j. de excep. ꝑlatorũ.

cclxxxiii.

¶Autoritas ſuperioris pricipis dat cauſam vt preſumatur bona fides. Bal. in. l. j. C. de furtis.

cclxxxiiii.

¶Licet filius regis vel ducis efficiatur monachus de iure regnũ vel ducatꝰ acq̃ritur monaſterio ſi iure hereditario deferatur al's ſecus. tñ hoc nõ ſeruat̃ de facto Specu. in ti. de ſta. mona. vide Alberi. in aut. ingreſſi. C. de ſac. ſan. eccle.

cclxxxv.

¶Pronuntiatio pape in cõſiſtorio quã facit de aliquo in epiſcopum hꝫ vim electionis ⁊ cõfirmationis. Lap. alleg. xxv. Et papa bonifacius ꝓnũtiauit ꝙ nemo habeat iuriſdi. ordinariã in vrbe romana niſi papa. gl. in cle. auditor. de reſ.

cclxxxvi.

¶Cõſtitutio principis cõtra ius naturale vel gẽtiũ ſine cã nõ valet. Archi. ij. diſ. c. ius. vide Inno. in. c. que in eccleſiaꝝ. de conſti. ⁊ quot modis regat̃ ciuitas vel ab vno vel a pluribus vel nobilibus vel popularibꝰ: vide Archi. ij. di. c. ius naturale.

cclxxxvii.

¶Infeudationes et cõceſſiones regaliũ preſumuntur obreptitie niſi ſit clauſula ex certa ſcientia vel motu ꝓprio. Albe. in l. quotiẽs. C. de preci. impe. offeren.

cclxxxviii.

¶Circũſcripta autoritate principis diſputat̃ cũ eo. l. emilius. ff. de minoribus. ⁊ ibi Bal. in repetitio.

cclxxxix.

¶Princeps non poteſt teſtare dignitate ſua niſi tenor inueſtitu feudalis aliud ſignificet. Et monſtruoſi non ſuccedunt in regno ſm Bald. in rubrica de iudi. in decretalibus.

ccxc.

¶Propter debitũ marchionis vel comitis creditores nõ poſſunt accipere inſolutũ marchionatũ vel comitatũ ſed tãtũ redditus ſm Bald. in aut. ei qui iurat. C. de bonis auto. iudi. poſſi.

ccxci.

Si priuatꝰ donet vel vẽdat principi trãſfert dñiũ ipſo iure. l. fi. C. de ſacroſan. ecc. qđ not. ad limitat̃. l. tradi. C. de pactis.

ccxcii.

¶Proceres ⁊ barones debent ſedere ordine conſueto iuxta regem vel ducẽ. Bal. in. c. j. qui feu. da. poſſunt.

ccxciii.

¶Donatio facta a priuato in principem non indiget inſinuatione. autẽti. igitur. C. de dona. ⁊ rome nemo eſt aduena. glo. in. l. ſi legatus. ff. de iudicijs.

ccxciiii.

¶Si vaſallus infeudatꝰ de caſtro a principe vt ſoluat omni anno accipitrem vel enſem ſteterit per trienniũ ꝙ non ſoluerit non cadit a iure ſuo. c. licet. ſi de feu. fue. contro. ⁊ Gemi. in. c. ad apoſtolice. de re iudi. in lib. vj. vide diſtinctionẽ quam feci hoc anno in hac ciuitate Senarũ in proemio feudorũ. vbi pulchre.

ccxcv.

¶Licet de iure obſides non poſſint dari de ciuitate in ciuitatẽ tñ vſurpatũ eſt cõtrariũ. in. c. ex reſcripto. de iureiuran. vide Bar. in. l. obſides. ff. de teſtamen.

ccxcvi.

¶Si papa donat regnũ hieruſalẽ qđ tenetur ab infidelibus alicui principi chriſtiano valet donatio. Bar. in. l. id qđ. ff. de leg. j. qr que ſunt apud hoſtes ſunt in cõmercio notorio propter ſpẽ poſtliminij. facit. l. liber homo. ff. de verbo. obliga.

ccxcvii.

¶Licet in contractibus regulariter nõ habeat locũ ius accreſcendi tamen fallit in donatione principis ſm Cy. in. l. j. C. qñ nõ pe. par. ⁊ in iuriſditione ordinaria non delegata habet locũ ius accreſcen-

di.per Bal.in.d.l.j.

ccxcviij.

¶Cōtra eos qui male loquuntur de principe.vide gl.in.l.j.C.de prepoſitis laborū.

ccxcix.

¶Licet imperator vel ali⁹ princeps laicus diuidit iuriſditionē ciuitatū vel prouinciarum tñ nō fit diuiſio quo ad iuriſditionem eccleſiaſticam.gloſſ.ꝛ tex.in.c.j.x.diſt.ꝛ ibi eſt gloſſ.ꝙ imperator diuidit prouincias:papa epiſcopatus.

ccc.

¶Si quis ſubeſt iuriſditioni alicuius dicitur quaſi ſeruus ꝛ iuriſditio equiparatur dominio.ſecundum Bal.in.l.cum ſeruum.C.de ſeruis fugiti.

ccc j.

¶Sicut imperator non habet plenā adminiſtrationē rerum priuatarū niſi quo ad protectionē ꝛ iuriſditionem vt no.in proemio.ff.Ita nec papa quo ad iura tēporalia.ſecus quo ad ſpiritualia q: in eis papa eſt dñs ꝛ habet plenā adminiſtrationem ſm Frā.zaba.in cle.j.de fide catho.

ccc ij.

¶Citatiōes facte in audiētia ſummi pōtificis eo mādāte arctāt citatos q̇ nō pñt ſlr citari ꝑpter potētiā eorū.cle.j.de iud.

ccc iij.

¶Itē homo nō poteſt eſſe papa ꝛ imperator.gloſ.in.c.quoniam.idem.x.diſtinc. nec imperator pōt ſtatuere cōtra apoſtolicas ꝛ euāgelicas doctrinas.ix.di.c.nō lz.

ccc iiij.

¶Iuriſditiones nō poſſunt pignori obligari niſi ex cauſa neceſſitatis.Bar.in.l.ſi his qui.§.fina.ff.de pignori.

ccc v.

¶Bone.ꝛ naturales cōſuetudines ligāt principem et veritas in ore principū debet eſſe firmior.ſm Bal.in.c.j.§.fi.q̇ feu.da.poſ.ꝛ nullus preter autoritatē ſummi pontificis pōt reuocare cōfirmationē factam a papa.xj.di.c.quis neſciat.

ccc vj.

¶Ubi eſt cōtētio de iuriſditiōe vniuerſali:puta ciuitatis vel prouincie ſilēt iudicia particularia.Bart.in.l.ſiq̇s libertatē.§.fi.ff.de peti.hr̄.Et decretū marchionis vel preſidis eſt ius pretoriū.Bar.in.l.j.ff.de bo.poſ.Bal.in rubri.C.qui admit.

ccc vij.

¶Dñs ciuitatis cuius mādatū habetur pro lege in territorio ſuo pōt adire hereditatē p ꝓcuratorē.Bal.in.l.j.C.qui admi.

ccc viij.

¶Obedientia in non faciendo non dat quaſi poſſeſſionem iuriſdi.Bal.in.l.liberti.ff.de oper.liber.

ccc ix.

¶Pirate equiparantur hoſtibus fidei xpiane vel principis.dicuntur diffidati a iure ꝛ poſſunt impune offendi ab omnibus.Bal.in aut.nauigia.C.de fur.

ccc x.

¶Ciuitas non poteſt reſtituere natalib⁹ quia eſt de reſeruatis principi.vide Bal. qui ponit reſeruata principi in.l.j.C.de iure aure.anulorum.

ccc xj.

¶Ex qualitate officij ꝓſumitur qualitas bñficij conceſſi a principe.tex.ꝛ Bal.in.c.j.§.j.de feu.marchie.Ideo ſi officium eſt tēpore beneficiū eſt tpale.vt plene ſcripſi vltra alios in hac ciuitate Senaruz.in.d.c.j.§.j.de feu.Mar.

ccc xij.

¶Romani ante aduentum xp̄i computabant annos ab inditione.vide gloſſ.magnam in rubri.C.de iudi.lib.x.

ccc xiij.

¶Si princeps cōmittat cauſam epō appellat ad principē nō ad papā.Bal.i aut.ſi quis litigantiū.C.de epiſ.audi.vide Gemi.in.c.romana.§.debet.de appel.lib.vj.

ccc xiiij.

¶Litera principis cum bulla habet pro inſtrumento publico.cle.j.in fi.de iureiu.

ccc xv.

¶Forenſis habens litigare in aliena ciuitate habet remediū:vt princeps ſuus ſcribat principi aduerſarij ſui vt cōpellat eum litigare extra ciuitatem propriā:q: forenſis nō litigat ſecure in alia ciuitate cū ciue alteri⁹ ciuitatis.Bar.in tractatu repreſaliarū.in.ij.folio:qd̕ eſt valde no.

ccc xvj.

¶Lz pĩceps in diſpoſitōe ſua dicāt ſupplētes oē defectū.tñ nō tollit ea q̄ ſunt iure naturalis.tex.in cle.paſtoralis.de re iudi.Et ſicut diſcretio eſt mr̄ iuſtitie ita pricipis vel alterius iudicantis voluntaria precipitatio eſt nouerca iuſtitie.d.cle.paſtoralis qd̕ no.irati ꝛ ꝓuocati principes.

cccxvij.

¶ Quādo imperator capiebat aliquā ciuitatē ſibi ſuſpectā ⁊ nō ſibi amicā extrahebat oēs principaliores et mittebat ad alias ciuitates ⁊ oīa illoꝝ bōa q̄ i illa ciuitate habebāt publicabant ⁊ alia bona aſſignabant i alia ciuitate quā mittebant: et iſti oēs trāſlati apellant metroyci. ſm Bar.in.l.certa forma.C.de iure fiſci.

cccxviij.

¶ Agendum eſt confeſſoria cōtra poſſidētē iuriſditionē nō contra ſubditū. Inno.in.c.inter quatuor.de maio.⁊ obe.

cccxix.

¶ De conſuetudine reges habent regalia. Bal.in.l.iij.C.ad trebellianum.

cccxx.

¶ De conſuetudine ſubditi poſſunt eſſe teſtes pro domino ſuo.Spec.in titu.de teſti.§.j.ver.quid ſi aduerſarius.vide Bal.in.l.etiam.C.de teſtibus.

cccxxj.

¶ Propter iniuſtitiā imperatoris poteſt adiri papa.Bal.in extrauagā.de pace cōſtan.in verbo pactiones.

cccxxij.

¶ Uetꝰ teſtamētū fuit añ imperiū romanū.Albe.in.l.cūctos populos.C. de ſumma trini.⁊ fide catho.⁊ arma ⁊ leges fecerūt romanos dominari.vt in proemio inſti.⁊ in.c.conſti.c.ſed magiſ.iuſtitia.

cccxxiij.

¶ Qui expēdit vel vēdit frumētū vel alias ſpecies principis debet primo antiquas ſpecies expendere vel vendere.l.j.C. de cōditis in publicis horreis.lib.x.

cccxxiiij.

¶ In diuiſionibus regnorū cedunt ⁊ veniunt flumina publica. Archi.xij.q.j.c.eccleſias.Bald.in.c.j.§. ſiquis de manſo.de cōtrouer.inueſti.⁊ ducatus venetiarū nō tranſit ad heredes ſm Anto.de but.in.c.fi.de iud. q2 non eſt proprie dominꝰ.Bal.in.l.decernimus.C.de ſacroſanc.eccle.

cccxxv.

¶ Princeps in territorio ſuo poteſt creare nouam dignitatem velut monarcha in ſuo territorio. Andre.de iſer.dicto.§.ſi q̄d de manſo. de cōtrouer. inueſtitu.;rex vel dux creat comitatū vel marchionatū.

cccxxvj.

¶ Promiſſio de defendēdo ciuitatē principi intelligit ſi ei fiat iuſtū bellū.Bar.in.l.quidā cū filium.ff.de verbo.obliga.vide not.in.c.j.ti.hic finitur lex corradi.

cccxxvij.

¶ Ius primogeniture principis non cōfert fratribus.Bal.in aut.ex teſtamento.in vlti.col.C. de colla.vide Bal.in.l.cum antiquioribus .C.de iure delibe.et alias pulchre ſcripſi.

cccxxviij.

¶ Si princeps donat officium filio contemplatione patris tenetur conferre fratribus et computare in legitima.l.illud.C.de colla.⁊ Ray.in.l.omnino.C.de inoffi.teſtamen.

cccxxix.

¶ Nec contrahendo nec delinquēdo poteſt ciuitas per vnam partem ciuitatis obligari.Bald.in.c.j.in princip.qui. mo.feu.amit. vide not.in.l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure.

cccxxx.

¶ Nullꝰ preter principē poteſt cōcedere immunitatē .l.nec infames .C.de decuri. niſi cauſa ſit expreſſa in.l.q2 tūc ordinarius poteſt: vt ti.qui et.a. et ti.q̄ morbo.

cccxxxj.

¶ Princeps non debet dare officiū ei qui ſemel deliquit in officio.l.ſi aliquid.C.de ſuſcep.

cccxxxij.

¶ Filij principū excepto imperatore ſuccedunt in regno ducatu vel marchionanatu quamuis ſint impuberes.⁊ habent dominium et adminiſtra.quam habuerunt tutores eorum. Bald.in.l. fin.C. de teſt.ma.mili.⁊ vide no.in.c.j.de feu.marchie.et ibi ſcripſi hoc anno.M.ccccxlv.in hac ciuitate Senarum. faciūt no.per Jo.an.⁊ Gemi.in.c.grandi.de ſupplen. neg.prela.li.vj.

cccxxxiij.

¶ Monachi aut canonici regulares non poſſunt eſſe i curia principis ſine licētia ſuorū prelatorū.cle.j.de ſta.mo.quod no.

cccxxxiiij.

¶ Ex magnitudine edificiorū probatur magnanimitas principis.l.ij.⁊ ibi Bart.C.de pred.⁊ omni.rebus nauicu.⁊ de tinctoribus ⁊ textoribꝰ principis . vide in.l.ij.C.de murile.

cccxxxv.

¶ Nemo inferior a principe etiaʒ ſi eſſet prefectus pretorio: vel legatus de latere poteſt facere legem contra ius cõmune. ſm Alberi.in.l.j.ff.q quiſq ïur.et Bald. in.c.cum eſſes.de conſti.

cccxxxvj.

¶ Priuati non debent habere ſimilẽ ſellam/vel frenum ſelle/vel frenũ equi principis.l.j.C.nulli licere in frenis.

cccxxxvij.

¶ Princeps vel eius ſenatus debet eligere doctores ad legendum qui legant vtiliter nõ ad põpã: ⁊ quot debeãt eſſe in q̃libet facultate.l.j.C.de ſtu.lib.vrbis rome.

cccxxxviij.

¶ Propter honorem principis nemo debet duci in curia in p̄ſentia principis.l.j. C.de hono.vehicul.Et qualiter diſtribuatur panis coctus in domo principis.vide.l.j.C.de furmento vrbis conſtanti.

cccxxxix.

¶ Uoluntate principis conſtituitur ciuitas/et qualiter diuidantur prouincie: plene dixi in diſputatione mea que incipit Laudeñ.et vide Barto.in.l.j.C.de metro poli.birito.

cccxl.

¶ Princeps dʒ habere hoies aſcriptos nauibus ⁊ claſſis conducendis.l.j.C. de claſſis. li.x.quod no.pro nauaroliis.

cccxlj.

¶ Non dicitur primogenitus regis qui natus eſt ante dignitatem regalem: vide gloſſ.⁊ doc.in.l.imperalis.C.de nup.

cccxlij.

¶ In limine imperij vel regni vel alteri⁹ principat⁹ null⁹ dʒ eſſe caſtellorũ detẽtor niſi cui princeps cõceſſerit: alias punit.l. quicũq.C.de fun. limitoſis.ſʒ intra locũ eſt licitum niſi fiat ad emula.

cccxliij.

¶ Princeps ſcʒ Imperator vel Papa poſſunt vno verbo caſſare ſentẽtias inferiorũ e iã regulariter latas. ſecundũ Ange. in.l.j.C.de ſenten.paſ.

cccxliiij.

¶ Princeps regulariter vtitur iure cõmuni niſi in caſibus a iure expreſſis.Bal.in l.⁊ in legatis.C.ad.l. falcidiã Nam licet princeps ſit ſolutus legibus tamen vult viuere ſm leges.l.digna vox.C.de leg.qđ tene fixum cordi.

cccxlv.

¶ Predia principis ſunt locanda diuitibus vel aliis cum fideiuſſoribus idoneis alias punitur officialis locans aliter.l.j. C.de loca.predio.ciui.li.xj.Et ſi finita locatiõe p̄dij p̄ncipis prim⁹ offerat tñ quãtum nou⁹ p̄fert prim⁹.l.cõgruit.C.eo.tit.

cccxlvj.

¶ Princeps rẽ alij donatã vel conceſſam non p̃ot alteri cõcedere etiã motu ꝓprio niſi dicat non obſtãte tali cõceſſione prima.Bar.in.l.j.C.de loca.predi.ciui.

cccxlvij.

¶ Si rex vel dux/faciat citare ſuũ baronẽ vt oſtẽdat titulũ ſue baronie ⁊ ſuoꝝ caſtrorũ alias ei auferret nõ valet talis citatio.Bar.in.l.j.C.de colla.p̄dio.fiſ.lib.xj.

cccxlviij.

¶ Subtrahens equũ de grege principis punitur in libra auri ⁊ reſtituit equũ.l.j. C.de gre.do.lib.xj.

cccxlix.

¶ Princeps ſi inſtituatur heres vtitur iure cõi quo ad ſolennitatẽ teſtamẽti.l. ſiq̃s imperatorẽ.C.qui teſta.face.poſ.⁊.l. cum heredes.eo.tit.ſed ſi princeps condat teſtamentum habet priuilegium militare. l.j.ff.de teſta.mili.l.omniũ.C.de teſta.⁊ in l.precibus.C.de impub.

cccl.

¶ Princeps non poteſt facere q teſtis q̃ reddit malã rationẽ probet vel teſtis qui non videt vel audit probet.Bal.in.l.ſi nõ ſpeciali.C.de teſtamen.

ccclj.

¶ Si primogenitus principis ad quem pertinebat principatus conſentiat vt ſecũdogenit⁹ inueſtiat principat⁹ ꝑtinebit ad ſcõm genitũ.c.j.§.j.q̃b.mod.feu.amit.

ccclij.

¶ Jure proprio ius maris ad aliquẽ pertinet ex priuilegio principis ex tãto tempore cui⁹ initij memoria non extat: propterea veneti preſcripſerũt proprietatem guelfi: q2 nauigantes per eoruʒ guelfum ſoluũt eis datia.Ang.in.l.ſane.ff.de iiur.

cccliij.

¶ Si interdicatur terra alicuius principis intelligitur de ea que eſt ſua/ quo ad dominiũ temporale etiam ſi eſſet in feudum accepta ab eccleſia vel alio.c.ſane.el ij.de offi.delega.c.ex reſcripto.de iureiur.

Et Cal. in ſuo tractatu de eccl'iaſtico interdicto. vbi plene.

cccliiij.

¶Illud quod dicitur principem habere omnia iura in ſcrinio ſui pectoris intelligitur in curia ſua: quia p̄nceps in curia vel cōſilio ſuo debet habere viros doctores ꝑ quorum ora p̄nceps vir religioſiſſimus appellat᷑. ſm Cy. in. l. añ. C. de teſt.

ccclv.

¶Si habēs litē cū aliquo inſtituat p̄ncipem potētem/ nō valet inſtitutio cā litis facta. §. fi. inſti. qui. mo. teſt. infir.

ccclvj.

¶Teſtamentū primū nō tollitur ꝑ teſtamētum ſcd̄m in quo p̄tenditur inſtitutꝰ princeps vel alius maximus potens in p̄ſentia teſtiū celebratum: qꝛ p̄ſumitur ꝙ dicant falſum metu vel ambitione principis. ſm Ja. de are. Richar. malū. ⁊ Bal. in. l. volumus. C. de teſta. qd̄ dictum intelligo verū/ niſi clariſſime ⁊ euidentiſſime ꝓbetur ꝙ teſtes deponentes de ſcd̄a inſtitutione principis vel magnatis ſint teſtes omni exceptione qui veriſimilia dicant: vtputa ep̄s vel alius cuiꝰ fides eſſet indubitata apud omnes. l. ex imperfecta. C. de teſta. Et ita ſaluo gloſſ. in. d. l. volumus. ⁊ ibi dixi in recollectis ſeneñ. nō in papieñ. ⁊ teſtamētū factū in p̄ſentia principis dicit᷑ ſolēne. l. omniū. C. de teſtamē.

ccclvij.

¶Speciale eſt in filijs principum vt poſſint baptizari in curia principis aſqꝫ eo ꝙ portent᷑ ad eccleſiam. cle. j. de baptiſmo.

ccclviij.

¶Heres officialis tenetur ſi defunctus officialis male adminiſtrauit. gloſ. in. l. in ſucceſſione. C. de decur.

ccclix.

¶Ciuitas in qua eſt ſtudiū dicit᷑ magnifica vt ciuitas Bononie vl' Papie. tex. cū gloſ. in. l. ſi qs inueniri. C. de decu. li. x.

ccclx.

¶Princeps reſpondens cōſultationi in corpore iuris inſite condit ius commune: nō autem inducit priuilegium in dubio. gloſſ. in. c. ex tua. de filijs.

ccclxj.

¶Princeps debet habere omnia in ſcrinio pectoris quo ad interpreta. gloſ. not. xxiij. di. c. preterea non aūt ꝙ ſciat omnia iura vel dic ꝙ poſſit ſcire omnia iura propter ſapiētes quos habet ad latus. c. j. de cōſti. lib. vj. Cy. in. l. omniū. C. de teſta.

ccclxij.

¶Regalia ſunt q̄ pertinēt ad principem. vide Bal. plene ti. ep̄m vel Abb. in. c. j. in ij. colū. Et ſi princeps exigat metu debitorem alterius culpa creditorū liberat᷑ debitor. vide Cy. ⁊ Bal. in. l. ij. C. ꝙ metus cauſa. ⁊ Bal. in. l. creditor. ff. de ſolu.

ccclxiij.

¶Principes xp̄iani nō debent ꝑmittere ſaracenos publice adorare machometū in terris chriſtianis ſuis. tex. in clemē. fi. de iudeis: ⁊ p̄ncipes chriſtiani non debēt dare auxilium infidelibus cōtra xp̄ianos in bello neqꝫ vt arma deferant᷑ eis. c. quorundam. ⁊. c. ꝙ olim. de iudeis.

ccclxiiij.

¶Ita ꝙ vulgo ſolet dici ſolum principē reſtituere fame. l. j. §. de qua. ff. de poſtula. habet locum quando infamia eſt irrogata de iure communi: ſecus ſi a ſtatuto vel conſuetudine ciuitatis. ſm Barto. in. l. fi. C. de ſenten. paſ.

ccclxv.

¶Quādo ſeruitiū debet fieri ꝑſone principis nō debet fieri ꝑ ſubſtitutum. Bald. in. c. j. §. fi. epiſcopū vel abbatem.

ccclxvj.

¶Licet inſcio p̄ncipe non poſſit inſtitui ſalariū de publico tñ ob canonicā vel legalē vel medicinalē ſcientiā poſſunt decuriones vel ſenatus abſqꝫ ſcientia principis. glo. in. l. j. C. de ſala. ꝓben. lib. xj. qd̄ no. ꝓpter doct. cōductos ad legendum.

ccclxvij.

¶Imperator vel papa cū tota poteſtate ſua ſine cauſa nō pōt priuare regē vel ducem: vel marchionē. Bald. in. c. j. de nata. feudi. ⁊ ibi ſcripſi hoc anno: niſi forte infeudatio tēderet ad euerſionē imperij vel papatus. Bald. in aut᷑. omnes peregrini. C. cōia. de ſucceſ. vide que dixi. in. d. c. j.

ccclxviij.

¶Qui percuſſerit vel detinuerit papā punitur ſm formam. clemen. j. de pen.

ccclxix.

¶Omnia priuilegia q̄ habēt milites in teſtamētis hn̄t etiā p̄ncipes i terris ſuis.

Bal.in.l.ꝓcibus.C.de impube.ꝛ alijs ſub ſtitu.Nec obſtat.l.ſiquis impator.C.qui teſtamenta facere poſſunt:quia loquitur in teſtamenti factione paſſiua.Nos aũt in actiua teſtamenti factione.

ccclxx.

¶ Princeps debet ꝑmittere vt dãnati ad mortem ſuſcipiant penitentiam ꝛ eucha riſtiam.clemen.j.de peni.

ccclxxj.

¶ Primogenitus principis a natura de mens non ſuccedit in feud.ſecus ſi ex ac cidenti.Bal.in ca.j.de ſucceſ.feu.

ccclxxij.

¶ Iuriſditio principis ꝓbatur ꝑ ſingula res teſtes qui tendunt ad vnum finem. Innocen.in ca.qualiter ꝛ quando.de ac cuſat.vide Bal.in.l.C.de teſta.

ccclxxiij.

¶ Sunt excõicati ꝓncipes qui nõ ſeruãt interdictum/a qua ſententia excõmuni cationis non poſſunt abſolui niſi ꝑ ſum mum pontificẽ.cle.fi.de ſentẽ.excõmuni.

ccclxxiiij.

¶ Si princeps committat cauſam pote ſtati et eius curie tantam poteſtatem et iuriſditio.habet poteſtas quantam ha bet curia niſi eſſet verbũ diſtributiuum/ vel aliter ꝑ quod appareat de mente prin cipis in contrarium.Ange.in.l.fina.C.de impube.et alijs ſubſtitu.

ccclxxv.

¶ Princeps ꝓpter delictum ciuis poteſt facere de ciue forẽſem.Bal.in.l.ſiq̃s filiũ. C.de libe.p̃te.vel.exheredat.

ccclxxvj.

¶ Uacante imperio non currit p̃ſcriptio contra imperium.Bald.in.l.naturaliter. ff.de vſucapio.ꝓpterea ciuitates tũc non p̃ſcribunt mero vel mixto imperio.

ccclxxvij.

¶ Licet contra Romanã eccleſiam non currat p̃ſcriptio/niſi cẽtenaria.aut.quas actio.C.de ſacroſan.eccle.tamen ſi Roma na eccleſia conceſſerat duci vel merchio ni ciuitatem vel caſtrum curret legitima p̃ſcriptio.xxx.vel.xl.annorum.Ange.in.l. j.C.de anna.exceptio.

ccclxxviij.

¶ Si rex vel marchio alienauerit feudum inconſulto imperatore a quo recognouit non nocet filio regis.Bald.in ca.j.§.hoc quoq;.de ſucceſ.feu.ꝛ totus mundus ſer uat vt principes vtant legibus in regno ſuo.Bald.C.ad trebel.l.ij.

ccclxxix.

¶ Licet de iure cõmuni ſcripture regum vel ducum nõ faciant fidem/tamẽ ſecus de conſuetudine.Bal.in.c.cum dilectus. de fide inſtrumen.

ccclxxx.

¶ Princeps non põt regnum/ducatum/ vel marchionatũ alteri legare et priuare filium.c.j.de ſucceſ.feu.q̃d no.ad limita. aut.ex cauſa.C.de liberis p̃te.

ccclxxxj.

¶ Princeps aliquando adeundus eſt ex maxima equitate deficiente iure.l.ꝛ ideo. ff.de leg.ꝛ Bald.in.l.ſi frater.C.qui teſta menta facere poſſunt.

ccclxxxij.

¶ Princeps iurans non deliberate ſed cõcitatus ira non debet ſeruare iuramen tum.Iaco.butri.Barto.et Bal.in.l.ij.C. ad.l.iuli.maie.Et coram papa vel impe ratore non habent ferie locum.Bar.in.l. ij.§.fi.ſiquis ius voca.

ccclxxxiij.

¶ Sententia confirmata a principe va let quando duo ordinarij ꝓferunt ſentẽ tias contrarias.Bal.in.c.inter dilectos. de fide inſtru.vide Bal.in.l.duo iudices. ff.de re iudi.

ccclxxxiiij.

¶ Curia pape eſt communis forus q2 vbi papa/ibi Roma.Inno.in ca.expoſuit.de dila.papa habet vtrũq; gladium ꝓ defen ſione fidei ꝛ eccleſie.xxij.di.c.oẽs.l3 papa ſit hereticus nõ deſinit eſſe papa ſi eſt pa ratus ſe corrigi.glo.xxvij.di.c.nũc aũt.

ccclxxxv.

¶ Princeps nõ poteſt tollere recuſationẽ iudicis excep.quãdo recuſatur iudex pro pter ſuſpitionem:q2 tollitur defenſio.ſm Gemi.in.c.pe.de of.le.lib.vj.

ccclxxxvj.

¶ Papa nõ poteſt legitimare filiũ regis Aragonum in p̃iudicium fratris qui de bet ſuccedere in feudo.Gemi.c.grãdi.de ſupplen.negli.p̃la.lib.vj.quod not.bene. Et que ſint iuſte cauſe dandi curatorem regibus vel alijs ꝓncipibus.vide doc.in c.grandi.de ſupplen.neg.prela.

ccclxxxvij.

¶Confirmatio principis cum cauſe cognitione de nouo inducit.Cy.in.l.ex his verbis.C.de dona.inter virū ⁊ vxo.Et priceps debet ſe abſtinere ab omni re illicita et reprehenſibili magis ꝗ̄ alij.l.pe.et ibi Bal.de here.inſtitu.

ccclxxxviij.

¶Si fiat iniuria ſubdito competit actio principi.l.j.§.fi.ff.de iniur.ꝑ Bar.et vide Inno.⁊ Jo.an.in.c.dilectꝰ.de appel.

ccclxxxix.

¶Speciale eſt in papa vel imperatore vt poſſit reuocare ſententiam diffinitiuam.c.cum literis.de in integ.reſtitu.et not.in.l.j.C.ſen.reſcin.non poſ.

cccxc.

¶Etiam in teſtamento principis heres inſtitutus non cōficiēs inuentariū tenetur vltra vires hereditarias.§.fi.in aut.de here.⁊ fal.et Ang.in.l.j.§.hec ſtipulatio.ff.ſi cui pluſꝗ̄.per le.falci.ſecus ſi ipē imperator inſtitueret heres ab alio:quia nō tenet ſi hereditas nō ſit ſoluē.l.ij.in text.et ibi Bar.ff.de offi.ꝓcur.ceſ.lꝫ gl.videat innuere contrariū in.d.§.fi.conſidera q̇d ſūt in fiſco.vide ſub rubrica de fiſco.

cccxcj.

¶Contra imperium non ꝑ̄ſcribitur minori ſpatio.c.annorum:qꝛ imperiū equiparatur eccleſie romane.glo.in aut.de nō alie.§.vtrum autem lex.⁊ Ang.in.l.ſicut.C.de preſcript.xxx.vel.xl.anno.et eccleſie romane vel imperio non preſcribitur ſuper his que ſunt reſeruata in ſignū vniuerſalis dominij.Joan.and.in.c.j.de cleri.egro.lib.vj.et Ange.in.l.ſic.C.de preſcrip.xxx.annorum.

cccxcij.

¶Qui ꝓ̄dit literas principis tenet crimine falſi.l.titio.Bar.ff.ad municipa.

cccxciij.

¶Que a ſolo ꝑ̄ncipe cōcedunt non ſunt ꝑ̄ſcriptibilia.Bal.in rubri.de preſcrip.in decretali.⁊ in.l.vlti.C.de rei vendi.

cccxciiij.

¶Solus pīceps habet autoritatē pecunie cudende non ciuitas/niſi ciuitas habeat regalia/vel nō recognoſcat ſuperiorem.in titulo q̄ ſint regalia.⁊ no.in rubri.C.de numiſmatis pote.facit quod not.in l.hoſtes.ff.de capti.et dixi in.l.cū quid.ff.ſi cer.pe.in recollectis ſecundis Papieñ.

cccxcv.

¶Princeps/vel rex/vel dux/poſt monitionem canonicā excōmunicabitur ꝑ notorijs exceſſibus quando non vult obedire pape:ſecus ſi princeps eſſet nimis ſeuerus ⁊ iniurioſus:qꝛ tunc papa vicariꝰ ſummi regis cognoſcet etiā de non notorijs/⁊ inquireret ſi ſit īfamis vel ſit accuſatus.Inn.in.c.j.de offi.ordi.Nota qualr̄ ꝓcedit a papa ī criminibꝰ ꝯtra pīcipes.

cccxcvj.

¶Princeps cogit ꝑ̄ſidē vel iudicē q̄ non obedit literis iuſtis alterius officialis.vide Bar.in.l.ſi cui.§.fi.ff.de accu.

cccxcvij.

¶Habēs filios non poteſt creari epiſcopus vel ꝑ̄latus/niſi cum diſpenſatione ⁊ cautione.de qua.xxviij.diſt.c.de ſimonia.ſꝫm Inno.in.c.j.de teſtamentis.

cccxcviij.

¶Dominiū ⁊ poſſeſſio rerū eccleſiaſticarum eſt penes epm̄ ⁊ eccleſiam.gloſ.in.c.cū ex eo.de elec.lib.vj.Innoc.in.c.ſuper.de cauſa poſſeſ.et Archi.in.c.ij.de rebus eccle.non ali.lib.vj.

cccxcix.

¶Princeps nō debet ꝑmittere ꝙ barbarica feritas deuaſtet dulcem italiaꝫ.vide Bal.in.l.executorem.C.de execu.rei iudi.et de principe.vide ꝫaba.in clemen.paſtoralis.de re iudi.et Jaco.⁊ Alberi.et Bal.in.l.princeps.ff.de legi.

cccc.

¶Papa poteſt ſtatuere laicis imperatore ratum habēte.c.ad abolendum.de hereti.Et princeps ſcribendo ad executionem ſtatuti videt illud confirmare.Bal.in.c.j.de conſti.

cccc j.

¶Papa dat curatores regibus quando ſunt inutiles ad ſe gerendum.c.grandi.de ſupplen.negli.prela.⁊ ſupplet defectū regis vacante regno.c.cum inter vniuerſales.de elec.vide Spe.in titu.de lega.§.nunc oſtendendum:⁊ de poteſtate pape.Bal.in.l.reſcripta.C.de ꝑ̄ci.impera.offer.

ccccij.

¶A ſentētia regis in regno ſuo appetit.Bal.in proemio.fforum.poteſt tamē ſupplicari:vt dixi in recollectis huius anni in hac ciuitate Senarum in.l.j.C.de ſent.ꝑ̄fe.ꝑ̄to.et vide Spe.ti.de ſupplicatiōibꝰ.

cccciij.

¶Valet conſuetudo regis Francie vt tē-pore parlamentoꝝ omnibus diebus etiā feriatis reddatur ius maxime venientibus a longinquis partibus:qꝫ nulla lex pōt coarctare curiā principis quo ad ferias.Spe.ti.de ferijs.§.j.ver.item no.

cccciiij.

¶Ubi potens opprimit aliquem oppreſſus debet recurrere ad principem.Cy.in l.abſentem.C.de accuſa.quod not.contra magnates.

ccccv.

¶Princeps poteſt cogere ſuum officialē vt abſit ꝓuincia.Bal.in.l.j.C.quomodo et quando index.caueat tamē p̄nceps ne iniuſtū mādet.c.j.de re iudica.lib.vj.

ccccvj.

¶Dux Ianuenſium vel Venetorum nō eſt ꝓprie dominus/ſed habet quandam p̄eminentiam.Nam conſilium generale ciuitatis Venetiarū vel Ianue habet p̄ncipatum ⁊ dominiū.ſm Iaco.de ardizano.in ti.de pace iura.fir.et Bald.in.l.decernimus.C.de ſa.ſan.eccle.qui ait ita de conſuetudine ſeruari.

ccccvij.

¶Papa eſt maior in adminiſtratione ꝙ̄ Paulus apoſtolus.Inno.in.c.ſup eo.de big.et papa non poteſt deponi ꝓpter inſufficientiam vel negligentiam.licet alij ſic.glo.in.c.j.de renunt.lib.vj.

ccccviij.

¶Si papa mandat aliquid ꝙ ſit peccatū vel cōtra ordinis ſubſtātiam non debemus obedire.Inno.in.c.ne dei.de ſimo. et p̄nceps laicus nō poteſt diſpenſare cō tra ius canonicum.clemen.j.de teſti.

ccccix.

¶In p̄ncipe non habet locum.l.de pupillo.§.ſiquis ipſi pretori.ff.de ope.noui nuntia.licet ſecus ſit in alio officiali.no. ꝑpetuo ſm Barto.in.d.§.ſiquis.

ccccx.

¶Ferijs repentinis inductis a principe: puta ꝓpter victoriam contra hoſtes: vel quia ſit ſibi natus filius nō poſſunt partes renuntiare.glo.in clemē.ſepe.de verbo.ſignifi.⁊ not.in.l.j.ff.de ferijs et iuriſditio.retinetur per ſubditum facientem actum etiam ignorāte p̄ncipe ſuo.not.in l.arboribus §.ſi.ff.de vſufru.et ꝑ Bald. in.l.j.C.de ſer.fug.

ccccxj.

¶Italici p̄ſcripſerūt imperium merum: gloſ.in.§.nulla.in aut.de defen.ciuitat. Bald.in.l.conſuetudinis.C.que ſit lon. conſue.vide que ſcripſi in.l.imperium.ff. de iuriſdi.om.iudi.

ccccxij.

¶Finitur iuriſditio ſi remittitur cauſa ad p̄ncipē.gl.in.c.in literis.de offi.deleg.

ccccxiij.

¶Pricipi publice excōmunicato ſubditi non tenētur ad fidelitatem/ſed p̄nceps poteſt implorare auxilium ſubditi vel vaſalli excōmunicati.ſm Ant.de bu.in.c.ſi ideo.de ſenten.excōmunica.

ccccxiiij.

¶Una ciuitas non poteſt ſe ſubmittere alteri.Ioan.and.in ca.preſidentes.de hereti.libr.vj.niſi ciuitas non recognoſcat ſuperiorē.ſm Bald.in.c.j.de feu.vide ibi Bald.et mōſtruoſus filius non ſuccedit in regno.Bald.in.d.c.j.

ccccxv.

¶A ſententia lata ſm cōſilium p̄ncipis pōt appellari.vide Bar.in.l.j.ff.de appel.

ccccxvj.

¶Tempora introducende appellatiōis non currunt quando non ſtat ꝑ partem: quominꝰ appellatio introducatur in cōſiſtorio principis.aut.ſed lis.C.de tēpo. app.et ibi Ange.

ccccxvij.

¶Quando inculpatur iniuſte princeps debet reſponſum dare aduerſus omnem calūniā.Innocētia p̄ſtat mihi ſecuritatē. tex.in.l.ſi ſorore.C.de his qui.vt indig.

ccccxviij.

¶Rex in vita ſua poteſt determinare ꝗs ſit rex an primogenitus an ſecūdogenitus.ſm Bald.in ꝓemio decretalis.quem vide quia alleg.Archi.⁊ ibi dicit Bald.ꝙ rex non ſeruans teſtamētum patris poteſt dominio temporali priuari.vide not. in ca.licet de voto.et ꝑ Bald.in aut.hoc amplius.C.de fideicom.

ccccxix.

¶Iuſte cauſe deponendi p̄ncipem ſunt contemptus clauium/interfectio prelatorum ⁊c.vide Gemi.in cap.j.de renun. libro.vj.

ccccxx.

¶ Nobiles ſuccedũt ab inteſtato ſuis ho
minibus aſſcriptitijs decedentibus ſine
aſcẽdẽtibus vel deſcẽdentibus/vel colla-
teralibus excluſo fiſco:ſed teſtari poſſunt
et valet eorum teſtamẽtum.ſm Bal.in.l.
j.C.de heredibus decuri.ſicut eccleſia ſuc
cedit clerico excluſo fiſco:vt ibi.

ccccxxj.

¶ Rex donans vel legans ciuitatẽ intelli
gitur legare vel donare ſine p̃iudicio ter-
tij ſm Bald.in.l.monumenta.C.de lega.
Et Rome nemo dicitur aduena.l.roma.
ff.ad municipa.qꝛ cõmunis patria.

ccccxxij.

¶ Licet imperator reuocet legem ꝑ quã
cõceſſum eſt eccleſie p̃uilegium/tamẽ nõ
intelligit reuocare priuilegium.Inn .in
ca.nouit.de indi.⁊ no.in ca.ꝑpendimus.
de ſen.excõica.ꝑ zabarelã.in repetitione.

ccccxxiij.

¶ Papa eſt obediẽdũ pre omnibus.vide
Inno.in.c.cõparati.de appel.niſi contra
deũ/vel vbi timeatur maximũ ſcandalũ/
vel niſi cõtra vniuerſale ſtatutum eccleſie
niſi ex cauſa manifeſta.ſm Innoc.in ca.
irreq̃ſitionẽ.de ſentẽ.excõ.⁊ in ca.q̃rto.de
cõſuetudine.⁊ in.c.ꝑpoſuit.de cõceſ.p̃bẽ.

ccccxxiiij.

¶ Nõ appellat a iudice ſeculari ad papã
in terris ſubditis imperio/ ſecꝰ in terris
ſubditis pape.c.cũ Ioãnes.de fide iſtru.
c.ſi duobus.de appel.niſi recognoſceret
ſuꝑiorem:qꝛ appellat ad papam.Inn.in
c.licet.de foro.cõpe.vide glo.in.c.q̃d.x.di.
vbi ab imꝑatore ad papã nõ appellatur.

ccccxxv.

¶ Ad principem etiam de iure ciuili põt
appellare ſcholaris omiſſo medio.Bal.in
aut.habita.C.ne filius ꝓ patre.

ccccxxvj.

¶ Nemo poſt diffinitiuam ſentẽtiam po
teſt facere remiſſionem pene:excepto p̃n-
cipe.ſm Bald.at ſi clerici.de iudi.facit.l.
j.ff.de queſtionibus.

ccccxxvij.

¶ Epiſcopi vel alij prelati vocati a rege
tenentur ad eum accedere/ſi tenent feu-
dum ab ipſo rege.ſm Archi.in.c.j.de cler.
cõiug.lib.vj.⁊ ſm cõem ſentẽtiã poſſunt
clerici ratione feudi conueniri corã dño
laico.ca.verum.de foro cõpe.vbi doc.licet
Archi.teneat cõtrarium in.d.c.j.

ccccxxviij.

¶ Uſurpatum eſt inter principes vt obſi
des dari poſſint.ſm Bal.in.l.fi.C.de pa-
tri.qui fili.diſtra.

ccccxxix.

¶ Rex poteſt donare filijs ſuis etiam nõ
emancipatis ꝑpter autoritatem regiam.
Bal.in.c.j.§.item ſacramento.de pace iu-
ra.fir.et ſic.l.ij.C.de inoffi.dona.non ha-
bet locum in principe.

ccccxxx.

¶ An p̃ncipi ſit magis obediẽdum quã
patri.vide Alberi.in.l.veluti.⁊.l.hoc iu-
re.ff.de iuſtitia ⁊ iure.

ccccxxxj.

¶ Princeps legans mihi ius colligendi
paſſagium ſuper pontem non dicitur le-
gare ſeruitutem:ſed ius reale tranſiens
ad heredem.Bald.in.l.j.§.in nouiſſimo.
C.de cadu.tol.

ccccxxxij.

¶ Princeps proferre poteſt ſententiam
ſine ſcriptura.xvj.q.j.c.cõſtitutus.in glo.
et Alberi.in aut.niſi breuiores.C.de ſen-
ten.ex pericu.reci.

ccccxxxiij.

¶ Prelatus debet ſubuenire p̃ncipi ſuo
laico:puta regi vel duci tempore neceſſi-
tatis ad vtilitatem publicam. Anto. de
but.in ca.non minus.de immu.eccle.et
probatur in excep.a regula.d.ca.non mi-
nus.ver.niſi epiſcopus.et gloſ.in verbo
ſedis.in ca.clericus laicꝰ.de immu.eccle.
lib.vj.dummodo habeat licẽtiam a ſede
apoſtolica.Et ita alias conſului in cauſa
magnifici Symonini ghiglini dũ eſſem
Papie/quia cõtra hoſtes impugnantes
patriã clerici tenent ad defenſionẽ.c.pue
nit.de immuni.eccle.⁊ ibi vide Innocen.

ccccxxxiiij.

¶ Reges Francie vngunt chriſmate vel
vnguento celitus miſſo ꝑ colũbã in am-
phorã in monaſterio ſancti Remigij qui
primũ regẽ Frãcie baptizauit.ſm Io.an.
in ca.ij.de p̃ben.lib.vj.in nouella.et vide
ibi Io.an.q̃ diſputauit an reges ex cõſue
tudine poſſint cõferre bñficia eccl'iaſtica.

ccccxxxv.

¶ Primus imperator Alamanorum fuit
Otto.lxiij.diſtin.in ſinodo.et no.in.c.lau
dabilis.de elect.

ccccxxxvj.

¶Mandatũ regis vel alterius laici non
ſuſpendit iuriſditio.eccleſiaſticã.Bal. in
ca.decernimus.de iudi.licet miſeri prela
ti plerũq; hodie timeant ⁊ obediant.

ccccxxxvij.

¶Princeps nõ debet concedere priuile-
giũ iudeis:vt poſſint mutuare ſub vſur.
ſm Jo.and.in clemen.j.de vſur.no. cõtra
principes ⁊ comitates.

ccccxxxviij.

¶Comitatus eſt diſtrictus vbi eſt epiſco
pus.glo.xcviij.diſt.c.prouincie.eodẽ mo-
do in comite principe.

ccccxxxix.

¶Princeps per procuratorem contrahit
compaternitatem de cõſuetudine. Bal.
in.l.j.§.ne autem.C.de cadu.tollen.quod
intellige quãdo eſt tantũ tempus cuius
initij memoria nõ exiſtit in contrarium:
que cõſuetudo habet vim apoſtolici in-
dulti. c. ſuper quibuſdam.§.preterea. de
verbo.ſig.l.hoc iure.§.ductus aque.ff. de
aqua quoti.⁊ eſti.vel propter neceſſitatẽ.
c.non eſt licitũ.de regu.iu.vel tolerantiã
pape.no.in.c.fin.de conſue.vel cõſue. lai-
corũ non valet in ſpiritualibus.c.contin
git.de arbit.c.ij.de indi. c. eccleſia ſancte
Marie.de conſtitutioni.de iure nõ cõtra-
hitur compaternitas per procuratorem.
Jo.and. in mercurialibus.in.c.põt quis.
de regu.iur.lib.vj.⁊ dixi plenius in recol
lectis Seneñ.in.l.j.§.ne autem.

ccccxl.

¶In imperatore vel alio principe ſpecia
le eſt vt dicatur rectum feudum licet fue
rit conceſſio feudi ſine preſentia partiuʒ
⁊ aliarum ſolennitatum.ſecundũ Andr.
de yſer.c.j.quib.mod.feu.conſti.poteſt.

ccccxlj.

¶Imperator non poteſt renũtiare impe
rium niſi in manibus pape qui eſt eiꝰ ſu-
perior:ſed papa qui non habet ſuperiorẽ
poteſt renuntiare.c.j.de renuntiatio.lib.
vj.⁊ no.in.l.barbarius.ff.de offi.preto.

ccccxlij.

¶Statuta ambitioſa debet princeps re-
uocare.Bald.in.l.nulli.c.de ſent.⁊ inter.
omni.indi.

ccccxliij.

¶Licet in alijs ſucceſſionibus tranſuer
ſalibus nõ ſuccedatur niſi vſq; ad.x.gra-
dum:tamen in magnis dignitatibꝰ prin-
cipum:puta rege duce ſucceditur in infi-
nitum:⁊ excluditur fiſcus.Bal.in.c. j. de
feud.marchie quod eſt; not.propter mor-
tem principum.

ccccxliiij.

¶Licet ſententia vel imperatoris faciat
ius quo ad oẽs.l.fi.C.de legi:tñ conſulta-
tio ⁊ reſpõſio principis nõ facit.ſm Bar.
in.l.nemo.C.de ſen.⁊ interlo.om. iudi.

ccccxlv.

¶Satrape dicuntur reges/vel duces/vel
prefecti.puinciarũ.ſm Archi.in.c.funda
menta.de elect.lib.vj. Et princeps nõ po
teſt reuocare donationẽ factã eccleſie de
ciuitate romana.Jo.an.i.d.c.fundamẽta.

ccccxlvj.

¶Speciale eſt in principe ꝙ licet petat
in integrũ reſtitu. aduerſus ſententiam
principis mandabitur tamen executionẽ
interim ſententia indiſtincte.ſm Bal.in
l.ſi cauſa cognita.C.de tranſac.Et an ſen
tentia lata cõtra regẽ obſtet filio primo-
genito:vide Oldra.conſi.lix.

ccccxlvij.

¶Si princeps condat teſtamentum hoc
modo: ſi Philippus Maria filius meus
viuẽs me viuo deceſſerit vel noluerit eſſe
heres Gayum inſtituo valet ſicut in teſtõ
militis.ſm Ange.in.l.gallus.ff.de libe.⁊
poſthu.iuncto dicto Bal.in.l.precibꝰ. C.
de imp.⁊ alijs ſubſti.dixi hoc anno in diſ
puta.mea quã elegãter:⁊ copioſe abſolui
in ſtudio Seneñ.

ccccxlviij.

¶Ubi comes palatinus legitimat perpe
rã poteſt ad Jmperatorem vel papã ap-
pellari.ſm Bal.in.l.eam quam.C. de fi-
deicom.quod bene no.

ccccxlix.

¶Hodie ciuitas tudertina non ſubeſt
eccleſie romane.ſecundum Lapum alle-
gat.lxxxv.licet olim ſecꝰ.not.in.c.veniẽs.
de iureiuran.

ccccl.

¶Reſcriptũ principis ad ſupplicã. par-
tis non eſt allegañ.in cauſis.tex.⁊ glo. in
l.nemo.C.de ſen.⁊ interlo.om.iudi.

cccclj.

¶Princeps ſuperior põt ꝯcedere ſepara
tio.ſubditoꝝ a iuriſdi.dñi propter nimiã
ſeuitiam domini.Bal.in.l.j.ff.de his qui
ſunt vel alie.iur.alias ſecus.

cccclij.

¶Statuta non poſſunt tollere lega. apoſtolicam:quia non poſſunt tollere ius alteri queſitū.glo.in.c.j.de hereticis.lib.vj.

cccclilj.

¶Cōmiſſari⁹ ꝑncipis habēs generaliſſimā poteſtatem nō pōt immutare ſtatuta niſi ex cā ſupuenīēti.ſm Bar.i.l.ābitioſa.ff.de decre.ab ord.fa.⁊ i.l.j.C.de no.co.fa.

cccclilij.

¶Princeps debet conſeruare conuētiones factas cum ſubditis. per Bald.in.l.anthiocenſium.de priuilegijs credito. et no.ꝑ Cy.⁊ alios i.l.digna vox.C.de legi.

cccclv.

¶Princeps poteſt ciuitates magnas taliter reducere vt aptius cuſtodiantur per paucos:puta faciendo caſtella vel diuidēdo ciuitatem vel arctando.tex.in.l.in nomine domini.in.ij.col.C.de offi. prefect. preto.per Cy.⁊ Bald.in.l.ij.C.de ſum.trinita.⁊ fide catho.

cccclvj.

¶Papa habet vicarios ſuos qui ſunt domini:vt illuſtris olim Pandulphus de ciuitate firmi.tales vicarij habent merum ⁊ mixtum imperiū ⁊ omnem iuriſditione de conſuetudine ⁊ etiam de iure canonico:quia.l.j.ff.de offi.eius cui eſt mand.iuriſ.non habet locum de iure canonico.no.in archiepiſcopatu.de rap.⁊ Bald. in aut.ſed nouo iure.C.de iudi.⁊ dixi. in. l. imperium.ff.de iuriſdi.om.iudi.⁊ in.d.l.j.⁊ in terris eccleſie ſeruatur ius canonicum.Ange.in repeti.l.j.C.de iudi.⁊ ita cōſultum fuit de facto.

cccclvij.

¶Hodie populus romanus nō poſſet reuocare imperatorem: nec degradare.ſm Bal.in.c.j.ſi de inueſti.inter dominum ⁊ vaſallum lis oriatur.

cccclviij.

¶Licet omnia flumia nauigabilia ſint imperij in vniuerſali:tamē ciuitates per quarum territoriū tranſeunt habent ius in particulari.ſm Bald.in.l.ſi plures.C.de conditionibus inſertis.

cccclix.

¶Totus mundus ſeruat ꝙ reges habēt regalia.Bal.in.l.iij.C.ad trebel.Et de materia principum.vide zaba.in clemen.paſtoralis.de re iudi.⁊ Gemi.in.c.ad apoſtolice.de re iudi.lib.vj.⁊ in.c.abbatem.cod.titu.et libro.

cccclx.

¶Imperator exiſtens in terris eccleſie:puta Bononie poteſt cōdere legem ligātem ſubditos ſuos.Bal.in.c.j.cōſtitutiones feudales imperatorum lotorij.

cccclxj.

¶Quis naſcitur magis reipub.quā ſibi ⁊ parentibus.vide glo.in.l.§.ſi ea inoffi.ff.de ven.in poſ.mit.⁊ ibi glo.in verbo.in fi.familia.

cccclxij.

¶Licet regnum ſit indiuiduū.c.j.§. preterea.de prohi.feu.alie.per Fede.quo ad ius:tamen quo ad cōmodum ⁊ exercitiū diuidi poteſt aſſignādo vni vnam ciuitatem:alteri alteram.Ex quibus q̄libet ſeparatim habet cōmodū ⁊ exercitiū iuriſditi.licet iuriſdi.ſit communis ſm Ray.in.l.ſi vina.C.de bo.mater.⁊ ibi Cy.⁊ dicit Ray.ibi ita conſuluiſſe.arg.glo.in.l.ſi cum duorū.ff.de ſtip.ſeruo.vide pulchre Bar.inter tutores.ff.de admini.tuto.

cccclxiij.

¶Cauſa que ſemel eſt in curia romana nunquā cōmittitur extra eam niſi princeps.eā remittat.Bal.in.l.ſi vt proponis.l.j.C.quomodo ⁊ qn̄ iudex: ex qua ſequit̄ ꝙ ſi delegatus pape in curia moriat̄ ordinarius nō poteſt ſe intromittere. qđ no.

cccclxiiij.

¶Ciuitas recognoſcens ſuperiorem nō poteſt ſtatuere in fraudē principis ꝙ ſentiens ſe grauatū non poſſit appellare ad principem.ſm Ang.in.l.que ſub cōditione.§.fi.ff.de condi.inſtitu.

cccclxv.

¶In legatis relictis principi habet locū lex falcidia.l.⁊ in legatis.C.ad.l.falci.

cccclxvj.

¶Si relinquitur fideicōmiſſum vniuerſale ciuitati vel principi tranſeūt actiōes ipſo iure ſine reſtitutione.l.fi.C.de ſacroſanc.eccleſi.vide Bald.in.l.penul.§.fi. C. ad trebellia.

cccclxvij.

¶Conſtantinus in reſignatione regalium quā fecit beato Silueſtro oſtendit ſe non vſum iure gladio cum nō habeat ab eccleſia ſm Bald.in.l. cū mulcta.C.de bo.que libe.vbi pulchre.

cccclxviij.

cccclxviij.

¶In dōnatione facta a principe filiofa. pr̄ nō habet vſumfructū q2 eſt ad iſtar peculij caſtrēſis.l.cū mulcta.C.de bo.q̄ libe.

cccclxix.

¶Regnum populi quo ad regendū ſemper intelligitur eſſe penes victores. vide Bal.in.l.v.C.de cadu.tollē.circa prin.

cccclxx.

¶Plus valet teſtimonium vnius principis q̄ notarij vnius ſi non agitur de cōmodo principis.ſm Andre.de yſer. in. c. ſancimus.in titulo quo tēpore miles in vſibus feud.

cccclxxi.

¶Intereſt ſubditoꝝ nō hr̄e plures dn̄os ideo princeps nō poteſt partem ciuitatis alienare ꝛ partē retinere.ſm Bald. in c.ſi quis. titu. quo tēpore miles inueſti.

cccclxxij.

¶Antiochena eccleſia fuit anteq̄ romana.glo.in.c.q̄uis.xxi.diſt.

cccclxxiij.

¶Gerēs ſe ꝑ papa ꝯtra formā.c.licet.de elec.eſt excōmunicatus.vt dicit ibi tex.

cccclxxiiij.

¶Chriſtus ꝛ papa habēt idē cōſiſtoriū ꝛ papa oīa pōt excepto peccato ꝛ niſi erret in fide.ſm Jo.an.in.c.olim. el primo. de reſti.ſpo.ꝛ Hoſt.in.c.quāto.de trāſla. epiſcoporum.ꝛ Jo.and.in.c.ad honorem.de autoritate et vſupal.

cccclxxv.

¶Licet papa non poſſit ſibi eligere ſucceſſorem.vt no.in.c.licet.de elec. tamē poteſt dare licentiā alicui prelato vt eligat ſibi ſucceſſorem.vij.q.i.c.petijſti.ꝛ not.in d.c.licet per modernos.

cccclxxvj.

¶Qđ dicit de papa quodcūq3 ligaueris ſuꝑ terrā ꝛc.intelligit claue nō errāte.ſm Hoſtiē.in.c.quāto.de trāſla.prela. ꝛ in.c. q̄to.ꝑ Inno.de iureiu.hinc dicim9 duas claues Petri.per vnā ſignificat poteſtas per aliā diſcretio,ſiue ſentētia.vt no.in.c. ſi.de exceſ.prelato.ꝛ.xx.diſt.c.papa.

cccclxxvij.

¶Concilium generale non poteſt tollere/neq3 reformare/neq3 aliter diſponere contra ſtatutum pape.clemē.ne romani, de elec.vbi pulchre no.in tex.ꝛ glo,

cccclxxviij.

¶Vicarius eccleſie vniuerſalis ſolum petro ꝛ ſucceſſoribus fuit datus nec tranſit in alium ſede vacante:tamen chriſtus ſede vacāte eſt ſpōſus ꝛ paſtor eccleſie.glo. i.clemē.ne romani.de elec.Ex qua infert q2 etiā ad ꝯciliū ſede vacante non tranſit vicaria de cetu cardinalium non eſt dubium.ꝑ tex.in.d.cle.ne romani. de elec.

cccclxxix.

¶Papa de plenitudine poteſtatis reuocat ꝯſtitu.ꝯcilij.gl.in.c.vbi ꝑiculū. de ele. lib.vi.ꝛ no.in.c.ſignificaſti.de elec.

cccclxxx.

¶Papa non poteſt facere ſe minorem cōcilio.Jo.and.in.c.eccleſie ſancte Marie. de conſti.vbi pulchre.

cccclxxxi.

¶Imperator poteſt intereſſe cōcilio pro confirmatione fidei.xcvi.diſt.nos fidei.

cccclxxxij.

¶Quando proceditur in conſi. generali quo ad proceſſum cauſarum ordo iuris eſt ſeruandus.no.per Joā.and.in.c. graue.de ꝑben.plurima nō dicā in materia conſilij:q2 periculoſa materia maxime de poteſtate ꝯſilij ꝯtra papā.de qua fortaſſis tꝑe debito ſcribā ꝛ perficiā quod incepi.

cccclxxxiij.

¶Cardinales habēt ex priuilegio ſi obuiant ei q̄ ducitur ad mortem de ꝯſuetudine poſſunt liberare a morte.ſm Bal.in l.aditos.C.de appel.quod eſt ſingulare.

cccclxxxiiij.

¶Quādo Cōſtantinus fecit donationē pape Siluestro nō erant cardinales: ſed ex poſt dum Conſtātinus ſinodū generalem pape Siluestro fecit.ſm Oldr. ꝯſi. lix.habente de origine cardinalium.

cccclxxxv.

¶Aſtrictus curie principis non poteſt fideiubere.ſm glo.in.c. quod quibuſdā. de fideiuſſo.

cccclxxxvj.

¶Lex iulia peculat9 punit grauiter ſurripientem rempublicā vel pecuniā principis.inſti.de publi.iudi.§.item lex iulia peculatus.

cccclxxxvij.

¶An ſnīa lata inter ſubditos noceat ꝓncipi.vide Bal.in.l.ij.C.de libera.cauſa.

cccclxxxviij.

¶Cardinales ſunt capitulū vniuerſalis

eccleſie ꝓpterea papa non debet alienare ciuitatē eccl'ie dādo in feudū ſine conſenſu cōr. Bal.in.l.cū multa.C.de bo.q̄ lib.

cccclxxxix.

¶ Talis p̄ſumitur intētio principis q̄lis legis ſcripte ⁊ naturalis rōnis.ſm Bald. in.c.j.apud quē cautio fienda ſit.

ccccxc.

¶ Cōfirmatio pape cū cauſe cognitione ſupplet oēm defectū.ſm domi.de rota.cōcluſione.ccxxiij.ſm quottam meam.

ccccxcj.

¶ Licet motus proprius p̄ncipis vel pape addat qualitates extrinſecas non tamen tollit intrinſecas neq̃ ius tertij. Et licet motus proprius tollat obreptionez non tamen ampliat gratiā:neq̃ inducit diſpenſationē.ſm do.de rota. concluſione.cvij.ſm quottas meas.

ccccxcij.

¶ Caueat princeps laicus ne ſtatuat ꝙ non impetrentur litere in curia pape vel ne litigetur in curia romana vel ſimilib⁹ q: ſunt contra libertatem eccleſiaſticam. Lapus allegatiōe.xcij.vbi pulchre ⁊ late.

ccccxciij.

¶ Curia romana ſeruat vt ſi mādet papa audiētiam cauſe titio.poſſit titius eā diffinire.ſm Ang.in.l.q̄ ꝓcuratorē.ff.de ꝓcura.vide Inn̄.in.c.ad hoc. de offi.archi.

ccccxciiij.

¶ Princeps laicus non poteſt corrigere perſonas clericorū vel prelatorum etiam tenentiū feudū a principe ipſo.ſm Hoſt. ⁊ alios.in.c.verū.de foro compe. reprobata opinione Inno.ibi: ⁊ ita vidi conſiliū do.Jo.de lig. ⁊ tamē ipſius feudi habet iuriſdi.c.ceterum.de iudi.⁊ ibi no.

ccccxcv.

¶ Nō valet conſtitutio principis ꝙ iuſtitia denegetur.ſm Ange. in.l.ſi non ſpeciali.C.de teſta.q: eſt cōtra ius naturale. vide Inno.in.c.q̄ in eccleſiarū. de conſti.

ccccxcvj.

¶ Primo fuit imperium oriētale babilonie.ſecūdo fuit imperiū perſarū ⁊ medorū.tertio grecorū.quarto imperiū romanorū.vltimo adueniēte xp̄o fuit chriſti. Ideo ad papam vicariū chriſti eſt vterq̃ claudius ſm eccleſiā.vide Bart. pulchre loquentem in extrauaganti ad reprimē. verbo totius orbis.

ccccxcvij.

¶ Licet greci ſint chriſtiani tamen non peccant non ſeruando legem editā a papa vel conſilio ſuper continentia clericorum.tex.in.c.cum olim.de cleri. ꝯiug. nā continentia in clericis non eſt de ſubſtātia ordinis.ſm Innocen.in. c. placet. de conuer.coniuga.

ccccxcviij.

¶ Papa cognoſcit de hereſi pape mortui ſed conſiliū cognoſcit de hereſi pape viuentis.ſecundum Archid.in ca. fidei.de hereticis.lib.vj.

ccccxcix.

¶ In quolibet ſtatuto cōſilij intelligitur excepta autoritas pape q: generalia cōſilia non ſunt ſupra papam. tex.in.c.ſignificaſti.de elec.⁊ ibi Joan.and.

ccccc.

¶ Ad ſolum papam pertinet cōgregatio conſilij generalis.vide gloſ.⁊ tex.in.c.qḋ tranſlatum.de offi.delega.

dj.

¶ Si a principe rege vel duce vocetur epiſcopus vt vadat ad conſilium poteſt imponere charitatiuū ſubſidiū pro expēſis. Inno.in.c.j.de ſtatu mona.

dij.

¶ In conſilio generali habet locū ius reuocādi domum: ſecus in prouinciali.vel ep̄ali.Inno.in.c.graue.de preben.

diij.

¶ Antiquitus omnes fideles vocabantur diſcipuli vel fratres ſed celebrato concilio introducto per apoſtolos vocati ſunt chriſtiani.not.xxij. diſtin. ſacroſancta. et Alberi. in rubrica. C. ne mancip. chriſtianum.

diiij.

¶ Illuſtri mr̄i nō ſuccedūt filij ſpurij exiſtētib⁹ legitimis.l.ſi q̄ illuſtris.C.ad orfi.

dv.

¶ Collegiū ſuccedit collegiato non exiſtentibus agnatis ⁊ cognatis excluſo fiſco principis.ſm Ange.in.l.in tutorib⁹. C.communia.de ſucceſ.

dvj.

¶ Cōmunis opinio eſt ꝙ imperiū depēdeat a papatu.ſm Anto.de but.in. c. per venerabilem.qui filij ſint legiti.

dvij.

¶ Pipinus pr̄ caroli magni dedit bonos

[p]alis ⁊ romādiolā eccleſie. Spe. in ti. de reſcrip. §. ix. verſi. item ꝙ obtemptum.

dxiij.

¶ Diffidati pape vel impatoris poſſunt impune occidi ſm Geminia. in. c. j. de homici. lib. vj.

dix.

¶ Papa eſt ep̄s ciuitatis rome. epiſtola inter claras. C. de ſum. trini. ⁊ fide cat.

dx.

¶ Solus papa diſpēſat cum illo qui incurrit irregularitatē. no. in. c. cū eterni. de re iudic. li. vj. ⁊ in. c. tanta. de exceſſio. p̄la.

dxj.

¶ Sub iuſto domino viuere ſumma libertas eſt. ſecundū Ange. in. l. j. ad fin. ff. de ſeruitu. vrbano. predio.

dxij.

¶ Eccleſiā militans eſt diuinitus exemplata ab eccleſia triumphanti: ideo ſicut vnus deus ita vnus papa cui omnes tenent obedire ſm gloſ. in cle. fi. de hereti.

dxiij.

¶ Papatus ⁊ imperiū habuerūt principiū: non autem fuerunt ab eterno. tex. et Ang. in auſ. quō opoꝛ. epi. in principio.

dxiiij.

¶ Uacante imperio nil de immobilibus poteſt alienari. gloſ. in. c. idētitatibus. et c. ſi cui procurator. de elec. lib. vj.

dxv.

¶ Papa non poteſt ſupprimere poteſtatem electionariorum imperatoris. no. in c. ad apoſtolice. de re iudica. lib. vj. ⁊ Bal. in. c. venerabilem. de elec.

dxvj.

¶ Principes poſſunt vocari ad defenſionē eccleſie. xxiij. q. v. c. principes.

dxvij.

¶ Epiſcopus eſt maior principe laico. Ideo Ambroſius excommunicauit imperatorem ex delicto ſuo. c. j. in gloſ. de raptore. ⁊. xiij. diſtin. c. valentianus. in glo.

dxviij.

¶ Imperatores vice pape olim eligebāt perſonas eccleſiaſticas ſm Joan. and. in c. ſicut. de elec. hodie ſecus.

dxix.

¶ Concilium generale canonice congregatum non poteſt errare. ſm Anto. in. c. ſ. de preſcriptio.

dxx

¶ Reformationes cōſilioꝝ et ea que fiūt in publico parlamento valent ſine teſtibus. ſm Alberi. in rubꝛ. C. de fide inſtru.

dxxj.

¶ Papa pōt ſe ſubmittere iudici laico. ij. q. vij. nos. ⁊ Alber. in. l. bn̄ a zenone. C. de quadri. p̄ſcript. ⁊ ibi vide de monarchia.

dxxij.

¶ Papa hereticus non eſt papa qꝛ hereſis priuat dignitate. xxiij. q. j. c. ij. ⁊. j. q. vij. conuenientibus.

dxxiij.

¶ Ad concilium generale de neceſſitate non ſunt vocandi niſi epiſcopi. Innocē. in. c. graue. de preben.

dxxiiij.

¶ Baſilica eſt domus principis. gloſ. in §. non ſolum. inſti. de leg.

dxxv.

¶ Qui nō ſeruāt mandata principis debēt excōicari vel aliter extraordinarie puniri. gloſ. ⁊ doc. in proemio decretalis.

dxxv.

¶ Ubi eſt diſcordia inter duos dn̄os qui ſucceſſerunt duci vel comiti in exercitio iuriſditionis: qꝛ vnus vno modo/ alius alio modo vti vult poterunt compelli a ſubditis mediāte imperatore vel alio ſuperiore vt inuicē concordantur vel vt alterius vtātur honoribus. Inno. in. c. prudentia. de offi. dele. ⁊ Ang. in. l. ij. §. ⁊ his. ff. de ver. oblig. no. in addi. ſua.

dxxvij.

¶ Princeps vel aliꝰ hn̄s iuriſdi. in ꝓprietate pōt cōcedere ſaluū cōductū. Ang. diſputa. q̄ incipit bononieñ. vbi pulchre.

dxxviij.

¶ Dux venetiarū eligitur ad vitam. ſm Joan. c. fi. de iudicijs.

dxxix.

¶ Appellat. principis non continetur tyrānus in priuilegio ⁊ in fauore ſm gl. in clemen. j. de baptiſmo.

dxxx.

¶ Acquiſita a principe habēt inſtar quaſi caſtrenſis peculij. ſm Bal. ⁊ tex. in. l. cū multa. C. de bo. que libe.

dxxxj.

¶ Familiaris probatio vnius pape pro alio valet. gloſ. in clemē. j. de iureiur. Bal. in titu. de pace ⁊ eius viola. §. ſi miniſtrales. dicit ꝙ familiares principis ſunt ſub

iuriſdi.ordinarij iudicis. tu vide notata in.l.iij.vbi ſena.vel clariſſimi.

cccccxxxij.

¶Ad palatium principis nemo portet arma.c.ad palatium.et ibi Bald.de pace tenenda.

cccccxxxiij.

¶Ciuitas poteſt vendere loca publica/ puta plateam ſi nõ recognoſcat ſuperiorem alʼs non ſm Bart.in.l.continuus.§.cum quis.ff.de verb.oblig.

cccccxxxiiij.

¶Ratione bonorum exiſtentium in iuriſditione vnius principis quis habens bona dicta tenetur iurare principi. text. et ibi And. de iſer. et ego pulchre in.c.j. qualiter vaſallus iurare debeat fidelita.⁊ ibi dixi plura bona.

cccccxxxv.

¶Princeps non poteſt ſine cauſa expellere forenſes habitantes in ſua iuriſditione.licet a principio potuit interdicere ne venirent.Bal.in.c.j.de forma fideli.

cccccxxxvj.

¶Forma iuramenti quã preſtat ſubdit⁹ principi eſt.xxiij.q.vlti.in.c.fi. et ibi gloſ.

cccccxxxvij.

¶Princeps liber puta rex hʒ regalia.c.j. in fi.de noua for.fi.vide And.de iſer.

cccccxxxviij.

¶Si princeps facit delegatũ vniuerſalẽ qui cepit vnam cauſam morte principis nõ expirat delegato licet ſecus in inferiore ſm Bal.in.l.mãdatũ.C. manda.

cccccxxxix.

¶Prefectus vrbis romane de conſuetudine coronat imperatorẽ ⁊ ſoluit creditorib⁹ ſuis niſi in fraudẽ faceret creditores Bart.in.l.j.ff.ſi q̃s teſta.liber eſſe iuſ.fue.

cccccxl.

¶Omnes dignitates oriũtur a principe tanq̃ȝ a fonte propterea papa continetur in iuriſdi.cum quolibet prelato ſm Bal. in.c.j.q̃s dux marchio.⁊ ibi vide ꝑ Bald. de ſalarijs officialiũ.

cccccxlj.

¶Si princeps concedit alicui nobili ꝓpter paupertatem aliquos redditus non trãſit ad heredes niſi in inſtrumẽto fiat mentio heredum.text.et ibi Jaco.de bel. et An.de iſer.in.c.j.§.ſi quis.diſtinct.dux vel marchio.

cccccxlij.

¶Speciale eſt in principe qui nõ cõmode habet copiã ſuperioris vt ſola preſtatio interrũpat preſcriptionẽ cõtra alium principẽ.Inno.in.c.ij.de preſcrip.

cccccxliij.

¶Obſtagia poſſunt dari pro republica. Bal.in.l.obſeſ.de actio.⁊ oblig.

cccccxliiij.

¶Ciuitas deſinit eſſe ciuitas ſi ponatur in bãno papali vel imperiali.Bal.de pace conſtantie.in verbo romanorũ.et vide Innõ.in.c.cũ ex iniuncto.de ope.no.nũno. quot modis ciuitas deſinit eſſe ciuitas.per Bal.in dicto verbo romanorũ.et ⁊ gloſ.in.l.eius qui.§.celſus. ad munici.

cccccxlv.

¶Non dȝ ſupplicari principi ꝓ nuptijs cõtrahẽdis.l.j.C.ſi nup. ex reſcripto.⁊ gl. in.c.inſinuante.qui cleri.vel mona. ⁊ ibi Anto.de but.

cccccxlvj.

¶Princeps habet priuilegium vt poſſit permutationẽ facere cũ rebus immobilibus eccleſie licet non intẽditur vtilitas eccleſie dũmodo nõ intendatur preiudiciũ.c.j.de rerũ permuta.in alijs ſecus/qꝛ in venditione/permutatione ⁊ alienatione requiritur vtilitas eccleſie alʼs nõ valet.c.tua. de his que fiunt a prela. Anto. de but.in.d.c.j.

cccccxlvij.

¶Non omne ꝙ licet pape decet eum facere qꝛ in omni re ponderandũ eſt quid deceat⁊ expediat.c.magne.de voto ⁊voti redemp.⁊ ibi doct.

cccccxlviij.

¶Nemo poteſt cognoſcere de poteſtate pape vel eius ſentẽtijs niſi ipſe vel alius ex delegatis pape.Inno.in.c. ex parte.in princi.de verbo.ſigni.

cccccxlix.

¶Papa non poteſt ſine cauſa mandare laico vt det rem alteri.vide Innocẽ.in.c. inquiſitioni.de ſenten.excommu.

cccccl.

¶Licet non curet imperator ſi alij vtant inſignijs ⁊vehiculis.l.j.C.de hono.vehi. li.xj. tamen curat papa ꝙ nõ poſſunt patriarche portare crucẽ ãn ſe vbi eſt papa.c.antiqua, de priui.

ccccclj.

¶Solet a papa impetrari dignitas regalis et ipſe ſolus cognoſcit an rex drungi. Spe.in ti.de leg.§.nūc oſtēdam⁹. ver.iij.

ccccclij.

¶Banniti pape vel imperatoris ꝑdunt patriā poteſtatē ſecus ſi ab inferiore ſm Ang.in.l.ſi cū dotē.§.ſi pater.ff.ſolu. ma.

ccccclij.

¶Electio impatoris facta a maiori parte electorū valet.Jo.an.in addi.ſpecu.in titu.de reſcrip.preſenta.§.ſi.verſi.verum.item ꝙ impetratis.

cccccliiij.

¶Licet imperator vngual̃ ⁊ cōſecret̃ tñ eſt in ſacris.Spe.in ti.de leg.§.nūc oſtēdendū.⁊ Bal.in ꝓe.ff.gerit tñ officiū cū miniſtrat epō ſm gl.lxiij.diſ.c.valerian⁹.

ccccclv.

¶Imperatoris electio non habet certuz tempus prefixū: ſed ſufficit certū terminū electoribus aſſignare:quo lapſo ſi negligunt eligerere ſuperior eliget.

ccccclvj.

¶Decuriones nō poſſunt liberare debitorē publicū.gloſ.in.l.ſi.C.de decre.decurio.lib.x.⁊ ſi poſitus ad confinia frangit fidē tempus duplicatur.Bal.in.l.autem dānum.§.quiſquis.ff.de penis.

ccccclvij.

¶Nemo inferior a principe etiā ſi eſſet ꝑfectus ꝑtorio vel legatus de latere pōt facere legē cōtra ius cōe ſm Albe.in.l.j.ff.qd̓ quiſqꝫ iur.et Bald.in.c.cū idem vel in omne.de conſti.

ccccclviij.

¶Proditorē ꝑncipis debem⁹ manifeſtare.l.metrodorū.ff.de penis.⁊ An.de iſer.c.j.§.j.que fuit prima cā benefi.amit.

ccccclix.

¶Si princeps iracūdia motus ſine cauſe cognitione aliquid rationabilevel crudeles vindictas mādauerit cōtra ſubditos debet differri executio vſqꝫ ad triginta dies vt interim ceſſet iracundia principis.text.no.in.l.ſi vēdicari.C.de penis.tex.eſſet aureus pinſendus ſimiliter.

¶Explicit tractatus de principibus.

¶Sequitur tractatus de Cardinalibus.

¶De Cardinalibus. Rubrica

j.

CArdinales dicuntur quia mūdi ſunt cardines ſup quibus tota mundi gubernatio voluit. Et ad tempus ſpectat ſuſtentare totum pondus mobilis gubernatiōis ⁊ motum ipſius fixum preſtare ſm Jo.de ligna.in trac.de bello.

ij.

¶Cetus cardinaliū eſt in quaſi poſſeſſionevt papa non faciatvalde ardua ſine eius conſilio.ſm Fran.de zaba.in repetitione.c.perpendimus.de ſen.excom.⁊ al leg.Joan.mo.in.c.ſuper eo.de here.lib.vj.forte de facto ſeruatur contrariū ſm Albe.in rubri.C.de legi.Nam papa ſine cardinalib⁹ pōt cōdere decretales:equiſſimum eſt dictum precedēs.Joan.mo.ar.humanū.C.de legibus.Etvide Bal.in.l.cū mulcta.C.de bo.q̄ libe.Et ꝑ Joā.mo.eſt bonus tex.in.c.per venerabilē.qui filij ſint legi.vide Gemi.in.c.ſup eo.de here.li.vj.vbi tenet contrarium.⁊.d.Joan.de imo.

iij.

¶Si cardinalis donauit magnas poſſeſſiones nepoti ſuo nōvalet donatio qꝛ preſumuntur in dubio bona eccleſie vel acquiſita bonis eccleſie.gloſ.in.c.manifeſte.xij.q.j.facit qd̓ not.Inno.in.c.ſane.de pecu.cle.et.c.cū.in officijs.de teſta.vide no.per doct.maxime per Albe.in aut.licentia.C.de epiſco.⁊ cleri.Adde ſi cardinalis mutuat nepoti ſuo pecuniā exqua emit nepos funduz fundus eſt nepotis.Bald.in.c.eccleſia.vt lit.penden.qd̓ ſane intelligendū niſi probetur fraus de perſona in perſonā.l.fraus.ff.de legi.⁊ Bal.in.l.mancipia.C.ſi quis alijvel ſibi.qd̓ eſt no.propter nepotes cardinalium.

iiij.

¶A ſententia collegij cardinalium non appellatur queādmodum nec a ſententia ſenatus.l.j.ff.a qui.appel.non licet.et xvj.q.j.c.eccleſia.in gloſ.licet a ſententia cardinalis appelletur.c.raynutius.et.c.

raynaldus.de teſta.quãuis gloſ.dicat cõtrariũ ⁊ male in.l.j.ff.de offi. prefe.preto.

v.

Cardinales in abſentia ſuorũ bñficiorum fructus ſine alio priuilegio poſſunt de iure recipere qꝛ ius commune pro reſidentibus habet in ſeruitio eccleſie exiſtẽtes.c.ex parte.de cle.non reſiden.Seruiẽtes autem romane eccleſie que mater eſt omniũ ⁊ magiſtra ⁊ que omniũ eccleſiarum gerit ſollicitudinẽ.in ꝓemio li.vj.c.bene.de poſtu.prela.Nã cardinales magis ſunt familiares q̃ alij et principali⁹ ſeruitio eccleſie inſiſtunt aſſumẽdo partẽ ponderis diei ⁊ eſtus.c.fundamẽta. de elec. ⁊ ſunt collaterales ⁊ pars corporuz pape.c.felicis.de pe.li.vj.⁊ Oldr.cõſi.iiij.

vj.

Cardinales hñt ex priuilegio ſi obuiãt ei qui ducitur ad mortẽ ꝙ poſſunt liberare eum a morte de conſuetudine. Bal. in l.aditos.C.de appel. quod eſt ſingulare.

vij.

Crimen leſe maieſtatis eſt extẽſum ad cardinales romane eccl'ie.c. felicis.de penis.li.vj.⁊ vide cle.j.de penis.

viij.

Collegiũ cardi. reſtituit fame ſicut ſenatus.Inno.in.c.cum te.de re iudi.

ix.

Cardinales omnes ſcribunt vno ſtilo: excepto vno qui vocatur baſilice.xij.apoſtolorum.ſm Hoſtien. ⁊ alios ſcribentes in.c.cum olim. de priuilegijs. ⁊ de cardinalibus no.xxij.diſt.c.ſacroſancta. ⁊.xxj.q.j.c.pudet.⁊ de cleri.non reſiden.c.ex geſti.maxime per Hoſtien. ⁊ vide Archi.et alios ſcribentes in.c.fundamenta. de electio.lib.vj.

x.

Ad condẽnandum cardinalẽ requirũtur.lxxij.teſtes:licet de equitate ſec⁹.Joã.an.c.licet vniuerſis.de teſti.

xj.

Cardinales ſubſcribũt in priuilegijs papalibus:ſed in alijs non. gloſ.in.c.cũ a nobis. de teſti.tu ſerua ſtilum curie.

xij.

Sicut cardinales aſſiſtũt pape:ſic ꝯſules ꝑncipi.vide.Spe.i ti.de leg.§. ſupeſt.verſi.q̃d de ſnia.⁊ in.c.ij.de offi.dele.li.vj.

xiij.

Cardinalis nũq̃ abeſt a curia niſi cauſa legationis.gl.xcvij.diſt.c. nobiliſſim⁹.

xiiij.

Uacãte ſede apoſtolica cardinales vtũtur iuriſdi.pape ex cauſa grandi. al's nõ.gloſ.in.c.j.de ſciſma.lib.vj.

xv.

Cardinalis debet litigare per procuratorem non perſonaliter.Specu.in tit. de actore.§.j.ver.item illuſtribus.et.l.pe. cũ aut.ſua.C.de procu.

xvj.

Cardinalis poteſt eſſe in minori ordĩne.xxiiij.q.c.preſul.⁊ nullus põt eſſe cardinalis niſi ſit diaconus.glo.in clemen.j.de etate ⁊ qualita.

xvij.

In curia romana ſeruatur ꝙ vicarius pape licet habeat plenã iuriſditionez:in vrbe tamen non eſt iudex ſubditorũ cardinaliũ.nam ſubditi cardinaliũ remittũtur ad vicarios cardinalium.Fran.de zaba.in.c.ne romani.de elec.

xviij.

Cardinales gerũt officium generalis eccleſie.c.bone.de poſtu.prela.⁊ vide glo.in.c.miniſtrũ.de offi.archi. etiam de prerogatiua cardinalium.vide Spec.tit. de leg.§.iij.de aduoca.§.vj.

xix.

Cardinalatus eſt officium non ordo ep̃alis.Bald.in.c.bone.el.j.de poſtu.p̄la.

xx.

Ad ſolum papam pertinet cardinalis non autem ad cetum cardinalium. gloſ.in clemen.ne romani.de electio.et creditur cardinali de ſtilo curie de eo quod dicitur factum a papa viue vocis oraculo. Lapus alleg.xxiij.

xxj.

Cetus cardinalium ex cauſa reuocat legatum de latere a papa tranſmiſſum. Spec.in titu. de lega.§.fi.ergo eodẽ modo ſenatus principis.

xxij.

Si frater minor tranſeat ad cardinalatum vel epiſcopatum ſuccedit parentibus ſuis ſi liberetur ab ordine fratrũ autoritate ſummi põtificis quia iura ſuccedendi recuperat ſm Bar.in vltimo libro minoricarum.⁊ monachus effectus cardinalis non poteſt teſtari ſine autorita-

de ſummi pontificis. Bal.in aut.licētia.
C.de epiſ.ꝛ cleri.vide pulchꝛū dictū Spe.
in ti.de teſta.mo.§.j.ver.xxiij.

xxiij.

¶ Papa poteſt diſpenſare cum bigamo
pꝛomoto ſed non in pꝛomouendo pro=
pterea nō fuit creatus cardinalis.d.Joā.
de lig.ſm.Bal.i.c.at ſi clerici.de iud.q̄ al=
legat Archid.

xxiiij.

¶ Moꝛtuis cardinalibus pꝛeter vnū ad
ulum etiā ſolū ſpectat electio pape. vide
glo. ꝛ no.in clemen.ne romani.de elect.

xxv.

¶ Uacāte ſede apoſtolica vicaria vniuer=
ſalis eccleſie nō ſpectat nec tranſit ad ce=
tū cardinaliū. clemē.ne romani.de elect.

xxvj.

¶ Cardinales dicuntur ſacerdotes leuiti
ci generis.c.per venerabilē.qui filij ſint le
gi.ꝛ Arch.in.c.fundamēta.de elec.lib.vj.

xxvij.

¶ Quando Cōſtantinus fecit donat.pa
pe Silueſtro nōˀerāt cardinales ſ; poſtea
dū ſinodū generale ſilueſter fecit aliqui
erāt cardinales.ij.qōne.iiij.c.pꝛeſul.ſecū=
dū Oldra.cōſilio.cccccix.nota bene de oꝛi
gine cardinalium de quo tempoꝛe.

xxviij.

¶ Creditur de cōſuetudine cardinali de
eo quod dicit factum a papa viuo pape
oꝛaculo ſm Lapum:allega.xxxiij.

xxix.

¶ Hodie electio pape non ſpectat ad im=
peratoꝛem.Ideo non ſunt ſpectādi eius
nuntij: ſed ad cardinales. Et hodie cardi
nales de conſuetudine ſunt pares: licet
olim epiſcopi cardinales poſtea pꝛeſbyte
ri ꝛc.vt nota.in.c.licet.de electio.et nota.
xxiij.diſtinc.c.in nomine domini.

xxx.

¶ Papa de plenitudine poteſtatis reuo=
cat conſtitutionē cōſilij.vbi gl.in.c.peri=
culum.de elec.

xxxi.

¶ Cardinales ſunt capitulum vniuerſa=
lis eccleſie:pꝛopterea maximis in reb9 pa
pa debet facere interuenire cōſenſum car
dinalium. puta dando ciuitatem feudū
eccleſie ſm Bald.in.l.cum multa. de bo=
nis que libe.

xxxij.

¶ Cardinales etiam non epiſcopi habēt
ex pꝛiuilegio vt poſſint poꝛtare inſignia
epiſcopalia ꝛ conferre minoꝛes oꝛdines.
Nam vltra officium ſacerdotale nihil ha
bent a iure ſm Hoſti.et Joā.an.in.c.j.de
ſup.neg.pꝛela.Et not.in.c.clerici. de vi.et
hone.clerico.

xxxiij.

¶ De conſuetudine papa non creat neq;
deponit cardinalem ſine conſenſu cōſilij
generalis.Jo.an.in.c.j.de ſupp.negli.pꝛe
la.ꝛ no.doc.in.c.clerici.de vita ꝛ ho.cleri.

xxxiiij.

¶ Cardinalatus eſt de iure diuino.c.per
venerabilem.ibi ratione igitur qui fi.ſint
legi.vbi dicit̄ pꝛobare figuratiue q̄ de iu=
re diuino papa debet habere conſilium
cardinalium in arduis cauſis.

xxxv.

¶ Cardinales non poſſunt pꝛeſcribere
ſupꝛemam poteſtatem pape ſm not. per
Inno.in. c.bene.el.ij.de poſtu.pꝛela.

xxxvj.

¶ Inter cardinales nullus eſt qui non
ſit diacon9.Hoſt.in.c.j.de offi. archipſby.

xxxvij.

¶ In fauoꝛabilibus appellatione curia=
lium continentur cardinales. vide Albe
ri.in rubꝛica.c.ſi a non compe.iudice.

xxxviij.

¶ Hoſtienſis cardinalis pꝛecedit omnes
cardinales et ſedet immediate poſt pa=
pam. Anto.de bu.ſm Hoſtien.in.c.anti=
qua.de priuilegijs.

xxxix.

¶ Cardinales nō iurāt fidelitatē pape:q2
cardinales ꝛ papa dn̄r vnū coꝛp9 ſm doc.
maxime Ant.de bu.in.c.antiqua. de p̄ui.

xl.

¶ Qui facit contra cardinalem in perſo=
nam incidit in crimen leſe maieſtatis.c.
felicis.de penis.lib.vj.

xlj.

¶ De conſuetudine curie romane cardi=
nalis non poteſt teſtari ſine licentia pa=
pe ſm Hoſtien.in ſumma.de penis.§.an
confiten.ver.cui cardinales.

xlij.

¶ Cardinales debent cōfiteri pape vel al
teri de eius licētia niſi ſit abſens a curia
cauſa legationis quia tūc pōt ſibi eligere
confeſſoꝛem ſecundū Hoſtiē.in ſumma.

de penis.§.cui.verſi.cui cardinalis. Et vide ibi multa bona de cardinalibus.

xliij.

¶An cardinalis delegat⁹ poſſit ſubdelegare. Bald.ꝙ nō in.l.fi.ff.de offi.eius cui mā.eſt iuriſ.vide que ibi ſcripſi.

xliiij.

¶Cardinalem ſolus papa deponit vel excommunicat.gl.in.c.ij.de cleri.nō reſidentibus.

xlv.

¶Nemo:pōt eſſe cardinalis: niſi ſit ſaltem diacon⁹.gloſſ.in cle.ij.de etate ⁊ qualitate.

¶Explicit Tractat⁹ de Cardinalib⁹.

¶De cōſiliarijs pricipū. Rubri.

j.

PRinceps eſt de numero conſiliariorū ſuorū ⁊ eſt caput ſenatus.l.ius ſenatorum.C.de digni.libro.xij.

ij.

¶Conſiliarij principis non debēt renūtiare ſecreta cōſilij alias puniunt.l.aliud.in princi.ff.de. penis.et ibi vide Bar.⁊ gl.xxxij.q.vlt.c.de forma.⁊ vide Archi.ij.q.vj.anteriorū.nā vt legitur apud Ualeriū maximū de inſti.antiquis tria fecerunt romanos dħari:ſanū cōſiliū in republica ſecreta tenēdo:priuata paupertas:⁊ dictis ſuis pertinaciter inherere non frangendo fidem.

iij.

¶Senatus dat licentiam edificandi in publico.gloſ.in.l.fluminū.ff.de dā.infec.

¶Conſiliarij ſiue proceres palatij non poſſunt emere res ſubditorū.l.fi.C.de reſcin.ven.que lex eſt intelligēda ſm Bal. in magnis cōſiliarijs magnorū dominorum qui tenēt locū principū ſicut reges ⁊ principes magnarū ciuitatū.et.d.l.fi.eſt inducta ꝑpter ſiniſtram ſuſpitionē magnorū cōſiliariorū ſiue curialiū.q̄ ſiniſtra ſuſpitio ceſſat ſi emptio fiat de conſenſu principis:q: tūc ceſſat illa ſiniſtra ſuſpitio.l.j.in fi.C.de his q̇ per me.iudi.nō appel.l.non eſt veriſimile.ff.quod metus cauſa.et vide Alberi.pulchre.in.l.ſolent.§.fi.ff.de offi.proconſu.et leg.Bald.in.l.aufertur.§.quod a preſide.ff.de iure fiſci.not.hec ſingulariter.

v.

¶Si decedit vnus cōſiliariorum ſine herede:collegium conſiliariorum ſuccedit excluſo fiſco.l.j.C.de heredi.decurio.⁊ ibi vide Barto.et an vxor excludat collegiū.vide Bar.in.l.j.C.vnde vir ⁊ vxor.

vj.

¶Conſiliarij maxime notent ꝙ ſi princeps iracūdia motus ſine cauſe cognitione mandauerit crudeles vindictas contra ſubditos non debent permittere executionem vſq; ad.xxx.dies vt interim ceſſet iracundia principis:tex.mirabilis in l.ſi vendicari.C.de pen.qui tex.eſſet auro pingendus.Simile quādo papa aliquid irrationabile mandat debet eidem reſcribi.c.ſi quando.de reſcrip.

vij.

¶Licet conſiliarij principis nō debeant torqueri tn̄ cōſiliarij ciuitatū qui loco decurionū ſunt torquent̄ de conſuetudine ſm Alberi.in.l.diuo marco.⁊ in.l.decuriones.C.de queſtionibus.

viij.

¶Conſiliarius principis:debet eſſe purus vndiq; iuſtus:optimus ⁊ contentus his que dant̄ ſibi de fiſco vel a principe alias repellitur ⁊ idoneus debet ſubrogari.Jo.an.in.c.q̄rto.de iureiu.

ix.

¶Cōſiliario ſuo princeps legauit vtilitatē palatij certe venit tantum vſus.l.habitatio.§.j.cum gloſſ.ff.de vſu ⁊ habit.

x.

¶Notent conſiliarij principum ꝙ tria deſtruunt rempublicam:iuuenis non prudens neq; digeſtum conſilium priuatum cōmodum et latens odium.Alberi.in.l.j.C.iuſti.codi.compo.facit.c.j.de re iudi.lib.vj.

xj.

¶Cōſiliarij liberi conſiliū liberū.c.fundamentū.de elec.li.vj.Et debent eſſe graues experti.j.q.j.c.eſtote.⁊ cōſiliarij dicūtur principes.l.j.ſi quacunq; pre.pote.

xij.

¶Prudentes nō ruſtici debent eſſe quādo fiunt leges vel conſilia principum.l.j.ff.de legi.⁊ ibi nota.

xiij.

¶In ꝯſilio principis ſi tractať de re militari ſtetur militi ſi tractať de iure ſteť doctorib⁹ etiã ceteris parib⁹.l.j.C.ď of.vica.

xiiij.

¶Silentiarij principis dicũtur ꝯſiliarij. Glo.in rubrica.C.de ſilen.Et princeps et cõſiliarij eius debẽt diligere ſubditos vt filios et fratres ſuos.l.ſiqs filiũ.C.de inoffi.teſtamen.ꝛ.xxiij.q.v.c.ꝓdeſt.

xv.

¶Cõſiliarij principum/ſupplicationes ꝯtra ius porrectas debent abijcere qñ aufertur ius tertij vel fiſci.l.reſcripta.C.de preci.impera.offe.ꝛ in ꝓcuratorem.C.de ꝓcur.vbi ſenatores vel clariſſimi debent cõueniri.vide tit.C.vbi ſenat.vel cla.

xvj.

¶Hodie ſenator romanus nõ habet iura ſenatus/ꝓpterea non poteſt leges cõdere.no.in.l.nõ ambigiť.ff.de legi.

xvij.

¶Conſiliarij principum ſunt illuſtres.l.quiſquis.in verbo illuſtrium.C.ad.l.iuľ.maieſta.ꝛ ibi Ange.

xviij.

¶Diſſoluto collegio bona collegij dicũtur propria ſingulorũ.l.j.in fi.ꝛ ibi Bal.ff.de colle.illicitis.

xix.

¶Roboam perdidit regnũ ſuum qꝛ noluit audire conſiliarios ſuos ſapientes. Specu.in titu.de aduo.§.iij.ver.habito.ꝛ.in titu.de requiſitione conſilij.

xx.

¶Cõſilij principis regẽtes ſtatũ ſuũ debent ꝓpriã affectionẽ caritatẽ ꝛ vtilitatẽ abijcere ꝛ publicã aſſumere.Nã plato finxit vnã rẽpublicã in qua oĩa ſunt cõia et illa reſpublica iuſtiſſime ordinata traditur in qua quiſqꝫ proprios neſcit affect⁹.tex.iũcta gl.viij.di.c.j.ꝛ romani in facie ſiue muro ſenatus:hec verba deſcripta effectũ habebant hoc limẽ intrantes:abiecta priuata charitate publicam induant.

xxj.

¶Principi cum conſilio ſuo crediť alias ſecus ſm And.de iſer.in.c.j.qui ſucceſ.te.vbi plene ſcribit qď not.vt princeps vtatur conſilio ſuorum conſiliorum.

xxij.

¶Speciale eſt in ſilentiarijs in his quibus ꝑnceps cõmittit/ſua ſecreta vt militia eorum empta a patre:puta officiũ vel vectigal non cõferatur fratribus ſuis ne computetur in legitima:licet militia ſit venalis vel tranſitoria ad heredes.l.omnino.§.fi.C.de inoffi.teſta.ꝛ Bar.in.l.j.§.nec caſtrenſe.ff.de colla.bono.vide q̃ ſcripſi.in.l.illud.C.de colla.in recolle.ſeneñ.

xxiij.

¶Conſiliarius non poteſt eſſe procura. ad iudicia:vel negotia.l.ſi quis procurator.ꝛ ibi Bar.C.de decu.lib.x.

xxiiij.

¶Conſiliarij non poſſunt acceptare officiũ vel ire extra ciuitatẽ ſine licẽtia principis.Bal.in.l.vnũ.C.vbi.de decu.

xxv.

¶Licet de iure ꝯſiliarij non poſſint vendere immobilia ſine decreto:tñ in italia de ꝯſuetudine ſeruatur contrariũ.Bart.in.l.j.C.de predijs curialium.lib.x.

xxvj.

¶Senatores in quoꝝ nũero eſt imperator ſiue ꝑnceps ſunt ab oĩ iniuria defendẽdi.l.ius ſenatorũ.C.de digni.lib.xij.

xxvij.

¶Silentiarius qcq̃d acquirit diciť quaſi caſtrenſe peculiũ nec tenetur ꝯferre fratribus.l.j.C.de profe.lib.xij.Et vide Bal.in.l.cum oportet.C.de bonis que liber.ꝛ etiã ibi ſcripſi hoc anno ꝛ ďz ſilentiari⁹ ꝯſiliari⁹ principis.ſ.eo.in.iij.vij.ꝛ.xiij.c.

xxviij.

¶Licet quis non poſſit renũtiare origini ꝓprie tamen fallit in ſenatore quo ad quid.tex.iuncta glo.in.l.j.C.de municipibus.lib.x.not.pro conſiliarijs principis.

xxix.

¶Senator habet domiciliũ in vrbe principis.l.penul.C.de incolis.lib.x.

xxx.

¶Princeps in ſuo conſiſtorio poteſt habere prelatos et perſonas eccleſiaſticas puta epiſcopos etiam ad condendas leges ex quibus ſi per accidens ſequatur mors non ſunt irregulares prelati.Bal.in autenti.habita.C.ne filius ꝓ patre.

xxxj.

¶Senatores erant numero centum ꝛ dicuntur patres:prouidentes reipublice et ſeniores prudentia ꝛ non fiebant magiſtra.niſi prout illi finiebant,ſecũdum

Archi.ꝛ Joan.and.in ca.fideliter.de ele-
ctio.lib.vj.

xxxij.

¶Qui iurant tenere credẽtiã vel rẽ ſecre-
tam nõ tenent̃ tenere ſe certã q̃n eſt ꝯtra
rẽpublicã.ſm Bal.in.l.fi.ff.qui ſatiſ.cos.

¶Explicit tractatus de cõſi-
liarijs principum.

¶De legatis maxime p̃ncipũ. Rubrica.

i.

Si legatus infirme-
tur expenſe debent ei ſol
ui a principe vel ciuitate
mittẽte eũ.l.ſi cui.§.j.ff.
ex quibus cau.maio. Et
an legatus teneatur reſti
tuere donata in legatiõe
principi ſuo.vide no.p docto.in.l.qui p-
prio.§.vt in ceteris.ff.de pcur.ꝛ in.l.ſed ſi
plures.§.in arrogato.ff.de vulg.et pupil.

ij.

¶Supuenientibus legatis regis vel al-
terius illuſtris principis poteſt expelli de
hoſpitio hoſpitatus vilis cõditionis cũ
legati non poſſint cõmode hoſpitari niſi
illo eiecto.ar.l.iubemus.C.de ſacroſan.ec
cle.nã hoſpes nõ põt expellere volentes
hoſpitari niſi ex cauſa:puta qꝛ hoſpitari
volẽs eſt infamate vite:vel ſi hoſpitium
ab alijs eſt preuentum ſm Ange.in.l.j.§.
caupo.ff.fur.aduer.nau.cau.ſtabu.

iij.

¶Si legati principis expendant vltra ſa
lariũ eis cõſtitutũ non recipient a princi
pe.tex.et ibi Alberi.in.l.ideoꝗ.§.labeo.ff.
man.qđ verũ intellige niſi veriſimile ſit
principem plus voluiſſe expendere ex iu
ſta cauſa ſupuenięti.l.j.ꝛ toto ti.ff.de ne-
go.geſt.ꝛ.l.vel vniuerſorũ.ff.de pig.actio.

iiij.

¶Legatio dicit̃ officiũ.l.ij.ff.ex qui.cau.
ma.ꝛ ibi Albe.ppterea lex loquẽs de offi
cio habet locũ in legatione:qđ no.qꝛ vidi
dubitari in ſtatuto loquente de officiali.

v.

¶Siquis verberaſſet vel iniuriam feciſ-
ſet legatis principis vel comitibus lega-
torũ tenet̃.l.iulia de vi publica.ſꝫ in alio
priuato ſecus.tex.no.in.l.lege iulia.in fi.
ff.ad le.iul.de vi publica.

vj.

¶Si princeps vel cõitas mittat legatos
ad aliũ p̃ncipẽ vel cõitatem:ꝛ legati ſine
eoꝝ culpa amittãt res quas portarũt ſe-
cum cã honoris ſui p̃ncipis:puta veſtes
vel argẽtaria cõitas vel princeps tenetur
emẽdare legatis.Secꝰ ſi portarũt res nõ
cã legationis:ſed mercimonij.Itẽ expen
ſas medicorũ debẽt cõſequi.Itẽ ſunt i cul
pa ſi poſſunt ire cõmode p terrã.ꝛ vadũt
per aquã.ſm Jac.but.in.l.cum duobus.
§.quidam ſaguriam.ff.p ſo.ꝛ vide Bal.
in.c.ſicut.de iureiuran.qui limitat Bart.
in.l.ſi ſeruum.ff.de fur.

vij.

¶Statuta:cõſuetudines ꝛ priuilegia p̃n
cipũ rebelliũ imperij vel ciuitatũ imperij
ꝛ ſic hoſtiũ imperij nõ ſunt ſeruanda qꝛ
pdiderũt oĩa que ſunt iuris ciuilis:ſecus
ſi nõ ſunt rebelles imperio.l.q̃ a latroni-
bus.ff.de teſt.ꝛ ibi Bar.q̇ ait ꝙ ſi legatus
eſt in legatiõe apud hoſtes ppl̃i romani
nõ põt teſtari ſm ius romanoꝝ.Nec ob.
l.ij.C.quemad.teſta.aperi.qꝛ loquitur q̃n
teſtamentũ fit in ſolo romano:ſed q̃n fit
apud hoſtes debẽt ſeruari iura romana
nõ aũt ſtatuta vel ꝯſuetudines hoſtiũ im
perij.ſed Bal.in.d.l.ij.dicit ſe ꝯſuluiſſe ꝙ
teſtamentũ mercatorũ in anchona factũ
in terris ſoldani babilonie ſm merũ iuſ-
gentium valet qꝛ preſumitur ibi vigere
iuſgentium in dubio niſi cõtrariũ probe
tur.Nec ob.d.Bar.in.d.l.q̇ a latronibꝰ qꝛ
loquit̃ in hoſtibus imperij.tene menti.

viij.

¶Creditur legato de latere.gl.xcvij.di.c.
nobiliſſimꝰ.vide Bal.pulchre loquẽtem.
in.c.cum in iureperitus.de offi.delega.ꝛ
Spe.in ti.de legato vbi plurima ponit.

ix.

¶Legatus pauper miles pauper ꝛ de-
curio pariter pauper ꝛ pauper qui eſt in
carcere ſunt alendi de republica.Spe-
cu.in titu.qui fil.ſint legiti.§.j.verſi.quid
de adoptiuo.

x.

¶Princeps miſit legatum ad aliũ prin-
cipem vel cõmunitatem poſtea miſit aliũ
legatum ſecundum non dicitur reuoca-
tus primus.glo.no.xxv.q.ij.c.ꝛ in gallo-
rũ:licet ſecus ſit in procuratoribꝰ.l.ſiqs
cum procurator.§.fi.ff.de procura.

xi.

¶Si legati differāt reuerti cum poſſint non gaudēt priuilegio eorum.l.itē hi.§.j.in glo.ff.ex qui.cau.maio.⁊.l.fi.C.de cō-mercijs et mercatis.

xij.

¶Si quis legatum vel hoſtium/vel amicorum impedit/ſm canones excommunicatur: ſed ſm leges traditur hoſtibus vt ſit ſeruus illoꝝ.glo.no.in.c.inſgentiū.in verbo legatoꝝ.ij.di.⁊vide.l.fi.ff.de leg.

xiij.

¶Legati cardinales habent iuriſditionem cōtra exemptos/ exceptis caſib⁹ reſeruatis.Bal.in.c.j.de offi.lega.

xiiij.

¶Licet legati pape habeāt ordinariam poteſtatem quo ad iuriſdi.ca.ij.de offi.lega.lib.vj.tamen quo ad conferēda beneficia habent extraordinariā iuriſdi.quia ex officio proprio legati non venit poteſtas conferenda,hinc eſt ꝙ legati nō cardinales non habent poteſtatē cōferendi niſi ex ſpeciali priuilegio.c.j.de offi.lega.lib.vj.⁊ vide glo.cū tex.in cle.ij.de offi.or. Sed papa eſt generalis ordinari⁹ in collatione bñficioꝝ.c.j.de p̄ben.lib.vj.

xv.

¶Legatus qui reuertitur in terris debet habere totum ſalarium illius diei.l.itinere.ff.de verbo.ſigni.⁊ Bar.in.l.de diuiſione.ff.ſolu.ma.ſecus ſi ſalarium menſis et reuertatur in tribus ebdomadis.Bal.in l.lucius.§.a te peto.ff.de leg.ij.

xvj.

¶Legatus tenetur ſoluere vectigal pro rebus quas portat non ſui vſus cā.text.cū glo.in.l.legatis.C.de vectigal.

xvij.

¶Ciuitas eligit ciuem pro legato:ciuis electus ſe excuſat/ quia reperitur alius melior: talis excuſatio non prodeſt:quia in legatione ordo non ſeruatur.gloſ.xj.q.vlti.quid ergo.

xviij.

¶Legati habēt immunitatem a lege vt poſſint ire ſecure etiā ad hoſtes et pacta: vel legatoꝝ capitula ſunt cōuētio publica.l.cōuentionū.in tex.⁊ glo.ff.de pactis.

xix.

¶Iniuria illata nuntio principis dicitur illata principi.glo.in ca.cū olim magiſter.de offi.de lega.

xx.

¶Si princeps mandat legatum nō oritur actio mandati inter principem ⁊ mādatarium:quia titulus mandati non habet locum in publica perſona.l.ſi quis procuratorem.C.de decuri.et Alberi.in.l.j.C.de eden.

xxj.

¶Legati exiſtētes apud hoſtes poſſunt teſtari ſm ius romanoꝝ.ſm Ange.in.l.qui a latronibus.§.j.ff.de teſta.

xxij.

¶Legati principis vel ciuitatis quibus donatur:ſolent de conſuetudine retinere donata.Ja.de are.⁊.Cy.in.l.manifeſtiſſimi.in fi.C.de fur.not.conſuetudinem.ar.l.minime.ff.de leg.

xxiij.

¶Licet vnus ex legatis decedat/tñ non accreſcit alteri legato collegē ſalariū p̄cedentis.Bar.in.l.j.C.de leg.lib.x.

xxiiij.

¶Legatio ad remotas partes tribuit vocatio.ab oibus muneribus ciuilibus.legatio vero de propinquo tribuit vacatio.a munere lega.per biēnium ei qui in legatio.iuit.l.ij.C.de lega.⁊ ibi Bar.et vide Bar.in.l.vniuerſi.C.eo.titu.

xxv.

¶Decuriones ciuitatis ſubdite principi non poſſunt mittere legatum ad alium principē ſine ſui licētia principis.l.fi.C de legi.⁊ ambaſſatores debent petere literas ſue legationis.l.j.C.de man.princi.

xxvj.

¶Si legati ſine cauſa vadunt per vias non rectas non debent habere ſalarium pro illo tempore.Bald.in.l.qui fiſcales.C.de luſtri.auri.col.

xxvij.

¶Legatus principis maioris debet p̄cedere legatum principis minoris.ar.c.ſi a ſede.de p̄ben.lib.vj.et.c.j.⁊.ij.de offi.lega.et.C.vt digni.ordo ſeruetur.in rubro ⁊ nigro.facit glo.in.l.reſtituende.C.de aduoca.diuerſorum iudiciorum.

xxviij.

¶Licet legat⁹ debeat dimitterre pcuratorē q eū defendat in cauſis exceptis.l.eū qui.ff.de leg.tñ ſi paruo tp̄e debet reuerti non tenet dimittere pcuratorē.ſm Cy.et Ange.in.l.cū antiquitas.C.de teſta.

xxix.

¶ Cōſului in ciuitate Senarum/ꝙ lʒ do
cto: legēs non poſſit aliud officiū exerce-
re. Guil. ⁊ Bal. in. l. lecta. ff. ſi cer. pet. tamē
ſi princeps vel populus liber qui habet
autoritatem principis eligat ſcienter do-
ctorem legentem ad officium legationis
videt̄ diſpenſari: q꞉ certa ſcientia princi-
pis equiparatur clauſule non obſtante
quādo non tollitur ius tertij. Bal. in ꝓe-
mio feudorum. xiij. colū. ⁊ Archi. in ca. ſi
eo tempore. de reſcrip. lib. vj.

xxx.

¶ Legatus vel miles dicitur abſens ex
cauſa ꝓbabili ⁊ neceſſaria: ꝓpterea nō de-
fenſus vel minus legitime defenſus reſti
tuitur ad totā cauſam/vel ad appellādū:
niſi iudex ſciuerit abſentiā/q꞉ tūc ſenten
tia eſt nulla. l. q̄ſitū. ꝑ Bar. ff. de re iudi. et
ꝑ Bar. ⁊ Ang. in. l. fi. ff. de in integ. reſtit.

G xxxj.

¶ Legati dicuntur ſancti. Ang. in. l. ij. §.
legatus. ff. de iudi. ⁊ legati nō poſſunt ca-
pi ꝑ repreſalijs. Bar. in. l. fi. ff. de legat.

xxxij.

¶ Legatus q̄ abeſt cauſa reipublice excu
ſat̄ a tutela. l. penul. ⁊. l. fi. C. ſi ex fal. alleg.

xxxiij.

¶ Legatus de latere priuatus eſt de offi
cio legationis ꝙ̄primum portam Rome
ingreditur eodē modo legatus alterius
principis ꝙ̄primū ingrediatur principa
liorem ciuitatez principis in qua reſidet
princeps. l. fi. ff. de offi. ꝓconſulis et lega.
vide Spe. in titu. de leg. §. fi.

xxxiiij.

¶ Aliq̄bus ciuitatibus non eſt ꝑmiſſum
mittere lega. tex. ſub rubrica. vt interdict⁹
ſit in lombardia. vltimo folio. et creditur
legato de latere ſine lr̄is. de lega. ſcḋm Joā.
an. in. c. cū literis. de in integ. reſtitu.

xxxv.

¶ Legatus a principe vel comite miſſus
ad romanum pontificem impetrauit be-
neficium a ſummo pontifice ꝓ fratre ſuo
nō incidit in aliquam penam ordinariā
vel extraordinariā. ſcḋm Ang. cōſilio. ccxxx.
ratio eſt: q꞉ legatus ꝓhibitur tractare ne-
gotia ꝓpria vel aliqua ex quibus abſtra-
hatur allegatione. Et per hoc reipublice
vel ciuitatis/vel principis ſui preiudiciū
infertur. Et ideo legatus non poteſt mo-
ram facere vel differre/alias ꝑunitur: q꞉
mouetur ab ordine et extraordinarie pu-
nitur. l. j. ⁊. ij. §. j. ff. de lega. Cetera autem
omnia quecūq꞉ agere voluerit/per q̄ nec
officium deſeratur/ nec damnoſa mora
contrahatur: agere poſſunt etiam nulla
neceſſitate ſubſiſtente: ⁊ hoc ꝯſentit gloſ.
expreſſe. in. l. legatus. in ſecunda ſolutio-
ne cōtrarij. ad. l. ij. §. ſed ſi. ff. de iudi. hinc
eſt ꝙ poſſunt adire hereditatem ⁊ reſtitu
tionem recipere cum allega. per hoc non
abſtrahatur. l. nō aliter. l. de eo. ſed ſi reſti-
tuitur. ff. de iudi. hinc deſcendit ꝙ conſi-
lium cū amico gratis ꝑcipiant: q꞉ actus
conſulendi expeditur ſine dilatione ⁊ dā-
no reipu. non gratis autem nō ſicut ad-
uocatorum/doctorum/⁊ medicoꝝ conſi-
lia/que accepta pecunia ꝓ̄ſtantur/⁊ lon-
gum ſolent tractum habere. l. paulus.
in fi. ff. de lega. Et licitū eſt munera ſuſci-
pere ab his ad quos mittuntur ſicut fece
runt legati Mediolañ. de quibus in. l. ſi
vero. §. item ſi quidē. ff. ſolu. matri. ⁊. l. qui
proprio. §. in ceteris. ff. de procura. ⁊ ibi ꝑ
Guil. Ray. ⁊ Ange. Nam et Bar. in lega.
qua vſus eſt ad imperatorē Carolū quar
tum Piſis nomine cōmunis Peruſij im-
petrauit ab eo arma. l. leonem. de quo per
eundē in tractatu de inſignijs ⁊ armis.

xxxvj.

¶ Legatus tempore infirmitatis debet
habere ſalarium. Barto. in. l. ſi cui. §. j. ff.
ex qui. cau. maio.

xxxvij.

¶ Legatus decedens tranſmittit ſalariū
ad ſuos heredes. l. legatus. §. ſiq̄s in mu-
nere. ff. de leg.

xxxviij.

¶ Legati appellantur ſancti/⁊ inferētes
eis iniurias incidunt in ſacrilegium. vt
l. j. ff. de lega. hoc no. Ange. in. l. cōſenſiſſe.
§. legatis. ff. de iudi.

xxxix.

¶ In legatione generali principis non
ueniunt reſeruata principi. Ange. in. l. ſi
queramus. ff. de teſtamen.

¶ Explicit tractatus de legatis
maxime principum.

¶ Sequitur tractatus de officia-
libus dominorum.

¶ De officialibus dn̄oꝝ. Rubrica.

PUlchre. Aduertēdum eſt ꝙ tēpore florenti romanoꝝ magiſtratus quidā ſunt ſuperilluſtres: quidā illuſtres: quidā ſpectabiles: q̄daꝫ clariſſimi: alij ſunt minimi / ſiue pedanei: ſupilluſtres ſunt ſenatores patricij ⁊ cōſules: et ſic a titulo ff. de ſena. vſqꝫ ad titulū. ff. de offi. p̄fe. p̄to. excluſiue. illuſtres ſunt p̄fecti p̄torio / p̄fecti vrbis ⁊ queſtor. Et ſic a titulo. ff. ð offi. prefe. p̄to. incluſiue vſqꝫ ad titulū de offi. p̄to. ſpectabiles ſunt p̄tor p̄fectus vigilum ꝓconſul. Et ſic a titulo de offi. p̄to. vſqꝫ ad titulū. de offi. p̄ſi. clariſſimi ſunt vt preſes ꝓuincie in ſpecie. Et ſic a titulo de offi. p̄ſi. vſqꝫ ad titulū de offi. procur. ceſa. minimi ſiue pedanei ſunt reliqui / vt defenſores ciuitatum ⁊ magiſtratus municipales. de defenſo. ciuita. et. C. de magi. munici. ſed ꝓcurator ceſar. ſm Alberi. in rubri. ff. de offi. ꝓcu. ceſa. Aut eſt generalis toto mūdo. Et tūc eſt illuſtris / aut eſt ſpecialis in aliqua ꝓuincia. Et tunc eſt ſpectabilis. C. de offi. comitis rerū priua. et. C. de offi. comi. rerū orien. Et ſenatores habuerūt originem a Romulo qui elegit centū. ſm Archi. ⁊ diſ. c. ſenatus. vbi dicit errare eos qui dicūt ſenatores eſſe ꝯſiliarios. vide Inno. ⁊ alios in. c. cū i. ⁊ a. de re iudi. ⁊ di. c. ſenatus. Nam ſenatoꝝ poteſtas eſt maior q̄ꝫ p̄fecti p̄torio. Nam p̄fectus p̄torio non reſtituit fame / neqꝫ dat licētiam extrahēdi aquam de flumine. lꝫ ſenatus hoc poſſit. l. j. §. de aqua. ff. de poſtul. l. quo minus. ff. de flumi. Et ſic maxima eſt ſenatoꝝ poteſtas. facit. l. fi. ff. de ſena. Et hodie cetꝰ cardinaliū repreſentat ſenatum. ſm Archi. xvj. q. j. c. eccleſia. Et eſt aduertendū circa officiū p̄fecti p̄torio. Nā mūdus habet tres partes principales. Aſiā / Africā / ⁊ Europā. l. ij. ad fi. C. de vete. iu. enu. Nam ex Aſia eligebant duo p̄fecti p̄torio / quoꝝ alter appellat p̄fectꝰ p̄torio orientis / alius p̄fectus p̄torio illirici. Et duo eligebantur / quia erat pars maior mundi. vt in rubri. C. de offi. p̄fec. p̄to. oriētis vel illirici. in Africa quoqꝫ alter erat p̄fectus p̄torio. vt in rubrica. C. de offi. p̄fe. p̄to. africe. in Europa nullus erat p̄fectus p̄torio / q: in ea eſt ciuitas romana q̄ erat regina ⁊ domina. Hoꝝ p̄fectoꝝ p̄torio officiū erat maximum. l. j. ff. de off. p̄fec. preto. Hodie reges vel duces magni equiparant p̄fectis pretorio. l. j. C. de offi. p̄fe. p̄to. afri. vbi africana ciuitas erat regalis: ⁊ ꝓbat in. C. aliud. in aut. vt ſpon. largi. et eſt notandum differētiam eſſe inter p̄ſidē ⁊ ꝓconſulē / q: p̄ſides mittebant in ꝓuinciam ꝓpinquā / ꝓconſul vero in ꝓuinciā longinquā. glo. in. l. j. ff. de offi. p̄ſi. Sciendū quoqꝫ eſt ꝙ Ceſar habet duplex patrimoniū: priuatū ⁊ ſacrum ſiue imperiale. nam cōſtituebat magiſtratus q̄ habebat iuriſditionē in patrimonio p̄uato: et appellabat ꝓcur. ceſa. l. j. de offi. ꝓcur. ceſar. alias appellat comes rerū priuatarum. Sed magiſtratus q̄ preeſt patrimonio imperiali appellatur ꝓcur. fiſcalis toto tit. C. ſi aduerſus fiſcum. ⁊. C. vbi cauſe fiſcales. ⁊ multi appellant magiſtri intratarū: ⁊ eſt duplex ꝓcur. fiſcalis: vnus generalis in toto imperio: aliꝰ ſpālis in aliqua ꝓuincia: eſt quoqꝫ officium magiſtri militum: vt. C. de offi. magi. offi. et officiū comitis ſacrarum largitionū. ⁊ eſt comes qui largitur dona nomine principis. C. de offi. comitis ſacra. largi. Et plene dixi de his officijs in. l. imperiū. ff. de iuriſdi. om. iudi. dum legerem Papie. ⁊ an hodie officia ſint ꝑpetua. vide Ioan. and. in c. fina. de iudi.

ij.

¶ Regimen primum fuit regale: ſecūda poteſtas romana fuit tribunus ſceleruꝫ: id eſt militum qui preerat militibus.

¶ Poſtea exactis regibus fuit dignitas cōſulatus: ⁊ hi duo erant. Aliud officium cenſoꝝ qui ad cēſum colligēdū erant deputati. Aliud officium poſt reges maius fuit officiū dictature: et huic acceſſorium magiſtri equitū. Et magiſtratus ⁊ tribunus plebis ⁊ officium ediliū edes cuſtodientiū in q̄bus edibus ſtatuta ponebātur ⁊ officiuꝫ queſtoꝝ erarij ſup ſcrinijs ſit offi. queſtorū patricij q̄ habebāt poteſtatem aiaduertēdi in caput ⁊ officiū tribuni poſt cōcordiā inter plebē ⁊ populū. ⁊ tribunꝰ militū et officiū ediliū currulium

Et officium ꝑtoris vrbani q̃ remanebat in
vrbe ad reddendũ ius:etiã officiũ decem
viroꝝ qui fuerant conſtituti ad iudican=
dũ milites:⁊ officiũ quatuor viroꝝ habẽ
tiũ curiã viarũ:⁊officiũ triũviroꝝ qui ap=
pellabãtur tricurũ capitales deputati ad
cuſtodiã carcerũ.Et officium quorũdam
conſtitutoꝝ loco magiſtratuũ eo qđ ma=
giſtratus nõ poterant in publicũ ꝓdere
poſt horam veſpertinã/vt hec oĩa officia
in vrbe romana ꝓbãtur in.l.ij.ff.de orig.
iur.ꝑ diſcuſſuz illius legis poſtq̃ Roma
cepit ſubiugare alias prouincias rectoꝝ
officia fuerũt augmentata/maxime offi
cium ꝑtoris:qꝛ nomẽ cuiuſlibet ꝓuincie
cõſtitutus vnus in roma.d.l.ij.§.capta.⁊
tunc ſunt cõſtituti ediles ſuꝑ annonam
frumentareã.Et qꝛ quandoq; oportebat
quaſdã magiſtratus abſentare ſemꝑ vnꝰ
remanebat in vrbe qui appellabaẗ pfectꝰ
vrbis/et ſingulis annis cõſtituebãt pre=
fectos vigilũ.d.l.ij.§.⁊ omnia.vltimo illi
duo qui loco cõſulum ſunt cõſtituti edi=
les.eſt aliud officium ſenatoꝝ q̃ erant cẽ=
tum numero ⁊ rempubli.repreſentabant
Roma.l.j.in princi.C.de cadu.tollen.et.l.
non ambigitur.ff.de legi.

iij.

CSi princeps afficiali committat vt ſe
informet de aliquo ſi male iformauit nõ
tenetur niſi gratia aut alia ſorde falſum
reſcribit.l.j.§.ſi p̃ſes.ff.de magi.conue.et
ibi Bal.vide eũdem in.l.j.C.quomodo et
quãdo iudex.⁊ in.c.j.de pace tenenda.

iiij.

CDomina Blancha mater ſereniſſimi
regis Frãcie pupilli fuit admiſſa tutrix/
licet dederit fideiuſſores nobiles/non ta=
men ſufficientes reſpectu regni:quia iu=
rauit ſe alios fideiuſſores nõ inuenire.l.
de creationibus.C.de epiſc.audiẽ.ꝑ quã
legem ita determinauit Uber.de bobio:
vt refert Alberi.in.d.l.de creationibus.

v.

CConſules ſiue p̃ſidentes ciuitatis de=
bent eligere cuſtodem clauium ciuitatis
vel caſtri/autoritate principis ſui.in auẗ.
de defen.ciui.§.preceptum.et de irrenar=
chis.l.vnica.Et cõſules ſiue decuriones
ciuitatum debent deponere officium in
caleñ.Januarij.l.publius.ff.de condi.et
demon.⁊ in auẗ.de conſuli.§.hec omnia,
et.l.item veniunt.§.pridie.ff.de peti.he=
redi.et habent eligere ſucceſſores ante ꝑ
tres menſes.l.j.C.de manumiſ.⁊ ex.x.no=
minatis vnus eligitur.gloſ.l.pupilli.§.
decurionis.ff.de verbo.ſignifi.et debent
eligi meliores ⁊ idoniores.l.ad ſubeun=
da.C.de decurio.lib.x.⁊ electi debent per
ſuperiorem confirmari.l.j.C.de decur.Et
non debent adminiſtrare antequam ca=
ueant bene gerere officium.l.j.C.de mu=
nileg.l.inter reſcriptum.ff.de admi.reruz
ad ciui.perti.⁊ debent iurare.l.nulli.C.de
ſuſcep.et archi.vbi officiales iurãt reipu
blice:et debent vacare per triennium an=
tequã reaſſumant.l.nulli.C.de numera.⁊
actua.niſi i officio delinq̃rint:qꝛ tũc ſunt
ꝑpetuo ꝑuati.l.ſiq̃s.C.de ſuſcep.⁊ arch.

vj.

CSi preſes vel alius officialis nõ teneẗ
totam familiam defalcandum eſt de ſala
rio pro rata.Bal.in.l.obſeruari.ff.de offi.
oouxc:dp.ſ

vij.

CSubditi tenentur defendere officialez
ſuum.l.deſertorem.§.fi.de re milita.⁊ no=
ta.Alberi.in.l.j.C.vnde vi.

viij.

CCuriales principis ſunt ꝓhibiti eme=
re ius emphiteoticũ ab emphiteota:niſi
dominus contra ſentiat:quia ſunt diffi=
ciles ad conueniendũ.l.curiales.C.loca.⁊
glo.in.c.potuit.de loc.

ix.

CReferendarius vel officialis qui ꝑ in=
terpoſitam perſonam accipit datia/tene
tur in quadruplum:⁊ omne lucrũ acqui=
ritur fiſco.text.cum glo.in.l.non licet.ff.
de contrahen.emp.Bald.in.l.quiſquis.
C.ſi cer.peta.⁊ vide vnicã.C.de cõtro.iu=
di.et Bar.in.l.principalibus.ſi cer.peta.
ff.vbi no.in quibus caſibus prohibentur
officiales contrahere.et eſt bene notã da.
d.l.quiſquis contra mutuãtes officialibꝰ
ſine cauſa neceſſitatis.

x.

CLex ciuitas.ff.ſi cert.peta.non habeẗ
locum in concilio generali ciuitatis.ſm
Bart.in.l.ciuitas.⁊.l.quotiens.C.de p̃ci.
imper.offeren.habet locum in decurioni
bus ex cauſa concedentibus.ſm Alberi.
ibi.et vide Barto.in.l.ambitioſa.ff.de de=
cret.ab ordi.facien.

xj.

¶Officiales poſſunt facere expelli de ciuitate perſonam morboſam vel leproſam vel aliam ſuſpectam. Guil. de cu. in. l. nulla. C. de ſumma trini. & fide catho.

xij.

¶Non obediēs p̄cepto officialis iniuſto nō incidit in penam. c. j. de iureiurā. lib. vj. c. veniens. de iureiuran.

xiij.

¶Succeſſor in officio nō tenetur ad debita predeceſſoris. l. prouidendum. C. de decurio. lib. x. ſecus in herede. l. in ſucceſſione. C. eo. titu.

xiiij.

¶Theſaurarius principis q̄ recipit redditus publicos ſe obligauit gayo capitaneo generali principis in. x. milibus aureis: poſtea princeps remouet theſaurariū qui p̄miſit capitaneo & ponit aliū theſaurariū. proculdubio dicendū eſt q̄ poſt theſaurarius nō remanet obligatꝰ: quia p̄miſit ratiōe officij theſaurarie q̄ putabat recipere pecuniā publicā principis & redditus publicos: poſtq̄ ergo eſt remotus nō eſt obligatus niſi pro rata temporis quo receperit. l. cū quis. §. j. ff. de lega. iij. & Guil. & Ang. in. l. fi. ff. de cōſti. pecu.

xv.

¶Conſilium principis poteſt recuſari q̄n principaliores cōſiliarij ſunt ſuſpecti. vide Anto. de but. in. c. j. de iudi. & poteſt poni hic ſuper rubrica de conſiliarijs.

xvj.

¶Q̄n officialis nō poteſt adminiſtrare iuſtitiā p̄pter potentiā litigatorū debet adiri ſuperior princeps. in aut. de queſtori. §. ſi vero. de mili. va. qui. contu. eſt. c. j. in fi. in vſibus feud.

xvij.

¶Officia romane eccleſie vt ſcriptorie cōſueuerūt vendi. Bal. in. c. cū veniſſent. de iudi. vide Bar. in. l. pater. ff. de ſerui. leg.

xviij.

¶Magiſtratꝰ ciuitatū rep̄ſentat ciuitatē. Glo. in. l. vnica. in fi. C. de contrahē. iudi.

xix.

¶Nullus curialis niſi ſit abſolutꝰ a curia p̄mouetur. c. oſius. lxj. di. Et qui dicātur curiales vide in rubri. C. de curia. vr. ro. & in. c. vbi periculum. de elec. li. vj. & in p̄ſenti. de preben. lib. vj.

xx.

¶Nuntius qui portat ambaſiatā publice letitie debet habere premium. l. j. C. publice letitie. lib. xij.

xxj.

¶Familiares principis curiales nō poſſunt acquirere bona eccleſie. §. quot ſunt. in aut. de non alienādo. & ibi not. Ange. quod no. contra emphiteotas.

xxij.

¶Contra iudicem qui doloſe iudicauit probatur intereſſe per iuramentum. ſm Bal. in. l. qui accuſare. C. de edendo.

xxiij.

¶Tempore cariſtie vl' alteriꝰ neceſſitatis habētes blada & vinū: & cetera victualia poſſunt cogi ad vendendum taxato iuſto p̄tio. ſm Albe. in. l. j. C. de epiſcopa. audi.

xxiiij.

¶Licet officialis nō poſſit emere a ſubdito. l. j. C. de ꝯtrac. iudi. tamē poteſt officialis heres inſtitui a ſubdito. C. de teſta. l. ſi quis imperatorē. cū. l. ſeq. & in. d. l. j. vide Cyn. in. l. ſi per impreſſionē. C. qd met. cau. & Bar. in. l. p̄ſidis. ff. ſi cer. peta.

xxv.

¶Principibus publice excōicatis officiales eius nō poſſunt officiū exercere. c. j. de offi. vica. lib. vj. & Spe. in titu. de iudi. deleg. §. vj. ver. q̄ ſi ſuper. Et curialis ſiue officialis fugiens poteſt capi ſine iudice. Spe. titu. de actore. ver. item q̄ vult.

xxvj.

¶Occulta crimina raro reperiūtur ſine tortura: vt in veneno propterea faciliora ſufficiunt indicia ad torturam. Bal. in. l. cum fratrē. C. de his quib. vt indig. quod no. contra venientes principes.

xxvij.

¶Propter cauſas emergentes iudex poteſt excedere penas. l. ſi quis filio exheredato. in vltima colum. ff. de iniuſt. rupto irritoq̄ teſtamen. Innocen. in cap̄. j. de conſti. Bald. in ca. j. quib. ex cau. ma. feu. amit.

xxviij.

¶Ad officium preſidis pertinet videre mandata & priuilegia officialium. l. j. C. de offi. queſto. cle. ij. de peni. quod no. poteſtates ciuitatum.

xxix.

¶Magiſtratꝰ puta preſes pōt cōpellere

partes ad pacem ꝓpter tumultū euitandū.l.equiſſimum.ff.de vſufruc.ſm Albe.in.l.tranſigere.C.de tranſa. Ex quo infero ꝙ ſi eſſet diſcordia inter duos duces bellorū/vel magnates/vel ciues potētiſſimos: ex qua diſcordia poteſt inferri detrimentum reipubli.vel ſtatui principis poſſunt cogi ad pacem.vide Bar.in.l.cōgruit.ff.de offi.preſi.

xxx.

¶Poteſtas qui per alium regit non poteſt petere ſalarium niſi ſubſit iuſta cauſa.ſm Jo.and.in mercurialibus.in.c.qui per aliū.de reg.iur.lib.vj.quod no.contra officiales abſentes ſine cauſa.

xxxj.

¶Licet in contractibus regulariter vel quaſi non habeant locum remiſſiones.l.heres abſens.ff.de iudi.tamen vbi quis quaſi contrahit cum republica: gerendo publicū officiū vel adminiſtrationē publicam fit remiſſio.l.ij.in fin.C.vbi de ratio.agi oportet: ⁊ Alb.in.l.qua in prouincia.C.vbi de crimine agi oportet.

xxxij.

¶Nominans doloſe potentiorem ſi conuincatur de mendacio non ſolum priuatur poſſeſſione: ſed etiam proprietate. Albe.in.l.ij.C.vbi in rem actio: ⁊ probatur in.l.j.C.de his qui po.no.⁊ ibi Bal.et qui impetrat patrocinium potentiorum perdit actionē: puta ſi actor vadit ad priores/vel dominos/vel curiales magnates: ⁊ facit vt intercedant pro eo cum potēte vel capitaneo.Bart.in.l.cum miles.ff.de alie.iudi.mu.cauſa facta.vide Albe.in.l.j.C.vt nemo priua.vbi pulchre cōtra impetrantes auxilium potentiorum vel ponentes ſigna eorum.

xxxiij.

¶Poteſtas ꝙ̄ eſt condēnatus in ſindicatu non tenetur reſtituere ſalarium preteriti temporis.Bal.in.l.j.ad fi.C.de ſuffra.⁊ vide Alb.in.l.ſiqs.C.de offi.prefec.p̄to.

xxxiiij.

¶Curiales debēt habere ꝓ legitima ſua nouē vncias: licet alij filij nō habeāt niſi trientē vel ſemiſſem.in aut.de trien.⁊ ſemiſ.§.j.ꝙ verū ſi ſint legitimi: ſecus ſi naturales legitimati.vt per Jaco.bu.⁊ mo.in aut.nouiſſima.C.de inoff.teſta.qđ no.corteſani principis: qꝛ eſt verbū notabile.

xxxv.

¶Familiares principis dicuntur liberale perſone quibus vtitur ad ſeruiendum in curia.gloſ.in.l.j.§.familie.ff.de vi et vi arma.⁊ Bal.in.l.j.C.de epiſco.⁊ cle.⁊ qui verſantur circa ꝑncipes omnia mala nouerūt.Cy.in aut.ſed neqꝫ.C.de epiſ.⁊ cle.

xxxvj.

¶Officialibus non portantibus ſigna officialium poteſt reſiſti.Bar.in.l.prohibitum.C.de iure fiſci.lib.xj.

xxxvij.

¶Qui poteſt obuiare maleficiis: puta homicidio ne fiat non tenetur niſi ſit committens ſubditus non obuianti.glo.⁊ Ang.l.quid ergo.§.ſi quis in alio.ff.de his qui not.infa.⁊ Jo.an.in.c.dilecti.de ſen.excō.lib.vj.qđ eſt no.cōtra rectores ciuitatū.

xxxviij.

¶Magiſtratus debent eſſe ſapiētes: nobiliores: ditiores: timentes deū.l.ad ſubeunda.C.de decu.ſm Albe.in aut.preſules.C.de epiſ.audien.quam aut.aliqui libri non habent.

xxxix.

¶Poteſtas tenetur officiali ſuo egro facere expenſas: etiā in medicinis niſi impenſa eſſet magna.vide Cy.⁊ Bald.in.l.ꝗ in vxorem.C.de nego.geſt.

xl.

¶Locum tenens non facit locum tenētem niſi cum autoritate principis.Bald.in.l.j §.a prefecto.ff.de lega.iij.

xlj.

¶Si cōmittitur cauſa poteſtati cū alijs officialibus curie ſue tantū poteſt poteſtas ſolus quantū alij officiales. Bart.in tractatu de ꝓpoſitione aduerbijs ⁊ coniunctionibus ⁊ preſumitur indignꝰ officio qui inuitus non fuit ordinatus.l.ſi quęqꝫ.C.de epiſ.⁊ cleri.⁊ Bart.in tractatu.de preſumptio.

xlij.

¶Non creditur ſcripture maſarij cōmunis niſi ſit notarius: vel notariꝰ ſubſcribat.Bal.in.l.imperator.ff.de ſta.homi.

xliij.

¶Decuriones vel principes ciuitatū nō poſſunt damnare ad mortē niſi prius reſcribat preſes principi.l.diui fratres.ff.de penis.vbi caſus.

xliiij.

¶ Delegatus principis poteſt ſubdelegare etiam in cauſa criminali ſm veram ſententiā. glo. ⁊ Jac. butri. in. l. j. C. qui ꝓ ſua iur. ⁊ Guil. ⁊ Bart. in. l. j. ff. de offi. eiꝰ cui mand. eſt iuriſ.

xlv.

¶ Officium nō tranſit ad heredes niſi ſit reale ⁊ burſale. Bart. pulchre. in. l. a filio. ff. de ali. ⁊ ciba. lega.

xlvj.

¶ Poteſtas pōt reuocare ciuē ſuū qui vadit aliūde ad habitandum. in aut. de mā. princi. §. ſi ſuſcipientes. Et gl. ibi dicit ꝙ nō habet locū in Italia niſi fuerūt aſtricti muneribus vel perpetuis ſeruitijs. l. incola. ⁊. l. de iure. ff. ad municip. Bald. in rubri. extra. de maiori. ⁊ obedien.

xlvij.

¶ Officialis nō pōt cogere ſubditū vt det ſibi domū ad habitādū: ſed debet ſibi facere prouideri a decurioribus ciuitatis. l. j. C. de offi. preto. ⁊ Albe. in. l. obſeruare. in prin. ff. de offi. procon.

xlviij.

¶ Nemo pōt habere duo officia cū ſalario. in aut. de defen. ciui. §. nulla. ⁊ Ang. i. l. fin. ff. de offi. aſſeſ. Et vſq; ad aduentum ſucceſſorū debet durare officium. l. meminiſſe. ff. de offi. proconſul.

xlix.

¶ Remoto p̄ſide vel poteſtate a principe p̄ſūmitur culpa ſui aſſeſſoris collateralis vel vicarij niſi probetur contrarium. Ideo nō debet ſalariū futuri tp̄is aſſeſſori. tex. ⁊ glo. in. l. diē functo. ff. de offi. aſſeſ.

l.

¶ Iudex de parte gebelina pōt recuſari a guelfis ⁊ ecōtra ſuppoſito magno odio nō ſolū ꝓprio: ſed etiā ꝓprie ſecte ſoliꝰ q̄ inimicitiā parit. gl. in. c. ſtatutū. de reſcri. lib. vj. Bal. in. c. de cauſis. de offi. deleg.

lj.

¶ Perpetui magiſtratꝰ poſſunt agere: et cōueniri durāte eorū officio. Spe. in ti. de actore. §. j. licet secꝰ in tēporalibꝰ. vt plene de hoc per Albe. ⁊ Bal. in. l. ſenatuſcōſulto. ff. de offi. preſi.

lij.

¶ In officijs multum valet conſuetudo. Bal. in. l. de quibꝰ. ff. de legi. ⁊ Inno. in. c. j. de offic. archi. ⁊ an poteſtas ſit iudex competens in cauſa familie ſue. vide Cyn. et alios in. l. j. C. ne quis in ſua cauſa. Et cōſuetudo ciuitatis romane ſeruat in ſubſidiū. vide Gemi. in. c. j. de ſumma tri. ⁊ fid. catho. lib. vj.

liij.

¶ Poteſtas q̄ cogit aſſeſſorē ſic iudicare punitur. Bar. in. l. j. ff. ad. l. corne. de ſicca.

liiij.

¶ Epiſcopus poteſt remouere vicarium ſuum ad libitum. glo. in clemen. ⁊ ſi principalis. de reſcriptis.

lv.

¶ Perpetui magiſtratus poſſunt cōueniri. Ange. in. l. ij. ff. de in ius vo. Bar. ⁊ Saly. in. l. iubemus. C. ad. l. iul. repe. Et habētes dignitatē ſine adminiſtratione poſſunt cōuenire ⁊ cōueniri. Cy. in. l. peñ. C. de ꝓcu. Et licet maior magiſtratus non poſſit conueniri in ea ciuitate in qua eſt magiſtratus. l. ij. ff. de in ius vo. tamen in alio loco domicilij ſui in quo nō gerit magiſtratū pōt conueniri. gloſ. Jaco. de are. Cy. ⁊ Albe. in. l. prece. C. de epi. audien.

lvj.

¶ Nullꝰ etiā maior magiſtratꝰ pōt p̄cipere vel iubere alteri magiſtratui niſi ſit ſuperior a quo habet iuriſdi. Bald. in. c. j. §. ad hoc. de pace iura. fir. vide Bar. i. l. cui. §. j. ff. de accuſatio. ⁊ in. l. ſepulchri. ff. de ſepul. viola.

lvij.

¶ Cauſe magiſtratuum poſſunt agitari die feriato q: agit de intereſſe publico. c. fi. de ferijs. ⁊ Bal. in rub. de iudi. in decre.

lviij.

¶ Qui dat pecuniam pro officio habēdo preſumitur habere animū male faciēdi. in aut. vt iudi. ſine quoquo ſuffrag. ⁊. l. ij. C. de murilegulis.

lix.

¶ Referēdarij nō erant ſimpliciter aduocati ſed erāt quidā cōſtituti ſub certo numero q̄ petitiones indigentiū cū honeſtate corā principe legebāt. gloſ. ⁊ Jac. de belui. in aut. de referē. licet in lombardia referēdarij ſunt procuratores fiſcales in ciuitatibus qui ſubaſtant datia.

lx.

¶ Qui intrat domū alicuiꝰ ꝯſiliarij vel officialis ſtudioſe vt ei foueat in cōſiſtorio vel iudicatura in cā ſua tenet. l. iulia ambitus. l. j. ꝑ Bar. ff. ad. l. iuliam ambitus.

lxi.

¶ Curialis non poteſt eſſe fideiuſſor.l.cu
riales.C. loca.gloſſ.in.c. pro quibuſdam.
de fideiuſſo.

lxij.

¶ Si plures officiales delinquãt in offi=
cio ſolutio vnius liberat alium.vide An
ge.in.l.ſi familia.ff.de iuriſ.om.iu.⁊ cul=
pa officialis prepõderat dolo priuati. gl.
in aut.qui res.C.de ſacroſan.eccle.

lxiij.

¶ Si cõtentio eſſet inter duas ciuitates
an aliquis ſit ſubditus alteri. Ambo pſi=
des dictarũ ciuitatum cognoſcent. Sed
ſi eſt contentio inter ciuem ⁊ preſidẽ: tũc
non cognoſcet preſes. gloſ.in ver. copia.
in.c.ſtatutum.de reſcrip.lib.vj.

lxiiij.

¶ Officialis nõ debet eſſe leuis:nimiũ cõ
uerſatiuus,cum ſubditis ſuis.l.obſeruã=
dum.ff.de offi.preſi.⁊ ad eius officiũ ſpe=
ctat vt reficiantur edificia vrbis.l.preſes.
ff.de offi.preſid.

lxv.

¶ Preſes nõ debet pernoctare extra ciui=
tatẽ ſine licentia principis. l. illud. ff. de
offi.preſi.⁊ ad officium regentis pertinet
ne pauperes opprimãtur additionibꝰ. l.
illicitas.§.ne potentiores.ff.de offi.preſi.

lxvj.

¶ Officialis debet eſſe mitis ⁊ placidus
omnibus ⁊ habẽs paternam affectionẽ.
in aut.de man.princi.§.precipue.⁊ ex iu=
ſta cauſa quis põt conſtituere locũ tenẽ=
dum.Bal.in.l.obſeruare.ff.de offi.pcon.

lxvij.

¶ Quãdo fit prorogatio officiũ nõ dicit
nouũ:ſed idẽ officiũ numero. Bald.in.l.
eũ qui.§.j.ff.de iuriſdi.om.indi.⁊ officiũ
nõ dicitur finiri niſi aduenerit ſucceſſor.
l.legati.⁊ Bar.ff.de offi.proconſu. ⁊ vide
glo.in.d.l.eum qui.§.j.⁊ Bal.in.l.memi=
niſſe.ff.de offi.proconſu.

lxviij.

¶ Princeps delegauit mihi omnes cau=
ſas inter titiũ ⁊ gayum non poſſumꝰ vna
ſubdelegare quia non ſum delegatꝰ vni=
uerſalis ſed generalis. Nam vniuerſalis
habet omnem cognitionẽ reſpectu perſo
narũ ⁊ cauſarũ:puta ſi princeps delegat
oẽs cauſas vertentes in tali caſtro. Bal.
⁊ Ange.in.l.ſolent.ff.de iuriſdi.om. indi.

lxix.

¶ Iudex maleficiorum qui fecit executio
nem capitalem non poteſt eſſe vicarius
epi nec rector ſcholariũ. Bal.in proemio
decretalium ⁊ carentes mẽbris non poſ=
ſunt habere publica officia. Bald.in di=
cto proemio.

lxx.

¶ Locus debet eſſe tutus iudici ⁊ nun=
tio nedum parti.Franci. zaba. in clemẽ.
j.de iudicijs.

lxxj.

¶ Expulſi poſſunt citari in eã ciuitate in
qua ſunt expulſi niſi bona ſua ſint confi
ſcata.Bal.in.l.iuriſ.C.de iuriſdi.om.iud.
niſi ſubſit iuſtus timor.l.ij.per Angel.ff.
ſi quis cau.⁊ vide Barto.in.l.fin. ff. de in
integ.reſtitu.

lxxij.

¶ Conceſſo officio tacite conceditur ſala
rium.l.accepto.C.locat.⁊ Bald.in.l.item
quia.ff.de pactis.

lxxiij.

¶ Poteſtas ciuitatis lõbardie eſt maior
quolibet magiſtratu poſt imperatorẽ,vel
principẽ ſuũ ſubalternũ. l. ſi in aliã.§.fi.
cũ.l.ſeq.ff.de offi.pconſul.⁊ leg.⁊.l. iiij. ff.
de offi.preſi.⁊ vnus magiſtratus nõ põt
ſe impedire de iuriſdi.alteriꝰ.vide Bald.
in.l.ſi pluribus.ff.de lega.j.⁊ Ange. in. l.
cũ p̄tor.ff.de indi.Et petẽs:puta aulicus
detinet rem priuati modũ interrũpendi
p̄ſcri.vide in.l.vt pfectiꝰ.C.de anna. exce.

lxxiiij.

¶ Si maiores regẽtes cõitatẽ ſint in ma
la fide cõitas non poteſt p̄ſcribere.glo.in
ca.fina.de preſcrip.⁊ Innocen.in.c. cura.
de iure patronatus.

lxxv.

¶ Si fiant officiales noui ſup certo nego
tio videntur reuocati primi ſuper eodem
negotio.ſm Ange.in.l.ſi quis cũ procu.
§.fin.ff.de procu.⁊ in negotijs vniuerſi=
tatis citandus eſt ſindicus ſi nõ eſt vni=
uerſitas in arengo.Ang.in.l. per fundũ.
ff.de ſerui.ruſti.predio.

lxxvj.

¶ In cauſa officiariorum non interponi
tur ſcõm decretum.Bal.in.l.ij.ff.ſi ex no=
xa.cauſa agatur.

lxxvij.

¶ Decuriões ſiue preſidentes regimini

ciuitatis non poſſunt derogare ſtatutis ciuitatis niſi habeant autoritatem a populo. Bal.in.c.in cauſis.de re. vide Bar. in.l.ambitioſa.ff. de decre. ab ordi.faciẽ.

lxxviij.

¶ Filius curialis videtur eſſe curialis. Spe.de feu.§.ij.verſic.v. Et an curia ſuccedat curiali. Spec.in titu.de inſtru.edi. §.ij.verſi.quid ſi homo.

lxxix.

¶ Etiam die feriata poſſunt a ſuperiore amoueri officiales.vt non ſint negligentes in officio.l.ij.in verb.officia.ff. de fer.

lxxx.

¶ Filiusfa. habẽs publicum officiũ non perdit magiſtratũ minima capitis diminutione.puta ſi ſe dedit in adoptionem. l.amiſſione.§.fi.cum ſe.ff.de capi.dimi.

lxxxj.

¶ Si iudex lata ſententia aliquid accipiat non cõmittit baratariã. Gemi. in.c. ſtatutum.§.inſuper. de reſcrip.lib.vj. qđ verum intelligo ſi conſtat ex qualitatibꝰ ⁊ circunſtantijs ceſſare fraudẽ al's in dubio preſumam fraudem de tempore ante ſententiã ad tempus poſt ſentẽtiam. ar.l.iuriſgentiũ.§. pretor ait.cum gloſ.et Ang.ibi.ff.de pac.⁊ faciũt no.in.l.fraus. ff. de legi.et.in.l.non dubium.C.eo.titu.

lxxxij.

¶ Si princeps vel ſtatutum diſponat ꝙ talis officialis non ſindicetur intelligitur niſi deliquerit. et de his que ad eum peruenerunt. Bartol.in.l. dominus.§.fi. ff.de pecu.lega.

lxxxiij.

¶ Duo poſſunt habere iuriſdi.inſolidũ: vnus altam/alter baſſam. Bart.in.l.fi.ff. vti poſſide.

lxxxiiij.

¶ Curator principis poteſt donare dũmodo nõ ſit enormis donatio quia propriũ principis eſt donare.ſm Joan.and. ⁊ Gemi.in.c.grandi.de ſupplen.negligẽ. prelato.lib.vj.

lxxxv.

¶ Finito officio finitur obligatio ratione officij contracta. vide plene Bal.in.l. fi.ff.ſi quis cau.

lxxxvj.

¶ Si deputatus ad eligendũ eligat inimicũ ad officiũ preſumitur eligere ex inimicitia. Bar.in.l.j.C.ſi ꝓpter inimicitiã.

lxxxvij.

¶ Licet officialis nõ poſſit aliquẽ liberare gratuito neqꝫ p̃iudicare reipublice in iure q̃ſito vel q̃rẽdo ex ꝯctu.l. impera.ff. de pac.l.p̃ſes.C.de trãſac.tñ ſecus in querẽdo ꝓpter morã.l.fi.§.ſi quis ꝓfeſſus.ff. de publica.ſm Bal.i.d.l.impe.ff.de pact.

lxxxviij.

¶ Poteſtas cõdẽnatus in ſindicatu non põt ampliꝰ reduci ad illud officiũ. Bald. in.l.mãcip.C.de ſeruis fugiti. ⁊ ibi vide qualiter puniat̃ officialis negligens.

lxxxix.

¶ Eſculenta ⁊ poculenta que poſſunt accipi a iudicante intelliguntur vt oĩa in toto anno nõ excedant centũ aureos.xj. q.fi.c.non licet.in gloſ.quod no.

xc.

¶ Rectores q̃ eligunt̃ ab vniuerſitat̃ habẽt iuriſdi.nõ aũt ipſa vniuerſitas. Innocẽ.in.c.cũ acceſſiſſent.de conſti. Et oẽ factũ vel neglectũ a preſide preſumit̃ ex cõſcientia vicarij/collateralis vel aſſeſſoris ſui. Bar.in.l.diem functo.ff.de offi.aſſeſ.

xcj.

¶ In legatione generali principis non veniunt reſeruata principi. Ange. in.l.ſi queramus.ff.de teſta. Et ſalariũ nõ debetur poteſtati q̃ venit poſt terminũ. Bald. in.l.⁊ ideo heſitatur.ff.de ver.obli.⁊ Bal. in.l.liberti.C.de ope.liberto.

xcij.

¶ Officialis nõ dꝫ eſſe niſi annalis. vide tex.⁊ Bal.in.l.neminẽ.C. de ſuſcep. ⁊ archa.vide And.de iſer.in.c.j.de feu. guar. Et infirmis famulis poteſtatũ an debeatur ſalariũ.vide Bar.in.l.opere.ff.de vſufru.leg.⁊ Bal.in.l.liberti.C.de ope.li.

xciij.

¶ Officiales ad quos pertinet imponere vel exigere cõmoda pertinẽtia ad fiſcũ propter negligẽtiã perdat ſalaria.tex. in l.iudices.C.de anno.⁊ tribu.⁊ ibi Barto.

xciiij.

¶ Depoſito officio non poteſt officialis declarare ſuper preteritis cõtractis. Bal. in.c.j.qui ſucceſ.tene.⁊ ſi officialis acquirit fiſcus poteſt reuocare vſqꝫ ad quinqꝫ annos.l.j.C. de contracti.iudi.et an officialis poſſit emere.vide Andr.de iſer. in c.j.de feu.guar.⁊ remiſſiones nõ ſunt de

conſuetudine niſi in terris que ſunt ſub eodem preſidatũ. Bal. in. l. requirendi. ff. de ſeruis fugitiuis.

xcv.

¶ Puniturꝰ querens preſidatum prece ⁊ ſuffragio amicorum ſicut pretio. gloſ. in l. j. ff. ad. l. iul. ambi. quod not. contra ambitioſos honorum ⁊ dignitatum.

xcvj.

¶ De conſuetudine nonꝰ ſeruatur vt ſi ſit ſuſpectus ordinarius puta poteſtas adiungatur eps. Bar. in trac. repreſaliaꝝ. ⁊ Bald. in. c. cum ſpeciali. de appel.

xcvij.

¶ Officiali principis non creditur ſine literis quas debet oſtendere ⁊ preſidi vel officiali faciẽti de facto poteſt reſiſti etiã de facto conuocatis amicis ſm Bart. in l. prohibitum. ff. de iur. fiſ. Intellige quãdo non ſeruatꝰ iuris ordinem. ſm Joan. and. et Gemi. c. dilecto. de ſenten. excom. lib. vj. et Ange. in. l. j. ff. ne quis eum qui in ius voca. eſt.

xcviij.

¶ Qui promittit indẽnitatem etiam pro officiali non cõuenitur niſi excuſſo principali licet renuntiauerit beneficio fideiuſſorum. Et officialium fideiuſſor non conuenitur niſi excuſſo principali ſecundum Barto. in. l. j. C. de conuen. fi. debi. Et an conueniatur prius fideiuſſor gerentis officiuz ꝙ collega qui non geſſit. vide Oldra. ⁊ docto. in. l. ex perſona. C. de probationibus.

xcix.

¶ Procurator ceſaris nõ poteſt vendere res que ſunt in patrimnnio ceſaris ſine ſpeciali mandato. l. j. ff. de offi. procura. ce ceſar. ſecus eſt in vendi. rerum debitorũ fiſci. Barto. in. l. j. C. de fide inſtrumen. et iure haſte fiſca.

c.

¶ An officiali negligenti debeat ſalariũ. Bar. in. l. iudices. C. de anno. ⁊ tribu. li. x.

cj.

¶ In qualibet prouincia erat vnus procurator ceſar. qui alˀs nominabatur comes rerum priuatarũ. ⁊ vnus alius procurator fiſci qui alias nominabatur rationalis. Bar. in. l. iij. C. de bo. va.

cij.

¶ In cauſa ciuitatis admittitur teſtis ciuis niſi cõmodũ ad ſingulos pertineat. Guil. ⁊ Bar. in. l. non tantũ. §. vniuerſitatis. ff. de diui. ⁊ Cy. ⁊ Bal. in. l. vel parentes. C. de teſti.

ciij.

¶ Juramentum qḋ debent preſtare officiales ponitur in auc. iuſiurã. qḋ preſtat.

ciiij.

¶ Licet ꝓ debito priuato nemo põt detineri niſi priꝰ ſint excuſa. bona. l. iiij. §. tutores. ff. de ver. ſuſpe. tuto. tñ ſecus eſt in publico. l. ij. de exactio. tribu. ⁊ Bar. in l. ſacrilegij. §. fi. ff. ad. l. iul. pecu.

cv.

¶ Officiales tenentur ad munera patrimonialia ſiue realia. l. fin. §. pactorũ. ff. de mune. ⁊ hono. ſed ad munera perſonalia in quibus ſtat labor perſone/ nõ tenetur ſi per illud onus perſonale auocarentur alˀs ſecus. l. curiales. C. de decuri. Si vero munꝰ perſonale conſiſtit in preſtatione pecunie ⁊ ſit munus ordinariũ nõ excuſatur: ſecus ſi extraordinariũ. gl. in. l. honorem. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊ vide Barto. in. l. j. C. de immuni. non concedenda.

cvj.

¶ Pater tenetur pro filio ſi ei cõſenſit in officio publico. vide. l. j. cum ibi not. C. de decu. lib. x. ⁊ decuriones dicunt conſiliarij ciuitatũ. gloſ. in rub. de decu. Sed vnꝰ frater nõ tenetur pro alio in officio licet bona ſint indiuiſa. l. licet. C. de decur.

cvij.

¶ Conſiliarij ciuitatis non officiales faciũt nominatio. et elec. munera ⁊ officia. l. ij. cũ gloſ. C. de decu. ⁊ decuriones ciuitatis ſine adunãtia generali poſſunt cõſtituere ſindicũ ad mouendas actiones/ ⁊ reliqua. Bart. in. l. ꝓcurator. C. de decu.

cviij.

¶ Cõtra cõtumaces in acceptãdo officiũ eis cõceſſum ꝓcedat hoc mõ qꝛ loco eius alius eligat ꝗ interim bona cõtumacis poſſidet. ⁊ ꝯtumax duplicato tpe offm̃ dꝫ exercere. l. ſi ad magiſteriũ. C. de decu. li. x.

cix.

¶ Licet regulariter quis non poſſit extrahi de domo. l. pleriqꝫ. ff. de in ius vocã. fallit qꝛ vt acceptet officium põt extrahi. l. ex omnibus. C. de decurio.

cx.

¶ Si extraneus ſucceſſerit curiali curia

debet habere quartā partē.l.j.C.quando ⁊ qui.quarta pars debetur.lib.x.

cxj.

¶Non debet quis habere plura officia eodē tēpore.l.j.C.queadmo.ciui.mu.iudicantur.Et continuatio honorū nō debet fieri inter patrem ⁊ filium.l.j.C.de hono. non continuan.lib.x.

cxij.

¶Licet vnus ex officialibus decedat vel aliter officium non impleat tamen ſalarium decedentis vel non implentis non accreſcit illi qui ſolus adimpleuit.Bart. in.l.j.c.de leg.lib.x.

cxiij.

¶Si quis deceſſerit añ vel poſt creatio. officij non tenentur filij.l.j.C. ſi poſt.vel ante crea.lib.x.

cxiiij.

¶Non debet quis reformari in officio niſi prius fuerit ſindicatus et officiales nō debēt eſſe niſi annales ⁊ ad plus biēnales.l.neminē.C.de ſuſcep.et ibi Bart.

cxv.

¶Si duo accipiunt officiū ſimul dicuntur duo rei debendi tñ hodie non erunt duo rei inſolidū niſi expreſſe datur. text. iūcta gl.in.l. quotiēs.C. quo q̀s or.cōue. Et qñ adminiſtratio eſt diuiſa inter officiales prius conuenit nominatis q̄ collega.al's ſecus.l.ſi ita.C.eo.titu.

cxvj.

¶Si vnus ex officialibus fecerit totam expenſam officij repetit a collega.l.j.C. ſum.mune.ad colle.pertinen.

cxvij.

¶Nullus officialis debet impedire feſta ciuitatis honeſta.l.nemo. ⁊ ibi Bart. C.de ſpecta.

cxviij.

¶Cubicularij principis nō tenentur reſpondere niſi corā magiſtro officiorum. l.cubicularios.C.de p̄po.ſacr. cubi. li.xij.

cxix.

¶Notarij principis habent nobilē militiam.⁊ nobile dicitur eorum officiū.l.j. ⁊.ij.⁊ ibi Bart.C.de primi.lib.xij.not.pro notarijs ⁊ cancellarijs principis.

cxx.

¶Qui deputantur a principe ad cuſtodiendam ciuitatem gaudent dignitate. l.fi.C.de comit.reipublice.lib.xij.

cxxj.

¶Decurio vel ſilentiarius ab extraordinarijs eſt immunis ⁊ non poteſt conueniri niſi corā magiſtro officiorū.l. vnuſquiſq͡z.§.ne ad diuerſa.C.de confeſ.

cxxij.

¶Heredes aſſeſſorū decedentiū in officijs poſſunt petere ſalariū a poteſtate.vide Barto.plene in.l.j.§.diuus.ff. de va.⁊ extraor.cogni.⁊ ſcripſi in.l. diē functo.ff. de offi.aſſeſ.in ſtudio papieñ.

cxxiij.

¶Militantes in ſacris ſcrinijs dicuntur cancellarij ⁊ conſiſtorij principis.gloſ.in rubrica.C.de prepo.ſacri ſcri.quot numero debent eſſe ⁊ coram quo debent cōueniri ⁊ habēt acceſſum ad principē de iure.vide in.l.nec parte.⁊ in.l.ſacris.⁊.l.peculiarij.C.de prepo.ſac.ſcri.lib.xij.

cxxiiij.

¶Probat̄ aliquē eē officialē talis officij eoipſo q̄ eſt deſcript⁹ in lib.vel matricula officialiū.matriculā.C.de agē.i reb⁹.li.xij

cxxv.

¶Quis nō poteſt habere duo officia qñ ſunt incompaſſibilia vel vtriq͡z deſeruire. al's ſecus.l.ſi conſul.de adop.⁊ Bar.in.l. agentes.C.de agen.in rebus.li.xij.

cxxvj.

¶Miles poteſtatis appellatur curioſus. de quo in.l.j.C.de curioſis.

cxxvij.

¶Malus officialis timet bonum ciuē ⁊ ſubditum.l.priſcum.C.de pala.ſacra.largi.lib.xij.

cxxviij.

¶Preſidenti ſtabulo principis:qui ſtrator appellat̄ vnus aureus noīe ſtipendij datur.l.j.C.de ſena.lib.xij.

cxxix.

¶Antiqua conſuetudo creandi officialis debet obſeruari.l.actuarios.C. de mune. et ibi not. Et an officialis iniuratus poſſit punire iniuriantem.vide Cy.in.l. j.§.ne quis in ſua cauſa.⁊ no.in.c.ex parte.de verbo.ſignifi.

cxxx.

¶Si curialis derelicta curia iret ad militiam debet reuocari ad curiam:⁊ econtra ſi miles derelicta militia iuerit ad curiam debet reuocari ad militiā.l. qui derelicta.C.de decur.

cxxxj.

¶Uſqꝫ ad aduentũ ſucceſſoris durat iuriſditio magiſtratus.l. meminiſſe.ff. de offi.proconſu.⁊.l.ſi forte.ff.de offi.preſi.et officiales non debent.vagari vltra terminos ciuitatis proprie.l. curiale.C. de decurio.lib.x.

cxxxij.

¶Iuramentũ officialiũ non extenditur ad minima.l.cui dens.ff.de edili. edic. et Bald.in repetitio.§.proficiſci.in.l.obſeruare.ff.de offi.proconſul. ⁊ lega.vbi Bal. examinat materiam ſindicatus.

cxxxiij.

¶Poteſtas ciuitatis non põt paciſci in re ciuitatis ſine conſenſu maioris partis conſilij.Cy.in.l.preſes.C.de tranſa.

cxxxiiij.

¶Licet regulariter nõ poſſit donari officiali vel contrahi ſecum niſi vt not. in.l. ſolent.§.fi.ff.de officio procon.⁊ in.c. ſtatutum.de reſcript.lib.vj.tamẽ in vltima voluntate poteſt eis reilnqui.l. non dubium.C.de teſtamentis.

cxxxv.

¶Si eligo ⁊ approbo titium ad vnũ officium non poſſum eũ reprobare ad aliud officium quoniã conſimiles perſone cõſueuerunt eligi ad ſimilia officia:ſecus ſi diſſimiles perſone.Innocẽ.in.c.cum venerabiles.de excep.⁊ not.in.c. preſentiũ. de teſtibus. Ex quo videtur reprobari cõmune prouerbium.Aſſumptũ in rectorẽ ſtudij generalis non poſſe reprobari in doctoratu: quia ſunt diuerſa officia ad q̃ diuerſe perſone conſueuerunt eligi quia imperitus ſciẽtia poteſt eſſe rector.l. certi iuris.C. de iudicijs. Nõ autem doctor vt in prima conſtitutione.ffor.

cxxxvj.

¶Etiam hodie non eſt ſublata differentia patrie poteſtatis et emancipationis quo ad honores quia etiam hodie emancipatus filius accedens ad honores nõ obligat patrem licet ſecus in filio poteſtate.Ang.in.l.gallus.§.quid ſi tantum. ff.de libe.⁊ poſthu.quod no.ad limita.§. nullam .in aut.de heredi.que ab inteſta. vide no.in.l.ſi emancipati.C.de collatio.

cxxxvij.

¶Ciuitas vel conſilium ciuitatis puta Senarum vel Florentie vult confirmare poteſtatem vel capitaneum per alios ſex menſes inuito vno ciue conſilij certe nõ poteſt.caſus eſt ſingularis in aut. de defenſo.ciui.§.fi.

cxxxviij.

¶Preſes qui conducit iudices debet facere expenſas in eundo ⁊ redeundo ⁊ collaterali ⁊ vicario ſm Barto.in.l.penulti. C.de iure fiſci.lib.x.

cxxxix.

¶Priuatus a principe officijs poteſt cõpelli ad acceptañ.officium in fauorẽ reipublice.gloſ.⁊ Bal.in.l. ſi quis ſolidum. ff.de heredi.inſtituen.

cxl.

¶Officialis poteſt ſindicari quãdocũqꝫ placet principi.gloſ.in aut.vt iudices ſine quoquo ſuffra.§.ſi quis.

cxlj.

¶Sindicus factus a populo cum autoritate preſidis non poteſt agere contra preſidem.Barto.in.l.poteſt.ff.de conſen. ⁊ aut.tut.Sed qualiter tunc conſtituitur ſindicus contra ſuperiorem.vide Innocen.in.c.edoceri.de reſcrip.

cxlij.

¶Cauſe magiſtratuum poſſunt agitari tempore feriato quia agitur de intereſſe publico. Bald. in rubrica de iudi.in decretalibus.

cxliij.

¶Licet officialis et miles habeãtur pro ciue ⁊ ſortiantur forũ vbi militant ⁊ exercent officium tamen nõ quo ad omnia: quia poteſtas vel alius officialis non poterit ibi conueniri niſi ꝓ his que ibi geſſerit ratione officij vel cauſa militie vel ſcholaris cauſa ſtudij non in alijs ſortiũtur forum.Barto. in tractatu repreſaliarum.v.q.v.queſtionis principalis.

cxliiij.

¶Licet officialis:puta vicarius vel iudex qui conſulit poteſtati tenetur.l. qui iudi.C.de appa.c. tamẽ ſecus in officialibus meri facti vt notarij ⁊ barnerij quia tales non poſſunt reſiſtere.Barto. in tracta.repreſaliarũ.in.vj.q.princi.

cxlv.

¶Officialis poteſt conueniri durante officio ex delicto commiſſo ratione officij.vide Cy.et Ange.in.l.iubemus.C. ad l.iul.repetunda.

cxlvj.

¶ Officialis committens furtum vel barattariã efficitur infamis et nõ poteſt deinceps habere officium. Bar.in rubrica. C.de pena iudi.qui ma.iudi.Et ſi in cauſa capitali baratauit iuſtitiã capite punitur alijs caſibꝰ deportat̃.l.lex nulla.§.fi. ff.ad.l.iul.repe.⁊ hac ſi agitur criminaliter:ſi vero ciuiliter tenet̃ ad quadruplũ.⁊ vtraqꝫ via poteſt ſimul intentari. Bald. in.l.venales.C.quando prono.non eſt neceſ.vide text.in aut̃.ſcriptum exẽplar.vbi de exilio officialis.C.ad.l.iul.repetun.

cxlvij.

¶ Ordinarius cui eſt delegata cauſa non poteſt accipere ſalarium licet ſecus ſi ſit delegatus ſimpliciter. Guil.⁊ Alber.in.l. diem functo.ff.de offi.aſſeſ.no.in.c.ſtatũ. de reſcrip.lib.vj.

cxlviij.

¶ Electus ad munera appelletur infra x.dies ⁊ proſequatur infra duos menſes alias cõſentire videt̃ gloſſ.in rubrica.C. de excuſa.mu.vide tex.in.l.j.C.de tẽp.ap.

cxlix.

¶ Rectores ciuitatum nõ debent accipere eſculenta et pocultẽta niſi ſint minima vt vnum par faſianorum niſi in ſubſidiũ ſalarij ſui aut ſcriptum exemplar.Bal.in l.ſolent.§.fi.ff. de offi.proconſul.vide Alberi.pulchre loquentem.

cl.

¶ Barataria ⁊ extorſio officialium probatur per tertiam perſonam mediam.c.j.de teſti.li.vj.nam barataria equiparatur crimini leſe maieſta. Bal.in aut̃.nouo iure. C.de pena iudi.qui male iudicauit.

clj.

¶ Officium vicariatus expirat mortuo eo qui dedit officium vicariatus.gloſſ.in clemen.fi.de procura.⁊ vide not.in.l.⁊ qr. ff.de iuriſdi.om.iudi.

clij.

¶ Officialis vel aſſeſſor põt tempore ſindicatꝰ petere ſibi cõſtitui ſalariũ.Bart.in l.ff.de varijs ⁊ extraordina.cogni.

cliij.

¶ Auditores pape in curia ſunt ordinarij in cognoſcẽdo.iõ vacãte ſede apoſtolica poſſunt iuriſdi. exercere.Nã Hoſt.dicit ꝙ poſt obitum Clemẽtis pape quarti omnia officia in curia ſunt ordinaria ſm Spe.in tit.de offi.proconſu.⁊ leg.

cliiij.

¶ Ciuitas perdit beneficium in integrũ reſtitu.propter iuramẽtum a ſindico interpoſitum ſuper contractu. Bal.in.l.generaliter.in principio.C.de rebus credi.⁊ iureiuran.

clv.

¶ Si potentiori fiat ceſſio a plebeio contra potentiorem cadit de iure ſuo.l.j.C.ſi quacũqꝫ preditus poteſtate.Spec.in titu. de ceſſio.ac.§.j.ver.ex premiſſis.

clvj.

¶ Speciale in delegato principis vt poſſit citare per edicta ſua per tabulã affixã foribus palatij vel eccleſie.gloſſ.in aut̃.q̃ ſemel.C.quomodo et quando index.vide Bal.in.l.ij.C.eo.titu.qui ita limitatu?.

clvij.

¶ Delegatus principis non autem inferior a principe poteſt infra annũ exequi ſuã ſniam.c.q̃rẽti. de offic.delega. Bart. in.l.a diuo pio.in principio.ff.de re iudi.

clviij.

¶ Officialis epiſcopi hꝫ dignitatẽ.glo.in cle.⁊ ſi principalis.de reſcriptis.⁊ religioſus põt eſſe vicarius epiſcopi: qr ſpeciale eſt in mẽdicãtibꝰ. ſm Pau.de eliazar.in cle.j.de regula.

clix.

¶ Accuſatus propter crimen debet ſuſpẽdi ab officio.l.j.C.de re.poſtu.ſm.Inñ.in c.accuſatum.de ſimonia.

clx.

¶ Legatum pro militia habenda: puta pro decorata doctorum vel alia dignitate non cedit quo ad tranſmiſſionẽ a morte teſtatorum ſed ab adita hereditate. ſm Bald.in.l.vnica.§.iij.nouiſſimo.C.de cadu.tollen.

clxj.

¶ Princeps donauit titio aut vicino caſtrũ intelligit̃ vnicuiqꝫ donare:qr diſiũctiua reſultat in copulatiuam. Bal.in.l.pe. C.de verbo.ſignifica.

clxij.

¶ Officialis nõ dꝫ imponere penas viles puta ꝙ ſuſpẽdant̃ furcis ꝑ gulã nobiliores ⁊ ꝓncipaliores ciuitatis: ſꝫ de ꝯſuetudine carcerãtur:bãniunt̃ vel decapitant̃. Bal.in.l.capitaliũ.§.ſerui.ff.de penis.

clxiij.

¶ Delegationes fiunt ſine cauſe cognitione et etiam abſentibus partibus. Innocē. in.c.quoniam cōtra falſam. de proba. Not.quā̄do preſes delegat cauſam q: non requiritur partium conſenſus.

clxiiij.

¶ Proceditur contra officialem in ſindicatu ſine ſolemnitate iudiciorū .§.neminem.in aut.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.et gloſſ.in aut.niſi breuiores. de ſentē.ex peri.reci.

clxv.

¶ Ubi procurator conſtituitur ab illuſtribus in criminalibus debet damnari dominus non procurator.l.j.C.de iniurijs. quod no.ad limita.l.j.C.de ſentē.⁊ interlo.om.iudi.⁊ de arbitrio conceſſo officialibus.Bart.in.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ordi.facien.

clxvj.

¶ An ciuitas poſſit eligere perpetuū officialem.Joan.and.c.fi.de iudi.

clxvij.

¶ Poteſtas tenetur ex facto familie ſue quando delinquit in officio ſuo. alias ſecus.Barto.in.l.j.§.familie.ff.de pub.limitat Barto.vt teneatur ciuiliter non criminaliter. gloſſ.in.l. obſeruare.§. proficiſci. ff.de offi.proconſul.et lega.⁊ in.c.cum ad ſedē.de reſti.ſpo.vide Bal.in.d.§.pficiſci.

clxviij.

¶ In creatione vel innouatiōe officialiū non ſufficit ſola autoritas priorum vel ancianorum qui ſecum appellantur domini ſed conſilij requiritur autoritas.l.ij. ⁊.l.nominatis.⁊ gloſſ.in.l.procurator.C. de decurio.et gloſſ.in.§.interim.in aut.de defen.ciui.hoc de iure cōmuni :ſeruata tamen conſuetudine patrie in creandis officialibus.l.de quibus .ff.de legi.

clxix.

¶ Si inferior magiſtratus eſt negligens additur ſuperior gradatim citra appellationis remedium.gloſſ.⁊ Bal.in.c.j.ſi de inueſti.inter do.⁊ vaſ.lis oria.

clxx.

¶ Spurij appellā̄tur a magiſtratu ⁊ honoribus niſi princeps diſpenſauerit vel niſi in ſubſidiū.l. generaliter.§. ſpurios. ff.de decurio.c.fi.de fi.preſby.

clxxj.

¶ Heres officialis qui iudicauit per imperitiam non tenetur vltra vires hereditarias licet non confecerit inuentarium. ſm Bald.in aut.ſed cum teſtator.C.ad.l. fal.not.ad limita.not.in.l.fi.C.de iure delibe.

clxxij.

¶ Queſita ex officio publico a filio non queruntur patri ſed ipſi filio quia cenſetur quaſi caſtrenſe peculium.l.cum oportet.⁊ ibi per Ang.C.de bo.que libe.

clxxiij.

¶ Si officialis deliquerit in officio puta vicarius epiſcopi tenetur dominus vel epiſcop⁹ niſi quā̄do ſciuerit corrigat ſm do. de rota.ccclxij.ſm quottam meā̄.alias eſt conclu.ccclxxxj.

clxxiiij.

¶ Capitulum ſtatutum de reſcrip.lib.vj. nō habet locum in executoribus gratiarum ſm do.de rota. concluſione.ccclxiij.

clxxv.

¶ Qui gerit officium contra ius nō gaudet priuilegio officialium.tex.⁊ ibi Bar. in.l.hi qui in prouincia .ff. ex q̄. cau.ma.

clxxvj.

¶ Quando ſunt plures adminiſtratores reipub. ad quem pertinet periculum.vide in.l.imper.ff.ad municip.⁊ no.in.l.periculum.ff.ſi cer.peta.

clxxvij.

¶ Cecus retinet magiſtratum ſed de nouo non creatur.l.ij.§.ſcđo loco.ff.de poſtu.

clxxviij.

¶ Officialis nō debet habere premiū qđ dat ſtatutum vel conſuetudo capiēti vel denuntianti malefactorē.Bar.in.l.ſiquis in graui.§.vtrum.ff.de ſylla. Ang.in aut. de col.⁊ al.cap̄.§.iubemus.Bar.de ſali.in l.ea quidem.C.de accu. An. aretinus in opere ſuo ſuper inquiſi.in malefi.in glo. ſuper verbo necnon ad denū.in queſtione que incipit quero ſecundum Salicetum.⁊ ibi pulchre dicit.

¶ Explicit tractatus de officialibus dominorum.

¶De milite. Rubrica.

j.

Milites debẽt abſtinere ab agrorum cultura/ animaliuz cuſtodia / mercimoniorũ queſtu/ aliena nõ peragere negotia: et ad ciuiles curas non accedere alias priuentur militia ⁊ eorum priuilegijs.l.nemo milites.C.de re mili.⁊.l.militem.C.de ꝓcur.conſi.

ij.

¶Contra milites ſtantes in bello non currit p̃ſcriptio:ſecus ſi ſtãt domi.text.et Bal.in.l.fi.C.q̃ no.ob.lon.temp.pre.

iij.

¶Quando hoſpitari debent milites in ciuitate vel loco domus diuidatur ĩ tres partes.Et electio prime partis datur domino domus:deinde ſecũda pars militi. tertia domino/niſi ſit illuſtris:quia tunc datur dimidia.l.ij.C.de meta.et epi.li.xij. et non debent dari culcitre nec oleũ/nec ligna.l.j.C.de ſalga.hoſpi.nõ pre. qđ no. ꝯtra faciẽtes dari militibꝰ lectũ ⁊ reliqua.

iiij.

¶Miles captus habet ſtipẽdium ſuum etiam tempore captiuitatis. Specu.in ti tu.de locato.§.poſtquã.verſi.quid ſi mercenarius.⁊ Gemi.in.c.j.de clericis reſidẽ.

v.

¶Milites noſtri tẽporis gaudẽt priuilegio dũmodo vacent armis pro republica nõ negotiationibꝰ.vide Jaco.Cy.⁊ Bar. ⁊ Bal.in.l.j.C.de iur.et facti igno.⁊ Bal. in.l.j.C.qui bo.ce.poſ. alias ſecus. ita intellige Spec.in ti.de procur.§.j.ver. item qñ eſt miles. ⁊ Jo.an.ĩ.c.in noſtra.de ꝓcura.⁊ Albe.in.l.militẽ.C.de procura. Et corã quo iudice in criminalibꝰ ſint conueniẽdi milites armate militie. gloſſ.no.in l.magiſterie.C.de iuriſdi.om.iudicum.

vj.

¶Hodie teſtamẽtũ militis preterientis vel exheredantis filium ſubiacet ruptele. aut.preſbyteros.C.de epiſcop.⁊ clericis.⁊ no.Bar.in aut.ex cauſa.C.de libe.preteri.

vij.

¶Familiares ⁊ ſeruiẽtes militũ non habẽt bñficiũ in inte.reſti.l.z vxores habeãt: ⁊ etiã medici militũ.l.j.C.de vxori.milit. l.inter eos.§.militũ medici. ff.ex qb.cau. ma.⁊ Alb.ĩ.d.l.j.No.bñ ꝑ medic.q̃ vadũt ad exercitũ vl' ad ꝑſonã capitanei armoꝝ.

viij.

¶Veneti teſtãt vt milites. Bal.in.l.militis.C.de teſtamẽ.mili.q̃ ibi ponit priuilegia militũ in teſtamẽtis.Et eodẽ modo magni domini ciuitatum.Bal.in.l. precibus.C.de impube.⁊ alijs ſubſtitu.

ix.

¶Magnus debitor qui eſt effectꝰ miles cauſa litis fugiẽde:vel nõ ſoluendi debet abſolui a ſacramẽto militie inſtãte creditore.l.j.C.qui mili.non poſ.lib.xij. Et miles non debet habere ſtipẽdia tpe quo eſt apud hoſtes.l.j.C.de re mili.lib.xij.

x.

¶Militia nõ ſoluit patriã poteſtatem l. erat.C.de caſtrẽ.pecu.

xj.

¶Militis vxor non debet ire ad maritũ militẽ:cũ ſit in exercitio armorũ ſine licẽtia principis.l.quicũq3.C.de re mili.li.xij.

xij.

¶Qui non ſtat firmus in militia: ſed ſepe vadit ad domũ nõ debet eſſe miles.l.j. de tyronibꝰ.lib.xij.Et idem in ſcholari. ⁊ ibi gloſ.

xiij.

¶An miles ſemel remiſſus ꝓpter egritudinẽ recuperet militiam.vide tex.in.l.ſemel.C.de re mili. Et filij debẽt vocari in militia parentũ.l.j.C.de filijs officialiũ.

xiiij.

¶Miles accipiẽs mutuo pecuniã preſumitur in re caſtrẽſi.cõtra quã p̃ſumptionem nõ admittitur probatio.l.fina.C.ad macedo.⁊ Bart.in tractatu de preſump. quod not.pro mutuantibus armigeris.

xv.

¶Militia ſi iungatur dignitati eſt dignitas.l.j.C.de equeſtri dignita.lib.xij.alias ſecus. ſecundum Albe.in.l. militiam. C. loca.Et vide Barto.in.l. j. C. de dignita. libro.xij.

xvj.

¶Milites nõ ſunt exempti a preſtatiõe vectigaliũ.l.ex preſtatione.in fi.C. de vectiga.nec valet reſcriptũ ꝙ ſit immunis a vectigalibus.l.omniũ.C.eo.titu.

xvij.

¶Si milites ſaraceni habēt in ſcuto ſuo hec verba/nullus alius victor niſi deus: quanto magis chriſtiani milites debent habere hoc in memoria. vide gloſ. in clemen. j. de iudi.

xviij.

¶Damnati ex adulterio vel alio iudicio publico nō poſſunt eſſe milites. l. q̇ [cum] vno. §. adulteri. ff. de re mili. et miles turbator pacis capite punitur. l. fin. ff. de re milita.

xix.

¶Milites non debent emere predia in prouincijs in quibus militāt. l. milites. ff. de re mili. alioquin a fiſco vendicant.

xx.

¶Milites nō debēt deuaſtare prata prīcipis ſiue priuatorum. l. j. C. de paſcuis. lib. xij. quod no. cōtra ſtipendiarios dantes damnum in pratis.

xxj.

¶Miles qui appellat ſuum patrem vel matrem maleficos eſt priuãdus militia. vide tex. ⁊ gl. in. l. j. §. fi. ff. de obſeq.

xxij.

¶Speciale eſt in milite armate militie vt preuentio iuris. nō tollat declinantis priuilegiū militis. gl. i. l. ſiquis poſteaq̃. ff. de iudicijs.

xxiij.

¶Non poteſt conſtitui procurator ad recipiendum ſtipendium ex publico. caſus nota. in. l. iubemus. alias incipit per hāc. C. de eroga. mili. anno. quod no.

xxiiij.

¶Capitanei armorum ſunt illuſtres. l. per armeniam. C. de offi. magi. mili. Nam magiſter militum eſt capitaneus.

xxv.

¶Si capitaneus cū exercitu dederit dānum ciuitati: ⁊ capitaneus ſoluat vel cōponat damnum ciuitati ſunt liberati alij armigeri qui cum capitaneo dederunt dictum dānum: quia quando non eſt mera pena hincinde ſolutio vnius liberat alium. l. pe. §. fina. in gloſſ. ff. ne quis eum qui in ius vocan. ⁊. l. ſi quis id quod. §. fi. cum. l. ſequen. ff. de iuriſdi. om. iudi. ſed an capitaneus ſoluens poſſit petere contra milites: puto ꝙ nō: quia ſoluit ex maleficio: ſecus ſi ex quaſi maleficio. gloſſ. in l. ex maleficijs. §. his quoq;. ff. de actio. et obliga. ⁊ Barto. in. l. ſi plures. ff. de eo per quem fac. erit.

xxvj.

¶Premia ⁊ ſalaria militū poſſunt capi in cauſam iudicati non exiſtentibꝰ alijs bonis. alias ſecus. l. cōmodis. ff. de re iudica. ⁊ an poſſit opponere exceptio: poſt rem iudicatā. l. j. C. de iur. ⁊ fac. ignoran.

xxvij.

¶Quando gentes armigere dant fidem adinuicem inſtituendo nō valet niſi ſint milites eccleſie vel imperij. vide que ſcripſi in. l. licet. C. de pact. ⁊ vide Ange. in. l. ille autem. ff. de heredi. inſtituen.

xxviij.

¶Conteſtabiles alicuius banderie poſſunt paciſci pro ſocijs illius bāderie. Ange. in. l. item magiſtris. ff. de pac.

xxix.

¶Licet conſuetudo militum ſeruet iuramenta/de reuertendo data fide tamen de iure iurans reuerti non tenetur reuerti. Bald. in. l. nam ⁊ ſeruus. ff. de nego. geſt. ⁊ nemo debet detrahere militie. glo. in. l. cū te. C. de his quod met. cau.

xxx.

¶Miles eſt ciuis illius ciuitatis a qua ſtipendiuꝫ recipit. l. municipes. §. miles. per Barto. ff. de municip.

xxxj.

¶Qui dicātur milites. vide text. in. l. licet. C. loca. vbi pulchre. et in. l. j. ff. de teſtamen. milita.

xxxij.

¶Miles naualis vel pedeſter gaudet priuilegio militari. l. j. ff. de bono. poſſeſſi. ex teſta. mili. l. in nomine domini. C. de offi. prefec. preto.

xxxiij.

¶Creditor ratione militie non poteſt conuenire heredem in paganicis: ſed debet conuenire heredem in caſtrenſibus. Et creditor q̇ non contemplator militie debet conuenire heredem in paganicis. l. ſi certarum. §. illud. ff. de teſta. mili. vide. l. fin. C. de iure delibe. ⁊ in aut. de heredi. ⁊ falci. §. fina.

xxxiiij.

¶Qui. xx. annis militauit priuilegium veteranorum conſequitur. l. fin. C. de his qui non imple. ſtipen.

xxxv.

¶Canzelarij capitaneoꝝ armoꝝ/⁊ non gerentes arma nō gaudēt priuilegio militari niſi ſint in loco hoſtili. ſimiliter ducētes victualia ad exercitū. tex. cum glo. ⁊ ibi vide Bald. in. l. ſcriniarios. C. de teſta. mili. ⁊ ibi Ang. pulchre ⁊ priuilegia militum. Bart. ponit in. l. neqꝫ. §. deportati. ff. de teſta. mili. ⁊ Bal. in. l. milites. C. eo. tit.

xxxvj.

¶Militibus dꝫ aſſignari locus ꝓ equis ſuis: et non debet miles moleſtare prata ſubditoꝝ. l. ij. et fi. C. de paſcuis pub. li. xj.

xxxvij.

¶Magiſter militū. i. capitaneus nō pōt degradare neqꝫ verberare milites: ſed ſpectat ad magiſtros officiorum. l. j. C. de priuileg. ſchola. lib. xij. quod limita. niſi aliter ſe habeat conſuetudo capitaneorū cū principe vel cōmunitate conductoꝝ. l. j. ⁊. l. ꝯuētionū. ff. de pac. l. de qb⁹. ff. de legi.

xxxviij.

¶Dimiſſus a militia ex cauſa īfamie eſt infamis/⁊ non poteſt habere dignitatē. l. ij. C. de re mili. lib. xij.

xxxix.

¶Miſſus a militia ex cauſa egritudinis non debet remitti niſi medicis/et iudice hoc dicentib⁹. l. ſemel. C. de re mili. lib. xij.

xl.

¶Si princeps concedat militi vt venire faciat familiam ad exercitum: intelligatur de vxore tantum. l. quicunqꝫ. C. de re mili. lib. xij.

xlj.

¶Tempore expeditionis debet militibus tradi panis bucella/ vinum/acetū/ et lardum/et carnes duobus diebus bucella. tertia die detur panis integer. vno die vinuꝫ. in alio die acetum: vno die lardum: alijs diebus carnes. l. j. C. de erroga. mili. annone.

xlij.

¶Miles non poteſt petere a ſubditis/vt preparetur ſibi prandium vel cena. l. ij. C. de errog. mili. anno. quod not. contra ſtipendiarios.

xliij.

¶Militibus ſingulis diebus eſt preparanda annona. l. fortiſſimum. C. de erro. mili. anno. lib. xij. Et ibi dicit Bar. ꝙ ſpeciale eſt in republica vt ſalariati a republica ſi tēpore debito nolint recipere pagam elapſo tempore non poſſint eā petere. quod tene menti.

xliiij.

¶Milites non debent ire ad cuſtodiam ciuitatis vel caſtri ſine licentia p̄ncipis. l. fi. C. de erro. mili. anno. Et poſt calend. nouembris militib⁹ debet dari vinū nouum et non vetus. l. iubemus. C. de erroga. mili. annone. Et miles tiro non debet preponi militi antiquiori. l. fin. C. de tiro. libro. xij.

xlv.

¶Reſpublica vel princeps dꝫ ſoluere canonem veſtiū militib⁹ a caleñ. ſeptēbris vſqꝫ ad caleñ. Aprilis. l. j. C. de mili. veſti. Et de veſtibus vide. l. fortiſſimis. C. eo. ti.

xlvj.

¶Tempore expeditionis preſtet nullus cōmeatum militibus ſine pena capitis. l. j. et ibi Bar. C. de ſalg. hoſpi. non p̄ſtan. et confeſtim cingendus habetur pro cincto. l. pe. ff. de teſt. mili.

xlvij.

¶Milites militantes in ſeruitiū eccleſie Romane vel imperij poſſunt paciſci de ſe inuicem inſtituendo. Ang. in. l. ille autē. in fi. ff. de heredi. inſti. vide que ſcripſi in l. licet. C. de pac.

xlviij.

¶Ad ducem belli pertinet militibus cōmeatum dare/equos militares extra ꝓuinciam non permittere ducere/milites in caſtris retinere/vigilias circuire/frumentum parare/menſure fraudē cohercere/querelas militum audire/et valitudinarios inſpicere: et hec omnia probantur in. l. officium. ff. de re mili.

xlix.

¶Capite punitur miles qui ꝑpoſito manus intulerit/vel qui ſpectantibus ceteris prior fugā arripuerit vel cōmilitoneꝫ gladio vulnerauit/vel qui non defendit ꝑpoſitum ſuum cum poterit. l. iij. §. fi. ⁊. l. omne delictum. ff. de re mili. Et varie puniuntur milites prout varie delinquunt. l. ij. ⁊ per totum. ff. de re militari.

l.

¶Militum defunctorum bona confiſcātur. l. iij. C. de re militari. et qualiter puniantur. vide. l. iij. et. l. qui commeatus. ff. de re militari.

lij.

¶ Duci belli capto ab hoſtibus dāda eſt venia/niſi per venie commiſſionem pacis ꝑturbatio timeatur.lxxiiij.q.j.c.noli. in fi.vbi Archi.exponit maxime pro tantum.et per illam expoſitionem Carolus fecit amputari caput Coradino.

liij.

¶ Miles non poteſt accuſare niſi ſuā vel ſuorum iniuriam proſequatur.l.nō ꝓhibetur.C.qui accu.non poſ.

liiij.

¶ In bonis militis deſcēdentis ſine deſcendentibus ſuccedit hodie pater ⁊ mater/⁊ etiam ex teſtamento.vide Barto.in autētica ex cauſa.C.de liberis ꝑteri.⁊ aut. in teſtamēto.⁊ aut.defuncto.C.ad tertul.

liiij.

¶ Infamis non poteſt eſſe miles amplius ſcinditur militia per infamiam.glo.in.l. ij.§.miles.ff.de his qui no.infa.vbi infamis non poteſt habere officium publicū: hoc verū in infamia q̄ non ꝓuenit ex contractu.vide Bal.in.l.depoſiti.C.depo.

lv.

¶ Corporalis tenetur de eo qd facit tota ſua ſocietas quam ipſe conducit.C.ad.l. iul.de vi.l.quoniam multa.et facit extra de iniurijs.ca.in noſtra.Bald.in.l.j.C. de ſeruis fugi.Ange.in aut.de heredi.et falci.in proemio.⁊ ibi quis dicatur corporalis ſiue principalis in facto:ſiue in re/ſiue in faciendo/ſiue in fieri faciendo.vt ff.de ſeruo corrup.l.in hoc.in verbo princeps.⁊ ibi per eum.Ange.quod corporales dicuntur qui caput ſiue principatum alicuius facti ſiue rei retinēt:pro quo videtur text.in.l.ij.§.ſiquis vero homines. ff.vi bo.rap.quod facit ad multa.ita dicit Ang.vbi.s.et in.l.quoniā.C.ad.l.iuli.de vi.et no.contra capitaneos ⁊ cōductores gentium armigerarum que derobat ⁊c. ipſe tenetur.

¶ Explicit tractatus de milite.

¶ Sequitur tractatus de caſtellanis et caſtris.

¶ De caſtellanis ⁊ caſtris. Rubrica.

CAſtellanus vel cuſtos ciuitatis ſi inuitat ab hoſtibus vt pecuniā accipiat et ponat caſtrū vel ciuitatē in manibꝰ hoſtiū pōt duplicem facere tractatū et decipere hoſtes/facta prius relatione de hoc dn̄o caſtri vel ciuitatis.ipſe aūt caſtellanꝰ licite nō poſſet ex ſe alium inuitare ⁊ duplicem facere tractatū.ar.l.ſiquis ſeruo perſuaſerit.C.de fur.et ibi Ang.ponit etiam ipſe Ang.in.l.quicūqꝫ.C.de ſer.fugi.

ij.

¶ Fideiubens pro caſtellano fortilitij nō tenetur ſi facit hic robariam vel dānum priuatis:quia fideiuſſit apud rempublicam non apud priuatos.tex.⁊ ibi Bal.in l.j.in prin.ff.de magi.cōue.limita.niſi verba fideiuſſionis eſſent ita lata vt etiā cōprehēdere poſſent dāna priuatoꝝ.ar.no. per glo.in.l.quero.ff.loca.

iij.

¶ Recognoſcens caſtrū a principe in feudum nō videt recognoſcere territoria:q: diuerſa ſunt nomina caſtroꝝ:ſic ꝙ muro tenetur territoriū qd eſt extra:niſi de neceſſitate territoriū continerer ſub caſtro: puta ſub forma ſtatuti. Bald.in ca.j.de capi.qui ciui.vendi.Et ita fuit cōſultum Papie a me cū alijs doc.facit qd no.Bal. in.l.j.ff.de offi.prefec.vrbis.

iiij.

¶ Legato caſtro cedunt arma que in caſtro erant ad defenſionē caſtri.ſm Oldra. conſilio.cxxxij.facit quod not.in.l.j.et.ij. ff.de verbo.ſignifi.

v.

¶ Si princeps cōmittat cuſtodiam caſtri caſtellano tenet de violentia caſtellanꝰ/ ſi culpa caſtellani ꝑceſſit violentiā: puta quia nō habebat arma ad defendendum vel victualia prouide ex culpa ſui caſtellani fuit perditum caſtellum.l.merces.§. culpe.ff.loca.ſi vero non ꝑceſſit non tenetur.l.que fortuitis.C.de pigno.acti.l.ſi vt certo.§.nunc vidēdum.ff.commo.faciūt no.p Bar.in repeti.l.ꝙ nerua.ff.depo.

vj.

¶ Princeps habens guerram ſi accipit
caſtrum cuiuſdam baroni vel ſui vaſalli
exiſtens in cōfinibus hoſtiū ꝓ ſecuritate
ſtat⁹ qđ.pōt facere.l.j.C.de naui.nō exclu=
ſañ.l.lucius.ff.de euic.l.fi.§.fi.ff.de pign.
actio.quod tamē caſtrū bello finito debet
reſtituere vaſallo vel barono expenſas fa
ctas in caſtro/certe non tenetur vaſallus
reſtituere: q: vbi quis facit principaliter
ad ſui vtilitatem expeñ.licet ſecundario
cedant ad alterius vtilitatem non poteſt
eas expenſas repetere.l.ſi habēte.in prin.
ff.de vſuf.l.fi.ff.de impenſis.l.ij.§.item la
beo.ff.ne quid in loco publico.quia inſpi
citur ꝙ principaliter fit.l.j.ff.de auto.tu=
to.cum ſi.ſed princeps facit expeñ.ad vti
litatē ſuā ꝓ defendendo ſtatum.

vij.

¶ Si caſtrum eſt inter duas ciuitates in
dubio p̄ſumit iuriſdi.illius cui eſt ꝓpin
quus.ar.l.adeo.§.inſula.ff.de acqui.re.do
mi.⁊ inſti.de rerū diuiſione.§.inſula.

viij.

¶ Ubi eſt cōtentio inter principes quis
teneatur ſoluere ſumptus ⁊ expeñ.cuſto=
die caſtrorum vel ciuitatum cū fit reſti=
tutio earum.Dicendū eſt/aut reſtituens
eſt malefidei ⁊ non poteſt petere ſumpt⁹
aut eſt bonefidei:et tūc ſecus.l.in fundo
cum materia.ff.de rei ven.vbi autem ex
natura contractus/ vel quaſi venit cuſto
dia:et ſic agitur perſonali actione:tūc re=
ſtituens non recuperat.alias ſecus.Ang.
in.l.ſumptus.ff.de leg.j.circa finem.

ix.

¶ Caſtrū vel alium locū cuiqꝫ licet facere
i ſuo/niſi fecerit ad alterius emulationē.
Nam fortia loca non debēt fieri ſine licē=
tia principis.no.in.l.ꝑ prouinciam.C.de
edifi.priuatis.⁊ in.l.j.ff.quod cuiuſqꝫ vni
uerſita.⁊ Inno.in.c.piſanis.de reſti.ſpo.
vel niſi fiat in liminibus imperij.glo.in
l.ij.C.de feudo limi.lib.xj.

x.

¶ Fideiuſſores cuſtodū caſtri non tenen
tur ex eo ꝙ condēnent cuſtodes de ꝑdi=
tione eoꝝ.l. fideiuſſores magiſtratuū.ff.
de fideiuſ.⁊ Alberi.in.l.j.ff.de in litem iu=
rando.qđ verū puto:niſi forma fideiuſſio
nis eſſet magis lata.no.in.l.q̄ro.ff.loca.⁊
in.l.j.ꝑ glo.C.de pi.eo.q̄ ꝓ magi.interue.

xj.

¶ Si caſtrū papa cōcedat comiti non ve=
niunt ſpiritualia.Innoc.in ca.ex literis.
de iurepatrona.

xij.

¶ Caſtrum cum toto territorio ſi cōceſſe=
rit princeps/non venit vſus fluminum
neqꝫ locus ſterilis.tex.in.l.j.de muni.et
collo.libro.xj.

xiij.

¶ Caueant inuaſores principes caſtroꝝ
alienorum ne cadant a poſſeſſione:q: nō
poſſunt poſſeſſionem caſtri a qua cecide
runt vendicare.Et eodem modo ſi bona
fide cepiſſent poſſidere ſine titulo:qm̄ ſi
poſſeſſio caſtri nititur ſine vitio violentie
reuerteretur ad dominuꝫ vel creditorem
habētem hypothecā non poſſent vendi=
care.text.in.l.ſiquis emptionis.tit.C.de
preſcrip.xxx.annoꝝ.et ibi Ange.et ſi prin
ceps iniuſte inuadat caſtrū ⁊ in eo caſtro
faciat expeñ.non repetit eas.tex.⁊ gloſ.in
l.ex argento.ff.de condi.furti.

xiiij.

¶ Qui habent rochas vel caſtra in cuſto
dia non debent cedere literis generali=
bus domini:et ſi cederent non excuſaren
tur imo punirent̄:q: debet recipere ſigna
eis deputata.Bal.in.c.ſiquit.de appel.

xv.

¶ Quando eſt ſuſpitio guerrarum ha=
bentes cuſtodiam caſtrorum vel fortili=
tiorum debent tempore nocturno cuſto=
dias duplicare.l.j.et ibi Bar.de ſali.C.de
cuſto.et ex.reorum.

xvj.

¶ Si caſtrum ſeparauit princeps a ciui=
tate dando omne imperium ⁊ iuriſdi.ca=
ſtro:vt ſunt multa caſtra in Lombardia:
tunc habitans in ciuitate non preſcribit
rem immobilem contra habitantem in
caſtro ſpatio.x.annoꝝ.ſed requirunt̄.xx.
cum titulo ⁊ bona fide:q: quemadmodū
text.in.l.fi.C.de preſcrip.lon.temporis lo
quens de prouincia.hodie extenditur ad
ciuitates habentes imperium et iuriſdi.
ſm glo.in.d.l.ſi ita.eodē modo extēditur
ad caſtrum habens imperium et iuriſdi.
quia eſt eadem ratio:vcꝫ vniuerſitas iu=
riſdi.ar.l.illud.ff.ad.l.aqui.fac.quod not.
Bar.in.l.j.ad fi.ff.de dāno infec.⁊ ita ego
Martin⁹ dū eſſem Papie publice diſpu=
taui et determinaui:vt poſtea obtinui in

cauſa domini Luchini devitudono.⁊ incipit diſputatio mea Laudenſis.

xvij.

¶ Caſtellanus dicitur poſſeſſor ſiue dominus caſtri per Hoſtien.⁊ alios ſcribentes.in.c.ad audiẽtiam.de preſcrip. Nam caſtellum eſt quod vice ciuitatis regitur. l.ſi heres.§.vias.de lega.j.⁊ per Archi.in ca.ſtatutum.de reſcrip.lib.vj.et ꝑ Bal.in extrauagãti.quoniã nuꝑ.⁊ plene dixi in diſpu.mea q̃ incipit Laudenſis.

xviij.

¶ Caſtrenſiarij ſunt qui preſunt caſtris principis.l.j.C.de caſtren.in glo.lib.xij.

xix.

¶ Uendens caſtrum tenetur ad cuſtodiã caſtri.Bald.plene in.l.traditio.in.ix.q.C. de act.empt.

xx.

¶ Duo fratres habent caſtrũ commune quoꝝ alter perviolentiã expulit alterum: de caſtro expulſus vadit ad principẽ regentem ciuitatẽ ⁊ ei donat partem caſtri ſui/non valet donatio.l.cũ allegas.et ibi Barto.C.ne fiſc.vel reſpublica:neq꞉ valet ceſſio iurium in fiſco.d.l.cũ allegas.

xxj.

¶ Caſtellanus qui ſcienter permiſit venire hoſtes ad depredandum debet viuꝰ comburi.glo.in.l.ſiquis a barbaris.C.de re mili.lib.xij.

xxij.

¶ Rex vel dux donat caſtrum conſiliario ſuo cum imperio ⁊ iuriſdit.proculdubio penes regem remanet ius ſuperioritatis: propterea a ſententijs dicti conſiliarij in dicto caſtro latis appellatur ad regez vel ducem:ſecus ſi eſſet donatuz caſtrũ eccleſie romane:q꞉ tunc nihil remanet penes donãtem.Ange.in.l.j.§.q̃ mandatam.ff. de offi.eius cui man.eſt iuriſditio.

xxiij.

¶ Cuſtodes rocharum et ciues rebelles tenẽtur iurare fidelitatem domino. Bal. in.c.ſignificaſti.de elec.

xxiiij.

¶ Si mulier dedit caſtrum in dotẽ marito lucratur mulctas et alia que ꝓueniũt ex iuriſditione caſtri.ſm Fran.tigri.in.l. ſi.ff.ſolu.matri.facit quod not.in.l.dotis. tue.C.de iure do.

xxv.

¶ Ille princeps dicitur caſtrum poſſidere/ad cuius inſtantiã ponitur caſtellanꝰ et fit cuſtodia.Bald. in.l.traditionibꝰ.C. de pac.et an liceat vetera caſtra reficere. vide Inno.in.c.piſanis.de re.ſpo.

xxvj.

¶ No.cõtra miſeros caſtellanos qui non aſpectata hoſtium obſeſſione fugiunt et relinquunt caſtrum/quia debent puniri. Ange.in.l.metum.ff.qd̃ me.cauſa.

xxvij.

¶ Caſtellani q̃ tempore guerrarũ ſtãt in caſtris vel in arce ad cuſtodiam:⁊ qui nõ habent veriſimiliter copiam teſtiũ gaudent priuilegio militari.l.j.in verbo vigiles.ff.de bo.poſ.ex teſta.mili.

xxviij.

¶ Apprehẽdens poſſeſſionẽ caſtri an intelligat apprehẽdere poſſeſſionẽ p̃diorũ. vide Bar.in.l.iij.in p̃nc.ff.de acqui.poſ.⁊ Inno.in.c.cũ dilectus.de capel.mona.

xxix.

¶ Siquis fideiuſſerit per cuſtodiã caſtri vſq꞉ ad ſex menſes elapſis ſex menſibus eſt liberatus fideiuſſor/licet prorogatus ſit terminus ſex menſiũ a caſtellano ſine cõſenſu fideiuſſoris. Ange.in.l.ſi vniuerſis.ff.de pac.

xxx.

¶ Princeps poteſt ponere cuſtodes ſuꝑ campanille eccleſie ſi ipſum campanille eccleſie habeat fortilitium ꝓ defenſione ſtatus principis non aliter.Cy.in.l.nullus.C.de ſum.trini.⁊ fi.ca.

xxxj.

¶ Qui ꝓmittit non ponere fortilitiũ in manibus inimicoꝝ tenetur etiam curare ne ꝑ inimicos occupetur quantũ poteſt. Ange.in.l.non impoſſibile.ff.de pac.

xxxij.

¶ Si imperator eximit caſtrum a iuriſditione ciuitatis et illud caſtrum creſcat et edificatur:maius totũ eſt exemptum.ſm Bald.in.l.cum fundus.ff.de le.ij.

xxxiij.

¶ Caſtellani vel alij deputati ad cuſtodiã caſtri principis ſi permittunt eorum negligentia ⁊ multo magis dolo hoſtes ingredi caſtrum tenẽtur ad omne intereſſe principis.l.diuus.ff.de offi.p̃ſi.ſm Albe. in.l.iij.ff.de offi.p̃fec.vigi.

xxxiiij.

¶ Caſtellani vel alij officiales qui mittũt familias ſuas ad lucrandũ dñi debẽt cuſtodire caſtra vel exercere officiũ ſuum tenẽtur ad quadruplũ ⁊ priuantur dignitate. tex. in. l. in nomine dñi. v. col. ver. nã ſi vſurpauerit. C. de offi. prefec. affri.

xxxv.

¶ Si caſtellanus credat ſigno dato: puta corniole ſecreta principis non dicitur in culpa. l. j. ⁊ ibi not. in princi. ff. de eo per quem factum erit: ⁊ ibi vide Ange.

xxxvj.

¶ Si caſtellanus perdat caſtrũ dolo vel culpa lata vel leui tenetur dño: non ſi leuiſſima niſi ſpecialiter mercedẽ p cuſtodia accepit quo caſu etiã de leuiſſima tenetur. gloſ. in. l. q mercedẽ. ff. loca. de caſu nõ tenet. l. ſi vt certo. §. nũc videdũ. ff. cõmo. niſi caſtellanus obtulerit finito tpe: q: tunc niſi de dolo ⁊ lata culpa tenet. ſm Ray. Bar. ⁊ alios in. l. ſi mora. ff. ſol. mat. vide q ibi ſcripſi Martinus laudenſis.

xxxvij.

¶ Princeps donauit titio aut meuio caſtrum intelligitur vtriq; donare q: diſiũctiua reſoluitur in copulatiuam. Bal. in l. penul. C. de verbo. ſignifi.

¶ Explicit tractatus de caſtellanis ⁊ caſtris.

¶ De cõfederatione: pace ⁊ conuentionibus principũ. Rubrica.

j.

Quando fit pax ⁊ remiſſio dãnorũ inter principes nõ intelligitur in preiudicium iuriũ priuatoriũ. Jo. an. in. c. quãto. de iureiurã. Bal. in. l. venia. C. de in ius vocãd. ⁊ faciunt no. in. c. in nr̃a. de iniur. qd ſane limitarẽ verũ niſi magna publica vtilitas expſſe ⁊ clare ſuaderet etiã remiſſionẽ dãnorũ priuatorũ: q: vtilitas publica pfert priuate. l. vtilitas. C. de priuile. li. xij. Nã pnceps ex cã põt remittere ius ſubditi ſui. vt no. i. l. reſcripta. C. de pci. iper. offerẽ. ⁊ in. l. fi. C. ſi ɔtra ius vel vtilita. publicã. faciũt no. per Bald. in. l. quicũq;. C. de ſeruis fugi. ⁊ l. ſi domus. ff. de ſerui. vrbanorum predio. ⁊ in. l. conuentionum. ff. de pact.

ij.

¶ Si quis faciat confederationẽ cũ pluribus ſucceſſiue quẽ potius debeat iuuare. vide ſingula. Ludo. cõſi. xlvij.

iij.

¶ Pax facta cũ principali an extẽdat ad adherentes. vide not. in. c. ad aplice. in fi. de iudi. lib. vj. Barba. in cle. ne romani. §. ſane. d elec. Lud. ɔſi. xlvij. ⁊ qliter intelligatur promiſſio pacis facta pro ſe ⁊ adherentibus ſuis. vide Bald. in. l. fin. circa finem. C. de edil. actio.

iiij.

¶ Si plures principes fecerũt inuicẽ colligationẽ de defendẽdo vnꝰ alterũ ſub certa pena non incurrunt penam ſi faciunt quod poſſunt pro adiuuando offenſum. Ange. iuncta gloſſ. in. l. ſi. ideo. C. de his quib. vt indig.

v.

¶ Contractũ non põt princeps infringere niſi ex cauſa: q: licet deus ſubiecerit leges principibꝰ non tñ ſubiecit cõtractꝰ. c. j. ⁊ ibi Bal. de natura feu. ⁊ no. p doc. in. l. digna vox. C. de legi. ppterea ſi lex trãſit ĩ contractũ vel quaſi non põt infringere. ſm Bald. in. l. õmnes populi. ff. de iuſt. ⁊ iur. ⁊ videatur Bald. in. l. qui ſe patris. C. vnde libe. verſi. ſed quid. ſi pater decedit vbi pulchre.

vj.

¶ Rex/dux/vel aliꝰ pnceps vaſallꝰ imperatoris vel pape q ſine licẽtia dñi ſui ſuperiore a quo habet feudum infeudauit caſtrũ vel vnã ciuitatẽ de feudo ſuo ɔſiliario ſuo vel alteri non dicit cecidiſſe a feudo: q: licet hodie vaſallꝰ nõ poſſit alienare. c. j. de phi. feu. alie. p Fed. tñ vaſallꝰ poteſt in feudũ dare his cõcurrentibus que ponit glo. in. §. ppterea. ca. j. de capitulis corradi. quã glo. cõiter ſequũtur feudiſte: ⁊ ita publice diſputaui Papie. Aduertendum tamen eſt ꝙ licet principes poſſint donationes ⁊ alienationes facere tamen non poſſunt quãdo dignitatem regiam ducalem vel marchionalem grauiter ledunt. c. abbate ſane. de re iudi. lib. vj. ca. intellecto. de iureiur. ⁊ l. dona. C. de dona. inter virum ⁊ vxo. et. l. bene a zenone. C.

de quadri.preſcri.quod no.contra princi
pes in diminutionē dignitatum ſuarū
alienātes: modo vnam ciuitatem: modo
aliam: ⁊ modo vnum caſtrū: modo aliud
intrincando dignitatē.argu.l.ſumma cū
rōne.ff.de pecu.⁊ qđ no. Bal.⁊ Ang.in.l.
ij.C.de repu.heredi.⁊ no.in.l.nomē. ff. de
leg.iij.no.in.c.grādi.de ſupplē.negli.pre
la.Et dixi plene in ꝓemio feudoꝝ hoc an
no in hac ciuitate ſenēſe: ⁊ pauciſſima di
xi in hoc opuſculo de materia feudali: qꝛ
tractabo in materia feudali iam incepta
⁊ nondum finita.

vij.

¶Ratione ꝯfederationis attribuit iuriſ-
di.alias nō habēti.l.nō dubito.ff.de cap.
⁊ poſtlimi.reuerſis. Nā qñ ꝑnceps vel ci-
uitates ſunt ꝯfederate: prio eſt ꝯſiderādꝰ
tenoꝛ conuentionū.l.j.in prin.ff.de pact.
Et ipſis deficiētibus natura federis hec
eſt ꝙ vnus adiuuat alium: ſi requiratur.
ſm Bal.in.l.executorē.C.de execu.rei iu-
di.vide Bar.in.d.l.non dubito.

viij.

¶Ciuitas vel ppl'ſ nō pōt ꝯuentionē fa
cere recognoſcēdo aliū in dn̄m ꝙ ꝑncipē
ſuū in ꝑiudiciū principis ſui ſicut nō po
teſt fieri proꝛogatio ſimplicis iuriſdi. in
ꝑiudiciū dn̄i.vt no.in.c.ſignificaſti.in fi.
de foꝛo cōpe.⁊ in.c.ceterū.de iudi. in no-
uel.⁊ fuit no.Bal.in.l.ij.C.de ope.lib.

ix.

¶Principes inuicem facientes treugam
vel cōfederat.tacite vidētur inter eos age
re ꝙ poſt treugā ⁊ confederationē finitā
ſint in guerra.Bald.in.l.illud.in fi.ff. de
acqui.here.⁊ vide no.in.c.j.de treuga ⁊ pa
ce: ⁊ an ſit neceſſaria differētia.vide Bal.
in.c.nos romanoꝛum.ver.non admitten
dum.de pace conſtan.

x.

¶Filij regis viuo rege conſentiente poſ-
ſunt inter ſe diuidere baronias pro liti-
bus futuris tollendis ipſo rege perſeue-
rante vſqꝫ ad moꝛtem in eadem volunta
te.l.fina.C.de pactis.⁊ Bald. in autenti.
hoc amplius.C.de fideicommiſ.vide Al-
be.in.l.fi.C.de dona.inter virum ⁊ vxo.

xj.

¶Princeps donauit titio ciuitatē mille
milium marcharum: valet hec donatio li
cet nō ſit inſinuata iure ſingulari in prin
cipe.ſm Bald.⁊ Franci.tig.qui ita cōſu-
luerūt.vt refert Bart.in.l.ſancimus.C.de
dona.facit aut.igit.C.đ dona.⁊.l.dona.C.
de dona.inter vir.⁊ vxo. dixi in rubꝛica
de dominis ⁊ principibus.ꝯcluſione.xiij.

xij.

¶Si defenſio ſit inter duas ciuitates ꝑn
ceps debet eas cōpellere ad pacē.Bal. in
l.congruit.ff.de offi.preſi.

xiij.

¶Princeps ſuperioꝛ debet deponere ty-
rannos.l.in nomine domini.C. de offic.
prefec.preto.⁊ ex exercitio cognoſcitur ty
rannꝰ: puta qꝛ ſeruat partialitates inter
ciuitates ⁊ non vult ſapientes penes ſe:
vt plene per Bar.in tractatu de tyrāno.et
Bar. in.l.decernimus.C.de ſac.ſan. eccle.

xiiij.

¶Rex Francie vel alius princeps nō po
teſt vendere vel alienare vnam ex ciuita-
tibus regni vel ducatus: ne qñ habeant
grauioꝛē dominū.l.inuitus.in gloſ.ff. de
fideicōmiſ.liberta.⁊ vide Hoſt.⁊ Jo.and.
in.c.dilecti.de maio.⁊ obe.

xv.

¶Papa non poteſt alienare ⁊ donare pe
cuniam ſuis nepotibus.ca.non licet. xij.
q.ij.vbi Archi.ꝙ papa aliter faciēs ꝙuis
peccet ⁊ puniatur a deo nō tamen ſubijci
tur pene alicuius legis poſitiue: qꝛ papa
eſt ſupꝛa ius.c.propoſuit. de cōceſ.prebē.
⁊ vide Jo.de lig.in.c.j.de re.eccle.nō alie.

xvj.

¶In treugis eſt ſpeciale ꝙ licet tu fran-
gis fidem mihi tamē non debeo tibi frā-
gere donec durat tempus treuge. ſecūdū
Anto.de bu.in.c.peruenit.de iureiuran.

xvij.

¶Eſt cōuentio ꝙ ciuitas florentina nō
poſſit derogare iuriſditionem poteſtatis
arezij: deinde ciuitas floꝛentina mittit vi-
carium ad vnū caſtrum ſubiectū dicte ci
uitati arezij.Queritur an fiat contra con
uentionem.vidi cōſilium eximij doctoꝛis
ꝙ nō fiat cōtra conuentionē: per caſum.⁊
ibi Bar.in.l.tam collaterales.§.peñ.C.de
re milita.lib.xij.

xviij.

¶Si inuadat princeps caſtra aliena: et
nolit reſtituere niſi aliquo accepto ex cō-
uentione. Equidē tenetur princeps acce
ptū reddere quia turpiter accepit: ⁊ ideo

per pacis

per pacis capitula non firmatur talis cōtractus impꝛeſſiuus ⁊ turpis. Bal. in. l. j. C. de cōdi. ob tur. cau. qđ tene menti ꝯtra inuadentes ciuitates alienas. facit. l. fin. ff. de condi. ob tur. cau. propterea alias vidi conſiliū illu. doct. ꝙ cū multi de facto rebelles duces ⁊ de iure ſubditi ipſius ducis fecerūt conuentionē cum ipſo duce/ ⁊ pꝛincipe ſuo. de reſtituēdis ciuitatib⁹. ⁊ caſtris cū pacto quod dicti rebelles retineāt aliqua caſtra ducis: ⁊ etiā habeant aliqua bona ciuium: conſultum fuit nō valere dictam conuentionem tanꝗ meticuloſam ⁊ poſſe reuocari. l. metum. §. volenti. ff. quod met. cauſa. ⁊ faciunt not. in l. interpoſitas. C. de tranſac.

xix.

¶ Papa poteſt cōpellere pꝛincipes ad ſeruandam pacē inter eos contractā. c. nouit. de iudi. ⁊ hoſtibus eſt pax ſeruanda. ſm Anto. de but. in. d. c. nouit.

xx.

¶ Barones ciuitatis tres vel plures ſi faciant ligam ſine pꝛincipis maioꝛe autoritate nō valent tales cōuentiones. Innō. in. c. dilecta. extra. de exceſ. p̄lato. qđ limita niſi non recognoſcāt ſuperioꝛē. ſm Bar. in. l. fi. ff. de colle. illici. Et faciens ligam contra imperatoꝛem incidit in crimē leſe maieſta. l. j. C. vt armoꝛū vſus. lib. xj. ſecus ſi contra alium tex. in. l. non dubito. ff. de capti. ⁊ Bald. not. in. l. conuentionum. in recolle. ff. de pac.

xxj.

¶ Papa non vult pacem ſine adherentibus ſuis ⁊ eoꝛū tutiſſima ſecuritate. vide Inno. ⁊ Bal. in. c. ad apoſtolice. de re iud.

xxij.

¶ Crimen fracte pacis inter pꝛincipes pertinet ad iudiciū eccleſiaſticū. Innoc. in. c. nouit. de iudi.

xxiij.

¶ §. ſiquis quinꝗ ſolidos. in. c. j. de pace tenēda. in vſibus feudoꝛū nō ſeruatur de cōſuetudine. ſm Albe. in. l. quicūꝗ. C. de ſeruis fugi. ⁊ ſm Bald. in aut. ſed nouo iure. C. eo. titu.

xxiiij.

¶ Federatus ppl's dicit̄ qui habet treugam cū alio ppl'o vel pꝛincipe. l. nō dubito. ff. de capti. ⁊ federati. ⁊ milites ꝓ libertate reipublice debēt pugnare cōtra hoſtes. in aut. vt neꝗ milites neꝗ federati. in pꝛinci.

xxv.

¶ Pacta q̄ facit papa vel impatoꝛ cū ciuitate ſunt ſeruāda niſi adſit dol⁹. Bal. in l. fina. C. de trāſact. Et ſi fiat in. c. pacis vt caſtrū deſtruat̄ itelligit̄ imppetuū. Ang. in. l. ſi fideiuſſoꝛ. §. meminiſſe. ff. de leg. j.

xxvj.

¶ Si q̇s facit confederationē cū inimico pꝛeſumitur inimicus: qꝛ cōfederati ſunt eiuſdē intentionis ⁊ volūtatis. Bal. in. l. liberti. C. de inoffi. teſta.

xxvij.

¶ Quia ſepe in legib⁹ ⁊ cōfedera. pꝛincipū fit mētio de adherentib⁹ ⁊ ſequacib⁹ ⁊ participib⁹ ideo ſciendū eſt ꝙ adherentes dicunt̄ q̇ ſunt ſub eodē velle cui⁹ eſt pꝛincipalib⁹. tex. in. c. ad apoſtolice. de re iudi. li. vj. ⁊ de ſequacib⁹ habet̄ in. c. conqueſti. de ſen. excō. Et de participib⁹ in. l. j. C. ſi rectoꝛ ꝓuin. Et pleni⁹ hec oīa ponit Ang. i aut. de heredi. ⁊ fal. c. etiā p̄ncipū.

xxviij.

¶ Confederatus nō tenetur dominū iuuare niſi ſit requiſitus. Bald. in. c. j. de no. foꝛ. fide. no. pro capitulis lige.

xxix.

¶ Recōciliatio inter duos pꝛincipes habentes guerrā non dicit̄ perfecte facta licet inuicē paciſcātur de faciendo pacem. Ang. in. l. lucius. ff. ſo. ma. vbi vide de domino Bernaboe vicecomite.

xxx.

¶ Tempoꝛe treuge mercatoꝛes ⁊ ruſtici debēt eſſe ſecuri. Et multa de treuga ⁊ pace. per Archid. xxiiij. q. ij. c. illi Oꝛatoꝛes.

xxxj.

¶ Decedente rege/ vel duce relicta vxoꝛe p̄gnante homagia ⁊ fidelitates debēt fieri vētri qꝛ habet̄ ꝓ nato. Bal. in. l. peñ. ff. ſta. ho. ⁊ in. l. fi. ad fi. C. de teſta. mili.

xxxij.

¶ Tranſgreſſoꝛ treuge punitur in pena decem libꝛarū auri. c. j. §. ſiquis vero temerario. de pace iur. fir. Et vide Bald. in rubꝛica. extra de treuga ⁊ pace.

xxxiij.

¶ Pax pōt fieri inter ciuitates ⁊ nobiles ⁊ caſtra qꝛ pax eſt iure naturali appꝛobata. tex. no. in. c. j. §. ſi quis vero. de pace iura. fir. ⁊ Bal. in rubꝛi. de treuga ⁊ pace.

xxxiiij.

¶ Ad papam pertinet pacē facere inter principes christianos.gl.in cle.j. de iureiur.⁊ papa eſt christi vicarius non Petri niſi improprie.tex.⁊ glo.in verbo xp̄s.in d.cle.j.de iureiuran.

xxxv.

¶ Si paciſcēti nō pōt eſſe pax ſine adherētibus verba pacis extēdunt ad adherētes.Ang.in.l.que religioſis.ff.de rei ven.

xxxvj.

¶ Omnis cōtractus q̄ fit cū principe habet naturā ɔtractus bonefidei.Bald.in extrauagāti.de pace cōſtantie.§.ſi q̄ vero.

xxxvij.

¶ Principes debēt diligere pacē:nā imperator Juſtinianus habuit pacē cū perſis.l.in noīe dn̄i.C.de offic.prefec.p̄to.Et federicus cū lombardis pacē in extraua.de pace conſtan.in p̄n.Nā princeps oīa debet recognoſcere a deo noſtro ieſu xp̄o.l.j.in prin.C.de vete.iure enuclean.

xxxviij.

¶ Qn̄ fit pax inter principes non habet locum regula ꝙ ſpoliatꝰ ante oīa ſit reſtituendus ſi ſpolians habet bona iura in ꝓprietate.tex.⁊ ibi Odof.in extrauagāti.de pace conſtantie.⁊ vide Bal.ibi:⁊ princeps poteſt habere regem vel ciuitatē ſocium vel amicum.l.poſtliminiū.§.poſtliminium.ff.de capti.⁊ poſtli.reuer.

xxxix.

¶ Terre recōmendate florētinis nō dicūtur de diſtrictu florentino ſed dicūtur cōſiderate.l.non dubito.ff.de capti.⁊ Fran.zaba.in cle.ne romani.de elec.

xl.

¶ Obſides qui dantur principi ꝓ aliquo pacto ſeruādo ſunt liberi q: capite nō minuūtur:⁊ bonorum que relinquūt domi retinent dominium. Que autem acquiſiuerunt in obſidatu ſunt fiſci niſi conceſſo eis vſu toge ab imperatore ⁊ non poſſunt teſtari.l.diuus cum ſequenti. et ibi gloſ.ff.de iure fiſci.

¶ Ueniente pace debēt caſſari omnia facta pretextu tyrānidis.l.decernimus.C.de ſacroſanc.eccle.

xlij.

¶ Quando in concipiēdis capitulis pacis eſt contentio inter principes quo ad formam ligādi dirimitur hec cauſa arbitrio iudicis.ſm Ange.in.l.de die.in principio.ff.qui ſatiſ.cogā.Et ſi creditor tradit vel reſignat inſtrumēta principi ſub cuiꝰ protectione eſt debitor videtur remittere debitū.ſm Ange.in.l.labeo.ff.de pact.q̄d no.quia extenditur.d.l.labeo.

xliij.

¶ Princeps qui accepit ciuitatē ſub ꝓtectione per pactum debet etiā defendere cum armis.caſus.in.l.j.⁊ rubrica.C.de domeſti.⁊ protecto.⁊ Ray.in.l.non oēs.§.q̄.ff.de re mili.nō ob.c.ij.de priuile.li.vj. q: loquit̄ in priuilegio non in pacto. vide Anto.de bu.in.c.accepimus.de priuileg.

xliiij.

¶ Quod facit maior pars cōfederatorum principū vel cōitatū debet haberi ratū licet minor pars ɔfederatorū cōtradicat q: regunt̄ ad inſtar vniꝰ corpis:⁊ princeps vel cōmunitas q̄ eſt nobilior vel potentior in liga intelligitur ſuperior ad cōuocandos alios cōfederatos.ſm Bal.in extrauagāti.de pace conſtātie.in verbo maior:⁊ capitula cū ſubditis nō poteſt princeps reuocare niſi ex iuſta ⁊ probata cā.ſm Bal.in.l.pe.C.de dona.inter vi.⁊ vxo.

xlv.

¶ Si facta eſt liga inter principes non poteſt alter princeps facere legē vel aliud per quod conditio legatorum reddatur deterior.Bald.in.l.j.ff.ſi ex noxa.cā agat̄.

xlvj.

¶ Pacta facta a principe licet nō ſint veſtita ſtip.tamen ſunt ſeruanda.l.donantis.C.de dona.inter virum ⁊ vxo. q: preſentia principis ſupplet omnē ſolēnitatem.l.omnium.C.de teſtamē. Nam ſi pactum nudum habet effectū agendi ſi fiat in iudicio.glo.in antēti.generaliter.C.de epi.⁊ cle.quātomagis ſi fiat corā p̄ncipe.

xlvij.

¶ Pacta ⁊ capitula principū habēt vim legū.Barto.in.l.ceſar.ff. de publica. vide Cy.in.l.peñ.C.de dona.inter vir.⁊ vxo.

xlviij.

¶ Propter bonum pacis multa concedūtur que alias non cōcederentur. glo.in.c. vbi non.de deſpon.impube.

xlix.

¶ Hoſti publica fides eſt ſeruanda: licet priuata fides nō ſit ſeruāda.l.j.§.nō fuit.ff.de dolo.⁊ Bal.in.l.paciſci.ff.de pac.

l.

¶ Inſpicitur finalis pũctus pacis in ponendis hora ⁊ die in inſtrumento. l. contractus. vbi Bal. C. de fide inſtru.

lj.

¶ Quando princeps diffidatur omnes eius cõplices intelligunt̃ diffidati. Bal. in repetitiõe. l. ſi aquã. C. de ſerui. ⁊ aqua.

lij.

¶ Tanta debet eſſe dilectio principis erga adherentes ſuos ꝙ ſine ipſis non debet facere pacem niſi primo eos reddat tutos ⁊ ſecuros. c. ad apoſtolice. de re iudi. li. vj. ſm Ange. cõſi. cclxxxix. qđ incipit inter capitula pacis. Et ibi etiã dicit Ange. ꝙ adherẽtes vel ſequaces principis dicunt̃ q̃ intẽtione ⁊ operibꝰ illi adherẽt et eũ ſequunt̃ vt in epiſtola inter claras. Et ideo ille dicit̃ adherens ⁊ de ſequacibus principis qui intẽtiones ⁊ opera principis feruẽter ſequit̃: puta per ſecretorũ reuelationẽ ⁊ conſiliorũ renuntiationẽ. Et ibi vide qui dicantur proditores. et vide Ange. cõſi. ccxciij. vbi ponit qui dicantur rebelles ⁊ foreſtati. Et ꝙ pacta inter principes ⁊ cõmunitates valẽtes cõdere legẽ habẽt vim legis. l. ceſar. ff. de publica. iudicatur tñ vt de contractu non vt de lege qđ patet: q2 nõ põt ad libitũ reuocari. d. l. ceſar. ſm Ang. conſi. cclxxxiij. ⁊ de legibꝰ ⁊ cõfederationibus. ponit etiã Ang. cõſi. cclxviij. qđ incipit in noie domini. vbi cõcludit ꝙ ſi maior pars principum lige confederantis eſt prepoſita ⁊ magiſtra lige per pactũ tunc facta a maiori parte lige preiudicant reliquis alligatis etiã nõ vocatis. l. item magiſtri. ff. de pac. vbi eſt caſus. Et an 3iffa. probẽt. vide. l. ſed cũ patrono. §. fi. ⁊ ibi Bar. ff. de bo. poſ. ſeruarẽ tñ in his conſuetudinẽ. ar. c. cũ dilectus. de fide inſtrumentorum.

liij.

¶ Si priceps capitula ciuitatis ꝓducta corã ſe approbat in parte cetera capitula videt̃ iprobare. l. tribunꝰ. §. fin. ff. de teſtami. ⁊ Bar. in. l. legata inutiliter. ff. de le. j.

liiij.

¶ Facta pace a principe obſides poſſunt teſtari. Ang. in. l. obſides. ff. de teſta.

lv.

¶ Qualitas tractãde pacis inter principes exigit vt tractetur ſecrete ⁊ familiariter. text. in clemẽ. j. de iureiur. Et ibi vide text. ꝙ ab eccleſia tranſlatũ fuit imperiũ a grecis in romanos.

lvj.

¶ Si in capitulis pacis continetur ꝙ talis ciuitas ſit ſub ꝓtectione regis vel ducis rex vel dux non habet iuriſditionẽ in tali ciuitate. c. ex parte tua. el. j. de priuilegijs. ſed habet poteſtatẽ defendẽdi vel de facto cũ armis vel etiã de iure in iudicio no. in. c. ad audiẽtiã. de preſcrip. quid autẽ ſi ponantur illa verba ſit in regimine. vide Bar. in. l. j. C. de excu. mili. li. x.

lvij.

¶ Terre recomãdate principi que tenentur preſtare auxilium nõ preſcribuntur etiã ꝑ mille annos. ſi princeps nõ requiſiuit auxiliũ. c. j. đ feu. ſine culpa nõ amit. in fi. ⁊ Bar. in. l. cũ ſcimꝰ. C. de agri. ⁊ cẽſi.

lviij.

¶ Si duo principes faciunt inuicẽ pacẽ cũ pacto ꝙ liceat vendicare impune rũpentẽ pacẽ nõ valet pactũ tale: niſi quatenus de iure permiſſum ſit vẽdicare. Bal. in aut. ſacramẽta puberũ. C. ſi aduer. vẽ.

lix.

¶ In pace fienda requiritur ſpeciale mãdatũ. Specu. in titu. de treuga ⁊ pace. §. j. ver. hoc quoq3. no. ꝙ princeps mittit ꝓcuratorem pro capitulis pacis.

lx.

¶ Dux Mediolani primo fecit cõfederationẽ cũ Januẽſibus: ſcđo facit aliã cõfederationẽ cũ rege Frãcorũ: prima cõfederatio prefertur ſecũde ꝑ regulã. l. q̃ prior. ff. de regu. iur. Nã ex hac confederatione cauſatur obligatio perſonalis ad faciendum puta ad preſtandũ auxilium in bello. ergo prior tꝑe potior iure. l. in operis. ff. loca. ⁊ determinat Jo. an. in. c. recollentes. de ſta. mo. in nouel. vbi qñ q̃s eſt colligatus duobꝰ inſolidũ eſt ligatus ſcđo ſaluo iure primi. et colligatus dicitur legalitatẽ ſeruans in fidelitate ac auxilijs preſtañ. Nã cõfederatis ⁊ colligatis vniꝰ põt aliã confederationẽ facere ſaluo iure primi. c. j. §. fi. de noua for. fideli. qđ no.

lxj.

¶ Cõfederationes nõ dicũtur iuſte neq3 ad bonũ finẽ regulariter qñ fiunt contra papã vel imperatorẽ. Ange. in. l. j. ff. quod cuiuſq3 vniuer. nomi. in. j. colũ.

lxij.

¶In confederata ciuitate poteſt puniri delinquens.ſm Ange.in aut.de rebꝰ immo.alie.vide Bartol. in.l.non dubito.ff. de captiuis.

lxiij.

¶Si princeps promiſit tractare aliquē ſibi colligatū et confederatū vt alios ciues ſuos faciendo legē ſpecialem contra eum dicitur princeps facere cōtra pactū. Bar.in.l.quidā cū plurimū.in fi.ff.de verbo.oblig.Bal.in.l.ſi preſidiū.C. de edili. actio. dicit ꝙ qui promiſit pro ſuis adherētibus intelligitur ꝓmittere occaſione guerre nō aūt ꝓ inimicis ſingulariū pſonarum hominis ad hominem.quod no. pro:capitulis pacis.

¶Explicit tractatus de confederatione pace ⁊ conuentionibus principū.

¶De bello. Rubrica.

j.

INferentes iniuſtam guerrā tenent ad reſtitutionē omniū dānorū illatorꝫ. c.in noſtra. de iniu. et Innocē.in.c.fi. ꝙ met.cā.⁊ Bald.in.l. ij.C.de ſentē. que ſine certa quanti.

ij.

¶Quāuis qui preparauit exercitū ſine iuſſu superiore incidat in crimē leſe maieſtatis:tñ principes vel ciuitates Italie q̇ nō recognoſcūt ſuperiorē poſſunt preparare bellū cōtra ſubditos ſuos⁊ inimicos ſuos.Bar.in.l.ij.ff.ad.l.iul.maie. eodē mō ſi princeps non haberet copiā ſui ſupiorꝭ.l. ſi aliꝰ.§. belliſſime.ff.ꝙ vi aut clā.⁊ qd̄ no.in.l.nullus.C.de iude.facit.l. ait pretor.§.ſi debitorē.ff.q̄ in frau.credi.

iij.

¶Princeps chriſtianus non pōt vti defenſione infidelium ſine peccato niſi qñ nō pōt aliter ſe tueri.Et econtra in bello iuſto fideles adiuuāt infideles cōtra infideles.xj.q.iij.c.iulianus.⁊.xxij.q.j.ordo.⁊ Oldra.cōſilio.lxiij.et Albe.in.l.j.C.vñ vi. ⁊vide Oldra.in.d.conſi.An cōtra ſarracenos hiſpanie ſit bellū illicitū. Et an iuriſdi.et dominiū hodie poteſt eſſe penes infideles.Et ibi cōcludit ꝙ licitū eſt bellum.Itē concludit ſm Hoſtiē.in.c.qd̄ ſuper. de voto ꝙ iuriſditio.⁊ dominiū non pōt eſſe penes infideles hodie.

iiij.

¶Licet res mobiles que ab hoſtibus capiuntur iuregentiū capientiū fiant.l. naturaliter.§.fi.ff.de acqui.rerū domi.tamē ducibus exercitus quos in lōbardia capitaneos appellamus aſſignande ſunt qui eas pro eorū meritis donant:que donatio non indiget inſinuatione.xxiij.q. j.c.dicat aliquis.l.ſi quis pro redemptione.C.de donatio.⁊ ibi vide Alberi. ratione ſit melior conditio male pugnantiū cū bene pugnantes victorie nō prede in defenſa dextra ſtudeāt: ſed pugne cedentes predijs ⁊ ſpolijs hoſtiū ſe cōuertāt. Ciuitates et immobilia in bello capta ſunt principis ⁊ ciuitatis q̄ induxit bellum.l.diuus.ff.de iure fiſci.et Bal.in.d.l. ſi quis pro redemptiōe.ideo reprobatur. gloſ.in.l.ij.de capi.et vide Bartol.in.l. ſi quid bello.ff.de capti.

v.

¶Dux burgundie violenter ⁊ clandeſtine caſtra vel vrbes regis francie occupauit:deinde poſt multos annos rex francie potuit de iure mouere bellū cōtra ducem burgundie cauſa recuperādi caſtra ſua.Nā aut rex francie poteſt habere recurſum ad papā vel imperatorē et ſic ſuperiorē:⁊ tunc non debet inducere bellū propria autoritate/ſecus ſi nō potuit habere recurſum et non timeatur papa vel imperator a duce burgūdie tunc rex poſſet inducere bellū. Ideo q: licet ex interuallo non liceat vim repellere.l.iij.§.cum igitur.ff.de vi ⁊ vi ar. ⁊ gloſ.in.l.j.C.vnde vi. imo dꝫ adire ſuperiorē q̇ faceret reſtitui ablata.c.nouit.de iudi.l.ſi pacto.C.de pac.Tñ vbi papa vel imperator nō timet bellū eſt licitū etiam ex interuallo poſtq̄ꝫ mediante iudice nō pōt ablata recuperare.c.olim.de reſti.ſpo.ꝑ Inno.⁊ no. Bal. in repe.l.j.C.vnde vi.in.iij.folio.facit no. Bar.in.l.ſi alius.§.belliſſime.ff.qd̄ vi aut clā.qd̄ eſt no.ꝑ principibꝰ qñ eis occupātur caſtra ⁊ ciuitates a tyrāno petenti:q: etiā ex interuallo pōt induci bellū:qñ ali

ter ſuperioꝛū copia ⁊ defenſio effectualis haberi non poteſt.

vj.

¶Si pꝛinceps mādauerit capitaneo armoꝛū vt vadat ad bellū ⁊ capitaneus vel miles amiſerit equos ⁊ arma tenet̃ pꝛinceps vel ciuitas emendare q꞉ mandatarius habet regreſſum ad dāna et expeñ. vt no.in.l.etiā.C. man. ſecus ſi miles vel capitaneus eſſet conductus pꝛetio vt hodie faciunt pꝛincipes. nā tunc non tenetur pꝛinceps.Inno.in.c.ſicut.el.ij. de iureiur.qđ eſt mēti tenēdū.et vide ibi.doct.

vij.

¶Si hoſtes capiūt equos vel aliā pꝛedā ⁊ alij milites capiant de manibus hoſtiū dictā pꝛedā ꝓſequendo hoſtes pꝛeda remanet pꝛimi dñi.l. ſi captiuus.§. expulſus.ff.de capti.⁊ not.in.l.tranſfugā.ff.de acqui.re.domi.Et recuperatū de manibꝰ ſocietatū eſt pꝛioꝛe domini.text.not.in.l. pōpo.§. fi.ff.fami.herciſ. vbi beſtia recuperata de oꝛe lupi eſt pꝛioꝛe domini.

viij.

¶Dux belli pōt facere treugam et inducias.vide Bart.et Ange.in.l.conuentionum.ff.de pac.⁊ qui conſequutus eſt ſuū in bello non pōt amplius conuenire aduerſariū.glo.xxiij.q.ij.c.dominus.

ix.

¶Ubi aliter mediante iuſtitia non poteſt cōſequi debitum licitū eſt bellū pꝛemiſſa diffidatione.Inno.in.c. q꞉ pleriq꞉. de immu.eccle.vide Bal.in.l.hoc iure.ff. de iuſti.⁊ iu.⁊ no.in.c.humani.de homi. li.vj.vide q̄ ſcripſi papie.i.d.l.ex hoc iure.

x.

¶Duellum non eſt licitū niſi cum cauſa concedatur a pꝛincipe. gloſ. in.§. per contrariū.inſti.de heredi.que ab inteſtato.⁊ Bal.in.l.ex hoc iure.ff.de iuſti. ⁊ iur.

xj.

¶Acquiſita licite in bello quis poteſt retinere ſecꝰ ſi illicite.Inno.in.c.q꞉ pleriq꞉. de imu.eccle.⁊ in.c.ſicut dignū.de homi.

xij.

¶Minoꝛ decē ⁊ octo annoꝛū nō eſt idoneus ad pugnā.gloſ.no.in.c.j.circa pꝛincipiū.de pace iura.fir.quod not. qñ pꝛinceps mandat ꝙ de qualibet familia vadat vnus ad bellum.

xiij.

¶Bona hoſtiū nō ſunt in cōmercio noſtro ad cōtrahē. ſuper ipſis: ſicut ipſi hoſtes conuerſatione noſtra excipiunt̃.l.liber homo.el picolo.ff.de verbo.obli.gres aūt noſtre ab hoſtibus capte bñ poſſunt deduci in.cōtractū.l.fi.ff.de act.emp. ⁊ vide gl.in.d.liber hō. ⁊ intellige de hoſtibꝰ populi romani. qđ declara ẜm ſcripta a Bart.i.l.hoſtes.ff.de capti.⁊ poſtli.reuer.

xiiij.

¶Mouētes guerrā tenent̃ de oībus malis q̄ exinde ſequunt̃ niſi guerra fuerit licita:q꞉ qui cauſam mali dat dānū dediſſe videt̃:qñ cā eſt cōiūcta dāno.l. ſi mulier. ff.re.amo.⁊ Bal.in.c.ſicut nobis.de teſti.

xv.

¶Si p̀ncipi ſit guerra iniuſta amici eiꝰ etiā nō vocati poſſunt eū iuuare.Bal.in c.ad apoſtolice.de re iudi.⁊ vide Bar. in l.pꝛohibitum.C.de iure fiſci.li.x.

xvj.

¶Si eñ ab armis ſubtraxeris iuſtitiam arma erūt cā delictoꝛū et oīm maloꝛū. in aut.vt oēs obe.iudi. Et ꝓpterea maieſtatē pꝛincipis nō ſolū armis ſ꞉ etiā legibꝰ opoꝛtet eſſe armatū vt in pꝛoemio inſtit.

xvij.

¶Die iouis non eſt bellandum pꝛopter aſcenſionē domini in celū:neq꞉ die veneris pꝛopter reuerētiā paſſionis :neq꞉ die ſabbati q꞉ eo die diſcipuli latuerūt pꝛopter metū iudeoꝛū: ⁊ q꞉ coꝛpus xp̄i latuit in ſepulchꝛo:neq꞉ die dñica ꝓpter honorē reſurrectionis.Hoſt.⁊ Io.an. in.c.j. de treu.⁊ pace.limita niſi ſit cā neceſſitatis. tex.in.c.ſi nulla.xxiij.q.viij.⁊ pax dꝫ haberi in voluntate: bellū vero in neceſſitate. xxiij.q.j.niſi bella.⁊.c.noli eſtimare.

xviij.

¶Deficiente iuſtitia pōt ciuitas vel dñs terre q̄ circa iuſtitiā eſt negligēs impeti: et aduerſariꝰ depꝛedari.Hoſt.⁊ Io.an.in c.j.de treu.et pa.p̄miſſo tñ ſpirituali gladio ſi pōt haberi.c.j.de iniur.lib.vj.et vide Bar.in tract.repꝛeſaliaꝝ.vbi pulchꝛe.

xix.

¶Ius poſtlimi.inter chꝛiſtianos nō habet locū in libello reſpectu perſonarū q꞉ non efficiuntur ſerui ſed habet locū quo ad bona que efficiuntur capientiū de cōſuetudine ẜm Bart.in.l. hoſtes.ff. de capti.⁊ poſtli.reuer.⁊ vide Ange. in diſpu-

ratiõe que incipit renouata guerra. vide Bal. ponẽtẽ limita. l. iiij. C. de inge. ⁊ ma.

xx.

¶ Prelatus nõ debet pſonaliter pugnare etiã pro vtilitate ſue eccleſie ſed alios poteſt hortari. Joan. an. in. c. fi. de dila.

xxj.

¶ Ciuitates capte: ab hoſtibus non efficiunt̃ ſerue hoſtiũ ſed ſubdite quo ad iuriſdi. ⁊ ciues illius ciuitatis retinẽt bona ⁊ poſſunt teſtari. Jaco. de belui. in aut̃. de here. ⁊ fal. Bar. in. l. diuus. ff. de iure fiſci. ⁊ Bal. in rubri. de treuga ⁊ pace.

xxij.

¶ Qui mandata in bello non ſeruauerit etiã ſi res bene geſta fuerit capite punit̃. l. deſertorũ. §. in bello. ff. de re mili.

xxiij.

¶ Ut bladum mittatur ad exercitũ poſſunt capi boues ⁊ animalia ſubditorũ. l. ij. C. de nauibus non excuſandis.

xxiiij.

¶ Redemptus ab hoſtibus nõ poteſt dicere contractũ meticuloſum nec donatio facta indiget inſinuatione. l. ſi pater. §. j. in gloſ. ff. de dona. niſi redimens metum intulerit contrahenti. l. metum. §. ⁊ licet. ff. qđ metus cauſa. quod no. bene.

xxv.

¶ Redimens aliquẽ ab hoſtibus nõ poteſt imponere maiorẽ taleam q̃ ipſe ſoluerit. Bald. in. l. j. C. de epi. audien.

xxvj.

¶ Si mortuo papa vel imperatore capitaneus eius ceperit aliquem in bello captus non dicitur ſeruus et poteſt teſtari: ⁊ fuit de facto iſta queſtio ſm̃ Bald. in. l. cum cognatũ. C. de inge. ma. ⁊ a duce belli eſt ſeruanda fides etiã hoſtibus. Bart. in. l. conuentionum. ff. de pactis.

xxvij.

¶ Si vna ciuitas capitur ab alia nõ perditur ciuilitas. vide Bar. in. l. eius qui. §. pe. ff. ad muni. al's eſt. l. ſi quis inſtructus.

xxviij.

¶ Si ſocialibus armigeris detur paſſus a principe per ſuã ciuitatẽ armigeri debent tranſire per viam rectã non dando p vias dãnũ al's impune poſſunt aggredi ⁊ offendi. Ang. in. l. qui ſella. circa principiũ. ff. de ſerui. ruſti. predio.

xxix.

¶ Finito tẽpore treuge non dicitur guerra: ſed cõtinuari prima. Ange. in. l. ſi vnus. §. j. ff. de pactis.

xxx.

¶ Ars baliſtariorũ eſt prohibita. c. artẽ. de baliſtarijs. in gloſ. qđ nota. principes ne in bello teneãt baliſtarios ⁊ duellum eſt phibitũ. c. porro. in gloſ. de cleri. pug.

xxxj.

¶ Septem ſunt ſpecies belli. primuz appellatur bellum romanorũ iuſtũ contra infideles et dicitur a roma qđ eſt caput mundi. de here. c. excommunicamus. ſecundũ appellatur iudiciale. tertium preſumptuoſum. quartũ licitum. quintũ temerariũ. ſextum voluntariũ. ſeptimũ neceſſariũ de quibus omnibus. per Gemi. in. c. j. de homicidijs. lib. vj. Et ibi vide in quibus caſibus eccleſia de iure habet poteſtatem contra laicũ in rebus mũdanis.

xxxij.

¶ Militare in bello iuſto nõ eſt peccatũ. xxiij. q. j. per totũ. ⁊ militari diſciplina poteſt die feriata fieri. l. pe. ff. de ferijs.

xxxiij.

¶ Exercitus nõ dicit̃ niſi habeat vnã legionẽ ad minus. l. ij. §. qđ ait. ff. de his q̇ no. infa. vbi Bar. qđ no. p capitula pacis niſi conſuetudo aliter ſe habeat. per Bal. in. l. labeo. ff. de ſupel. lega.

xxxiiij.

¶ Caſtrenſiarij ſunt qui preſunt caſtris ordinãdis. vt no. gloſ. in rubri. de caſtrenſibus. Et ſi dux vel marchio facit bellum ↄ̃ eccl'iam captus nõ põt teſtari q: dicit̃ captus ab hoſtibus ppl'i romani: ſecus ſi a latrũculis captus ſit quibus nõ eſt ius indicẽdi bellũ. Bart. in. l. q̇ a latronibus. ff. de teſta.

xxxv.

¶ Deputati ad cuſtodiendum confines propter hoſtes dicũtur liminarce. gloſ. ff. de ſer. fugiti. l. liminarce.

xxxvj.

¶ Princeps qui cõceſſit caſtrũ in feuduz põt ponere cuſtodes in dicto caſtro amore guerre domino caſtri inuito. l. ſi vt legatum. §. dominus. ff. de vſu et habita. vide Ange. in aut̃. nunc autem. C. de liti.

xxxvij.

¶ Non debet princeps peruenire ad bellũ niſi precedat monitio. Bald. in. l. pe. C. de obſe. patro. a libe. preſt.

xxxviij.

¶Pꝛopter delictũ populi vel pꝛincipis negligentis facere iuſtitiam poteſt indici bellum contra totam ciuitatem ⁊ ſubditos dicti pꝛincipis vbi aliud haberi nõ poterit. Bart. in tractatu repꝛeſaliarum. Pꝛimo folio.

xxxix.

¶Agentes bellum ſine diffidatione dicuntur pꝛoditoꝛie agere. ſm Bald. in. c. j. qui. mo. feu. amit. dixi ſupꝛa cõclu. xxxvij.

xl.

¶Si baro regis frãcie vel alterius pꝛincipis moueat guerrã ipſi regi ſuo. Et ipſe baro mandet hominibus ſuis vt iuuent eum in bello contra regem dicti baronis non tenẽtur iuuare baronem cõtra regẽ qꝛ baro mouens guerrã regi ſuo incidit in crimẽ leſe maieſtatis. l. j. ⁊. ij. ff. ad. l. iul. ma. Nec preceptũ illius eos excuſat. l. ſeruus. ff. de act. ⁊ obli. nec iurãt. c. j. de iure iu. li. vj. Et qꝛ debẽt obedire magis regi tanquam maioꝛi tribunali. l. contra pupillum. §. j. de re iudi.

xlj.

¶Subditi rõne iuriſdi. nõ aũt rõne feudi vt vaſalli tenent̃ iuuare pꝛincipẽ ſuũ ⁊ ire ad bellũ perſonaliter niſi excuſentur ꝑpter etatẽ. ti. qui etate vel moꝛbo. ti. qui moꝛbo. vel pꝛofeſ. C. de pꝛofeſ. et medi. vel sexu vt mulieres vel ſimiles cauſe: nec agẽt ad perdita in bello qꝛ hoc faciunt ex debito ſm Jo. de lig. i tractatu de bello. ⁊ ibi vide an miles poſſit seruire per ſubſtitutum. vide Jnn. in. c. cum bertoldus. de re iudi. ⁊ ibi vide quid in vaſallo.

xlij.

¶Vadẽs ad bellũ pꝛopꝛio motu nõ cõductus vel vocat⁹ a pꝛincipe animo obligãdi illũ cuius negotia geſſit agit actiõe negotioꝛũ geſtoꝛũ ad equos ⁊ arma deperditos i bello. l. ſꝫ an vltro. ⁊. l. fi. ff. de neg. geſt. ⁊ vide no. i. c. ſicut. el tertio. de iureiur.

xliij.

¶Clerici vocati a papa ad bellũ accipere poſſunt. xxiij. q. j. c. j. ⁊. xx. q. iij. c. maximianus. vide. xxiij. q. j. §. i regiſtro. vide Jnn. in. c. ſentẽtiã. ne cleri. vel mona. ⁊. c. olim. iij. col. de reſti. ſpo.

xliiij.

¶In bellis iuſtis licitum eſt inſidijs vti ad victoriã cõſequẽdã dũmodo nõ rũpamus fidẽ. iij. q. ij. c. dñs. in glo. ⁊. c. noli. eadẽ cauſa. q. j. ⁊ gl. xxiij. q. ij. c. vtile. vide beatũ Thomã. ij. ij. q. xl. Not. qꝛ fui iſtis diebus. Mcccccxlv. in hac ciuitate ſenẽſi interrogat⁹ a reuerendiſſimo do. archiepõ Mli tranſeũte de vꝛbe romana ad ciuitatẽ Mli cũ xp̃iani rumpiſſent fidem cõtra turcum qui dedit ſtrages xp̃ianis.

xlv.

¶Moꝛientes in bello iuſto pꝛo defenſione eccleſie ⁊ fides ſequit̃ eccleſie regnũ. c. omniũ romanũ. xxiij. q. viij. ⁊. c. omniũ. xxiij. q. v. vbi duo tex. boni nota ꝓ euntibus ad bellũ cõtra infideles.

xlvj.

¶Si in bello iuſto cõburant̃ vel deſtruãtur segetes vel vinee nõ tenetur comburens eccleſie ad decimã. Jo. an. in. c. commiſſum. de decimis. qđ eſt ſingu. ꝑpter cõſcientiam.

xlvij.

¶Miles etiã vulneratus nõ debet diſcedere a ſignis ſine licentia. per text. et ibi Ang. in. l. j. C. qui ob. lon. temp. pꝛeſcri.

xlviij.

¶Donatio a patre i filiũ militẽ de equis ⁊ armis, valet lꝫ filius ſit in ptãte. l. iiij. §. fami. her. ⁊ gloſſ. in. l. ij. C. de inof. dona.

xlix.

¶Miles curatus ab infirmitate debet adimplere ſtipẽdiũ alias non habebit ſalariũ tẽpoꝛe infirmitatis: ſꝫ captus ab hoſtibus non habet. ſm Bald. in. l. fi. ad fi. C. de condi. inſer.

l.

¶Miles non poteſt deferri. gloſſ. in rubrica de dilatio.

lj.

¶Capitaneus faciens ſaluum cõductũ ad eũdũ. dicit̃ ⁊ concedere ad redeũdum. ſm Bar. in. l. vtimur. ff. de ſepul. viola.

lij.

¶Captus in bello ciuili ꝙ inter ſe populus mouit: nõ efficitur capiẽtiũ. ſm Bal. in. l. vnica. in pꝛin. C. de cadu. tol.

liij.

¶Andreas de iſernia de bello dicit plurima: titulo q̃ fuit pꝛia cauſa benefi. amit. §. itẽ ſi inter cetera. dicit ꝙ autoꝛitas ſuſcipiendi bellum eſt in pꝛincipe.

¶Explicit tractatus de bello.

¶De crimine leſe maieſtatis. Rubri.

j.

IN ducibꝰ ꝛ proceribus nõ habet locũ vt delinquẽs contra eorũ ſtatũ puniatur ſm formã.l.quiſquis.C.ad.l.iul.maie.ſcd̃m Alberi.de roſa.in.d.l. quiſquis.limita hocverum niſi princeps non recognoſcat ſuperiorẽ:puta imperatorem qꝛ tunc de eo vt de ſupremo iudice iudicandum eſt.ar.no.in.l.hoſtes.ff.de capti.qꝛ tũc habet locũ pena.d.l.quiſquis.ſm Bal.in.d.l.quiſquis. Aduertendum tamen eſt ꝙ in principe recognoſcente ſuperiorem committitur crimen leſe maieſtatis.l.j.ff.ad.l.iul.maieſt. non tamẽ pena extenditur ad liberos ſm formã.d.l.quiſquis.ꝛ de rebellibus vide Bart.in extrauag. ad reprimen. in verbo rebelles.

ij.

¶Qui mittũt literas vel nuntiũ hoſtibꝰ doloſe incidũt in crimẽ leſe maieſtatis. et etiã nũtius ſcienter portãs literas punitur.l.j.per Bald.ff.ad.l.iul.maieſt.ꝛ.l.j.§.incidat.ff.ad turpil.et quod no. Cy.in.l.nõ ideo minus.C.de accuſa.ꝛ.Bar.in.l.j.§.ne autem.C.de cadu.tollen.

iij.

¶Licet pluribus modis committat̃ crimen leſe maieſtatis.l.j.cum ſequẽti.ff.ad l.iul.maieſt.tamen proprie cõmittitur in perſona principis vel aſtantium corpori eiꝰ.Cy.in.l.quiſquis.C.ad.l.iul. maieſta.

iiij.

¶Mutuans vel donans pecuniam hoſtibus principis incidit in crimẽ leſe maieſtatis.l.cuiuſcunqꝫ.ff.ad.l.iul.maie.

v.

¶Rebellio ſubditorũ non priuat dñium poſſeſſione ciuitatis niſi eũ vel officiales ſuos expelleret de ciuitate vel caperẽt vel incarcerarẽt.l.j.§.pe.ff.de vi ꝛ vi arma.et no.Bald.in repe.l.ſi aquam.C.de ſerui.et aqua.Nã ſi violẽter expellit̃ vel reuertẽs nõ admittatur vel ſuſpicat̃ repelli dominus perdat poſſeſſionem ciuitatis.l.j.§.deijcit.ff.de vi ꝛ vi arma.l.clã poſſidere.§.fi.ff.de acqui.poſ.Et aduertẽdũ eſt ſi princeps timore inimicorũ ſuorũvel hoſtiũ dimittat caſtrũ vel ciuitatẽ nõ perdit poſſeſſionẽ.l.licet.C.de acqui.poſ.dũmodo hoſtes nõ occupauerãt caſtrũ illud.d.l.clam poſſidere.§.fi.Itẽ qui capitur ab hoſtibꝰ perdit poſſeſſionẽ rerũ ſuarum et etiã nõ captus amittit poſſeſſionẽ rerum ſuarũ captarũ ab hoſtibꝰ.l.deniqꝫ.ff.ex qui.cau.maio.ꝛ Inn̄.i.c.ij.circa fi.d̃ ope.no.nũ.fa.no.ꝑ Io.de lig.in.c.dilecta. de capel.mo.

vj.

¶Qui frangit ſcienter ſaluum conductũ tenetur.l.iuli.maie. Ange.in.l.vtimur.ff.de ſepul.viola.ꝛ vide Barto.in.l.iij.in §.tranſfuga.ff.de ſiccar.ꝛ in.l.nullam vim.C.de ſuſcep.ꝛ archa.ꝛ non debet dari ſaluus conductus cum alterius dãno.l.ij.§.ſiquis a principe.ff.ne quis in loco publico: licet hoc male ſeruetur.ꝛ quis poſſit concedere ſaluum cõductum.vide Angel.in.d.l.vtimur.

vij.

¶Damnatus de crimine leſe maieſtatis poteſt appellare.gloſſ.in.l.pantonius.§.rei.ff.de acquiren.heredi.

viij.

¶Tractatꝰ ꝛ cõſpiratio contra principẽ põt probari per cõplices ꝛ ſocios criminis.Bald.in.l.quoniam liberi.C.de teſta.

ix.

¶Facere conuenticulã de papatu viuente papa eſt crimẽ leſe maieſtatis. no.in.c.veniẽs de teſti.ꝛ Bal.in.l.qm̃ liberi.C.de teſti.quod no.contra conſilium non canonice congregatum.

x.

¶Ubicũqꝫ quis punit̃ vſqꝫ ad alterum gradũ intelligit̃ de deſcẽdentibꝰ a maſculis nõ a feminis.C.vbicunqꝫ.de penis.li.vj.ꝛ in crimen leſe maieſtatis nõ puniũtur ita filie ſicut filij qꝛ mulieres nõ ſunt ita audaces.l.quiſquis.C.ad.l.iul.ma.

xj.

¶Cõtra notorie tenentes ciuitates eccleſie romane ſine citatiõe ꝓuenit̃ ad ſnĩam ſm Bald.in proemio feudorum.

xij.

¶Ille dicitur facere contra ſtatum principis quivult dirigere ſtatum ad aliud regimen puta ad alium principem. Bald.in.l.j.§.huius ſtudij.ff.de iuſti.ꝛ iure.

xiij.

¶Sola ſciẽtia punit̃ quãdo maleficium eſt cõmittẽdum in pſonã eius cuius eſt ſubditus: puta in pſonã principis. Bar. in. l. vix. ff. de parrici. qđ no. ꝑ principib⁹ contra ſubditos ſcientes ꝓditiones.

xiiij.

¶Propter publicam vtilitatem puta ob bonum pacis reipub. poteſt cõcedi vt bona rebelliũ empta reſtituantur: vidi contra magnos docto. allegan. Barto. in. l. quecũqꝫ. C. de fide inſtr. ⁊ iur. haſte. fiſ. lib. x. facit. l. lucius. de euictio.

xv.

¶Pena tranſiens in poſteros nõ cõprehendit lineã femineam. Et lꝫ in crimine leſe maieſt. confiſcant̃ oia bona: tamẽ nõ confiſcantur bona feudalia. Joã. an. in. c. in quibuſdam. de penis. lib. vj.

xvj.

¶Conſpiratio eſt confederatio inter aliquos in ꝑiudicium principis vel alteri⁹. Jo. an. in. c. exhibita. de iudi. ⁊ Jo. de imo. in. c. petitio. de iureiu. Et dicuntur tyranni qui ꝓpter partialitates ciuitatũ faciũt ſe dominos. l. nemo exterus. in fi. C. de iude. ⁊. j. q. j. incipiunt alias principatus.

xvij.

¶Filij rebellium ciuitatis vel principis concepti tempore rebellionis nõ ſunt ciues illius ciuitatis. Bald. in. l. impera. la ſecunda. ff. de ſta. ho. ⁊ perdunt iura ciuilia. Bald. in. l. j. C. de here. inſtitu.

xviij.

¶In crimine leſe maieſta. etiã hodie nõ ſeruantur bona filijs. aut̃. bona damnatorum. C. de bonis damnatorum.

xix.

¶Juribus dicentibus ꝙ punit̃ affectus ⁊ ſi non ſequatur effectus eſt derogatum per generalem conſuetudinem. niſi in crimine leſe maieſta. et patria oppugnatio. Ange. in. l. fi. §. fi. ff. ꝙ cuiuſqꝫ iur̃.

xx.

¶Pena. l. quiſquis. C. ad. l. iul. maie. habet locum etiam in filio naturali tantũ quia facere contra imperatorem vel papam eſt contra ius quaſi naturale: quia imperator ⁊ papa eſt pater omnium. ſm Alberi. in. l. filium. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur.

xxj.

¶Priuata inimicitia non excuſat a pena rebellionis. Inno. ⁊ Bald. in. c. j. de officio deleg. licet Barto. teneat contrariũ. in. l. hoſtes. ff. de capti. cuius ſententia videtur humanior.

xxij.

¶Licet quia efficiatur ſubditus propter delictum. l. j. C. vbi de cri. agi opor. non tamen taliter fit ſubditus vt committatur crimen leſe maie. ſm Old. conſi. xlij.

xxiij.

¶Null⁹ priuilegiat⁹ torquet̃ excep. maieſtatis. crimine. l. null⁹. C. ad. l. iul. maie.

xxiiij.

¶In crimine leſe maieſtatis filius perdit legitimam ſecundum Fran. zaba. in cle. paſtoralis. de re iudi. qui allegat Jo. de ligna. ita tenere.

xxv.

¶Omnes ciues ciuitatum ſubditi principi non poſſunt dare alteri principi. tex. ⁊ ibi Ja. de beluiſio in aut̃. de deſenſo. ciuitatis. §. audient. facit qđ not. gl. in. l. inuitus. ff. de fideicom. liberta.

xxvj.

¶Corrumpẽs imaginem que fuit picta ad infamiã alicui⁹ proditoris principis puta qꝛ ſuſpenſus pedib⁹ vel ad dec⁹ publicũ punit̃ in quingẽtis aureis. l. ſiquis id. quod. ff. de iuriſdi. om. iud. ⁊ ibi ꝑ doc.

xxvij.

¶In crimine leſe maieſta. admittit̃ laicus cõtra clericũ pro teſtificãdo. glo. in. c. cum. p. manconella. de accuſa.

xxviij.

¶Rebellis ⁊ proditor eſt q̃ reliquit principem ſuũ ⁊ adheret alteri. Bar. in extrauagãti qm̃ nuper in ṽbo rebelles ⁊ amittit iura ſui principis. l. amiſſione. §. qui deficiunt. ff. de capi. dimi.

xxix.

¶Sicut per rebellionẽ cõtra principem perduntur priuilegia: ita conſuetudines priuilegiate. Bal. in extrauaganti. de pace conſtantie in verbo habetis. ⁊ rebelles dicũtur eſſe qui ſunt in notoria inobediẽtia. glo. in. l. ſi certarũ. ff. de mili. teſt. Ang. in. l. ij. §. fi. ff. de iudi. Et rebellio ſubditoꝝ non priuet dominum poſſeſſione. Bald. in. l. ſi aquam. C. de ſeruitu. in repeti. ⁊ vide Bald. in. l. j. ⁊ ibi ſcripſi. C. de ſer. fugi.

xxx.

¶Memoria damnatur poſt mortẽ in cr-

mine leſe maie.§.ꝑ contrarium .inſtit.de
here.que ab inteſta.vbi glo.

xxxj.

¶Bñficium eccleſiaſticū filij non publi=
catur ꝓpter crimen leſe maieſtatis com=
miſſum a patre.gl.lvj.di.c.ſatis ꝑuerſuȝ.
⁊ vide glo.in.c.paſtoralis.de re iudicata.

xxxij.

¶Sētentia nō facit quē deſinere eſſe he=
redē ipſo iure.fallit in dānato q̄ fecit con
tra rēpublicā vel principē.glo.q̄ incipit ⁊
no.i.l.⁊ ſi ſine.§.⁊ſi papinian⁹.ff.đ mino.

xxxiij.

¶Qui eſt ꝓditor contra imperatorē non
amittit feudum quod habet ab eccleſia/
niſi ꝑ ſententiam eccleſie. Bald.in.l.j.ff.
de re.diui.iiij.q.

xxxiiij.

¶Licet crimē leſe maieſtatis non cadat
niſi in ſubdito.cle.paſtoralis.de re iudi.
tamē hoſtis dicit̄ de omni gēte.Bal.in.l.
nihil.C.de manu.vin.⁊ qualr̄ ꝓceditur in
crimine leſe maieſtatis.vide tex.⁊Bar.in
extrauag.ad reprimendam.

xxxv.

¶Licet decreto ducis vel regis caueatur
ꝙ bona facientis contra ſtatutū ſuū pu=
blicentur tamen filia debet habere legi=
timam.l.quiſquis.§.ad filiam.C.ad.l.iul.
maie. et conſuluit Ange. conſilio.cccvij.
quod eſt ſingulare verbum.

xxxvj.

¶Barones facientes contra ſtatutū prin
cipis habent magis puniri ꝙ̄ alij ciues.
Bar.in.l.j.C.de condi.lib.xj.

xxxvij.

¶Omnis proditor perdit feudum. Jac.
de belui.in.c.j.quibus modis feu.amit.⁊
ibi dixi.

xxxviij.

¶Uaſallus vel ſubditus principis qui
inimicos permiſit venire ī territorio prin
cipis eſt proditor.Bald.in.l.j.ff.de rerum
diui.in queſtione.xlij.

xxxix.

¶Pater non poteſt exheredare filium q̄
ſit proditor patrie quia non eſt de cauſis
inſertis.in.§.cauſas.in auť.vt cum de ap
pel.cogno.quem.§.vide.Aduerte tñ quia
non ſucceſſibus eſt quia eſt proditor pa=
trie.l.j.C.de heredi.inſti.⁊ no.in.l.ei⁹ q.ff.
de teſta. facit.l.minime.ff. de reli.et.l. ve=
luti.ff.de iuſti.⁊ in.l.fallaciter.C.de aboli.

xl.

¶Tenens caſtrum rebellatū cōtra rem=
publi.debet mori.Bal.per tex.in.l.j.C.de
ſeditioſis.no.bene⁊ cadit etiam ſub rub.
de caſtellanis.

xlj.

¶Arma eius qui non pōt ſtare in ciuita
te propter ꝓditores patrie debēt deſtrui.
Bar.in.l.ij.ff.de ope.pub.

xlij.

¶Speciale eſt in crimē hereſis⁊ leſe ma=
ieſtatis vt ſuperueniēte accuſatore nō ſi=
leat inquiſitor.ſm Ange.in.l.ea quidem.
C.de accuſa.no.ad limita.no.per Barto.
in.l.iij.ff.de adulte.

xliij.

¶Proditor nō poteſt eſſe teſtis.ſm Bal.
in.c.licet vniuerſis.de teſti.

xliiij.

¶Speciale eſt in crimine leſe maieſta.
vt iudex cogat accuſatorem ſuā accuſa.
proſequi.l.fallaciter.C.de aboli.ſm Ang.
in.l.accuſa.de accuſa.

xlv.

¶Bona caſtri rebellis ciuitati poſtea
recōciliatis.nō intelligūtur reſtituta per
ſolam reconciliationem.ſm Ang.in.l.fi=
lio quem.ff.de libe.⁊ poſthu.

xlvj.

¶Si ſubditus:principis conturbauerit
principem non incidit in crimē leſe ma=
ieſtatis:ſȝ aliter debet puniri.vide And.
de yſer.in.c.j.§.j.quib.mo.feu.amit.

xlvij.

¶In crimine leſe maieſtatis proceditur
ſummarie de plano ſine ſtrepitu ⁊ figura
iudicij.vide tex.in extrauaganti ad repri
mendum.quem Bar.gloſſauit.

xlviij.

¶Aliud eſt quē eē rebellē imperij:aliud
eſt quē eſſe in odiū imperij: primū videli
cet rebellio eſt mortale nec poteſt remitti
niſi ex gratia.ſecundum eſt medicinale
quod remittitur purgata ꝯtumacia. auť.
item nulla cōmunitas.C.de epiſc.⁊ cleri.
de quo plene per Bar.in extrauagāti ad
reprimen.in verbo rebelles.vbi plene.

xlix.

¶Reuelātes ſecreta in damnum princi
pis hoſtib⁹ capite puniūtur. vt.l.omnes
explorato.ff.de re milita. ſed reuelantes

amico principis/ex qua reuelatione eſt
factus inimicus tenentur crimine leſe
maieſtatis.l.cum dolo.ff.ad.l.iul.maieſt.
alijs caſibus reuelans in damnum prin
cipis punitur. ſm .l.j.C. ſiquis impera.
maledixerit. And.de yſer.plene loquentẽ
in.c.j.qui.mo.feu.amit.

l.

¶Bona eorum qui expelluntur de ciui-
tate quando eſt diſſenſio inter ciues:pu-
tã ob partialitates non debent publicari
quia nõ ſunt hoſtes neq; in crimine leſe
maieſtatis inciderunt.l.ſiquis ingenuã.
§.in ciuilibus.ff.de capitulis.ſed reuer-
ſis debent reſtitui bona.ſm Odo.& Albe.
in aut.bona dãnatoꝝ.C.de bonis dam.

lj.

¶Ueneti vel alij ſi ſint rebelles imperio
poſſunt priuari libertate ſua cũ habeant
eam/vel ex priuilegijs imperatoris/vel ꝑ
patientiam eius.& ſm Bald.in ca.ſicut.
de iureiurã.forte habent a papa.& tũc re-
belles pape poſſunt priuari libertate.ſua
ex ratione.Bald.

lij.

¶Faciens ligam contra imperatorẽ in-
cidit in crimẽ leſe maieſtatis.l.j.C.vt ar-
morum vſus.lib.xj.ſecus ſi contra alium
tex.in.l.non dubito.ff.de captiuis.& nota
Bald.in.l.conuentionum.in recollectis.
ff.de pact.

liij.

¶Proditorem principis debemus mani
feſtare.l. methodorum.ff.de penis.And.
de yſer. in ca.j.que fuit prima cauſa bene
ficij amit.

liiij.

¶Banniti pape vel imperatoris ꝑdunt
patriam poteſtatem:ſecus ſi ab inferiore
ſm Ange.in.l.ſi cum dotem.§.ſi pater.ff.
ſolu.matri.

lv.

¶Iura que non tranſeunt niſi ad filios
non cõfiſcãtur.l.inſulã.in prin.vbi Bal.
ff.ſolu.matri.Martinus Lauden̄.

¶Explicit tractatus de crimine leſe
maieſtatis.

¶Sequitur tractatus de priuilegio
et reſcripto.

¶De priuilegio & reſcripto. Rubrica.

j.

Priuilegiuz qd
quis habet propter
pncipem nõ põt in-
temptari cõtra pnci
pem .l.inſolutuz. in
fi.C. de qſtionibus.
qd nota cõtra Uene
tos volẽtes q legat9
cõduci faciẽs victua
lia ꝑ mare de princi͏ͣ marchie ad ciuita-
tem Bononie ſoluat vectigalia cũ eccle-
ſia dicat̄ illud priuilegiũ conceſſiſſe.facit
l.ij.in princi.C.de priuileg.ſcholarium.

ij.

¶Ex priuilegio ſummi pontificis poteſt
laicus princeps conferre etiam beneficia
eccleſiaſtica .nam imperator in Alema-
nia habet priuilegiũ q in qualibet eccl'ia
Alemanie recipi facit vnum.Spec.in tit.
de preben.§.reſtat. ver. not. Alberi. in.l.
bene a zenone.C.de quadri. preſcript. et
etiam rex Francie.vt no.Jo.an.in. c.ij.de
p̄ben . lib.vj.et rex Aragonie ex priuile-
gio papali. Bald.in.l.reſcripta.C.de p̄ci.
impe.offer.

iij.

¶Clauſula principis ſupplentis de ple-
nitudine poteſtatis quicquid deeſt ſup-
plet ea que ſunt iuris non que ſunt facti.
Spe.in ti.de legato.§.nunc oſtendendũ.
ver.xviij.& Alberi.in.l.digna vox.C.de le-
gi.ſimile dixit Bal.in.l.fi.C. ſententiam
reſcin.nõ poſ.& de illa clauſula nõ obſtã-
te aliquo ꝑ qd poteſt noſtra intentio im-
pediri/q; non derogat iuribus ſingula-
rium ꝑſonarum vel ꝑuilegijs alicuius.

iiij.

¶In dubio princeps nõ intelligitur vti
plenitudine poteſtatis/niſi ex clauſula
aliqua appareat oppoſitum .Bald .in.l.
teſtium.C.de teſta.& in proemio feudoꝝ.
et in.l.eam quã.C.de fideicom.& in.l.eos.
in princi.C.de appel.

v.

¶Princeps in dubio non intelligit̄ ſcire
ea que ſunt facti:propterea non tollit ſta
tuta et conſuetudines ciuitatũ.c.j.de con
ſti.lib.vj.vide tamen vnũ ſingul'.Gemi.
in.c.fi.de conſue.lib.vj.

vj.

¶Bulla aurea imperialis differt ſigillo magno regio.cle.j.de iureiu.i fi.ꝑ Jo.an. et de bulla pape.in.c.p̃ntiã.de teſti.lib.vj.

vij.

¶Beneficiũ principis late interp̃tat̃ cõtra principẽ:ſed cõtra tertiũ ſtricte.Jmo. vel Jnno.in.c.tua.de deci.⁊Bar.in.l.ij.C. de bo.vacan.lib.x.⁊ in.l.beneficium.ff.de conſti.princi.

viij.

¶Reſcripta impetrata a potẽte exiſtente in curia principis non valent.Bar.in.l.j.C.de fun.limi.quod dictum ſane intelligerem quãdo eſſet talis potẽs in curia principis qui omnia obtineret ꝓpter eiꝰ potentiamvel importunitatẽ.l.j.C.de pe.bo.ſubla.lib.x.alias non video rationem qꝛ non valeat impetratio cũ quotidie videamus exiſtentes in curia pape ⁊ principum impetrare reſcripta.ar.l.minime.ff.de legi.⁊ quia in curia principis nõ preſumitur iuſtus timor.l.j.⁊ fi.C.de his qui ꝑ me.vidi no.app.maxime ſi ſunt reſcripta iuſtitie.ſuꝑ literis de reſcrip.

ix.

¶Ciuitas Venetiarũ hꝫ priuilegiũ exemptionis vt nõ ſubſit imperio.ſm Alber. qui atteſtatur ſe vidiſſe p̃uilegiũ in.l.cũctos populos.C.de ſum.tri.⁊ fi.catho.vide Bal.in proe.C.et.ffoꝝ.

x.

¶In literis pape nõ aũt ⁊ alioꝝ principum nõ hꝫ locũ.c.quid falſarioꝝ.de falci. ſm Jnno.in.d.c.ad falſariorum.

xj.

¶Ciuitas capta ab hoſtibus populi romani:puta a ſaracenis perdit priuilegiũ ciuilitatis.ſecꝰ ſi vna ciuitas capiatur ab alia.l.ſiquis ingenuum.§.in ciuilibus.ff. de capti.et no.in.l.hoſtes.ff.eo.ti.⁊ not.ꝑ Jo.de ligna.in.c.fin.de parrochi.⁊ hoc verum ſi capiatur cũ toto territorio.al̃s retinet ius ciuilitatis in territorio nõ capto quia ciuilitas reſpicit totum territorium pariter.l.pupillus.§.territoriũ.ff.de v̾bo. ſign.l.ꝙ meo.§.fi.ff.de acquirẽ.poſſeſ.

xij.

¶Qñ p̃uilegiũ p̃ncipis grauiter ledit/lꝫ valeat:tñ implorandũ eſt remediũ a p̃ncipe ⁊ ſic ſupplicañ.c.ſuggeſtũ.de deci.

xiij.

Domini terrarum habent priuilegiũ militum in eorũ teſtamentis ſi ſit lex animata in eorum terris quia poſſint legem condere.Bal.in.l.precibus.C.de impu.⁊ aliis ſubſti.⁊ vide eundẽ Bal.in.l.ex imperfecto.C.de teſta.

xiiij.

¶Saluus cõductus cõceſſus a principe ꝙ a creditoribus nõ poſſint moleſtari nõ extẽdit̃ ad creditorem ratione delicti.ſm Guil.de cu.in.l.ſi ex parte.§.quãꝗ.ff.ꝙ cũ eo.⁊.l.ſi reum.ff.de re.diui.Adde ꝙ ſecuritas alicui data nõ ſe extendat ad debituꝫ camere fiſcalis.§.publicoꝝ.in aut̃. de man.prin.⁊ ita cõſulit Bal.ꝯtra Jaco. theſaurarium.tunc domini Padue ⁊ bene cadit ſub rubrica de fiſco.et conſilium Bal.incipit Jacobus theſaurariu s.

xv.

¶Jmꝑator poſtcoronationẽ bulla aurea vtit̃ ante corona.⁊ alio mõ poſt.vt ꝑ glo. in data.vj.lib.⁊ no.in ꝓemio ffoꝝ.

xvj.

¶Jtinerantes ad ſedem apoſtolicã tam in perſona quam in rebus ſubſunt pape: neqꝫ poteſt inferior ſe intromittere.tex.et Anto.de bu.in.c.j.de cleri.peregri.

xvij.

¶Quãdo eſt dubium de priuilegiis conceſſis p̃ncipibus ab eccleſia Romana vel de iuribꝰ eccleſie Romane nemo a papa inferior poteſt cognoſcere.tex.et ibi Bal. in.c.conueniſſent.de iudi.

xviij.

¶Verba q̃ apponunt̃ in p̃uilegiis apoſtolicis nulli hoim liceat hãc paginã auſu temerario infringere.al̃s ĩcurrit indigna.dei:apl'oꝝ Petri ⁊pauli ſignt̃:vt ſiqs cõtrauenerit putãs papã non habere poteſtatem/eſt hereticus.Aut cõtrauenerit alia rõne eſt deponẽdus.iiij.diſt.§.vlti.et no.in.c.gñali.de elec.lib.vj.⁊pulchre ſcripſit Gãzelinus in extrauag.execrabilis. ad fi.⁊ vide Bal.i.l.cũctos populos.C.de ſum.trini.⁊ fide ca.in repetitione.not.in lectura.vbi dicit ꝙ ſignificat penam arbitrariam concedentis.

xix.

¶Licet ꝯtra eccleſiã romanã nõ p̃ſcribatur niſi centũ annis.aut̃.quas actiones. C.de ſacroſan.eccle.tñ cõtra habentẽ cãm ab eccleſia Romana p̃ſcribit̃ lõgo tẽpore:

q; mutata perſona mutat̃ priuilegium.l.
titia.§.vſuras.ff.de leg.ij.ſm Ange.in.l.
vſucapionẽ.ff.de vſucap.

xx.

¶ Italia non eſt ꝓuincia ſed ꝓuinciarũ
domina.gloſ.in.§.hec conſiderantes.in
vt aut̃.oẽs obi.iudi.in glo.in ver.in pro-
uincia:et habet eadẽ priuilegia que ha-
bet ꝓuincia.gloſ.in aut̃.qua in ꝓuincia.
C.vbi de crimine agi opor.⁊.l.j.C.de vſu-
cap.transfor.licet plerũq; deus eam ſub-
iecerit ſeruituti ꝓpter diſcrimina bellorum:
q̃ vñ ꝓcedant vide in.c.ad apoſtolice.de
re iudi.li.vj.⁊ Archi.xxiiij.q.v.c.non nos.

xxj.

¶ Non valet priuilegiũ vel reſcriptũ pa-
pe vel imperatoris ſine bulla.glo.in ꝓe-
mio clementinarũ.in fi.proemij.

xxij.

¶ Priuilegium principis nõ rumpit te-
ſtamentum.Archi.lxxxviij.diſt.c.epiſco-
pus.faciunt no.in proemio.ffor.et in.l.
ſi non ſpeciali.C.de teſta.

xxiij.

¶ Princeps facit cõceſſionẽ contra ſuam
ꝓnunciat.tacito de ꝓnunciatione nõ va
let cõceſſio.text.⁊ ibi Bal.in.c.cũ olim.de
re iudi.in verbo credimus circũuentum.

xxiiij.

¶ Conſtantinopolitanus patriarcha te-
net primum locum poſt papam.Jo.and.
in.c.ſolite.de maiori.⁊ obe.

xxv.

¶ Hoſtienſis epiſcopus ab antiquo pri-
uilegiatus eſt vt vngat imperatorẽ oleo.
Jo.an.in.c.venerabilem.de elec.

xxvj.

¶ Reegulariter nemo poteſt concedere
priuilegium ex quo tollatur iustertij niſi
papa vel imperator.vide glo.⁊ Arch.xxv.
q.ij.in ſum.et Alberi.in.l.qõne.c.de p̃ci.
impe.offeren.

xxvij.

¶ Priuilegiũ qd tempore cõceſſionis nõ
ledebat ius tertij/ſi poſtea nimium ledat
debet reuocari.c.ſuggeſtũ.de decimis.et
glo.in.c.ꝙ ꝑ nouale.de ver.ſig.⁊ priuile-
gia debent cũ magna deliberatione con-
cedi.vt no.in.c.ſane.de priuileg.

xxviij.

¶ Concedens priuilegiũ poteſt illud in-
terpretari etiã abſentibꝰ partibus.Alber.
in.l.fi.c.de legibꝰ.et vide Bar.et Bald.in
l.ix.facto.ff.de vulg.⁊ pupil.

xxix.

¶ Nemo inferior a principe põt ꝯcedere
clauſulã/nõ obſtãte iure in cõtra.Bal.in
l.reſcripta.c.de p̃ci.impe.offe.vbi pulchre
ponit de poteſtate imperatoris ⁊ pape.

xxx.

¶ Epiſtalma eſt ſignũ impatoris.text.in
l.bñ a zenone.§.q̃ oĩa.C.de quadri.p̃ſcri.
Et i.eccleſia dei nõ debẽt fieri nuptie etiã
p̃ncipis.c.ad nuptiarũ.de conſecra.diſ.j.

xxxj.

¶ Cõmunis ſententia.Pe.Cy.et Bal.in
l.fi.C.ſi contra ius vel vti.pub.et Alberi.
in.l.quotiens.C.de preci.imper.offe.qui
ait communẽ eſſe ſententiam vt ſufficiat
clauſula non obſtante aliqua lege contra
Bar.qui dicit ꝙ requirit̃ clauſula nõ ob-
ſtante aliqua lege que in cõtrariũ faciat.
limita dictam cõmunẽ ſentẽtiã niſi eſſet
ſpecialiter ꝓhibita interpretatio reſcripti
principis.l.ij.C.ſi nuptie ex reſcripto.et
ibi Bal.vel niſi tolleret̃ ius tertij.Bal.in
aut̃.hoc inter liberos.C.de teſta.

xxxij.

¶ Qui vſurpat que ſunt dũtaxat in priui
legio conceſſa principi eſt tyrannꝰ ⁊ mor
te puniatur.Bald.in.l.ſacri affatus.C.de
diuer.reſcriptis.

xxxiij.

¶ In clauſtro quo vtitur impator nemo
debet vti.l.ſacri affatus.C.de diuer.reſcri.
ſed hodie hoc non ſeruatur de conſuetu-
dine.ſm Archi.in proemio ſexti libri in
penult.colum.Et licet de iure non valeat
priuilegium vel reſcriptum ſine ſubſcri-
ptione imperatoris vel queſtorum.d.l.ſa-
cri affatus.tamen non ſeruatur de cõſue
tudine.ſm Spec.in titu.de reſcripti pre-
ſenta.§.ij.ver.item ꝙ non eſt ibi ſubſcri-
ptio.⁊ ibi vide quale eſt ſignum pape vel
imperatoris.

xxxiiij.

¶ Priuilegium ſuũ vel predeceſſorum prin
ceps põt tollere ſm cõmunem ſententiã
Nico.Alberi.⁊ Bal.in.l.qui ſe patris.C.
vnde liberi.niſi in recompenſationẽ ſer-
uitij:vel ꝑ viam conuentionis eſſet con-
ceſſum.vide Bal.in.c.j.de natura feudi.⁊
q̃ dixi in.l.digna vox.C.de legibus.

xxxv.

¶ Clauſula motus ꝓprij operať ꝓbationem/vt verba aſſertiua in reſcripto ṗncipis ꝓbent. Albe. in auť. ſiq̃s in aliqua. C. de edēdo: ⁊ faciet qđ no. in cle. j. de ꝓba.

xxxvj.

¶ Exempti non poſſunt defendere ſuos homines etiā cenſuales liberos/niſi priuilegium dicat nominatim. c. autoritate. §. fi. de priuilegijs. lib. vj.

xxxvij.

¶ Non valet reſcriptum ꝙ quis nō ſindicetur. l. j. C. vt omnes tam curi. ꝗ͞z mili. ibi diuine vocis copia ⁊c.

xxxviij.

¶ Cum hodie ſit vnus ſenator romanus ipſe non habet priuilegiū ſenatus. Bal. in l. non ambigitur. ff. de legi.

xxxix.

¶ De priuilegijs pape cognoſcit principaliter plus papa: ſed incidenter etiā inferior iudex ſm Alberi. in. l. quotiens. C. de iudicijs.

xl.

¶ Princeps in reſcripto cum clauſula nō obſtante aliquo alio priuilegio nō intelligitur tollere priuilegiū inſertum in corpore iuris. glo. in auť. qua in ꝓuincia. C. vbi de crimine agi oportet. neq͛ intelligitur tollere priuilegium conceſſum cū miſerationis cauſa/ niſi de eo fiat expreſſa mentio: nec ſufficit illa clauſula ſi ſpecialem oportet fieri mentionem. ſm Cy. ibi in. l. j. C. quādo imper. inter pup. et vidu. quod not. ꝓ pauperibus et hoſpitalibus q̄bus cōceduntᷣ priuilegia immunitatis.

xlj.

¶ Licet reſcripta debeant intelligi ſm ius cōmune/tamen priuilegia principis debent intelligi contra ius cōmune. glo. in ca. cauſam. de reſcrip. vide not. in. l. fi. ff. de conſti. princi.

xlij.

¶ Princeps ius cōmune rūpit appellando priuilegium et bullādo bulla priuilegiorum. Bal. in. l. lapilli. ff. de re. diui.

xliij.

¶ Duo cōſiliarij ſunt priuilegiati de eodem caſtro ſucceſſiue ꝑfertur q̃ primo eſt inueſtit⁹ de dicto caſtro. glo. no. in. l. decurionib⁹. C. de ſilen. ⁊. C. de feu. ⁊ ſalti. rei domi. vbi glo. ꝙ ſcđm priuilegiū ꝑſumitur impetratum per obreptionem etiam in ſecundo priuilegio eſſet clauſula generalis derogatoria. Amplius dico ꝙ ſi eſſent illa verba ex certa ſcientia preſumitᷣ propter importunitatem niſi eſſet etiaꝫ clauſula motus proprij principis. l. j. C. de pe. bo. ſubla. ⁊ Bal. in ca. licet cauſam. de proba. vbi pulchre.

xliiij.

¶ Non valet reſcriptum ṗncipis quod not. reddatur iuſtitia. Jo. an. in. c. que in eccleſiarum. de conſtitu.

xlv.

¶ Priuilegium principis eſt ꝙ licet permuta. feudi cum eccleſia requiratur vtilitas eccleſie: tamē in principe ex cauſa habet locum permutatio: puta ſi eccleſia habet caſtrum in confinibus hoſtium/pro cuius cuſtodia forte multum grauatur expeñ. et eſt fortiſſimum vel conueniens principi ad hoſtes domandos/et parat⁹ eſt princeps eccleſie dare equiualens: al's magis expediens. Joan. an. in. c. j. de rerū permuta. in nouella.

xlvj.

¶ Rex vnam ciuitatē donauit libertati vt eſſet immediate ſibi ſubdita ⁊ nō alij domino: ⁊ in ſignum huius priuilegij libertatis vult rex vel imperator ꝙ ciuitas det ſibi centum omni anno. Certe ſi ceſſauerit ciuitas ꝑ triennium non cadit a iure ſuo: ſecus ſi cenſus datur in ſignū dominij. Jo. an. i. c. ꝯſtitut⁹. de religio. domib⁹.

xlvij.

¶ Verba aſſertoria in ſupplicatione porrecta principi ꝓbant contra ſupplicantē. l. cum ꝓcum. C. de libe. cauſa. ſecus ſi ſint verba narratoria ſuꝑ quibus intentio nō fundatur. Bald. in. l. predia. C. de predijs minorum.

xlviij.

¶ Exemptio poteſt reuocari ꝓpter ingratitudinem. ſm Bal. in. l. ij. in vltimis verbis. C. de libe. et eorum liber. et poteſt poni ſub rubrica de fiſco.

xlix.

¶ De abſentia officialis creditur literis ſuis ipſius delegantis. Alberi. in. l. j. ff. de offi. eius. Bar. in. l. ambitioſa. ff. de decre. ab ordi. faci.

l.

¶ Omnes magne diſpenſationes ſunt meri imperij. glo. et Bal. in. c. ꝙ tranſla-

tione.de offi.delega.

lj.

¶ Clauſula de plenitudine poteſtatis ſi-
gnificat gratiam ſuperlatiuã. Bald.in.c.
quoniam. Abb.de offi.delega.

lij.

¶ Licet princeps concedat reſcriptum ꝙ
poteſtas nõ ſindicetur niſi de baratarijs:
tamen ſindicabitur de factis malo dolo.
Ange.in.l.ſi mora.ff.ſolu.ma. Et de mate
ria ſindicat⁹ multa ponit Bal.in.l.obſer
uare.§.pficiſci.ff.de offi.proconſu.lega.

liij.

¶ Priuilegiũ comitis qđ poſſit legitima
re oẽs exceptis filijs magnatũ intelligit
de magnatib⁹:ideſt de nobilibus q̄ ſunt
in aliquo potentatu vel baronia qui ali-
qua regalia poſſident quos vulg⁹ appel-
lat barones.ſm Bal.in.c.inotuit.de elec.
vbi pulchra dicit de legitimatiõe. Et ad-
de q̄ copioſe dixi in pulchra diſputatiõe
legitimatiõis quã publice diſputaui Pa
pie.⁊ dicit Bald.in.d.c.innotuit ꝙ legiti
mati poſt mortem patris non habẽt iu-
ra ſuitatis:ideo non rumpunt teſtamen-
tum ꝙ eſt verbum pulchrum.

liiij.

¶ Priuilegia ex ſuperueniente cauſa et
equitate cõtraria dicunt mutari. tex.in.l.
ex facto.ff.de vulga.⁊ pupil.

lv.

¶ Principes nõ poſſunt priuilegiare ſa-
racenos vel iudeos in his que ſunt vere-
cunda ⁊ opprobrioſa fidei chriſtiane.tex.
⁊ glo.in clemen.j.de teſti.

lvj.

¶ Si ciues derelinquũt ciuitatez animo
nõ redeũdi ciuitas perdit priuilegia ſua
quemadmodum ſi caſmate vel aratro pe
rijſſet. Odof.in extrauaganti.de pace con
ſtantie.circa principium.

lvij.

¶ Statur dicto pape vel imperatoris.cle
mẽ.j.de proba.c.cũ a nobis.de teſti. et.l.
omnium.C.de teſta.quo ad illos qui po-
ſitiue arctantur iure poſitiuo ſed naturaa
li.ſm Franc.de zaba.in clemen.paſtora-
lis.de re iudi.

lviij.

¶ Quando princeps reſtituit in illo gra
du ⁊ ſtatu in quo antea erat talis gratia
trahitur etiam ad alienata. Bar.de ſalice.
in.l.ſi.C.de ſen.paſ.⁊ vide not.in.l.gall⁹.
ff.de libe.⁊ poſthu.per docto.

lix.

¶ Solus cenſus non probat quẽ exem-
ptum.c.accepimus.de priuile.⁊ in noua.
priuilegij nouũ ius nõ tribuit ſed decla-
rat.c.ex parte.de priuile.⁊ indulgẽtia pn
cipis durat etiam in tempus ſucceſſoris.
Innocen.in.c.ꝙ tranſlatus.de offi. dele-
ga.licet ſecus ſit in pena niſi ſit cauſe co-
gnitio.l.etiam puto.ff.de penis.

lx.

¶ Varia ſunt aliquid fieri extra territo-
riũ iuriſdi.ſue vel in loco exẽpto.ſm An-
ge.in.l.fi.ff.de iuriſdi.om.iudi.vide Inn.
⁊ Jo.an.in.c.fi.de conſti.lib.vj.

lxj.

¶ Quodlibet reſcriptum continens ius
iniquum ſi non ſit conceſſum motu pro-
prio nec incluſum in corpore iure intelli
gitur vt vtatur impetrans eodem iure.l.
j.ff.quod cuiuſqȝ iur.⁊ ibi Albe.quod no.
contra impetrantes reſcripta contra ius
commune.

lxij.

¶ Clauſula mot⁹ proprij licet tollat obre
ptionem:non tamen tollit defectũ inten
tionis principis qui poteſt errare.ſecun-
dum Lapum:allegatione.vij.in fi.qđ no.

lxiij.

¶ Diſpenſatio fit ppter vtilitatem neceſ
ſariam:ſcandalũ euitandũ vel maius bo
num.glo.j.q.vij.§.niſi rigor.qđ not.cõtra
principes faciles ad diſpenſandum.

lxiiij.

¶ Expreſſis in literis executorijs nõ tol-
lit obreptionem in gratioſis. ſm Lapuz
allegatione.xv.ꝙ tene menti: ⁊ decretum
pape vel legati de latere poteſt ligare ẽt
ignorantes.vide Innocen.in ca.cum di-
lectus.de iure patrona.et Lapum allega
tione.xiiij.

lxv.

¶ Si imperator ſcribat prouincijs intel
ligitur ſm cõem vſum loq̄ndi de lõbar-
dia/alamania/frãcia ⁊c.ſm Bar.i extra-
uagãti qm̄ nuper.in verbo lombardie.

lxvj.

¶ Licet ciuitas obtineat priuilegiũ ab
impatore vt pferat ceteris in bonis debi
torũ non tamẽ tollit ius priuatorũ.l.ij.§.
ſiquis a pncipe.ff.ne qđ in loco publico.

nec ciuitas pōt ſtatuere in preiudicium ſingularis perſone niſi iuſta cauſa ſuadē-te.ſm Ang.in.l.anthiocenſiū.ff.de priui-le.credito.⁊ iuſtā cām dicit Ang.ſi ꝓpter ablationē iure tertij ſedatur ſcandalū po-pulo.Inn̄.in.c.in noſtra.de iniurijs. Eſt etiā iuſta cauſa ſm eum ſi illud ius fuiſ-ſet queſitū a ciuitatevel princípe:nam ſi-cut ꝯceſſit ita tollere,poteſt.Inno.in. c. q̄ in eccłiarū.de cōſtitu.limita hoc dictum Ang.niſi cōceſſiſſet ꝓuiā cōtractus.iuxta no.per dock.in.l.digna vox.C.de legi.⁊ vi de Bar.in.l.omnes.C.de quadri. preſcri.

lxvij.

¶Nulla ciuitas excepta romana ſepara-tur ab alijs creditoribꝰ neqꝫ habet priuile-giū.l.ſimile.ff.ad municipales:niſi ciui-tas habeat priuilegiū prelationis a ceſa-re.Ita intelligit gl.in verbo publicā. in aut.vt actiones inſtañ.dot.§.j.ſm Ange. in.l.priuilegia.ff.de priuile.credito. adde dicto Ange.vel niſi ciuitas nō recogno-ſcet ſuperiorem de facto:quia tunc habet omnia regalia.Bart.in.l.j.C.de bo. vacā. ⁊ in.l.hoſtes.ff.de capti.⁊ poſtli. reuer. et fiſcus habet tacitaꝫ hypothecam priuile-giatam.l.ij.C.de priuile.fiſci.

lxviij.

¶Ciuitas perdit priuilegiū propter deli-ctū ſuū.Spec.in titu.de inſtru.edic.§. xj. ver.opponitur.⁊ cum ciuitatis res vendi-catur ſacramentū deſideratur.vide Spe. tit.de iur.calum.§.iij.circa principiū.

lxix.

¶Licet ciuitas ſit exēpta: tñ mēbra ſua nō ſunt exempta.c.ex ore.de priuile.

lxx.

¶Solus papa poteſt excōmunicare exē-ptos.c.ex parte abbatiſſe.de priuile.

lxxj.

¶In curijs principū ſepe allegatur non valet reſcriptum vel priuilegium princi-pis in quo principaliter duo ſpecialia et ſingularia conceduntur que non proue-niunt de iure communi. Bald. in. l. j.in fi.C.quando licet ab emp.diſcedere et re-ſponſum principis quod fiat ius reſtrin-gitur ad petita.Bald.in.l.penulti.ff. de iuſti.et iure.

lxxij.

¶Clauſula ſupplentes omnem ſolenni-tatem vel defectum poſita a papa vel im-peratore non ſupplet defectum iuris na-turalis puta cōſenſus.ſm Jo.de imol. in c.ij.de confirma.vti.vel inuti.

lxxiij.

¶Expulſus a ciuitate ex ſua culpa: vt qꝛ ſe cōmiſcebat partialitatibus nō gaudet priuilegio ſuo tanqꝫ preſens propter cul-pā ſuā.Jo.an.in.c.j.de cleri.reſcin.lib.vj.

lxxiiij.

¶Verba poſita in priuilegio ſunt inter-pretāda potius caſualiter qꝫ conditiona-liter.glo.iij.di.c.priuile.⁊ clauſula nō ob-ſtantium non tollit plures defectus. ſm Bal.in.l.j.C.de furtis.

lxxv.

¶Dictio ſecundum in priuilegio ſignifi-cat cauſam confirmatiuā.gloſ.in. c. quo-niam abbatis. de offic. delegat.et prin-ceps confirmationem faciendo in forma cōmuni non intelligit derogare iuri alte-rius.glo.in.c.peñ.de cōſtitu.⁊ nemo cogi-tur acceptare beneficiū pape vel impera-toris.Bald.in.l.fin.C.vnde cogna.

lxxvj.

¶Priuilegium immunitatis non exten-ditur ad munera ordinaria.l.j.C.de iudi-cijs.libro.x.

lxxvij.

¶Si fiet cōmiſſio a principe illis iudici-bus quos elegerat actor non valet reſcri-ptum.l.ad hec.C.de reſcrip.⁊ ibi gloſ.

lxxviij.

¶Aſſumptus ad bñficiū ciuilitatis non ꝑdit priuilegia que dātur forenſibꝰ. An-ge.in.l.cyrographū.C.de teſta. mili. q̄ ait ſe practicaſſe in cauſa domini Paduani.

lxxix.

¶Ut reſcriptū immunitatis ſit plenum debet dicere de muneribus realibꝰ ⁊ per-ſonalibus ⁊ mixtis.vide Barto.in.l.eua-cuatis.C.de decurio.lib.x.

lxxx.

¶Illuſtres in carcere non detruduntur ſed fideli cuſtodie committuntur.l.ſi gra-uius.C.de dignitatibus.

lxxxj.

¶Nunquam per cōceſſionē ſecūdi priui-legij ⁊ noui eidē facti intelligitur reuoca-tum primū priuilegiū antiquū qꝛ ꝙ fauo-re ⁊c.l.quod fauore.C.de legibus.⁊ eſt ca-ſus in.l.fi.C.de agen.in rebus.

lxxxij.

¶Si princeps concedit priuilegiū mihi ⁊ deſcendentibus intelligitur etiā de feminis nō maritatis ſeu viduis vel nunquam maritatis.Bar.in.l.fi.C.ď priuile.ſchola.lib.xij.limita ſm no.p Bart.in.l.fi.§.idem reſcripſerūt.ff.ad municip.⁊ in l.originem.C.de municip.⁊ orig.

lxxxiij.

¶In priuilegijs principis appellat. nepotis continetur etiam filius fratris. ſm Jac.de belui.in.c.j.qui.mo.feud.amit. et ibi Bal.vide etiam que ſcripſi poſt Bal. ⁊ Ange.in.l.fi.C.de ſucceſ.edi.

lxxxiiij.

¶Licet priuilegiū tollatur tempore.vt.c.accedentibus.de priuilegijs. non tamen tollitur mandatū prohibitiuū principis: quia induceret inobedientiam.Gemi.in ca.cū de beneficio.de preben.lib.vj.

lxxxv.

¶Si papa vel alius princeps dicat in reſcripto multorū relatione audiuimus talē delinquētē nō ꝓbāt iſta ꝟba.ſm Ant.de but.in.c.cū oportet.in.ij.col.de accu.

lxxxvj.

¶Exempti ſunt doctores ab onere hoſpitandi aliquē in domo.l.iij.⁊ ibi gloſ.C.de mune.patri.lib.x.

lxxxvij.

¶Si princeps caſſat generaliter priuilegia nō intelligitur caſſare priuilegia inſerta in corpe iuris cōis.Bal.in auт.qua in prouincia.C.vbi de crimi.agi oportet.

lxxxviij.

¶Si bulla ſeparaт a literis aplicis nōvalet reſcriptū.c.licet.de cri.fal. vide Spec.in tit.de reſcript.preſenta.§.j.

lxxxix.

¶Priuilegiū reale trāſit ad heredes deſcendētes:ſecus ſi perſonale ſit. gloſſ. in l.ſordidorum.C.de excu.milit.lib. x. vide Dy.in.c.priuilegia.de regu. iur.lib.vj.

xc.

¶Nō ſufficit in ſcđo reſcripto ꝙ fiat mētio de primo impetrato de conſenſu partium:niſi etiā ſit mentio de cōſenſu partium.tex.no.in.c.ceterum.de reſcrip.

xcj.

¶Priuilegiū generale nemo poteſt dare niſi ſolus papa vel imperator cū ad eos ſpectat vniuerſaliter in mūdo diſponere.x.qō.iij.c.per principalē.quilibet tñ pōt de eo ꝙ ad eū ſpectat.vide Inno.in.c.nouerint.de ſen.excō.

xcij.

¶Exempti q̄ faciunt fidelitatē Romano pōtifici iurāt nihil alienare ſine licentia pape.Hoſt.in.c.cū tempore.de arbit.

xciij.

¶Niſi ſeruetur mod⁹ tradit⁹ a principe in reſcripto quantūcunqꝫ ſolēnitas ſit leuis actus eſt nullus niſi fiat de cōſenſu partiū.ſm Ange.in.l.prolatam.C.de ſenten.⁊ interlocu.omniū iudicum.

xciiij.

¶Appellatione filij cōtinetur nepos in bñficio principis:puta ſi princeps donauit caſtrū filijs tuis:ſecus ſi ſit priuilegiū contra ius commune.ſm Bart.in.l.liberorum.ff.de verbo.ſignifi.

xcv.

¶Cōmuniter tenetur ꝙ eccleſia lateranē. que intitulatur nomine ſaluatoris eſt caput omniū aliarū eccleſiarū ⁊ vocaт eccleſia romana ⁊ ſedes apoſtolica prima:⁊ ſicut orbis habet quatuor ſedes patriarchales de quib⁹ in.c.antiqua.de priuilegijs:ita eccleſia romana habet quatuor eccleſias patriarchales:vꝫ eccleſiam ſancti Petri/eccleſiam ſancte Marie maio. eccleſiā ſancti Laurētij de foris muros/eccleſiam ſancti Pauli. ſm Archid.in.c.fundata.de elec.lib.vj.

xcvj.

¶Motus proprius tollit obreptionē nō defectum intentionis.vide Lapum.allega.vij.ad fi.vbi pulchre.

xcvij.

¶Reſtitutio ꝑncipis nō porrigiт ad alienata.no.plene.i.l.gall⁹.ff.de lib.⁊ poſthu.

xcviij.

¶Ex priuilegio filij doctorū preferūtur alijs ad patrociniū reipublice preſtandū quando patres diu fuerunt doctores et aduocati reipublice.l.iubemus.§.ad filios.C.de aduo.diuer.iudi.⁊ de priuileg.doctorum dixi in rubrica.ff.forū.in ſecūda lectura.in recollectis Papieñ.

xcix.

¶Si priuilegium ſit conceſſum ciuibus vel ciuitati regni vel ducatus comprehenditur etiam comitarenſis. ſm Bart.in.l.ij.ff.de verbo.ſignifi.⁊ Anto.de.but.in proemio decreta.niſi contrariū appa-

feat de mente concedentis quicq̃d dixit Iac. de bel. in aut. qb. mo. natura. effi. ſui.

c.

¶ Priuilegium perſonale non tranſit ad emptorē ſecus in reali. vide Bart. in. l. licitatio. §. mercatores. ff. de pub:

cj.

¶ Romanus pōtifex nō ponit in literis ſuis indictionem ſed quatuor: ſcilicet locum: annũ pōtificatus: menſem ⁊ diem: ſed imperator romanus ponit ſolũ annũ domini vel annũ regni non indictionē. Io. and. ſuper data ſexti libri. in nouella:

cij.

¶ Priuilegiũ qd̄ eſt cōtra ius commune non extēditur ad caſus ꝑtermiſſos. Bal. in. c. j. quib. mo. feu. amit. vbi vide docto. in. l. fi. ff. de conſti. princi.

ciij.

¶ In literis domini pape que ſunt de facili impetrabiles vt ſunt litere iuſtitie nō preſumitur falſitas ex raſura vel ſimilibus. c. accedens. de fal. ⁊ per Albe. in. l. fi. C. de edic. diui adri. tollen.

ciiij.

¶ Falſum preſumitur reſcriptum in dubio ꝙ lex ſpecialiter prohibet impetrari. l. iij. C. de paganis. ⁊ Cyñ. in. l. iubemus. C. de probatio:

cv.

¶ Papa qñ ſcribit ſciſmatico heretico: vel hoſti: ⁊ ſimilibus quibus ſubtracta eſt gratia apoſtolica nō dicit ſalutē ⁊ apoſtolicam. benedi. ſed dicit ſpiritum ſanioris conſilij. ſm Io. in proemio decreti.

cvj.

¶ Uerba pape incurrũt indigna. beatorũ Petri ⁊ Pauli ⁊c. cōminantur priuationem beneficiorũ eccleſiaſticorũ. ſm Bal. in titu. que fuit prima cauſa benefi. amit. §. porro. vel aliam penam arbitrariã. tex. ⁊ ibi Bal. in repeti. l. cunctos populos. in verbo motus. C. de ſumma trinitate ⁊ fide catholica.

cvij.

¶ Ex reſcripto principis non oritur naturalis obligatio: ſed tantum ciuilis que habet effectũ naturalis. ſm Bar. in. l. frater a fratre. ff. de condi. indebi.

cviij.

¶ Familia epiſcopi gaudet ꝑuilegio epiſcopi. ſm Anto. de bu. in. c. magne. de dona. ⁊ priuilegium eccleſie vt poſſit exigere debitorem in diem dũmodo deducatur interuſurium medij temporis. ſecundum Nico. de neapoli. qui allegat Guil. de cug. in autenti. hoc ius porrectum. C. de ſacroſanc. eccle.

¶ Explicit de priuilegio ⁊ reſcripto.

¶ De dignitate. Rubrica.

j.

Aducēs populum vt cōſequatur dignitatem vel officiũ grauiſſime punitur. l. fi. C. de ſedi.

ij.

¶ Preſes prouincie non poteſt dare fidantiam bannitis: ſed ſolus princeps plene. per Bar. de Sali. in. l. cũ indulgētia. C. de ſen. paſ.

iij.

¶ Hodie ceſſat crimē ſimonie vel ambitꝰ ſi pecunia detur principi pro honore: dignitate vel officio obtinēdo: qꝛ cum princeps preſit legi non eſt dicendũ ꝙ cōmittat ſimoniam vel ambitum. gloſ. in. l. j. ff. ad. l. iul. de ambi. ſecus ſi datur pecunia eis qui ſtant ad latus ſummi pontificis vel principis vt eis ſuffragantibus habeatur dignitas vel officium: ſicut olim quando dabatur alicui de populo vt ei ſuffragaretur. d. l. j. Barto. de Sali. in dicta rubrica. C. ad. l. iuli. de ambi. conſulo tamen principibus: vt non vendant officia ſua propter multa inconueniētia que ſequuntur. text. not. ⁊ ſignandꝰ in aut. vt iudi. ſine quoquo ſuffragio. per duas colum. vbi aureus ⁊ moralis text.

iiij.

¶ Ex cōſuetudine poteſt induci vt mors epiſcopi vel alterius magni prelati annuntietur principi et ab eo petatur licentia eligendi prelatum: intereſt enim regis vel principis ne eligatur ſibi ſuſpectus qui reuelet ſecreta regni. l. omne delictum. §. exploratores. ff. de re milita. ſm Panor. in. c. ꝙ ſicut. de elec. qd̄ dictũ intellige: ⁊ declara ſm ſingulare verbũ Inno. in. c. ſuper his. de accuſa. caueant tātum

principes ne per indirectum vſurpēt iu-
riſditionem eccleſiaſticam.c.maſſana.de
elec.c.ſciant.eo.tit.lib.vj.Nā ſi princeps
ſecularis videt prelatū īſtitutū a ſummo
pontifice ſuſpectum ſtatui ſuo debet de-
ſcribere ſummo pontifici.iuxta not.in.c.
ſuper his allegatis.

v.

¶Nullus debet in dignitate mori:pro-
pter q̄ male faciunt officiales qui condē
nant et exequuntur conſtitutū in digni-
tate ad mortē cum prius debeat degrada
ri.tex.⁊ gloſ.in verbo amiſſionē.in.l.om-
nes.C.de epiſco.et cleri.facit.c.degrada-
tio.de penis.lib.vj.et vide pulchra de di-
gnitate perſonarū.per Barto.in repeti.l.
j.C.de digni.lib.vj.

vj.

¶In dignitatibus colla.a principe non
requiritur confirmatio.Inno.⁊ Archi.in
c.cū illis.de preben.lib.vj.

vij.

¶Barones appellantur potētes qui ha-
bent iuriſditionē qui in lombardia ap-
pellantur magni caſtellani.ſm Bald.in
c.vno.delegatorum.de officio deleg.⁊ vi-
de Bal.in.c.j.qui feu.dare poſ.

viij.

¶Principes debent conferre dignitates
propter labores:merita ⁊ virtutes nō pro
pter ambitionē.l.et virtutū premia.C.de
ſta.et imagi.l.cōtra publicam.in fi.C.de
re milita.⁊ vide Archi.in.d.c.omnes ho-
mines huius ſeculi.

ix.

¶Color aureus eſt nobilior:deinde azu
rinus:deinde albus.ſm Barto.in tract.
de inſignis ⁊ armis qđ ad cognoſcendū
nobiliorem reſpectu inſigniorum nota.

x.

¶Preponi debet in ſede archiepiſcopus
Mediolani archiepiſco Rauēne.gloſ.in
l.decernimus.C.de epiſco.⁊ cleri.qđ ple-
ne diſputat Alberic.in epiſtola inter cla-
ras.C.de ſumma trini.⁊ fi.catho.⁊ prin-
ceps debet honorare epiſcopum.c.ſolite.
de maio.⁊ obedien.

xj.

¶Qui petit dignitatē clam prece vel pre
tio debet puniri.C.ad.l.iul.de ambi.l.j.et
no.in.l.ſi quemquā.C.de epiſ.⁊ cleri.licet
hodie male ſeruetur.

xij.

¶Valet venditio militie vt ſalarium mi-
litie qđ habet venditor a milite emptori
cedat.text.et gloſ.in.l.creditor.§.inter.ff.
mandati.

xiij.

¶Ut quis dicatur prelatus neceſſe eſt vt
habeat dignitatem perpetuā.Innoc.in
c.de mulcta.de preben.

xiiij.

¶Sedēs in cōſiſtorio vel in mēſa vel alio
loco ſibi nō cōdigno dʒ amoueri.l.nemi
nē ibi reuertat.C.de offic.magiſtra.c.ſta-
tuimꝰ.ꝑ gloſ.⁊ Inno.de maio.et obediē.

xv.

¶Opponens iniuſte exceptionē decli-
natoriā contra priorem alicuius collegij
cum opponens ſit de illo collegio priua-
tur dignitate ſua in illo collegio.tex.in.l.
fi.ad.ff.de iuriſdi.om.iudi.

xvj.

¶Precedere debet doctor vel miles crea-
tus a papa vel imperatore doctorē et mi-
litem creatum ab inferiore.l.reſtituende.
in gloſ.C.de aduo.diuer.iudi.⁊ not.xciij.
diſtin.c.dominus noſter.

xvij.

¶In actu militari debet miles precede-
re doctorē:ſed in actu doctoreo indifferē
ti doctor debet precedere militē:q2 regēs
eſt nobilior rectore.l.iubemus.in fi.C.de
epiſco.⁊ cleri.Sed leges regunt miniſte-
rium militare.l.leges.C.de legi.⁊ iſta pu
blice diſputauit dñs Signorellus de ho
modeis doctor collegij venerandi Mli.
Limita niſi eēt doctor qui paucas leges
cognoſcat.quē Bald.in proemio.ff.vete.
appellat doctorellum ⁊ filij doctorū gau-
dent priuile.vt debeant examinari ſine
expeñ.⁊ ceteris paribus preferūtur alijs.
gloſ.et Bal.in.l.iubemus.C.de aduo.di-
uer.iudi.⁊ Bal.in.l.gallus.§.quidā.ff.de
libe.et poſthu.propterea alias dixi q̄ do-
ctor filius doctoris debet poni prius in
collegio ⁊ matricula doctorū ceteris pari
bus.⁊ vide pulcherrima priuile.doctorū
que poſui in proemio.ffor.octauo anno
lecture mee Papie.

xviij.

¶Si filiꝰ ſit effectus ſui iuris dignitate
donatio poſtea eidē facta a prē ſtatim vʒ
q2 habet ꝑ emācipato i ſui fauorē.l.aut.

conſtitu.que de dignita.§.illud.ſm Alberi.in.l.j.C.de inoffi.dona.

xix.

¶Aſcendēs ad maiorē dignitatē retinet minorē quo ad honorē non quo ad onera.l.municipes.ff.ad municip.gl.lxxiiij.diſt.c.j.⁊ gloſ.in.l.iij.C.de digni.lib.xij.

xx.

¶Bannitus in vna ciuitate pōt habere dignitatē in alia qꝛ nō eſt in ea bannitꝰ.Bald.in.l.ij.§.exactis.verſic.poſtea.ff.de origine iuris.

xxj.

¶Infamia facti repellit a dignitate.l.j.C.de digni.et Joā.an.in.c.omnipotens.de accuſatio.

xxij.

¶Duodecim ſunt dignitates liberātes a patria poteſtate.gloſ.in aut.ſed epiſcopalis digni.C.de epiſ.⁊ cleri.⁊ no.in aut.conſtitutio que de dignita.

xxiij.

¶Qui prior habet dignitatē debet preferre niſi vltima eſſet maior dignitas.l.ij.C.de primi.Ideo primo doctoratꝰ debet preferri ſecūdo doctorato niſi vltimꝰ excelſerit primū labore.gloſ.⁊ Ja.de bel.in aut.de mona.§.j.et gloſ.in aut.de defen.ciui.§.j.ſm Nicolaū de neapoli.in.l.ij.C.de conſuli.lib.xij.⁊ habēs dignitatē cum adminiſtratione prefertur habēti dignitatē ſine adminiſtratiōe.l.ij.C.de primicerijs.li.xij.vide.l.j.C.vt digni.or.ſerue.⁊ de dignitate vide Barto.in repetitio.l.j.C.de digni.lib.xij.

xxiiij.

¶Qui accipit doctoratū corruptis doct.nō habet priuilegiū doctorū.And.de belui.⁊ Nico.de neapo.in.l.j.C.de athletis.

xxv.

¶Predicatores fratres in conſilio debēt fratribus minoribus preferri.Jo.an.in c.ioannes.de officio procon.

xxvj.

¶Solus princeps confert magnas dignitates.Bal.in.l.imperiū.ff.de iuriſdi.om.iudi.⁊ ibi Alberi.qui dicit ꝙ regulariter officia non tranſeunt ad heredes.

xxvij.

¶Debitores reipublice non poſſunt reuocare ad honores niſi dederint fideiuſſores vel pignora vice ſolutionis.l.reſcripto.§.debitores.ff.de mune.⁊ hono.itaꝙ nemo debet eligi ad dignitatē ſeu officiū anteꝙ̄ ſindicet et rationē reddiderit.

xxviij.

¶Officio iudicis quis cōpellitur ad ſuſcipiendū officium publicū.l.ſi quis magiſtratus.ff.de mune.⁊ hono.

xxix.

¶Sola dignitas non probat metū.l.ad inuidiam.C.qđ metus cauſa.

xxx.

¶Quando agitur de dignitate ſeculari proceditur lite nō cōteſtata.Spe.in titu.de ſcđo decreto.§.videndū.verſic.quid ſi electus in poteſtate.et Gemi.in.c.j.de eo qui mit.in poſſeſſio.lib.vj.

xxxj.

¶Eoipſo ꝙ quis eſt doctor iudex vel officialis eſt nobilis.Bart.in.l.iudices.C.de dignita.lib.xij.

xxxij.

¶In dignitatibꝰ et ex officialibꝰ is precedit qui eſt perpetuꝰ.l.nemo.C.de offic.mag.off.ſecūdo qui prior eſt in executione officij debet precedere.l.fin.ff.de albo ſcrib.Nā prior tēpore precedit vt in aduocatis cōſiſtorialibꝰ ⁊ aduocatis rote.l.j.C.de conſuli.et.l.j.C.vt digni.or.ſeruet.Et hoc in dignitatibus tēporalibus/ſed in eccleſiaſticis qui eſt maior in ordine: licet poſterior in inſtitutione precedit.c.ſtatuimus.de maio.⁊ obe.Et predicta vera qñ ab eodē conſecuti fuiſſent dignitatē.vbi autē poſterior conſecutus fuiſſet a maiore/puta a papa vel imperatore precederet.c.j.⁊.c.per tuas.de maio.⁊ obe.et in.l.fi.in glo.ff.de albo ſcribēdo.⁊ in.c.fi.de conſuetudine.lib.vj.et vide not.in.c.de multa.de preben.et in.c.j.per Archi.de conſuetudine.lib.vj.

xxxiij.

¶Dignitatū permutatio ſine licētia ſuperioris nō pōt fieri.c.maiores.de prebē.gloſ.in.c.cū olim.⁊.c.quātū.de rerū pmuta.Et ambitioſus non eſt promouēdus ad dignitatem.c.mādatum.de ſimonia.

xxxiiij.

¶Si regine duciſſe vel comitiſſe aliquid cōmittatur ſub noie dignitatis nō trāſit ad ſucceſſorē qꝛ alieno noie hꝫ dignitatē.Cy.in.l.ſi quis.C.de teſtamē.ergo ſecus ſi proprio nomine habet dignitatē.l.qđ

principi.ff.de lega.ij.

xxxv.

¶Si in eadē ꝑſona cōcurrat duplex qualitas dignitatis q꞉ dux et comes in eadē ꝓuincia attēdit maioꝛ dignitas.c.ſolite. ꝶ Inno.de maio.ꝛ obe.ꝛ Bart.in.l.j.§.ſi quis.ff.de appella.facit quod not.Spec. in titu.de appella.§.nunc tractemus.

xxxvj.

¶Per inſignia dignitatis ꝓbatur quaſi poſſeſſio dignitatis. Bald. in repeti.l. ſi quam.C.de ſeruitu.ꝛ aqua.

xxxvij.

¶Dignitas non moꝛitur licet conſtitutus in illa dignitate moꝛiatur.gloſ. in.c. quoniam abbas.de offi.deleg.

xxxviij.

¶Qui habet dignitatē habet onus annexum.l.j.§.nec caſtrenſe.verſi. ſed an dignitatis.ff.de collatio.bono.

xxxix.

¶Habens filios pꝛefertur alteri non habenti filios in ſedendo ꝛ in alijs honoꝛibus.l.in albo.C.de decurio.lib.x.

xl.

¶In dignitatibus ꝛ honoꝛibus regulariter ſequimur patrē et nō matrē.l.j.§. fi. ff.ad muni.l.nullus.C.de decurio.li.x.

xlj.

¶Non pōt q̄s ad honoꝛes vocari pendēte pꝛoceſſu criminali.l.j.C.de re. poſtu.

xlij.

¶Confinati nō poſſunt eligi ad honores durāte confina.l.j.de re.poſtu.

xliij.

¶Pꝛinceps poteſt cogere aliquē vt cōferat dignitatē alicui.vide Barto.in repetitione.l.j.C.de digni. lib.xij.et ibi ponit multa de dignitate.

xliiij.

¶Ubicunq̧ dignitas nonvenit ex oꝛigine ſed ex accidenti non extenditur vltra quā ad nepotes.l.ij.C. de dignitati. vide Barto.in.l.diuo marco.C.de queſtioni.

xlv.

¶Faciens artē vtiliſſimam non aſpirat ad dignitatē.l.ne quis.C.de dignitati.

xlvj.

¶Inter habētes eandē dignitatē ille dʒ pꝛeferri qui pꝛius eſt dignitatē adeptus etiā ſi poſterioꝛ eandē dignitatē pluries fuerit cōſequutus.l.j.C. de cōſuli. lib.xij.

xlvij.

¶Nemo poteſt eſſe patritius niſi pꝛius aliam dignitatem fuerit conſequutus.l. nemini.C.de conſulibus.lib.xij.

xlviij.

¶Pꝛefectus vꝛbis et pꝛefectus pꝛetoꝛio ꝛ magiſter militum.i.capitaneus et peditum ſunt paris gradus꞉et ille pꝛefertur qui pꝛimo fuit electus.l.j.C.de offi.pꝛefe. pꝛeto.lib.xij.

xlix.

¶Cuſtodiens cubiculū pꝛincipis vel auguſte eandē dignitatē habent quā pꝛefectus vꝛbis vel pꝛefectus pꝛetoꝛio꞉ ꝛ gaudent immunitate extraoꝛdinarioꝝ munerum.l.j.C.de pꝛepoſi.ſacri cubiculi.

l.

¶Uſurpans ſcienter honoꝛē ſibi indebitū crimine ſacrilegij punitur.l.j.C.vt digni.oꝛ.ſer.lib.xij.

lj.

¶Comites cōſiſtoꝛiarū ſunt illi qui ſteterūt in cōſiſtorio pꝛincipis ꝛ adequant ꝓcōſulib⁹.l.j.C. de comitib⁹ cōſiſto.li.xij.

lij.

¶Miſſi ad cuſtodiendū partes vltramarinas illis dignitatibus ꝛ honoꝛib⁹ vtūtur quibus pꝛoconſules.l.j.C. de comiti. rei mili.lib.xij.quod not.pꝛo illis capitaneis armoꝝ quos mittit papa vel alius pꝛinceps chꝛiſtianus ad pugnandū contra turcos vel infideles alios vt deberent facere pꝛincipes chꝛiſtiani꞉nā vt fecit Juſtinian⁹ imperatoꝛ qui recuperauit africam et debellauit vandalos.l. quas gratias.C.de offi.pꝛefec.pꝛeto.affrice.

liij.

¶Medicus pꝛincipis vtitur dignitate qua vtuntur vicarij pꝛincipis.l.j.C. de comiti.Archi.lib.xij.

liiij.

¶Qui exercuit pꝛouinciam depoſito officio vtatur pꝛiuilegio dignitatis vicarij. C.de comiti.pꝛouinciarum.

lv.

¶Doctoꝛes qui legerūt.xx.annis in ſtudio generali efficiuntur comites pꝛincipis.l.j.C.de pꝛefec.q̄ in vꝛbe cōſtātinopo.

lvj.

¶Theſaurarius q̄ ſemel deliquit in officio nō pōt aſpirare ad aliud officiū vel dignitatē aliā.C. de palat.ſacra.largi.li.xij.

lvij.

¶ Nemo debet continuare honorem. fallit in tribus caſibus. no. in gloſ. l. diuus. ff. ad municip.

lviij.

¶ Honor eſt adminiſtratio reipublice cū dignitate minus etiā ſine dignitate. l. honor. in prin. ff. de mune. ꝛ hono. ꝛ quales debent eſſe perſone quibus deferuntur. vide. d. l. honor. §. de muneri. ꝛ honorib⁹.

lix.

¶ Electus ad dignitatē eſt ciuis illi⁹ ciuitatis puta poteſtas Mediolani vel Senarū. eſt ciuis Mediolani vel Senarum. tex. ꝛ gloſ. in. l. ciues. C. de inco. lib. x.

lx.

¶ Uacatio quinquennij datur ab honoribus ad eoſdē: ſed ad alios triennij niſi in legatis eſſet quibus biēnij vacatio datur. l. j. ꝛ. ij. C. de mune. ꝛ hono. l. non continuā. in gloſ. lib. x.

lxi.

¶ Honor maior ꝛ dignitas non dantur niſi primo habuerit minorem. l. honor. §. gerēdorū. ff. de mune. ꝛ hono. et nō debet deſcendere. gloſ. in. l. maioribus. C. quēadmodū ciuilia onera deferantur. lib. x. ꝛ que dicat maior dignitas: vide doc. maxime Gemi. in. c. pe. de offi. deleg. lib. vj.

lxij.

¶ Notarius vel cancellari⁹ principis eſt in dignitate. Bart. in. l. eadem lege. ff. ad l. iul. repetundarum.

lxiij.

¶ Si princeps laicus expellat vel bāniat epiſcopū vel aliū prelatū de territorio ſuo non perdit epiſcopus dignitatē ſuā. ſm Gemi. in. c. ſed epiſcopus. de ſupplē. negligen. prelato. lib. vj.

lxiiij.

¶ Confeſſoria agitur pro dignitate. ſm Specu. in titu. de religio. domi. §. j. verſi. porro ſi quis.

lxv.

¶ Dignitas non tollit ſed addit domiciliū domicilio ꝛ ſenatores accipiēdi ſunt q̄ a patricijs ꝛ conſulib⁹ vſq; ad oēs illuſtres deſcēderūt q: hi ſoli in ſenatu dicere ſniam poterant. l. pe. ꝛ. l. fi. ff. de ſenato.

lxvj.

¶ Nobiliores nō dnt exercere mercimoniā. l. nobiliores. C. de cōmer. et mercato.

lxvij.

¶ Non licet dare pecuniā pro dignitate cū adminiſtratione. vide Bar. in. l. j. ff. ad l. iul. ambi. ꝛ in. l. fi. ff. eo. tit. vbi ponit bonum verbum etiam de rege francie. vide bonum verbum Joan. and. in. c. ſolite. de maio. ꝛ obedien.

lxviij.

¶ Epiſcopus vel cleric⁹ pōt eſſe princeps xx. q. iij. c. eos. Marti. laudeñ. legū doctor.

¶ Explicit tractatus de dignitate.

¶ De fiſco. Rubrica.

j.

Confiſcationez bonorum ex officio preter legem nemo poteſt facere niſi ſit in ſuprema poteſtate vt imperator rex vel dux. tex. in. l. vnica. C. ne ſine iuſſu principis iudicib⁹ liceat confiſcare. ꝛ ibi per docto. maxime Barto. de ſaliceto.

ij.

¶ Fiſcus habet tacitā hypothecā in bonis adminiſtratorū que trahitur etiā ad futura bona. l. ſi quis poſt coniuncta. gl. in verbo habuit. C. de bono. preſcrip. non autē habet tacitam hypothecam in bonis publicādis ex delicto. vt not. Bar. de ſalice. in. d. l. ſi quis poſt.

iij.

¶ Per confiſcationē factā a iudice laico non perditur iuſpatronatus. gloſ. in cle. paſtoralis. de re iudi. ꝛ qui perdit principem laicū non perdit emphyteoſim quā hȝ ab eccleſia niſi ꝑ ſententiā eccleſie. iō remittēte eccleſia non perdit. Bald. in. l. fi. ff. de re. diui. ix. q. v. c. qr. et vide Alberi. in. l. cū duobus. §. fi. ff. pro ſocio. ꝛ Oldra. de laude. Cuius ciuitatis mihi origo eſt conſilio. xix. vbi inter cetera concludit ꝙ ſi clericus qui haberet emphiteoſim prediū cū dño tēporali nō aūt eccleſie. Et aduerte ſm eum ꝙ confiſcatio bonorū quedam eſt extra ordinaria id eſt in caſu nō expreſſo a iure licet ex iudi. poteſtate et iſta cōcedit illuſtrib⁹ in ſumma ptāte poſitis. l. j. C. ne ſine iuſſu principis. alia eſt confiſcatio ordinaria. id eſt ibi caſu a lege permiſſo: vel ex principis conſuetudi

ne generaliter: et iſta fit per quecunq; iudicem habentem merum imperiũ ratione territorij ⁊ non per aliũ.

iiij.

¶Licet Alberi. in. l. j. ⁊ Bald. in. l. hereditas. C. de his qui. vt indig. dicãt q; ciuitates non habent iura fiſcalia: tamen illud limita niſi ciuitas non recognoſcetur ſuperiorẽ vt eſt ciuitas ſena: vel florentina: vel haberet iura fiſcalia priuilegio principis vel tãto tempore cuius initij memoria non exiſteret. l. ſuper quibuſdã. §. propterea. ff. de ver. ſigni. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aquã quoti. ⁊ eſti. ⁊ Bal. in. l. ij. ff. de iure fiſci. quam tamen preſcriptionẽ põt facere non imponendo per hoc legẽ ceſari. ſm Bald. in. l. ſi ex vẽditione. C. de compenſa.

v.

¶Aut. bona dãnatorũ. C. de bo. dam. non habet locũ qñ quis dãnatur viuens. Bar. ⁊ Ang. in aut. nouo iure. C. de pena iudi. q̃ male iudi. ſecundo non habet locum. d. aut. bona damnatorũ quãdo bona auferũtur vt ab indigno. Bal. in. l. hereditas. C. de his qui. vt indi. tertio nõ habet locũ quãdo quis damnatur ad mortem ex forma ſtatutorum bona nõ publicantur niſi nominatum hec caueant a ſtatuto: quo caſu ſucceditur eis de iure communi ac ſi ab inteſtato deceſſiſſet ſcilicet p. liberos ⁊ parentes ⁊ agnatos ⁊ cognatos ſecundũ Bal. in. l. ij. C. qui teſta. facere poſſunt. ⁊ ſecundum Ange. in. d. aut. bona damnatorũ. quarto non habet locum de iure canonico. xxvij. q. j. c. ſiquis rapuerit. in. glo. no. iſtas limi.

vj.

¶Legitima filij non confiſcatur ſi filius delinquat viuo patre. Bal. in. l. j. C. de bo. libe. vide eundem Bald. in. l. execu. C. de exe. rei iud. nec peculium confiſcatur. l. iij. §. ſed. viuo. ff. de mino. ⁊ ibi Bal. vide pulchre dominum Franci. zaba. in cleme. paſtoralis. de re iudi.

vij.

¶Adminiſtrationem fiſci romani habet princeps. gloſſ. in rubrica. C. de iure fiſci. lib. x. vide Cy. ⁊ alios ſcribentes in. l. reſpublica. C. ex qui. cau. maio.

viij.

¶Qui fraudem fecit fiſco in querendis punit in duplum ſed in queſitis in quadruplũ. gloſ. in. l. defenſiõis. C. de iur. fiſc. lib. x. ⁊ ibi eſt gloſſ. q; officiales plura mala ſciunt ⁊ committunt quam alij.

ix.

¶Predia principis data i emphyteoſim nõ ſoluunt ſuperindictum. gloſſ. in. l. priuato. C. de excuſa. mune. qđ not. propter munera extraordinaria.

x.

¶In publicatione bonorũ non veniunt bona poſtea queſita nec legata quorum dies non ceſſaret. gloſſ. in. l. nam ad ea. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ Bal. in. l. iij. C. de priuile. fiſci. limita hoc verum in conditione cauſali ſecus in mixta vel poteſtatiua. l. facta. §. fiſcus. ff. de condi. ⁊ limita in iure ꝯditionali ex vltima volũtate: ſecꝰ ex contractu inter ſocerũ. §. fi. ff. de pact. qđ not.

xj.

¶Fiſcus heres inſtitutus ſi nõ facit inuentarium obligatur vltra vires hereditarias. Angel. in. l. j. §. hec ſtipulatio. ff. ſicut pluſq;. per. l. falci. ſecus ſi non ſuccedit vt heres iſtitutꝰ. l. j. §. an bona. ⁊ ibi Bar. ff. de iure fiſci. et Bart. in. l. iij. ⁊ ad. l. falci. forte in nullo obligatur. Dy. ⁊. Bar. in. d. §. an bona. cogita.

xij.

¶Debitor fiſcalis vel principis manifeſte conuictus non appellat: alias ſecus. l. non abſtinendũ. C. quorũ appel. non reci. l. quoniã. C. de appel.

xiij.

¶Nullus officialis vel curialis vel miles poteſt accipere predia fiſcalia in emphyteoſim vel in conditionem: licet remaneat heres conductor. l. j. C. qui ad cõduc. preſi. fiſ. lib. xj.

xiiij.

¶Fiſcus in dubio regulariter vtitur iure communi. l. j. C. de peti. heredi. et. l. q; placuit. de iure fiſci. ⁊ i magnis dubijs eſt iudicandum contra fiſcum. l. non puto. ff. de iure fiſci.

xv.

¶Emens a fiſco non tenetur ad ſolutionem reliquorum. text. in. l. fin. in fin. C. de fide inſtru. et iur. haſte fiſca. libr. x. ſecus ſi emat a priuato. l. imperatores. ff. de pub. et gloſſ. in di. l. fina. in ſolutione contrarij. dicta. l. imperatores. Ex qua ſol. vidi

conſilium Bal. ⁊ Ang. ꝙ ſi ciuitas donet predia titio ⁊ ſtatuto caueatur ꝙ de donatione ſoluātur conitati quatuoꝛ oꝛdina. pro lib. non debet aliquid ſolui cōitati in caſu premiſſo quia ſtatuta non ligant cōtrahentem cum fiſco quo ad onera. vide Bar. l. licitatio. §. fiſcus. ff. de publica.

xvj.

¶ Procuratoꝛ fiſci habet liberam. gloſ. in l. inſtar. C. de iure fiſci. ⁊ in domibus fiſcalibus non habet locum cautio dāni infecti. gloſſ. in. l. ſi finita. in verbo vectigalibus. ff. de dā. infec. ⁊ in cauſis fiſcalibꝰ nō defertur iuramentum calūnie. gl. in. c. ſacramētū. de cōſue. recti feudi. in vſib. feu.

xvij.

¶ Si ab omnibus oneribus realibus et perſonalibus concedatur a principe immunitas non intelligitur de his oneribꝰ que poſſunt breuiter et leuiter expediri. caſus no. in. l. decurio. foꝛtuitam. C. de decurio. lib. x.

xviij.

¶ Emphyteota fiſci tenetur ſtare colono. tex. ⁊ ibi Bart. in. l. penul. C. de municip. ⁊ colo. vide. l. fi. cū Bar. ff. de iure fiſci.

xix.

¶ Nota contra fiſcum ꝙ dos nō publicatur ex delicto vxoꝛis vel viri. gl. i. l. quinqꝫ legibus. ff. de bo. dam. ⁊ Innocē. in. c. per veſtras. de dona. inter virū ⁊ vxoꝛem.

xx.

¶ Quādo ex diuerſis cameris fiſci eſt debitum ⁊ creditum non habet locum cōpenſatio. l. j. C. de compenſa. gloſſ. in. l. idē iuř. ff. de compenſa. l. j. C. eo. ti. propterea ſi ego ſum debitoꝛ camere oꝛdinarie principis et creditoꝛ camere extraoꝛdinarie principis nō habet locum compenſatio ⁊ in vectigalibus debitis principi nō habet locū cōpenſatio. l. in ea. C. de cōpēſa.

xxj.

¶ Fiſcus non poteſt recipere ceſſionem a priuato. gl. i. l. res. §. lites. ff. de iure fiſci. nec fiſcus accipit bona eoꝛū qui moꝛtē ſibi cōſciuerūt. gl. in. l. fi. C. de iure fiſci. li. x.

xxij.

¶ Fiſcus inſtitutus heres non acquirit dominiū ſine aditione: ſecus quādo ſuccedit ab inteſtato. gloſſ. in. l. j. C. de bo. vacan. li. x. ⁊ in. l. j. ff. de iure fiſci. ⁊ fiſcus poteſt cedere priuilegiū. tex. no. in fi. C. de priuileg. fiſci: lꝫ priuile. perſonale nō pōt cedi a priuato. l. ex pluribꝰ. ff. de admi. tuto.

xxiij.

¶ Militantes in curia principis foꝛi preſcriptio. nō habēt in publicis functionibus vel ſi pro priuatis negotiationibus conueniuntur. Bar. in. l. j. C. in quib. cau. mili. foꝛi preſcrip. vti non poſ.

xxiiij.

¶ Cōſului in cauſa nobiliū de ſolario in do. illuſtriſſimi ducis ſabaudie. nā ibi eſt cōſuetudo ꝙ de bonis hereticoꝛū cōfiſcatis tertia pars ſit domini tēpoꝛalis in cuius iuriſditione ſunt bona: altera tertia pars inq̇ſitoꝛū. Cōtingit ꝙ quidā dānatus de hereſi habet quedā bona in territoꝛio ducis Sabaudie: ⁊ quedā alia bona in iuriſditione illoꝛū nobiliū de ſolario q̇ recognoſcūt in feudū dictā iuriſditionem a dicto duce Sabaudie. queritur cuius erit tertia pars bonoꝛū damnati de hereſi: an dicti ducis: an vero nobilium de ſolario/ in quoꝛū territoꝛio erant bona dānati heretici. dixi ꝙ bona ſita in iuriſdi. dictoꝛū nobilium erūt pro tertia parte ducis dūmodo ſint diſtincte iuriſditiōis ⁊ burſe. ⁊ dicti nobiles habeant ius fiſcale ſm Gui. Bar. ⁊ Bal. in. l. cunctos populos. C. de ſumma tri. et fide catho. et vide Jo. an. in. c. cum ſecūdū. de hereti. li. vj. in nouella. vide Oldra. conſi. xvij. vide Albe. in. l. ij. ff. de. ca. dimi. ⁊ in. l. j. C. de here. iſti. ⁊ in opere ſuo ſtatu. i. j. q. iij. partis. ⁊. Bar. in. l. interdū. §. iſdem. ff. de publi. ⁊ Bart. in. l. propter litem §. licet. ff. de excu. tu.

xxv.

¶ Propter neceſſitatem publicam debitoꝛes fiſcales in diem certam exiguntur ante diem interuſurio medij tēpoꝛis eis conceſſo. tex. ſinguř. in. l. j. C. de conditio. ex lege. quod not. quia plerunqꝫ propter neceſſitates publicas principes ante diē exigunt a publicis.

xxvj.

¶ Procuratoꝛ fiſci ſi fecerit confeſſionem de recepto valet talis confeſſio nec requirit realis numeratio. caſus eſt in. l. ij. in fi. ⁊ ibi Cy. ⁊ Ang. C. de quadri. preſcrip. ⁊ Bar. in. l. ſi procuratoꝛ. ff. de iure fiſci. licet videatur tenuiſſe cōtrarium et male in. l. diuo. §. ſed emptoꝛ. ff. de re iudi.

xxvij.

¶L.venditoꝛ.ff.de iudicijs.nõ habet locum in fiſco.glo.in.l.iij.C.de iure fiſ.quã ſequunt̃ Jacobus de are.Oldra.et Cy.in l.fi.C.ſi aduerſus fiſcum.lꝫ Alberi.cõtrarium tenuerit:⁊ aduerte quia Ange.in.l.j.C.de fide inſtrumẽ.⁊ iure haſte fiſcalis in ſua repetitione ait ſpeciale eſſe in fiſco:quia quando fiſcus eſt denuntia.poteſt ex ſua pſona opponere.vide diſputationẽ quã feci Papie/⁊poſui in rub.ff.de cõditione triticaria oia ſubſtantialia.

xxviij.

¶In fiſcũ non trãſit inſtãtia.Jac.de are.in.l.ſi cõſtante.§.fi.ff.ſolu.matrimo.

xxix.

¶Res eccleſie non confiſcãtur.xvj.q.vj.c.cognouimus.et qui adminiſtrat res fiſci excuſatur a tute.⁊ cura.inſti.de excuſa.tuto.§.itaqꝫ diuus marcus.

xxx.

¶Edictum edilium ciuilium non habet locũ in re fiſcali ſiue in venditione fiſcali:ſed in venditione rerũ ciuitatis:ſecus.l.j.§.illud.ff.de edil.edic.

xxxj.

¶Jus fiſci facilius debet remittere princeps quam ius priuatorũ.Bal.in.l.quicunqꝫ.C.de ſer.fugiti.

xxxij.

¶Magiſtratus illuſtris poteſt mulctare vſqꝫ ad.l.libras auri.l.illuſtres.C.de modo mulctarũ.Specu.vſqꝫ ad tres vncias auri.Clariſſimi vſqꝫ ad duas.l.fi.C.de modo mulctarum.et iudex qui protulit ſententiam mulcte non poteſt eam renocare licet poſſet ad ſuperiorẽ appellare.l.ſi qua.⁊.l.aliud.§.fi.ff.de verb.ſigni.iuncta l.eos.in fi.C.de modo mulctatum.⁊ cõtra magiſtratus mulctãtes vltra dictã taxationem.d.l.eos eſt pena vt teneantur cõdemnato duplum ⁊ ſoluere fiſco mulctã.tex.not.in dicta.l.eos.quod eſt notandũ contra officiales mulctantes.

xxxiij.

¶Reges nõ poſſunt imponere vectigalia niſi ex cauſa alias peccant.Innocen.in.c.inuocamus.de conſuſſbus.

xxxiiij.

¶Quedam eſt reſpublica magna:quedã parua.nã nõ intereſt principis vt ſubditus taxetur potius in vna ciuitate ꝙ in alia ⁊ ciuitatibꝰ ſuis:ſꝫ bene intereſt ciuitatis cuius eſt ciuis.Bal.in.l.j.§.huiꝰ ſtudij.ff.de iuſti.⁊ iure.

xxxv.

¶Penã bãnitorũ in aliqua pecunia preſtanda nõ poſſunt exigi ab herede:qꝛ pena criminalis ex interlocutoria nõ trãſit ad heredẽ.Bal.in.l.ſi plures.C.de condi.inſer.Forte hoc dictum Bal.eſt limitandum niſi bannitus habeat pro confeſſo ⁊ iudicato ex forma ſtatutorum Jtalie.vide Bald.in.l.interlocutio.C.ex qui.cau.infa.irrogatur.Bar.in.l.confeſſus.ff.de ccuſto.reorum.

xxxvj.

¶Cauſa fiſcalis poteſt agitari tempore finito ob neceſſitatẽ hominum.text.in.l.publicas.C.de ferijs.

xxxvij.

¶Collectoꝛ pape nõ poteſt trãſigere vel cõponere niſi habeat ſpeciale mãdatũ a principe.l.nulli.⁊ ibi Bal.C.de tranſac.

xxxviij.

¶L.j.⁊.ij.C.de aduoca.fiſci.hodie nõ habet locum:qꝛ non recipiũt ſalariũ de publico.ſm Albe.in.d.l.j.

xxxix.

¶Propter abſentiã aduocati fiſcalis reſcinditur ſentẽtia.gl.doct.in.l.velamẽto.C.de poſtu.idẽ puto in republica.argu.tex.⁊ gl.in.l.reſpublica.C.ex qb.cau.ma.

xl.

¶Doctores vel aduocati non debẽt eſſe exactores.l.ij.⁊.iij.C.de aduo.diuer.iudi.quod no.cõtra vicarios principũ doctores qui faciunt exactiones.

xlj.

¶Curiales non tenẽtur ad onera extraordinaria.glo.in.l.curiales.la prima.C.de decurio.lib.x.

xlij.

¶Fiſcus tanquam ab indigno auocat hereditatem ab herede qui nõ adhibuit medicos defuncto.glo.no.in.l.indignũ.ff.de his quibus vt indignis.

xliij.

¶Propter iuſtã guerrã imminentẽ poteſt princeps imponere onera ſuis ſubditis ſi nõ habet aliũde.vide Alb.⁊ que ſcripſi in.l.neminẽ.C.de ſacroſan.eccle.

xliiij.

¶Depingere arma principis ſub domo alicuiꝰ eſt ſignũ ꝯfiſcationis vel interpo-

ſitionis bonorum. vide Barto. in. l. occultas. C. de iure fiſci. lib. x.

xlv.

¶ Referēdarius ꝑncipis clā dicit vēdere datiū/ q̄n vendit corā duobus teſtib⁹ cū conſueuerit fieri publice. Bar. in. l. j. C. de his que ex pu. cauſa. lib. xij.

xlvj.

¶ Clerici non poſſunt conducere d'atia a fiſco. xxj. q. iij. c. placuit.

xlvij.

¶ Publicatis bonis publicātur actiōes. l. ſi ademptus. C. de ſen. paſ. faciunt no. ꝑ Alberi. in. l. j. ff. de ſtatu homi.

xlviij.

¶ Generalis conſuetudo eſt ꝙ vbi quis poſſidet/ ibi collectetur. Bal. in. l. etiā. C. de excuſ. rei indi. et ideo forenſi imponit collecta ꝑ predijs que ibi habet. Barto. ⁊ Ange. C. de mulie. et in quo loco. l. j. licet de iure communi ſit ſecus. l. reſcripto. §. fina. ff. de mune. ⁊ hono.

xlix.

¶ Princeps qui grauamina iniuſta exigit/ a ſubditis nō preſcribit: quia potius ex timore quam ex debito. Innocen. in. c. ſi diligenti. de preſcrip.

l.

¶ Collecta impoſita non poteſt quis recedere de ciuitate et ire ad aliam ciuitatem habitandum. Bart. in. l. incolatam. ff. ad munici. ⁊ ſi princeps reſtituat bona bannitis tenetur fiſco ⁊ alijs creditorib⁹. per Barto. in. l. j. ff. de ſen. paſ.

lj.

¶ Licet ſterilitas contingens in re emphyteota priuata cedat ad incōmodum emphyteote. Cy. ⁊ alij in. l. j. C. de iure emphy. Tamē ſec⁹ in emphyteota reipublice. glo. in. l. ſi vno. in princi. ff. loca. no. bñ.

lij.

¶ Periculo officialis principis datur in emphytheoſim predium fiſcale vel principis ſi emphytheota reperiatur non ſoluēdo. l. quicunq̃. in fi. C. de fundis patri. li. xij. nam predia fiſci principis vel ciuitatis poſſunt dari in emphyteoſim. l. j. C. de loca. predio. ciui. vel fiſci. lib. xj.

liij.

¶ Fiſcus habet priuilegium vt poſſit vēdere rem cōmunē. l. ij. C. de cōmu. re. alie. ⁊. l. j. C. de vendi. re. fiſc.

liiij.

¶ Emphyteota fiſci poteſt vendere ⁊ donare requiſito fiſco. tex. coniuncta glo. in. l. j. C. de fund. patri. lib. xj. licet ſecus ſit in priuato. l. fi. C. de iure emphyteo.

lv.

¶ Imperator conceſſit nobili nouū vectigal: in aliquo loco qui erat alijs pedagijs oneratus. cōceſſio eſt obreptitia: q: nihil debet taceri quod poſſit principē mouere. c. ſuper literis. de reſcrip. Nam ſi princeps ſciuiſſet locum illum alijs vectigalibus oneratū non cōceſſiſſet. l. titia. §. qui inuita. ff. de lega. ij. c. mandatū. de reſcrip. ⁊ Albe. in rubri. C. noua vectigalia.

lvj.

¶ Forma diuiſionis vectigaliū inter imperiū ⁊ ciuitates ꝙ datur ciuitati tertia pars fiſco due partes: caſus ⁊ glo. in. l. fi. C. de vectiga. ⁊ pro his que quis pro vſu ſuo portat nō tenet ſoluere ⁊ idē ꝑ familia ſm gloſſ. in. l. vniuerſi. C. de vectigal. ⁊ ⁊ clerici non ſunt exēpti ſi cauſa negotia. portant. c. quāquā. ⁊ ibi per Archid. de cēſibus. lib. vj. ⁊ ſcholares pro libris non tēnentur ſoluere. no. in aut. habita. C. ne filius pro patre. Et tributū capitibus vectigal predio ponitur. glo. in. l. ij. §. ſi qd pu. ff. de here. vel ac. vē. ⁊ ciuitates Italie habent ius imponendi vectigal ex pace cōſtantie cum habeāt regalia. ſm Alber. in rubri. C. de vectigal. ⁊ no. in. l. hi qui. C. de reſcin. vendi. contra fraudantes onera publica qui vendūt bona ſua potentib⁹.

lvij.

¶ Officialis vendēs gabellas vltra pacta ſolita nihil agit quo ad illa pacta. Bar. in. l. j. de pa. pub. li. xj. qd not. cōtra referēdarios plerunq̃ gratificātes publicanis in ſubhaſtatione datiorum.

lviij.

¶ Minor reſtituit aduerſus fiſcum. l. j. C. ſi aduer. fiſc.

lix.

¶ Pricipes male faciūt q̄ pcipiūt tributa a iudeis ⁊ ꝯcedūt eis puilegiū vt mutuēt ſub vſuris in ciuitatib⁹ ſuis q: incidūt in penas. cle. j. de vſu. ſm Jo. de lig. i. d. cle. j.

lx.

¶ Exititij quorū bona ſunt publicata puta q: rebelles nō tenētur ſoluere collectas de pollicitationib⁹. in glo. ff. de polli. ſec⁹.

ſi bona non ſunt publicata/vt ſunt rele-
gati.Ang.in.l.fi.ff.de in integ.reſtitu.

lxj.

¶Officialis fiſcalis ſubhaſtat datium ꝑ mille aureis ſi duo reſpondet eodē tem-
pore locus erit gratificationi ſm Ange. in repetitione.l.j.C.de fide inſtrumen.et iure haſte fiſ.lib.x.vbi Ang.pulchre dicit de ſubhaſtatione vectigalium.

lxij.

¶Principes ex cā poſſunt imponere ſub ſidia ſubditis ſuis/ſi menſa pncipis non ſufficit.l.ab hoſtibus.§.ſi titio.ff.de leg.j. et Bal.in.c.conquerente.de offi.ordi.

lxiij.

¶Licet bona publicent ipſo iure/tū nō transferē poſſeſſio ipſo iure.Bar.in.l.cō-
miſſa.ff.de publica.fateor ꝙ lex pōt transferre poſſeſſionem.l.ſi adoptauero .ff.de preca.ꝛ Ja.de bel.in aut.de monachis.§. illud.et appellatur ciuiliſſima poſſeſſio. Bal.in.l.fi.c.de ſacroſan.eccle.

lxiiij.

¶Ciuitates nō habent iura fiſcalia/ꝛ ſic nō poſſunt accipere bona dānatorū:etiā ſi habent priuilegiū:qꝛ preſumit obrepti tiū.l.j.ꝛ ibi gloſ.C.de bo.vacā.niſi de hoc habeat ſpeciale priuilegium ſm Guil.de cu.in.l.j.in fi.c.cōmunia.de vſucap.verū cum hodie omnes ciuitates vel pricipes qui non recognoſcūt ſuperiorem eodem errore pretendunt ſe habere iura fiſcalia. Cy.in.l.j.C.ne quis in ſua cauſa in ciuitatibus que ſuperiorē non recognoſcūt:ordo ſine conſilium apud quem eſt omnis poteſtas habetur loco principis:et debet adiri vt princeps ſm Bart.in tractatu de repreſalijs.q.ij.et ita ſeruatur in hac ciuitate Sen. in qua in preſentiarum iuris ciuilis iura lego.

lxv.

¶Conductor datij pro anno tenetur pro ſequenti anno recipere datium eodē pretio quando ſequenti anno non poteſt locari tanto pretio:hoc eſt verum quādo in precedenti anno habuit multos fructus vltra ſolitum:alias ſecus.l.iij.§.cuz quidam.ff.de iure fiſci.l.ſi cum hermes.C.loca.et not.Ange.in repetitione.l.vectigalia.C.noua vectiga.vide.l.cotem ferro.ff. de publica.

lxvj.

¶Emens a principe frumentum vel ſalinas tenetur ſoluere vectigal ordinariū non extraordinarium. Barto.in.l.licitatio.§.mercatores.ff.de publi.

lxvij.

¶Vectigalia ſunt munera pſonalia que imponunt pſone ꝑ rebus.vide Bar.in.l. j.§.hi.ꝛ.l.licitatio.ff.de publi.

lxviij.

¶Rex in regno ſuo ſine conceſſione pncipis pōt imponere nouū vectigal.Spec. in tit.de cauſa poſſeſ.ꝛ ꝓprie.§.quia verū quidam de colligentibus.vide docto.in l.vectigalia.C.noua vectiga.

lxix.

¶Poteſtas ꝛ officialis ꝑ rebus quas ducunt in officio nō tenentur ſoluere vectigal.l.vniuerſi.C.de vectig.vide glo.ꝛ ng. in.l.ſi publicanis.§.rebus.ff.de publica.

lxx.

¶Pena non ſoluentis vectigal eſt confiſcatio et publicatio.l.emiſſa.ꝛ.l.interdū. §.licet.ff.de publi.et contra exigentē pedagia contra iura debitū competit interdictū.l.j.§.fi.ff. ne quid in loco publico.

lxxj.

¶Qui in fraudem bona delinquētium volūt defendere tanꝗ alienata vel ceſſione facta puniūt in quadruplū.l.q̄ ꝯtractibus.C.de iure fiſci.ꝛ Nico.de neapo.

lxxij.

¶Puniuntur crimine concuſſionis et falſi qui exigūt collectas vltra ꝗ debeāt. gloſ.in.l.j.C.de exactio.tribu.lib.x.ꝛ officiales negligentes in exactione tributorum puniuntur in ſalario.l.iudices.C.de anno.tribu.

lxxiij.

¶Licet debitor publicus a pncipio poſſit credere bonis ne detrudat in carcerē/ tamē ſi eſt contumax in ſoluendo perdit beneficiū ceſſionis.l.ſacrilegij.in fine.C. ad le.iul.pecu.ꝛ.l.nemo.C.de exact.tribu. debitor autem priuatus ſi eſt contumax in ſoluēdo habet beneficiū ceſſionis.l.j. C.qui bo.cedere poſſunt.

lxxiiij.

¶Camerari⁹ ſiue theſaurari⁹ pncipis cōfitēs ſe recepiſſe a debitore principis nō pōt opponere exceptionē nō nūerate pecunie/ꝛ princeps hȝ regreſſum cōtra camerarium.no.ad.l.j.C.de non nume.po-

eu.ſi ſit ſoluendo/al's non liberat debi-
tor ex dicta confeſſione cum non conſtet
de reali numeratione.l. ſecuritates.C.de
ſuſcep.⁊ archa.lib.x.circa fi.libri.

lxxv.

¶Collecta ⁊ functio imponitur ſm red-
ditum/non ſcd'm valorē rei.l.ij.C.de pre-
tijs ⁊ rebus nauig.lib.xj.

lxxvj.

¶Onus datij vel gabelle ꝓ fructibus rei
dotalis ptinet ad virum.vide Spe.in ti.
de cenſi.⁊ gloſ.in.l.j.C.de mul.et in quo
loco.et in.l.lucius.§.conſtante.ff.ad mu-
nicipales.

lxxvij.

¶Recipientes vectigalia a clericis ſpōte
ſoluentibus non incidunt in penas.de
qꝛibus in.c.quāꝗ.de cenſi.lib.vj.glo.eſt
valde nota.in clemen.fi.de cenſi.inverbo
extorqueant.ſecus autem ſi extorqueant
ꝑt communiter fit.

lxxviij.

¶Eccleſia dicit habere fiſcū cui bona cō-
fiſcata querunt.glo.in.c.qꝛ diuerſitatem.
de conceſſio.p̄ben.⁊ text.cū glo.in clemē.
ij.de hereticis.⁊bona eccleſiarū ꝓpter de-
lictum clericorum non poſſunt cōfiſcari:
ſed bona ꝓprie clericorum ſic.gl.⁊ tex.in
clemen.ij.de hereti.

lxxix.

¶Pro debito communitatis ſingularis
pſona illius cōmunitatis non debet ca-
pi.Ange.in.l.j.§.quibus.ff.quod cuiuſꝗ
vniuer.quod no.contra exactores detinē
tes ruſticum ꝓ debito ville.

lxxx.

¶Milites ſunt exempti a muneribꝰ ſue
ciuitatis/non autē eius cognati vel affi-
nes.l.iij.§.j.ff.de mune.⁊ hono.

lxxxj.

¶Onera et honores ſunt diſtribuenda a
p̄ncipibus vel magiſtratibus ſm digni-
tates/gradus/et facultates:ne frequēter
ijdem oppreſſi viribus ⁊ viris reſpubli.
deſtituatur.l.iij.§.p̄ſes.ff.de mu.et hono.
qꝛ tene mēti contra grauātes magis vnā
ciuitatem ꝗ aliam in oneribus.

lxxxij.

¶Officiales fiſci poſſunt mittere ꝓ no-
tarijs qui habēt inſtrumenta eius cuius
bona ſunt publicata.tex.⁊ glo.que expo-
nit ꝓ notarijs i.l.defenſionis facultas.C.
de iure fiſci.lib.x.⁊calculatio facta a ratio
cinatori cōmunis cū theſaurario non hꝫ
vim ſententie.l.inſtar.C.eo.tit.quod not.

lxxxiij.

¶Licet emphyteota fiſci ſit immunis ab
extraordinarijs/tenet tamen ad reſtaura-
tionem viarū.l.j.C.de colla.fun.et fiſcus
poteſt cōuenire debitorem debitoris ſui
q̄ non eſt ſoluendo:ſecus in priuato.l.j.⁊
iij.quando fiſ. pri.l.omnes.ver.ſed vero.
C.de agrico.⁊ cenſi.lib.x.quod no.

lxxxiiij.

¶Bannū generale vt ſoluat gabella nō
extendāt ad ea q̄ ſunt ꝓ vſu. Bal.in.l.cū
ꝓponas.c.de nautico fenor.

lxxxv.

¶Preſtātia dicit munus patrimoniale.
et ideo forēſibus habētibus patrimoniū
ibi imponi poteſt.l.fi.§.patrimonioꝝ.ff.
de mune.⁊ hono.⁊ ibi Bar.

lxxxvj.

¶Fiſcus habetur loco heredis non filio
rum.Bald.in.l.j.c.de bonis libertorum.
quod no.ad multa.

lxxxvij.

¶Poſtꝗ ſemel eſt remiſſa mulcta vel bā
num ꝓpter paupertatem/lꝫ poſtea reficiat
ſoluēdo:non pōt exigi poſt remiſſionē.l.
j.licitas.§.fi.vbi glo.ff.de offi.preſi.

lxxxviij.

¶In publicis cauſis ꝯfeſſio abſente par
te ꝓbat:ſecus in priuatis.Anto.de bu.in
c.ſi conſtiterit.de accu.qđ not.ad limit.l.
certum.§.ſiquis abſente.ff.de confe.

lxxxix.

¶Per eſtimū libri in quo appareat ſolu-
tio.x.annoꝝ ꝓbant cenſualem eſſe.Bal.
in.l.fi.C.ſine cenſu vel reliquis.

xc.

¶Arbiter non poteſt con fiſcare.l.nō di-
ſtinguemus.§.iulianus.l.non ex omni-
bus.ff.de arbitris.et not.in.l.j.ff.ſi quis
ius di.non obtemp.

xcj.

¶Preuētionis iuriſditionis exceptio nō
habet locum in fiſco ſucceſſore.Ang.in.l.
cum quedam puella.in p̄nc.ff.de iuriſdi.
om.iudi.et vide que ſcripſi Papie in.d.l.
in ſecundis recollectis.

xcij.

¶Commiſſa tempore diei vltimi quo fi-
nitur datium debentur primo datiario

ſue publicano/licet pceſſus fiat tempore ſecundi publicani. Bald.in.l.fin.eo.ti. de iuriſdi.om.indi.

xciij.

¶In fiſco non hȝ locū titulus nevis fiat el.vt eſt glo.in.l.qũe.C.de exactio.tribu.

xciiij.

¶Quo ad iuramētum in litem.in obligatione iam contracta fiſcus habet loco heredis/non autē in obligatione cōtrahēda ex cauſe de pꝛeterito.text.⁊ ibi Bar. in qõne.ff.de noua.et vide not.in.l.inter eos.§.fi.ff.de fideiuſ.

xcv.

¶Camera epi nō hȝ iura fiſcalia nec ciuitates/lȝ habeant burſam cōem.Bald.in rubꝛica.C.de priuile.fiſci.de cõſuetudine tñ plene applicãt camere epi ſm Bart.in l.j.ff.ſiquis ius dicen.non obtemp.

xcvj.

¶Fauoꝛe fiſci pſumitur obligationem fiſci pꝛeceſſiſſe/vbi fiſcus ⁊ alius creditoꝛ ptendit pꝛioꝛem obligationem cū eadem ſint contracta.l.j.C.de iur.fiſc.et per Bal. in.l.ſi debitoꝛ.c.de pͥuile.fiſca.

xcvij.

¶Licet cõfiſcatus non poſſit agere neqꝫ conueniri.l.tutelas.§.fi.ff.de cap.diminu.tamen ſi fiſcus nõ vult acceptare bona ſua poterit agere ⁊conueniri.ſm Bal. in.l.ſi vero pꝛo condemnato.in pꝛinci.ff. qui ſatiſda.cog.et fiſcus preſumitur ſoluendo.glo.in.l.in fraudem.§.ſi pꝛincipalis.ff.de iur.fiſ.

xcviij.

¶Si ex foꝛma ſtatuti bãnitus habeatur p confeſſo ⁊ cõdemnato ipo iure in cauſa criminali in qua imponitur pena pecuniaria/tranſit pena in heredes.glo.in l.iij.§.antepe.ff.quod qui ſqꝫ iur.ſecus ſi non dicit pꝛo condẽnato.l.j.C.ne ex deli. defun.quod not.Bar.in.l.eius qui.ff.de iure fiſci.

xcix.

¶Camera fiſcalis exemplo fideiuſſoꝛis agit contra eos qui appꝛobant fideiuſſores in cauſa fiſci cum fideiuſſores nõ reperiantur idonei.ſm Ange.in.l.ſi vero. §.pꝛo rei qualitate.ff.qui ſatiſda.cog.qꝺ not.contra officiales appꝛobantes fideiuſſo.fiſcales.

¶In fiſcum contumacem nõ poteſt imponi mulcta:ſi citatio non peruenerit ad notitiam citati.ſm Angel. conſi. viij.in opere conſilioꝛum.

cj.

¶In qrendis bonis fiſcalibus põt iudex pcedere ex officio ſuo. Barto.in.l.ſiquis reum.in fi.ff.de cuſto.⁊ exhibi.reo.et vide Ange.in repe.l.ſi vacantia.C.de bo.va cã. et licet delegatus non poſſit delegare fallit ſi ſit delegatus ad vniuerſitatē cauſarum. glo.in.l.fi.C.de ſpoꝛtulis.

cij.

¶Pꝛo pena que imponitur contra contumacem contemnentem iudicem quilibet poteſt accuſare/quia popularis conſuluit Dy.vt refert et ſequitur Alberi.in l.j.et.C.de poſtula.et Bald.in.l.j.§.fi.ff.ſi quis ius dicenti non ob.⁊ fiſcus vel res publica non habet heredē/quia non poteſt moꝛi:vt.d.l.j.§.fi.et a tributis nõ appellatur.ij.q.vj.c.a diffinitiua.

ciij.

¶Lex de modo mulctarum non habet locum quando certa pena eſt appoſita in pꝛecepto/nec habet locum quando imponitur mulcta pꝛo cauſa criminali:nã poteſt excedi nũero ſm Oldra.cõſilio.xliij. vbi ſingu.loquitur.

ciiij.

¶Contrahens cū fiſco etiam minoꝛ obligat omnia bona ſua tacite.caſus eſt not. in.l.ij.ff.de rebus eoꝛum.⁊ licet collectam generalem camere fiſcali applicandã nemo poſſit imponere ſine permiſſu pꝛincipis.l.j.C.de exactio.tribu.tamen quecũqꝫ vniuerſitas pꝛo neceſſitatibus ſuis põt particularem collectam imponere. gloſ. in.l.j.§.quod ſi nemo.ff.quod quiſqꝫ ven. nomine.

cv.

¶Ex pace cõſtãtie ciuitates Lombardie habēt ius fiſcale ⁊ vectigalia inſtituēdi. Iaco.but.in auk.ſed nouo iure.C.de iure aureoꝝ annuloꝝ.⁊vide pulchꝛe q̃ dixi in l.impeꝛium.ff.de iuriſditio.om.indi.

cvj.

¶An hodie dux Mediolani habeat ⁊ ſic in eum trãſlatum ſit ius ciuitatū Lõbardie.vide diſputationē quã feci in ſtudio Papienſi anno pꝛoxime pꝛeterito.incip. Laudeñ.ciuis vbi pulchꝛe.

cvij.

¶ Regula ꝙ turpia lucra aufert fiſcus hꝫ locum dominio tranſlato. alias ſecus ſm Bald. ⁊ Ange. in. l. iuriſgen. §. ſi ob maleficium. ff. de pactis.

cviij.

¶ Venditio reru͂ fiſcalium ſempꝑ videtur fieri ſub pacto adiectionis in diem. tex. et Bart. in. l. lucius. §. idem reſpondit. ff. ad munici. licet ſecus ſit in ciuitate.

cix.

¶ Res fiſcales dicuntur quaſi res ꝓprie et priuate pꝛincipis: ideo in eis pot̄ princeps diſponere. l. j. §. hoc interdictum. ff. ne quid in loco publico.

cx.

¶ Alienata in fraudem fiſci applicantur fiſco. Spec. in tit. de dona. §. j. ver. pone. et inter laicos ſine conſenſu pꝛincipis non ſunt noua pedagia conſtituenda. gloſ. in ca. innocamus. de cenſibus.

cxj.

¶ Fiſcus non tenetur de euictione vltra ſimplum etiam ſi expꝛeſſim ꝓmiſit de duplo. Bal. in. l. j. C. de here. vel actio. vendi. vbi enumerat multa pꝛiuilegia fiſci.

cxij.

¶ In integ. reſti. q̄ datur fiſco cōtra ſentētiam ꝓpter omiſſam ꝓbationē nō poteſt peti poſt triennium. l. j. C. de ſen. ad fiſ. la. Sed hodie intra quatuoꝛ annos. Bar. in l. j. ⁊ bonis fiſcatis fiſcus agit⁊ conuenit. l. j. C. ad leg. iul. de vi publica. l. ſi cōſtante. §. fi. ff. ſolu. ma. ⁊. l. ij. ff. de capi. dimi.

cxiij.

¶ Socius quem ſibi aſſociauit emptoꝛ vectigalis vel emptoꝛ gabelle pꝛincipis cōmunitatis habet vtilem act. ſine ceſſione et poteſt agere licet regulariter ſecus: pꝛefertur tamen emptoꝛ ſocio ſi concurrant. gloſ. et text. not. in. l. j. ff. de loco pub. fruendo.

cxiiij.

¶ Conducēs a republica etiā ad modicu͂ tempus habet vtile dominiu͂. gloſ. in. l. j. ff. de loco pub. fruen. ⁊ publicatis bonis actoꝛis perit inſtantia. text. in. l. ſi cōſtanti. §. fi. ff. ſolu. matrimo.

cxv.

¶ Qui in aliqua arte obtinet monarchiā vel docendo eā/ debet eſſe immunis ab oneribus: nō autem alij artifices. Azo in ſumma triu͂ lib. C. eo. titu. de excu. artific. qui ita intelligit illum titulum.

cxvj.

¶ Emptoꝛes reddituum ducis vel regis nō gaudēt imunitate pꝛout rex: ſi vendu͂t bladu͂ vinu͂ ⁊ ſimilia ex hmōi vēditiōibꝰ. Spec. in tit. de immuni. eccle. §. j. in fine.

cxvij.

¶ Pena ignis eſt officiali q̄ ſcienter ſcribit literas q̄bꝰ ſua poteſtate dicit aliquē imunē ab oneribus. glo. ⁊ text. in. l. j. C. de immuni. non cōce. ⁊ ꝓuinciales ſoluētes tributa pꝛincipi. ſunt immunes ab hoſpitio. opera. ſalganeo. ⁊ angaria. vide glo. in l. j. C. ne ope. a colla. exigat. qd̄ nota.

cxviij.

¶ Tēpoꝛe neceſſitatis vere fame vel guerrarum licitu͂ eſt pꝛincipi imponere ſubditis ſupꝑindictum ad emendum furmentum ⁊ cetera victualia ⁊ ad vēdendu͂. tex. et glo. in. l. j. C. de ſuperindict.

cxix.

¶ Si ter citatus nō veniens qui habetur ꝓ cōfeſſo in fauoꝛē ſi vult purgare morā nō pōt. Ange. in. l. ſi poſt tres. ff. ex q̄. cau. ma. qui alleg. glo. in. l. ij. ff. de iur. fiſci.

cxx.

¶ Si cōmunitas ſoluat pꝛincipi centum omi anno/ ⁊ pꝛnceps fecerit vnu͂ de dicta ciuitate exemptu͂ q̄ ſoluebat. x. erit dānu͂ pꝛincipis qui non petet niſi nonaginta. Ange. in. l. ſi vnus. §. pe. ff. de pactis.

cxxj.

¶ Licet procuratoꝛ fiſci iuribus fiſci non poſſet nocere ex poſt facto/ tn̄ in ipſo contractu pōt. Ang. in. l. ſi nau͂t. ff. de pactis. et intellige quo ad qualitatem/ non autē donando: vt ibi dicit glo.

cxxij.

¶ Speciale eſt in fiſco vt poſſit agere et conueniri a creditoꝛibꝰ hereditarijs. Cy. in. l. cogi. C. de peti. heredi. itē ſpeciale. vt ſi ei ſit legatus vſuſfructus non teneatur ſatiſdare. gloſ. in. l. iiij. C. de vſufruc. ⁊ contra fiſcuꝫ competit querela inofficioſi teſtamenti. l. ſi heredum. C. de inoffi. teſta. ⁊ adoptiuus filius pꝛefertur fiſco. l. pe. cum glo. ff. de bo. vacanti.

cxxiij.

¶ Fiſcus agit petitione hereditatis quādo abſtulit bona ab indigno. Ange. in. l. pꝛedonis. ff. de peti. heredi. et vide Bald.

in.l.titia.C.ad.l.falci.⁊ peccat qui fundat victualia.Bar.in.l.victualia.ff.de publica.niſi ſint exceſſiua quo ad forẽſes.Bal. in.l.fi.C.de iure aur.anul.

cxxiiij.

¶Quando bona auferuntur alicui ⁊ applicantur fiſco fiſcus tenetur legatarijs ⁊ creditoribus.vide Ange.in.l. controuerſia.ff.de tranſ.

cxxv.

¶Qui iactauit velle inſtituere principẽ heredem fiſcus non poteſt vẽdicare eius bona.l.fin.ff.de teſta.

cxxvj.

¶In criminibus fiſc⁹ nõ eſt creditor niſi lata ſnia.Bal.in.l.aduerſus.C.de furtis.

cxxvij.

¶Uxor excludit collegium ⁊ fiſcũ:⁊ ſuccedit viro ⁊ econtra.l.ij.⁊ ibi Cy.C.de decurio.⁊ in cauſa vniuerſitatis ſufficit citari decuriões.Inn.i.c.fi. de maio.⁊ obe.

cxxviij.

¶Qui accipit mutuo pecuniã pncipis abſq; ſui vel deputati licẽtia punitur.⁊ ſi ſit aurea magis.punit.l.j.⁊.ij.C.de his ex pu.ra.mu.pecu.acce.vbi tex.clarus.lib.x.

cxxix.

¶Aureus ſoluitur a maſculo pro cenſu ſoluẽdo.medius aure⁹ p femina.gloſ. in rubrica.C.de anno.⁊ tribu.⁊ fiſcus nõ poteſt opponere de iure tertij. Ange.in.l.cũ ſeru⁹ quiſpiã.C. de ſeruis fugiti. vide in l.is conſequẽter.§.fi.ff.fami.herciſ.in gl.

cxxx.

¶Si aliquis puta curialis principis recepit pecuniam ab electo in preſidem vel in aliã adminiſtrationẽ vel habeat dictũ officium debet reddere quadruplũ ⁊ bona ſua confiſcantur:⁊ cingulo priuatur. tex.eſt in aut.vt indi.ſine quoquo ſuffragio.§.ſic igitur.no.bene.

cxxxj.

¶Uide ſeptem limitationes ad.l. bene a zenone.C.de quadri.pſcript. quas poſui s.in rubrica de dominis ⁊ principibus. concluſione.x.vel.xj.

cxxxij.

¶Princeps concedendo vel reddẽdo bona alicui intelligitur iura actiue ⁊ paſſiue cõcedere ſi conceſſerit omnia vel quotam bonorum.l.princeps.ff.de verb. ſig. ⁊.l.ij.C.de ſenten.paſ.ſecus ſi concedit rẽ ſingularem.glo.no.in.l.ſeruus.ff. de act. ⁊ oblig.vide Bal.⁊ Ange.in.l.ſi conſtante.§.fi.ff.ſolu.matri.

cxxxiij.

¶Publicatis bonis non publicãtur bona alij conceſſa.text.⁊ Ange.in.l.ij.C. de bonis damna.

cxxxiiij.

¶Qui defert fiſco ⁊ non probat punitur infamia ⁊ tantum debet dare fiſco.glo.in l.iij.C.de delato.niſi ex neceſſitate officij faciat.l.ij.eo.titu.⁊ qui differt fiſco habet lucrum.glo.in.d.rubrica.C.de delato.⁊.l. j.C.de his qui ſe deferunt.

cxxxv.

¶Collecta prouenięns ex eſtimo cõmunis non poteſt dici tributum q: non continet certum vt vniuerſale. Spec.in titu. de cleri.cõiuga.ver.ad huiuſmodi. ⁊ Jo. and.in.c.j.de immuni.eccle.lib.vj.ex quo Bal. in.l.neminem.C.de ſacroſanc.eccle. infert q̲ ſtatutũ non põt facere predia tributaria niſi imponat ſpeciem ⁊ qualitatem tributi.

cxxxvj.

¶Si princeps cõcedat alicui bona q̃ debent applicari fiſco nõ valet ɔceſſio niſi dicat non obſtante.gloſſ.in.l.j.C.de peti. bo.ſubla.

cxxxvij.

¶Si inueniatur theſaurus in loco ceſaris vel ciuitatis dimidia eſt inuentorum ⁊ dimidia fiſci.inſti.de rerum diui.§. theſaurus:ſecus ſi inueniatur in ſuo vel alieno niſi caſu.l.j.C.de theſaur.

cxxxviij.

¶Italia ⁊ alique prouincie habent priuilegium vt non teneantur ſoluere tributum.gloſ.in rubrica.C.de anno.⁊ tribu.⁊ ſi vnus ex heredibus non eſt ſoluendo tributum ex perſona defuncti: alij heredes tenentur inſolidum.gloſ.in.l.j.C. de anno.⁊ tribu.

cxxxix.

¶Munus patrimonij quod imponitur rebus debet imponi ſecundum formam traditam.in gloſ.in rubrica.C.de anno. ⁊ tribu.ſed munus patrimonij quod imponitur perſone pro rebus debet imponi ſm formam traditam.in gloſ.in rubrica. C.de indic.vide gloſſ.in.l.indictiones.C. de anno.tribu.

cxl.

¶Princeps pōt reuocare exemptionē ratione ingratitudinis.Bal.in.l.ij.C.de libe.⁊ eorū liber.non contra exemptos.

cxlj.

¶Burſa cōis idē eſt ꝙ fiſcus.Bar.in rubrica.C.de iur.fiſ.et an reſpublice idem ſint ꝙ fiſcus:⁊ an ſit idē camera fiſci ⁊ camera imperatoris.vide ibi Bart.⁊ officiales tenētur ſoluere collectā.glo.in.l. actores.C.de exactio.tributorum.

cxlij.

¶Deſcriptio idem eſt ꝙ incorporatio in fiſcum vt depingere arma ⁊ non debet fieri lite pendente:ſed bene pōt fieri deſcriptione res perdatur.Bar.in.l. facultates.C.de iure fiſci. Item ibi dicit Bart.ꝙ ſi in bona tanꝙ hereditaria alicuiꝰ mortui deferunt̄ in fiſcum agitur peti.⁊ heredi.ſecus ſi deferuntur vt viuentis:q: tūc rei vendi.agit fiſcus.

cxliij.

¶Reus antequam condēnetur poteſt libere adminiſtrare.vide plene Bart.in.l. poſt contractū.ff.de dona.⁊ debitores fiſci non conueniūtur ſummatim quādo eſt dubium an ſint debitores.l.hi qui fiſco.C.de cōuenieñ.fiſ.debi.

cxliiij.

¶Si in venditione rei debitorū fiſci nō ſit ſeruata ſolēnitate retractatur res cum fructibus.l.j.C.de fide inſtru.⁊ iure haſte fiſ.Et emens gabellas a principe vel a cōmunitate habet autoritatē vendendi res debitoris vectigalis.Bar.in.d.l.j.

cxlv.

¶Debitores fiſci relati in numero debitoris fiſci non poſſunt probare ſolutionē niſi per ſcripturā:ſecus ſi ſint cōtrahētes cum fiſco.vide Bar.in.l.⁊ ſi inſtrumēta. C.de fide inſtru.⁊ iure haſte fiſ.⁊ officium exactionis durat anno.glo.in.l. miſſi opinatores.C.de exac.tribu.

cxlvj.

¶Sentētia lata contra fiſcū abſente eiꝰ aduocato eſt nulla.glo.in.l.j.C.de ſentē. aduer.fiſ.lat.Et ſpeciale eſt in fiſco vt ratione partis poſſit vendere totū quando proportionabiliter maiori pretio venditur totum ꝙ pars:alias ſecus.Bald.in.l. j.C.de ven.rei fiſ.

cxlvij.

¶Leges q̄ dicunt ꝙ inter fiſcū ⁊ priuatū eſt iudex ꝓcura.ceſar. intelligunt̄ ſi ꝓcurator eſt in ꝓuincia alias eſt iudex preſes prouincie.Bar.in.l.ſi vacātia.C.de bo.vacan.qđ no.ad limita.tit.C. vbi cauſe fiſc. Et ſingulis annis de menſe Septemb. vel Octob.debet prefectus mādare preſidibus vt ſubiectis nuntient ꝙ ſint parati ad ſoluenda onera debita.glo.in.l. fin. C.de cano.largi.titu..lib.x.

cxlviij.

¶In prediјs fiſcalibus non habet locū l.ne cui.C.loc.glo.in.d.l.ne cui.

cxlix.

¶Quando theſaurus reperitur per artē magicā eſt fiſci. ſm glo.⁊ Barto.in.l.j.C. de theſau.Et quā partē lucret̄ ſe deferēs fiſco.vide Bar.in.l.ſenatis.§. ſenatus. ff. de iur.fiſ.⁊ not.in.l.j.C.de his q̄ ſe defen.

cl.

¶Conductor qui ꝑcipit fructus ⁊ ſoluit nūmos:tenetur ad tributa non dñs niſi conſuetudo aliter ſe habeat.ſm gloſ.in.l. j.C.de anno.⁊ tribu.quod eſt verū in realibus oneribus:ſed in colle.que imponūtur perſone pro rebus eſt inſpiciendum perſona cui imponitur.l.reſcriptis.§.fin. ff.de mune.⁊ hono.

clj.

¶Qui plus recolligit de fructibꝰ plus ſoluere debet in oneribus ꝙ qui minus recolligit.Et no.qñ imponuntur onera comitaten ſibꝰ minus debēt grauari q̄ plus diſtant ꝓpter onus itinerū.tex.⁊ Bart.in l.prolatis.C.de anno.⁊ tribu.Et nunquā cogitur extra prouinciā.l.nemo. C.eo.ti.

clij.

¶Exactores mittere dñt i ſcriptis ad curiā ꝑncipis:q̄d ſit exactū vel nō.l.apparitores.C.de exact.tribu.Et exactores non pñt facere exactionē ſʒ poteſtas dʒ exigere.nā officiū exactoris eſt inſtare ⁊ monere vt preſes vel p̄tor ciuitatis exigat officiū poteſtatis eſt mittere ꝑ debitoribꝰ.l. miſſi opinatores.C.de exac.tribu.qđ not. contra exactores exigentes quia poſſent accuſari de robaria niſi habeant mandatum a principe.

cliij.

¶Qui plus exigit tenet̄ ad duplū.l. j. C. de ſuperindictionibꝰ ⁊ q̄ tenet̄ facere exactionē ꝑ ꝑncipe ifra tēpꝰ ſi nō exigit cogit̄

ſoluere de ſuo. Barto.in.l.miſſi opinato-
res.C.de exactio. tributorum.

cliiij.

¶Theſaurarius tenetur facere de ſuſpe
cto cautionē ſolennē ⁊ exactores ciuita-
tis debēt ſingulis quatuor menſibꝰ ratio
nē exactionis mittere.l.j.C.de apocis pu
blicis.⁊ eſtimum nō habet effectū donec
deſignetur officialibus debentibꝰ exige-
re ⁊ ſolutio tributoꝝ nō debet probari ꝑ
teſtes.Bar.in.l.j.C.de apocis publicis.

clv.

¶An vnus poſſit cogi ſoluere onera fi-
ſco vel poſſit capi ꝓ alio non ſoluēte? Dic
ſi eſt onus perſone vnus poteſt cogi pro
alio qui non poteſt ſuſtinere illū laborē.
l.honor.§.fi.ff.de mu.⁊ hono.aut cōſiſtat
in ꝑſtatione pecunie: vel alterius rei.Et
tūc aut imponitur tale onus ciuitati ſim
pliciter aut cuilibet de ciuitate. Primo ca
ſu ꝗ non poteſt vnus ſoluere tota ciui-
tas tenetur ſoluere. Secūdo caſu vnꝰ nō
tenetur pro alio.l.j.vt nul.pro alio debi-
to:ſed forte propter defectū non ſoluen-
tiū fieret ſuperindictū:ſi vero eſt onꝰ rea-
le q pro rebus ſoluitur tributū:tunc pro
non ſoluente cogūtur aliꝫ ſoluere:ſed eis
aſſignabitur poſſeſſio pro qua ſoluit. l. j.
C.de omni agro deſer.vide Bart.in. l. ſe-
mel.C.de apocis pub.lib.x. vbi pulchre.

clvj.

¶Qui oſtendit ſolutionem triū annorū
ꝑſumitur retro onera ſoluiſſe. l. quicūqꝫ.
C.de apo.publi.⁊ ꝗ particulares exacto-
res ciuitatū exigūt debent ſoluere theſau
rario generali qui eſt in prouincia.l. j. C.
de cano.largi.titu.

clvij.

¶Collaterales q̇ ſoluūt certā partē ſuoꝝ
fructuū fiſco:nō poſſunt cōpelli ad alias
operas.l.j.C.ne opere a colla.exiga.

clviij.

¶Si tempore belli mandat princeps:vt
fiant muri vel fouee caſtro onus impo-
nitur pro mō patrimoniꝫ nō per capita.l.
per bitiniā.C.de imuni.nemi.ꝯce.⁊ ibi vi
de Bar.q̇s tenet reficere vias publicas.

clix.

¶Probandi onus incūbit officiali quod
recte eſtimauerit patrimonium ⁊ faculta
tem alterius in eſtimo.vide Barto.in.l.j.
C.de fideiuſ.lib.x.

clx.

¶Qui de nouo venit ad habitādū in ali
quā ciuitatē:vel ſub aliquo nouo dn̄io nō
tenet ad onera ꝑterita.Bar.in.l. ꝓuiden
dū.C.de decu.videi.l.incola.ff.ad munici.

clxj.

¶Licet onꝰ collecte ꝗ imponatur perſo
ne pro rebus nō poſſit imponi forēſibus
poſſidētibus in ciuitate:vel in comitatu.
l.reſcripto.§.fi. ff.de mune.⁊ hono.tn̄ fal-
lit in ciuitatibus que fecerunt predia tri
butaria propter collectas:⁊ alia onera:ita
ꝗ collecta ſit munus reale.l.fin.§.patri-
monioꝝ.ff.de mune.⁊ hono.ſcđo fallit in
ciuitatibus habētibus priuilegiū vel ſit
tm̄ tēpus cuiꝰ initiꝫ memoria nō extat. l.
hoc iure.§.ductꝰ aque.ff.de aqua quoti.⁊
eſti.vide Bart.in.l.cū neqꝫ.C.de incolis.

clxij.

¶Munus ordinatū dicitur ꝗ imponit
lege ſenatuſcōſulto vel cōſti. principis et
vacātia ſicut immunitas ſimiliter cōceſ-
ſa nō extēditur ad ordinaria.l.j.C. de va-
can.mu.patri.li.x.ſicut princeps ita adu
nantia generalis:non recognoſcēs ſupe-
riorem poteſt concedere immunitatē. l.
j.C.de excu.mu.⁊ ibi no.lib.x.

clxiij.

¶Predia ꝓpria principis vel emphyteo
ta ab extraordinariꝫs ⁊ ſordidis muneri-
bus ſunt exēpta.l.fin.C.de excuſa.lib.x. ⁊
medicus donec eſt in exercitu excuſat a
munere ꝑſona.lib.j.C.de ꝓfeſ.⁊ medicis.

clxiiij.

¶Doctores actu legētes ſunt immunes
etiā a munere ꝑſonali p̄rimoniali.tex. et
Bar.in.l.medicorū.C.de ꝓfeſ. ⁊ medicis.

clxv.

¶Fiſcus vendens rem alienam: vt alie-
nam tenetur ſeruare ſolēnitatem.de qua
per Cyn̄.in.l.fina.C.ſi aduerſ.fiſ.vbi po-
nit materiam.l.bene a zenone.C. de qua-
dri.preſcrip.

clxvj.

¶Principales conductores vectigalium
gaudent immunitate non autem condu
ctores conductorum.l.j.vbi nota.C. qui-
bus mu.except.lib.x. vide materiam mu
nerum per Barto.⁊ Ange.in.l.j.C.de mu
lie.⁊ in quo loco.

clxvij.

¶Non licet emere de bonis adminiſtra

toꝛis fiſ.l.ij.C.de ſuſcep.lib.xj.⁊ quādo fit eſtimum debet requiri ſindicus ciuitatis.l.ſuſceptoꝛes.C.eo.titu.

clxviij.

¶Puniuntur theſaurarij qui pecuniam deputatam doctoꝛibus legentibus conuertunt ad alios vſus. vide Bart.in.l.fi. C.de his que ex publi.col.

clxix.

¶Qui poꝛtant res pꝛincipis non debēt ſoluere pedagium.l.licitatio.§.res. ff. de publi.⁊ Bart.in.l.j.C.de inſtru.auri.cela. licet ſecus in ciuitate vt ibi.

clxx.

¶Si comitatenſis facit a magnatevel ciue emere rem pꝛo eis ſub ficto titulo: vt non ſubſit oneribus dicta res empta publicatur fiſco.l.j.C.de nauibus nō excu.⁊ ibi Bar.⁊ quantū metallarij ⁊ fodientes metallum debeāt ſoluere fiſco.vide.l.j.cū ſequenti.C.de metal.

clxxj.

¶Si nauis pꝛopter tempeſtatem maris vel padi peruenerit ad poꝛtum nō debet ſoluere datiū.l.j.C.de naufrag. quod not.

clxxij.

¶Populus liber qui non recognoſcit ſuperioꝛem in tēpoꝛalibus habet iura regalia.Bar.in.l.quidam conſulebant.in fin. ff.de re iudi.⁊ ideo talis ciuitas poteſt vēdere ſine autoꝛitate ſuperioꝛū cū conſilio generali.Bart.in.l.iij.C.de ven.re.ciui.et qualiter ciuitas citetur vide Barto.in.l. j.C.de iure reipu.

clxxiij.

¶Si pꝛinceps vendit gabellā eam non poteſt auferre publicano.Bal.in.l.j.C. de admi.reipu.ſicut quādo pꝛiceps vel ciuitas vendidit non debet recedere ab emptione licet poſtea cōferatur maius pꝛetium ab alio.l.j.C.de ven.re.ciui.

clxxiiij.

¶Deriuans ſcienter aquam ex publica aqua conducta ad fundum ſuumꝰ pꝛiuatur fundo ſuo. l. ſi quis decetero. C. de aqueductu.

clxxv.

¶Qui cōfugit ad alterius patrocinium vel vendit/vel aliud facit in fraudem vt non ſuſtineantur onera:ſi ſit nobilis puniatur pena.c.librarum auri:ſi autē non ſit nobilis:tunc punitur in publicatiōe bonoꝛum ⁊ contractus eſt nullꝰ ⁊ puniatur tabellio ⁊ perſonata.l.j.C.vt nemo ad ſuum patro.lib.xj.

clxxvj.

¶Sentiens ſe grauatū in eſtimo poteſt petere.ifra annū.vt exgrauetur.l.q̇ ſe grauatos.C.de cenſi.⁊ pꝛiua.

clxxvij.

¶Inſtitutus heres a debitoꝛe ciuitatis vel pꝛincipis repudians hereditatē pꝛiuatur omnibus bonis quocunq; ti. acqſitis a teſtatoꝛe.l.heredes.C.ꝺ omni agro deſerto.⁊ ibi Barto.

clxxviij.

¶Agrum tributarium deſertū quilibet pꝛopꝛia autoꝛitate poteſt vendere:ſed dominus poſt biennium poteſt recuperare.l.qui agros.C.de omni agro deſerto.

clxxix.

¶Officialis pꝛincipis puta referēdarius in Lombardia vendens gabellas nō poteſt facere pacta inſolita.l.j. C. de paſcu. pub.lib.xj.⁊ ibi Bar.

clxxx.

¶In cauſis fiſcalibus ſeruādus eſt oꝛdo iur̄.Bar.in.l.j.C.conduc.⁊ pꝛocu.lib.xj.

clxxxj.

¶Fiſcales poſſeſſiones non tenētur ad onera extraoꝛdinaria.l.j.C.de pꝛiuile.domi.Auguſti.

clxxxij.

¶Frater vel filius fratris cōdemnati ad moꝛtē excludūt fiſcū ⁊ habet locū aut. bona dānatoꝛū.C.de bo.dā.⁊ ita conſuluit Bal.vt ipſe refert in.l.ij.C.q̇ teſta.fa.poſ.⁊ hoc anno.Mccccxlv.dum legerem in ſtudio Senenſi.d.l.ij.defenſaui hāc partem tanq̄ humanioꝛem ⁊ equioꝛem.

clxxxiij.

¶Theſaurariꝰ deputatꝰ ad ſoluēda ſalaria debet ſua manu ſoluere nō p̲ ſubſtitutū.l.iubemꝰ.⁊ ibi Barto. C. de eroga.militis annone.li.xij. Et theſaurariꝰ negligens ad ſoluendū ſalariat.puta ſtipēdiarijs vel doctoꝛibꝰ tenet ad intereſſe eoꝛū. d.l.iubemus.⁊ ibi Bart.quod not.q2 aliquando accipiūt ſtipēdiarij ꝓpter neceſſitatem ad vſuras pecuniam.

clxxxiiij.

¶Princeps in oī ciuitate dz hr̄e duos tabellarios quoꝛū vnꝰ ſit ratiociniū arte fiſcalis.aliꝰ ſuper ti.largitiōibꝰ.i.ſup̲ his q̄

donant̄ pꝛĩcipi.l.iij.C.de mune. li.xij.

clxxxv.

¶Dioceſani publicent ſententiã excõicationis contra exigentes datia vel pedagia a perſonis eccleſiaſticis pꝛo pꝛopꝛijs rebus quas non negotiandi cauſa deferunt.text.in cle.fi.de cenſi. Notẽt pꝛincipes ne exigant a perſonis eccleſiaſticis.

clxxxvj.

¶Fiſcus pꝛefertur ſubſtituto q̃n ſubſtitutus eſt indignus. Bar.in.l.j.ff.de vulg. et pupil.in pꝛimo effecto ſubſtitutis vulgariter.et vide Bart.in.l.ſi ſequens.ff.ad ſille.quem defenſaui contra Ang.et ſcripſi in.l.j.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.in recolle.Senen̄.

clxxxvij.

¶Inſtantia cauſarum fiſcalium nõ clauditur triennio.tex. et gloſ.in.l.pꝛoperandum.in pꝛinci.C.de iudicijs.

clxxxviij.

¶Fiſcus ſuccedens in ſpe conditionali non tenetur implere adueniente conditione. vide Bal. in.c.hic poteſt eſſe titulus qui ſucceſſit te. Et vide vnum aliud d.Bal.in.l.j.C.ne ex delic.defuncto.

clxxxix.

¶Licet conductoꝛ pꝛedioꝛũ ceſaris excuſetur a muneribus ciuilibus vt tutele t̃n nõ excuſatur conductoꝛ pꝛedioꝝ fiſcaliũ. text.⁊ gloſ.in.l.coloni.C.de excu.tuto.

cxc.

¶Mulier non ſuccedit in conductione vectigaliũ. Albe.in.l.adeo.ff.pꝛo ſocio. q̃ dicit ita fuiſſe iudicatũ.per gloſ.ibi.

cxcj.

¶Si officialis non reddiderit rationẽ ⁊ non reſtituitur reliqua fiſco vel pꝛincipi pꝛeſumitur dictatꝰ ex bonis fiſci vel pꝛincipis vel ſi emerit pꝛedia pꝛeſumitur ex bonis fiſci.ſecus ſi reddidit rationẽ ⁊ ſoluit.ſm Bal.in.c.j.de cõtrouerſia inueſti. feu.inter do.et fide. Et ſic no.limit. ad gl. in.l.facultas.C.de iure fiſci.⁊ no.Jaco.de bel. in.d.c.j. qui ait ꝙ ſi reperiũtur bona pꝛincipis vel fiſci penes officialeƷ pꝛeſumitur ſubtracta niſi pꝛobetur contrariũ.

cxcij.

¶Speciale in fiſco ꝙ agens contra empt oꝛẽ fiſci adeat iudicẽ fiſci non emptoris.tex.⁊ ibi Ange.in repetitione.l.j.C.de fide inſtru.⁊ iur. haſte fiſcalis.lib.x.

cxciij.

¶Deuolutio bonoꝛũ in fiſcũ non facit fiſcũ heredẽ q̃n auferuntur bona vt ab indigno ⁊ applicantur fiſco.l.ex facto.§. iulianus.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ ibi Ange.et Bal.in.l.iij.C.ad.l.falci.

cxciiij.

¶Securitas alicui data a pꝛincipe non extẽditur ad debitũ fiſcale niſi id expꝛeſſe dicatur.§.publicanoꝛũ.in aut. de mã. pꝛin.⁊ conſuluit Bald.conſilio incipiẽte Jacobus theſaurarius.⁊ vide Ange.cõſilio.ccxxx.vbi pulchꝛe ⁊ in exac.tribut.nõ poteſt opponi exceptio compẽſat.l.aufertur.§.qui compẽſa.ff.de iure fiſci.

cxcv.

¶Ubicunq̧ ex pena ſtatutoꝛũ imponũtur pena moꝛtis nunq̃ publicant̄ bona condẽnati niſi expꝛeſſe ita caueatur a ſtatuto licet al's de iure cõmuni ſecus. Bal. in.l.ij.C.qui teſtamẽ.face.poſſunt. ⁊ Ange.in aut.bona damnatoꝛũ.C. de bo.dãna.et ita conſului in ciuitate Senarum contra fiſcum.

cxcvj.

¶Pꝛiuilegium fiſci poteſt cedi.l.fi.C. de pꝛiuile.fiſ.⁊ ibi Barto. ⁊ fiſcus habẽs tacitã hypothecã anterioꝛẽ pꝛefertur habẽti poſterioꝛẽ expꝛeſſam. Cy.in.l.ſi fundũ. C.qui po.in pig.hab.

cxcvij.

¶Quod vulgo dicitur criminalem eſſe cauſam quãdo pena applicatur fiſco habet locũ quando pena infertur ex accuſatione aliqua:ſecus ſi aliqua actione ageretur nomine fiſci vt petitione hereditatis quia tũc eſt ciuilis.l.j. ⁊ per totũ titulum.ff.de iure fiſci. ſm Bart.in.l.pꝛetoꝛ. in pꝛincipio.ff.de ſepul.vio.

cxcviij.

¶Habens pꝛiuilegiũ immunitatis liberoꝛum non perdit pꝛiuilegium licet poſt pꝛiuilegiũ aliqui deceſſerint liberi. Joã. and.in.c.decet. de re iudica.in mercuria. lib.vj. No. q: obtinui in cauſa illoꝛuƷ de caſate in ciuitate laudenſi. Cũ illu.d.Mediolani qui cõceſſerat pꝛiuilegiũ immunitatis ⁊ poſtea duo ex liberis deceſſerũt.

cxcix.

¶Si referendarius fuiſſet negligens in ſuſcipiendo idoneos fideiuſſoꝛes pꝛo vectigali. pꝛincipis a publicanis tene=

tur ad omne intereſſe.vt not. in.l.fi.C.vt in poſſeſ.lega.

cc.

¶ Quantum ad effectū bonorū confiſcatorum preuentio ſit lite conteſta.Bal. in l.ſi plures.ff.de lega.j.⁊ vide Ange.in.l.ſi quis poſtq̄.ff.de iudicijs.

ccj.

¶ Tres ſunt cauſe principales ex quibꝰ hereditas aufertur ⁊ fiſco applicatur.primo quando non vlciſcitur necē defuncti niſi eſſet pater qui occidiſſet teſtatorē:qr filius heres nō tenetur accuſare patrem ſuum.ſm Alberi.in rubr.de his quibꝰ vt indi.ſcđa cauſa eſt.qñ teſta.dicit nullum vel falſum.l.j.⁊.ij.C.de his quibꝰ vt indi. tertia cauſa eſt qñ accōmodatur fides tacite de reſtituendo incapaci.l. hereditas. C.de his quibus vt indi.

ccij.

¶ Ubicunq̄ contēplatione tertij quis iudicatur indignus id applicatur illi tertio non fiſco.l.plurale.C.de leg.⁊ Ang.in l.j.C.de his quibus vt indig.

cciij.

¶ Pena aſſeſſoris eſt vt ablata in quadruplum reſtituat qđ quadruplum diuiditur inter fiſcum et ſpoliatum.caſus in.l. conſiliarios.C.de aſſeſſo.

cciiij.

¶ Negotiatores in curia principis ſunt immunes vt purperarius et veſtiarij ⁊c. vt.l.negotiatores.C.de excu.mune. et q̄d iuris in ꝓcuratore ceſaris.vide.l.j.C.e.ti.

ccv.

¶ Qui dat pecuniā vt non ſubeat onus pu.perdit pecuniā ⁊ ſubdit onus.gloſ.et tex.in.l.illud.C.de excu.mune.

ccvj.

¶ Fiſcus eccleſie romane eſt vbicūq̄.ſm Bal.in.l.hereditas.ff.de here.inſtit. ⁊ vide Bal.in rubrica.ff.de re.diui.

ccvij.

¶ Ueneti ⁊ Januenſes ex inueterata cōſuetudine habent maria diſtincta ⁊ imponunt gabellas nauigantibus ⁊ habēt iura fiſcalia.ſm Bal.in rubri.ff. de re.diui.⁊ in.l.pe.C.de con.inſti.

ccviij.

¶ Publicani tenentur oſtendere librum eorū vt vſurarij.cle.j.de vſur.ſm Bald.in l.diſſolute.C.de condi.ſine cauſa.

ccix.

¶ Quando teſtator metu coactus eſt ad inſtituendum aliquem:hereditas applicatur fiſco. Bart.plene in.l.fi.ff. ſi q̄s ali. teſt.prohi.⁊ Bal.in.l.j.C.eo.et hodie vſure non debētur fiſco.qr ſunt prohibite:vt no.in aut.ad hec.C.de vſur.⁊ ſm Bal. in l.cunctos populos.C.de ſum.tri.⁊ fi. cat.

ccx.

¶ Qui ſuffragio habent dignitatē non gaudent immunitate.gloſ.in.l.eos.C.de excu.mu.lib.x. ⁊ fiſcus cui applicatur hereditas nō tenetur vlciſci necem defuncti.gloſ.in.l.recuſare.§. ſi fiſco.ff. ad treb. et quando hereditas transfertur ad fiſcū tenetur fiſcus ad legata.⁊ fideicō.l. marcellus.§.fi.ff.ad treb.l.iij.C.ad.l.falci.

ccxj.

¶ Cubicularij principis qui cuſtodiunt lectum principis habēt immunitatem. vide text.in.l.maximaruz.C.de excu.mu. libro.x.

ccxij.

¶ Ubicunq̄ inſtituitur incapax ſine culpa eius hereditas non applicatur fiſco ſed venientibus ab inteſtato:puta ſi palam pater inſtituit ſpurium.Barto.in.l. hereditas.C.de his quibus vt indig.⁊ in l.fi.C.eo.titu.et fauore fiſci quis compellitur cōtrahere.l. cottē.§.fi.ff. de publica.

ccxiij.

¶ Si frater minor tranſeat ad epiſcopatum vel aliam regulam que poteſt in cōmuni habere non recuperat bona alij q̄ſita q̄ fiſco.ſm Barto.in vlti.libro minoricarum.facit qđ no.in.l.gallus.§. ⁊ qđ ſi tantum.ff.de libe.⁊ poſthu.

ccxiiij.

¶ Maior theſaurarius principis qui in hac ciuitate Senenſi in qua deo dāte pſiciam hoc opus inceptum Papie a.iiij. annis appellatur camerlingus gabelle in cuius burſam regulariter veniunt omnes introitꝰ principis habet officiū primipilatus.ſm Ange.in.l.j.C. de priuile. fiſci.ex quo ſequitur q̄ filij eiꝰ ſunt obligati fiſco:licet non ſint heredes patris.l. fin.C.de primipilo.lib.xij. et bona vxoris data in dotē marito primipilo ſunt obligata fiſco.l.ſatis.C.in quibus cau.pignꝰ tacite contrahatur. nō autē ꝓpria bona vxoris.tex.et gloſ.in.l.j.C.de priuile.fiſ.et

impeditur confirman.donatio facta vxo=
ri a; pzimipilo.l. ſi nō verum.C. de dona.
inter virū ⁊ vxo.

ccxv.

¶Heres tenetur liberare predium quod
debet tributū fiſco.glo.in.l.iij.C. de lega.
⁊ ſpecialiter in fiſco quando vendit here=
ditatē vt nō teneat creditozi niſi in ſubſi
diū.tex.⁊ gl.in.l.j.C.de here. vel actio.vē.

ccxvj.

¶Cedens bonis licet excuſetur ab oneri
bus realibus non tñ a perſonalibus pu=
ta a cuſtodia ciuitatis quā perſonaliter
poteſt.gloſ.in.l.j.C. de ſenten. que pzo eo
quod intereſt.

ccxvij.

¶Fiſcus non poteſt in ius vocari niſi ve
nia impetretur.gloſ.et Bal.C.de quadri.
pzeſcrip.in.l.bene a zenone.

ccxviij.

¶Ciuitas habens iura imperij vel con=
ceſſa vel pzeſcripta poteſt alienare rē ſub=
diti irreuocabiliter. Bal. in pzoemio de=
creta.vide Bar.in.l.ſi procuratoz.ff.de iu
re fiſci.no.quia facit ad.l. bene a zenone.
C.de quadri.pzeſcrip.

ccxix.

¶Fiſcus non poteſt in integ.reſtit. pzo=
pterea cū rex Francie nomine fiſci pete=
ret in integ.reſti.dictū fuit nō poſſe. Cy.
in.l.reſpublica.C.ex quib⁹ cauſ.ma.vide
ibi doc.qui tenent cōtrariū ⁊ qualiter di=
uidātur onera. vide plene per Alberi. in
rubzica.ff.de mune.⁊ hono. ⁊ per Barto.
⁊ Ang.in.l.j.C.de rela.⁊ in quo loco.

ccxx.

¶In legato annuo debet ſolui gabella il
lius anni gabellatozib⁹ illius anni quo=
rum eſt gabella.glo.in.l. in animalibus.
C.de lega.quam vide.

ccxxj.

¶Ius deliberādi tranſmittitur in fiſcū.
Bal.in.l.ſi quis mihi bona.§. ſi quis pla
ne.ff.de acquirē.here.quod no.bene pzo=
pter bannitos in ere ⁊ in perſona.

ccxxij.

¶Princeps in cauſa fiſcali eſt iudex cō=
petens inter duos priuatos ſicut pzeſes
pzouincie: tamen quando queſtio inter
pziuatos dependet a queſtione feudali
pzocuratoz fiſci erit competens iudex.l.
cum vendente.C.vbi cauſe fiſca.⁊ Barto.
in.l.cum eozū.C.de ſenten.et interlo.om.
iudi. ⁊ inter fiſcū et pziuatū ſiue actoz ſit
fiſcus ſiue reus ſemper pzocuratoz fiſci
eſt iudex.eo.ti.C.vbi cauſe fiſcalis.

ccxxiij.

¶Fiſcus cedēs iure ſuo intelligitur etiā
cedere pziuilegiuz fozi pzopzia cauſa erit
agitāda corā pcuratoze ceſaris. Bal.i.d.
l.cū eozū. et exceptio excuſſionis hʒ locū
contra fiſcum.l. moſchis.ff.de iure fiſci.

ccxxiiij.

¶Qui pcipit fructus tenetur ad onera
⁊ tributa.Bal.in.l.pzedia.C. de fideicom
miſſa.

ccxxv.

¶Neqꝫ p̄ debito publico poteſt mulier
detineri.Bar.in.l.ij.C.de exactio.tribu. ⁊
de iuribus fiſca. vide pulchze Bal. in.l.j.
C.de heredi.vel actio.ven.

ccxxvj.

¶Si fiſcus non velit bona depoztati vi=
uo etiam depoztato ſuccedentes ab inte
ſtato habebunt. gloſ.in.l.ea ſola.ff.de re=
gu.iur.⁊ in.l. eam quam.C. de fideicom=
miſ.vide nota.per Bart.in.l.certa fozma.
ff. de iure fiſci.et iſte eſt caſus in quo de=
poztatus habet heredē alioquin decedē=
te depoztato in depoztatione non poteſt
in illis habere heredem imo deueniūt in
fiſcum ſi velit. et ita intelligunt.l.ij.C.de
bono.pzeſcrip.

ccxxvij.

¶Per confiſcationem bonozū licet pzo=
pzie fiſcus non ſit heres tamen quaſi ex=
traneus heres iudicādus eſt.hoc pzoba=
tur in.l.non intelligitur.§.cū ex cauſa.in
gloſ.in verbo pertineat.de iure fiſci.iun=
cta gloſ.in.l.j.C.de bonis libe.⁊ Bart.in
l.eū qui.ff.de inter.et relega. ergo in fiſcū
tranſeunt iura actiua ⁊ paſſiua.Bal.in.l.
tam mandantis.C.de non nume.pecu.et
per Bal.in rubzica.C.de penis.

ccxxviij.

¶Bannitus cuius bona ſunt confiſca=
ta non tenetur ad onera ⁊ collectas cum
nō recipiat fructus.l.hactenus.ff.de vſu=
fruc.⁊ per Bal.in.c.j. per quos fiat inue=
ſtitu.nec poteſt ſubire onus cui eſt anne
xa dignitas.imo punitur conferens bā=
nitis.l. qui cum vno.§. inſulam.ff. de re
milita.Bald.in.l. caſſius.ff. de ſenato. et
nota.in.l.j.C. de reis poſtulā. niſi hoc ſit

odioſum bannito et vtile reipublice ſm Bal. in. l. ſi quis ſolidū. ff. de heredi. inſtituen. ſed ſi contra rebannitum bene admittitur. l. qui origine. §. ſi in metallum. cum nota. per Bart. ff. de mune. et hono.

ccxxix.

¶ Statutū diſponens ꝙ de cōtractu ſoluatur gabella publicano nō intelligitur de contractu reciſo. Cy. in. l. fin. §. ſed noſtra. C. cōia delega. ⁊ ibi Bal.

ccxxx.

¶ Neceſſe eſt prius excuti fiſcū qui ſucceſſit loco debitoris priuſq̄ cōueniatur fideiuſſor hodie. licet olim ſecus. text. eſt in. l. non recte. coniuncta auẗ. ſua. C. de fideiuſſo. et eodē modo prius fiſcus q̄ extraneus poſſeſſor. ⁊ hanc ſimilitudinem facit. gloſ. in auẗ. hoc ſi debitor. C. de pig.

ccxxxj.

¶ Satur dicto cum iuramēto portantis q̄ui dicit portare pro vſu ſuo. vt non ſoluat vectigal. gloſ. in cle. fin. de cenſibus. Bald. in auẗ. habita. C. ne filius pro pa. not. contra dacianos ⁊ publicanos.

ccxxxij.

¶ Ciuitates vel principes qui non recognoſcunt ſuperiorē de facto habent regalia ⁊ dicuntur procuratores in rem ſuā. ſm Bart. in. l. cūctos populos. C. de ſum. trini. ⁊ fide catho. et vide Bal. in. l. ij. C. de here. vel act. ven.

ccxxxiij.

¶ Titius habens bona in dominio Venetorū ⁊ illu. d. ducis Sabaudie fuit condēnatus in confiſcatione omniū bonorū certe non habet locū ius accreſcendi fiſco illuſtriſſimi dn̄i Ducis: licet fiſcus Venetorū repudiet hanc confiſcationē bonorū q̄r fiſcus non eſt proprie heres. ſm Bald. in. l. j. C. quando non pet. partes. ⁊ facientes ſimulatas factiones cōtra fiſcū puniūtur. gloſ. ⁊ tex. in. l. j. C. vt nemo ad ſuum patro. q̄d no. contra magnates.

ccxxxiiij.

¶ Prelatus poteſt imponere penam pro delicto ſi faciat cauſa correctionis: puta quare timeatur magis pena pecuniaria q̄ ſpiritualis. c. delicto. de offic. ordi. ſed ſi faciet cauſa auaritie non licet. c. licet. de penis. ⁊ ibi plene per docto.

ccxxxv.

¶ De proprio patrimonio clericus non tenetur ſoluere gabellas laicis. not. in. c. fi. de vi. et hone. clerico. amplius ſi bona eccleſie deferuntur ad certum locū cauſa negotiationis nō tenetur ſoluere gabellam. ſm Federi. conſi. cc. q̄d no. ad limitationem. c. quāquā. de cēſibus. ⁊ no. Abb. ſiccu. in. c. fi. de vi. ⁊ hone. cle.

ccxxxvj.

¶ Nota qualiter imponatur collecta q̄r debemus inſpicere cauſā: ſi imponitur pro cauſa que inſpiciat onus cōmunitatis pro viribus patrimonij: tunc imponitur per ſolidū ⁊ libram: non per capita: ſi autē inſpiciat cauſam perſonalē tūc imponitur per capita. ſm Barto. in. l. iij. §. actor. ff. de re iudi. et Bal. i auẗ. defuncto. C. ad tertul. ⁊ Bald. in. l. etiam. C. de execu. rei iudica.

ccxxxvij.

¶ Speciale eſt in fiſco vt reus teneat edere inſtrumentū ad fundandā intentionē ſuā. ſ. ipſius agentis. l. iij. §. de eden. ⁊ no. in. l. j. C. eo. titu.

ccxxxviij.

¶ Quicquid eſt fiſci eſt ceſſans: ſed non cōuertitur. vnde regnum Boemie quod eſt ceſareum. non eſt fiſci. ſm Ange. in. l. bene a zenone. C. de qua. preſcr. ⁊ dicit ibi Ange. ꝙ non valet inſtrumentum ceſaris ſine ſignis que conſueuerunt apponere imperatores: videlicet literas groſſas cum lineis.

ccxxxix.

¶ Regulariter ab inteſtato poſt vxorem admittitur fiſcus in quacūq̄ ciuitate q̄s decedat nō relictis agnatis neq̄ cognatis vſq̄ ad decimū gradū neq̄ aſcendentiū neq̄ deſcendentiū. l. j. C. de bo. vacan. no. in. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor. fallit in nauicularijs. ſecūdo in criminalibus. tertio in cohartalibus. quarto in fabricenſibus. i. facientibus arma. l. j. ⁊ per totū illū titu. in quo reperiuntur fall. C. de heredi. decurio. nā: collegiū ſuccedit collegiato excluſo fiſco. Ange. in. l. nutritoribus. cum ſua auẗ. C. com. de ſucceſſ. vide Dy. in tractatu ſuo de ſucceſ. ab inteſta.

ccxl.

¶ Si imponitur collecta forēſi et poſtea efficiatur ciuis nō tenetur ſoluere. Bal. in. l. pe. C. de fideicom.

ccxlj.

¶ Priores ciuitatis vel preſes nõ poſſunt remittere penas que applicãtur fiſco vel priuato imo.requiritur conſenſus princi pis vel conſilij generalis ciuitatis.Bald. in.l.preſes.C.de tranſac.vide Barto.in.l. ambitioſa.de decretis ab ordine facien.

ccxlij.

¶ In penis fiſcus habet cauſam lucratiuam non oneroſam .l.apud celſum .§.de autore.ff.de excep.doli. nota propter ſcripta in.l.meuius.§.duorum.ff.de leg.ij.et colligere pedagium non eſt ſeruitus..vide Bal.in.l.ſi preſes.C.de conditio.inſer.

ccxliij.

¶ Poſt quadriennium non admittitur fiſcus bonis vacantibus.l.j.C.de quadri. preſcrip.

ccxliiij.

¶ Alienatio que fit a delinquente in coniunctum cui poteſt imperare preſumitur in fraudem fiſci. Bald.in.l.ſi quis poſthac.C.de bo.damna.⁊ ibi.Bal.ponit multa pulchra.

ccxlv.

¶ Siquis poſſederit biẽnio predia tributaria videtur cenſualia vacantia biennio acquirit dominiũ.l.qui agros.C.de omni agro deſerto.Barto.in.l.rẽ que. nobis.ff. de acqui. poſſeſ.et Ange.in aut.niſi.C.de bonis vacan.

ccxlvj.

¶ Caſus ſpecialis eſt in fiſco vt debitor exigatur ante diem.l.j.C.de cõdi.ex lege. ſecũdum Cy.in.l.j.§.exactio.C.de rei vxo. actio.

ccxlvij.

¶ Incorporatio in fiſcũ eſt quedam executio facti quando fit deſcriptio ad incorporañ.puta ponẽdo ſigna principis. ſm Barto.in.l.j.ff.de ventre in poſ.mitten.et accuſans quem non ſoluiſſe fiſco tenetur probare. Bald.in repetitione.l.cum mulier.ff. ſoluto matrimonio.

ccxlviij.

¶ In cauſa fiſci etiam ciuiliter agitur et proceditur per inquiſitionem. Bald.in.l. j.C.de here. vel actio.ven. vbi pulchre loquitur et per Ange.in repetitione.l.ſi vacantia.C.de bonis vacan.

ccxlix.

¶ Quando collegium deſtruitur et reprobatur a principe bona eius tanquam vacantia pertinẽt ad fiſcum.ſecus ſi omnes de collegio moriantur quia debet renouari collegium ſm Angel .in.l. ſicut. .§.j.ff.qđ cuiuſq; vniuer.nomi.vide Bar. in.l.fi.C.de colleg.illicitis.

ccl.

¶ Tacita hypotheca tẽpore anterior prefertur expreſſe poſteriori in fiſco.l.j.C.rẽ alie.ger. Dy.in.c.qui prior.de reg.iur.in vj.Cy.in.l.ſi fundum.C.qui po.in pigno. habe.licet gl.dubitauerit in.l.ſi pignus. C.qui po.in pig.habeã.⁊ vide conſilium Rapha.fulgo.ita conſulentis.

cclj.

¶ Quando tacita fides accommodatur teſtatori vt reſtituatur hereditas incapaci:puta.ſpurio fiſcus aufert hereditatem vt ab indigno.fallit in filio et ſeruo et in eo qui ſe defert. tex.⁊ gloſſ.et Bal.in.l.iij. C.ad.l.falci.

cclij.

¶ Ubi accuſatur quis propter bona publicanda interim pendente lite debet ali de bonis.l.ait pretor §.ſi fundus.ff.de iure deliberan.ſm Alberi.in.l.fina.de ordi. cognitio.vide vnum bonum verbũ Bar. in fiſco in.l.ꝑtor in principio.ff. de ſepul. violato.

ccliij.

¶ Quando hereditas applicatur fiſco an valeant legata ſi hereditas non adeatur ab indigno.gloſſ.Bald.ꝙ ſic in.l.eã quã. C.de fideicommiſ.licet Barto.ibi contrarium teneat.⁊ Angel.in.l.recuſare.§.ſi fiſco.ff.ad trebel.vide Bart.in.l.fina.de his quibus vt indignis.

ccliiij.

¶ Antentica bona dãnatorum.C.de bo. damna.non habet locum quando ſolum perditur ſtatus vel ſolum perduntur bona ſecundum Bald.in.d.aut.⁊ vide Bar. in.l.j.ff. eo. tit.et titulus de requirendis reis non eſt correctus quando per contumaciam fit annotatio bonorum ſecũdũ Jaco.butri.Bald.in dicta antentica:licet Angelus ibi cõtrarium teneat et equius forte.

cclv.

¶ Speciale eſt in fiſco vt re ipſa contrahatur mora. gloſ.no.in.l.cum quidam.§. fiſcus.ff.de vſur.in verb.inferunt.

cclvj.

¶ Pene datiorũ applicantur publicano. Bald.in.c.j.§.fina.de feu.cogna.

cclvij.

¶ Contra hereticum defunctum poteſt procedi et bona applicantur fiſco.c.accu ſat.§.in eo.de hereti.

cclviij.

¶ Is cui bonis eſt interdictum a lege vt propter crimen leſe maieſtatis heres inſtitutus non poteſt adire hereditatẽ ſed fiſcus.gloſſ.in.l.mutuum.§.fina.ff.de acqui.heredi.

cclix.

¶ In fiſco res ſuccedit loco pretij:in ſubſidium ſunt eccleſia ꝛ minor.Bald.in.l.ſi eum ſeruum.ff.ſi cer.pe.et vide notata in.l.ſi vt proponis.C.de rei vendi.

cclx.

¶ Speciale eſt in fiſco vt res inter alios acta proſit.gloſſ.in.c.penul.de re iudica.

cclxj.

¶ Procurator vel aduocatus fiſcalis poteſt procur.ſeu poſtulare contra fiſcum pro patre filijs et pupillis: quorum ſunt tutores.l.penul.ff.de poſtul.

cclxij.

¶ Uitium litigioſi non impedit confiſcationem.text.ꝛ ibi Ange.in.l.ſi conſtante.§.fi.ff.ſolu.matri.

cclxiij.

¶ In confiſcatione bonorum non veniũt bona prohibita alienari vt emphyteoſis vel feudum ẜm Bart.in.l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dam.infec.vide Bald.in.l.j.C.de bo.lib.

cclxiiij.

¶ Licet emptor qui emit a fiſco preciſe teneatur ſtare colono.l.fin.ff.de iure fiſci.et expellẽs perdat ius ſuum.l.cognouimus.C.de colo.ꝛ mancip.lib.xj.tamen ipſe fiſcus emens non tenetur ſtare colono.l.diuortio.in prin.vbi Bald.ff.ſo.matrimo.ꝛ fiſcus habet priuilegium adiectionis in diem.ẜm Bar.in.d.l.fi.

cclxv.

¶ Poſſeſſio et proprietas impedit incorporationem non autem obligationẽ.ẜm docto.maxi.Bal.in.l.ſi marito.in prin.ff.ſolu.matri.et ibi vide quando bona proueniunt ad fiſcum an teneatur fiſcus:quia aut ſub nomine quote ꝛc.l.princeps.ff.de verbo.ſignifica.

cclxvj.

¶ In rebus commiſſis in fiſcum vel vacantibus licet transferatur dominium in fiſcum: non tamen transfertur poſſeſſio niſi apprehendatur. gloſſ.in.l.cum duobus.§.idem reſpondet.ff.pro ſocio.ꝛ Gui.in aut.ſeruis.C.de epiſ.ꝛ cleri.

cclxvij.

¶ Iura que non tranſeunt niſi ad filios non confiſcantur.l.inſulam.in prin.vbi Bal.ff.ſolu.matri.

cclxviij.

¶ Saluus conductus conceſſus a principe ꝙ a creditore nõ poſſit quis moleſtari non extenditur ad creditorẽ ratione delicti.ꝛ ſecuritas alicui data non ſe extendit ad debitum camere fiſca..vide contra in ti.de priuilegio ꝛ reſcripto.in ¶cõclu.xiiij.

FINIS.

¶ Dominus Martinus laudenſis venit Papiã ad legendum anno.Mccccxxxviij.in mẽſe Julij ꝛ legebant ſecũdã partẽ.ff.veteris.et incepit legere.§.ſi duobus vehiculum. in.l.ſi vt certo.ff.commo.receſſitqꝫ ex illo ſtudio.ꝛ iuit Senas legẽdum de menſe Octobris.Mccccxlv.incipitqꝫ ibi legere ſecundam partem codicis.

¶ Explicit tractatus de fiſco.

¶ Sequitur tractatus de cardinalibus.

¶Tractatus de cardinalibus.

IN primis ꝙren
dum putaui vtrum
cetus cardinalium
ſine papa poſſint
creare cardinalem?
Hugo in.c.nullus.
lxxix.diſt.quē refert
⁊ ſequit̄ Hoſti.in.c.
licet.de elect.in ver.
ſed nunqd cardinales.ait ꝙ ſic:q: ſi poſ=
ſunt creare papam/ergo et cardinalē.qđ
eſt minus.Sed cōtrarium cōmuniter te=
netur ꝙ ſolus papa et nemo inferioꝛ eo
creat cardinalē.ſm glo.q̄ incipit repꝛoba
tur.in clemen.ne romani.ꝑ tex.quaſi ex=
pꝛeſſum in ver.irritum.de elect.Idē dicit
Guil.durā̄.⁊ refert Archi.in dicto.c.nul=
lus.nec obſtat argu.Hoſtiē.q: rñ.nō eſſe
neceſſariā cōſequētiam.nam capitulum
creat epiſcopū/nō tamen poteſt creare re=
ctoꝛē/nec ſoliꝰ epi collationē ſpectātia.c.j.
ne ſede vacan.lib.vj.vel aliter reſpondeo
ſm Cardi.floꝛen.in dicta clemē.ne roma
ni.ver.quarto opponitur ad idez qđ qui
pōt plus ⁊c.hoc eſt verū in eodem genere
potētie ⁊ quādo minus cōtinetur ſub plu
ri:alias nō:de quo in regula plus.de reg.
iur.lib.vj.ſed caſu noſtro poteſtas crean=
di papam ⁊ poteſtas creandi cardinalem
non eſt eiuſdem generis nec vnū cōtinet̄
ſub alio ergo ⁊c. Queritur vtrū certꝰ ⁊ ta
xatus numerus ſit dominoꝛum Cardi=
naliū de iure?quidā dicūt ꝙ debent eſſe
lxx.quemadmodum fuerunt diſcipuli do
mini noſtri ieſu chꝛiſti etiaz cum tot ſint
lingue.tu dic ꝙ a iure non reperitur ta=
xatus numerus certus ideo relinquitur
arbitrio domini noſtri pape.arg.c.de cau
ſis.de offi.deleg.et.l.j.in fi.ff.de iure deli=
be.aliquādo namqꝫ fuerunt domini Car
dinales ducenti.xxxvj.tempoꝛe Potētia
ni pape qui nō ponitur in catha.ſancto=
rum.vt habetur in croni.⁊ notant docto.
in clemen.ne romani.ſ.alleg.et.in.c.vbi
periculum.de elect.libꝛ.vj.Domini car=
dinales debent eſſe plures vt pꝛobat tex.
in clemen.ne romani alleg.in verſi.poꝛ=
ro.ibi cardinales omnes ſimul ſm Mat=
theum/quem refert et ſequitur dominus
Floꝛentinus ibi.dicit tamen notabiliter
Albe.de roſate.in rubꝛica.ff.de ſtatu ho=
mi.quod decens eſſet quod eſſent.lxx.do
mini Cardinales vt indicet omnes na=
tiones ⁊ indigenas:licet de facto nō ob=
ſeruetur:q: numerus dominoꝛum Car=
dinaliū eſt in arbitrio domini noſtri pa=
pe.An inter papam dominum noſtrum
⁊ cetum cardinalium ſit aliqua cōmunio
⁊ coniunctio? reſpondeo maximā quidē
inter eos eſſe cōmunionem ⁊ coniūctio=
nis vinculum.ſm docto.maxime Hoſti.
⁊ Joan.andre.in.c.requiſiſti.de teſtamē.
vbi Hoſtien.in vltima colūna dicit ſicut
inter epiſcopum:⁊ ſuam eccleſiam cathe
dralē maioꝛ eſt cōmunio q̄ꝫ inter epiſco=
pum:⁊ alias eccleſias inferioꝛes.text.eſt
in.d.c.requiſiſti.ver.nam in hoc caſu:ita
ſine comparatione aliqua maioꝛ eſt com
munio imo quaſi identitatis vnio inter
papam ⁊ eccleſie romane dominus Car=
dinales.c.antiqua.⁊ ibi no.per Hoſtien.
de pꝛiuileg.ex quo dicto Hoſtien.⁊ Joan.
and.ſuperioꝛibus diebus in diſcurſu ma
terie dicti.c.requiſiſti inferebam multū
pulchꝛe quod de relictis dominoꝛum vel
donatis cetui cardinalium dominus no
ſter papa debet habere partem ſuā ſcili=
cet dimidiam ſicut econtra de relictis vel
donatis domino noſtro pape collegium
dominoꝛū cardinaliū debet habere par=
tem ſuā:niſi ratione amicitie vel ſangui=
nis vel ſimili cauſa inſpiciente dūtaxat
pontificis perſonam eſſet donatū vt pul=
chꝛe ſcripſi in dicto.c.requiſiſti. Querit̄
an domini cardinales teneantur pꝛeſta=
re ⁊ iurare fidelitatem ⁊ obedientiam do
mino noſtro pape? videbatur quod ſic q:
patriarche:⁊ alij q̄ nullo medio ſubſunt
domino noſtro pape iurāt:⁊ pꝛeſtāt fide=
litatem.c.ego.de iureiurā.⁊.c.antiqua.de
pꝛiuileg. In contrarium determināt do=
cto.maxime Hoſtiē.Joā.and.⁊ Anto.de
but.in.dicto.c.antiqua:quia ſpeciale eſt
in cardinalibꝰ qui licet immediate ſub=
ſint Pape:tamen in ſignū ſingularis cō=
fidentie quam habet papa de dominis
cardinalibus ei nullum pꝛeſtant iuramē
tum nec obedientiam iurant:⁊ pꝛedicta
vera in cardinalibus pꝛeſbyteris ⁊ diaco
nis:ſed cardinales epi iurant tanq̄ꝫ epi=
ſcopi ſicut ceteri epiſcopi non tanquam

ſcardinales ſm Hoſtiẽ.⁊ Joan.and.in.d.
c.antiqua.Queritur vtrum papa ⁊ cetus
cardinalium ſint vnũ corpus?reſponde-
tur quod ſic:q2 licet papa ſit caput eccle-
ſie generalis vniuerſalis/⁊ fideles et ſin-
guli ſint membra generalia:vnde papa
eſt ſpeciale caput dominoꝝ cardinaliũ/⁊
ipſi ſunt membra eius ſpecialia reſpectu
aliorum.et iſta eſt ratio ſpecialiter q̃ſtio-
nis immediate ꝓcedentis/cur papa non
debet fidelitatem nec obedientiã exigere
a dñis cardinalibꝰ ſicut nec a ſeipſo.opor
tet enim qꝺ inter dantem⁊ recipiẽtem ſit
diſtinctio .c.fi.cũ cõcordan. de inſtit.ſm
doc.maxime Hoſti.in.d.c.antiqua.quod
eſt notãdum.Queritur ſi dominus cardi
nalis indigeat/an dominꝰ noſter papa
teneatur eidem ſubuenire ⁊ ꝓuidere ſm
dignitatem ⁊ qualitatẽ ſuam?responde-
tur ꝙ ſic:quia dominus noſter papa de-
bet diligere cardinalẽ:vt ſeipſm ⁊ ei in oi-
bus ſuis neceſſitatibus arbitrio boni vi-
ri ꝓuidere ſm doct. maxime Hoſti.in.d.
c.antiqua.nam hoc modo dñs noſter pa-
pa ⁊ domini cardinales tangentur hinc-
inde precordialiter et erit veriſſima dile-
ctio inter dominum noſtrũ papã ⁊ domi
nos noſtros cardinales.qꝺ eſt an cardina
latus ſit de iure diuino?reſpõdeo qꝺ ſaltẽ
eſt figuratiue de iure diuino.per tex.in.c.
per venerabilem.ver.rationibus. qui filij
ſint legit.⁊ notat Abbas ſicut in.c.ex ge-
ſtis.de cle.non reſi.Quero cur cardinales
appellentur hoc nomine cardinales?re-
ſpõ.duplici ſimilitudine ſicut eccleſia vni
uerſalis habet dominũ noſtrum papam
qui eſt oſtiũ dei vel eccleſie/ſic cardinales
ſunt cardo ſup quẽ fundatũ eſt tale oſtiũ.
Scđa ſilitudo dicunt̃ cardinales:q2 ſicut
oſtiũ preeſt ⁊ cardo ſubeſt ita papa preeſt
⁊ cardinales ſubſunt.ſm Arch.xx.diſt.c.
ſacroſctã.Querit̃ vtrũ papa ſe cõnumeret
inter cardinales?rñdeo qꝺ ſic.q2 impator
eſt de numero ſenatoꝝ ſuorũ.l.ius ſenato
rum.C.de dig.lib.xij.Ita dñs noſter papa
eſt de numero cardinalium ſuorum ſm
Archi.in.d.c. ſacroſancta. Quale ſit offi-
cium principale dominorũ cardinalium?
eſt gubernare totũ mundũ ⁊ ad ipſos ſpe
ctat ſuſtentare totum pondus mobilis
mundi gubernationẽ et votũ ipſius fixũ
ꝓſtare.ſm etiã Jo.de lign.in tractatu de
bello.debet ille cetus dominoꝝ cardina-
liũ reipublice maxime eccleſiaſtice cõſu-
lere/ac vt ſenatus aſſiſtit principi:ſic car
dinales dño.nr̃o pape aſſiſtere debẽt.c.j.
⁊.ij.de offi.lega.lib.vj.Spec.in ti. de leg.
⁊ ſequitur circa princi.Nam ⁊ cõſilijs et
arduis negotijs dñi pape aſſiſtũt.c.expo-
ſuit.in fi.de dila.l.j.circa princi.C.de cad.
tol.qꝺ eſt an dñi cardinales dicãtur ſacer
dotes leuitici generis?reſpõdeo qꝺ ſic.q2
dño noſtro pape in executionẽ ſacerdota
lis officij coadiutores exiſtũt.tex.⁊ ibi do
cto.⁊.c.per venerabilẽ.verſi.rationibus.q
filij ſint legitimi.Utrum eccleſia romana
habeat ſenatũ quemadmodum tempore
florenti romanorum imperiũ romanum
habebat ſenatum cuius cõſilio reſpubli-
ca regebatur?reſpõdeo qꝺ ſic ⁊ eſt venera
bilis cetus dominorũ cardinaliũ qui di-
citur ſenatus romane eccleſie.xvj.q.j.c.ec
cleſia habet:⁊ ibi Archi.⁊ doctores in. c.
fundamẽta.de elec.lib.vj.An alius non
cardinalis miſſus a domino noſtro pa-
pa ad prouinciã dicatur legatus de late-
re?reſpõdeo quod nõ ſm cõſuetudinem
curie romane:nam ait Specu.in titu. de
leg.§.ſequitur videre.circa prin.ꝙ roma
ne eccleſie vſus ſolos dños cardinales le-
gatos de latere vocat.de offi.lega.ca. volẽ
tes.⁊ de ſnia excommu.ca.ad audiẽtiam.
An poſſit eſſe cardinalis qui cõſtitutꝰ eſt
in minoribus?reſpõdeo nemo poteſt eſ-
ſe cardinalis niſi diaconus.glo.in clemẽ.
ij.de eta.⁊ quali.⁊ Hoſti.c.ij.de offi.archi.
an eps vel archieps poſſit fieri preſbyter
Cardinalis?reſpõdeo fieri poſſe ſm do-
minũ cardinalẽ florẽti.⁊ in. l. ij.§.illi.de
eta.⁊ qualita.in.xj.qꝺ.vbi cõcludit quod
promoti ad maiores dignitates eccleſia-
ſticas nõ deſinũt habere inferiores. Que
rit̃ an regẽtes principaliter aliquã eccle-
ſiam puta vicarij:canonici ⁊ ſilẽs dicãtur
cardinales?rñdeo ꝙ ſic.tex.eſt.in. c. ij. de
offi.archi.⁊ ibi p doc.⁊ ideo dicimꝰ cardi-
nales ſacroſancte eccleſie romane ad dif-
ferẽtiam iſtorum cardinalium inferio-
rum:caueãt tamẽ iſti cardinales inferio-
res vt vicarij ⁊ canonici ne in poteſtate ⁊
honore/dños ſummos/dños cardinales
ſacroſancte eccl'ie romane more ſciſmati-
co mittẽtur.ſm Hoſt.in.d.c.ij.an cardina
latus ſit ordo ſacer vel officiũ?reſpondeo

quod eſt officiũ ſm Bal.in.c.bone.el.j.de
poſtu.Tamẽ requirit̃ qð ſit in ſacro ordi
ne:vt ſcripſi in qõ.ix.Quo tẽpore fuerint
dñi cardinales?reſpondet Arch.in.c.vbi
periculum.de elec.lib.vj.in verſi.cardina
les.ꝙ tempore domini Potẽtiani pape q̃
nõ ponitur in cathalogo ſctõꝝ.vt in cro=
nica.ſʒ Oldr.de laude a quo mihi Marti
no de gar.origo eſt ait ſuo cõſilio.ccxliiij.
ſm quotam meam.qð quando dominus
Cõſtantinus fecit donationẽ pape Sil=
ueſtro nõ creauit cardinales/licet poſtea
dum dominus papa Silueſter fecit ſino
dum generalẽ:aliqui erant cardinales.ij.
q.iiij.p̃ſul.An dominus carnalis etiã nõ
epiſcopus poſſit portare inſignia epiſco
palia?reſpondetur ꝙ ſic ſm Hoſtiẽ.⁊ Jo.
an.in ca.j.de ſupplen.negli.prela.vtrum
dominus cardinalis non epiſcopus poſ=
ſit conferre minores ordines?poteſt ſm
Hoſtiẽ.⁊ Joã.and.in dicto.c.j.de ſupplẽ.
negli.prela.Utrum dominus cardinalis
non epiſcopus benedictionem ſolẽnem
facere poſſet?reſpondetur poſſe:nã pre=
ſbyteri ⁊ domini cardinales/et ſi nullam
ſacerdotalem ordinationem receperũt/
tamen ſolẽniter benedicunt.ſm doct.in
dicto.c.licet.de elect.⁊.xxiij.di.c.i nomine
domini.Utrum in alienatione rerũ pre=
tioſarum eccleſie papa debeat habere cõ=
ſenſum dominorum cardinaliũ?reſpon=
detur qð ſic.ſm Bald.in.l.cum multa.C.
de boniſque liberis.qui dicit quod quã=
do papa vult alienare pretioſiora eccleſie
puta dando magnam ciuitatem in feu=
dum debet iteruenire cõſenſus domino=
rum cardinalium/etiam ſi dat caſtrum
paruũ etiã in feu.alle.Arch.xij.q.ij.c.abba
tibus.et ca.cum emptor.An domini car=
dinales poſſint p̃ſcribere ſupremam po=
teſtatem pape?reſpondeo ꝙ nõ.ſm Inn.
in ca.bone.el ſecundo.de poſtu.prela.et
dominum Abba.ſiccu.in ca.ex geſtis.de
cleri.non reſi.an appellatione curialium
vrbis Romane comprehendantur domi
ni cardinales?reſpondeo ꝙ ſic:in fauora
bilibus non in odioſis.ſm Alberi.in ru=
brica.C.ſi a non compe.indi.quod facit
ad queſtionem dux magnus legauit cen
tum mille aureos curialibus vrbis Ro=
mane/certe cardinales habebũt portio=
nem ſuã.Quis eſt ille dñs cardinalis qui
p̃cedit immediate.dic vt ꝑ Hoſtiẽ.et An=
to.de butri.in.c.antiqua.de priuile.quo=
modo appellãtur vicarij dñorum cardina
lium epiſcopoꝝ?reſpondeo.dicũtur iure
dñi ſm Hoſtiẽ.in ca.examinata.de iudi=
cijs.An dñi cardinales debeant habere
partẽ introitus camere apoſtolice?reſpõ=
deo ꝙ ſic.ſʒ ſm Dominicũ de ſancto Ge=
mi.in.c.vbi periculum.§.prouiſionis.de
elec.lib.vj.ſubmitto tamẽ me cõſuetudi=
ni curie vt apoſtolice volũtati.an dñi car
dinales omi anno debeãt cõfiteri pecca=
ta ſua?reſpondeo ꝙ ſic:qr ſi papa qui eſt
auctor ligatur cõſtitutione.c.ois vtriuſqꝫ
ſexus.de peni.⁊ remiſ.ergo multo magis
dñi cardinales ꝑ not.ꝑ docto.maxime ꝑ
Ant.de but.in dicto.c.ois vtriuſqꝫ ſexus.
cui debẽt cõfiteri dñi cardinales?rñdeo:ſi
cardinalis ſit abſens a curia legationis
poteſt eligere ꝯfeſſorẽ:ſed ſi eſt p̃ſens/tũc
eſt diſtinguẽdum inter publicũ pctm̃/vt
illud domino noſtro confiteatur ⁊ occul=
tum/vt illud ſufficiat domini noſtri pa=
pe penitentiario confiteri ſm Hoſtiẽ.in
ſumma.de penitẽ.⁊ remiſſio.§.cui confi=
tendũ.ver.cui cardinales.in fi.Cui confi
teri debent familiares dñoꝝ cardinaliũ?
cõfiteri poſſunt penitẽtiario dñi nr̃i pa=
pe vel alij de licẽtia dñi ſui qui ipoꝝ curã
habet de cõſuetudine curia.ſm Hoſtien.
in ſumma.de peni.§.cui cõfitẽdum.ver.
cui capellani.Quales debeãt eſſe dñi car=
dinales?debẽt eſſe primo vt nubes/pro=
pter deuotionem.ſecundo vt columbe/
ꝓpter ſimplicitatem et puritatẽ quã ha=
bere debent.tertio candidiores niue/quo
ad optimos mores ⁊ vite munditiã.quar
to rubicundiores ebore antiquo/ad cha=
ritatem:⁊ domini noſtri Jeſu chriſti me=
moriam.Caueant igitur dñi cardinales
ne ſint nebule ⁊ nubes ſine aliqua deuo=
tione:non capiant̃ ſuperbia q̃ eſt mater
omnium vitiorum/non vana gloria que
euacuat omnẽ virtutem/non amore pe=
cunie que tanqꝫ venenum eſt fugienda/
non amore parẽtum/ne eos in vita cor=
rodant tanqꝫ muſca moriẽtes/⁊ eos poſt
mortẽ deſpiciant dicẽtes:benefecit mihi:
ſed melius facere potuit:ſed die noctuqꝫ
non ceſſent virtutibus ſtudere.ſm Hoſt.
in ſumma.de peni.§.cui oſtendẽdũ.ver.
cui cardinales.An viuente papa cetus

dominoꝝ cardinaliũ reſtituat fame/vide
batur ꝙ non:quia ſolus ꝑnceps reſtituit
fame.l.j.§.de qua.ff.de poſtu.ſed cõtrariũ
eſt verius:qḋ imo cetus dñoꝝ cardinaliũ
reſtituit fame ſm docto.in.c.cum te.de re
iudi.An vacãte ſede apoſtolica cetꝰ dñoꝝ
cardinaliũ reſtituat fame?Bar.dubitat⁊
petit declarari.Sed dñs cardinalis florẽ.
in clemẽ.ne romani.de elec.ver.irritum.
nihilominus tenet ꝙ poſſit fame reſti=
tuere etiã ſede vacãte.An cetus dñoꝝ car
dinalium vacãte ſede poſſit cogere cardi
nalẽ inuitum vt accipiat legationẽ ꝓ de=
fendenda terra eccleſie romane?Paul.et
dñs cardinalis florẽ.in dicta clemẽ.ne ro
mani.ver.irritum.de elec.q.ij.tenẽt ꝙ nõ.
ſecus ſi ſponte ſuſcipiat legationem.An
cardinales poſſint infeudare caſtra vel
ciuitates eccleſie Romane?rñdeo ꝙ non
ſm Bal.in.c.j.qui feu.da.poſ.vbi agit qḋ
dñi cardinales poſſunt infeudare res ec=
cleſiarũ ſue legationis.nam Bar.in.l.ꝓ=
hibere.§.plene.ff.qḋ vi aut clam.dicit ſe
cõſuluiſſe.quod dñs cardinalis legatꝰ de
latere nõ poteſt cõcedere caſtra pertinen=
tia ad curiã romanam.Quid ſi papa an=
teq̃ eligeret iurauit in manibꝰ dñoꝝ car
dinaliũ renũtiare papatui ad bñplacitũ
ipoꝝ?reſpondeo:nõ valet iuramẽtum:qꝛ
cõtra libertatẽ vicarij dñi noſtri Jeſu xpi.
Quid ſi dñs cardinalis in electione dñi
noſtri pape renũtiat ꝓ illa vice ſue voci in
ꝑſentia dñoꝝ cardinaliũ.An valeat talis
renũtiatio?reſpondeo ꝙ non ſm Hoſtiẽ.
⁊ Jo.an.in.c.niſi cũ pridẽ.de renun.quia
ius eligẽdi papam eſt dei noſtri ius pu=
blicum autoritate ⁊ vtilitate.l.ius publi=
cum.ff.de pac.ex quo verſat favor vniuer
ſalis totius eccleſie q̃ petere poſſet a car=
dinalibus hoc vt debeant.ſ.creare papã.
et eſt his in corporale inherens inſepara
biliter cardinalatui.l.quis ergo caſus.ff.
de peni.in fi.l.j.⁊.iij.ff.ꝓ ſocio.An dñi car
dinales vt ſinguli conuocent concilium?
reſpondit Bal.in.c.olim.ex literis.de re=
ſcriptis.qḋ non ſinguli.ſed vt collegium
cardinalium cõuocant cõcilium.⁊ ibidez
Bal.ait duo tẽpora conſideranda.primũ
quando eccleſia parũ militabat/⁊ in bo=
nis parum habebat:quo tempore multa
priuilegia contulit imperatoribus maxi=
me vt concilia conuocarent/et ſciſmata
curarent q̃ poſtea ſublata ſunt ꝑ eccleſiã.
dccxxix.diſt.Si duo fore.lxiij.diſt.§.verũ.
et cap̃.ego.per Hugo.ſecundũ tẽpus fuit
poſtea quando eccleſia militans incepit
plus poſſe q̃ imperiũ temporale in tem=
poralibus triumphãs:⁊ tunc incepit im=
periũ declinare/diuidi/⁊ ſubtrahi:quod
multi reges ſubtraxerũt obedientiã:neq̃
Rome põt ius dicere qꝛ donata eccleſie a
Cõſtantino.l.diui.C.de natu.libe.nec in
alijs regnis que ſibi non obediunt/vt de
facto videmus.Ex quo ſequit̃ quod im=
perator non debet cõgregare cõciliũ ge=
nerale loquendo ſm nouã eccleſiã ⁊ ſicut
concilium autoritate dñoꝝ cardinalium
debet cõgregari:an cetus dñoꝝ cardina=
lium poſſit facere ſtatutũ vt pape ſi lici=
tum eligere ſucceſſorẽ?reſpondeo nõ.ſm
Paulum ⁊ dñm Cardina.florẽ.in clemẽ.
ne romani.in.v.q.allegata.qm̃ aliud eſt
qḋ papa cum cardinalibus faciat conſti=
tutionẽ ſuper modum electionis:qḋ põt.
xxiiij.diſt.in nomine dñi.⁊.c.licet.de elec.
aliud qḋ creat ſibi ſucceſſorem/quod nõ
licet:ſicut nõ licet ex teſtamẽto ſibi aſcri=
bere dignitatem:et ſic dicatur de ſancto
Petro ꝙ ſibi elegit ſucceſſorẽ:quia reſpõ=
detur illud non trahendũ ad cõſequẽtiã.
ſm Glo.in ca.ſi tranſitus.lxxix.diſt.nam
electio pape non ꝑtinet ad papã/ſed ad
dños cardinales.vt.d.c.licet.⁊ ibi no.⁊.c.
vbi periculum.de elect.lib.vj.Queritur ſi
dñs noſter papa cũ inhabili puta illegiti
mo diſpenſat vt poſſit habere quãtũcũq̃
dignitatem vſq̃ ad cardinalatum.an di=
catur diſpenſatum/vt poſſit habere car=
dinalatum?reſpondet ꝙ nõ.primo:quia
ſumus in materia odioſa.ſ.diſpenſatiua.
c.j.⁊.ij.de fil.preſby.lib.vj.nam datio vſq̃
ſtat excluſiue.ſcḋo qꝛ ad cardinalatũ cõ=
muniter non diſpenſat dñs papa cũ ille=
gitimo/licet poſſit ſm Abba.ſiccu.in ca.
dilectus.de ꝯceſ.ꝑben.Simile dicit Bar.
in.l.eam quã.C.de fidei.vt legitimatꝰ ab
imperatore vel papa ad dignitatem non
intelligit̃ legitimatus quo ad dignitatez
regiam:vt plene ſcripſi in diſputatione
mea legitimatus.An habẽs beneficium
curatum inferius ab epiſcopatu vel ar=
chiepiſcopatu:puta rectoriam cathedra=
lis eccleſie ꝓmotus in dominũ cardinalẽ
retinere poſſit ꝑcedẽs bñficium curatũ?

Reſpondeo ſm cõmunẽ ſententiam doc. maxime Joan.an.Hoſtiẽ.⁊ Anto.de but. in ca.eccleſia veſtra.el ſcdo.de electi.ꝙ ſic ſm cõſuetudinem p̄ſbyteroꝝ ⁊ diaconoꝝ cardinalium qui priora bñficia retinent: licet dñs Nicolaus Abb.ſiccu.ibi teneat cõtrarium ⁊ male.Queſtionis dubie eſt: an epiſcopus vel archiepiſcopus ꝓmotꝰ in dominiũ cardinalem ꝑdat epiſcopatũ vel archiepiſcopatũ:an retineat vtrunq̃ in titulum?do.Joã.de imo.⁊ Nico. ſiccu lus in.d.c.eccleſia veſtra.el ſecũdo.de ele. tenet ꝙ perdat ꝑ.c.cum in cũctis.de elec. ⁊.c.de multa.de p̄ben.⁊ ꝑ extrauagãtem execrabilis.Sed docto.maxime Hoſtien. Joã.an.⁊ Anto.de butrio ſentiũt in.d.c. eccleſia veſtra.ꝙ conſuetudo curie eſt vt dñi cardinales habeant ⁊ retineãt priora beneficia.allegat ſimile in.c.auratꝰ.xciij. diſt.in glo.j.nec ob.dictũ.c.cũ in cunctis. et dictum.c.de multa cum ſimi.que allegat Nico.abb.ſiccu.q: reſpondeo qḋ ſpeciale eſt in dñis cardinalibus vt retineãt priora bñficia/ratio ſpecialitatis eſt propter excellẽtiam dignitatiscardinalatus. argu.xij.q.ij.vulterane.⁊.c.ſtatuimus. de maio.et obedi.et.l.nemo.C.de offi.magi. officio.vbi is gradus ceteros excedit quẽ ſtiſpendiaꝛ meliora:⁊ labor prolixior fecerit antiere.ſicut in inferioribus perſonis ꝓpter qualitatem pſone fit diſpenſatio pluralitatis beneficiorum dicto ca.de multa.in fi.ita ipſo iure intelligiť diſpenſatum in dominis cardinalibꝰ ꝓpter excellentiam eorum/nec eſt de mente.d.ca. de multa.cum ſimi.iuribus:vt ſub eorũ prohibitione ſeu dignitatis appellatiue cõtinuatur tanta dignitas cardinalatꝰ: et ita conſuluerunt plures p̄ſtantiſſimi docto.vt refert ipẽmet Nico.in ca. bone. el primo.de poſtu.p̄la.Nec obſt.d.c.cum in cũctis:quia loquitur in epiſcopo ſimplici nõ aut in cardinali qui erat epiſcopus.et facit quod no.dominus cardinalis floren.in clemen.ij.§.illi vero.de etate et qualitate.q.xj.et quod ſcripſi in ſuperioribus.q.xv.⁊ quod appellatione dignitatis non cõtineatur tanta dignitas:facit vt excludamus odioſa iura contra cardinales ⁊ interpretemur fauorem:vt no. in.c.dilectus.de cõceſ.preben.et ita eſt ſeruatum noſtris temporibus in domino cardinali boni mẽorie ſancte crucis quo ad epiſcopatum Seneñ.⁊ archiepiſcopo Mediolani qui nunc eſt cardinalis:⁊ minime mutanda ſunt q̄ certam legem habuerunt.l.minime.ff.de leg. Ex quibus cõcluditur epiſcopum vel archiepiſcopũ ꝓmotum vel cardinalatuz retinere priora beneficia. Aduertant tamen domini cardinales habẽtes epiſcopatum vel alia beneficia/vt faciãt eccleſie ſeruare ꝑ numerum clericorum cõſuetum ⁊ hoſpitalitatem et alia ſimilia tenere ⁊ facere in dictis eccleſijs in quibus habẽt beneficia. C.de monachis.de p̄ben.⁊ ibi Nico.abb. ſiccu.vbi dicit cõtra cardinaleshabentes eccleſias in commẽdam qui non ſeruant eas in cultu diuino et ceteris oportunis ſm ſolitum ſtatum eccleſie.faciunt nota. in.c.paſtoralis.de priuile.et in.c.lateraň. de prebẽ.per Innoc.An dominus cardinalis poſſit exire curiam ſine licẽtia domini noſtri pape?reſpondeo nõ ſm Joã. and.et docto.in.c.eccleſiaveſtra.el ſecundo.de electio.vbi dicũt ꝙ dominus cardinalis habet alias ligatas vt nõ exeat curiam ſine licentia pape.An dñs cardinalispoſſit eligi ad inferiorem dignitatem: puta ad epiſcopatum? reſpõdeo ſm Ab. et Joã.and.et Anto.de butri.in dicto ca. eccleſie veſtre.qḋ aut eſt epiſcopus cardinalis ⁊ debet poſtulari ⁊ nõ eligi:aut eſt cardinalis p̄ſbyter vel diaconus et debet eligi:licet aliqui moderni vt Joã.de imo. dicãt ꝙ debet poſtulari indiſtincte et nõ eligi.⁊ Jo.de ligna.ait:qḋ cõſuetudo curie eſt vt poſſidetur.Queſtiones magne ſunt:an ſolus dñs noſter papa ſine cetu dñorũ cardinalium poſſit ardua et valde magna negotia facere. Joã.mona.in ca. ſuper eo.de here.lib.vj.tenet ꝙ non:quẽ ſequũtur plures doctores noui:maxime dñs Franciſcus de zabarelis in repetitione.c.perpendimus.de ſentẽ.excõmu.vbi ait qḋ cetus cardinalium eſt in quaſi poſſeſſione ne dñs noſter papa faciat valde ardua ſine ipſorum dominorum cardinalium cõſilio.ſed cõtrarium tenet Alberi. de roſate.in rubrica.C.de legi.⁊ Joã.and. et Gemi.in dicto ca.ſuꝑ eo.poſſumus tamen dicere ꝙ de poteſtate abſolutaveruz dicit Joã.and.ſed de poteſtate condecẽti ordinaria et vtiliori reipublice bene lo-

quitur Joã.mona .ꝑ hoc videtur text.in ca.ꝑ venerabilem.ver.rationibus.qui fi-
lij ſint legiti.quod bene facit in ſimili.et qđ ibi notãt doc.et legiſte/maxime Bal.
in.l.humanum.C.de legi.Queſitum fuit ſi dñs cardinalis mutuat fratri vel nepo-
ti pecuniam ex qua emit magna predia.
an fundus ſit nepotis/vel fratris/vel ec-
cleſie:reſpondit Bald.qđ eſt nepotis vel fratris.in.c.eccleſia.vt lite penden.quod
intelligo verũ/niſi ꝓpter fraudẽ.l.fraus.
ff.de legi.⁊ Bald.in.l.mancipia.C.ſiquis alteri vel ſibi.vide notata in.c.cũ in offi-
cijs.de teſt.nec obſt. no. in.l.ſi vt propo-
nis.C.de rei ven.cum ſimi.quia vbi pecu
nia erat eccleſie . ſecus quando in alium
transſertur dominiũ:pone in accipiente
mutuo.Queſtio pulchra eſt:an dñs cardi
nalis ſi obuiat ei qui ducit ad mortẽ poſ-
ſit eum liberare a morte: reſpondit Bal.
quod ſic.de conſuetudine.l.aditos . C.de
appel.qđ eſt ſingulare ad ſaluandum vi-
tam hominis: vt voluit Alberi.in.l. adi-
tos.C.de epiſco.audien.An offendẽs pſo
nam domini cardinalis incidat in penã
leſe maieſtatis:reſpondeo ꝙ ſic.c.felicis.
de penis.lib.vj.vbi ponũtur maxime pe-
ne:ſed in epiſcopo vide clemẽ.j.de penis.
⁊ cõtra offendentes dominos cardinales
maxime legatos dñi nři pape. qđ notat
in.l.quiſquis.C.ad.l.iuliam maieſta.An
dominꝰ cardinalis debeat morari in cu-
ria:reſpondeo ꝙ ſic:niſi ex cauſa legatio
nis.glo.di.xcvij.in ca.nobiliſſimus.vidẽ
dum eſt quod ſcripſi ſupra.q.xx.an cõtra
dominũ cardinalem poſſit opponi excu-
ſatio recuſationis:reſpondeo ꝙ de facili
non admittitur recuſatio cõtra dominuʒ
cardinalem ꝓpter ius appropriatum iu-
ſtitiam ⁊ fidem.ſm Hoſtien. Joan.andr.
et Anto.de but.in ca.ad petitionẽ.de ac-
cuſ.No.ergo magnã cãm ad recuſandũ
dñm cardinalẽ iudicẽ.⁊ ad hoc tene mẽti
notata in.c.cũ olim.de offi.dele.Utrũ car
dinalis dicat illuſtris.rñdeo ſm Bal.i.l.
j.ff.de offi.p̃fec.p̃to.qđ dr illuſtris. ꝗnimo
ſupilluſtris eſt dñs cardinalis.ſm Spec.
in tit.de iuriſdi.om.iud.§.fi.ver.maximi
ſunt.et ver.ſm canones.et facit quod no.
ſcripſi poſt Ang.in rub.ff.de iuriſdi.om.
iudi.¶An cetus dñoꝝ cardinaliũ poſſit
ꝯcedere vt extrahat aqua.de flumine pu-
blico nauigabili ſubiecto eccleſie Roma-
ne ad alium locũ:reſpondeo poſſe.l.quo-
minus.ff.de flu.⁊ ca.eccleſia habet.xvj.q.
j.vbi cetus dominorũ cardinalium repre
ſentat ſenatum.facit qđ not.glo.in.l.j.ff.
a quibus app.non licet.vbi doc.allegant
dictam.l.quominus.⁊ facit qđ notãt doc.
in ca.cum te.de re iudi.An cetus domi-
norum cardinaliũ poſſit cõdere legẽ non
cõtrariam iuri cõmuni:reſpondeo:vide-
tur tex.in partem affirmatiuam.in.l.non
ambigitur.ff.de leg.tu.vide not.in cle.ne
romani.de elect.in.l.fi.C.de leg.⁊.xvj.q.j.
eccleſia.in.l.formã.C.de offi.p̃fec.preto.et
Alberi.⁊ alios modernos in.d.l.non am-
bigitur.⁊ de ſenatus origine.vide Archi.
in.c.ſenatuſconſultum.ij.diſt.Utrum do
mini cardinales ſcribuntur cũ titulo:re-
ſpondetur qđ omnes preſbyteri cardina
les ſcribãtur cum titulo ſuo/excepto ba-
ſilica.xij.apoſtolorum que ſine titulo ſuo
ſcribitur.licet Spec.donat titulũ in ſpe-
cu.titu.de libel. concept.§.iam nunc vi-
dendum circa principiũ.Utrum dominꝰ
cardinalis habeat iuriſditionem audien
di cauſas:reſpõdeo ꝙ dñs cardinalis nõ
habet cauſam audiendi cauſas/niſi ſpe-
cialiter a domino noſtro Papa cauſa ei
ſit commiſſa/vel niſi iure ꝓprio:puta epi
ſcopatus ſui tituli ad eum ſpectaret.ſm
Specu.in titu.de libel.cõcep.§.iam nunc
videndũ.circa princi.ver.cardinales aũt
nullam cauſam.Utrũ credatur teſtimo-
nio domini cardinalis ſine iuramento:
reſpondeo ꝙ ſic.ſm Inno.in ca.cũ olim.
el primo.de priuile.licet.d.Anto.de butr.
ibi dicat.qđ facit p̃ſumptionem.vide no.
in.c.cũ a nobis.de teſti.⁊.c.quod ſup his.
de fide inſtru . An dñs cardinalis poſſit
teſtari ſine licentia domini noſtri pape:
reſpondeo nõ de cõſuetudine.ſm Hoſti.
in ſumma.in titu.de peni.§.cui confiten
dum.ver.cui cardinales.⁊ hoc verum eſt
de iure.ſi monachus vel canonicus regu
laris ſit creatus cardinalis.ſm Bald. in
aut.licet.C.de epiſ.⁊ cleri.aliter nõ video
quid obeſt cur nõ poſſint de iure teſtari.
c.j.⁊.c.cũ in officijs.⁊.c.relatum.de teſta.
Sʒ ſi de curie romane cõſuetudine appa
reat/illa obſeruãda eſt.Utrũ monachus
vel canonicus regularis poſſit fieri cardi
nalis:rñdeo poſſe ſm Bal.in aut.licẽtiã.

C.de epiſco.⁊ cleri.Utrũ monachus effectus cardinalis abſoluatur a ſubſtantialibus regule?reſpondeo non abſolui.ſm Bald.in.d.aut.licentiam. An cardinalis habeat ius epiſcopale in eccleſijs ſuis?reſpondeo dominũ papam reſpondiſſe Jo.mo.quod cardinales in ſuis eccleſijs habent ius epiſcopale.ſm Joã.and.⁊ doct.in.c.j.de maiori.⁊ obe.lib.vj.vide nota.in c.dilectis.de capellis mona.An cardinalatꝰ dignitas ſit maior qualibet alia excepto papatu?reſpõdeo ſm Hoſtiẽ.⁊ Joã.and.in.c.dilectus.lo primo.de prebẽ.qđ curia romana tenet hodie nullã eſſe maiorem dignitatẽ cardinalatu excepta dignitate papali:⁊ ibi dicit Hoſt.ꝙ memorie habere debent cardinales illud Bernardi.erubeſcat hõ eſſe ſuperbꝰ ex quo humilis factꝰ eſt deus.An in excõmunicatione generali veniãt dñi cardinales?reſpondeo non.per notata.in.c.qꝛ periculoſum.de ſenten.excom.lib.vj.Si papa cõmittat cauſam.domino cardinali cũ clauſula appellatione remota an ab eius ſententia poſſit appellari?reſpondeo nõ ſm Bald.in.l.j.ff.de offi.prefec.preto.qđ not.quis eſt ex cardinalibus qui vngat imperatorẽ?rñdeo ſm Hoſt.⁊ Jo.and.i.c.venerabilẽ.đ elec.ꝙ cardinalis Hoſt.ex antiq̃ ꝯſuetudine impatorẽ vngit ex mãdato pape:⁊ poſt Hoſti.coronat dñs nr̃ papa.de quo etiã per Hoſti.⁊ Ant.de bu.in.c.antiqua.de priuile.an collegio dominorũ cardinaliũ a duabus partibus poterit opponi ꝙ electus nõ ſit de numero ſeu collegio cardinalium?⁊ videtur ꝙ ſic.lxxix.di.c.oportebat:tamen hodie non poteſt opponi hec exceptio contra electionem domini noſtri pape.ſm docto.maxime Nico.abba.ſicculum.in.c.licet.in.iiij.no.de elec.an a ſententia lata a cetu dominorũ cardinaliũ appelletur?reſpõdetur ꝙ nõ:quemadmodum a vera ſententia ſenatus.l.j.ff.a quibus appel.non licet.⁊.xvj.q̃ne.j.c.eccleſia:ſed forte poteſt appellari.l.j.C.de ſenten.prefec.preto.Dubitatum eſt an a ſententia vnius cardinalis poſſit appellari?reſpondeo ꝙ ſic.c.raynutius ⁊ raynaldus.de teſta.⁊ Bald.in.l.iij.ff.de offi.prefec.preto.⁊ Specu.titu.de lega.§.ſupereſt.verſi.illud autem ſumitur.Quis gloſ.dicat contrarium ⁊ male.in.l.j.ff.de offic.prefec.preto.niſi dicamus ꝙ illa gloſ.reſtringitur quando dominꝰ noſter committit domino cardinali cauſam cum clauſula appellatione remota.vt dixi.s.in queſtione incipiente ſi papa committat ⁊c.An domini cardinales in abſentia ſuorum beneficiorum poſſint fructus ſuorum beneficiorum de iure recipere?reſpondeo ꝙ ſic.c.cum dilectus.de cleri.non reſi.vt plene examinat Oldr.cõſi.xlvj.qđ ius cõe habet eos pro reſidẽtibus cũ ſeruiãt eccl̃ie romane q̄ eſt mater oĩm eccleſiaꝝ ⁊ q̄ gerit ſollicitudinẽ oĩm aliarũ eccl̃iarũ.c.bone.el p̃mo.de poſtu.p̃la.⁊ in ꝓemio li.vj.nã cardinales ſunt magis familiares dñi nr̃i pape ꝙ̃ alij ⁊ principaliores alijs:ipſi eñ ſtãt in ſeruitio eccleſie ſuſtinẽdo pondꝰ diei ⁊ eſtus:⁊ ſunt collaterales ⁊ pars corpis dñi nr̃i pape.c.felicis.de peni.li.vj.an familiares dñorũ cardinaliũ in abſentia bñficioꝝ ſuoꝝ poſſint fructus recipere?Reſpõdeo hãc prorogatiuam concedit dominus noſter papa ſingulis cardinalibus etiam reſpectu familiarum ſuarum:ſecũdum docto.maxime Joan.and.⁊ Anto.⁊ Nico.in.c.cum dilectus.de cleri.nõ reſidẽ.vtrũ impetrãtes literas familiariter a dominis cardinalibus qui realiter ⁊ vere nõ ſunt familiares dominorũ cardinalium gaudeant priuilegio:vt fructus beneficiorũ poſſint in abſentia recipere?reſpõdeo nõ ſm Nico.abbatẽ ſicculum in.d.ca.cũ dilectus.quod eſt notabile cõtra impetrãtes l̃ras familiaritatis.Quid requiritur ad condẽnandum dominũ cardinalem?reſpõdeo quod ſi ſit dominus cardinalis epiſcopus req̃runtur.lxxij.ſi ſit cardinalis preſbyter.lxiiij.teſtes.ij.q̃.v.c.preſul.⁊.c.nullam.vbi tex.ponit rationem ſpecialitatis vt propter inſolẽtiam quorũdam malorũ qui cardinales volent accuſare vt ipſis amotis in eoꝝ loco poſſent inſtitui.Quero an cardinalis gaudeat priuilegio premiſſo in numero teſtium ſi accuſetur de his que commiſit antequã eſſet cardinalis?reſpõdeo nõ:ſed gaudet dicto priuilegio numeri teſtium ſi accuſatur de his q̄ cõmiſit poſtquã priuilegiatus eſt.ſm Archi.in.d.c.preſul.qui allegat.l.j.ff.de priuileg.credi.ſed in veritate lex loquit̃ indiſtincte in.d.c.preſul:⁊ ratio eſt genera-

lis in vtroq; caſu in precedēti queſtione.
nec obſtat.d.l.j.q: loquitur quo ad penā
non quo ad probationē.An dominus no
ſter papa conſtringatur ad ſeruandum
numerū teſtiū ad condemnandū domi=
num cardinalem de hereſi vel ſciſmate.
reſpondeo ꝙ non.ſm glo.in verbo cardi
nalem.in.c.j.de ſciſma.lib.vj.ardua q̄ſtio
eſt an vacāte ſede apoſtolica cetus domi=
norum cardinalium vtatur iuriſditione
domini noſtri pape?reſpōdeo non niſi ex
cauſa grādi ⁊ imminēti periculo.gl.in.c.
j.de ſciſmati.lib.vj.Tu vide glo.⁊ doc.in
clemē.ne romani.de elec.⁊ notata in.c.ex
eo.de peni.⁊ remiſ.per docto.maxime per
Hoſtiē.An vicarius domini noſtri pape
habeat iuriſditionē in ſubditos ⁊ fami=
liares dominorum cardinalium? reſpon
dit Franciſcus de zabarellis.in cle.ne ro
mani.de elec.quod de conſuetudine ſer=
uatur quod nō:q: ſubditi dominorū car=
dinalium remittuntur ad vicarios ipſo=
rū dominorū cardinaliū. An domini car
dinales debeāt perſonaliter cōparere in
iudicio?reſpondeo ꝙ nō quinimo debēt
procuratorē litigare. ſm Specu.in tit.de
acto.§.vnico.ver.item illuſtris.⁊ in.l.pe=
nul.⁊ in aut.quod ius.C.de procu.an cre
datur domino cardinali de eo qđ dicit fa
ctum a domino noſtro papa viue vocis
oraculo?reſpondeo de cōſuetudine credi
tur.ſm Lapū alleg.xxxiij.videatur in ca.
ꝙ ſuper his.de fide inſtru.⁊ in.c.cum lite
ris.de in integ.reſti.⁊ Joā.and.in.c.j.de
offi.lega.lib.vj.⁊ in.c.cōſtitutus.de app.
per Hoſtiē.⁊ Joan.and. Queritur an ſo=
lus dominus noſter papa deponat cardi
nalem vel eū excōmunicet.reſpondit Ho
ſtiē.in.c.ex geſtis.de cleri.non reſi. quod
cum collegio dominorū cardinaliū depo
nere ⁊ excōicare pōt:⁊ hoc verum puto de
ordinaria ⁊ cōdecēti ptāte:ſed de abſolu=
ta ſolꝰ papa pōt depōere ⁊ excōicare:⁊ hoc
federe diſtinctiōis cōcordant ⁊ cōiungū=
tur varia dicta doctorum.in.d.c.ex geſtis.
vbi Jo.de lign. Nicolaus abbas ſiculus.
tenent contra Hoſtiē.nā Hoſtiē.⁊ cōſul=
tius:atq; propēſius aliter ⁊ liberaliter re
ſpondeatur de conſilio dominorū cardi=
nalium:q: quod a pluribus queritur faci
lius inuenitur.argumentū.c.prudentiā.
de offi.deleg.⁊.l.humanū.C.de legibus.

facit quod ſcripſi in ſuperioribus.qōne
xvj.An dominus cardinalis legatus de
latere conferat beneficia? reſpōdeo ſic.c.
j.⁊.ij.de offi.lega.lib.vj.⁊ ibi plene: an do
minus cardinalis filiuſfamilias abſolua
tur patria poteſtate?reſpōdeo ꝙ abſolua
tur.vt in aut.ſed epiſcopalis dignitas.C.
de epiſco.⁊ cleri.⁊ in.c.indecorū.de eta.et
quali.non tamen perdit iura ſuitatis.ar=
gu.l.quod fauore.C.de leg.⁊ ſcripſi in di=
ſputatione mea ſuitatis:quā feci Senis.
An dominus noſter papa debeat diſpēſa
re ad cardinalatū bigamū? reſpōdeo ſm
Nico.in.c.at ſi clerici.de iudi.qđ nō: pro=
pterea non fuit cardinalis.d.Joā.de lig.
Quādo dominus papa aliquid facit ex
quo ſcandalizatur tota eccleſia vniuerſa=
lis q̄d debent facere domini cardinales?
reſpondeo ꝙ cetꝰ dominorū debet mone
re papā:vt deſiſtat ⁊ ſe corrigat:non autē
dico eū deponēdum.lxxix.diſtin.ſi quis.⁊
lxiij.diſtin.adrianus. faciūt notata poſt
Inno.per doc.in.c.inquiſitioni.de ſentē.
excō.⁊ in.c.quanto.de cōſuetu.An cetus
dominorū cardinalium peccet ſi cōſulat
pape vt diſpenſet cōtra ius cōmune ſine
iuſta cauſa?reſpōdeo ſic.nā licet diſpenſa
tionis ſit tutus quo ad eccleſiam militā=
tem que eſt in manu dn̄i noſtri pape. ſm
Inn̄.in.c.inquiſitioni.p̄alle.de ſen. excō.
tamen peccant quo ad deum ſi ſine iuſta
cauſa fit diſpenſatio.ſm Nico. abbatem
ſiculum.in.c.de multa.de prebē. ⁊ facit
quod notatur per Jo.and.in.c. nouit. de
iudi.vbi de dnmino noſtro papa loquit:
an cetus ſacer dominorū cardinaliū de=
beat ſuadere dn̄o noſtro pape: vt ponat
pacem ⁊ quietē inter principes xp̄ianos?
reſpōdeo debere.vt notatur in.c.nouit.de
iudi.prealle.⁊ peccāt cōfeſſores abſoluen
tes principes occupātes alienas vrbes ⁊
p̄uincias maxime eccl'ie romane.ſm Jo.
an.in.c.qđ ſuper. de voto ⁊ voti redemp.
Utrū cardinalis ſit magis aſtrictus quā
alius homo mūdi ad amandū dn̄m nr̄m
papā:⁊ ad fidelitatē ⁊ obedientiā veram:
erga ſanctitatem ſuā ſeruandā?reſpōdeo
ſic.ſm Hoſtiē.in.c. antiqua. de priuileg.
vbi ait ꝙ ceteris grauius peccāt dn̄i car=
dinales:ſi contrarium faciūt.Utrum do=
mini cardinales debeāt eſſe magis fami
liares pape quam reges ⁊ alij principes?
Reſpondeo

Reſpondeo ſic: qm̄ ſunt pars corporis
eius.c.felicis.de penis.lib.vj.⁊ Oldra.
conſi.xlvj.An cardinalis det palium ar
chiepiſcopis? Reſpondeo ſm hoſt.quē
refert ⁊ ſequitur Nico.ſiccu. Abbas in
c.ſignificaſti.de elect.q̇ ait ſe bis exper=
tum in receptione palij ꝙ vnus ex diaco
nis cardinalibus de mādato dn̄i noſtri
pape paliū tradidit archiep̄o:ꝺ quo ha
betur in.c.ad honorē.de auto.⁊ vſupa.
Qui cardinales habeant titulū epiſco=
porū in vrbe? Reſpōdeo ſm hoſtien.ꝙ
portuen̄.ablbanen̄.peneſtrinꝰ.ſabuen̄.
⁊ ſi.de quo per eū in.c.examinata.de cō=
fir.vtili.vel inuti.vbi etiā dicūt doco.ꝙ
oēs iſti ſunt ep̄i ⁊ de numero dominorū
cardinaliū:q̄ vero aſſiſtunt dn̄o noſtro
pape habent vicariū in eorū eccleſijs: q̇
vulgariter dicit̄ vicedominꝰ. Utrū dia=
coni cardinales habeāt titulū? Reſpon
deo ſm docto.maxime hoſtien.in.c.co=
ram.de elect.et in.c.his que.de maio.⁊
obe.Quod epiſcopi cardinales eſſe non
poſſunt ſine titulo.d.c.examinata.de cō
fir.vti.vel inuti.Sed ⁊ cardinales p̄ſby
teri dicunt̄ habere titulū.c.dilectus.de
ſupplē.negli.prela.cū ſimi. cardinales
diaconi non habēt titulū.c.cū a nobis.
de arbi.⁊ not.ſingulariter ſm hoſtiē.in
dicto.c.coram. quod reſcriptū apoſtoli
cum dicitur falſum niſi titulus cardina
lium:epiſcoporū vel preſbyterorū in eo
poneretur: q̄ eſt de ſtilo curie. Et tu q̇
vis ſcribere lr̄as dn̄o cardinali habes
modū ⁊ formā ſcribēdi cum ti.ſcd̄m Ni=
co.abba.ſic.in.c.ex geſtis.de cleri.nō re
ſidē.Et ſi vis ſcire noīa cardinaliū:epi=
ſcoporū:preſbyterorū ⁊ diaconorū: titu
lorūq; ſuorū.vide Albe.in rubri.de ſta=
tu ho. ⁊ Joan.and.in addi.Specu.in ti
tu.de libel.concep.§.item nūc videndū.
circa princi. Queritur qualis ſit iuriſdi
tio cetus dominorū cardinaliū? Reſpō=
dit dn̄s Floren.in clemen.ne romani. in
ver.irritū.de elect.q.iij.ꝙ eſt talis qua=
lis in iure reperitur: puta vt reſtituat fa
me:⁊ alia de quibꝰ in hoc opuſculo:ma=
xime qꝺ eſt determinatū ſede vacāte.in
c.vbi periculū.de elect.⁊ in.d.cle.ne ro.
mani.vtrū cardinales cenſeant̄ iure ſin
gulorū:⁊ an arcā cōem habeant? Reſpō
deo ſm hoſtiē.⁊ Joā.and.in.c.ad libe=
rādā.de iude.ꝙ dn̄i cardinales in eccle
ſia dei anteq̄ titulus eis aſſignaretur:⁊
hac cōſideratiōe attēta dn̄i cardinales
ſimpliciter.lxxix.diſt.c.oportebat.⁊ di=
cebantur tūc dn̄i cardinales eccleſie ro=
mane.d.c.ad liberandā.⁊.c.ad apoſtoli
ce.de re iudi.lib.vj. ⁊ ibi per Archidia.
⁊ habent arcā cōem quo ad ſeruitia cō=
munia:⁊ camerariū ſpecialē loco iudi.
cis qui obligat ⁊ diuidit inter eos equa
liter.⁊ ſingulariter cōgregātur ad tra=
ctatus omnes in totius mundi vtilitatē
expediēdos ⁊ ſacrū collegiū cardinaliū
vulgariter nūcupatur ⁊ eſt excellēs col=
legiū ſuper omnia alia collegia ſm doc.
in.d.c.ad liberandā.An cetus cardina=
lium debeat perſuadere pape vt mittat
aliquaꝫ recupationē terre ſctē. Ex hoc
vide no.in.c.quod ſuper.de voto ⁊ voti
redēp.⁊ in.c.ad liberādā.de iudeis pre=
allegato vbi pulchre ꝑ Jo.an.⁊ bene fa=
cerent xp̄iani obmittere bella inter ſe ⁊
recuperare terrā ſanctā.Utrū papa ap=
pellat cardinalē fratrē vel filiū? Reſpō
deo ꝙ in genere cetus dominorū cardi=
naliū ⁊ cardinales dicuntur fratres pa=
pe.c.i geneſi.c.eccleſia. de electio.⁊ hoc
ꝓpter epiſcopos qui in eis ſunt:p̄ſbyte
ri vero vel dyaconi cardinales filij pape
nominātur.c.dilecto filio. de ſupplē.ne
gli.prelato.cū ſimi.Sed epiſcopū cardi
nalē papa nominat fratrē.c.cū venerabi
lis.de cōſue.⁊ no. hoſt.in.d.c.ad liberā
dā.An cardinalis poſſit renūtiare car=
dinalatū:putarē ꝙ ſic in manibus ipſiꝰ
ſuſcipiētis eius renūtiationē.per.c.j.de
renū.lib.vj.cū ibi nota.An ſi aliquis ſit
electꝰ in papā per metū illatū dominis
cardinalibus:poſtea poſſint cardinales
cōſentire in eū electū antea per metum?
Bal.i.c.quiſquis.de elec.dicit ꝙ nō. ita
ꝙ nō poſſunt dn̄i cardinales in hac par
te diſpēſare vt tollatur omnis materia
violāde libertatis eccleſiaſtice quā de=
bēt defendere proprio ſanguine.vt vult
Bal.i cōſilio ſciſmatū qui poſſunt.i.vj.
cōditio.An due partes dominorū cardi
naliū eligāt dn̄m noſtrū papā nulla ex=
ceptione obſtāte? reſpōdeo ꝙ ſic.c.licet.
de elec.⁊ ibi plene per doc. maxime Jo.
and.⁊ Anto.de butrio in.c. vbi pericu.
lū.eo.tit.lib.vj.⁊ ibi per dn̄m Domi.de

ſancto gemi.⁊per Archidia.xlix.d.ſtin.
cap̄.ſi tranſitus.Et ſi omnes cardinales
ſint mortui vno excepto ad ipſum ſoluꝫ
ſpectat electio pape ſecundum doctores
in dicta clemen.ne romani.de elect.ma=
xime ſm dominuꝫ cardinalem florenti.
Qualia inſignia ⁊ quales veſtes habe=
re,debēt cardinales etiā d latere?rn̄deo
nō poſſuntvti veſte rubea palafreno al=
bo calcaribus deauratis quia iſta dicun
tur inſignia papalia niſi ſit legatus trāſ
mare vel habeat ex ſpeciali priuilegio
Pape ſecundum docto. maxime hoſtiē.
⁊ Anto. de butri. in dicto.c. antiqua. de
priuileg.An cetus dominorum cardina
lium vacante ſede apoſtolica reuocet le
gatum cardinalem a papa miſſum?re=
ſpondeo ꝙ reuocat ex magna ⁊ euiden=
ti cauſa ⁊ non aliter ſm Specu.in titu.
de lega.§.ſi.verſi.ſed nunquid ſede apo
ſtolica vacāte.An in canonizatione ſan
ctoruꝫ debeat interuenire autoritas ce=
tus dominorum cardinalium cum domi
no noſtro papa?reſpondeo ꝙ ſic ſecun=
dum hoſtien.⁊ Joan.andre.in.c.j.de re
li.⁊.veneratio.ſancto.et plene ſcripſi in
opuſculo quod compoſui pro canoniza
tione beati Bernardini ſeneñ.ordinis
fratrum minoruꝫ.Laus deo reuerendiſ=
ſime pater ⁊ domine mi: ſingulariſſime
aſtorge ex clara familia auguēſ:dei vir
ginis Marie ⁊ omnium celeſtiū gratia:
de ſacroſancte eccleſie romane ⁊ reuerē
diſſimis:⁊ ſuperilluſtribꝰ dominis car=
dinalibus abſolutum tractatum ſupe=
rioribus noctibus ⁊ varijs maioribus
noſtrorum codicibus venatum e mani=
bus fideliſſimi tui Martini carrati lau=
deñ.iuris vtriuſqꝫ doctoris pro tua inna
ta ⁊ ſolita clementia ac humanitate ſu=
ſcipere digneris.⁊ ꝙꝙ ſatis grāde opꝰ
cū,ornatu decenti ⁊ gn̄e alto atqꝫ latiſſi
mo,campo ſcribere inſtituiſſem;: tamen
temporis pauciſſimi anguſtia me veriſ=
ſime conſtrinxit vt omiſſo diſputatio=
num ſtudio queſtionum noſtrarum cen=
tum deciſiones,perbreues ⁊ concluſio=
nes camerarias ꝙ raptim facerē.Laus
chriſto ieſu.Amen.

Explicit tractatus de car=
dinalibus.

Incipit tractatus de primogenitura.

IN chriſti nomi=
ne et glorioſe vir=
ginis amen.Incipit
opuſculū de primo=
genitura:que in iu=
re nr̄o.Cuꝫ ſm Ul=
pia.ſententiam om=
nis diffinitio pericu
loſa ſit tamē latine
eloquētie optio teſte Cicerōe vt intelli
gatur q̄d ſit: id de quo agit̄ oīs de re ali
qua īſtitutio debet a diffinitiōe ꝓficiſci.
inueſtigādū eſt igit̄ q̄d ſit primogeni=
tura. reſpō.ſm Archi.vij.q.j.quā peri=
culoſuꝫ eſt dignitas ſiue ꝑeminētia quā
oēs primogeniti habēt i cognationibꝰ
alias ⁊ cōgregationibꝰ ſuis vſqꝫ ad Aarō
vt bene explanem.hāc diſtinctionē quo
tuplicia ſunt iura primogeniture quera
mus.reſpon.In primis primogenitus
in feſtis pre alijs ſacrificiuꝫ ferebat.Se
cūdo ſedebat ad dexteraꝫ pr̄is.Tertio
duplicatos cibos,ſuſcipiebat: hec tria,
ponit gl.in dicto.c.ꝙ piculoſum.Quar=
to veſtem peculiarē alias ſpeciem ⁊ inſi
gnem tātum in oblationibus habebat.
Quinto in conuiuijs ⁊ celebrationibus
iunioribus benedicebat.Sexto finem
benedictionem paternā obtinebat.hec
alia tria ponit Archi.in.d.c.ꝙ pericu=
loſum.Septimo duplicatam partē i di=
uiſione obtinebat ſm Joā.an.in.c.licet.
de voto.Ultimo primogenita pecorum
ſuſcipiebat: vt not.in.d.c.ꝙ periculo=
ſum.hec quidem olim:ſed moderno iu=
re videamus q̄d iuris.nam vt in.j.et.ij.
iure idem iure puto hodie:quoniam di=
gnior debet preponi ⁊ ad dexteram ſede
re.l.ſi.ff.de albo ſcribē.⁊ gl.⁊ in termi=
nis noſtris Bald.in.l.de armi.C.de ſa=
croſan.eccle.ſed maior natu eſt dignior.
l.j.in ſi.de iure immu.cū ſi. Tertio iure
puto non idē hodie q: equales cibos et
equalia alimenta pater preſtare:dꝫ.l.ſi
quis a liberis.in ver.liberi.ff.de liber.
agno.In quarto nō puto eſſe idem iur.
hodie q: appellatione alimētorū veniūt
veſtes.l.legatis.ff.de ali.⁊ ciba.lega.et
Bart.in tractatu de alimētis:ergo idem
prout dixi,in cibarijs ⁊ alimētis.In qui
to puto hodie etiā eſſe idē iur.qm̄ di=

gnior debet ꝓponi:vt.§.retuli.Sexto in
benedictiõe actiua filiꝰ primogenitꝰ ꝓ=
ponẽdus eſt hinc eſt ꝙ cũ moris ſit in lõ
bardia vt in vigilia dñi nr̃i Jeſu xp̃i do=
mus ſpargat bñdictione paſſiua nõ pu=
to hodie actuandũ eſſe idẽ iure q̃m pa=
ter equalitatẽ obſeruare debet inter li=
beros quo ad bñdictonẽ ⁊ bona.§. illð.
in aut.de trien.⁊ ſemiſ.⁊ nota.in aut.ex
teſtamento.C.de colla.Ex quo infert ꝙ
nõ eſt idem iure moderni.vij.q.viij.q̃m
inter filios debet fieri equa lãce diuiſio
hereditaria ⁊ rerũ.l.iter filios.C.fami.
herciſ.ibi equo iure.l.ſi maior.i fi.C.cõi
diuidũ.Ruſꝰ querẽdũ eſt an illud pro=
uerbiũ vulgare ſit verũ ꝙ primogenitꝰ
diuiſionẽ faciat minor etate optionẽ ha
beat.Bal.in.l.ſuis quoqꝫ.ff.de here.in=
ſtituen.firmandũ hoc veterũ ꝓuerbium
Joã.and.poſt hoſtiẽ.i.c.j.de parochi.
ſunt in cõtrario ꝙ nõ maior natu ſed q̃
longiori tẽpore bona adminiſtrauit di=
uidat alter vero electionẽ ſuſcipiat:idẽ
dicũt in ſcholaribꝰ diuidẽtibus ſocieta
tẽ vt nõ maior natu:ſed q̃ lõgiori tẽpo=
re ſtuduit.Ego in hoc puto cũ reuerẽtia
neqꝫ Bal.neqꝫ hoſt.⁊ Joan.and.ſequor
quinimo aut licitatiõe aut ſorte res di=
rimitur fretꝰ in primis autoritate Bar=
to.in.l.j.C.de his q̃ ſe refe.lib.x.⁊ Bal.
qui fuit ſibimet ꝯtrariꝰ in.l.ſi maior.C.
cõmuni diuidũ.⁊ Ange.qui ait cõſuetu
dine ita obſeruari in.l.ſancimꝰ.C.de do
natio.Secundo moueor ꝑ text.in.d.l.ſi
maior in fin.⁊ bene facit.l.ad officiũ.C.
eo.titu.nec ob.dicta.l.j.qr rñdetur ſin=
gulariter ius eſt in fiſco ergo in contra=
rium eſt ius cõe.l.ius ſingulare.ff.de le
gi.cũ vulgaribꝰ.nec ob.c.j.allegatuꝫ qr
nõ loquit in maiori natu nec in diuiſiõe
hereditaria.Rurſus querit an: primo=
genitus habeat preeminetiã vt in diui=
ſione hereditaria inſtrumẽta cõia rema
neãt penes eũ? Rñdeo ꝙ ſic: tex.eſt i.l.
fi.de fide inſtru.Quid in regulis ducati
bus comitatibꝰ ⁊ de patrocinijs videbũ
tur in ſeq̃nti lectiõe ſꝫ opepretiũ eſt q̃re
re quo iure iductũ ſit.primo ius primo
geniture.Rñ.iuriſgẽtiuꝫ fretꝰ autorita=
te Bar.in.l.interdũ.ff.de cõdi.inde.i ru=
brica.ff.de acqui.here.nã dicit ibi Bar.
ꝙ teſtamẽti factio ⁊ hereditas inuẽtiõe
eſt iuriſgentium:⁊ q̃m maiores noſtri
in veteri teſtamẽto vtebant teſtamẽti fa
ctone actiua ⁊ paſſiua:ſꝫ attẽta hac ra=
tione ius primogeniture eſt iuriſgẽtiuꝫ
qr repertũ teſtamẽto veteri ⁊ geñ.xxj.c.
ſed pleriqꝫ moderni ſequuti fuerãt opi.
Jaco.de are.ꝙ imo teſtamẽti factio ⁊ he
reditas ſit inuẽtiõe ⁊ forma creatura me
ra iuris ciuilis.mouent in primis qr nõ
cõgruit iuriſgẽtiũ diſponere de dñio eo
tpe q̃ deſijt eſſe dñs:qr nemo dat qð nõ
habet.l.traditio.de acq̃.rerũ domi.cuꝫ
vulg.ſed teſtator diſponit poſt mortem
ſuã quo tpe deſijt eſſe dñs ⁊ paria ſunt
nõ dñm diſponere vel dñm cõferre in tẽ
pus quo deſijt eſſe dñs.l.in tẽpus.⁊ gl.
in.l.illa inſtitutio.ff.de here.inſti.ergo
teſtamẽtũ aduerſat ꝓceptis iuriſgẽtiũ.
Secũdo moueor.deportãs retinet que=
ſtionẽ iuriſgẽtiũ:abdicat queſtꝰ iuris ci
uilis.l.quidã.ff.de peni.cũ vulg.ſꝫ de=
portatꝰ nõ habet teſtamẽti factionẽ acti
uã neqꝫ paſſiuã.l.eiꝰ q̃.ff.de teſta.⁊ ple=
ne.i.l.j.de here.inſti.C.Tertio videt ca
ſum eſſe rotundũ in.l.j.cũ duabꝰ ſequẽ=
tibus.ff.de petit.here.vbi ſucceſſiones
aut veteri aut nouo iure deferuunt.vete
rũ quidẽ ius eſt.xij.tabu.Alie ꝟo leges
cẽſentur noue.tex.eſt iũcta no.in.l.vni=
ca.ff.de condi.ex leg.Quarto videt eſſe
caſus in.l.ꝟbis lege.xij.tab.lata.⁊.l.ob
uenire.de verbo.ſigni.Ad idẽ bonꝰ tex.
in.c.ius quiritũ.j.di.ibi legitimis here
ditatibꝰ.poſtremo videt glo.i.l.ex hoc
iure.ff.de iuſti.⁊ iure.Ego ſequor ſnīaꝫ
Bar.⁊ Ang.in.l.interdũ.⁊ i dicta rubri=
ca quã cõem appellat Ful.in.d.l.ex hoc
iure.merito in primis ꝑ tex.i.d.c.ius na
ture ibi ſucceſſio.j.di.Scðo moueor per
tex.q̃dã i iure.§.fi.ibi aduerſꝰ mores et
iuſgẽ.ff.de dona.Jtẽ milites vtunt iuriſ
gẽtiũ.neqꝫ i teſtis ſolẽnitate iur.ciuilis
obligant.l.j.⁊.l.luciꝰ.ff.de teſta.mi.⁊ ꝑ
Bal.plene i.l.milites.C.eo.ti.Preterea
miles iſtituere deportatũ põt.l.neqꝫ.§.
deportati.ff.de teſta.mi.ad idẽ facit.nã
et ante.l.irrita erit teſtamẽti factio acti
ua ⁊ paſſiua probatur.naꝫ prudẽtes ro=
mani leges.xij.tab.a grecis ſuſceperũt
et not.in.l.ix.ff.de orig.iur.ergo ante.l.
xij.tabu.erat ſucceſſio et teſtamenti fa=
ctio.⁊ bene facit.l.cũ ratio.i pri.ff.ð bo.

damna.l.reſcripto vnde liberi. cuꝫ ſimi. Rurſus nō ne ſm cōmunem ſententiam ex teſtamento etiam minus ſolēni perdita eſt naturalis obligatio que pꝛogreditur ex fonte iuriſgētiū: nota.in.l.j.ff.de cōdi.in de.in.l.cum quis.C.de iur.⁊ fac. igno. Nec ob.pꝛimū ar.vcꝫ quia nō congruit iuriſgentium ⁊c. reſpondeo quia nemo dat quod nō habet actualiter vel virtualiter.d.l.traditio.⁊.l.nō eſt nouū. ff.de acqui.rerū domi.⁊.l.j.⁊ nota.C.ſi ante credi.nā creditoꝛ nō hꝫ dominiū pignoꝛis.⁊ tn̄ trāſfert dominiū alienādo quia virtualiter vt iuribus iā allegatis ſic ⁊ defunctus trāſfert dn̄iū poſt moꝛtē ꝙ actualiter tunc nō hꝫ ſed virtualiter. Uel aliter ⁊ ſecūdo iuregētiū heres efficitur dn̄s ꝑ occupationē bonoꝝ.vt not. Bar.in.d.rub.de acqui.here.ſed de iure ciuili ſola aditione hereditatis ſine bonoꝝ appꝛehēſione efficiatur dn̄s: ſed nō poſſeſſoꝛ.l.cū heredes.in pͥn.ff.de acq̊r. poſſeſ.⁊ per Innoc.⁊ canoniſtas in.c.in pꝛeſentia.de pꝛoba.⁊ per Bal.in.l.fi.C. de edic.diui adri.tol. Non ob.ſcd̄m deportato q ꝛreſpōdeo vt dixi in fundamētis ꝑ.d.l.necꝫ.§.deportatis.⁊ ita ſoluit Bar.in.d.l.iterdictū. Nō ob.iij.iiij.⁊.v. de legibus allegatis quia loquūtur appꝛobatiue nō iductiue ſiue oꝛiginaliter. ſed pūctus eſt noſter an oꝛiginaliter teſtamēti factio inuētione ſit iuriſgentiū. Nō ob.vlt.d.l.ex hoc iure quia reſpondeo vt dicit Fulg.in.d.l. ex hoc iure.nā ſm cōmunē ſentētiā teſtamentū quo ad foꝛmā eſt iuris ciuilis.⁊ ita loquiꝛ glo. in.d.l.ex hoc iure.ſed iuētione eſt iuriſgētiū ⁊ hec diſceptatio eſt vtilis ad illā queſtionē an valeat teſtamentū romani conditū apud hoſtes romani imperij in pꝛeſentia duoꝝ teſtiuꝫ.in quo articulo Bal.cōſuluit valere teſtamentū in quodā mercatoꝛe anconitano qui cū duobꝰ teſtibꝰ in terris ſoldani babilonie cōdiderat teſtamētū.mouetur vt ipſe Bal.refert in.l.ij.queād.teſta.aperi.⁊ quia teſtamētū inuētione eſt iuriſgētiū ⁊ iuregētiū ſufficiūt duo teſtes. l. lucius.ff.de mili.teſt.l. vbi numerus.ff. de teſti. Secundo quia magis imitari debemus ius canonicū ꝙꝫ ciuile nititur diuino iuri in oꝛe duoꝝ vel triū ſtat omne verbū.c.nouit.de iudi.ergo ſufficiunt duo teſtes.c. cū eſſes.⁊.c.relatio.de teſta.Et hāc ſententiā Bal.ſequiꝛ Fulg.in.d.l.ex hoc iure mihi videtur ꝙ Bar.⁊ Ang.in.l. quia latronibꝰ.ff.de teſt.aduerſetur opi.Bal. ⁊ Ful.nā ꝯcludūt ꝙ imo opus ſit ciuem romanū apud hoſtes ꝯdere teſtamentū ſm foꝛmā iuris ciuilis ita vt requirantur ſeptē teſtes.l.ſi vnus.C.de teſta.cum vulg.⁊ ꝙꝫ opi.Bal.⁊ Ful.ſit equioꝛ vt ſuſtineamꝰ notā teſtamentariā.§.diſponat.in auꝛ.de nup.tamē inſtructa cōſciētia iure verioꝛ cēſeꝛ ſentētia Bar.⁊ Ange.pꝛo quibꝰ videꝛ eſſe caſus i terminis in.l.nō ſpeciali.C.de teſta. Secundo qꝛ vbicūcꝫ ceſſant ſtatuta ⁊ conſuetudines locoꝝ in terris iperij ſtamus diſpoſitioni iuris cōmunis ciuilis: vt no.gl.⁊ Jo. an.in.c.ij.de reg.iur.in.vj.⁊ Ang. in repetitione.l.j.C.de iudi. ſed omnes concoꝛdāt in hoc pūcto ꝙ conſuetudines ⁊ ſtatuta rebelliū imperij romani non valent ſm Bar.⁊ Ang.in.d.l.qꝛ latronibꝰ. ⁊ ſm Bal.in.d.l.ij.ergo circūſcriptis ſtatutis ⁊ cōſuetudinibꝰ rebelliū ſtabimus iuri cōmuni romano diſponēti ſeptē eſſe rogatos in teſtamētis.d.l.ſi vnꝰ. Nec ob.pꝛimū argu.fal.in.d.l.ex hoc iure: qꝛ fateoꝛ ꝙ de iuregentiū tale ſtatutū valeret ſꝫ nō iure ciuili ⁊ oꝛiretur naturalis tantū obligatio nō ciuilis vt plene ſcribitur in.l.j.ff.de cōdi.inde.in.l.cūq̊s. C. de iur.⁊ fac.igno. Nō ob.ſcd̄m ⁊ vltimū argu.Bal.in.d.l.ij.qꝛ rn̄deo ꝙ.c.relatū. ⁊.c.cū eſſes allegatū nō hꝫ locū in terris imperij niſi in pijs cauſis ſm Jo.and.in d.c.cū eſſes.ex qua ſolutione ſequiꝛ magnus fructus vt dictū Bal. ſit veriſſimū qn̄ cōditū ſit teſtamētū in piā cauſam ⁊ apud hoſtes romani imperij ⁊ hoc modo pōt ſaluari opinio Bal.⁊ Fulg. Rurſus allegani Bal.i rub.ff.de acqui.here. ⁊ iferebat ex dictis Bar.ibi Bal. ꝙ de iure canonico heres nō cōficiēs inuētariū nō teneꝛ vltra vires hereditarias.quam opi.cōpꝛobauit Ange.i.l.ſi vniuerſis.C. de legi.ſed cōtinuo impꝛobaui hāc opinio.nā etiā de iure canonico nedū ciuili heres nō cōficiens inuētariū teneꝛ vltra vires hereditarias.glo.eſt communiter appꝛobata in.c.j.de teſta.⁊ hoſti.⁊ Jo. and.in.c.tua nos.de vſur.⁊ eſt tex.in.c.

Ray. Raynu. in verbo inuentarium.de
teſta.⁊ facit ratio qꝛ poſtq̄ nō reperitur
iure canonū tactū ceſſare beneficiū inuē
tarij pꝛoculdubio ſtabimus deciſiōi im-
periali.l.fi.C.de iure delibe.argu.c.j.de
oper.no.nun.⁊ no.in.c.ſuper literis.de
reſcrip.non obſtat fundamentū Bal.de
dictis Bar.qꝛ reſpōdeo. Bar.in.d.rub.
ff.de acqui.here.nō diceret ꝙ de iure ca-
nonico ceſſet beneficiū inuētarij ſed be-
ne dicit vnū notabile ꝙ in foꝛo conſcien
tie ⁊ penitētiali heres etiā nō cōficiens
inuētariū nō tenetur vltra vires heredi
tarias.Ex pꝛedictis ſurgit per cōſequēs
licet in foꝛo penitētiali heres nō confi-
ciēs inuētariū nō teneat̄ vltra vires he-
reditarias niſi in pijs cauſis ſcḋm Bal.in
repetitiōe.l.j.C.de ſacroſan.eccle.Que-
ro an ius pꝛimogeniture habeat locum
in regnis? pꝛo cuiꝰ articuli altioꝛi inda-
gine in pꝛimis inueſtigandū eſt illud an
regna deferantur ſucceſſione vel electio
ne.videtur ꝙ electiōe.vij.q.j.c.moyſes
ait ꝙ de iure ſcripto regna deferūtur ele
ctione ſed iure cōſuetudinario ſucceſſio
ne:⁊ hāc opi.Archi.ſenſit Domi.de ſan
cto gemi.in.c.grandi.de ſupplē.neg.pꝛe
la.lib.vj.ſed Andr.de iſerni. cuius opi.
placet in.c.j.de ſenten.marchi.Fede.di-
ſtinctiones cōcoꝛdat in.d.§.pꝛeterea du
cat̄ qui aduerſatur.c.j.in fi. de feu.alie.
nam aliquādo marchio:dux vel comes
creātur vt habeāt ſolā adminiſtrationē
in regno:ducatu comitatu ⁊c.⁊ tunc ele-
ctione nō ſucceſſione defertur quia offi-
cia nō deferūtur ſucceſſione cū eligatur
induſtria.l.cuius bonis.ff. de cu.furi.⁊
facit.l.pe.⁊ fi.ff.de tute.exemplū quādo
papa creat marchionem in marchia vel
ducē i ducatu vt admiſtrēt merū ⁊ mixtū
imperiū ⁊ omnē iuriſditionē ſicut p̄ſes
pꝛouincie.l.illicitas.§.qui vniuerſas.ff.
de offi.pꝛeſi.Et iſto modo intelligatur
tex.in.d.c.j.de alie.feu. aliquando non
creatur dux:marchio vt nō ſolū admini
ſtrationē habeāt ſed etiā pꝛopꝛietatē in
iuriſditione.⁊ tūc ſucceſſione deferūtur
regna.⁊ ita intelligatur tex.in.d.§.pꝛe-
terea ducatus.Hinc eſt ꝙ regnū Frācie:
Hiſpanie ⁊ ſimilia regna de cōſuetudi-
ne generali deferūtur ſucceſſione ⁊ cōſe
quenter.reſpōdeo queſtioni foꝛmate ꝙ
pꝛimogenitus de cōſuetudine generali
ſuccedit in regno ſcḋm Hoſti.in.d.c. licet.
de voto.⁊ ſcḋm Bal.in.d.l.ex hoc iure qui
ait nunq̄ fuit nūq̄ erit quin pꝛimogeni
tus ſuccedat in regnis niſi in imperato-
re ⁊ papa qꝛ tenens monarchiam qꝛ de-
fertur electione imperium ⁊ papatus.c.
venerabilem.de elec.c.fundamenta.lib.
vj.⁊ plene examinat Bal.in extrauagā-
ti de pace cōſtan. Quero an pꝛopter in-
obedientiam filij qui non exequitur vo-
luntatem paternam teſtamentariam pꝛi
uetur iure pꝛimogeniture. Bal.in pꝛoe
mio decretaliū:reſpondet filium regis
vel pꝛincipis non obſeruantem volunta
tem paternam pꝛiuari regno ⁊ pꝛincipa
tu.d.c.licet.de voto.ſed Bal.ſibimet cō-
trarius eſt in aut.hoc amplius.C. de fi-
deicō.dixit eſſe ſpeciale in.d.c.licet pꝛo-
pter pꝛeceptū voti vltramarini: pꝛopter
ea infert ibi Bal.ꝙ ſi filius in alio pꝛece
pto paterno ſit inobediens puta qꝛ non
ſoluit legata certe non pꝛiuabitur iure
pꝛimogeniture niſi regnum vel ducatus
deferantur iure hereditario. arg. c.j.an
agna.vel filij.ſed hec vltima opin. Bal.
non eſt vera vt ſit ſpeciale in voto vltra-
marino.licet gl.ſenſerit in.ij. ſolutione
in dicto.c.licet quoniam omnes docto-
res maxime Hoſt.⁊ Jo.and.in.c. ſi here
des.de teſt.intelligunt gn̄aliter in quo-
libet voto.d.c.licet.Secūdo moueoꝛ cō-
tra Bar.per rationē tex.in.d.c. licet.que
colligit ex verbo ne ſi onus iniunctum.
que ratio eſt generalis in quolibet voto
nec eſt bona ſolutio.ij.glo. ibi per ratio
nes pꝛemiſſas.Preterea glo.ibi non ſe-
quitur illam ſolutionem ſecundā. Rur-
ſus dum Bal.dixit iure hereditario ⁊c.
vt dixi ſupꝛa eſt cōtra tex.in.d.c.licet.ad
fi.vbi pena nō adimplentis votū pater-
nū nedū eſt in hereditate qua pꝛiuatur
filius ſed etiam in pꝛiuatione regni:vt
pꝛobat tex.in.d.c.licet in ver. ſucceſſio-
ne ⁊ in verbo hereditatis:⁊ in verbo re-
gnum.pꝛeterea placet pꝛecedens opin.
Bal.in pꝛoemio decretaliū vcꝫ vt filius
nō implēs votū paternū pꝛiuetur pꝛinci
patu ⁊ iure pꝛimogeniture dūmodo ad-
damus vnū granū ſalis. Bal.vcꝫ vt filiꝰ
fuerit admonitus a ſuperioꝛe vt adim-
pleat votū īfra annū.d.aut.hoc ampliꝰ.

Nec ob. ſi ſtudioſus dixerit imo minus tēporis anni ponit in. d. c. licet. qr reſpō deo ſm hoſtiē. ⁊ Joā. an. in. d. c. licet. in verbo ad feſtū. ꝙ minus tēpus anno poteſt aſſignari qñ filiꝰ ꝓmiſit patri adimplere voluntatē paternā ſine dilatione vt promiſit filius. in. d. c. licet. que ſolutio eſt notabilis ad limitationem aut. hoc amplius. ⁊ notate vnū verbū ꝙ licet pater benedicat filiū: certe ex hac benedictione non dicitur filius inſtitutus a patre ⁊ eodeꝫ modo ſi pater maledicat non dicitur filius exheredari ſm Bald. in proemio decre. et eſt tex. per Bald. in dicto. c. licet. vbi ſub interminatiōe maledictionis paterne pater precepit filio votū impleri ⁊ tñ nō dicitur filius exheredatus quinimo ad hoc vt priuetur filius hereditate vel regno reqrit admonitio ſuperioris: ergo ſola admonitio paterna nō eſt ſufficiens ad priuandū filium. Ex predictis liquet ꝙ filius non adimplēs hereditatē paternā monitus a ſuperiore priuatur iure primogeniture ⁊ hereditate cōtra Bald. in dicta aut. hoc amplius. Alius eſt articulus: nunquid filius qui nō fuit obſequutus votum paternū poſſit dicere in iure primogeniture ego volo retinere legitimam mihi debitā iure nature in regno vel ducatu: videtur ꝙ ſic per. d. aut. hoc amplius. ⁊ §. ſiquis vero nō plures. in aut. de heredi. ⁊ falci. vbi ꝓpter inobedientiam filius nō priuatur legitima. In cōtrarium eſt veritas: qr regnum eſt quid indiuiſibile. vt not. Cyñ. in. l. ſi viua. C. de bonis mater. ⁊ dixi in ſuperioribus: ergo filiꝰ inobediēs nō poterit detrahere legitimā de regno vel ducatu: et ita tenent gloſ. ⁊ docto. in. d. c. licet. in glo. vlti. Ex predictis infertur ergo limitatio. d. aut. hoc ampliꝰ. ꝙ in regno ⁊ alijs dignitatibus indiuiſibilibus filiꝰ inobediens priuatur etiā legitima: quā gloſ. ſane intelligite quo ad regnū: ducatum et ſimiles dignitates. Sed de alijs bonis patrimonialibꝰ paganicis filiꝰ inobediēs bene poſſet detrahere legitimā aut. hoc amplius. ⁊ a ceſſante ratiōe: qr bona ⁊ hereditates ſunt diuiſibiles. l. j. C. ſi certū peta. l. pro hereditarijs. C. de heredi. actio. cū ſimi. Quero nūquid femina primogenita ſuccedat in iure primogeniture. Abb. ſiccu. in. c. dilecti. de arbi. cōcludit aut loq̇mur in rebꝰ feudalibus ⁊ nō ſuccedit. c. j. de ſucceſ. feu. c. j. §. cū vero corradus. ꝗ feu. dare poſ. et ibi in gl. not. aut loq̇mur in rebꝰ nō feudalibus: ⁊ tūc aut in regno: ducatu ⁊ his ſimilibꝰ dignitatibꝰ: ⁊ tunc ceſſante linea maſculina ſuccedit primogenita in iure priogeniture. c. ſignificauit. de reſcrip. vbi ſoror in comitatu ſuccedit fratri. c. dilecti. de arbit. aut loq̇mur in alijs rebus nō autē in dignitatibꝰ: ⁊ tūc equali lance ſuccedunt maſculi ⁊ femine. l. fi. C. de libe. prete. Ex p̄dictis patet Abb. cōcludere ꝙ in iure primogeniture deficiētibus maſculis ſuccedit primogenita: ſed hec cōcluſio mihi cū reuerētia nō videtur vera: moueor autoritate gloſ. et Archi. in. c. cū deuotiſſima. xij. q. ij. vbi glo. dicit ꝙ de iure femina nō ſuccedit i regno. ſi ꝯſuetudo ſit i cōtrariū: igit tenēt doc. maxime Uincētiꝰ in. d. c. ſignificauit. Idē affirmat Domi. de ſctō gemi. referēdo Inno. ita tenere in. d. c. grādi. de ſupplē. negli. p̄la. lib. vj. ⁊ tangit Albe. in ꝓemio. ffor. Secūdo moueor qm̄ officia publica ſunt interdicta feminis propter honeſtatē. l. femine. ff. de regu. iur. ſed eſſe reginā ducuſſam ⁊c. cū omni iuriſditiōe regali eſt habere officiū publicū. l. j. §. ius publicū. ff. de iuſti. ⁊ iure. ergo femina nō ſuccedit i regno neqꝫ ducatu. Nō ob. d. c. ſignificauit. qr reſpondeo qr ibi ſoror ſuccedit fratri i comitatu nō rōne iuris ſed ex cōſuetudine gallicane patrie. ſm doc. in. d. c. ſignificauit Nō ob. d. c. dilecti. qr ille rex ꝓbat ꝯtrariū. nā dicit ibi ille tex. ꝙ de iure publico officia iuriſditionis ſunt interdicta feminis niſi cōſuetudine approbet ꝯtrariū. vt i patria gallicana. ecce text. ꝓbat feminā nō ſuccedere de iure in regno. et eodē modo rñdetur ad tex. d. c. cū deuotiſſimā. vt ibi dicit glo. Ex p̄dictis infero cōcluſionē cōtra Nicolaū ꝙ ſiue exiſtētibus maſculis ſiue nō filia primogenita nō ſuccedat i regno neqꝫ i iure primogeniture niſi priuilegio vel conſuetudine ꝓbet cōtrariū. Quero an valeat cōſuetudo ꝙ primogenitus ſuccedat? Rñdeo aut loquimur i regno vel pricipatu: aut

patrimonio vel hereditate. Pꝛimo caſu oẽs cõcludũt valere cõſuetudinẽ marie Albe. in ꝓemio. ffoꝝ. ⁊ Bal. in. l. ex hoc iure. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ eſt ratio qꝛ humanũ gen⁹ appetit pacẽ ⁊ quietẽ. l. vnica. ⁊ ibi not. ſup princi. C. de cadu. tollẽ. ⁊ notatur in. c. fundamẽta. de elec. lib. vj. ſed pax ⁊ quies ꝑpl'i magis ꝓcreat̃ ab vno principãte quã a plurib⁹ qꝛ multitudo principãtiũ nulla ſenioꝛũ princeps vn⁹ ſm̃ Philoſophũ. xij. metaphiſice: ⁊ ꝓbatur. vij. q. in apib⁹ nã reipublice melius cõſulitur ꝑ vnũ. l. ij. §. ſed qꝛ difficile. ff. de oꝛi. iu. ⁊ alias rationes ponit frater Egidi⁹ in tractatu de regimine pꝛicipũ. Secũdo caſu principali ſi in hereditate pleriqꝫ dubitarũt an valeat cõſuetudo pꝛimogeniture vt Alberic⁹ ĩ dicto pꝛoemio qꝛ tollit alimẽta ⁊ legitimã alijs filijs que oĩa debent̃ iure nature in dicto c. ius naturale. l. cũ ratio. de bo. damna. Sed cõtraria ſententia eſt vera qꝛ imo valet cõſuetudo pꝛimogeniture. tex. eſt ⁊ ibi Bal. in. c. mulier ſi de feu. fue. ꝯtro. et videt̃ ſequi Jo. an. in mercurialibus ſup regula ſine culpa. Nõ ob. argumẽtũ de alimẽtis ⁊ legitima qꝛ rñdeo ꝙ loco alimẽtoꝛũ ⁊ legitime pꝛimogenit⁹ ꝓſtabit oĩa neceſſaria ꝯfratrib⁹ ſuis ſm̃ qualitatẽ perſonarũ patrimonij quãtitatis ſm̃ hoſtien. ⁊ Jo. an. in. d. c. licet. Ex pꝛedictis liquet cõcluſio etiã in hereditate ⁊ patrimonio valere cõſuetudinẽ de pꝛimogenitura. Quero an rex poſſit diuidere regna vel baronias inter filios: vel an filij cõſentiẽte patre rege poſſint diuidere regna vel baronias inter filios: vel an filij ꝯſentiẽte pr̃e rege poſſint diuidere regna iter ſe? arguit̃ ꝙ nõ per. c. pꝛimũ. §. pe. de pꝛohi. feu. alie. ꝑ Fede. ſecũdo qꝛ nõ valet cõtract⁹ inter patreꝫ ⁊ filiũ in ꝑtãte vel inter cõfratres exiſtentes ĩ patria ꝑtãte. l. ij. C. de inoffi. dona. et notat̃ ĩ. l. frater a fratre. ff. de cõdi. inde. Jn cõtrariũ eſt veritas qꝛ imo valet diuiſio. c. j. §. pe. qui. mo. feu. amit. ⁊ ita determinat Oldra. cõſilio. cc. ſm̃ oꝛdinẽ meũ. ⁊ ſequit̃ Bal. in aut. hoc amplius. C. de fideicõ. ⁊. c. j. §. item ſacramẽta. de pa. iur. fir. in vſi. feu. Nõ ob. j. argu. qꝛ loquitur vt vnicũ regnũ vel vnicus ducat⁹ nõ poſſit diuidi, nos aũt loq̇mur qñ regnũ in regnũ aſſignat̃ vni filio: ⁊ aliud regnũ itegrũ aſſignat̃ alteri filio vt fuit defacto in rege maioꝛicoꝝ ⁊ rege aragonũ: vt refert Oldr. in. d. cõſi. deinde q̇ro quo noĩe appellet̃ talis diuiſio? rñdeo ſm̃ Oldra. in. d. cõſi. lio ꝙ appellat̃ oꝛdinatio ſupꝛemi iudicij diſpõne ꝓueniẽs. l. parẽtib⁹ C. de inoffi. teſta. ꝓpterea infert Oldra. ꝙ rex pr̃ poterit talẽ diuiſionẽ reuocare. argu. l. iiij. de adi. lega. ff. Nec obſtat. d. l. ij. vbi nõ valet cõtractus inter patrẽ ⁊ filium qꝛ. d. l. ij. non habet locũ in regibus ⁊ pꝛicipib⁹: ſed Oldra. tñ dicto cõſilio queadmodum pꝛinceps non tenetur obſeruare ſolẽnitatem inſinuationis in donatione. l. donationes. ⁊ ibi ꝑ Cy. C. de dona. inter virũ ⁊ vxoꝛẽ. An aũt pater in hac diniſione poſſit facere ſubſtitutionem? reſpõdit Oldra. in dicto cõſilio ꝙ ſic: ⁊ ſequit̃ Bal. in dicto §. itẽ ſacramẽta. ⁊ in. l. vt heredibus. ff. de leg. ij. Quero an pꝛimogenit⁹ poſſit ſubijcere ius pꝛimogeniture alteri regno in pꝛeiudiciũ alioꝛuꝫ deſcendẽtiũ? reſpõdeo ꝙ nõ. c. dilecti. de maio. ⁊ obedi. c. intellecto. de iureiurã. ⁊ Oldra. in dicto conſilio ad finẽ apparatus. Quero an papa vel imperatoꝛ poſſit ſine cau pꝛimogenitũ pꝛiuare iure pꝛimogeniture puta regno vel ducatu? reſpondeo ꝙ nõ ꝑ tex. in. c. j. ⁊ ibi Bal. de natura feu. nã licet ſubiecerit leges pꝛiacipibus tamen nõ ſubiecit cõtractus ⁊ laudabiles cõſuetudines regni: vt no. docto. in. l. digna vox. C. de legi. Sed pulcherrimum eſt querere an papa vel imperatoꝛ poſſit pꝛiuare pꝛimogenituꝫ ex iĩ oĩb⁹ cauſis ex quib⁹ vaſall⁹ pꝛiuat̃ feudo vt in titu. qui. mo. feu amit. ꝑ totũ. puto dicẽdum ꝙ nõ per not. in. c. apoſtolice. de reg. iu. in. vj. ⁊ ꝑ Bal. in. l. fi. C. de legi. vbi pꝛincipes nõ debẽt pꝛiuari pꝛincipatu ex leui cauſa q̇nimo ex magna ⁊ euidẽti cauſa propter pericula eminẽtia. Quero an dater rex vel dux poſſit ſine cauſa pꝛiuare pꝛimogenitũ iure pꝛimogeniture. Reſpondeo ꝙ non per notata ab hoſti. et Joan. and. in dicto. c. licet. de voto. ſꝫ operepꝛetium eſt querere an oĩes cauſe iuſte exheredationis ſint iuſte cauſe pꝛiuationis iuris pꝛimogeniture ita vt pater poſſit exheredare filiũ a iure pꝛi-

mogeniture de quib⁹ cauſis in § aliud
quoqꝫ capitulū.⁊ § cauſas.aut.vt cū de
appel.cogno.⁊ in.c.quintauallis.de iu-
reiurā.in glo. Reſpōdeo eſſe iuſtas cau
ſas priuationis iure primogeniture:mo
ueor q⁊ hoſtiē.⁊ Jo.and.in.d.c. licet ar
guūt in terminis de legitima ad ius pri
mogeniture quo ad materiā priuatiuā.
ſed filius non poteſt exheredari ex pre-
miſſis cauſis ergo eſt iure primogenitu
re priuari.d.§ aliud.et.d.l. quintaual-
lis.Sed nūc incidit in mentē an ſi pater
rex exheredauerit primogenitū iure pri
mogeniture.an ſta . exheredauerit pri-
mogenitū iure primogeniture.an ſtabit
vero paterno an vero ſi filius negauerit
illaꝫ cauſam eſſe verā aduerſario pro-
batio incūbat.puto nō eſſe ſtandū verbo
paterno imo aduerſarius primogeniti
debet probare illam cauſam eſſe veram
vt plene nota.in aut.nō licet.⁊ in aut.ex
cauſa.C.de libe.prete.vel exher. Uideri
oportet quod remediū habeat fili⁹ ex-
heredatus in iure primogeniture.reſpō
deo habet querelā vel agitur ad ſupple
mentū ſi ſit in aliqua parte inſtitutus ⁊
illud ſupplementū erit totū regnū tãꝫ
indiuiſibile.ſm hoſt.⁊ Jo.and.in.d.c.li
cet.vbi notabiliter inquit hoſtiē.⁊ Jo.
and.ꝙ totū regnū in iure primogenitu-
re eſt legitima filij.§ ſi regnū eſſet valo-
ris ineſtimabilis q⁊ regnū eſt indiuiſibi
le ⁊ ſi nō attēdimus totā legitimā in re-
gno ſm ius ciuile.de quo in aut.de triē.
⁊ ſemiſ.in.j.col.Nūquid aūt ius primo-
geniture in regno cedat primogenito ef
fecto monacho? Reſpondeo ꝙ non ſm
Bal.in.c.cū merum.de electio.iquinimo
ius primogeniture trāſit ad ſecūdogeni
tū vel fratribus primogeniti nō exiſtēti
bus magnates regni eligēt regē qui cō-
firmabit a papa vel impatore. ſm Bal.
in.d.c.cū noſtrū.⁊ facit.c.j.de mili.⁊ va-
ſal.qui arma bel.depo.⁊.c.ſi clericus.ſi
de feu.fue.ꝯtrouerſia.Quero an primo-
genitus poſſit renuntiare iuri primoge
niture ita vt ſecūdogenitus ſuccedat.re
ſpōdeo poſſe ſm Bald.in.c.j § ꝑterea.
qui.mo.feu.amit.⁊ ſentit hoſtiē.in.d.c.
lꝫ.qḋ limitabitis ex mēte Bal.in.§ pre-
terea dūmodo primogenitus ſit maior
xxx.an.quaſi ſentiat Bal.ꝙ ſi ſit minor

nō valet renūtiatio vel habebit benefi-
ciū reſtitui.in integ.tãꝫ leſus:qḋ dictū
Bal.limita niſi minor.xxv.an.pubes iu-
rauerit ⁊ affirmauerit renūtiationē aut.
ſacramēta puberū.C.ſi aduer.vendi. An
aūt ius primogeniture poſſit vendi? rñ-
deo ꝙ ſic ex mēte hoſt.⁊ Jo.and.in.d.c.
licet.Ultimo quero an primogenitus te
neat aſſignare aliqua bona ex quibus
alij fratres ſui poſſint honeſtā vitā du-
cere? reſpondeo ꝙ ſic inſpecta qualitate
perſonarū ⁊ quātitate regni ſm hoſt.⁊
Jo.and.in.d.c.licet.qḋ dictū limito eſſe
verū niſi dicti alij fratres habeāt aliūde
vnde poſſint vitā honorabilē ducere.ar.
l.ſi quis a liberis in glo.in verbo libero
rū.ff.de libe.agno.⁊ a ceſſante ratione.
hoſt.⁊ Jo.an.in.d.c.licet.vidimus in ſu
perioribus etiā filiā primogenitā nō ſuc-
cedere in viā primogeniture in regnis.
Sed durum extat quid de filio maſculo
nato ex dicta filia an ſuccedat i iure pri-
mogeniture in regnis? Reſpōdeo ꝙ nō
per text.in.l.ſi viua.C.de bo. mater.vbi
quod non cōcedatur radici ideſt matri
nō cōceditur deſcēdētib⁹ ex ea. ⁊ ita de-
terminat Bald.in.l.j.ff.de ſenato.q̄ ois
faciūt ad.q.vigentē inter regē Frācie ⁊
regē Anglie vt inquit Bal.in.d.l.j.Que
ro ſi ſtatuto vel conſuetudine caueatur
primogenitū ſuccedere in bonis feudali
bus an extēdatur ad bona nō feudalia?
reſpōdeo ꝙ nō ſm Bal.in.l.oēs populi.
in quarto folio.de iuſti.⁊ iur. Quero ſi
ſtatutum ſit in Anglia ꝙ primogenitus
ſuccedat an talis cōſuetudo vel ſtatutū
extēdat ad bona exiſtētia in lōbardia.
Bal.in.l.cūctos populos.C. de ſum.tri.
⁊ fide catho.cōcludēdū dicit.querēdum
eſt primo.an valeat talis cōſuetudo.ſe-
cūdo ſuppoſita validitate cōſuetudinis
quid iuris in cauſa teſtati. tertio quid
iuris in cauſa inteſtati.Circa primū di-
cit Bal.valere cōſuetudinē dūmodo ali
mēta prestētur alijs ꝯfratribus.quē ar
ticulū plene dixi in ſuperioribus.Circa
ſm articulū demus exēplū.anglicus cō-
didit teſtamētum inſtituēdo primogeni
tū in bonis Anglicis querit an hec inſti
tutio trahat ad bona alibi ſita puta in
lōbardia? reſpōdet Bal.ꝙ trahat ad bo
na alibi ſita ſiue ſit teſtatus de iure com

muni in pꝛeſentia.vij.teſtiū ſiue de iure
ſingulari ſtatutoꝛis puta in ꝑſentia duo
rū.l.ex facto ꝓponebatur.ff. de here.
inſti.cū ſimi.Circa tertium dictū demus
exēplū.ſ.in cauſa inteſtati.Anglicus ha
bens bona in anglia ⁊ in lōbardia deceſ
ſit relictis tribus filijs:queritur an pꝛi-
mogenitus quo ad oia bona excludat
fratres ſuos ꝓpoſita cōſuetudine in an-
glia ꝙ pꝛimogenitus ſuccedat excluſis
fratribꝰ.in hoc articulo concludūt doc.
maxime Cy.Guil.Bar.⁊ Bal. in.d.l.cū-
ctos populos.ꝙ hec cōſuetudo nō extē-
datur ad bona alibi ſita per.l.pupillo.
ff.de tuto.⁊ cura.datis ab his.⁊ ſic quo
ad bona exiſtētia in anglia ſolꝰ pꝛimo-
genitus ſuccedit:ſed quo ad bona exiſtē
tia in lōbardia in qua nō viget talis cō-
ſuetudo ſuccedāt oēs filij in ſucceſſiōe.
C.de ſuis ⁊ leg.Sed pulchꝛius eſt vide-
re ⁊ querere ꝓpoſita cōſuetudine qua
loquatur in ꝑſonā hoc modo ꝙ pꝛimo-
genitꝰ tātū ſuccedat an foꝛēſis decedēs
ab inteſtato in loco in quo vigeat talis
cōſuetudo ⁊ habeat bona. an pꝛimoge-
nitus ſuccedat inſolidū in dictis bonis?
reſpōdet Bar.in.d.l.cūctos populos.ꝙ
talis cōſuetudo nō habebit locum quin
oēs filij ſuccedant pariter.rōꝗ2 vbicūqꝫ
ſtatutū loquitur in perſonā habilitādo
vel inhabilitādo certe nō ligat foꝛēſem
l.j.in fi.ff.de tut.⁊ cura.datis ab his.cū
ſimi.ergo cū fuerit ibi decedēs nō liga-
bitur tali cōſuetudine.ſecus ſi conſuetu
do loqueret̃ in rē puta ſi bona deueniāt
ad ꝓmogenitū ligaret̃ etiā foꝛēſis quo
ad bona ꝗ2 ſtatutū pōt ligare bona.l.re
ſcripto.§.fi.ff.de mu.⁊ hono.l. an in to-
tū.C.de edi.pꝛiua.⁊ no.in.c.fi. de ꝯſue.⁊
in.l.de quibus.ff.de legi. ⁊ ita determi-
nat Bar.in.d.l.cūctos populos.Ex qui-
bus habetis diligēter ponderanda eſſe
verba ſtatuti vel cōſuetudinis an loqua
tur in ſe an in perſonam.ſimile in.l.aut
qui aliter.§.fi.ff.quod vi aut clam.Pul-
chꝛum dubiū eſt an cōſuetudo pꝛimoge-
niture liget clericum.⁊ ne exemplis res
egeat ꝓponamꝰ patrē decedere relicto
pꝛimogenito laico. ⁊ ſecūdogenito cle-
rico,querit̃ an pꝛimogenitus ſecūdoge-
nitū clericū virtute ꝯſuetudinis pꝛimo-
geniture excludat? hoſti,in.c.de ꝯſue.§.
fi.ver.ſed pone.in ſumma ſua dicit ꝯſue
tudinē non ligare clericos.⁊ Albe .in.l.
cū quis.C.de natu.liber.ſequitur. hoſt.
pꝛo hoſt.facit q̄m ſtatutū vel ꝯſuetudo
laycoꝝ nō ligat clericū.c.eccleſie ſancte
Marie.de ꝯſti.cū ſimi.In ꝯtrariū deter-
minat Jo.an.in mercurialibus ſine cul-
pa.de reg.iur.lib.vj. quā opi. ſequūtur
moderni maxime Ant.de bu.in.c.quod
clericis.de fo.cōpe.vbi ꝯcludūt ꝙ ſi con
ſuetudo iure pꝛimogeniture fuerit an-
tequā ſecūdogenitꝰ effectꝰ fuerit clericꝰ
certe excludit̃ ſecūdogenitꝰ clericꝰ a ſuc-
ceſſione.⁊ eſt ratio.ꝗ2 equū eſt qđ reci-
pit clericus pꝛo ſe debeat etiā contra ſe
recipere.c.fi.de vi.⁊ hone.cleri.l.j.ff.qđ
quiſqꝫ iur.ſed clericus pꝛimogenitꝰ reci
peret pꝛo ſe dictā cōſuetudinē excluden
do ſecūdogenitū laicū: ergo dꝫ recipere
cōtra ſe vt equaliter ſeruetur. vcꝫ vt pꝛi
mogenitus laicus virtute dicte cōſuetu
dinis excludat ſecūdogenitū clericum.
Itē facit quia etiā ſacramētū matrimo
nij vel baptiſmi non tollit ius alterius
acquiſitū per regulā id qđ noſtrū eſt.et
no.in.c.quāto.in vlti.gl. de diuoꝛ. ergo
nec oꝛdo clericatꝰ dꝫ tollere ius pꝛimo-
geniture iā queſitū pꝛimogenito virtu-
te cōſuetudinis.ſed ſi ſecūdogenitꝰ ante
quā cōſuetudo eſſet inducta: tūc clericꝰ
non ligaretur tali ꝯſuetudine a ceſſante
rōne de qua ſupꝛa.⁊ ita intelligat̃ opin.
hoſt.in.d.§.ſm Jo.and.in.d.mercuria-
li ſine culpa:⁊ ſm Anto.de but.in.d.c.ꝙ
clericis.qui ait cōſuluiſſe cū d.Pe.de an
cha.cū ſtatutū eſſet ꝙ maſculꝰ excludat
feminā certe femina monacha excludet̃
a ſucceſſione exiſtēte maſculo virtute di
cti ſtatuti niſi ſtatutū eſſet ꝯditū poſtea
ꝙ̄ illa eſſet nata ꝗ2 tūc nō obligaret̃ tali
ſtatuto qđ fuit cōditū poſt eā natā. Rur
ſus q̄ro ꝓponamus. aliq̇s comes ha-
buit filiuꝫ deinde eſt effectus rex poſtea
ipſo exiſtēte rege natꝰ eſt filiꝰ:queritur
modo nūquid pꝛimus filiꝰ qui erat na-
tus antequā pater eſſet rex dicatur filiꝰ
regis an vero ſuccedat in regno? rñdeo
ſm glo.⁊ Cy.in.l.imperialis.C.de nup.
ſecūdogenitū ſuccedere et appellabitur
rex nō aūt pꝛimogenitus tp̄e quo pater
erat comes de quo articulo etiā ꝑ Alb.
in.l.ſenatoꝛis.ff.de ſenato. in.l.eman-

cipatum.§.j.ff.eodem tit. ⁊ in.l.ij.§.in fi
lijs.per Dy.ff.de cur. ⁊ no.in.l. moris.ff.
de penis. Quero ꝑpoſita cõſuetudie pri
mogeniture pater rex vel dux habet fi-
lium naturalē tantũ ex cõcubina poſtea
vero ex vxore ſuſcepit filiũ naturalē ⁊ le
gitimum deinde legitimauit filiũ natu-
ralem tantũ poſtea deceſſit pater rex re
licto filio ex concubina legitimato poſt
natiuitatez legitimi ⁊ naturalis relicto
dicto legitimo ⁊ naturali ex vxore.que-
ritur quis preferatur in iure primogeni
ture: plerięꝫ tenuerũt ꝙ legitimatus na
tus ex cõcubina.pro quibusfacit.§.reli-
qui.aut.qui.mo.natu.effi.ſui:vbi legiti
matus ab initio natiuitatis relicto iure
legitimationis ſequitur. Secũdo addu
citur.l.filio quoniã.ff.de libe. ⁊ poſthu.
Tertio.l.j.C.de cõſue.li.xij.Quarto qꝛ
naturalis ex cõcubina eſt primogenitus
⁊ legitimatus.ergo dꝫ prior tēpore ⁊ iu
re.l.proximus.ff.de ver.ſigni.§.diſcipu-
li.in.j.cõſti.ff.secũdo qꝛ in ſucceſſio-
ne attendimus proximitatē tēpore mor
tis nõ autē ante mortē.l.poſt conſangui
neos.§.proximo.ff.de ſuis ⁊ legi.l.ſi qs
filio exheredato.de inin.teſta.ſed tēpo-
re mortis naturalis ex cõcubina eſt pri-
mogenitus ⁊ legitimatus: ergo dꝫ pre-
ferri in iure primogeniture. vltimo ad-
ducit̃.l.poſtliminiũ.⁊.l.retro.ff.de cap.
⁊ poſtli.reuer.In cõtrariũ eſtveritas qꝛ
primogenitus ex vxore legitimus ⁊ na-
turalis dꝫ preferri legitimato poſt ortũ
naturalis ⁊ legitimi ſm cõem ſniaꝫ ſcri
bentium vcꝫ Barto.brixien.in qõne do-
minicalibus.q.lv.⁊ Albe.de roſa.in pe-
mio.ff.Jaco.de are.⁊ Bald.⁊ Ja.but.
in.l.qõne.C.de rei vēd. ⁊ Jo.and.in mer
curiali ſine culpa.⁊ Ang.in.l.gallus.§.⁊
quid ſi tantũ.de libe.⁊ poſthu.in ſua di-
ſputatione que incipit nobilis quidam
genere.pro qua cõi ſnia bene facit text.
in aut. qui.mo.natu.effic.ſui.§.illud.in
verſi.ex hoc.ꝯiuncta gl. que dicit. ſcꝫ tē
pore: ⁊ facit.c.tãta.q̇ filij ſint legi.in tex.
ibi poſt.cõtractũ matrimonij.ad idē fa
cit tex.i.c.naturales.ſi de feu. fue. ꝯtro.
facit ēt tex.in.c.ſi parte.⁊.c.ꝗuis. de re
ſcrip.lib.vj.in.c.ſi apoſtolice. de prebē.
c.ij.Itē facit ꝯtrõ.d.l.quotiēs.C.de rei vē.
allegat̃ quoqꝫ id qđ noſtrũ eſt ſine facto
noſtro tolli non poteſt.l.ſi ſtichũ.§.fi.ff.
de noua.⁊ in regula iur. id qđ noſtrum
eſt ergo legitimatio nõ tollet ius primo
geniture in cuius quaſi poſſeſſione erat
legitimus ⁊ naturalis ex vxore anteqꝫ le
gitimaret̃ naturalis ex cõcubina. Itēꝫ ⁊
potentius facit.nã licet legitimatio tra
hatur retro tamē nunqꝫ trahit̃ retro in
preiudiciũ tertij.⁊ probat Bar.⁊ Ange.
in.d.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantũ.⁊ dixi in
diſputatione legitimationis . ergo hec
legitimatio tantũ nõ trahit̃ retro in pre
iudiciũ legitimi ⁊ naturalis:qꝛ non ob-
ſtat primũ argumentũ de.§.reliqui:quia
rñdeo ꝙ tex.ibi dicit ꝙ legitimatus ſuc
cedit quēadmoduꝫ legitimus ab initio
nõ tamē ſequit̃ ergo fingit̃ legitimatus
a principio:ſimiliter ſubdiaconus põt
eligi in epm ſicut diaconus ⁊ ſacerdos.
c.a multis.de etate ⁊ qualitate ergo ſub
diaconus eſſe ſacerdos fingitur.iſta nõ
eſt bona cõſequētia.Non ob.ſcđm de.d.
l.filio qꝛ reſpõdeo ꝙ ibi a princip.filius
erat legitimus ⁊ naturalis.Non ob.d.l.
j.qꝛ reſpondeo aut loquimur de fine.d.
l.j.ſm cõem intellectũ.⁊ tũc rñdeo ꝙ ibi
non loquitur de ſucceſſione ſed de ſede.
vel aliter rñdeo qꝛ ideo ibi ꝑfert̃ primo
cõſul q̇ ſecũdo fuit adeptꝰ patriciatum:
qm̃ ex ordine cõſulatꝰ deferebat̃ magi-
ſtratus.l. reſcripto.ff.de mune.⁊ hono.
Nõ ob.quartũ arg.d.l.proximꝰ.qꝛ reſpõ-
deo ꝙ eſt fallacia accidētis exēplo illiꝰ
ſophiſte q̇ dixit ꝓpono tibi iſtam ꝙ iſta
aſina q̄ habet pullũ eſt tua ⁊ eſt mater.
ergo:mater tua eſt aſina.iſta nõ eſt bona
cõſequētia quēadmodũ in caſu nr̃o non
eſt bona ꝯña naturalis tantũ eſt primo
genitus ⁊ eſt legitimatꝰ:ergo eſt primo
genitꝰ legitimꝰ:qꝛ q̄litas dꝫ itelligi ſm
tēpus ꝯ ibi,vel ꝑncipij cui adijcit̃.l.ticiꝰ.
ff.de vuli.teſta.vbi Bar. decidit hãc qõ-
nē pro legitimo:cõtra legitimatũ. Non
obſt.aliud argu.d.l.ſi qs filio.⁊.l.*retro*
cum ſimil̃.qꝛ rñdeo fictionē *non trahi*
retro in preiudicium tertij vt dixi in fun
damentis.Ex quibus omnibus conclu-
ditur naturalem legitimum in vxore in
iure primogeniture preferri legitimato
poſt natiuitatē legitimi naturalis.Sed
quid in legitimo per ſubſequens matri
moniuꝫ:verbigratia.pater habet filium

ex concubina deinde ſuſcepit filium legi
timum ⁊ naturalē ex vxore. poſtea mor=
tua vxore contraxit matrimonium cum
dicta concubina matre filij naturalis tā
tum queritur an legitimatus ex matri=
monio preferatur filio naturali ⁊ legiti
mo ex vxore? videtur prima facie dicen=
dum ꝙ ſic per.c.tāta. qui filij ſint legiti
mi per not.Jo.and.⁊ Anto.de but.in.c.
lator.eo.titu.vbi concludunt quod.d.c.
naturales. ſi de feu.fue.contro.non ha=
beat locum in legitimato per matrimo=
nium ſequēs.Jn contrariū eſt determi=
natio Jaco.de bel.in auk.quib.mod.na.
effici. ſui.fere per rationes quas dixi in
precedenti arti.Nec obſtat.d.c.tanta.qꝛ
imo facit ibi contrarium.in text.ibi poſt
contractum matrimonium. Nec obſtat
not.in.d.c.lator.quia non loquuntur in
preiudicium tertij vt eſt in caſu noſtro
quādo filius naturalis ⁊ legitimus erat
in quaſi poſſeſſiōe iure primogeniture.
Sed belliſſimum eſt videre quid ecōtra
proponamus regē habere filium natu=
ralem poſtea accepit vxorem ⁊ ex ea ſu=
ſcepit filium legitimū ⁊ naturalem de=
ceſſit pater.queritur quis preferatur in
iure primogeniture an legitimatus an
vero legitimus ⁊ naturalis? Certe ex p̄=
cedentibus habemus determinare ꝙ le=
gitimatus quoniā reperit hic legitima
tus in quaſi poſſeſſione iure primogeni
ture ante natiuitatem legitimati ⁊ natu
ralis a rationibus ceſſantibus in alio
articulo etiā proximo. ⁊ ita determinat
Bal.in.l. eam quam.C. de fideicommiſ.
quo ad bona patrimonialia: ſecus vero
quo ad ſucceſſionem regnorū. quod di=
ctum Bal.declarabitis etiam verum niſi
legitimans habuit poteſtatem legitimā
di ad regalia ⁊ nominatim legitimās di
xerit ꝙ legitimat etiam ad regalia ſm
Bal.in.d.l.eam quam. in precedēti que
ſtione. Rurſus quero quid ſi rex arago=
num habeat filium naturalē tantū ⁊ fe=
cerit eum legitimari a papa vt ſuccedat
in regno ⁊ ſic in iure primogeniture mo
ritur rex aragonū relicto fratre ſuo legi
timo ⁊ naturali ⁊ relicto filio legitima=
to.queritur q̄s preferatur? rn̄deo fratrē
legtimū ⁊ naturalē preferri qꝛ papa ſi=
ne cā non pōt legitimare in feudis ⁊ di=
gnitatibus in preiudiciuz agnatorū.ſm
Jo.an.in.c.per venerabilē. qui filij ſunt
legitimi ⁊ Domi.de ſancto geminiano
in.c.grādi.de ſupplē.negli.prel.Nec ob
ſtat no.in.d.l.gallus.§.quid ſi tantū. qꝛ
loquūtur in patrimonialibus non in di
gnitatibus. Quero an ius primogenitu
re debeat ꝯferri? rn̄deo ꝙ nō ſm Bal.in
auk.ex teſtamēto in vlti.col.C.de col.qđ
limita eſſe verū niſi pater pecunia pro=
pria emerit tale feudū in quo eſt ius pri
mogeniture lꝫ ſit indiuiſibile tn̄ debe=
bitur pretium ſm Anto.de iſer.in.c.j.§.
preterea ducatus. de prohi. feu. aliena.
per Fede.qui allegat.l.oimodo.§.fi.C.
de inoffi.teſt.iuncta.l.illā.C.de col.Sꝫ
ponamus ꝙ nō apparet quis ſit primo=
genitus vel reſpōdeo qꝛ mortui ſunt te=
ſtes vel abſunt inſtrumēta publica. que
ritur an ambo.an alter vel neuter ſucce
dat i iure ꝑmogeniture? rn̄deo ꝙ vterqꝫ
ex mente Bald.in.l.ex hoc iure.ff.de iu=
ſti.⁊ iur.⁊ in.d.auk.ex teſtō in vlt.col.ſi=
militer no.de duobus imperatoribus in
clemē.vnica.de iuſt.⁊ iur.Difficilis art.
eſt an in regno preferat in iure primoge
niture nepos ex primogenito defuncto
patruo ſuo an ꝟo patruus excludat ne
potem.Jn quo arti.hūc ordinē ſeruabo
qꝛ in primo ponam autoritates ꝓ nepo
te cōtra patruum: deinde autoritates ꝓ
patruo cōtra nepotē.tertio ponā iura ⁊
rōnes pro nepote.quarto iura ⁊ ratiōes
pro patruo.quinto dicā quid ſentiaꝫ in
hoc puncto ſaluo tamē meliorꝫ cōſilio.
Jtaqꝫ pro nepote in primis eſt autori=
tas Old.ꝯſi.ccxiiij.ſecundū ordinē meū.
ſecundo adeſt autoritas Alberi.in proe=
mio.fforum. tertio eſt Joā.an.in addi.
Spe.ſuper rubrica de feudis.quarto te
net quidam modernus vt Abb. ſicculus
in.c.licet.de tuto.quinto ita pronuntia=
uit Rex robertus cū cōſilio duorū domi
norū cardinaliū iur.peritorꝫ: vt refert
Albe.in dicto ꝓemio.ffor.⁊ ita plerūqꝫ
eſt obſeruatū in regib[9] gallie caſtelle ⁊
hiſpanie.Jn ꝯtrariū ꝓ patruo ꝯ nepotem
ſunt illuſtres autoritates i primis Ant.
de iſer.i.c.j.de.l.ꝯdi.i ſucceſſiōe fꝫ Bar.
i auk.poſt fres fratrū.C.de legi.her. Ri=
car.malū.quē refert ⁊ ſequit Cy.⁊ Ray.
in.l.ſi vna.C.de bonis mater.⁊ ibi dicit

Ray. moder. ita tenuiſſe. ita quoq; te-
net Bal. in. l. ſi viua. quãuis Bal. in. l. lex
hoc iure. ff. de iuſti. ⁊ iure. ⁊ in. l. cũ anti
quioꝛib⁹. C. de iu. deli. nõ ſoluat q̇nimo
dicit ſoluat apollo. ⁊ Bal. etiã in dubio
tenet ꝓ patruo in. l. vt iteſtato. C. de ſuis
⁊ legi. ſcḋm Nico. de mata. in. l. fi. de iuriſ-
di. om. iudi. C. qm̃ refert Bal. in. l. liber-
ti. C. de bo. liber. diſtinguit aut loq̇mur
in iure feudali. ⁊ tũc nepos excludit pa-
truũ. l. libert⁹ p̃toꝛ. §. j. ff. de bonis liber.
ſʒ Bal. ibi tã in primo q̃ʒ in ſcḋo mẽbꝛo
repꝛobat Nicol. ꝓpter nũtiationẽ quaʒ
fecit Rex Robertus ⁊ papa Bonifacius
qui fuerũt aduerſantes: ⁊ ibi dicit Bald.
q̧ papa nõ fuit aplĩcus ſed partiari⁹ in
clemẽ. paſtoꝛalis. de re iudi. ſed hec re-
pꝛobatio Bal. nõ placet qꝛ nõ exẽplis ſʒ
iur̃ iudicãdũ eſt. l. nemo. C. de ſentẽ. ⁊ in
terlo. om. iudi. p̃terea Bal. repꝛobat pꝛi
mũ mẽbꝛũ ꝑ ſententiã latã a bonifacio
et ſecundã ſententiã ꝓpter ſententiã la
tã a rege roberto. ⁊ ſic allegat duo con-
traria exẽpla quod fieri nõ debet. l. j. C.
de furtis cũ ſimi. ſed mihi nõ placet pꝛi
mũ membꝛũ Nico. tali ratione: qꝛ vbicũ-
q; agir̃ de ſucceſſiõe feudali aui puer ſuc
cedit patruus cũ nepote ex filio pꝛede-
functo queãdmodũ iure romano. c. j. et
ibi no. in glo de gradi. ſuc. in feudo. ⁊ in
c. j. de ſucceſ. feu. ſec⁹ ſi ageret̃ de ſucceſ
ſione trãſuerſalium. d. c. j. de gra. in ſuc.
feu. Amplectamur nũc iura ⁊ rõnes pꝛo
nepote ⁊ pꝛimo facit q̧ pꝛimogenit⁹ pa-
ter ſuus trãſmiſerit ius pꝛimogeniture
in eius filiũ eundẽq; nepotẽ iure diuino
ius pꝛimogeniure põt vẽdi ⁊ cedi vt in
Eſau ⁊ Jacob pꝛobat̃ Gen̄. xxv. ꝑ Joã.
and. ⁊ Hoſti. in. c. licet. de voto. ⁊ dixi in
queſtionib⁹ pꝛecedẽtib⁹ ergo põt etiam
trãſmitti ius pꝛimogeniture ad filium
ſuũ. l. quedã. ff. de acquirẽ. rer̃ domi. cũ
ſimili. ſecũdo pꝛobat̃ iure naturali. naʒ
que eſt ratio quare pater magis diligit
filiũ q̃ʒ ecõtra. certe philo. viij. phyſi. qꝛ
pater habet partẽ in filio ſuo nõ ecõtra.
facit. l. iſta quidẽ qḋ met⁹ cauſa. ⁊ l. fi. C.
de cur. furi. ergo cũ nepos cenſeat̃ pars
pꝛimogeniti hẽbit iura pꝛimogeniture.
arg. l. ſi is qui ducẽta §. vtrũ. ff. de reb⁹
dub. tertio videt̃ tex. in feudis in. c. j. de
ſucceſ. feu. ⁊ i. c. j. de gra. ſuc. in feu. vbi

nepos ſuccedit in feudo. quarto qꝛ licet
poſſeſſio nõ trãſeat ad heredes. l. cũ he-
redes in pꝛici. ff. de acquirẽ. poſſeſſio. ta
men poſſeſſio in feudis trãſit ad filium.
c. j. de feu. cog. ⁊ ibi nota. in ſimi. quito-
nã nepos ex filio vtriuſq; cõiũcto exclu-
dit patruũ vel auunculũ vterinũ vel con
ſanguineũ tantũ. aut̃. itaq;. C. cõmunia.
de ſucceſſio. ⁊ in aut̃. de cõſangui. ⁊ vte-
ri. fra. ergo eodem modo in caſu noſtro
nepos excludit patruum. ſexto facit qm̃
nepos repꝛeſentat perſonã patris pꝛi-
mogeniti. l. vt iteſtato. C. de ſuis ⁊ legi.
in. §. cũ fili⁹. inſti. de heredi. que ab inte-
ſta. defe. ergo excludit patruũ ex perſo-
na pꝛimogeniti. ſeptimo facit qm̃ ea q̃
cõpetunt filio vt filio nõ vt heredi tranſ
mittunt ad deſcẽdentes etiã viuo paren
te ſuo. l. in quibus. ⁊ l. ſiquis pꝛioꝛis. C.
de ſecũdis nup. ⁊ ibi vide Bald. ſed ius
pꝛimogeniture cõpetit filio. vt filio pꝛi-
mogenito vt dixi in diffinitione in hoc
opuſculo: ergo nepos excludit patruũ.
octauo bene facit tex. in. l. emãcipatũ §.
fina. ff. de ſenato. nono bene facit tex. in
l. ariſto. q̃ res pig. ob. poſ. ⁊ i. l. ſi pꝛioꝛ.
ff. qui po. in pig. habe. vbi tertius credi
toꝛ p̃fertur ſecũdo creditoꝛi q̇ terti⁹ cre-
ditoꝛ habet iura ceſſa a pꝛimo creditoꝛe
ita debet p̃ferri nepos q̇ habet ius pꝛi-
mogeniture a patre ſuo pꝛimogenito.
decimo facit. l. j. §. ſi q̇s duos. ff. de affi.
lib. vbi nepos excludit patruũ. vndeci-
mo facit. l. ſi operarũ. ff. de ope. libe. ⁊ l.
a duobus. ff. eo. ti. vltimo bene facit qꝛ
ratio naturalis eſt ꝓ filio eodẽq; nepo-
te maxime qꝛ ius pꝛimogeniture venit
a genere. l. cũ ratio. de bo. damna. l. ſcri-
pto. ff. vnde lib. l. iij. ff. de interdic. ⁊ re-
leg. Iterũ bñ facit pꝛiuilegiuʒ ꝑ Dy. de
regu. iur. in. vj. vbi nota. quãdo pꝛiuile
giũ cõceditur nõ perſone ſed eſſe vt eſt
in iure pꝛimogeniture trãſmittitur ad
heredes. l. nõ ſolum. ff. de in integ. reſti-
tu. ⁊ bene facit. c. grandi. de ſup. negli.
pꝛelato. ⁊. c. licet. de voto vbi in ſubſidiũ
admittit̃ patruus nõ exiſtẽte nepote. er
go exiſtẽte nepote excludit̃ patruus. ꝓ
cõtraria vero parte. ſcʒ pꝛo patruo alle-
gat clemẽti. paſtoꝛalis. de re iudi. ſʒ ad-
ducit̃ talis ratio. nã q̃ debẽtur iure ꝓꝛi
mitatis ſiue pꝛimogeniture deferuntur

patruo excluſo nepote.text.eſt in.l.ſi li-
bertus p̄toꝛ.§.j.⁊ in.l.libertꝰ q̇.ff.de bo.
lib.Tertio q̄m illa regula q̄ vult ꝙ ne-
pos repreſentat pſonā patris habet lo-
cū qn̄ tractat̄ de ſucceſſione aui: patrui
vel auūculi.alias p̄fertur patruus nepo
ti.text.eſt i aut̄.poſt fratres fratrumqꝫ.
C.de legi.hered.ſed ius primogeniture
nō ſolū debet̄ ex ſucceſſione ſed etiaꝫ ex
prouidētia dominij.c.j.§.nūc vero cora-
dus.qui feu.da.poſ.ergo nepos in caſu
iſto nō repreſentet perſonā patris ſui.
Quarto qꝛ nō debet eſſe deterioris con
ditionis filiꝰ quā nepos.l.ſi viua.C.de
bo.mater.ergo pr̄ q̇ eſt filiꝰ reſpectu aui
excludet nepotē.Quinto qꝛ ea q̄ compe
tunt ratiōe etatis nō trāſmutunt̄ ad he-
redes.l.ea que.C.de tēpo.i integ.reſti.
petē.ſed ius primogeniture eſt ratione
etatis ergo nō trāſmittit̄ ad nepotē.Se
xto qꝛ incerta nō trāſmittunt̄.l.vnica.§.
ſinaūt.C.de cadu.tol.ſed quis ſit primo
genitus tēpore mortis eſt incertū: ergo
nō trāſmittit̄ ad heredes.Septimo qꝛ
regula qui potioꝛ eſt in gradu prioꝛ eſt
in ſucceſſiōe.l.poſt cōſanguineos.§.pro
ximum.de ſuis ⁊ legi.⁊.d.aut̄.poſt fra-
tres ſed patruus eſt in potioꝛi gradu ꝗ̄
nepos.l.iuriſcōſultꝰ.ff.d̄ gradi.ergo ⁊c.
Octauo qꝛ fundamentum iure primo-
geniture eſt etas maioꝛ cui defertur ho-
noꝛ.l.fi.C.de fide inſtrumē.⁊ dixi ſupra
ergo cū patruus ſit maioꝛ etate exclu-
det nepotē a iure primogeniture atten-
ta mēte cōſuetudinis.arg.eoꝛū que not.
Dy.in.c.fi.de reg.iur.lib.vj.⁊ Bar.in.l.
nō dubiū.C.de legibꝰ.Nono facit qꝛ ceſ
ſant verba cōſuetudinis in nepote ⁊ vē-
dicat ſibi locū in patruo q̇ eſt primoge-
nitus tēpore moꝛtis:ergo nepos exclu-
detur a patruo.l.ille aut ille.§.cū in ver
bis.ff.de leg.iij.l.hos accuſari.§.oībꝰ.
ff.de accu.Decimo qꝛ ſi cōſideramꝰ etiā
ius ciuile vocat̄ patruus ad ſucceſſionē
ex regula cōi: qꝛ prioꝛ in gradu ſcꝫ ne-
pos ex filio p̄defuncto venit ad ſucceſ-
ſionē cū patruo ex quodā priuilegio et
iure ſingulari qꝛ repreſentat perſonam
patris.vt i.§.cū filius.inſtitu.de heredi.
que ab inteſta.defe.ſed firmiꝰ ⁊ robuſtiꝰ
eſt ius patrui quod venit ex cōi ꝗ̄ nepo-
tis quod venit ex quadā equitate ⁊ pri-
uilegio.argu.l.eiꝰ militis.§.militie miſ-
ſus.ff.de mili.teſtamē.ex quibꝰ cōcludi
tur patruū excludere nepotē a iure primo-
mogeniture.Nūc proficioꝛ ad deciſionē
huius dubij feder̄.diſtinctiōis maioꝛes
noſtros poſſe tenus cōcoꝛdādo.Igitur
aut cōſtat de ꝯſuetudine ꝙ nepos exclu
dat patruū vel ecōtra ⁊ ſtandū eſt cōſue
tudini.ff.de legibꝰ minime.in.c.fi.de cō
ſuetu.⁊ ibi no.aut̄.non cōſtat de aliqua
cōſuetudine.⁊ tūc ſi cōſtat de mēte cōce-
dētis ex verbis vel aliter ꝙ nepos exclu
dat patruū vel ecōtra ſtamus verbis mē
tis.c.ſi papa.de priui.i.vj.⁊ qualiter col
ligatur mēs tradit̄ per Cy.in.l.volūta-
tis.C.de fideicō.⁊ in.l.ſi ſeruus pluriū.
§.fi.de le.j.aut nō cōſtat de mēte.⁊ tunc
verba cōſuetudinis vel cōſtitutionis lo
quūtur de potioꝛi in gradu.puta ꝙ ſo-
lus potioꝛ in gradu ſuccedat in regno.⁊
tūc patruus q̇ eſt potioꝛ in gradu ſucce-
det dicta.l.iur̄.cōiuncta.d.aut̄.poſt fra-
tres.⁊ eſt de mēte Bal.in.d.l.vt inteſta-
to.C.de ſuis ⁊ legi.aut verba cōſuetudi
nis loquūtur de iure primogeniture.et
tunc ſi prioꝛ fuerit natꝰ patruus ꝗ̄ ne-
pos patruus excludit nepotē.ſi vero ne
pos prius fuerit natꝰ ꝗ̄ patruus tūc ne-
pos excludit patruū.ratio:qꝛ tūc eſt pri
mogenitꝰ.c.eſau.de verbo.ſigni.⁊ eſt de
mēte Bald.in.d.l.vt inteſtato aut nō cō
ſtat quis prioꝛ etate ſit an patruus vel
nepos ⁊ tūc putarē vtrūqꝫ ſuccedere ſm̄
notata Bal.in autētica ex teſtamēto.in
vltima colū.C.de collati.Sed pulchꝛuꝫ
eſt videre quid ſi hoc caſu qn̄ nepos et
patruꝰ ſunt eiuſdē etatis alter decedat
an ſuperuiuēs habeat ꝓ ius nō decreſcē
di locū? reſpōdeo ꝙ ſic ſm̄ Bal.in.l.vni
ca colūna.C.quādo nō petē.partes.Et
predicta oīa ſunt vera niſi regnum eſſet
iam deuolutū ad patrem iſtius nepotis
quia tūc nepos excluderet patruū ſucce
dēdo patri ſuo regi.tex.eſt in.d.c.licet.
et in.d.c.grādi.Rurſus querendum eſt
quid ſi primogenitꝰ ſit a natura demēs
vel furioſus an ſecūdogenitus excludet
eū? reſpōdeo ꝙ ſic ſm̄ Bal.in.c.j.de ſuc
ceſ.feu.quia cōſuetudo debet intelligi
de habili non autē de inhabili a natura
a principio: ſecus ſi efficiatur ex poſtfa
cto prodigus vel demens poſtquam re-

gnum fuit in perſona ſua radicatũ quia tũc dabitur curator.d.c. grãdi.ſm Bal. in.d.c.j.de ſucceſ.feu. Circa arti. patrui et nepotis quẽ examinaui addi aut̃.Jo. de imol.quã refert ⁊ ſequit̃ Dominicus de ſctõ geminiano in.d.c.grãdi.vez quo ad nepotẽ cõtra patruũ.conſilio.lxiiij. vltra aliud cõſiliũ Oldra.cxciij.ſm vnã quotã vel ſm aliã.cclxiiij.Quero nũqd Eſau potuit accuſare fratrẽ ſuũ Jacob de ſuppoſita vt ita dixerim partu.glo.⁊ Ange.tenet ꝙ ſic in.l.inauditũ.ff.ad.l. corne.de ſicca.licet doct.dicãt hoc actũ fuiſſe inſtinctu ſpiritusſancti:vt no.i.d. c.licet.Sed nũquid ſi papa vel imperator priuilegiũ cõcedit regi an tale priuilegium deſcẽdat nedũ ad primogenituz ſed etiã ad alios filios? reſpõdet Joan. and.in.c.ne aliquid.de priuileg.in.vj. ꝙ deſcendit ad oẽs quod limitatur eſſe verũ niſi priuilegiũ ſit indultum ratione iure primogeniture q: limitata cauſa limitatũ producit effectũ.l.in agris. ff.de acqui.rerũ domi.l.age cũ geminiano.C.de trãſac.Quero nũquid Eſau renuntiauerit iuri primogeniture an vero ſucceſſioni paterne? reſpõdit Jmo.in.l. ſtipulatio hoc modo cõcepta.de verbo. obliga.ꝙ renũtiauerit iuri primogeniture nõ autẽ ſucceſſioni.Rurſus querit̃ nũquid ſi vẽdatur ius primogeniture citra dimidiã iuſti pretij an habeat locũ beneficiũ.l.j.C.de reſcin.ven.⁊.c.cuz dilecti.de emp.⁊ vẽ.reſpõdit idem Jmo. in.d.l.ſtipulatio hoc modo concepta dicta iura habere locũ.⁊ ibi ſubdit vnum verbum ꝙ teſtamentũ vetꝰ debet allegari niſi quatenus ſit approbatũ a.l.chriſtiana:⁊ non dñt exẽpla veteris teſtamẽti in oibus trahi ad cõſequẽtia cum ſepe fiant miniſterio ſpiritusſancti.xx.q. in.c.caue chriſtiane.in gl.vbi de Moyſe et Eſau ⁊ Jacob.⁊ glo.in.l.quoties.circa princi.ff.de here.inſti.Quero an rex in preiudiciũ primogeniti poſſit etiam immobilia donare regine vel filijs naſcituris? reſpõdit Oldra.cõſilio.lxiiij.⁊ ſequit̃ Alberi.in ꝓemio.fforum.ꝙ poſſit donare.l.donationes.C.de donat.inter virũ ⁊ vxorẽ.benefacit.c.ad apoſtolice.de regu.iur.in.vj.qđ limitabis verũ niſi donationes fiãt in magnã leſionem

regni.c.intellecto.de iureiurã.hic eſt ꝙ datur curator vel coadiutor regi prodigo.c.grãdi.de ſup.negli.li.vj.An aũt ſi ferat̃ ſentẽtia cõtra regẽ in fauorẽ regis vel filiorũ quibꝰ eſt donatũ an talis ſententia preiudicet primogenito. Oldra. in dicto conſilio ⁊ Alberi.in dicto proemio cõcludunt ꝙ ſic poſtꝙ primogenitꝰ eſt heres regis.in aut̃.de iureiurã.a mori.pſti.circa prin.⁊ facit qđ no.in.c.j.de ſolu.Quero an primogenitꝰ mortuo rege poſſit acceptare hereditatẽ paternã Oldra.in dicto cõſilio ⁊ Alberi.in dicto proemio dicunt ꝙ filius primogenitus nõ poteſt repudiare hereditatem paternam ⁊ amplecti regnũ iure primogeniture.mouet̃ per.c.j.an agna.vel filij vbi filius nõ poteſt repudiare hereditatẽ paternã ⁊ amplecti proemiũ.Secũdo mouetur q: licet legitima debeatur filio tamen filius inſtitutus nõ poteſt amplecti legitimaz ⁊ repudiare alia bona paterna.c.raynutius ⁊ ibi not.in gloſ.de teſta.l.iij.§.ſed vtrũ in glo.ff.de mino.⁊ not.in.l.ex tribꝰ.C.de inoffi.teſta.l.ita primogenitꝰ cui regnũ debetur iure primogeniture nõ poterit repudiare hereditatem ⁊ amplecti regnũ ſm Oldra.et Alberi.tenet Bal.in.l.ij.ff.de acqui.here.vbi Bal.cõcluſit ꝙ filius poteſt acceptare legitimam ⁊ repudiare alia bona paterna.l.libertos patrono.ff.de bo.liber.Jtem contra Oldra.facit.d.ca.j.an agna.eſt odioſum ergo reſtringẽdum.l. cum quidã.ff.de libe.⁊ poſthu.c.odia. de reg.iur.in.vj.qđ aũt ſit odioſum dicto.c.probat̃ q̃m agnatus trãſuerſalis eſt melioris cõditionis quã ſit filꝰ q̃m poteſt repudiare hereditatẽ trãſuerſalis ⁊ amplecti feudũ licet filꝰ nõ poſſit repudiare hereditatẽ paternam ⁊ amplecti feudum.ergo eſt reſtringẽdum in terminis ſuis.Sed volẽs defenſare Oldradum.⁊.Alberi.dicet ꝙ imo filius nõ põt acceptare legitimã ⁊ repudiare bona paterna ſm Bar.i.l.gerit.de acq̃rẽ. heredi.⁊ eſt ratio q: hodie legitima debetur iure inſtitutionis §.aliud quoqꝫ capitulũ.in aut̃.vt cũ de appel.cogno. ergo nõ põt ꝓ parte acceptari hereditas.legitima et pro alia parte repudiatio fieri.l.j.ij.⁊.iij.ff.de acquiren.here.Nec

obſtat dicta.l.libertus.qꝛ reſpõdit illã l.loqui quãdo filius eſſet grauatus ⁊ legatis haberet ſubſtitutuꝫ: quo caſu poteſt ſaluari opi.Bal.i.d.l.ij. Nec obſtat aliud arg.d.c.j.eſt odioſuꝫ. Quia reſpõdet lex ⁊ ſi dura obſeruãda eſt ꝑſpexit.ff.qui ⁊ a qui.maxime qꝛ doc.arguunt a iure feudali ad ius primogeniture: vt nota.in dicto.c.v.de voto ⁊ vidiſtis.ẽ. Quero nũquid ius primogeniture deferatur iure hereditario.reſpõdit Oldra. in dicto ꝯſilio.lxiiij.⁊ ſequitur Alberi. in dicto proemio ꝙ ſic. Sed dixerit ſtudioſus quinimo ius primogeniture defertur ex prouidẽtia ſuperioris vel ex cõſuetudine vidiſtis ſupra: ergo nõ iure hereditario ſed reſpõdit hãc conſequẽtiã nõ eſſe bonã quo ꝓbatur ſic. Nã feuduꝫ debetur ex prouidẽtia ſuperioris.c.j.§.cũ vero coradus.qui feudũ dare poſſunt et tamen feudum defertur iure hereditario.c.j.de gradi.ſucceſ.prela.c.j.de ſucceſ.feu.ex quibus concluditur cõſequẽtiam premiſſam non eſſe bonam.

Laus deo clementiſſimo. Amen.

¶ Explicit tractatꝰ de primogenitura.

¶ Incipit ſolemnis repetitio ſuper rubrica.ff.de rei vẽdicatione edita per excellentiſſimum vtriuſqꝫ iuris doctorem dominum Martinum de laude.

GLoſſa non continuat Rubricã qꝛ iuriſcõſultus eã continuat in.l.j.in princi.ꝟ.eo.naꝫ ſupra viſuꝫ eſt de actionibus vniuerſalibus nũc vidẽdum reſtat de actionibus ſingularibꝰ: et ꝓ introitu huiꝰ tituli ſubtilis ⁊ difficilis premitto ꝙ dñium aliud ẽ propriũ ⁊ aliud impropriũ aliud impropriũ directũ: aliud ĩpropriũ vtile. Qð ſit dñiuꝫ propriũ directũ.rñdet eſt ius de re corporali ꝑfecte diſponẽdi niſi.l.ꝓhibeat nã dixi ius ad differentiã rei q̃ eſt facti.l.⁊ an eandẽ.§.actiones.ff.de excep.rei iudi.de re corpali dixi ad differentiam propriũ dominiũ qð cõpetit etiã ad iura corpalia.l.ſi ego.§.j.ꝟ.de publi. Nam ſumẽdo dominiũ improprie cõprehẽditur etiã vſuſfructꝰ.l.iiij.ꝟ.de vſufru.l.recte dicimꝰ.ꝟ.de verbo.ſignifi.ſed dominium proprie nõ datꝛ niſi ad corpalia.l.vendicatio.ꝟ.eo.ideo dixi ꝑfecte qꝛ dñs habẽs directũ dominiũ poteſt ꝑfecte diſponere in directo dominio.l.in re.C.manda. dixi diſponẽdi ad differentiã poſſeſſionis que eſt ius inſiſtendi.l.j.in princi.ꝟ.de acquirẽ.poſſeſſio.⁊ ibi nota.dixi niſi l.ꝓhibeatꝛ qꝛ aliqñ.l.ꝓhibet vt eſt tex.inſtit.de his qui ſunt ſui vel alie.iuꝛ.§.j.ne q̃s abutatꝛ re ſua. Sed dñiuꝫ ꝓpriũ vtile eſt ius de re corpali diſponẽdi non ꝑfecte: iõ dixi nõ ꝑfecte ad differẽtiã dominij de quo ſupra qꝛ minꝰ ꝑfecte diſponit habẽs vtile vt feudatariꝰ ⁊ emphyteota.l.ij.⁊ fi.C.de iure emphiteo.c.j.in quib.cau.feu.ad quã habens directum dominiũ dicta.l.in re.ſed impropriũ dominiũ directũ cõpetit illi qui habet ad rem corporalẽ directũ impropriũ dominium ⁊ ſic publiciana vt qꝛ emit bona fide a nõ dño.vt.l.j.ꝟ.de publi.⁊ in.§.alie.inſtit.de ac.ſed improprium dominium vtile cõpetit ad rem incorporalẽ: puta ſi emi vſumfru.vel ſeruitutem bona fide ab eo quẽ putabam dominuꝫ.tex.eſt in dicto.c.j.§.de publi.nã ſi emo ſeruitutẽ a dño fũdi qui potuit cõſtituere ſeruitutem cõpetit cõfeſſoria ⁊ negatoria.inſti.de actio.§.ij.⁊ toto titulo ſi ſerui.vẽdi. ſed ſi emo bona fide ſeruitutẽ ab eo quẽ putabã dominũ fundi cum non ſit cõpetit certe vtilis publiciana.dicta.l.ſi ego §.j.Glo.rubrice diuiditur in.ix.partes. Nam in prima format quatuor titulos queſtionum. In ſecunda que incipit ibi ſciendum ponit differentiam inter iſtuꝫ titulum ⁊ tertiuꝫ infra ſi ager vectigal. In tertia que incipit ibi cui detur: reſpõdit prime queſti. In quarta ibi contra quem reſpondit ſecunde queſt.formate in gloſ. In quinta ibi queri cõſueuit formatur noua queſt. In ſexta ibi ⁊ ſic patet ponitur illatio. In ſeptima ibi qualiter format vnam aliam queſtionem et ſoluit. In octaua ibi que veniunt reſpõdit tertie.q.formate in glo.in pricipio. In nona et vltima ibi qualis reſpondit vltime queſtioni formate in glo.in principio. In eadem ibi de vtilita.circa hãc

particulam quero de tali qōne. ego cōceſſi tibi domum ad tui placitum pro decem ſoluēdis ſingulo anno an dicat locatio ad longū tempus: qꝛ ſi ſit ad longum tēpus transfert dominiū vtile.l.ſ. allegata in gloſ.ſecus ſi ſit nō ad longū tempus.l.nō ſolet.ff.loc. Reſpōde itaq; queſtioni premiſſe ꝙ dicitur locatio ad longū tēpus.per tex.⁊ ibi Bart.in.l.iuriſperitos.in prin.ff.de excu.tuto.nec cōtradicit Bal. in.ij.§.cōmo. qꝛ loquitur Bald.de cōceſſione ſiue pēſione. nā tūc dicitur precariū.l.lucius.ff.de dona.⁊ licet dicat ad lōgū tēpus aptitudie. arg. l.ſufficit.ff. de cōdi. inde. tñ finit morte: qꝛ volūtate mortis finit.text.eſt in.l.iiij. de locato. In eadē ibi: ſi vt ꝓponis. Ange.improbat hāc gloſ. qꝛ nihil ibi dicit de vtili actio.vos defendite gloſ.qꝛ tex. in.d.l.ſi vt ꝓponis:ibi vtilem probat de vtili actione. Itē concludit ſm Bal.hic valere libellū in quo dicit: ego habeo iuſpatronatus in tali eccleſia ⁊ ꝓpono rei vendicationē:qꝛ rei vēdicatio in genere ſumpta cōprehēdit magis actionē ꝗ̄ rem ſm Joan.in arbore actionū: ſed contra hoc dictū Joan.videtur tex.in.c. examinata.de iudi.vbi rei vēdicatio nō datur ad iuſpatronatus.So.ꝙ ideo ibi non datur rei vēdicatio: qꝛ agens dicebat ſe poſſidere vt dicit ibi text. ⁊ ſentit gloſ.ibi: ergo ſecus ſi non allegaſſet ſe poſſidere. Item cōcluditur valere libellum:ſaltem ꝙ de cōſuetudine ꝑpeto talē tunc iure dñij vel quaſi.c.abba.ſane.de re iudi.lib.vj.⁊ licet gloſ.in.§. alie. inſti.de actio.dicat ꝙ in probādo debeat eligere aliū: tñ poteſt vtrūq; ꝓſequi: vt plene not.per docto.in.d.c.abba.ſane.⁊ per Bar.in.l.⁊ an eandē.§.actionis.ff.de except.rei iudi. ⁊ in.l.minor.§.ſi ſeruꝰ.ff. de euictio. Item libellū in quo dicitur ago iure dominij nedū cōprehēditur in eo directū: ſed etiā vtile dominiū: qꝛ lz proprie ⁊ ſtricte appellatiōe dominij cōtineatur directū.l.j.§.qui in perpetuū.ff. ſi ager vecti.tñ late dñium tanquā genꝰ predicatur de directo ⁊ vtili.l.ſiquis vi. §.dñi.⁊ ibi not.maxime per Barto.ff.de acq̄ren.poſ.⁊ verba libelli debent intelligi late ſm intētionē libellātis.l.ſiq̇s intentione ambigua.ff.de iudi. ⁊ not.in l.inter ſtipulantē.§.ſiquis ſtichum.ff.de obliga.quinimo impropriant verba libelli plerunq;.l.ſed ſi poſſeſſori. et ibi Bar.ff.de iureiurā. In eadē directum vt intelligatis iſtam gloſ.facite has cōcluſiones per vſucapionē triennij acquirit directū dominiū.l. traditionibus.C. de pac. Secūda cōcluſio per preſcriptionē longiſſimi tēporis: puta.xxx.annoꝝ bonafide acquirit vtile dominiū.l.ſiquis emptionis.titu.de preſcript.xxx.vel.xl. annorū.§.dubiū ergo. gloſ.⁊ doct.verſantur circa preſcriptionē lōgi tēpo. an acquiratur directū vel vtile:in quo arg. videamus in primis an diſputatio huiꝰ argu.afferat vtilitatē? breuiter ꝙ ſic:qꝛ ſi tenemus opi.cōem contra Mar.ꝙ preſcribēs acquirat:⁊ dñs contra quem eſt preſcriptū retineat directū: certe ſi preſcribens cadat a poſſeſſione dñs habēs directū poterit intētare directā actionē contra illū tertiuz poſſeſſorē: licet non contra preſcribentē ſm Dy in.c.poſſeſſor.de regu.iu.lib.vj.⁊ ſm Bal.in.l.traditionibꝰ.C.de pac.ſed ſi teneremꝰ opinionē Marti. ꝙ queratur directū: certe dñs contra quē eſt preſcriptū nullū habet dominiū:ergo nō poteſt agere cōtra illum tertiū poſſeſſorē: fateor ꝙ ſi cōtra illum tertiū poſſeſſorē cōcurrāt ⁊ agat preſcribēs ⁊ dñs contra quē eſt preſcriptum certe prefertur p̄ſcribēs quilibet vtile dominiū: vt in.l.cauſis. in fi.ff. de procurato.⁊ eſt gloſ.in terminis.in.l.ſiquis emptionis:⁊c.ergo hec diſputatio eſt de lana caprina ſed vtili. Circa arg. predictū quero que ſit verior ſententia an opi.Marti.vt p'p̄ſcrip.longi temporis querat directū: quā opi.ſequuntur cano.referētes Bald.in.l.traditionibꝰ. C.de pac.an vero gloſ.noſtra vt acquiratur vtile non directū:⁊ anteq; veniam ad manus diſputādi ponā concluſionē cum fallentijs:itaq; cōis cōcluſio gloſ.⁊ docto.eſt vt acquirat vtile: maxime Dy. in regula poſſeſſor.Guil. Barto. Bald. ⁊ Ange.in aut.niſi.C.de bo.mater.⁊ in l.j.§.fi.ff.de aqua plu.arcē. vbi docto.et etiā in hac rubrica. Fallit primo niſi ſit preſcriptio tanti tēporis cuius memoria non exiſtat in contrariū ſm Bald.in dicta.l.traditionibus,⁊ eſt ratio huius

fallentie

fallentie q: memoria tanti temporis ⁊c.
habet vim conſtituti ſiue indulti princi=
pis.l.hoc iure.§.ductus aque.ſ.de aqua
quoti.⁊ eſti.c.ſuper quibuſdam.§.preter=
ea.de verbo.ſigni.ſed per priuilegiū prin
cipis trāſfertur dominium directū quod
eſt ſingulare.ſecundū Bald.in proemio
feudorū:ſecundo fallit vbicūqꝫ reperitur
dominium directum penes vnum ⁊ vtile
penes alium.verbigratia:dominiū vtile
eſt penes te emphyteotam.dominiū ve=
ro directum eiuſdem rei eſt penes titium
q̄ dedit in emphyteoſim tibi:certe ſi ego
preſcripſi longo tempore illud predium
quo ad titium qui habet dūtaxat directū
preſcripſi directum dominium:ſed quo
ad emphyteotam qui habes vtile preſcri
pſi vtile.ſm Ray.in.d.aut.niſi:⁊ eſt ratio
huius fallentie:quia penes titium nō re
peritur niſi directuꝫ dominium:ergo nō
preſcribitur niſi directum.argu.l.aliena=
tionis.ſ.de verbo.ſignifi.tertia fallentia
quando domino conſentiente preſcripſi:
nam tunc acquiretur directum.ſm Bal.
in.d.aut.niſi quarta ⁊ vltima fallentia eſt
in agro deſerto tributario.ſm Ang.in.d.
aut.niſi qui.allegat tex.in.l.qui agros.C.
de omni agro deſerto.lib.xi.vbi tex.dicit
in fine ſui omni iure dominij ⁊ poſſeſſio
nis carebit non terminū vniuerſale om=
nium:nam vt recte intelligatis vbicunqꝫ
predium ſoluit cenſum principi ⁊ ſic pre
dium eſt de patrimonio principis vel pre
dium ſoluit tributū vel cenſum fiſco cer=
te ſi dominus illius predij cenſualis prin
cipis vel fiſci dimittat predium.predium
deſertum ⁊ incultum ⁊ tertius occupet il
lud prediū deſertum etiam propria auto=
ritate:⁊ poſſideat continuo biēnio certa
acquirit ſibi directū ⁊ plenū dominiū.d.
l.qui agros.in fi.ex quibus ſequitur ꝙ cū
omnia predia extra italiam ſint tributa=
ria niſi alique prouincie priuilegiate:vt
ſicilie de quibus in.l.j.ſ.de cēſi.⁊.l.fi.C.ſi=
ne cēſu vel reliqui.certe ſi dominus illorū
prediorum dimiſerit illud prediū incul=
tum tertius propria autoritate poterit il
lud occupare ⁊ acquiret directum domi=
nium poſſidendo per biennium ⁊ eodem
modo in italia non de iure cōmuni:ſed ſi
eſſet ſtatutum in italia ꝙ predia ſint tri=
butaria.ſm Bar.in.d.l.qui agros.ex pre=
dictis patet ſcd'a' concluſio ꝙ per preſcri
ptionem longi temporis acquiritur vtile
dominium:fallit in dictis caſibus quib⁹
addiſcatis etiam aliam fallentiā.Barto.
in.l.iij.ſ.de vſucap.nam ſi ſtatuto cauere
tur ꝙ acq̄ratur dominiū per preſcriptio=
nem longi temporis certe virtute ſtatuti
acquiritur directum dominium vt ſtatu=
tum aliquid addat iuri communi.ar.l.ſi
quando infra.de leg.j.ſm docto.maxime
Bar.in.d.l.iij.articulus noſter eſt vtrum
per p̄ſcriptionem longi tēporis queratur
directum vel vtile ⁊ ꝑ communem ſentē
tiam.glo.⁊ docto.ꝙ acquiratur vtile ⁊ nō
directum eſt text.in.d.l.ſi duo.§.iulia.in
ver.vtile.ſ.de iureiurando:ſecūdo eſt tex.
in.l.ſiquis emptiōis titulo.in principio.
C.de p̄ſcrip.trigin.vel quadragin.anno=
rū:vbi datur exceptio preſcribendi/ergo
preſupponit directum dominium in illo
cōtra quem eſt preſcriptū/ſecundo modo
inducto tex.in.d.l.ſi quis emptionis ibi
contra dominum/ergo eſt dominus di=
recto ille cōtra quem ſit preſcriptum/.ter
tio moneo q: reſcriptio rerū immobiliū
eſt ad inſtar incorporalium:vt arguit im
perator.in.l.j.⁊.ij.C.de ſeruitu.⁊ aqua.ſed
in corporalib⁹ acquiritur vtile ius.l.fi.in
fi.ſ.de aqua plu.arc.ergo:⁊ eodem modo
in corporalibus/vltimo moneo ⁊ poten
tius ꝓ cōmuni ſentētia reddēdo rationē
diuerſitatis quare ꝑ vſucapionē acquiri=
tur directū ſed ꝑ p̄ſcriptionē acquirit vti
le/prima ratio eſt quia in re mobili non
diſtinguitur directum dominiū ab vtili:
quia emphyteoſis vel feudum nō conſi=
ſtit in re mobili.§.ſciēdum.de feu.cogni.
emphyteoſi:⁊.§.alienationes in aut.non
alie.que ratio ceſſat in re immobili:⁊ hāc
rationē ponit Guil.in.d.aut.niſi alia ra=
tio diuerſitatis:⁊ ſecunda eſt q: vſucapio
eſt fauorabilis:ſed preſcrip.longi tempo
ris non eſt ita fauorabilis:⁊ hanc ratio=
nem ponit Bal.in.l.traditionibus.C.de
pac.aliam ⁊ tertiam rationem diuerſita=
tis reddo:quia regulariter agitur de ma=
iori preiudicio in re immobili q̄ꝫ mobili.
ar.l.ſi rem mobilē.ſ.de acqui.poſſeſ.Non
obſtat primum argu.vltramon.de.l.eum
qui edes.de vſucap.iūcta.l.j.§.qui in ꝑpe
tuum.ff.ſi ager vectiga.cum ſi.quia reſpō
deo ꝙ licet in dubio appellat dominium

intelligatur de directo: tamen hoc eſt verum niſi ratio vel lex ſit in cõtrariũ vt intelligatur de vtili. ſed ego allegaui .l. ⁊ rationem: vt intelligatur de vtili. d.l. iulia. Non obſtat aliud arg. vltramontanorũ: ꝙ iura formalia vt dominiũ transferatur penitus licet ſecus ſit in perſonalibus .l. ij. ⁊ .iij. ſ. pro ſoci. quia reſpondeo fatendo ꝙ transferũtur ſed vario modo: quia per vſucapionem directum dominium ⁊ per preſcriptionem longi temporis vtile dominium. vt probaui .s. Nõ obſtat aliud arg. ꝙ dominium directũ eſſet impreſcriptibile vbi proponamus dominiũ directum eſſe in vna perſona: ⁊ vtile in alia perſona vt in emphyteota: q: reſpõdeo fatendo hoc arg. q: hoc caſu eſt fallẽtia a regula. ſm Ray. vt dixi .s. in fallentijs. Nõ ob. arg. Jo. an. in mercuriali poſſeſſio. videlicet ꝙ homo ſit dñs rerũ exteriorum propter vtilitatẽ ⁊c. quia reſpondeo hoc eſſe magnam vtilitatem dominium directum remanere in eo contra quẽ eſt preſcriptũ vt plene dixi in ſuperioribus dũ examinaui vtilitatem huius articuli. Nõ obſtat ſcdm argumentũ eiuſdẽ Jo. and. ꝙ preſcribens ſi vendiderit transfert directum dominium: quia reſpondeo negando ꝙ transferat directũ: quinimo niſi vtile quia nemo dat quod nõ habet .l. traditio. de acquirẽ. rerum domi. ſed preſcribens bona fide non habet niſi vtilem. dicto .§. iulia. ergo non transfert niſi vtile vendendo. Non obſtat tertium argumẽtum ꝙ vtile dominium eſt recognitiuum directi ergo cum preſcribens nõ recognoſcat ergo non erit vtile dominium .l. j. C. de iure emphy. quia reſpõdeo ſubtiliter: duplex eſt vtile dominium: quoddam eſt recognitiuum ſiue ſubalternũ vt in vaſallo ſeu emphyteota qui recognoſcit a domino: quoddã eſt vtile dñium directo domino vt in preſcrip. lõgi temporis. d.l. ſi quis emptiõis titulo. in ver. dominiũ ⁊ hec verba magiſtralia ponit Bal. in .l. traditionibus. C. de pactis. Nec obſtat vltimo ꝙ fortior ⁊ longior eſt poſſeſſio rerũ immobiliũ ꝗ̃ mobiliũ: q: reſpondeo hoc argu. facere contra Joã. and. q: cum poſſeſſio rerum mobilium ſit vilis ⁊ agatur de minori preiudicio .l. ſi rem mobilem. de acquir. poſſeſ. ideo acquiritur plenum dominiũ in vſucapione: que ratio ceſſat in rebus immobilibus cũ agitur de maiori preiudicio. vt dixi .s. quãdo poſui rationem diuerſitatis inter vſucapionem ⁊ preſcriptionẽ longi temporis. Ex predictis infero ſaluando glo. ⁊ cõmunem ſententiam contra Joan. an. in .d. mercuriali poſſeſſio. qui ait ꝙ quo ad modum habendi plene preſcripſit preſcribens ſpatio longi temporis: quia ideo non plene preſcripſit contra Joan. and. cũ penes illũ contra quẽ eſt preſcriptũ longo tẽpore remaneat directum. quod ſibi ꝓdeſt quo ad tertiũ vꝫ quo ad dominiũ. glo. in .d.l. ſiquis emptionis. titu. ⁊ vt perfectiꝰ intelligas. d.l. ſi quis emptionis. fac has concluſiones. prima preſcribens longo tẽpore acquirit vtile dominiũ nedũ cõtra tertiũ: ſed etiã contra dominũ ⁊ ſic contra omnes: ſecũda cõcluſio. preſcribens ſpatio longiſſimi temporis: puta. xxx. bona fide ſine titu. acquirit vtile dominiũ contra omnes preterꝗ̃ cõtra dominũ vel creditorẽ ſi poſſeſſio peruenerit ad dominũ creditorem: ſecus in malefidei poſſeſſore qui nõ habet vtile dominiũ ſi ſteterit longiſſimo tẽpore in poſſeſſione. Iſte oẽs cõcluſiones probãtur per text. ſm cõem intellectũ. in .d.l. ſiqs emptionis titulo. In eadem ibi .§. item ſi ei. ⁊ ibi cõtra naturaliter poſſidentẽ. hanc glo. intellige eſſe verã niſi emphyteota fuerit certatus vel ſciuerit cauſam agitari cũ domino directo q: tũc ſententia lata contra dominũ directo nocebit emphiteo. ſm docto. allegantes .l. ſepe. ſ. de re iudi. ⁊ econtra ſententia lata contra naturaliter poſſidentẽ vt ꝯtra emphyteotam non nocet domino per regulam res inter alios acta. C. ſed dixerit aliqs: tu habes tex. in contrarium de hoc in .c. j. de cõtro. inter ali. ⁊ vaſ. ⁊ benefi. vbi ſententia lata contra vaſallum nocet etiam domino abſenti et ignoranti. ſol. ſecundum Andre. de yſernia ibi text. ille debet intelligi quando tertius agit contra vaſallum dicendo ſe eſſe vaſallum dicti domini a quo recognouit poſſeſſionem feudi. ſecus ſi ille tertius dicat ſe plene eſſe dominum: ratio diuerſitatis inter primum ⁊ ſecundum caſum: quia in primo caſu ſuccedit regula ſi vinco vincentem te: multo fortius vincã te.

l. de acceſſionibus. ꝭ. de diuerſ. ⁊ tēpo. pre-
ſcrip. ſed ſi ille vaſallus conuētus ageret
contra dñm vtili rei vendi. vinceret domi
niū. l. j. ꝭ. ſi ager vectiga. ſed iſte vaſallus
eſt victus a tertio ergo etiā vincit domi-
num. que ratio ceſſat in ſecūdo caſu licet
Bald. in hoc puncto non bene firmet pe
des in. d. c. j. In ea. ibi qđ verum eſt pul-
cher eſt articulus cū contra ciuiliter poſ-
ſidentem detur rei vendica. Pet. de bel-
laper. tenet partem negatiuam. mouetur
per. l. celſus. §. j. ꝭ. ad exhiben. ſecūdo mo-
uetur qꝛ rei vēdica. aut datur vt reſtituat
rē ⁊ hoc non poteſt ciuiliter poſſidēs aut
vt reſtituatur poſſeſſio ciuilis ⁊ hoc non
pōt fieri qꝛ poſſeſſio eſt iuris ⁊ rei vendi.
nō datur a iure. l. j. §. per hāc. ꝭ. eo. vos te-
nete ſecūdā gloſ. ꝙ ideo rei vendi. datur
contra ciuiliter tantū poſſidentē. per tex.
expreſſum. in. l. cuiuſcūqꝫ. §. ſi fundus. ꝭ.
de vſufruct. ſcđo per. l. iij. §. fi. ꝭ. ad exhibē.
iij. per rationem qꝛ hec ſunt principia rei
vendi. dominiū et poſſeſſio. l. vnica. C. de
alie iud. mu. cau. fac. Non ob. primū ar-
gu. d. l. celſus. §. fi. Quia reſpondeo ꝙ lo-
quitur quo ad actū exhibitionis quē nō
poteſt facere conuentus: tamē cōdemna-
bitur ad cauendum: vt dicit tex. Non ob.
ſcđm arg. quia: reſpōdeo ꝙ datur rei ven
dicatio non vt reſtituat poſſeſſorē ciuilē:
ſed vt dimittat animum habēdi illā ciui
lem. ſm Ang. hic. ſed cōtra predicta forti
ter opponitur de. l. ſi a bonefidei poſſeſ-
ſore. ꝭ. eo. vbi conuentus ciuiliter abſol-
uit. Guil. de cu. ſoluit hoc ſcđm diſtinguē
do aut conuentus poſſidens ciuiliter ha
bet facultatē rei reſtituēde ⁊ loquat̄ pe. ⁊
d. l. ſi bonefidei. ſed Bal. in. d. l. ij. §. vbi in
rem actio diſtinguit aut loquimur in re
mobili: et loquitur. d. l. ſi a bonefidei. aut
loquimur in re immobili. et tunc contra
ciuiliter poſſidentem datur rei vēdi. vos
loquimini clarius et facite tales conclu-
ſiones. rei vēdicatio datur cōtra ciuiliter
tantum poſſidētem vt agens declaretur
dominus cōdemnetur ad reſtituendā rē
quo ad ciuilem poſſeſſionem dummodo
habeat facultatem rei reſtituende. d. l. cu
iuſcūqꝫ. §. ſi fundus. ⁊ ita loquitur Guil.
ſcđa cōcluſio. vbi poſſidens ciuiliter tā-
tum non habet facultatem rei reſtituen-
de non conuenitur rei vendicatione ad
illum finem vt agens declaretur domi-
nus ⁊ reus condemnetur vt caueat acto-
ri vt reſtituat ſi in eius poteſtatem per-
uenerit. d. l. ſi a bonefidei poſſeſſore. cum
ſi. vbi caſus vt eſt regulariter in re mobi-
li: ⁊ ita intelligatur Bal. ⁊ practica cōtra
ciuiliter poſſidentē mādādi executioni
ſentētiam eſt vt actor qui obtinuit in rei
vendicatione mittatur in poſſeſſionem
illius predij in preiudiciū ciuiliter poſſi-
dētis ⁊ cōdemnabitur ipſe ciuiliter poſſi
dēs vt dimittat animū poſſidendi illā ci-
uilem ⁊ victor illius ſententie acquirit ci
uilē poſſeſſionē. ſm Ang. hic qui dat iſtā
practicam. In eadem ibi ad reum refer-
tur ratio quare nomina referunt̄ ad acto
rem ſed aduerbia ad reum: quia nomina
ſignificāt ſubſtātiā actionis et qualitatē
intrinſecā actionis: ſed aduerbia inſpi-
ciunt accidēs extrinſecum actionis quo
ad exercitium agendi iudicio. l. vnice. C.
de alie. iud. mu. cau. fac. ſm Bal. hic. ⁊ di-
cit Bal. hic ꝙ vbicunqꝫ principia rei ven
dicatione ſunt directa tam ex parte acto
ris ꝗ̄ rei: tunc competit rei vendica. dire
cta directo. exemplū in domino agēte di-
recto contra poſſidentem ſed vbi princi-
pia rei vendicat. ſint vtilia ex parte acto-
ris ⁊ rei competit vtilis rei vendicat. vti-
liter. exemplum in habente vtile domi-
nium agentis contra deſinentē dolo poſ
ſidere: ⁊ pulchre hanc materiam explicat
Bald. in. l. curatoris. C. de nego. geſt. ſed
elegās eſt articulus. quid ſi ego dominꝰ
directe velim agere cōtra te qui dolo ma-
lo deſiſti poſſidere mea iura an domino
competat vtilis rei vendi. an directa. et
communiter vltra Pe. tenēt ꝙ competit
vtilis. per tex. in. l. electio. §. j. ⁊. §. ſi is. ꝭ. de
noxa. ſecundo per. l. nec vllam. §. ſi quis
ſciens. ff. de peti. here. tertio mouentur ra
tione: quia requiruntur duo copulatiua
principia vt directa rei vendicatio com-
petat ſcilicet dominium ex parte agētis/
⁊ poſſeſſio ex parte conuenti dicta. l. vni-
ca. C. de alie. iudi. ſed hic: deficit vera poſ-
ſeſſio: ergo nō competit directa in. l. cum
hi. §. ſi pretor. ff. de tranſac. ⁊ Barto. cum
hac opi. videtur tranſiuiſſe. in. l. quanqꝫ.
§. iulia. de aqua plu. arc. vos tenete gloſ.
cum qua tranſeunt doctores hic ꝙ imo
competat directa vtiliter et allego vobis

tex.in.l.ſi bonefidei.ff.de noxa. propter re
latiuuum ſubſtãtie ibi poſitum.nã quis
vel qui eſt relatiuum identitatis ſubſtã=
tie:vt not.in.l.vnica.C.de ſenten.que pro
eo quod intereſt.pro fir. ſecũdo moueor.
quia metimur ius agẽdi ex perſona acto
ris non rei.l.j.in princi.ſ.ſi pars here. pe
ta. ſed nihil imutat̃ ex parte actoris quo
ad dominium:igitur ⁊c. vltimo moueor
qr ſimile dicimus in perſonalibus actio=
nibus.in.d.l.curatoris.§.j.qr probat con
trarium.in ver.directo. qr eſt aduerbiuz.
Non obſtat.d.l.electio.§.ſi is.quia reſpõ
deo ꝙ eſt obligatio pretoria approbatio.
nõ intentioñ.quoniam intentioñ.eſt iu=
ris ciuilis.tex.eſt in.l.ſi plurium.la ſecũ=
da.ff.de noxa. ſimile dicitur in peti. here=
dita.vt eſt tex.coniũcta glo.in.l.j. in prin
cipio.ff.eodem.Nõ obſt.d.§.ſi quis ſciẽs.
quia reſpondeo ꝙ loquitur in peti. here=
dita.nos vero in reivendica.Non obſtat
vltimum argumentum quia reſpondeo
ꝙ ideo principium formaliter eſt directũ
dominium in actore:vt ſtatim dixi.ſ.ſm
Ange.Ex quibus infero concluſionẽ cõ=
tra Petrũ et ſequaces ꝙ datur directa rei
vendicatio vtiliter contra dominum di=
recto deſinẽtem dolo malo poſſidere. In
eadem ibi. de rerum diuiſio. de hac gloſ.
dicitevt per Barto.in.l.penulti.ff.de con=
di.inſtitu.⁊ per Bal.in.l. traditionibus.
C.de pactis.In eadem ibi vt heredi.licet
Bald.miretur de hac gloſ.quia dominiũ
trãſit in heredem.l.cum heredes.in prin
ci.ff.de acquiren poſſeſſio.tamen vos de=
fendatis gloſ.melius ꝙ̃ dicit Angel.qui
ſequitur gloſ.cuius rei gratia aduerten=
dum eſt ꝙ in reali actione vẽdicationis
conſideramus cauſam immediatam do=
miniȷ̃ non mediatam cauſam acquiſitio
nis eius.i.⁊ an eandem.§.actiones. ⁊ ibi
Barto.ff.de excep.rei iudi.⁊ doct.in.l.edi=
ta.C.de eden.ergo competit rei vendi.he
redi.vt domino non vt heredi:⁊ bene fa=
cit quod pulchre ſcripſit Bald. in.l.ij.ad
fi.C.de peti.heredi.vbi concludit ꝙ in li=
bello rei vendi.medium concludendi nõ
eſt quia heres ſed quia dominus.In ea=
dem gloſ.ad fi.Ange.limitat iſtam gloſ.
niſi lis ſit cõteſtata cum defuncto ſuper
rei vẽdi. quo caſu heres tenetur vt heres
proportione hereditaria licet inſolidum
poſſideat.tex.eſt aureus.in.l.ij.§.fin.ff. de
preto.ſtipu.addi.Ange. pro intellectu.d.
§.fi.ea que pulchre ſcripſit Barto. ⁊ ipſe
Ange.in.d.l.ij.§. fi. qui aut facto teſtato=
ris vel heredum ⁊c.vt ibi per Barto.⁊ no
tetis vnũ/ꝙ licet Bal.in.l.vnica. de alie.
iudi.dixerit ꝙ.c.abbate ſane.de re iudic.
in.vj.non habeat locum in foro iuſtinia=
no:tamen veritas eſt in contrariũ vt no.
Bart.et Ange.in.l.non poteſt.ſ.de iudi.
Quia reſpondeo vt dicit Barto. ꝙ papa
in.d.c.abbate ſane gloſſauit.d.l.non po=
teſt vt habeat locum quando exprimitur
ſpecialiſſimum in rei vendi. ſecus ſi ge=
neraliter agatur.Et no.vnam pulchram
concluſionem ꝙ eſt dare rei vendicatio=
nem non habens dominium neqꝫ vnqꝫ
habuit: puta ſi ego dominus fundi cedo
tibi rei vendica.vt plene ſcribit in.l. fi.C.
de here.vel act.vend.⁊ not. valere libellũ
ago iure dominiȷ̃ ad talem rem quia fui
dominus.ſm Bald.hic allegantẽ Cy.in
d.l.edita.licet gloſ. videatur ſentire con=
trarium.in.l.certum.§.j.ff.de cõfeſ.ſed ve=
rior eſt ſententia Bal.per.l.ſi quis inter=
dictum ambigua.ſ.de iudi.vbi in dubio
debemus ſuſtinere libellum.Reliqua ad
materiam huius rubrice ponam in locis
congruis huius tituli.

¶Explicit tractatus de rei vẽdicatione.

¶Sequitur tractatus de legitimatione.

¶Incipit ſolemnis et elegãs diſputatio in materia legitimationũ per famoſum in vtraqꝫ cenſura interpretem dominum Martinum caretum Laudẽſem: iura ciuilia ordinarie legentẽ in Ticinẽſi gymnaſio Anno dñi.M.cccc.xliij.die.xiij.apri.

AUgerius ſeio eius patre feudatario eccleſie cõſentiẽte: legitimatus extitit a comite ceſareo ĩ ciuitate ceſarea habente poteſtatẽ etiã legitimandi ad feuda. Deceſſit dictꝰ ſeiꝰ. Oritur controuerſia inter eccleſiam ⁊ dictum Augeriũ legitimatũ reſpectu feudi paterni. Ex hoc themate elicitur dubiũ.ſ. an legitimatus a comite Ceſareo in vrbe ceſarea ſuccedat in feudo eccleſiaſtico: ꝓ huiꝰ dubij clariori indagine arguam ad partes affirmatiuas ⁊ negatiuas: inſerẽdo ſolutiones. Pro parte affirmatiua qꝺ legitimatus vt.ſ. ſuccedat in tali feudo. adducit̃ primo text.in.c.ꝑ venerabilẽ.extra q̇ fi.ſint legi.in pꝛin.in ver.qꝺ aũt.vbi papa põt in tẽpoꝛalibꝰ legitimare. ergo ⁊ ecõtra dꝫ ⁊ impatoꝛ poſſe in eccleſiaſticis.Sol.nõ eſt arguendũ a ptãte ſummi põtificis ad ptãtẽ impatoꝛis affirmatiue Maioꝛ eſt em̃ ptãs pape q̃ꝫ imperatoꝛis: cũ poteſtas vtriuſqꝫ gladij ſit naturaliter ⁊ habitu in ſummo põtifice: lꝫ in tẽpoꝛalibꝰ nõ exerceat vt plene ꝑ Jo.an.in.ꝺ.c.ꝑ venerabilẽ.Scꝺo adducit̃. Nã factꝰ eps̃ liberat̃ a patria ptãte.aut.ſed dignitatis ep̃alis.C.de epi.⁊ cle. ergo eodẽ mõ legitimatꝰ dꝫ liberari ab oi macula.Sol. id eſt receptũ ob excellẽtiã dignitatis ep̃alis. ergo nõ dꝫ trahi ad cõſequẽtiã.l. ius ſingulare.⁊.l.qꝺ vero.ff.de legi.Tertio facit: nã quippe mõſtruoſum foret: qꝺ q̇s foret ꝓ parte legitimus ⁊ ꝓ parte nõ.nã ꝓ bonis ſubiectis impatoꝛi iudicaret̃ legitimus.ꝓ bonis vero ſubiectis pape nõ.ita arguere videt̃ papa in.ꝺ.c.ꝑ venerabilẽ. Sol.mõſtruoſum foret qꝺ q̇s eſſet legitimatꝰ in maioꝛibꝰ: in minoꝛibꝰ vero non. puta qꝺ eſſet legitimatꝰ in ſpũalibus: in tẽpoꝛalibꝰ vero non.q̃ rõ ceſſat in caſu.q. nr̃e cũ volumꝰ inferre de pari ad parẽ: vel de minoꝛi ad maioꝛem.ſ. de re tẽpoꝛali ad rẽ eccleſiaſticã.Quarto adducit̃: nã vna ⁊ eadẽ ꝑſona nõ dꝫ iure diuerſo cẽſeri.i. ꝓ parte legitimatꝰ.ſ.quo ad imperatoꝛẽ ⁊ ꝓ parte nõ.ſ.quo ad papã vulgata.l. eũ qui edes.ff.de vſucap.Sol.põt vna et eadem reſ.vel eadẽ ꝑſona diuerſis reſpectibꝰ iure diuerſo cenſeri.l.in numerationibꝰ.ff. de ſolu.no.in.ꝺ.l.eum qui edes.⁊ in.l.petẽs.C.de pact.ſed hic eſt diuerſa ratio.nã Imperatoꝛ nõ habet iuriſditionẽ in eccleſiaſticis ⁊ ꝑ cõſequẽs nec comes palatinus habẽs ab eo poteſtatẽ: ergo eiꝰ legitimatio nõ dꝫ extẽdi ad eccleſiaſtica: limitata em̃ cã limitatũ ꝓcedit effectũ.l.ij. C.de trãſac.facit.l.fi.ff.de iuriſ.om.iudic. Quinto adducit̃.nã quedã veniũt in cõſequẽtiã q̃ principaliter nõ.l.j. in prin.ff. de auto. tuto. ergo lꝫ comes imperialis nõ poſſit principaliter diſponere de re eccleſiaſtica: dꝫ tñ poſſe in cõſequẽtiam.l.ſi q̇s.ff.ſi cer.pe.attẽdit̃ em̃ qꝺ fit principaliter magis q̃ꝫ qꝺ venit in cõſequẽtiã.l.ſi q̇s nec cauſam.ff.eo. Sol. arg. ꝓcedit qñ cõſequẽs neceſſario venit in cõſequẽtiã. ita Dy.⁊ Cy.in.l.quoties.C.de iudi.Bal. in.l.cũctos populos.tn.v.q.principali.in ver.prima aũt ratio Guil.nõ placet in.ix. col.C.de ſum.trini.⁊ fide catho.ſed in caſu noſtro cõſequẽs neceſſario nõ venit in cõſequentiã igitur ⁊c. Sexto adducitur. nã volũtaria iuriſditio extẽdit̃ extra territoꝛiũ.l.j.C. de emanci.libe.l.ij.ff. de offi. proconſul.⁊ leg. Imo ⁊ foꝛtius ⁊ in contentioſa fit pꝛoꝛogatio de tempoꝛe ad tẽpus: ⁊ de re ad rem: et de perſona ad perſonã.l.j.⁊.ij.⁊ ibi no.ff.de iudi.⁊ no.Cy.⁊ Bal.in.l.ſequi ex conſenſu.C.de epiſ.au. ergo ⁊ multomagis hoc debet poſſe fieri in voluntaria que fit in volente.illa vero in inui.vt eſt gloſ.in.ꝺ.l.ij.ff.de offi. pꝛoconſul.⁊ leg.Sol.in.ꝺ.l.j.C.de emanci. libe.nõ fit aliqua extenſio cum eſſet generalis conſuetudo emãcipandi filios alienigenas. vt dicit ibi gloſ. ad.l.ij. de offic. pꝛoconſul.reſpondetur ꝙ ibi exercuit iuriſditionem voluntariam et de materia ſubdita. ſed in caſu noſtro non.nam res eccleſiaſtica non eſt ſubdita iuriſditioni tempoꝛali.c.eccleſia ſancte Marie. de cõſtit. vel aliter reſpondetur qꝺ dicte.ll. lo-

quuntur in iuriſditione volũtaria:in ca=
ſu autẽ iſto iuriſditio eſt contentioſa: qđ
oſtenditur.nam cum tractemus in eo de
preiudicio agnatoꝝ ſuccedẽtiũ in feudo
vel ſaltem de preiudicio eccleſie q̄ eſt do=
mina directi.⁊ per conſequens eorum ci
tatio requiratur in legitimatione.l.nam
ita diuus.ff.de adop.vbi Alberi.⁊ Bald.
et Barto.Bal.⁊ Ange.in.l.gallus.§.⁊ q̇d
ſi tantum.ff.de libe ⁊ poſthu. ergo eſt iu=
riſditio contentioſa cum requiratur cita
tio agnatorum vel eccleſie:que fit in inui
tum.l.inter ſtipulantẽ.§.j.ff.de ver.obli.
vel aliter reſpondetur dictis.ll. qđ eſt cõ=
ſiderandum ꝙ iuriſditio voluntaria exer
cetur ⁊ extenditur in alio loco non ſue iu
riſditionis reſpectu eiuſdem fori Ceſaris
⁊ reſpectu eiuſdem fori papalis.⁊ loquũ=
dicte.ll. ſi autem loquamur reſpectu du=
plicis fori eque principalis.ſ.ſummi põ=
tificis ⁊ Imperatoris:⁊ tunc neqꝫ iuriſdi
tio voluntaria exercetur in alio foro eque
principali.ſicut in ſimili dicit Bal. in.d.
l.quotiens.C.de iudi.Septimo adducit̃:
nam ius legitimandi nihil aliud eſt q̃ꝫ fa
cere aliquẽ habilẽ ad honores et ad ſuc=
ceſſiones:ſuper qua quidẽ materia et iu=
ra poteſt imperator diſponere.in aut.qui
bus mo.na.effi.legi.§.j.colla.vj.⁊ in aut.
quib.mo.na.effi.ſui.colla.vij. Sol.poteſt
diſponere ſuper tali materia diſponẽdo
reſpectu bonorũ exiſtentiũ in ſua iuriſdi
tione:nõ aũt reſpectu bonorũ nõ ſue iu=
riſditionis vt ſunt bona eccleſiaſtica.c. q̄
in eccleſiarũ.⁊.c.eccleſia ſancte marie. de
conſtit.Octauo adducitur.nã imperator
põt diſponere de pſona ⁊ etiã de re eccle=
ſiaſtica.l.fi.C.de epi.⁊ cle.ergo ⁊ eiꝰ legiti
matio dꝫ trahi et extẽdi ad rẽ eccleſiaſti=
cã.Sol.illa lex eſt approbata ab eccleſia ⁊
ei eſt fauorabilis:ſed in caſu noſtro legi=
timatio ei eſſet nociua.Nono facit. Naꝫ
legitimatio eſt in ſignũ ſupremi priuile=
gij.§.fin. in aut.qui.mo.na.effi.ſui.colla.
vij.⁊ tradit̃ p Bal.in.l. imperiũ.ff. de iu=
riſdi.om.iudi.⁊ ibi ſcribẽtes.ergo impe=
rator in donatione generali Cõſtantini
in eccleſiam nõ trãſtulit ius legitimãdi:
arg.in.c.ex literis.de pigno.Sol.imo na
turaliter ⁊ habitu a principio. et nũc oĩs
poteſtas oĩſqꝫ iuriſditio eſt in ſummo põ
tificẽ:vt in.d.c.ꝑ venerabilẽ.q̄ fi.ſint legi.

ergo faciliter exercitiũ tpalis iuriſditio=
nis reuertit̃ ad naturã ſuã et ſic ad ſum=
mũ põtificẽ.l.ſi vnus.ver. qđ et in ſpecie.
ff.de pac.Decimo facit. nã imperator diſ
ponit in pſona ſibi ſubdita ſiue etiã co=
mes palatinus ⁊ in loco ſibi ſubdito: er=
go debet valere legitimatio:quo ad bona
etiaꝫ eccleſiaſtica cũ perſona ſit nobilior
q̃ꝫ res.l.ſancimꝰ.C.de ſacroſan.eccle.ergo
ſi perſona dicit̃ legitimata dꝫ etiã eſſe le=
gitimata quo ad bona eccl'iaſtica. Sol.lꝫ
legitimata ſit pſona ſibi ſubdita ⁊ in lo=
co ſibi ſubdito nõ dꝫ tñ extẽdi legitiatio
ad bona eccleſiaſtica ⁊ ſic ad feudũ eccle=
ſiaſticũ cũ ſup illis laicalis diſpoſitio nõ
valeat cum nõ ſint ſibi ſubiecta.d.c.eccle
ſia ſancte Marie.Undecimo facit:nã cau
ſa materia ⁊ perſona ſunt bene diſpoſite:
ergo actus:⁊ ſic legitimatio valere debet.
l.filio naturali.ff.de cõfir.tu.Sol.imo ma
teria nõ eſt bene diſpoſita:qꝛ feudũ eſt ec
cleſiaſticũ. Itẽ qꝛ fieret preiudiciũ eccle=
ſie.vt dixi.s̃.in alijs ſolu.Duodecimo fa=
cit: nã delegatio fit extra iuriſditionẽ. et
etiã in nõ ſubditos.l.fi.ff.de of.p̄fec. vr.l.
iij.ff.de offi.preſi. ergo eodẽ modo legiti=
matio debet extẽdi extra territoriũ. Sol.
delegatio fit ex iure proprio:qđ ptꝫ qꝛ nõ
req̇rit̃ citatio partiũ nec cauſe cognitio.
vt eſt glo.in.c.nouit.de offi.lega.ſed in le
gitimatiõe requirit̃ citatio.l.nã ita diuꝰ.
ff.de adop.⁊ etiã cauſe cognitio.vt.s̃.dixi
in tãtũ vt a legitimatione minꝰ legitime
fctã poſſit appellari ad papã ⁊ ad ĩpato=
rẽ.ita Bald.in.l.eã quã.C.de fideicom.in
viij.col.et dixi in tractatu meo de princi=
pibus.§.ccccxlviij. incip. vbi comes.De
cimotertio facit. Naꝫ delegatio põt fieri
in nõ ſubditũ volẽtẽ.l.j. et ibi gloſ.C.qui
ꝓ ſua iuriſdi.ergo eodẽ modo in caſu no
ſtro dꝫ valere legitimatio .Sol.non fit in
volentẽ reſpectu agnatorũ vel eccleſie:li=
cet pater conſenſerit. Decimoquarto de
hoc videtur caſus in.d.c. per venerabilẽ
hoc modo inducẽdo. nam ibi queritur a
ſummo pontifice an poſſit legitimare ſi=
bi nõ ſubditũ.⁊ dicit ꝙ ſic.Sol.ſm intel=
lectũ Ber. pape ibi determinat cõtrariũ.
vel aliter ⁊ ſcđo dico qđ ibi papa legiti=
mat quo ad natiuitatẽ ⁊ matrimoniũ.nõ
aũt quo ad bona tẽporalia in quibꝰ ipſe
iuriſditionẽ nõ habet.vt ibi dicit̃ in gl.j.

Decimoqninto facit.nã teſtamẽtũ extẽ-
ditur extra territoꝛium ⁊ iuriſditionẽ: qꝛ
act⁹ volũtarie iuriſditionis extẽditur ex-
tra territoꝛiũ.l.j.C.de emã.libe. Sol.vt ſu
pꝛa dixi in cõtrario.d.l.j.vel aliter reſpõ-
deo faciendo differentiã inter ſolemnita
tẽ actus ⁊ ſolẽnitatẽ perſone.nã ſolemni-
tas actus ligat etiã foꝛẽſem ⁊ extẽdit̃.ex-
tra territoꝛiũ.d.l.j.C.de emãc.lib.Solem-
nitas perſone nõ ligat foꝛẽſes.l.j.⁊.l. pu-
pillo.ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his.hãc doc.
ponit.Bar.i.l.cũctos populos . in.vj.col.
in ver.mihi autẽvidet̃ dicẽdũ.de ſum.tri .
⁊ fid.catho.⁊ in.ix.col.inver.interdũ.De-
cimoſexto ſententia extenditur vltra ter-
ritoꝛiũ.l.a diuo pio.ff.de re indi.l. pꝛope-
rãdũ.§.ſinautem.C.de iudi.ergo ⁊ legiti-
matio.Sol.ibi loquitur de actu iã diſpo-
ſito hic de actu diſponendo.ita Bar.in.d.
l.cunctos populos: vel aliter reſpondeo
ibi: ideo extendit̃ ne eluſoꝛia ſit ſentẽtia
parum enim ⁊c.l.ij.§.poſt oꝛiginem.ff.de
oꝛig.iur.l.nullus.C.de iudeis. cum ſimili
bus:vel aliter imo illa iura loquuntur in
iudice loci in cuius tetritoꝛio ſunt bona.
l.cũ vn⁹.§.is q̇.ff.de bonis auto.iudi.poſ.

Pꝛo parte negatiua

adduco tex.in.§. naturales in ti.ſi de feu
do ꝯtẽtio ſit.iter dñm ⁊ agna.colla.x.Sol.
ille tex.recipit limitationẽ niſi pꝛinceps le
gitimauerit vel dederit ptãtẽ comiti legi-
timãdi cũ clauſula nõ obſtãte.d.§. natu-
ralis.ita gl.ibi.ſimile dicit glo.in.l.j.C.de
natu.libe.in verbo reſcripti.⁊ Bal.in.l.eã
quã.C.de fideicõ.vbi pꝛinceps lꝫ nõ poſ-
ſit ſm eũ legitimare ſpurios vel natura-
les futuros ne detur materia deliquendi
tñ põt aliquo nõ obſtãte legitimare iam
natos:⁊ pꝛo dicta ſol. facit qꝛ ei⁹ eſt tollere
cuius ⁊ cõdere.l.qđ iuſſit.ff.de re iudi.no.
in.l.digna vox.C.de legi.ergo pꝛinceps
poterit tollere.§.naturales.in cõtrariũ tñ
facit qꝛ impatoꝛ tenet̃ ſeruare cõſuetudi-
nes feudoꝛũ.c.j.de na.ſucce.feudi.Sol.lo
quit̃ ibi in pacto vt ibi per.Bald.nos aũt
loquimur an poſſit tollere legẽ vel cõſue-
tudinem: quod poteſt.arg.in.l.ſiquis in
pꝛincip.teſtamenti.ff.de teſta. Secundo
facit: maius dignum etiam ſi veniat in
conſequentiam trahit ad ſe minus di-
gnum.c.tuam.de oꝛdi.cog.c.latoꝛ.qui fi-
lij ſint legi.ergo regula pꝛohibitiua rei ec
cleſiaſtice trahet ad ſe regulam permiſſi-
uã rei ſecularis: ⁊ ſic erit foꝛtioꝛ ꝓhibitio
legitimãdi in re eccleſiaſtica. Sol.ꝓcedit
arg.ſi pꝛincipaliter ſecus ſi in cõſequẽtiã:
hec ſolu.videt̃ ꝯtra.d.c.tuã:ideo ſoluo ali
ter qđ.c.tuã nõ hꝫ locũ in volũtaria iuriſ-
ditiõe.ita elegãter dicit Bal.in.l.quotiẽs.
C.de indi.allegat ſpec.in ti.de recõuẽtio-
ne.§.nũc dicam⁹.vel aliter quedã q̃ alias
ſunt ꝓhibitiua dicunt̃ permiſſiua ſi fiãt
cũ vniuerſitate.l.in modicis.ff.de cõtra-
hẽ.emp.l.quedã.ff.de acqui.rerũ do.cũ ſi-
mi.ideo legitimatio tanq̃ꝫ vniuerſalis dꝫ
trahi ad bona eccleſiaſtica. Tertio facit
nulla diſpoſitio laicalis põt diſponere ſu
per re eccleſiaſtica.c.eccleſia ſancte marie.
de cõſti.Sol.d.c.non habet locũ in impe
ratoꝛe:ita Hoſti.in.c.nouit.de iudi. vł ali
ter dico qđ ex generali appꝛobatiõe facta
ab eccleſia impatoꝛ hoc põt qꝛ.ll.recipiũ-
tur in re eccleſiaſtica ex appꝛobatione ge
nerali.c.ſi in adiutoꝛiũ.x.di. vel aliter dic
vt.ſ.pꝛimo fundamẽto:vel aliter reſpõ-
deo qđ aliquando diſpoſitio laicalis põt
trahi ad ꝑſonas et res eccleſiaſticas.c. cũ
veniſſent.de eo q̇ mitti.in poſ. dico ſi cõ-
ſuetudo diſponens ſit laudabilis vt in-
quit glo.in.c.cũ cauſa.de re iudica.⁊ Bar.
in.d.l.cũctos pplꝫos.in.vij.col.i ver.q̇nto
quero. Quarto facit nã limitata ⁊c.l.ij.C.
de trãſac.l.fi.ff.de iuriſ.om.iudi.Sol.arg.
pꝛocedit in iuriſditione cõtẽtioſa nõ aũt
voluntaria ſed hic eſt voluntaria quia po
teſt conſenſu patris fieri legitimatio:nec
obſtat ſi dicatur ꝙ imo etiam requiritur
citatio et conſenſus agnatoꝛum: de quo-
rum pꝛeiudicio agitur:quia reſpondeo ꝙ
attenditur pꝛincipale pꝛeiudiciũ patris
cum ius agnatoꝛum nondũ perfecte eſſet
in eſſe deductum.arg.l.ſiquis.ff.ſi cer.pe.
vel aliter reſpondeo ꝙ cũ tale feudum ſit
impetrabile non tractatur hic de magno
pꝛeiudicio agnatoꝛum:quia ⁊ ſi ille pater
non relinquat filios maſculos legiti-
mos poterit tamen relinquere alios he-
redes qui poterunt impetrare tale feudũ:
vt pꝛobat text.in.l.j.§.permittit̃.de aqua
quoti.et eſti.imo poterit appellari ſi non
concedatur: vt ibi dicit Barto. Quinto
facit clementi. paſtoꝛalis. de re iudica.
Solu. ibi loquitur in contentioſa iu-

riſditione:nos aũt in volũtaria:vel aliter
reſpõdeo ꝙ iõ legitimatio extendit extra
territoriũ ne ſequat abſurdũ qđ quis ſit
pro parte legitimꝰ ⁊ pro parte nõ.d.c.per
venerabilẽ.qui filij ſint legi. Sexto addu
citur nã legitimatio nõ extendit vltra ter
ritoriũ.§.filiũ.in aut.qui mo.nat.effi.ſui.
colla.vij. Sol.loquit in legitimatiõe que
fit ꝑ oblationẽ curie que eſt ſtricti iuris
⁊ non plena legitimatio. nos vero loqui=
mur in legitimatiõe facta per ſcriptũ vel
alijs.vt in.§.ſicut aũt.in.d.aut.q.mo.na.
effi.ſui.nã legitimatꝰ regulariter fit legiti
mus quo ad oĩa iura perſone ⁊ reſtituitur
prime nature.§.ſiqs igit.in di.aut.q mo.
na.effi.ſui.col.vij.Septimo facit poteſtas
ſummi pontificis eſt ita plena vt laicalis
iuriſditio nullã in eã habeat poteſtatẽ.d.
c.per venerabilẽ in verbo plenã:⁊ ideo in
ſimili dicimꝰ qđ nõ admittit multiplica=
tio dñoꝝ in dominio alicuiꝰ rei qꝫ dñium
eſt plenũ ius.l.iij.§.ex pluribꝰ.ff.de acqui
rẽ.poſ.no.in.l. traditiõibꝰ.C. de pac. Sol.
iõ dicit plena iuriſditio qꝫ põt plene ſum
mus põtifex exercere. nõ tñ ꝓpter hoc ſe=
quit qđ aliꝰ non poſſit exercere.probat in
l.ſi in aliã.§.fi.cũ.l.ſeq.ff.de offi. procon.⁊
⁊ leg.in verbo pleniſſimã.vel ij.dico qđ lo
quitur ille text.in legitimatione facta in=
tra territorium ⁊ ſubditum.que an exten
di debeat extra territorium eſt queſtio de
qua in themate noſtro querit.Octauo fa=
cit:nã papa habet liberã iuriſditionem
d.c.per venerabilẽ.ergo nõ imꝑator.Sol.
intelligo ibi verbũ libere.i.ſine alteriꝰ in=
iuria ⁊ leſione. ⁊ ita intelligit Ang.in cõ=
ſil.ſuo.cxxxix.inci. viſis oĩbus ſtatutis.in
iij.col.Nono facit prorogatio iuriſditio=
nis in his que ſunt in ſignum ſupreme
ptãtis.vt eſt ius legitimãdi nõ hꝫ locũ in
eo q recognoſcit ſupiorẽ.d.c. ꝑ venerabi=
lẽ.in ver.inſuper.ergo feudatariꝰ qui reco
gnoſcit.d.feudi nõ poterit ꝓrogare. Sol.
ſubaudio ibi ad tex.in.d.verſi.inſuper di
ctionẽ maxime.⁊ hãc gloſſ. ponit ipſe pa=
pa in.d.c.per venerabilẽ.in verſi.ex quo ve
riſimilius in verbo preſertim: vel ſecũdo
rñdeo ꝙ ibi papa loquit argumentatiue
nõ diffinitiue:vel aliter ibi loquit in legi=
timatiõe fiẽda in radicẽ matrimonij.nos
aũt in ea que fit ad iura legitimatiõis ob=
tinẽda.nõ aũt ad radicẽ matrimonij.De=
cimo caſualiter papa exerceret iuriſditio=
nẽ in aliena iuriſditiõe.c.licet.de foro cõ=
pe.⁊.d.c.per venerabilẽ.in verbo caſuali=
ter.⁊ ſic eſt regula in cõtrariũ.ergo idẽ in
imperatore vel comite.Solu.hic eſt vnus
ex illis caſibus caſualibꝰ vt valeat legiti=
matio de nõ ſubdito vel ſubdito ⁊ extẽda
tur extra territoriũ qꝫ fit per viam volun=
tarie iuriſditiõis.arg.in.l.ij.ff.de offi. pro=
con.⁊ leg. Undecimo facit.nam cum hoc
ſit magnũ dubiũ ergo pertinet ad iuriſdi
tionẽ pape.d.c.per venerabilem.in verbo
cũ quid difficile fuerit aut ambiguũ.Sol.
ille tex.debet intelligi cũ eſt dubiũ an per
tineat ad papã vel imperatorẽ. nã ⁊ im=
perator ipſe decidit dubia.l. cũ de nouo.
et.l.fi.C.de.ll. Duodecimo nemo inferior
a ſummo principe poteſt alij dare pote=
ſtatem ita vt extendatur extra territorium
quãtũcũqꝫ eſſet iuriſditio ⁊ poteſtas volũ=
taria.l.ij.ff. de offi. proconſul. et leg. Sol.
hic comes palatinus habuit poteſtatẽ a
ſummo principe:⁊ ex hoc infert Ang.cõ=
ſi.ſuo.xciij.inci.viſiſqꝫ ⁊ ſuſpectis omni=
bus:in.ij.col.qđ ſi comes palatinus faciat
locũ tenẽtẽ vel delegatũ nõ poterit eiꝰ iu=
riſditio prorogari:⁊ ſic ſentit Ange.ibi.ſ.
qđ comes palatinus põt delegare: ſed du
bito qꝫ ea que ſunt meri vel mixti imperij
nõ delegant.l. imperiũ.ff. de iuriſdi. om.
iudi.ideo cogita.

¶ Additio dic.ru.in hoc qđ poteſtas legi=
timandi aut creandi tabelliones expreſſe
cõceſſa per imperatorem comiti palatino
nõ põt per eũ alij delegari:ita dicit Bald.
in regu. extra de offi.dele. in.v.col.ad fin.
in verſi. Item nota quod nõ põt delegari
legitimatio.⁊ in.c.qm̃ apoſtolica.ad fi.eo.
ti.ſequitur Alex.in.l.imperiũ.col.v.verſi.
quod aũt.ff.de iuriſ.om.iudi.⁊ ibi Jaſ.in
xiiij.col.⁊.l.j.i.vij.col.i verſi.vij.iſta regula.
ff. de offi.eius cui mã.eſt iuriſdi.⁊.d. ꝑpo.
in.d.c.per venerabilẽ.col.xxxv.in.§.qđ au
tem.in verſi.concatenatur huic digna in=
dagatione qõ.⁊ do. Feli.in.c.ij.in.ij.colũ.
in princip.de offi.ordi. et hoc indubitan=
ter procederet ⁊ in priuilegio adeſſet clau
ſula ſuper quo tuam et tuorum conſcien=
tiam oneramus.vt per Jaſ.in di. ver.vij.
iſta regula eſt not.in repe.cle.ſepe.de ver.
ſigni. in.§.non ſic.tñ in.xiiij.col.ad fi.de
quo verbo.⁊ aliqđ ꝑ Feli.in.c.canonũ ſta=

tuta.col.antepe.ad fi.de cōſti.Decimoter
tio facit.nā facere quez legitimū eſt diffi=
cile.§.quos aūt.inſti.de bo.poſ.ergo non
debet extēdi.l.apud iulianū.§.fi.ff.de le.
j.Sol.nō eſt difficile imperatori vel habē
ti poteſtatē ab eo.lz ſit difficile p̄tori face=
re quē heredē vel nō.Decimoquarto va=
ſallus non pōt prorogare iuriſditionē in
aliū iudicē.c.imperialē.§.j.de prohi.alie.
feud. p Fede.c.certum.de iudi.et ponit
rationē Bar.in.l.j.§.et poſt operis.ad fi.
ff.de ope.no.nun.Sol.arg.pcedit in con
tētioſa iuriſditione/nō aūt in volūtaria.
Quītodecimo cōmiſſio legitimādi facta
comiti/debet intelligi ſine alterius p̄iu=
dicio.l.ij.§.ſi q̇d a principe.ff.ne q̇d in lo=
co publico.Sol.in priuilegio fuit clauſu
la cū ptāte legitimandi etiā ad feuda vel
aliter:hic nō tractaṫ de p̄iudicio alterius
principaliter.Sextodecimo impator iu=
rat ſe nō intromittere in terris eccl̃ie.cle=
mē.romani.de iureiu.Sol.illā clemē.in=
telligo in cōtentioſa iuriſditione.vel dic
ꝙ lz imperator male faciat/valet tn̄ act⁹.
vt in ſimili dicit Barto.in teſtamento re=
uocato in quo aderat iuramentū ne poſ=
ſet reuocari in.l.ſiquis.in princi. teſtamē
ti.ff. de leg.iij. Decimoſeptimo diuiſum
imperium a Ioue Ceſar habet ſm Bald.
in.l. j.C. de iure anulorum aureorum.
Sol.ergo procedit in contentioſa iuriſdi
tione nō voluntaria: vel aliter ar. proce=
dit principaliter non in conſequentiam:
vt dixi.s̄.Decimooctauo datio tutoris nō
extenditur extra territorium.l.j.⁊.l. pupil
lo.ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his. Sol.ar.p=
cedit niſi eſſet datus ab imperatore vel
ab habente poteſtatem ab illo. glo.eſt in
l.non ſolum.§.et qui in teſtamento.ff.de
excu.tuto.Decimonono ſolennitas per=
ſone non extenditur extra territoriū.l.j.ff.
de tuto.⁊ cur.da.ab his.Sol.illud verum
niſi actus fiat in volentem: q: forſan acce
ptauit tutelā:vt ſentit glo.in.l. diuus.eo.
ti.vel aliter ar.loquitur in donatione tu=
tele que eſt grauamē.vt toto titu.ff.de ex=
cu.tuto.ſimile dicim⁹ q: aliquādo iudex
laic⁹ dat curatorē eccleſie ⁊ clericis.vt no.
Gemi.in.c.fi.§.fi.ad fi.de iudi.in.vj.Uige
ſimo. Nemo dat iudicē qui nō eſt ſue iu=
riſditiōis.l.j.C.q̇ pro ſua iuriſdi.Sol.non
daṫ inuit⁹.ſecus ſi volēs.gl.in.d.l.j.⁊ facit
q: emācipatio pōt fieri in quocūqꝫ loco:⁊
etiā extēdiṫ ad oēm locū. l. emācipari. ff.
de adop.facit.l.qui habet.§. quolibet. ff.
de tute.Ultimo facit q: actus legitimādi
eſt p viā officij ſicut mandatū pcurato=
ris:ergo nō debet extēdi. l. diligenter. ff.
mādā.Sol.act⁹ legitimādi eſt iuriſditio
nis.caſus eſt i.c.pvenerabilē.in ver.inſu=
per.in verbo iuriſditioni.qui filij ſint le=
gi.⁊ probaṫ ratione:q: in actu legitima=
tionis adhibetur cauſe cognitio no.in.l.
nam ita diuus.ff.de adop.⁊ ibi per Bal.⁊
in.l.eam quam.C.de fideicommiſ.

In chriſti noīe amē.

¶ Priuſqꝫ veniā ad deciſionē dubij pre=
mittā quedā vtilia.Sciēdum eſt itaqꝫ q̇ꝺ
filiorū q̇dā ſunt naturales ⁊ legitimi/alij
naturales tm̄/alij legitimi tm̄/ q̇dā legi=
timati/alij ſpirituales/prima igitur ſpe=
cies eſt naturaliū ⁊ legitimorū qui habēt
ortū ex legitimo matrimonio.l.filiū eum
diffinimus.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.
iur.⁊.l.ſi vicinis.C.de nup.⁊ toto titu.ex=
tra qui filij ſint legi.de quorū ſucceſſione
habeṫ in autēti.itaqꝫ.C.cōia de ſucceſ. ⁊ i
auṫ.de here.que ab inteſta.defe.coll.ix. et
inſti.eo.ti.de q̇b⁹ filijs naturalib⁹ ⁊ legiti
mis nō loquitur preſens tractat⁹. Scd̄a
aūt ſpecies eſt naturaliū tantū qui oriun
tur ex ſoluto ⁊ ſoluta vnica nō minore.xij.
annis:ingenua cū proteſtatione affectio
neqꝫ indubitata q̄ omnia cū miniſterio
ſunt poſita ⁊ nota pp̄ter differentiā alio=
rū q̇ noīe filiorū digni non ſunt de quib⁹
ĩ.plene ſubijciā:vt oīa pulchre habeātur.
¶ Additio:tu circa hoc adde quod idē di
cit Bal.in cōſi.cxxix.in.ij.parte incip. fa=
ctū proponitur.in.ij.col.ſm impreſſionē
Mediolaneñ.⁊.lviij.incipi.pro veritatis
indagatione.in.v.parte.ſm eandem im=
preſſionē.Item adde quod licet pp̄rie na
turales filij dicantur hi de quib⁹.s̄. proxi
me per iſtū ⁊ per Bald.in locis.s̄.allega=
tis:quod tamen largo modo nati ex ſolu
to ⁊ ſoluta dicuntur naturales.glo.eſt in
d.c.per venerabilē.in verbo naturales:et
ibi not.ad hoc Panormi.in.viij. col. quē
videas:quia pulchre faciunt eius dicta
ad hec:⁊ idem tenet Bald.in.c. niſi cum
pridem.col.iij. ad fi.de renuntia. et vide
etiam Panormi.in.c.innotuit.col. vj. de

electio.⁊ ibi aliquid per. Bald.⁊ Alexã.
conſi.lx.in.ij.colum.in ver.nam pꝛeſup=
pono.in.ij.col.vol.inci.viſa legitimatiõe.
⁊ Bal.in cõſilijs ſupꝛa adductis cũ cõcoꝛ
dãtibꝰ que inuenies in his locis ⁊ pote=
ris inuenire faciliter.⁊ hoc no. ad ſtatuta
vt dicit Abb.in.d.c.per venerabilẽ. ibi.š.
poſt do.Anto.ibi in pe.carta ⁊ do.Signo.
i cõſi.ccxxij.inci.in dei noie.factũ ſic ſe hʒ.
de anno dñi.cxxxv.dixi itaqꝫ pꝛimo ex ſo=
luto ſolutaue:qꝛ ſi ambo eſſent cõiũgati
filij nõ eſſent naturales ſed ſpurijvel noti
vt habet per doc.in.l.j.C.de cõcubi.ex quo
infert cõtra reges duces vel alios pꝛinci=
pes q̃ cõiugati tenẽt mulierẽ ex qua oꝛiũ=
tur filij:qꝛ nõ ſunt naturales nec noie fi=
lioꝛũ digni ⁊ an tales poſſunt inſtituere.
vide Bal.cõſi.ccclxj.incip.verba Bart.in
v.parte ſm eãdẽ impꝛeſſionẽ Mediola=
neñ.⁊ aliquid etiã cõſi.cccclvij.in eadẽ.v.
parte. Secũdo fuit dictũ vnitã. Nã plu=
res cõcubinas nemo habere põt.⁊ filij na
ti ex eo qui habet plures cõcubinas non
dicũtur naturales: vt dicit gloſſ. in.d.l.j.
C.de cõcubinis.et Bal.in.d.cõſi.lxviij.in
v.parte.Tertio dixi nõ minoꝛe duodecim
annis.in minoꝛe em̃ duodecim annis nõ
eſſet cõcubinatus.l.j.in fi.ff.de concubi.
Quarto dixi ingenua cũ pꝛoteſtatione:qꝛ
de iure ciuili habẽs ingenuam p̃ſumitur
eam habere in vxoꝛẽ/ſi indubitatus fuit
affectus.l.in libere.⁊ ibi glo.ff.de rit.nup.
et no.in.l.in cõcubinatu.ff.de concubi.lʒ
ſecꝰ ſit de iure canonico.quo iure ſola co=
habitatio nõ inducit p̃ſumptionem ma=
trimonij.c.j.⁊ ibi bona glo.xxx.q.v.⁊ not.
gloſ.in verbo vxoꝛẽ.in.c.illud.de p̃ſump.
ex quo infert concluſio qđ concubinatus
eſt qñ quis tenet ingenuã ſine ꝓteſtatio=
ne/cũ magis attẽdamus i matrimonijs
ius canonicũ q̃ꝫ ciuile.vt not.in.c.tanta.
et in.c.latoꝛ.⁊ in.c.per venerabilẽ.qui filij
ſint legi.¶ Additio.no.bene qđ debet in=
teruenire ꝓteſtatio.alˀs em̃ ſiquis habe=
ret cõſuetudinẽ cũ virgine vel vidua/nõ
emiſſa ꝓteſtatiõe:vel alˀs non appareret
de cõſenſu cõcubinali cõmitteretur ſtu=
pꝛum.ita pulchꝛe Bal.in.l.eam quã.col.
x.in pꝛin.C.de fideicõ.Ultimo dixi indu=
bitata affectione que p̃ſumitur eoipſo qđ
q̃s tenet ꝯcubinã in domo.l.pe.⁊ ibi glo.

ff.de ꝯcubi.⁊ in.l.in ꝯcubinatu.eo.titu.
¶ Additio:no.ꝙ iſte dixit in domo:alias
em̃ ſiquis naſceretur extra domũ nõ dice
retur naturalis ſed ſpurius. glo.eſt in.d.
c.peñ.quã ita ibi intelligunt ⁊ declarãt
Dy.⁊ Bar.clare.in.l.fin.ff.de his quib.vt
indig.in ver.quero an ſuccedat.⁊ Alexan.
conſi.clxxiij.col.ij.in.v.volu.incip.ſuper
eo de quo queritˀ:⁊ in.l. ex facto.§.ſi quis
rogatus.col.x.ff.ad trebel.Eſt tamen cir=
ca hoc aduertendũ quod largo modo na
tus ex aliqua fanticella:extra domũ dicitˀ
naturalis:ita Bald.in.c. niſi cum pꝛidẽ.
in.iij.col.ad fi.poſt Jo.an.ibi de renũ.di=
cens ꝙ legitimatio facta de tali vt natu=
rali valebit:⁊ quod ita de facto habuit:et
ita etiã cõſuluit.in.d.cõſi.cxxix.ſupꝛa ad=
ducto.in.ij.col.Eſt etiã aduertẽdũ quod
licet de iure ciuili cõcubinatus foꝛet per=
miſſus quod tamen de iure canonico eſt
repꝛobatus:ita dicit glo.pe.in.l.in concu
binatu.ff.de cõcubi. Jmo etiam hodie ſe
cundũ quod magis cõiter tenetur de iu=
re ciuili concubinatus nõ eſt permiſſus:
ita dicit Panoꝛ.in.c.cum ſit generalis.co
lũ.ix.de foꝛo compe.⁊ ibi Are.in vlti.col.
⁊.d.Anto.de but.⁊ Panoꝛ.in.c.tãta.colũ.
iij.q̃ filij ſint legi.⁊ in.c.vt clericoꝛũ. col.j.
in.j.not.de vi.⁊ hone.cle.⁊ ꝓ iſta opiñ. vi
det tex.in.c.j.ibi nolẽs in pctõ exiſtere de
matri.ad moꝛga.cõtrac. in vſibus feudo=
rũ.de qua.q.vide.d.Jo.bap.de ſancto Se
uerino in repe.l.ſi qua illu.C.de oꝛfi. Jo.
de ana.in regu.extra de adul. do. Augu.
de arimi.in additione ad Ang.are.in tra
cta.maleficioꝛũ ſup glo.che tu hai adulte
rato la mia dona.Qꝛ dixi q̃ dicantˀ natu=
rales tãtũ:nũc ſubijciã qualiter ſe habeat
ſucceſſio eoꝛũ actiua ⁊ paſſiua. Et pꝛimo
quidẽ capio ſucceſſionẽ deſcendẽtẽ acti=
uã:nã naturales tantũ ſuccedũt ex teſtõ
in totũ ſi pꝛ̃ eoꝛũ decedat ſine alijs libe=
ris legitimis ⁊ naturalibꝰ ⁊ nullis relictiˀ
aſcẽdẽtibꝰ relictis ꝟo aſcẽdẽtibꝰ:ſi illis re
linquatˀ legitima poterit reliquũ totũ in na
turales ipſos diſtribui.Si ꝟo reliquerit
alios filios legitios ⁊ naturales:tũc nõ po
terit relinq̃ naturalibꝰ: ⁊ eoꝝ mr̃i ꝯcubi=
ne niſi vna vncia.ſi ꝟo ſupeſt iſto caſu ſo=
la ꝯcubina ſiue filiꝰ:tũc ipi poterit relinq̃
ſola media vncia:iſta habentˀ.i.§.diſcretis

et.§.ne igitur.in aut.quibꝰ modis natu.
effi.ſui.col.vij. ¶Additio.ad hec vide ple
ne Ange.are.in tractatu de teſta.in gloſ.
Item relinquit.C.filio ſuo naturali tm̄.⁊
do.ꝑpo. in.d.c.ꝑvenerabilē. col.xlix.et ſe.
et no.diligēter qđ licet tales filij natura=
les admittant̄ ſm voluntatē defuncti.vt
ſupra ꝓxime ꝑ iſtū:qđ tamē cōtra volun=
tatem nō admittunt̄.⁊ ideo poſſunt pre=
teriri/et ꝑteriti nō admittūtur aduerſus
teſtamētum.ita dicit glo.in.l.j.ff.de ꝯtra=
tab.in princi.in verbo naturales.de qua
Bal.c.in ꝑn̄tia.col.vj.ad mediū.de ꝓbat.
Barba.cōſi.lviij.coll̄.iij.in.ij.volu.Alerā.
in.l.ex facto.§.ſiquis rogatus.col.xiiij.ff.
ad treb.¶Ab inteſtato aūt ſuccedūt na=
turales tātū vna cū matre patri inuncias
viriliter nō exiſtentibꝰ filijs legitimis et
naturalibꝰ nec legitima cōiuge:qua licet
ipſa ab inteſtato nō admittat̄/tn̄ facit ne
naturales tm̄ ⁊ concubina admittantur:
exiſtētibꝰ aūt legitimis vel legitima con=
iuge in nihilū admittunt̄ naturales ⁊ cō
cubina:ſed ali debēt arbitrio boniviri ab
heredibꝰ defuncti.et q̄ dixi in filijs:idem
dico in nepotibꝰ/ ꝓnepotibꝰ/⁊ vlteriori=
iſta habent̄ in.§.ſiqs aūt defunctus.et in
§.ſiqs igit̄.in aut.qui.mo.na.effi.ſui.col.
vij.et in autēti.licet.C.de natu.liber.
¶Additio. Ad hec vide do.Prepo. in.d.
c.per venerabilem.col.j. Ange.Are.in.d.
tracta.de ſucceſ.ab inteſt.in glo.nolēs in=
teſtatus decedere.maxime in.iij.col.⁊ do.
Mico.de ꝑuſio.in tractatu ſuo de ſucceſ.
ab inteſta.col.xiiij.⁊ do.Matheſilanū in
tractatu ſuo ſucceſſio.ab inteſta.in prin.
coll̄.vj.Et aduertēdum eſt ꝙ lꝫ cōcubina
ſuccedat ab inteſtato vna cū filijs natura
libus cōcubinario:qđ hoc verum eſt reli=
ctis filijs ex cōcubinario.ſi nullos enim
ſuſcepiſſet liberos/in nihilū admitteret̄
ab inteſtato.ita dicit glo.ſingularis i ver
bo ꝓles.in.§.cōſideramus.in aut.de triē.
et ſemiſ.col.iij.de qua Bald.in.c.ꝑ tuas.
ad fi.de maio.⁊ obe.et circa hec vide etiā
Matheſi.ibi.ſ.in quarto principali arti=
culo quo defert̄ ſucceſſio marito ad bona
vxoris/et ecōtra.col.xij.in.§.ſciēdū tn̄ eſt.
et in his locis plene inuenies an tales na=
turales tātum ſuccedāt matri ex teſtamē
to vel ab inteſtato.⁊ breuiter in hoc con=
cluditur qđ ſuccedūt matri ⁊ aſcēdētibus
ꝑ lineā maternā vna etiaꝫ cū legitimis:
niſi mater eſſet illuſtris.tūc eīm diſtingui
tur aut hꝫ filios naturales tātū ex amaſio
ſuo cū quo ſtabat vt cōcubina:ita ꝙ talis
cōcubinatus erat a iure ꝑmiſſus.vt quia vir
et mulier erāt ſoluti:⁊ tūc tales filij natu
rales tātū ſuccedūt illi etiā vna cū legiti=
mis:aut talis mulier illuſtris hꝫ filios na
turales vt meretrix:⁊ hꝫ etiam alios filios
legitimos/⁊ tūc tales filij nō ſuccedūt illi
al's nō exiſtētibꝰ legitimis ſic.vt hec oīa
habent̄ in.l.ſi qua illuſtris.C.ad orfi.vbi
vide plene do.Io.Baptiſtā de ſctō Seue=
rino.poſt gloſ.¶Expedita linea aſcēdēti
quo ad ſucceſſionē paſſiuā/et deſcēdenti
quo ad actiuā: reſtat nūc videre de linea
aſcēdenti quo ad ſucceſſionem actiuā.i.
qualiter pr̄es naturales tm̄/vel vltra aſcē
dentes ſuccedāt ipſis filijs naturalibus
tātū.Sol̄.vnico verbo dic ꝙ eodē mō ipſi
ſuccedūt filijs quo filij ſibi ſuccedūt.§.in
q̄bus eīm.in aut.qui.mo.na.effi.ſui.coll̄.
vij. Par eīm rō pietatis debet eſſe i vtriſqꝫ.
l.nā et ſi parētibus.ff.de inoffi.teſta.⁊ ſic
eſt expedita vtraqꝫ linea ⁊ deſcēdētium ⁊
aſcēdētium. Nūc veniamus ad ſucceſſio
nem collateralium eoꝝ q̄ ſunt naturales
tātū.⁊ circa hoc dicēdū ꝙ fratres natura=
les tantū;ex eadē matre intra ſe ſuccedūt.
arg.a fortiori.qm̄ ſi hoc eſt in ſpurijs.l.ij.
ff.vnde cogna.multo fortiꝰ dꝫ eſſe in na=
turalibus.Arbitror tamē quod filius na=
turalis tātum nō ſuccedat fratri naturali
⁊ legitimo:vel alijs agnatis vel cognatis
patris.per tex.in.§.filiū.in aut.qui.mod.
natu.effi.ſui.col̄.vij.inducēdo ſic.nā ſi le=
gitimatus ꝑ dationē curie non fit legiti=
mus agnatis ⁊ cognatis pr̄is:multo for=
tius naturalis tātū q̄ nullo mō fuit legi=
timꝰ/ſꝫ remāſit naturalis ſemꝑ.¶Addi=
tio.Idem tenet Ange.Areti.ibi.ſ.in glo.
nolēs inteſtatꝰ decedere.col̄.x.⁊ Ange.cō=
ſilio.lvij.incip.in caſu ꝓmiſſo.in fi.volu.
quarto.⁊ in.l.ex facto.§.ſiqs rogatus.col̄.
xiij.ff.ad trebel̄.et adde qđ imo frater na=
turalis tantū nō ſuccedit alteri fratri na=
turali tātū nato ex alia concubina:lꝫ ſint
nati ex eodē pr̄e.ita dicit gloſ.in.d.l.ij.ff.
vn̄ cogna.de qua Are.ibi.ſ.⁊ Alex.i locis
ſupra adductis.et Alex.in cōſil̄.lx.in.iiij.
col̄.incip.viſa legitimatione in.ij.volu.⁊
Imo.⁊ Pan.de caſt.in.d.§.ſiqs rogatus.

¶Tertia vero ſpēs eſt legitimoꝝ filiorū
vt ſunt adoptiui ꝛ arrogati.vt habet ple
ne in.l.ſi arrogator.vbi ſcripſi.ff.de adop.
et in.l.cum in adoptiuis.C.eo.¶Quarta
ſpēs que magis eſt in promptu ꝙ alia de
qua diximꝰ in articulo noſtro eſt natura=
liū tātū qui legitimati ſunt:q̄ quidē legi=
timatio fit pluribꝰ modis.nā aliquando
fit legitimatio ꝑ oblationē curie:puta ſi
naturalis tātū daret in ſeruitiū pn̄cipis
vel p̄ſidis.ita dicit gloſ.in ver.curie.in.§.
fi.inſti.de nup.qđ intelligo qn̄ dat in ſer=
uitium ſine mercede.ꝛ iſte modus ponit
in.l.iij.C.de natu.libe.et in.§.ſiq̄s igit.in
aut.qui.mo.nat.effi.legi.colla.vij.¶Cir=
ca iſtū modū vide plene do.p̄opo.in.d.
c.ꝑ venerabilem.col.xij.ꝛ ſe.ꝛ aliquid per
Ang.cōſilio.xvij.incip.Comes Brādiſiꝰ.
et pulchre do.Nico.de peruſ.in tractatu
de ſucceſ.ab inteſta.col.xxix.¶Secūdus
modus legitimādi eſt ꝑ adoptionē:puta
qn̄ quis adoptat naturalē tantū/q̄ tamē
modus hodie nō habet locū.l.iubemꝰ.C.
de natu.lib.§.tribus ante alijs.in.d.aut.
qui.mod.na.effi.ſui.coll.vij.ꝛ ideo teneo
qđ adoptio naturaliū tantū non valeat.
¶Adde qđ ita tenet roma.ſingulari ſuo.
cclx.icip.an naturalis vel ſpuriꝰ.col.lxxi.ꝛ
Bolognimꝰ in addi.ad Matthe.in tracta
tu de ſuc.ab inte.in ſcđo mēbro pn̄cipali
ſcđi arti.in addi.q̄ incip.in hoc ſcđo gra=
du.¶Tertius modus legitimādi eſt ſe=
cuto matrimonio cū cōcubina ex qua na=
ti ſunt filij:nā tales filij efficiunt legitimi
interuenientibus inſtrumētis dotalibꝰ.§.
j.in aut.qui.mo.na.effi.legi.§.fi.inſtit.de
nup.l.cum quis.C.de natu.libe.¶Adde
circa hoc quod cōis omniū opinio eſt qđ
inſtrumēta dotalia nō requirātur:ita te=
net Ranetinus in.xij.differētia inter ius
ciuile ꝛ canonicū.i repe.c.primi.de accu.
Alex.cōſi.lvj.in.j.col.volu.iiij.panor.i.c.
tāta.in primo not.q̄ filij ſint legi.Feli.in
c.eccleſia ſancte Marie.col.xix.de cōſti.et
cōiter ſcribētes.in.d.§.fi.inſtit.de nup.et
in.§.j.inſti.de here.q̄ ab inte.deferunt.et
do.Nico.in.d.tractatu de ſuc.ab inte.col.
xxiij.¶Quartus modus eſt ꝑ reſcriptū
principis vel comitis habentis ab eo po=
teſtatem.§.illud vero a nobis.in aut.qui.
mod.na.effi.ſui.coll.vij.¶Additio circa
iſtū modū.vide do.p̄opo.in.d.c.ꝑ vene=
rabilem.col.viij.in verſi.octauus modus.ꝛ
Petrū de ancha.cōſi.ccxlj.incip.ex tenore.
Barba.xxxiiij.maxime.in.iij.col.volu.ij.
¶Quintus modus eſt qn̄ pater fecit te=
ſtamētum volēs ſibi filios eſſe legitimos
ſucceſſores.et filij poſt mortē patris prin
cipi teſtamentū oſtendūt:efficiunt nāq̄
hoc modo legitimi:ꝛ ſic habēt donū na=
ture.i.patris ꝛ legis.i.principis.tex.eſt in
.§.ſi vero.qui ſolūmodo naturaliū in.d.
aut.qui.mo.na.effi.ſui.col.vij.¶Sextus
modus eſt legitimādi.ſ.dādo vxorē filiā
naturalē curiali legitimo:ita Ang.i aut.
qui.mo.na.effi.ſui.in fi.prin.¶Septimꝰ
modus eſt ex noīatione facta ꝑ patrē in
teſtamēto ſiue in alio inſtrumēto cū ſub=
ſcriptione triū teſtiū.aut.itē ſiq̄s liberos.
C.de natu.lib.ꝛ in aut.vt lic.ma.ꝛ auie.§.
ad hoc aūt.col.viij.¶Hoc tn̄ limita.vt ꝑ
iſtum.j.ad fi.operis.in verſi.itē quero.et
vide circa hoc plene Feli.in.c.ꝑ tuas.col.
iij.ꝛ tribus ſe.de ꝓba.¶Octauus modus
eſt ſm̄ Guil.de cu.in.l.j.C.de ſacroſan.ec=
cle.ſ.vt ſpurius ingrediat monaſterium.
¶Circa iſtū modum vide Bal.in.d.l.j.in
lectura Alexā.in.l.cū quis.C.de natu.lib.
et in conſi.xcij.col.fi.in.iiij.volu.inci.viſo
themate.ꝛ.xxxv.incip.ſup cōtentis.col.fi.
in.iij.volu.Roſel.in tracta.legitima.in fi.
Roma.in repe.autē.ſimiliter in.vij.ſp̄ali
pie cauſe ad vltimas volūtates.coll.xiij.
C.ad.l.fal.Alex.in.l.fi.in apoſtil.ff.de his
quibus vt indig.Itē adde tu aliū modū
ſ.qn̄ imperator ꝓmoueret ex certa ſciētia
aliquē illegitime natū ad ep̄atum:ita ple
ne p̄ſtantiſſimus oim̄ etatis ſue doctor ꝛ
omniū p̄ſtantiſſimoꝝ doctiſſimus prece
ptor ꝛ pater meus.d.Iaſon de mayno in
l.barbarius.col.iij.ad fi.ꝛ ſe.de offi.preto.
Alios aūt modos legitimādi vide per.d.
p̄po.in.d.c.venerabilem.col.xiij.ꝛ tribus
ſequētibus ꝑ Ang.in.d.conſi.xvij.incip.
comes.ꝑ Io.fabri.ꝛ ibi ſcribētes in.§.fi.
inſti.de nup.ꝛ in locis ſepius.ſ.per me
adductis.Qualiter aūt ſuccedant legiti=
mati dicēdū eſt qđ ſuccedunt vt legitimi.
§.tribꝰ ante.et.§.quapropter.in aut.qui.
mo.na.effi.legitimi.colla.vij.excepta legi
timatione q̄ fit ꝑ oblationem curie:q2 tūc
ſoli patri filij legitimi fiunt/nō aūt eius
agnatis:et eodē modo patres ſuccedunt
iſtis filijs legitimatis ꝓut ſuccedūt legiti

mis.de quibus habet̃ in aut̃.defuncto.C.
ad tertul.⁊ in.§.cōſequēs.in aut̃.de here.
que ab inteſtato deferunt̃.⁊.§.in quibus.
in aut̃.qui.mo.na.effi.ſui.exceptis legiti=
matis ꝑ oblationez curie.vt.§.ſi veo.etiā
generaliter in.d.aut̃.qui.mo.na.effi.ſui.⁊
l.ij.⁊.l.iij.C.qñ et q̄bus quarta pars.lib.x.
¶Circa hec vide Ang.in.d.ꝯſi.xvij.⁊ i.§.
j.in.d.aut̃.qui.mo.na.effi.ſui.Dy.in trac.
de ſucceſ.ab inte.in.j.col.Et aduerte quia
ſiquis foret legitimatus vt poſſet capere
ex diſpoſitione paterna qđ hoc caſuꝰ non
veniret ad ſucceſſionē patris ab inteſtato
nec etiā cōtra eius teſtamētum.ita pul=
chre Alex.ꝯſi.clxxxvij.in.ij.col.in verſi.tā=
to magis incip.videret̃ prima conſidera
tione volu.v.⁊ ꝯſi.xxx.incip.iuxta ea que
alias volu.iiij.⁊ moder.ſeutē.in.l.gallꝰ.§.
et quid ſi tm̄.ff.de lib.⁊ poſthu.¶In ſuc=
ceſſione aūt trāſuerſali eſt dicēdum vt in
legitimis.vt in aut̃.ceſſante.⁊ in aut̃.poſt
fratres.C.de legiti.here.exceptis legitima
tis ꝑ oblationem curie.§.filiuz.in.d.aut̃.
qui.mo.na.effi.ſui.¶Quod tm̄ tu intelli=
ge ſi agnati vel cognati ꝯſenſerūt legiti=
mationi:al's ſecus.vt per Ang.in.d.cōſi.
xvij.Et in hac materia.ſ.qualiter fiat legi
timatio ⁊ quibus modis/⁊ qualiter ſuc=
cedant legitimati:⁊ econtra qualiter eis
ſuccedat̃.vide etiā Ang.cōſi.xx.incip.ſuꝑ
cōſultus.⁊.xxix.incip.ex the.tria eliciunt̃
dubia.⁊ in ꝯſi.lxxv.cuiꝰ examinatio pon i
tur poſt cōſi.lxxvj.lz thema ponat̃ ſtatim
poſt.lxxiiij.inci.poſita ꝓ cōſtāti.⁊.lxxxvij.
incipi.ꝓ deciſione pūcti.⁊.cciij.inci.q̄dā
Berthola.⁊.cclxiij.incip.verba aūt ſucce=
dere valeas:poſſem hic infinita cōſilia et
loca varioꝝ doctoꝝ de hac materia tractā
tium inſerere:ſed omitto ne ſcriptus ſit ⁊
in tergo ⁊ nondū finitus oreſtes.¶Qui=
ta ſpecies eſt filioꝝ ſpiritualiū qui quāq̄
non poſſint ſine venia in ius vocare pa=
tres ſpūales.l.generaliter.ff.de in ius vo.
et ponit Ang.in.l.adoptiuū.ff.eo.titu.de
quibus quidē filijs habet̃.xxx.q.iij.c.j.et
ibi glo.et Archi.nihilominus non ſucce=
dunt patribus nec ecōtra patres eis ſuc=
cedūt:vt ꝓbatur in.l.nutritoribus.⁊ in.l.
affinitatis.C.cōmu.de ſucceſ.q̄uis ꝓbabi
liter dici poſſet ceteris deficiētibꝰ patres
admittiꝰ debere excluſo fiſco:vt dicimus
in tutore datiuo ⁊ teſtamentario:vt voluit
gloſ.ſingularis in.l.quo tutela.in prin.⁊
in fi.ff.de reg.iur.ſed reſpōde ꝙ ideo here
ditas in ſubſidium pōt ꝑuenire ad tuto=
rem teſtamētarium vel datiuū:q2 quo tu=
tela redit hereditas ꝑuenit:q̄ ratio ceſſat̃
in parte ſpūali cū ipſe non ſit tutor teſta=
mētarius neq3 datiuꝰ.¶Circa hoc adde
quod idē qđ iſte quod filij ſpirituales nō
ſuccedāt parētibus ſpūalibus/nec econ=
tra parētes ſpūales eis.tenet do.Prepo.
in.d.c.ꝑ venerabilē.col.ij.et do.Nico.in
tractatu ſucceſ.ab itest.col.v.Et hoc q̄q̄
ſit verū/tm̄ tales filij i ſubſidiū ſunt alēdi
a parentibꝰ ſpūalibꝰ ita ſub dubio forte
dicit Bal.in aut̃.niſi rogati.col.iiij.ad fi.
C.ad treb.de quo Barba.in repe.l.cū acu
tiſſimi.col.cxxv.C.de fideicō.vbi ipe pro=
pter hoc ⁊ alia q̄dā tenet ꝙ.d.l.cū acutiſſi
mi habeātꝰ locum in tali filio ſpūali.licet
Bald.ibi ſupra ſentiat cōtrarium:⁊ circa
hec etiā vide q̄ pulchre ponit Alex.conſi.
ſuo.xxxiiij.in vlt.col.in ver.ad hoc etiam.
incip.viſo ꝓceſſu.volu.iij.¶Ultima ſpēs
in eoꝝ qui noīe filij nō ſunt digni/quoꝝ
qualitates ſunt multe:nā quidā ſunt mā
ſeres qui ex ſcorto.i.meretrice naſcuntur:
alij ſpurij qui oriunt̃ ex cōcubina in do=
mo non retēta:alij noti qui naſcuntur ex
adulterio.vt eſt gl.de his oībus.in.c.niſi
cū pridem.in verbo māſeres.de renū.alij
nepharij qui oriūtur ex matrimonio iter=
dicto inter aſcēdentē ⁊ deſcēdentē:quidā
inceſtuoſi q̄ oriūtur ex matrimonio inter
dicto inter collaterales vel affines:alij in=
utiles qui oriūtur ex matrimonio prohi=
bito alijs modis q̄3 iuri.vt no.glo.in reg.
C.de inceſt.⁊ inuti.nup.Et no.ꝯtra iſtos
pulchra verba Bal.in.c.cauſam.col.ij.de
ꝓba.vbi dicit ꝙ in virginitate viuit̃ glo=
rioſe/in vera viduitate caſte/in matrimo
nioꝰ pudice/in ꝯcubinatu impudice:licet
tollerabiliter in ſtupro damnabiliter in
adulterio dānabilius/in inceſtu dānabi
liſſime.Qualiter autē legitimentur hi vt
breuis ſim.vide glo.⁊ ibi ſcribētes in.§.
fi.in aut̃.qui.mo.na.effi.ſui.col.vij.Aliqđ
per Bal.in.l.eam quā.col.ix.⁊ ſeq.C.de fi=
deicom.⁊ in conſilio.lxxxj.incip.quidam
Simoninus.in prima parte ẜm impſſio
nem Mediolañ.Alex.ꝯſilio.ij.col.iij.vol.
primo.Hi aūt patri non ſuccedūt nec de
iure ciuili ali debēt.aut̃.ex cōplexu.C.de

inceſt.nup.lʒ ſecusſit de iure canonico.c.
cum haberet.de eo qui duxit in matrimo
niũ quã polluit p adul. ⁊.c.pvenerabilẽ.
ad fi.q̃ filij ſunt leg.Et no.ꝙ diſpoſitio.d.
c.cũ haberet.habet etiã locũ in terris im-
perij.ita no.glo.in.d.c.cũ haberet.⁊ita ibi
firmant do.Anto.⁊ Cardi.florẽ.⁊ Panoꝛ.
et tenet Ange.are.in tractatu ſuo.de ſuc-
ceſ.ab inteſt.in glo.nolẽs inteſtatꝰ dece-
dere.in.ij.col. ad fi.quẽ videas etiã ibidẽ
in glo.Itẽ reliquit ff.filio ſpurio.in prin.
Circa qd etiã vide Panoꝛ.cõſilio.l.volu.
ij.⁊.cxv.in pꝛimo dubio.eo.volu.ij.⁊ Feli.
in.c.eccleſia ſancte Marie.col.xv.ad me-
diũ.de conſtitu.⁊ Bar.cõſilio.cxvj.⁊ in.d.
aut.ex cõplexu ſuccedũt hi tantũ matri et
auie ſi non eſt illuſtris.§.fi.inſti.ad oꝛfi.
et.l.modeſtinus.ff.vnde cogna.et dixi.s.
in.xiiij.col.ideo nõ repeto.aduertendum
etiã quod inceſtuoſi/nepharij/et adulte-
rini:vel alias inutiles repellũtur a ſucceſ
ſione tam paterna ꝗ materna.§.fi.i aut.
qui.mo.na.effi.ſui.coll.vij.Itẽ repellunt
ab honoꝛibus.c.cũ in cũctis.⁊.c.inotuit.
de elec.c.j.de fil.pꝛeſby.⁊videt ad hec tex.
in.l.qui contra.⁊ in.l.ſiquis inceſti.C.de
ince.nup.Ex qua.l.infert qd ſiquis ex fi-
lio inceſtuoſo vel nephario haberet nepo
tem legitimũ ⁊ naturalẽ/ꝙ illi nullo mo
do poſſet relinquere:imo circa eum eſſet
penitus inteſtabilis.per.d.l.ſiquis iceſti.
et ideo caueant magnates qui ſepe ſolẽt
talia matrimonia cõtrahere.¶ Not.deci
ſionem iſtã que fuit ante iſtũ Bald.in.d.
l.ſiquis inceſti.quã ſequitur ⁊ multũ ex-
clamat.do. Alex.in.l.gallus.§.quid ſi is.
in.ij.coll.ad fi.ff.de lib.⁊ poſt.licet ibi oꝛ-
natiſſimus p̃ceptoꝛ meꝰ do.Iaſon in.iij.
et.iiij.carta.in ver.ſcdo limita.multũ du-
bitet.Adde tamẽ qd opi.iſtã tenet ibi cõ-
mãdatiſſimus p̃ceptoꝛ meꝰ do.Lãcello.
decius.⁊ idẽ tenet Bal.inca.in pñtia.col.
vij.in verſi.adde ꝙ lʒ legitimꝰ.de pba.et
ibi Barb.⁊ do.Io.graſſus.Quid aũt eſſet
in nepote legitimo ⁊ naturali ex filio ſpu
rio.dic ꝙ ille bene poſſet ab auo inſtitui
vt per oẽs.poſt Bar.in.d.§. quid ſi is.vbi
non extarent alij filij legitimi.ad qd vide
Barto.ↄſi.cxv.⁊ Fede.lvij.⁊ Anto.de but.
xxx.col.ij.in.ij.dubio.⁊ Alex.lxxiiij.incip.
circa pꝛimũ dubiũ.in.iij.volu.⁊ad pꝛimũ
dictum Bald.per.d.l.ſiquis inceſti.vide
etiam Coꝛſetum in ſingularibus ſuis.in
verbo heres.De ſucceſſione aũt deſcẽdẽ-
tium taliũ:id eſt qualiter eis per aſcẽden
tes ſuccedat:dic p omnia idẽ et pari rõne
qd dictum eſt in ſucceſſione aſcẽdẽtium:
in ſucceſſione aũt trãſuerſali duo fratres
ſpurij inuicẽ ſuccedũt ex eadem matre.l.
ij.et.l.ſpurij.ff.vnde cogna.ſi aũt ſunt ex
diuerſis matribus non.an aũt ſuccedãt
agnatis patris vel cognatis matris:pu-
to qd non.cum nulla ſit inter eos agna-
tio.Agnatio em̃ contrahitur p legitimas
nuptias.§.ſi aduerſus.inſtitu.de nup.et
.§.j.inſti.de legiti.agna.ſucceſ.⁊ cũ inter
agnatos vel cognatos non inueniantur:
merito debẽt repelli a ſucceſſione.d.§.fi.
in.d.aut.qui.mo.na.effi.ſui.colla.vij.⁊ ſic
explicite ſunt ſpecies ⁊ qualitates filioꝝ.
Eſt tamẽ aduertendũ quod eſt caſus in
quo quis eſt natus ex legitimo matrimo
nio/et tamẽ non eſt legitimus.vt habet
in.l.j.C.de capti.⁊ poſtli.reuer.cuius fun
damentum videt in.l.cum due.§.fi.ff.eo.
ad quem vide Bal.in.l.parentes.ff.de in
ius vo.Seuerinuʒ in repe.d.l.ſi qua illu-
ſtris.C.ad oꝛfic.in.iij.col.Item eſt aduer-
tendum qd quis ex duabus mulieribus
ambabus viuẽtibus habeat filios legiti
mos:vt pulchꝛe habetur p do. Pꝛepo.in
d.c.per venerabilem. col.cxxxij.in gloſ.in
verbo dubitari.

¶ Saluo nunc ſa-
nioꝛi conſil.Uenio ad deciſionem dubij.
Et dico ꝙ quedã ſunt feuda diſponibilia
quedã idiſponibilia:diſponibilia appel-
lo feuda irregularia.ideſt que nõ habent
ppꝛiam naturam feudi in hoc:puta quia
vaſallꝰ põt diſponere in vltima volũtate
et intervivos ſine ↄſenſu dñi:vt plene no
tatũ in pꝛemio feudoꝛum.illa aũt appello
indiſponibilia q̃ ſunt ſm ppꝛiã naturam
feudi:qꝛ dño incõſulto illa vaſallus alie-
nare nõ põt/nec in illis teſtari.c.j.de phi.
aliena.feudi p Fede.ca.j.de ſucceſ.feudi.
nã in feudis diſponibilibus ex pacto vel
cõſuetudine inter dñm ⁊ vaſallum debet
ↄſuetudo ſeruari/ſicut i ſimili dicit Ang.
in.l.iij.ff.de teſta.qd vna familia ⁊pꝛoge-
nies poteſt cõſuetudinẽ inducere q̃ inter
ipſos ſeruari debebit.allegat Ioan.an.in
addi.ad ſpecu.in tit.de inſtru.edi.§.cõpe

dioſe.verſi.ſed quid dicem⁹.vnde ſi in fa
milia nobiliũ de vicecomitibus eſſet ali=
qua cõſuetudo in ipſoꝝ teſtamẽtis vel ce
teris actibus illa deberet inter ipſos ſer=
uari. ſm Ang.in.d.l.iij.qui ait tenẽ mẽti:
qꝛ nõ memini me legiſſe aliũ doc.qui hoc
ponat. Sed tu bene circa hoc vide ſum=
mi ingenij virũ ꝓceptorem meũ do. Jaſ.
in.l.omnes populi:⁊ circa hoc vide etiã
Ang.in.l.fi.C.de teſt.quẽ ſequitur hic iſte
licet reprobet ibi.d.ꝓceptoꝛ me⁹. Itaqꝫ in
feudo diſponibili ⁊ qđ põt alienari valet
legitimatio ꝯſentiẽte patre de cuius ꝓiu=
dicio principaliter tractat̃.l.fi.C.de pact.
nec obſtat ſiquis dicat fit ꝓiudiciũ agna=
tis:qꝛ hoc negat̃ qꝛ nõdũ habẽt aliquod
ius tꝑe legitimatiõis:nã poſſet pr̃ diſpo
nere bõa ſua etiã in mari ꝓiciẽdo. iuxta
glo.in.l.j.C.de inoffi.doñ.cũ ꝓponat̃ feu
dũ eſſe eiuſdẽ nature cui⁹ ſunt alia bona
allodialia ſi aũt feudũ nõ eẽt diſponibile
ſed ſcđm ꝓpriã naturã:tũc nõ valebit le=
gitimatio:licet pr̃ conſentiat in ꝓiudiciũ
eccl̃ie dñi vel agnatoꝝ cũ pater nõ poſſit
diſponere de feudo teſtãdo vel alienãdo.
d.c.j.de ſucceſ.feudi.⁊.c.j.de ꝓhi.aliena.
feu.ꝑ Fede.in prin.⁊ ita intelligo Bald.
in.l.eam quã.C.de fideicõ.in.viij.colũ.in
verſi.cõſueuit eſſe.q.vbi vult qđ impatoꝛ
non põt legitimare ad feudũ eccl̃iaſticũ
nec econtra Papa ad imperiale.⁊ eodem
mõ intelligo Hoſti.⁊ Joã.an.in.d.c.per
venerabilẽ.in gl.in verbo acq̃ſiſti.vbi vi=
de etiã reliquos ſcribẽtes:⁊ maxime do.
Prepoſitũ:nam dicũt Hoſti.⁊ Jo.an.qđ
quo ad hereditatẽ paternã valet legitima
tio volẽte ⁊ cõſentiẽte patre alias nõ.l.fi.
C.de pac.⁊ eo mortuo cõſequentibus his
q̃bus iam ius eſt acq̃ſitũ alias nõ:⁊ quo
ad feuda cõſentiẽte etiã dño feudi: alias
nõ.argu.c.nuper.de dona.inter vi.⁊ vxo.
⁊.c.ex trãſmiſſa.de foro cõpe.⁊.c.j.de ꝓhi
bi.aliena.feu.per Fed.nã ideo in allodia
lib⁹ valet patre cõſentiẽte legitimatio qꝛ
de eius ꝓiudicio principaliter tractatur ⁊
poſſet ipſe de reb⁹ ſuis diſponere.l.in re
mãdata.C.mãda.ergo eodẽ mõ in feudo
nõ habẽte ꝓpriã naturã feudi.vt ſupra di
xi. Quaten⁹ aũt pater nõ poſſit diſponere
vt eſt in feudo habẽte ꝓpriã naturã tunc
non cõſentiente dño ⁊ agnatis nõ vale=
ret legitimatio: ⁊ circa hec vide Bal.in.j.
rubrica.C.ad fin.poſſumus tamẽ in caſu
huius thematis:querere an impatoꝛ poſ
ſit legitimare ad feuda in ꝓiudiciũ agna
toꝝ:⁊ dicẽdũ eſt q̃ ſic de abſoluta poteſta
te ⁊ de plenitudine imperij ſui cui⁹ articu
li deciſio pẽdet ab illa veteri ⁊ trita cõclu
ſione an impatoꝛ poſſit auferre dñiũ alte
ri⁹:⁊ ius de quo plene dixi in.l. reſcripta.
C.de ꝓci.impe.offe.⁊ ibi tenui q̃ impatoꝛ
nõ poſſit ſine cauſa inherẽdo.opi.glo.nõ
ſtroꝝ ⁊ Bar.q̃bus ſemꝑ in dubio eſt ad=
herẽdũ: optimi eniz ſunt ⁊ veri magiſtri:
⁊ ideo ꝯſuluit Bal.vt ipſe refert.in.l.gal=
lus.§.⁊ q̃d ſi tantũ.ff.de libe.⁊ poſthu.qđ
ſpurius legitimat⁹ nõ aufert bona agna=
tis niſi ſit legitimat⁹ patre cõſentiẽte:vel
pater poſt mortẽ ſuã ordinaſſet q̃ legiti=
maretur iuxta aut.itẽ ſi q̃s.C.de natu.li.
nã in re diſponibili ꝓiudicabit̃ ꝓpter ta
lẽ legitimationẽ venientib⁹ ab inteſtato.
Ut tamẽ altius huius articuli deciſionẽ
ordiamur: plures ſunt caſus faciendi.
Primus eſt quãdo eſt defectus rõne per=
ſone:quia perſona non eſt ſubdita. Secũ
dus eſt qñ eſt defectus ratione loci. Ter
tius quando eſt defectus ratione rei.
Quartus quando eſt defectus ratione tẽ
poris. ¶ Circa primum quando eſt defe=
ctus ratione perſone:puta quando impe
ratoꝛ vel comes palatinus in loco impe=
rij legitimat perſonam ſubditam Pape:
tamen bona ſunt in iuriſditione Ceſa=
rea: putarem legitimationem valere vi
prorogate iuriſditionis:nam ſi habet lo=
cum prorogatio de perſona ad perſonam
in iuriſditione contentioſa.l.j.C.de iuriſ=
di.om.iudi.l.j.⁊.ij.ff.de iudi.ca.de cau=
ſis.et.c.penul.⁊ fin.de offic.delega. tanto
magis debet habere locum in volunta=
ria:quibus autẽ noceat hec legitimatio:
⁊ an extendatur extra iuriſditionẽ legiti=
mãtis patebit ex infra dicendis. ¶ Secũ
dus articulus eſt an valeat legitimatio
que patitur defectũ ratione loci : puta qꝛ
imperatoꝛ vel Comes palatinus legiti=
mat ſibi ſubditũ in rebus ſibi ſubditis:
ſed in loco nõ ſue iuriſditionis ⁊ econtra
põt poni exẽplũ in papa vel in habente
ab eo poteſtatem. Hic articulus eſt valde
notabilis ⁊ difficilis ꝓpter varias maio=
rũ noſtroꝝ opi.in quo omittã allegatio=
nes hincinde:ſꝫ ad ipſas maioꝝ opinio=

nes veniā:⁊ prima q̄dē fuit qꝺ papa pōt
legitimare in oībus locis:⁊ quo ad ſpūa-
lia ⁊ quo ad tꝑalia.Secūda fuit opi.qꝺ q̄
ad tꝑalia pōt in cōſequētiā non aūt prin
cipaliter.Alia eſt opi.qꝺ nō poſſit. Quar
ta eſt qꝺ poſſit legitimare in cōſequentiā
etiā legitimando ad ſpūalia preterq̄ȝ ad
defect⁹ꝑſone adheſibiles:puta qꝺ poſſit
eſſe iudex vel habere oēs honores: ſecus
quo ad defect⁹reales ⁊ ꝑſone nō adheren
tes etiā alteri ꝑiudiciales.ꝺo.Hoſt.eſt in
opi.ꝙ papa in terris iperij pōt legitima-
re ſolus nō ali⁹ proprie loquēdo de legiti
matiōe:⁊ ſic nō ſolū in ꝯſequētiā vt dice-
bat alia opi.q̄ fuit Jo.and.ſed etiā princi
paliter qꝺ oſtēdit ſic:nā ius legitimandi
ſeu legitimatio orit̃ a fundamēto ⁊ radi-
ce matrimonij:qꝛ dicim⁹legitimū natum
eſt iſtis nuptijs.l.filiū.ff.de his q̄ ſunt ſui
vel alie.iur.⁊ nō legitimū natū abſq̄ȝ ma
trimonio:ſed papeꝓpriū eſt diſponere de
matrimonio:nō autē alteri⁹:ergo diſpo-
nere de legitimatione ad ipſum ſolū ſpe-
ctat.legitimatio em̄ quā facit Imperator
nō eſt ꝓprie legitimatio:alias quoq̄ȝ rō-
nes ponit Hoſti.quas omitto:qꝛ ponun
tur etiā ꝑ ſcribētes.in.ꝺ.c.pervenerabilē.
q̄ filij ſint legi.Jo.an.in.ꝺ.c.ꝑvenerabilē.
in glo.ij.ad fi.dicit ꝙ opi.Bern̄.in gloſ.q̄
vult quod papa non poſſit legitimare in
terris imperij eſt vera in prole nata ex coi
tu nō matrimoniali ſaltem ex affectu vel
cōſenſu:cū papa nō poſſit facere vel ſup-
plere ꝯſenſum naturalē vbi nō fuit:ergo
nec talē prolē legitimare poterit niſi quo
ad forū ſuū:niſi loc⁹ eſſet de tꝑali iuriſdi
tione eccl̃ie vel niſi eo tempore quo papa
fungit̃ vice imperij.ſꝫm qꝺ not.in.c.lz ex
ſuſcepto.de foro cōpe.qꝺ dictū Joā.and.
eſt bn̄ no.vult em̄ qꝺ vbicunq̄ȝ neceſſe eſt
ad papā recurrere ex neceſſitate iuris vel
facti:ſiue vacaret imperiū qꝺ tūc papa cū
ſuccedat in imperio.vt no.in.ꝺ.c. licet ex
ſuſcepto.ꝑ Inn̄.⁊ Hoſti.poterit legitima
re in terris iperij.ꝓſequor nūc diſtinctio-
nē Joā.and.Si vero ſit genita proles ex
coitu naturali:licet de facto.dic aut ma-
trimoniū nō poterat eſſe ipediēte lege di
uina:vt qꝛ vxoratus cōtrahit cū ſcꝺa viuē
te prima:vel cōtrahitur cū filia:⁊ dicen-
dū eſt idē quod ſupra. Si vero matrimo-
niū eſſe nō poterat impediēte lege cano-
nica tantū:qꝛ cōtraxerat cū affine vel cō-
ſanguinea in quarto gradu:⁊ tunc eſt di
ſtinguendū qꝺ papa legitimādo aut vtit̃
verbo legitimam⁹ ad matrimoniū ⁊ ꝓlē:
⁊ tunc quo ad vtrūq̄ȝ forū ſit proles legi-
tima:nā impedimētū a.l.canonica indu
ctū pōt papa tollere ſꝫm oēs qꝺ nō poteſt
Imperator quo ad ſpiritualia. Ex hoc di
cto Jo.and.eſt no.ꝙ in caſu ſuo Impera-
tor nō poſſet legitimare quo ad ſpiritua-
lia.ꝓſequor nūc diſtinctionē Jo.and.aut
Papa ſimiliter diſpēſat:⁊ tūc talis legiti-
matio trahit̃ ad illa ſolū ꝓhibita.de qui-
bus diſpēſatio loquit̃:nā tales diſpēſatio
nes ſunt odioſe.c.j.de filijs presby.in.vj.
¶ Nec ob.etiā ſi dicas in gradib⁹ a lege
diuinaꝓhibitis.Papa pōt ex cauſa diſpē
ſare.c.lr̃as.⁊ ibi no.de reſti.ſpo.qꝛ reſpon
detur ꝙ illa pōt ꝓbare: vt ex nūc: nō aūt
vt ex tūc:cōtractavero cōtra.l.canonicam
poterit ꝓbare etiā vt ex tūc:nec mirū:pl⁹
em̄ pōt Papa in his q̄ȝ in alijs.facit ca.ex
parte.lo primo.de offi.delega.cū ibi not.⁊
cle.qm̄.de immu.eccle.de ꝓle autē legiti-
māda cōſtitutoꝝ in ſacris vel ꝓfeſſorū di
cēdū eſt:vt in.c.cū olim.de cle.cōiug.⁊ in
ca.rurſus.q̄ cleri.vel mona.Jo.and.in.ꝺ.
aut.Anto.de bu.in.ꝺ.c.pervenerabilē.ſic
in effectu ꝯcludit preſuppoſito prius qꝺ
vtraq̄ȝ poteſtas/⁊ ſpūalis/⁊ tꝑalis eſt ori
ginaliter in ſummo pōtifice.vt ibi per eū
cui⁹fūdamēta nō recito cū vera ſit vt opi.
vt etiā ibi ꝑ reliquos ſcribētes qꝺ quedā
eſt legitimatio pleniſſima ꝑ quā tollitur
fundamentū vitij a quo ſurgit hec diffe-
rētia legitimatoꝝ⁊nō legitimatoꝝ:⁊ hāc
ſolā pōt facere Papa cū ſol⁹ poſſit ſuper
matrimonio diſpēſare.Quedā eſt legiti-
matio plenior que integrat ad iura pri-
meue nature non diſponēdo in vitium ⁊
hāc facit Papa ⁊ Imperator in ſpectāti-
bus eis.Quedā vero eſt plena vt diſpēſa
tio vt cum aliquo in aliquo actu diſpēſa-
tur nō autē in totū ei⁹ perſona reintegra
tur:⁊ hāc etiā vterq̄ȝ poteſt facere: ⁊ ideo
dicit ipſe aut Papa vult legitimare in
terris imperij diſponendo in matrimo-
nio ⁊ poteſt qꝛ ſuū intereſſe eſt principali
ter diſponere de matrimonio:⁊ ſic intelli
gitur Hoſti.⁊ Joan.and.in.ꝺ.c.per vene-
rabilē:ideo omnes filij qui producuntur
hodie ex matrimonio vltra vel ſupra quar
tum gradum

ſtā gradum ⁊ oēs qui naſcūtur ex tutore ⁊
ⱥ pupillo ⁊ ex cōtrahētibꝰ ſine cōſenſu pa
tris ⁊ ex rectore ꝓuincie ⁊ ſubdita etiam
hodie in terris imperij ſunt legitimi: aut
Papa vult legitimare diſponēdo in radi
cē matrimonij: ⁊ in oibus caſibus in qui
bus ita poteſt diſponere poteſt etiā legi=
timare in terris imperij dūmodo princi=
paliter incipiat a radice matrimonij: ⁊ in
oibus caſibus in quibus non poteſt diſ=
ſponere in radicē mr̄imonij vel nō vult le
legitimat quo ad terras ſuas nō aūt im=
perij patet rō qꝛ primo caſu ꝑncipiat ma
teriā ſibi ſubiectā. ſecūdo caſu nō. Et qñ
Papa poſſit incipere a radice matrimo=
nij ⁊ qñ nō exēplificat quādo Papa vult
diſponere legitimādo abſqꝫ cōſenſu pa=
rentis: nā tunc nō pōt incipere a matri=
monio: qꝛ eſſet dare matrimoniū ſine cō=
ſenſu licet poſſet fingere cōſenſum ſtāte
dubio. c. is qui fidē. de ſponſa. nam prin=
ceps in ſacramētalibus non pōt fingere
cōſenſum qꝛ talia ſacramēta habēt formā
facti naturalis ⁊ exigunt naturā. In po=
ſitiuis aūt actibus non ſacramētalibus
bene fingit princeps ꝯſenſum vbi nō eſt.
l. j. C. de rei vxo. act. poſſet ergo legitimare
inducē. ſola iura legitimitatis ſed nō poſ
ſet diſponere ſup eſſentiali legitimatiōe
diſponēdo in radicē matrimonij qꝛ ꝓ eiꝰ
forma requirit̄ veritas ⁊ fictio nō operat̄:
ſi aūt vult papa legitimare quo ad formā
ſuā matrimonio inualido ſolū exiſtente
de iure ciuili: ⁊ tunc poterit ⁊ fictio retro=
trahet̄ cū non haberet aliqđ principium
reſiſtēs quinimo ex quo ſolū ius ciuile re
ſiſtit filij erunt a principio legitimi. Aut
matrimoniū eſt validū quo ad formam
extrinſecam ſed habet impedimentum
canonicum vel diuinum: ⁊ tūc non pote
rit legitimare diſponē. in radicē matrimo
nij: qꝛ ita diſponere eſt per fictionem ⁊ ex
q̄ mr̄imoniū habuit reſiſtētiā iuris eſt i=
poſſibile ꝙ fictio operet̄ ꝯtra reſiſtētiā iu
ris reītegrādo mr̄imoniū vt retro: qꝛ defi
cit in extremo a quo. c. tāta. qui filij ſint le
gi. l. paulus. ff. de ſtatu homi. ⁊ ideo hec
legitimatio trahens radicem a matrimo
nio non valuit vt re integrata: ſed poteſt
valere vt legitimatio de nouo collatiua.
Quandoqꝫ etiam non diſponit in radi=
cem matrimonij: vt puta quia proles eſt
genita ex matrimonio cui an ius canonicū
cum reſiſtat vel legitimitati prolis habet
dubitationem probabilem: ⁊ tunc poteſt
papa legitimare diſponēdo in matrimo.
⁊ declarando legitimitatem propter du=
bitationem: ⁊ qꝛ ex quo ius diuinum nō
reſiſtit poteſt retrotrahi fictio vſqꝫ ad prin
cipium ⁊ qꝛ vbi eſt probabile dubium in
grauioribus recurritur ad papā. d. c. per
venerabilē: vnde hoc caſu legitimat etiā
in terris imperij quia diſponit in radicē
matrimonij. d. c. tanta. nam legitimatio
que fit ex. d. c. tāta fit ex ſolo matrimonio
ablata quacunqꝫ ſolēnitate inſtrumēto=
rū dotaliū q̄ꝫ. l. ciuilis requirit: ⁊ probat le
gitimationem etiā in terris imperij quia
diſponit in radicē matrimonij et ita al's
conſului mutine. Aliquando vero papa
intēdit legitimare ſolum conferendo iu=
ra legitimationis non diſponendo in ra
dicē matrimonij ⁊ in terris eccleſie certū
eſt quod poteſt legilimare. d. c. per venera
bilē. ver. quod aūt. ⁊ in patrimonio tenen
do ꝙ valuerit donatio cōſtantini ſm cō=
munē opi. vt habetur in. j. reg. C. ⁊. ff. aut
vult papa legitimare in terris imperij ⁊c.
aut vult legitimare ſuppoſitū vel ſuppo=
nendū ratione clericatus ⁊ poteſt quo ad
tēporalia ⁊ ſpiritualia ne videatur mon=
ſtrū quod ſit legitimus ⁊ non legitimus
aut vult legitimare de conſenſu illiꝰ qui
nō recognoſcit ſuperiorem: ⁊ poteſt legiti
mare etiam nō ſuppoſitū. d. c. per venera
bilē. in ver. inſuper. aut vult legitimare
in terris illius qui ſuperiorē recognoſcit.
videtur ꝙ non poſſit. d. c. per venerabilē.
in ver. rationibus. vbi videtur caſus: qꝛ
hoc eſt ſupremi imperij ⁊ ea que ſunt ſu=
premi imperij ſine cōſenſu ſuperioris ꝓ=
rogatiōe fieri nō poſſunt: ſꝫ ſi velles tene=
re oppoſitū ꝙ hec poteſtas eſſet ꝓrogabi
lis in habentē ſimilē poteſtatē ſicut dici
mus in his que ſunt meri imperij. C. de
cauſis. cum ſimilibus. de offi. deleg: tunc
dicit Ant. de bu. quod papa nō pōt de ſi=
bi nō ſubdito niſi cōſentientibꝰ oibus q̄=
bus preiudicaretur: qꝛ nō pōt fieri proro=
gatio in preiudiciū tertij. Jo. and. in. d. c.
per venerabilē. in ver. libere. Anto. de bu.
¶ Nūc eſt videndū an theorica. Anto. de
bu. ſit vera. Et capio primū membrū dū
dixit ſummū pōtificē poſſe legitimare di=

ſponēdo in mr̄imonio quo ad ꝓlē futurā
in terris ſui ⁊ imperij:hāc cōcluſionē pu-
to verā niſi in caſibus in quibꝰ nō poſſet
diſponere in radicē matrimonij vt in pa-
trē ⁊ filiā.c.in literis.de reſti.ſpo.⁊ ibi per
gloſſ.⁊ ſcribētes:dū deinde ſubdit ſe intel
ligere Jo.an.⁊ Hoſti.in.d.c.per venerabi
lē hoc modo cū reuerentia: Jo.an.in.d.c.
per venerabilē.in gloſſ.ij.ad fi. nō loquit̄
de prole futura ſed de iā nata vt patet ex
verbis eius ibi dū dicit opi. gloſſ.verā in
prole,iā genita:in hac tn̄ cōcluſiōe prima
filij geniti ex hoc matrimonio ſunt legiti
mi nō legitimati cū naſcunt̄ ex matrimo
nio canonico ⁊ approbato.l.filiū eū diffi-
nimus.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.
⁊ dixi.§.in.j.ſpecie filiorū.tamen no.vnū
bonū verbū;Anto.de bu.in.d.c. per vene
rabilē.in.j.mēbro qđ nati ex pupilla ⁊ tu
tore ⁊ ex rectore ꝓuincie ⁊ ſubdita ſunt le
gitimi etiā in terris imperij:lꝫ Cy.in.l.j.
C.de interdic. matri.dicat ꝙ ꝗtū ad ſuc-
ceſſiones tenebimꝰ ius ciuile:quo aūt ad
ordines ius canonicū.Jdē dixit Cy.in.l.
⁊ ſi cōtra.C.de nup.in legitimatione que
fit ex ſequēti matrimonio:qđ dictū nō pla
cet ꝑ no.ꝑ Jo.an.⁊ do.Anto.in.c.fi.de ſe-
cū.nup.qui cōcludūt vna cū goffredo a le
ge canonica eſſe i hoc.ll.ciuiles correctas
qꝛ ſolꝰ papa nō aūt impator pōt diſpōere
in radicē mr̄imonij.c.fi.ad fi.de cōſang.⁊
affi.Et per hoc infert Anto.de bu.ſingu-
lariter ibi.§.in.d.ca.per venerabilē.qđ.ll.
que dicunt ꝙ matrimonio ſecuto filij le-
gitimātur non valerēt niſi forent appro-
bate a iure canonico:quod intellige quo
ad radicem matrimonij non aūt quo ad
legitimationē filiorū:qꝛ imperator poteſt
etiā legitimare licet nō poſſit diſponere
in radicē matrimonij principaliter.l.cum
quis.C.de natu.libe.⁊.§.igit̄.in aut̄.qui.
mo.na.effi.ſui.coll̄.vij.¶ Capio ſcđm ꝯmē
brū Ant.de bu.in quo cōcludit papā poſ
ſe legitimare in omnibus caſibus etiam
in terris imperij.incipien.a radice matri
monij.in illis vero caſibus in quibus nō
poteſt vel non vult incipere a radice ma-
trimonij legitimat in terris ſuis: non au
tem imperij:hoc membrū poteſt limitari
ꝙ imo in terris imperij poſſit etiam ſi nō
incipiat a radice matrimonij eo tempore
quo fungitur vice imperij: ſicut impe-
rator poſſet: puta vacante imperio.c.li-
cet ex ſuſcepto.⁊ ibi no.de foro cōpe. ⁊ eſt
etiā de mēte Joan.an.in diſtinctiōe ſua
quā ſupra retuli.Jtem limitarē Anto.de
but.in hoc mēbro niſi interueniret cōſen
ſus oim quibus fieret preiudiciū: qꝛ tunē
papa poſſet etiā legitimare in terris im-
perij.l.fi.C.de pac.⁊ per ea que no.Jo.an.
in.d.c.per venerabilē.in glo.in verbo req̄
ſiſti.⁊.§.retuli.deinde cū ſubdit Anto.de
but.papā nō poſſe legitimare natū dem-
pto conſenſu matrimoniali inter paren-
tes:puto verū quo ad radicē matrimonij:
ſed quo ad legitimationē benevalebit le-
gitimatio.Sed dubiū eſt an poſſit legiti-
mare quo ad forū nō ſuū.⁊ Jo.and.in.d.
c.per venerabilē.in glo.ij.tenuit ꝙ nō. cū
duplici limitatione niſi locus eſſet de tē-
porali iuriſditione eccleſie:vel niſi eo tē-
pore quo fungitur vice imperij.Addo ter
tiam limitationē niſi conſentiant oēs de
quorū preiudicio agitur:nam tūc ratione
prorogate iuriſditionis valebit legitima
tio in terris imperij.l.ij.ff.de offi.procon-
ſul.⁊ lega. ¶ Capio aliud mēbrū in quo
concludit papam poſſe legitimare natos
ex inualido matrimonio propter exiſten-
tiam impedimēti iuris ciuilis:quinimo
dico ꝙ filij a principio ſunt legitimi. ſecꝰ
ſi eſſet impedimentum canonicū vel di-
uinum:qꝛ tunc fictio non operatur retro
prout extunc ſed prout exnunc.Dn̄s er-
go Anto.non facit differentiam inter im
pedimentū canonicū ⁊ diuinū:qꝛ vtroqꝫ
caſu non trahitur retro.Hec cōcluſio non
videtur vera:qꝛ plus poteſt papa in hiſq̄
ſunt cōtra ius canonicū quā diuinū. no-
ta.in.c.literas.de reſti.ſpo.⁊ no.in.l.fi. C.
ſi cōtra ius vel vtili.publi. ⁊ cōtra Anto.
de but.in ſuo dicto tenet Joā.and.in.d.c.
per venerabilē.in vlti.col.circa princ.vbi
dicit ꝙ licet papa approbet mr̄imoniū cō
tractū in gradibꝰ a lege diuina ꝓhibitis:
qđ tamē approbat exnunc non aūt prout
extunc:ꝯtracta vero cōtra: legē canonicā
approbat ꝓut extūc.nō ob.c.tāta.⁊.l. pau
lus.de ſtatu homi.qꝛ rn̄deo ꝑmo qđ.l.pau
lus loquit̄ de iure ciuili ⁊ tn̄ nō trahit̄ re-
tro.vt ibi dicit gl.cū tex.ergo nō eſt diffe-
rētia ſit cōtractū matrimoniū ꝓhibitū de
iure ciuili an canonico cū tamē Anto.cō
ſtituat differentiā ꝑterea ſi cōſideramus

mentē.gloſ.in.d.l.paulus nō videtur ibi
conſtituere differentiā inter ius ciuile et
canonicū:preterea nō ſic faciliter fit extē
ſio in prohibitis a.l.diuina quā in prohi
bitis a.l.humana.c.nouit.de iudi. ⁊ not.
in.d.c.per literas.de reſti.ſpolia.nam hec
legitimatio que fit per cōſequens matri=
moniū ſiue loquamur de iure ciuili ſiue
canonico fit ex fictione retro tranſlatiua
quia matrimoniū ſubſequens legitimat
retro filios iā natos.d.l.cū quis.C.de na
tura.libe.d.c.tanta. ¶Capio ſequēs mē=
brū in quo concludit qn̄ papa non diſpo
nit in radicē matrimonij.⁊ proles eſt na=
ta ex matrimonio cui ⁊ legitimitati ꝓlis
an ius canonicū reſiſtat eſt dubiū proba
bile. et tunc pōt legitimare diſponēdo in
matrimoniū ⁊ declarare prolē eſſe legiti=
mā et ſic tollere dubitationē:hoc mēbrū
videtur ſapere cōtrarietatē. nam dicit in
pn. qn̄ papa nō diſponit in mr̄imonij ra
dicē:⁊ poſtea ſubijcit diſponēdo in matri
monio niſi dixeris ꝙ caſus ſuꝰ loquitur
in dubio probabili an ius canonicū reſi
ſtat matrimonio vel legitimitati prolis/
vt fuit in legitimatione filiorū regis frā=
cie.de qua in.d.c. per venerabilē. vel niſi
dixeris qꝺ liber eſt corruptus q: vellet di
cere quando papa diſponit in matrimo=
niū ratione dubij ⁊ ſic affirmatiue nō au
tē negatiue licet liber meus loquatur ne
gatiue non autem affirmatiue.¶Capio
aliud mēbrū quando papa intendit legi
timare non diſponendo in radicem ma=
trimonij ſed ſolū cōferēdo iura legitimi=
tatis in quo ꝯcludit qꝺ in terris eccleſie
pōt papa ſine dubio in terris etiā impe=
rij pōt ratione clericatꝰ vel de cōſenſu eiꝰ
ꝗ ſuperiorē nō recognoſcit alias nō niſi
conſentiāt oēs de quorū preiudicio tra=
ctatur. Hoc vltimū mēbruʒ indiget quo
ad deciſionē autoritate maiorū.gloſ.x. di
ſt.in.in.c.lege imperatorū.que incip.Im=
perator diuidit prouincias videt̄ tenere
qꝺ pa.non poſſit legitimare in terris im
perij.ſed illa gloſ.vult aliud.ſ.qꝺ ſi Impe
rator legitimat aliquē in tēporalibus:nō
ideo eſt legitimatus in ſpiritualibus:ni=
ſi vbi princeps reſtituit aliquem qui fuit
infamis rōne paterni criminis.⁊ ſic con
cludit illa glo. legitimatū ad temporalia
non eſſe legitimatū ad ſpiritualia q: nō

ſequitur qui hʒ minorē:ergo habet maio
rē affirmatiue ſed negatiue ſic:q: cui ne=
gātur minora ⁊ maiora ſimiliter.l. ꝗ indi
gnus.ff.de ſena.nā quis poterit eſſe legi
timus quo ad vnū corpus ⁊ nō erit legi=
timus quo ad aliud.gloſ.eadē diſt.c.per=
uenit.et in.d.c. ꝑ venerabilē videt̄ tene=
re idē.Ja.bu.in prima regu.C.tenet ꝙ va
leat legitimatio facta in loco nō ſue iuriſ
ditiōis:lʒ ſi eſſet facta in terris legitimā=
tis:puta in terris imperij nō eſſet legiti=
matio in alia iuriſditione:puta Pape:ad
quā ſe legitimatꝰ trāſtuliſſet quare intel=
ligeret̄ facta ſine alterius preiudicio. ar=
gu.l. ex ea.ff.de poſtu. tenēdo ꝙ donatio
facta ꝑ Cōſtātinū valuerit ꝓut cōiter te=
net̄.⁊ ſic cōcludit Jac.but.legitimationē
intra territoriū extra territoriū extēdi.de
quo articulo.j.ſubijciā. Itē tenuit ipē Ja
co.butri.in.l.preſes.ff.de offi.preſidis. et
Bar.in.l.qui in prouincia.ff.de ritu nup.
Cōtrariū tenet Jaco.de belui.in aut.qui.
mo.natu.effi.ſui.colla.vij.⁊ Albe.in regu
la.C.de nat.lib.et vide Anto.circa Inno.
in.d.c.ꝑ venerabilē.⁊ Spe.in ti.de diſpē=
ſa.§.ſi.ver.ſed illud.Bar. tn̄ ꝗ cōſuluit in
materia ꝯſilio qꝺ incip. viſo inſtrumēto:
qꝺ cōſiliū refert Bal.in.l.j.C. de iure aur.
anul.et Bald.in.j.regu.C.videt̄ has opi.
Fede.diſtinctionis cōcordare. aut eñ fit
legitimatio ad poſtulatiōeʒ eiuſdē:de cu
ius ꝑiudicio agit̄. et tūc vʒ q: neminē le=
dit vi ꝓrogate iuriſditionis.l.j.C.de emā
ci.libe.⁊.l.ij.ff.de offi.ꝓcō.⁊ leg.puta ſi pa
ter cōſentiret legitimationi filij in bonis
ſuꝑ qbꝰ poſſet diſponere. Nec ob.ſi dica=
tis fit ꝑiudiciū veniētibꝰ ab inteſtato. q:
negat̄ cū nōdū habeāt aliqꝺ ius tpe legi
timationis: cū pater poſſet bona ſua in
mari ꝓijcere.vt dicit glo.in.l.j.C.de inof=
fi.dona. ergo fortiꝰ ꝑ actū ciuilē et ꝑmiſ=
ſum.l.vſqꝫ adeo.ff. ſi quis a parēte fuerit
manumiſ.iō male loquit̄ Anto.de bu.in
d.c.ꝑ venerabilē.ꝗ dicit habētē poteſtatē
a papa vel a principe legitimādi nō poſ=
ſe legitimare ad preiudiciū alicuius etiā
ſpei:q: tales cōceſſiones intelligunt̄ ſine
aliorū ꝑiudicio.l.ij.§.ſi qs a pn̄cipe.ff.ne
qd in loco publico . q: rn̄deo talē ſpē nō
ꝯſiderari.vt ꝑ Bar.i.l.j.C.ꝺ pac.⁊ i.l.poſt
emācipationē.ff.ꝺ lib.leg. ⁊ q: pr̄ pōt diſ
ponet̄ ad nutū.d.l.vſqꝫ adeo.puto tn̄ po=

teſtatē Comitū pēdere ex cōceſſione im-
periali vel ſummi pōtificis. iō tenoꝛ pri-
uilegij debet attēdi.c.ſuper eo.de offi.de-
le.⁊.l.j.C.de māda.prin.⁊ qđ poteſtas di-
ſpēſandi ⁊ legitimādi pendeat ex tenoꝛe
priuilegij vide Bal.ꝯſi.lvj.in.ij.parte in-
cip.an pater.ſm impreſſionē Mediolañ.
⁊.cxxix.in eadē parte incip.factū ꝓponiꝷ
ſm eādē impreſſionē.col.ij.⁊.cv.in.v.par
te.⁊.cxix.in eadē parte.⁊ ſm eādē impreſ-
ſionem.⁊ Barba.lviij.in.ij.volu.d.eps in
d.c.ꝑ venerabilē.in.ij.col.ad fi.aut fit le-
gitimatio nō cōſentiētibus his de quoꝛū
preiudicio agiꝷ.⁊ tunc nō valet legitima
tio facta vi ꝓrogate iuriſditionis:niſi in
preiudiciū cōſentientiū:q̄ꝛ limitata cā li
mitatū ꝓducit effectū.l.age cū Geminia
no.C. de trāſac. nā cū legitimatio debeat
fieri citatis his de quoꝛū preiudicio agi-
taꝷ.l.nā ita diuꝰ.ff.de adop.nō pñt citari
hi q̄ nō ſunt ſubditi.l.fi.ff.de iuriſdi.om.
iudi.An aūt impatoꝛ poſſit legitimare in
terris eccleſie dicedū eſt ꝓut eſt dictū de
ſummo pōtifice vt legibꝰ et autoꝛitatibꝰ
S.adductis:excepto qđ imperatoꝛ nō pōt
legitimare diſponēdo i radicē matrimo-
nij q̄ꝛ hoc ſolus papa pōt vt.S. late dixi.
Itē quo ad ſpiritualia nō pōt:⁊ iō impa-
toꝛ nō pōt facere pleniſſimā legitimatio
nē q̄ vitiū deleat oꝛiginalē.ſm doct.in.d.
c.ꝑ venerabilē. ſʒ quo ad tpalia et hono-
res ⁊ alias immunitates ſic.Et iō in hoc
articulo facerē regulā ⁊ limitationē regu
le iperatoꝛ pōt legitimare quo ad tēpoꝛa-
lia in terris eccleſie ⁊ imperij in p̄iudiciū
cōſentiētiū legitimationi.l.ij.de offi.ꝓcō.
et leg.l.j.C.de emāci.libe.q̄ꝛ ſi in cōtētio-
ſa iuriſditione fit ꝓrogatio ergo foꝛtiꝰ in
volūtaria nō obſtat qđ nō ſit ꝓrogatio
ꝓrogabilis cū ea que ſunt ſupreme pote-
ſtatis nō ſint ꝓrogabilia.d.c.ꝑvenerabi-
lē.q̄ꝛ.S.reſpōdi vel aliter reſpōdeo ꝙ nō
ſunt ꝓrogabila niſi duobꝰ cōcurrētibꝰ.ſ.
in habentē eandē poteſtatē legitimandi
fiat ꝓrogatio ⁊ niſi adſit cōſenſus illo-
rū de quoꝛū preiudicio principaliter agi-
tur ideo nō placet opi. Anto. de butri.in
d.c.per venerabilē.qui dicit ꝙ eſt preiudi
cialis ſaltem quo ad ſpē q̄ꝛ huic reſpōdi-
di.S.in articulo ſummi pōtificis.An au-
tē imperatoꝛ poſſit legitimare ante coꝛo-
natione:dic ꝙ ſic:vt no.in.l.bene a zeno-
ne.C.de quadri.preſcrip.⁊ vide plene ꝑ p̄
po.in.d.c.per venerabilē.col.lxxxix.in ver
ſi.iiij.principaliter quero.¶ Capio tertiū
articulū quādo eſt defectus ratione rei et
pūctus huius.q. ſtat. an legitimatio fa-
cta de ſubdito in loco ſue iuriſditiōis ex-
tēdatur ad bona alibi ſita ⁊ exiſtētia ex-
tra territoꝛiū legitimātis.Inno.in.d.c.ꝑ
venerabilē. videtur tenere qđ nō:tamen
eius dictū intelligo vt nō extēdatur extra
territoꝛiū in preiudiciū nō cōſentientiū
nec ꝓrogantiū iuriſditionū q̄ꝛ limita-
ta cauſa ⁊c.et q̄ꝛ res inter alios acta vt in
rubꝛo ⁊ nigro.C.res inter alios acta:⁊ in-
telligo Bar.in.l.cunctos populos dū lo-
quitur de legitimatiōe qđ loquitur in ea
que fit ab inferioꝛe a principe vel in eo q̄
habet poteſtatē a tali puta in locū tenen
te comitis palatini habētis poteſtatē le-
gitimandi ⁊ ſubdelegandi: ⁊ ita dicit Ja
co. but. in prima regula.C. vt dixi.S. nec
obſtat.§. filiū. in auꝷ.qui.mo.na.effi. ſui.
colꝷ.vij.q̄ꝛ loquitur in legitimatiōe prin-
cipis per oblationē curie:vel reſpōdeo il-
lum tex.nō negare quo minus legitima-
tio: extēdatur extra territoꝛiū in preiudi-
ciū conſentientiū. Concluſio eſt ergo qđ
legitimatio extenditur q̄ꝛ reſtituit ad pri
meua iura nature que natura nō reperit
differētiā legitimoꝛū ⁊ naturaliū tātū.§.
illud.in auꝷ.qui.mo.na.effi.ſui.⁊.§.ſi qs.
qui.mo.na.effi.legi.colla.vj. nam a prin.
nulla erat diffe.naturalis et legitimi:ſed
poſtea iura inuenerūt ⁊ per conſequens
imperatoꝛ cū reſtituat vel comes legiti-
matū primeue nature extēditur hec legi-
timatio ad oīa bona:fateoꝛ tñ ꝙ ꝓrogā
tio iuriſditionis volūtarie fieri nō poſſet
de perſona ad perſonā nec de re ad rem
pꝛohibente iudice in cuius territoꝛio fit
ꝓrogatio maxime in ſummo pontifice.
clemē.romani.de iureiuran. hoc eñi eſſet
turbare alioꝛū iuriſditionē ipſis.Ex pre-
dic.poteſt inferri qđ ſi filius vel filia legi-
timareꝷ patre conſentiente ⁊ pater habe-
ret filiū qui non conſentiret legitimatio-
ni que fit in alia iuriſditione legitimatio
non preiudicaret filijs legitimis quia pa
ter ſine cauſa nō poteſt priuare filios le-
gitimos hereditate.Sed hec illatio mihi
non placet quia non tractatur principa-
liter de legitimoꝛū filioꝛū preiudicio ſed

de preiudicio patris in bonis allodiali-
bus cũ pater poſſit bona alienare vel in
mari proijcere. vt dicit glo.in.l.j.C.de in-
offi.dona.⁊ ita tenet Bal.in prima regu-
la.C.q̃uis hoc teneat Angel. in conſi.ſuo
xxxj.et cũ Ange.l.conſiliũ hoc non repe-
riã.tenet Alex.in.l. ex facto. in princi.ix.
col.ff.de vulga.⁊ pupil.Bald. in.l. nã ita
diuus.ff.de adop.preceptor meꝰ in.l.gal-
lus.§.⁊ quid ſi tantũ.ff.de libe.et poſthu.
in verſi.limita quarto.ſm Pau.licet con
trarium ſentiat Alex.conſi.pe.in.v.volu
mi.Inferebat etiã Ange. ibi.ſ. qđ ſi pa-
ter haberet filiũ naturalẽ et alios agna-
tos collaterales et patre cõſentiẽte filius
naturalis eſſet legitimatus nõ erit legi-
timatus niſi quo ad patrẽ qui eũ fecit le-
gitimari vt ſibi ſuccedat nõ quo ad alios
agnatos quo ad ſucceſſionẽ actiuã quia
non excludet alios attinẽtes debẽtes ſuc
cedere his agnatis qui non conſenſerũt
legitimationi nec ratã habuerunt ſed in
ſucceſſione paſſiua id eſt quã alius huic
legitimato ab inteſtato faceret arbitrat̃
Ang.ipſum eſſe legitimatũ qꝛ ipſe legiti
matus petens vel patiens ſe legitimari
habilitauit ad hereditatẽ ſuã inhabiles
⁊ nemini fit iniuria cum principaliter de
bonis ſuis tractetur: vnde ei cõiuncti ex
linea paterna proximiores ſuccedent ex-
cluſis attinentibꝰ per lineã maternã per
gradũ remotiorẽ qui al's excluſiſſent con
iunctos per lineã paternã.l.ſpurius.⁊.l.
hac parte.ff.vnde cogna.⁊ ſm hoc eſt da-
re caſum in quo quis põt etiã alijs agna
tus paſſiue nõ autẽ actiue dubito de hac
illatiõe cũ legitimatus ſuccedat actiue ⁊
paſſiue aſcẽdẽtibꝰ ⁊ deſcẽdẽtibꝰ ⁊ collate
ralibꝰ.§.quapropter.in aut.q̃.mo.na.effi.
ſui.coll.vij. fallit in legitimatione q̃ fit p
oblationẽ curie.§. filiuz.in eadẽ aut. niſi
dixeris ſaluãdo Ange.ipſum loqui qñ le
gitimatio fit ex prorogatione ratiõe per-
ſone rei vel loci.Tene menti hec.Nã be-
ne eſt verũ ꝙ ſi pater fecit legitimari na-
turalẽ tm̃ ⁊ hꝫ alios agnatos ſucceſſores
ꝙ debet fieri de his mẽtio.al's ſi hoc non
foret expreſſum principi non valeret legi
timatio ad preiudiciũ ipſorũ agnatorũ.
vt firmat Iaco.de belui.in.§.⁊ quoniam.
in.d.aut.qui.mo.na.effi.ſui. Pau.de caſt.
conſi.ccxxv.incip.In xp̃i ſuper eo qđ pri-
mo loco.⁊ Alex.conſi.lxvij.⁊.xciiij.in.j.vo
lumine.Tertia eſt illatio Ange. ꝙ ſi pa-
ter per ſuũ teſtamentũ priuare nõ poſſet
veniẽtes ab inteſtato:exemplũ in comite
vel barono: cũ comitatꝰ vel baronia ceſ-
ſante baronis prole vel comitis de terri-
torio eccleſie ex antiqua cõſuetudine de-
beat venire ad proximiores agnatos. qđ
tũc talis pater non põt facere legitimare
filiũ naturalẽ p comitẽ Palatinũ in ter-
ris Ceſaris nec in terris eccleſie. qꝛ non
tractatur de preiudicio patris ſed agna-
torũ et ſubditorũ dicti comitis vel baro-
nis.⁊ etiã eccleſie in cuiꝰ territorio eſt co
mitatus vel baronia.ideo illis nõ cõſen-
tiẽtibus prorogatio facta Comiti nullũ
ſortiretur effectũ.l.pe.⁊ fi.ff.de nata.reſti.
⁊.l.nã ita diuus.ff.de adop. pro hac illa-
tione Ange.allego pulchrã gloſ.in.l.mu
tus.ff.de fideicõ.liber.Infert quoqꝫ An-
ge.ibi.ſ. ꝙ licet legitimatus excludat ali
quãdoqꝫ ſubſtitutũ:tñ hoc eſt verũ cũ le-
gitimatio eſt facta a ſuperiore legitimat̃.
⁊ ſimiliter ille de cuius hereditate agitur
erat ſubditus.al's ſecus.cũ nõ poſſit vale
re dicta legitimatio:niſi vigore proroga-
te iuriſditionis nõ potuit prorogãs ſub-
ſtituto per ſuã prorogationẽ preiudicare
vt.ſ.dixi.Tertius eſt articulus qñ eſt de-
fectus ratione tẽporis vt ſi imperator de-
diſſet alicui poteſtatẽ vſqꝫ ad.x.annos.et
ſic conceſſio eſt tẽporalis an actus legiti
mãdi poſſit ꝓrogari ex cõſenſu legitima
ri faciẽtis puta qꝛ eſſet in vltima die qua
finitur tẽpus legitimãdi.⁊ ſalua meliori
deliberatione putarẽ prorogationẽ de tẽ
pore ad tẽpus tenere ad preiudiciũ pro-
rogantiũ.c.de cauſis.de offic.dele.l.ij.§.ſi
iudex.ff.de iudi.niſi fuiſſet ſpecialiter ꝓ-
rogatio inhibita.vt no.in.l.l.j.C.de iuriſ.
om.iudi.⁊ facit qđ not.in.l.fi.ff.co.maxi-
me per Angel. poſſunt tñ alij articuli qñ
eſſet defectus duplex. puta ratione rei et
loci vel tẽporis ⁊ loci:vel rei ⁊ perſone ⁊c.
ſed putarẽ idẽ qđ dixi in ſimplicibus.cũ
eadẽ ſit ratio ſimpliciũ ⁊ compoſitorũ et
multiplicatorũ.arg.l. illud.ff.ad.l. aquil.
cũ ſimi.quia inter conſentientes ratione
rei pſone loci.⁊.c.attribuitur iuriſditio.l.
j.⁊.ij.ff.de iudi.c.romana.de foro compe.
cum limitationibus tamen.ſ.dixi.et fa-
cit qđ traditur per Ioan.an.in gloſ.in.c.

romana.de foro compe.in.vj.Utrū autez
cōmunitas poſſit per ſuū ſtatutū legiti-
mare? Sol.dicunt Jaco.⁊ Bal.et eſt cōis
opi.vt refert Bal.in.l.j.C.de iur.aur.anu
lo.qꝺ ſtatutū non poteſt legitimare ſpu-
rios natos ex dānato coitu. auꝫ. licet.C.
de natu.libe.ne detur materia delinquē-
di: in alijs autē ſpurijs non natis ex dā-
nato coitu valet ſtatutum municipale: de
hoc tamen articulo me remitto ad plene
dicta per docto.maxime Bal.in.l. cūctos
populos.C.de ſum.trini.⁊ fide catho.⁊.l.
iij.ff. de teſta. ad que loca recurre. ibi em̄
etiā ego ſcripſi. et vide plene do. Prepo.
in.d.c.per venerabilem.col.vij.ad fi.in.vj.
q.principali.fateor tamen ꝙ ſi ex pace cō
ſtātie aliquibus ciuitatibus hoc eſſet cō-
ceſſum iſtud eſſe ſeruandū.ideo videatis
extrauagantes de pace conſtantie. quate-
nus loquantur. Tale tamē ius legitimā
di non poteſt preſcribi quia regalia prin
cipis preſcribi non poſſunt cū circa hoc
derogatū ſit conſuetudini et ſtatutis fu-
turis.auꝫ.nauigia.C.de fur.ſm Bal.in.l.
j.C.de iure aur.anu.qꝺ dictū Bald.eſt li-
mitandū niſi talis ciuitas poſſet oſtende
re ſe vſam tali poteſtate tanto tēpore cui⁹
initij memoria non exiſtit in contrariū.
q: tale ius habet vim cōceſſionis princi-
pis.l.hoc iure.§.ductus aque..ff.de aqua
quoti.et eſti.c. ſuꝑ quibuſdā.§. preterea.
de verb.ſigni.⁊ no.docto.in.l.ſi certis an-
nis.⁊ ibi dixi de pac. nā reſeruata princi
pi poteſt princeps alij cōcedere.c.quo ad
trāſlationem.de offi.deleg. ¶ Ad iſtam li
mitationē vide do.Anto.in.d.c. per vene
rabilē.qui eā ante iſtū tenet.et do.Nico.
in tractatu ſuo de ſucceſ.ab inteſt. et do.
Mart. etiā in tractatu de principibus.§.
clxxj.Feli.late in.c.cum a nobis.col.ij.de
preſcrip. An autē poteſtatē legitimandi
ſpurios et inceſtuoſos poſſit legitimare
ſpuriū ⁊ inceſtuoſum ſimul.hāc queſtio-
nē ponit Jo.an.in addi.ad ſpec.in ti.qui
filij ſint legiti.ver.huic.q.et do.Ange. de
are.in.§.j. inſti.de actio.in gloſ.in verbo
ſumma.de qua etiā per Bar.in.l.ſi ita re-
ſcriptū.ff.de libe. et poſthu.et in.l.ij.ff.de
verbo.oblig.vidi et habeo conſilium do.
Signorelli de homodeis qꝺ incip. Ber-
tho.vxoratus vbi dicit talē cōceſſionē nō
extendi ad natos ex duplici vitio: quia in
odioſis conceſſio: in ſimplicibus non ex-
tenditur ad caſum mixtum.l.maritus.§.
poſt quinquēniū.iuncta.l.vim paſſam.§.
preſcriptione.de adul.⁊ qꝺ poteſtas legi-
timandi et legitimatio ſint odioſa eſt ca-
ſus.in.c.j.de filijs preſby.in ſexto.faciunt
not.per Bal.in.l.eā quā.ibi.ꝫ.de fideicō.
ideo ſtricte intelligenda.l.cū quidā.ff.de
lib.⁊ poſthu.c.odia.de reg.iur.in.vj.am-
plius dicit do. Signorel. in dicto cōſilio
qꝺ conceſſio legitimandi ſpurios maſcu
los nō trahit ad feminas.et allegat Dy.
ita conſuluiſſe. ¶ De quo per Bar.in.l.j.
ff.de ver.ſigni.Cy.⁊ Albe.in.l. quicunqꝫ.
C.de ſeruis fugi.⁊ preceptorē meū amā-
tiſſimū pulchre ⁊ copioſe.in.l.iij.ff. de iu
riſdi.om.iudi.⁊ in.l.gallus.in prin.ff.de
lib.⁊ poſthu.nec placet opi.Anto.in.d.c.
ꝑ venerabilē.qꝺ valeat legitimatio habē-
tis duplex vitiū quando nulli fit preiudi
ciū alijs venientibus ab inteſtato.Itē q:
eſt eadē ratio vtriuſqꝫ caſus: q: diſpoſitio
odia ⁊c.vt.ꝫ.dixi ⁊ de iſta.q.vide plene.d.
Prepo.in.d.c.per venerabilem.colū.xv.⁊
trib⁹ ſeq. An autē epꝯ poſſit legitimare
traditur per doc.in.c.per venerabilē.⁊ in
c.penul.⁊ fi.de filijs preſby. An aūt opor-
tet qꝺ impetrās imprimat qualitates il-
legitimitatis. Anto.de bu.ꝙ ſic in.d.c. ꝑ
venerabilē allegat Joā. an.in ti. qui filij
ſint legi.ver.quero ſi natus.vt ſi quis di-
cat ſe ſpuriū. Cū ſit ſpurius duplicatus
q: natus ex vxorato ⁊ vxorata: non vale-
bit impetratio niſi hoc exprimatur ⁊ idē
dicit de ſimilib⁹.Hoc tamē intellige verū
niſi cōſtaret ꝙ mens principis fiat velle
diſpenſare ſuper omni defectu ⁊ ita cogi
taſſe de omni defectu in genere vt q: di-
xit effectu quocūqꝫ nō obſtan.ita Pau.de
ca.conſi.ccxix.do.Prepo.in.d.c.per vene-
rabilē.col.xlix.do.Nico.in dicto tractatu
de ſucceſ.ab inteſt.col.xliij.dicit tn̄ Bald.
in.l.eū qui.ff.de ſta.homi.dicit legitima-
tionē valere etiā ſuppreſſa qualitate ſpu-
rietatis niſi eſſet natus ex illuſtri q: tunc
in ſpecie eſt fienda mentio: ⁊ videtur vel-
le etiā Bal.in.c.ſi naturalis.ſi de feu.fue.
controuer.d.tamen Alberic.in. reg.C. de
natu.li.dicit exprimēdā qualitatē q: ob-
reptio vitiat reſcriptū.l. et ſi legib⁹.C.ſi ꝯ
ius vel vti.publi.Bal.in.l.preſcriptione.
in ver.Nūc redeo ad ꝗrtū.eo.ti.⁊ eſt text.

in.l.ſed ſi hac.§. patronū.ff.de in ius vocā.limitate niſi in curia romana. nā ſtilus illius curie habet qꝺ legitimatio valeat lꝫ nō exprimant nomina vel circunſtantie parentū:ſed ſufficit generalis mētio:niſi ex ſoluto ⁊ ex nobili coniugata vt illuſtri:ſm do.Hoſt.⁊ Jo.an.in.c.fi. de fil. presby. q̇ ſtilus debet ſeruari in curia romana.c.tā graui.de crimi.fal. Concluſio eſt ergo ⁊ cōis qualitatē eſſe exprimendā niſi impetratio fiat in curia romana. de qua vide etiā do.Prepo.in.d.c.per venerabilē in.d.ver. quarto principaliter quero.col.xvj. An aūt in legitimatiōe fieri debeat citatio agnatorū quibꝰ preiudicat. de hoc articulo tradit per docto.Bal.⁊ Alberi.in.l.nā ita diuus.ff.de adop. qui videntur concludere citationē eſſe neceſſariā.lꝫ Albe.de facto dicat ſe vidiſſe ſeruari oppoſitū.d.Bar.Bald.⁊ Ang.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tm̄.ff.de lib.⁊ poſthu.vidētur cōcludere hoc mō: qn̄qꝫ pater facit legitimare in vita ſua filiū.⁊ tūc nulli ſunt citandi:qꝛ hoc principaliter tangit patrē qui pōt diſponere de rebꝰ ſuis prout vult l.in re. C. manda.⁊ hoc inferunt a ceſſante rōne qꝺ ſi pater nō pōt diſponere de rebus:puta qꝛ ſunt feudalia vel emphyteotica:tūc querit citatio dñi ⁊ illorū de quorū preiudicio agit:qn̄qꝫ filius petit ſe legitimari.⁊ tūc ſi pater hoc in teſtamēto ordinauerit:tūc valebit legitimatio ſine alterius requiſitiōe.aut.itē ſiqs.C.de natura.libe.qꝺ dictū intellige in bonis diſponibilibꝰ a patre:vt.ſ.dixi qn̄qꝫ pater nihil diſpoſuit.⁊ tūc in p̄iudiciū eorū quibꝰ eſt iā ius queſitū nō pōt fieri legitimatio eis irrequiſitis. imo ꝙ plus eſt eis nō cōſentiētibꝰ.l.pe.ff.de natali reſti. ¶Circa hec adde ꝙ cōis opi.eſt qꝺ in vita patris nemo debet citari.ita.d.Prepo.in.d.c.per venerabilē.col.xviij.qꝺ tn̄ intellige vt ibi per eū.⁊ ornatiſſimū preceptorē.in.d.§. et qꝺ ſi tātū.carta.vij.⁊ ſe.Itē intelligo niſi pater haberet alios filios naturales ⁊ legitimos.nam illis inuitis nō pōt facere legitimare ſpurios.Ita Bal.i.l.nā ita diuus. col.j.ff.de ado. Alex.in.l.ex facto.col.viij. de vulg.⁊ pupil.⁊ preceptor meus ibi.§. quinimo ſi nō eſt vera legitimatio ſed diſpenſatio: tunc in tali diſpenſatione requirit citatio venientiū ab inteſtato etiā viuēte patre:ita Pe.de ancha.conſi.ccxlj. incipi ex tenore.⁊ Socinꝰ in.d.§.⁊ quid ſi tantū.Quod aūt mortuo patre ſint citādi illi de quorū preiudicio agitur.⁊ qꝺ illorū etiā requirat cōſenſus tenet cōiter per oēs in.d.§.⁊ qꝺ ſi tātū.niſi princeps vellet hoc facere de ptāte abſoluta:vl' Comes habēs ab eo in ſpecie talē ptātē:ita preceptor in.d.§.⁊ qꝺ ſi tātū. Sed elegās eſt dubiū quādo princeps cōcedit priuilegiū legitimandi Comiti palatino citatis ⁊ non citatis his de quorū preiudicio tractat an valeat tūc legitimatio nemine citato. Nā vidi priuilegium dñi Roberti de tortis habens illā clauſulā citatis et nō citatis. Bar.in.l.gallus.§.⁊ qꝺ ſi tantū in bona lectura videt tenere ꝙ ſic.⁊ ꝙ valeat talis conceſſio et legitimatio ſic vigore illius facta. alleg.l.j.in fi.ff.de nata.reſtitu.Idē tenet Ang.in.d.§.⁊ quid ſi tātū.dūmodo princeps faciat talē cōceſſionē ex certa ſciētia derogādo iuri legitimorū.⁊ ſe remittit ad diſputationē que incipit nobilis quidā. Cōtrariū videt tenere Bal.in.l.reſcriptū.in vlt.col.C.de p̄ci.impa.offe.⁊ dicit ſe ita cōſuluiſſe:vt dicit in.d.§.et quid ſi tātū: qꝛ eſſet abſurdū ꝙ comes palatinus faciēs legitimationē poſſet auferre ius tertij ⁊ dare alteri.vt in regula id ꝙ noſtrū.hec opi.ſecūda que eſt Bald.mihi videt verior de iure primo:qꝛ imperator nō pōt tollere citationē que eſt de iure naturali.cle.paſtoralis.de re iudi. l.vt vim.ff. de inſti.⁊ iur. Secūdo qꝛ non pōt auferre dominiū iam alteri acquiſitū aditione hereditatis. ¶Circa iſtam queſtionem adde ꝙ idē ꝙ Bar.in.d.§.⁊ quid ſi tātum tenet Bal.in.l.nam diuus.col.j. ff.de adopt.⁊ in.l.ij.C.de ſer.⁊ aqua.colū. viij.⁊ in.l.fi.C. quibus res iudi.nō nocet. Anto.de bu.in.d.c.per venerabilem.col. xxvj.Panor.in.c.cū olim.col.v. et ſe.de re iudi.⁊ conſi.lxxxiiij.in primo volu.circa vj.col.Pau.de caſ.cōſil.ccxxv.incip. ſuper primo dubio.⁊ preceptor meꝰ in.d.§.⁊ qꝺ ſi tantū in.viij.carta.quod intellige tamē vt hic per iſtū.⁊.j.aliqd addā niſi adhuc hereditas nō eſſet adita:nam tunc poſſet procedere dictum Barto.Bald.⁊ Ang.qꝛ tunc nō eſſet acquiſitū dominiū ſed tantum competeret ius adeundi quod bene imperator poteſt tollere ſm gl.⁊ verā ſen-

ꝑetiã in.l.fi.C.ſi ꝯtra ius vel vtili.publicã.
⁊ ibi per ſcribẽ.⁊ plene dixi in.l.reſcripta.
C.de preci.impa.offe.dictũ Bart.ita etiã
Pau.de ca.in.d.cõſi.ccxxv.ſuꝑ primo du=
bio Alex.in.d.§.⁊ q̃d ſi tãtũ.⁊ ibi ꝑceptor
meꝰ quinimo etiã ſi hereditas ſit adita
dũmodo nõ ſit apprehẽſa poſſeſſio poteſt
princeps auferre illã hereditatẽ:ita Pau.
de ca.in.l.iij.ff.de teſta.⁊ in.l.cũ heredes.
in prin.ff.de acqui.here.⁊ in.d.cõſi.ccxxv.
⁊ Alex.conſilio.ij.col.xiij.volu.primo.An
aũt legitimatio trahat retro.Dy.cõſuluit
ꝙ ſic tribꝰ rationibꝰ.Prima qꝛ legitima=
tio equiparat prime natiuitati.§.j.in aut.
q̃.mo.na.effi.legi. colla.vj. Secũda per.l.
fi.ff.de libe.⁊ poſthu. Tertia qꝛ legitima=
tus equiparatur poſthumo. Bald.in.l.j.
C.de iur.aure.anul. circa fin.tenet legiti=
mationẽ nõ trahi retro:⁊ ideo geſta nul=
lum habẽt effectũ plenũ ⁊ irreuocabilem.
Bar.⁊ Ange.in.d.§.⁊ quid ſi tãtũ tenet le
gitimationẽ trahi retro dũmodo nõ fiat
preiudiciũ tertie perſone.idẽ videt tenere
Bal.in.l.eã quã. col.xj.in ver.quero vtrũ
legitimatio ſit fictio.⁊ Jo.an.in addi.ad
ſpe.in ti.de ſucceſ.ab inteſta.in ver.ſed ex
facto. An aũt in impetratione priuilegij
legitimandi requirat citatio:dic ꝙ nõ vt
per do.Anto.in.d.c.per venerabilẽ.cũ hoc
fuit ex principis liberalitate.l. libertꝰ.ff.
de in ius voc.⁊ vult Bal.in.l.nã ita diuꝰ.
ff.de adop. Notãdũ tamẽ eſt vnũ verbum
do.Anto.in.d.c.per venerabilẽ.qꝺ ſi priui
legiũ eſt cõceſſuꝫ a principe ex ꝓprio mo=
tu tñ proprius motꝰ nõ firmat priuilegiũ
i ꝑiudiciũ tertij. allegat.C.ſi motu ꝓprio.
de prebẽ.in.vj.cui addit quod no.Bal.de
clauſula motu ꝓprio in.d.l.eã quã.et de
clauſula nõ obſtãtiũ col.x.in ver.ſed po=
ne:⁊ de his ⁊ ſimilibꝰ clauſulis dixi in.l.
fi.C.ſi cõtra ius vel vti.publi. An aũt legi
timatio poſſit fieri per procuratorẽ. dic vt
per Bar.in.l.gallus.§.forſitan.ff. de lib.⁊
poſthu.⁊ videt caſus in.d.c.per venerabi
lẽ.qui filij ſint legi.Curia etiã imperato=
ris ſeruat qꝺ ſic.Bal.in.l.neqꝫ.ff.de adop.
⁊ tenet etiã Paul.de caſt.cõſil.ccxxvij. in=
cip.viſo inſtrumẽto.do. Prepo.in.d.c.per
venerabilẽ.ver.ſed qꝛ dixi.col.xlv.Decius
in.d.l.gallus.§.forſitan.l.Ful.in.d.l.neqꝫ
dicat ꝙ communiter ſolẽt preſentialiter
ꝑſentari de q̃ Deciꝰ.ibi.ꝫ.An aũt q̃s poſ=

ſit legitimari vt nepos mortuo filio.Guil.
in.l.fi.ff.de his q̃ ſunt ſui vł alie.iur.tenet
ꝙ nõ ſic qꝺ limitat Ant.ꝺ bu.in legitima
tiõe reſtituta:ſecꝰ aũt in collatiua q̃ limi=
tatio nõ placet:qꝛ ĩ vtraqꝫ militat eadẽ rõ
vt oſtẽdat ꝑſona filij.arg.i.l.huic ſcriptu=
re.ff.ad.l. aquil. ¶ Circa hãc.q. vide Ro=
ſel.i tracta. legitimationũ col.lij.q.lxviij.
do. Prepo.in.d.c.ꝑ venerabilẽ. col. xlvij.
ver.ſꝫ pone. Cremẽ.ſingu. ſuo.xxxij.inci.
ecce habebã Socinũ in.l.gallꝰ.§. ſi eius.
in prin.ff.de libe.⁊ poſthu.an aũt ꝑnceps
poſſit legitimare quo ad q̃d et quo ad q̃d
nõ: do.Ant.in.d.c.ꝑ venerabilẽ.qꝺ ſic al=
legat Bart.in.l.ſꝫ eſt queſitũ .ff.de adop.i
recolletis antiquis.q̃ Bar.allegat.c.j.de fi
lijs natis ex matri. ad morganicã cõtra=
cto in vſibꝰ feudorũ q̃ rõ poſſet impugna
ri qꝛ moribꝰ noſtris nõ cõuenit vt habe=
mus ꝓ parte filiũ legitimũ ⁊ ꝓ parte nõ.
l.ſi filiũ.ff.de adop.Circa hec vide Paul.
de ca.in.l.pactũ.qꝺ dotali.C.de colla. ⁊ in
l.ſi ab eo.poſt Angel.ibi.C.de legiti.her.
ꝑceptorẽ meũ Curtiũ.in.d.l.pactũ. Alex.
in.l.fuit q̃ſitũ.§.filij.ff.de adop.⁊ cõſi.xxv.
in primo volu. Feli.in.c.veniẽs.col.ij.de
ꝑſcrip. Cepollã cautela ſua.iij.incip. cau
tela, eſt.⁊ Socinũ in.l.gallus.§.⁊ q̃d ſi tã
tũ.in fi.ff.de libe.et poſthu. vbi dicit iſto
caſu ꝑ plura requiri citationẽ veniẽtium
ab inteſtato.An aũt in ſtatuto faciẽte mẽ
tionẽ de legitimo cõprehẽdat legitimatꝰ:
do.Anto.in.d.c.per venerabilẽ.concludit
qꝺ ſi legitimatio ex iuribꝰ legis cõis vt in
talibꝰ.no.in.c.per tuas.q̃ filij ſunt legi.cõ
prehẽdat etiã legitimatꝰ:ſi aũt ex iuribꝰ
reſcripti.tũc nõ cõprehẽdat.ergo vero pu
to ꝙ in ſtatuto oĩno cõprehẽdat etiã legi
timatus qꝛ ſtatutũ recip. interpretationẽ
paſſiuã a iure cõi.l.j.§.j.ff.de mu.⁊ hono.
l.j.§. lex falcidia.ff. ad.l.fal.Bart.in.l.oẽs
populi.ff.de iuſti.⁊ iure.ſed legitimatꝰ ha
bet iura legitimoꝝ qꝛ reſtituit ad iura na
ture.§.illud.in aut.qui.mo.na.effi.ſui.col
la.vij.hinc dixit Bald.in.l.cũ acutiſſimi.
de fideicõ. qꝺ ſi per ſtatutũ femine exclu=
dunt a filijs maſculis tale ſtatutũ hꝫ lo=
cũ ⁊ in filio legitimato cũ in legitimatis
ſit verus ſtatus legitimorum licet non ſit
verũ principium:hinc etiã dixit Bal.in.l.
eã quam. C. de fideicõ. qꝺ ſtante ſtatuto
qꝺ filia dotata nõ ſuccedat qꝺ non ſucce=

Vet etiã filia legitimata dotata quãq̃ꝫ de
proprietate vocabuli filij legitimati non
veniãt noĩe filiorũ.c. naturalis. ſi de feu.
fue. cõtrouer.nõ ob.ꝙ verba ſtatuti debẽt
ꝓprie intelligi.l.iij.§.hec verba.ff.de neg.
geſt.qꝛ reſpõdeo ꝙ naturaliter intelligẽ-
do legitimatio eſt veritas ſed ciuiliter lo-
quẽdo eſt fictio ſm Bal.in.d.l.tanq̃ꝫ. ſed
nõ placet legitimationẽ eſſe veritatẽ qꝛ fi-
ctio nõ eſt ſm veritatẽ.l.lex. cornelia.ff.de
teſta.l.filio quẽ.ff.de libe.et poſthu. patet
etiã ex diffinitione.l.filiũ cũ diffinimꝰ.ff.
de ſta.homi.ideo reſpondeo aliter qḋ ap-
pellatiõe filij cõtinent̃ legitimati ex qua-
dã iur. interpretatione nõ ratione fictio-
nis:iõ idẽ Bald.in.l.j.C.ſi cer.exte.ſe emi
mãda.dicit ꝙ ſi ſtatutũ mãdat qḋ pillipa
rius vendẽdo pilliparto pelles nõ ſoluat
gabellã. ſi vero vendat alij ſoluat̃.mõ cre
ditor pilliparij ſibi vẽdidit ex pacto aut ex
lege an ſolui debeat gabella: videt̃ ꝙ ſic:
qꝛ attẽta veritate creditor pilliparij nõ eſt
pilliparius. in contrarium determinat
Bal.qꝛ iſtã nõ proprie fictio ſed quedã iu
ris interpretatio ſicut ſi iudex vẽderet.l.
ſi ob cãm.C.de euicti.⁊ facit qḋ no.Jo.an.
in.c.pro poſſeſſore.de re.iur.in.vj.in mer-
cur.vbi dicit ꝙ ſtatutum loquẽs de poſ-
ſeſſore hꝫ locum ⁊ in eo q̇ mala fide deſijt
poſſidere:ꝓterea hoc ꝓbo euidentiſſime:
nã.l.cornel̃.ꝓcedit ex fictione.l.lege cor.
ff.de teſta.⁊ tamẽ.l.falcidia hꝫ locum vbi
teſtamẽtum valet ex fictione.l.cor.d.l.j.§.
lex falcidia.ff.ad.l.fal.igitur et ita in caſu
noſtro cũ legitimatus habeat iura legiti
morũ.d.§.illud.ergo interpretatio iuris
habebit locũ in ſtatuto.vt per Bal.in.d.l.
j.et ita limita ꝑdicta niſi appareat de con
traria mente ſtatuti.l.ſcire oportet.§.ſed
⁊ ſi maxi.ff.de excu.tuto.p Dy.in.c.fin.de
reg.iur.in.vj.¶Circa iſta dicta vide Ale.
conſi.lxxxvij.in.vj.col̃.volu.ij.Bal.in.d.l.
eam quã.in verſi.item fuit q̃ſitum a me.
in.vij.col̃.ad fi.Pau.de caſt.in.l.ſꝫ ſi hac.
§.patronũ.ff.de in ius voc.⁊ Alex.conſi.
lx.eo.volu.¶Scḋo quero an legitimatus
habilitetur ⁊ quo ad patrẽ ⁊ quo ad agna
tos et cognatos patris.hanc.q.diſputat
Jac.de belui.in aut.qui.mo.na.effi.ſui.§.
et qm̃ varie.col̃.vij.⁊ concludit ꝙ ſtanti-
bus legitimis ⁊ naturalibus liberis non
valeat legitimatio niſi fiat mẽtio de ipſis
liberis legitimis:nõ extantibꝰ aũt filijs le
gitimis:tunc valeat legitimatio ſi dictuꝫ
ſit ꝙ poſſit ſuccedere omnibus agnatis ⁊
cognatis patris non obſtante tali.l.vt in
aut.quib.mo.na.effi.ſui.coll̃.vij.§.ſiquis.
⁊ hoc verũ ſi cõſentiat agnati ⁊ cognati:
al's ſecus ego puto indiſtincte qḋ legiti-
matꝰ ſuccedat agnatis ⁊ cognatis.tex.eſt
rotũdus.in aut.quib.mo.natu.effi.ſui.§.
quapropter a nobis.⁊ tenuit Dy.in tra-
ctatu.de ſucceſ.ab inteſt.niſi eſſet facta le
gitimatio per oblationem curie.§.filiuꝫ.
in aut.quib.mo.na.effi.ſui.¶Adde circa
iſtam opi.huius qḋ eã tenet do. Anto.in
d.c.per venerabilẽ.Roſel.in tractatu.legi
tima.q.lxxxviij.co.lxiij.Item ꝙ extãtibus
filijs legitimis ⁊ naturalibus de illis de-
beat fieri mentio.vide Pau.de caſt. cõſil.
ccxxj.incip.ſuper co.do.Prepo.in.d.c.per
venerabilem.col.xxij.Are.conſi.pen.inci.
magnifi.Alex.conſi.xxv.inci.circa primũ
dubium.in.v.colũ.⁊.lxvj.incip. cõſidera-
tis his.in.x.col.volu.primo.⁊.in conſi.lx.
incip.viſis codicillis.in ſcḋo volu. Soci-
nũ ⁊ Moder.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tm̃.et
§.⁊ quid ſi his.ff.de libe.⁊ poſthu. ⁊ iſta
eſt cõis opi.ꝙ pater debet facere mẽtionẽ
filiorũ legitimorũ ſi habet ⁊ quot habet
⁊ illis nõ exiſtentibus quemadmodũ ha
bet agnatos ſibi ſucceſſuros: ita tenet
Anto.de bu.in.d.c. per venerabilem. col.
xxvij.Roſellus in tractatu legitima. qõ.
lxxvj.col.lv.Inno.non ſufficit facere mẽ-
tionem de filijs legitimis ⁊ naturalibus:
ſi legitimatio fiat per comitẽ palatinum
habentem poteſtatem:niſi dictũ ſit in cõ
ceſſione ꝙ poſſit legitimare etiam exiſtẽ-
tibus filijs legitimis ⁊ naturalibus: ita
Pau.de caſt.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tm̃.ff.
de libe.⁊ poſthu.in.d.conſi.cxxj.Bald.in
l.ſed ſi quis.§.queſitũ.ff.ſiquis cautio. et
in.l.ij.C.de ſerui.⁊ aqua.⁊ in.d.§.⁊ quid ſi
tantũ.An aũt legitimatus rũpat teſtamẽ
tũ.Jaco.de belui.in.d.aut.quib.mo. nat.
effi.ſui.cõcludit quod ſic:qꝛ filius fictus
rũpit teſtamẽtũ.aut. ſi qua mulier. C. de
ſacroſan.eccle.longe ergo fortius filiꝰ ve-
rus legitimatꝰ.facit.l.fi.filio quẽ.ff. de li-
be.⁊ poſthu.l.non putauit.§.ſiquis.ff.de
ↄtratab.hoc forte põt eſſe verũ qñ legiti-
maret̃ filius in vita pr̃is:q̇ pater potuit
ꝓuidere:alias aũt ſi non potuit ꝓuidere

non rumperet teſtamētum et ſuccederet
ſm formā illius.l.ſingularis.que eſt.l.iij.
ff.de inoffi.teſta.vbi aūt poſt mortē pr̄is
legitimaretur:tunc videt nō rumpi teſta
mētum:q: legitimatio nō retro flectit ocu
los.vt not.in.l.gallus.§.et quid ſi tantū.
ff.de libe.⁊ poſthu.⁊.ſ.dixi tn̄ ſup hoc eſt
cogitandū.Tu circa hoc adde Bal.in ca.
innotuit.de elec.quē refert iſte in tractatu
ſuo de pncipibus.ſub rubrica.de priuile
gio.§.liij.incipi.priuilegium Comitis.⁊
Barba.conſil.lviij.in.ij.parte.et Alexan=
der ↄſi.vlti.volu.v.Epm. Alexan.in.d.c.
p venerabilē.col.cxxj.vſi.ſed maiꝰ dubiū.
Roſel.i tracta.ſuo legitimationū.q.xciij.
col.lxv.¶An autē legitimatus excludat
ſubſtitutū.vult Specu.et Jo.an.in tit.de
ſucceſſio.ab inteſta.⁊ Bar.in.l.ex facto.§.
ſiquis rogatus.ff.ad treb.Pro nūc cōclu=
do:aut pater fecit mentionē de filijs ſim=
pliciter/aut de filijs legitimis/aut de le=
gitime deſcendentibus.primo ⁊ ſecundo
caſu excluditur ſubſtitutus.tertio non:q:
teſtator reſpexit ad modū deſcēdendi na=
turaliter/non autē ad fictionē iuris.arg.
l.fi.C.de his qui veniā etatis impetraue=
runt:ita fuit diſputatū et determinatum
Bononie:⁊ ſequitur Bal.in.l.gallus.§.ſi
eius.et vide no.in.c.naturalis.ſi de feu.
fuerit cōtrouer.niſi eſſet legitimatus per
ſubſequēs matrimonium:q: tūc indiſtin
cte excluderet ſubſtitutū.ar.gl.in.c.inno=
tuit.de elec.⁊.c.tanta.qui filij ſint legi.et
fuit de mēte do. Anto.in.d.c.per venera=
bilem. Circa iſtam queſtionem vide doc.
in.l.generaliter.§.cum autē.C.de inſti.et
ſubſti.⁊ ibi pceptores mei do.Jaſon ⁊ Lā
cellotꝰ ⁊ Alex.ↄſi.lxvj.⁊.xciij.i.j.vol. ⁊ do.
Prepo.i.d.c.p venerabilē.col.xciij. ver.xj.
quero.⁊ Alex.cōſi.xxxv.in.iij.volu.¶Nū
quid autem.l.ſi vnq̄.C.de reuocan.do=
na.habeat locum in filio legitimato:dic
q non ſm Bald.in.l.fina.C.ne quid in
frau.credi.et in.l.j.C.de inoffi.dona.Cir=
ca hoc vide Sali.in.l.ſi totas.C.eodē.pce
ptorē meū do.Jaſ.i.d.§.⁊ qd ſi tm̄.Alex.in
rub.ff.de lib.⁊ poſthu.Bal.i.c.inotuit.de
elec.do.Prepo.in.d.c.p venerabilē.vſi.ſz
pone qđ pater.⁊ Soci.in.d.§.⁊ qd ſit tm̄.
col.pen̄.¶An aūt ſi poſt legitimationē fi
lij pr̄ habuit filios legitimos ⁊ naturales
ab vxore reuocetur legitimatio:dic q nō:
q: legitimatus veniet vna cū legitimis:
ita Specu.in titu.de ſucceſ.ab inteſt.§.j.
ver.ex facto.Bar.in.l.ex facto.ff.de vulg.
⁊ pupil.licet Old.cōſuluerit cōtrarium ⁊
male:⁊ vide pulchre not.per Joā.and.in
addi.ad Spec.in.d.tit.de ſucceſ.ab iteſt.
vbi dicit q venit ad ſucceſſionē vna cum
legitimis:⁊ ideo de ſtilo curie ↄſueuit ap
poni clauſula qđ ſi cōtingat patrē tuum
habere filios legitimos non exequeris cū
eiſdē.Circa hec vide Alexā.cōſi.xl.in.iiij.
volu.⁊ Pet.de ancha.in.c.ij.de cōceſ.pre=
ben.in.vj.⁊ in.c.ſuggeſtū.de decimis q̄ te
nent idē q do.Marti.hic do. Prepoſi.in
d.c.per venerabilem.col.cxxviij.Alex.ↄſi.
antepe.volu.v.⁊ Roſellū in tractatu legi=
timationū.col.lxvj.q.xcviij.Albe.Galeo=
ti in ſua margarita ſub rubrica de natis
ex dānato coitu.Itē no.q baſtardꝰ nō d:
nobilis:ita Bal.in.l.cū iuſte nuptie.ff.de
ſtatu ho.¶Adde q imo nec eorꝫ filij dicū
tur nobiles:q: nati ſunt ex infecta radi=
ce:etiam ſi mater eorū eēt nobilis:ita do.
Prepo.in.d.c.per venerabilē.in princi.in
iiij.col.in tertio no.imo baſtardus etiam
legitimatus nō dicitur nobilis:ita Bald.
in.c.p tuas.de maio.⁊ obe.Itē eſt notan
dū q baſtardi nō ſuccedūt in emphyteo=
ſim eccleſiaſticā.ita Bald.in.d.l.gn̄aliter.
§.cū autē.⁊ ibi Moder.facit.c.naturales.
ſi de feu.fuerit ↄtrouer.nā appellatiōe fi=
liorū nō veniūt baſtardi quo ad honores.
no.glo.in cle.j.de baptiſmo.Ideo ſi pater
tenetur ſoluere condemnationē pro filio
non intelligit̄ de baſtardo ⁊ ſpurio:⁊ ad
predicta vide Bar.in.l.liberorū.ff.de ver.
ſignifi.⁊ Bald.in.d.l.generaliter.§.fina.
¶Adde quod idē.q Bal.in.d.§.cū aūt te
net etiam ibi Salice.⁊ Jaſon/⁊ Decius/
⁊ Bald.in.addi.ad Specu.in titu.de loca
to.in ver.emphyteoſis eccleſie.⁊ Imol.in
l.quod dicitur.ff.de verbo.obliga.colum.
antepenul.Alexan.conſilio.lx.in princi.
volu.ſecundo.⁊ in ſua diſputatione/ inci=
piente Sigiſmondus.in quarto dubio.
col.vij.Ad illud autem de condemnatio
ne vide Alexan.in.d.conſi.lx.⁊ Bal.in.l.
fina.C.de ſucceſſio.edicto.¶Ulterius fui
interrogatus de tali caſu. Titius nul=
los habens aſcendentes neq deſcenden
tes:niſi Gayum filium naturalē tantum
ipſum inſtituit.Frater vult querelare ipm

teſtamētum tanꝙ pſona turpi inſtituta:
q: naturalis eſt infamis de facto tantum.
Azo in ſumma.C.ex qui.cau.infa.irroga=
tur.facit.l.fratribus.C.de inoffi.teſta.In
cōtrariū reſpondit vt non poſſit querelari:
q: hodie pater pōt relinquere filio natu=
rali tantū nō exiſtentibus legitimis totā
ſuam ſubſtantiā.c.caſus.eſt in aut.q̇.mo.
na.effi.ſui.§.vt igit.ꝛ in aut.l3.C.de nat.
libe.Tu circa hoc qꝺ naturalis ſiue ſpu=
rius ſit infamis īfamia facti.¶Adde qꝺ
apꝺ eccleſiā hoc eſt certū.ꝛ tenet Alex.cō=
ſilio.lx.ꝛ.lxxx.et.ciiij.in ſcꝺo volu.Barba.
in rubꝛica de fide inſtrum̄.col.lvj.ꝛ circa
iſtā.q.vide Bald.cōſilio.cxl.in ſcꝺa parte
ſm impꝛeſſionem Mediolaneñ.eſt tamē
aduertendū ꝙ ſi frater inſtituiſſet alium
naturalē tantū non deſcēdentē ſed extra
neum/qꝺ tunc bene poſſet teſtamētum
querelari:vt p ſcribētes.ꝺ.l.ſi fratris.ꝛ ibi
ſcribentes.¶Quero an legatus de latere
poſſit legitimare.vide Spec.in ti.de lega
to.§.oſtendendū eſt.ver.xij.no.tamen qꝺ
curia romana tenet nullū poſſe diſpenſa
re cū illegitimo ſeculari quo ad curam et
oꝛdinē ſacroꝝ/pꝛeter papā ſm Specu.in
tetu.de diſpenſatio.§.generalr.ver.curia
aūt romana:in quo ver.etiā ait ſedē apo=
ſtolicā non facile diſpenſare cū natis de
religioſo/vel adulterio/ vel inceſtu: niſi
ad religionē tranſeāt.Circa qꝺ vide pul=
chꝛe Alex.cōſi.lxxxvij.in.iij.volu.Et not.
pulchrū qꝺ p̄ſumptio.l.ſi vicinis ſcienti=
bus habet locū/etiā ſi mulier pbet adul=
tera/q: ex quo pōt ſe habere ad eſſe ꝛ non
eſſe p̄ſumit in benignioꝛē partē.l.miles.
§.mulier.ꝛ ibi vide glo.ff.de adul.ꝛ Bal.
in.ꝺ.l.ſi vicinis.Circa qꝺ vide Bal.in ca.
p̲tuas.de pba.Barba.conſi.lviij.volu.ij.
Quero an baſtardus infans poſſit legiti
mari ꝛ videt ꝙ non:q: non pōt cōſentire.
§.Generaliter.in aut.qui.mo.na.effi.ſui.
ſed contra tenet Bar.in.l.iubemus.C.de
emanci.lib.Adde qꝺ cū Bar.in.ꝺ.l.iube=
mus.tenet ibi Sali.ꝛ do.Alex.in apoſtil=
lis.ꝛ Roſel.in tracta.legitima.q.lxij.ꝛ vi=
de etiam Barba.cōſi.xxxiiij.ꝛ.lviij.vol.ij.
Pau.de caſt.ccxxvij.do.Pꝛepo.in.ꝺ.c.per
venerabilē.col.xliij.in ver.cōſequenter.
Curtiumin.l.liberos.C.de colla.vbi dicit
ſe cōſuluiſſe p opi.Bart.ꝛ obtinuiſſe ge=
nus.Bal.in.l.eā quā.C.de fideicom.et in
cōſi.cxix.i.v.parte.ꝛ.cciij.i ſcꝺa parte ſm
impꝛeſſionē Mediolaneñ.ꝛ roma.cxciij.
qui tenet cōtra Bar.Et ex hoc pōt inferri
comitē palatinū nō poſſe legitimare in=
fantē/niſi ſpecialiter hoc ſit in eius con=
ceſſione dictū ꝙ poſſit legitimare infan=
tes/q: requirit reſcriptū pꝛicipis.ꝺ.l.iu=
bem⁹.Circa qꝺ vide do.Pꝛepo.ibi.ſ̄.col.
xlv.in ver.addite.Roſellum ibi.ſ̄.q.lxiij.
Alex.in.ꝺ.l.iubemus.Ange.in.l.ff.de his
qui ſui vel alie.iur.Soci.in.l.gallus.§.foꝛ
ſitan.ff.de libe.ꝛ poſthu.Barba.dicto cō=
ſil.xxxiij.Quero de caſu qui ſepe ꝯtingit.
pone quidā nobilis habuit filium ex fa=
mula ſua ꝛ iſtā tractabat vt famulam in
cibo/ꝛ potu/et veſtibus:q̄ritur an iſte ſit
naturalis cū ſit natus ex ſoluto et ſoluta:
dic ꝙ non/q: opoꝛtet qꝺ mulier ſit in ſce=
mate cōcubine ſociata.vt in aut.qui.mo.
na.effi.ſui.§.ſiq̇s aūt.colla.vij.ꝛ in aut.de
tri.ꝛ ſemiſ.colla.iij.ibi in habitu cōcubi=
ne.ꝛ faciūt q̄ dixi in euidētalibus.ꝛ ideo
tali non poterit relinqui ſm foꝛmā.aut.l.
C.de natu.liber.q: talis nō eſt filius natu
ralis ſed ſpuri⁹:et ſic fuit cōſultū ꝛ deter=
minatū:vt refert Alber.in rub.C.de natu
ra.libe.¶Adde circa qꝺ idē quod Alber.
tenet Ang.in aut.q̇.mo.na.effi.legi.colr.
vj.§.j.et Bal.cōſi.ccvj.in.iij.parte ſm im=
pꝛeſſionē Mediolaneñ.ꝛ vide q̄.ſ̄.addidi
ad iſtū in euidentialibus circa hoc.Quis
autē debet pbare legitimationē.dic vt in
c.vt circa mar.p Archi.de elec.lib.vj.not.
in.c.cōſultationē.ꝛ in.c.innotuit.de elec.
in antiquis.Quero quis h3 nepotē legiti
mum ex filio ſpurio an auus poſſit ei re=
linquere.vide Spe.in tit.de ſucceſ.ab in=
teſta.§.j.verſi.ſed ꝗd ſi habēs.Cy.in.l.fi.
C.de natur.libe.De hoc vide late p Bar.
et ibi ſcribētes in.l.gallus.§.ꝗd ſi his.ff.
de lib.ꝛ poſthu.Quero an legitimat⁹ ſe=
quatur oꝛiginē p̄ris vel matris dic p̄ris.
gl.in.l.j.ad fi.ꝛ ibi Bar.ff.ad muni.Quid
aūt de infante expoſito cui⁹ pater ꝛ mater
ignoꝛat.Bar.cōſuluit qꝺ ſit illius ciuita=
tis vbi eſt expoſitus et nutritus p.l.ſi ita
ſcriptū in fin.ff.de fundo inſtru.Et adde
Bar.l.in.quidā cū filium.ff.de verb.obli=
ga.et circa hec vide vnū bonū verbū Bal.
in.l.ſi qua illuſtris.C.de oꝛfi.vbi dicit qꝺ
iſtis expoſitis qui neſciūt oſtēdere patrē
aut matrē et non habēt vxoꝛem/ſuccedit

hoſpitale apđ qđ ſunt expoſiti:pene duo ſunt ſocij oim bonoꝝ:puta filius legitimus ⁊ ſpuriꝰ/deinde pater inſtituit filiū legitimū:querit an acq̃ratur filio ſpurio? reſpondeo ſic:nō vi relicti/ſed vi ſocietatis.l.ſi his qui duos.ff.de libe.leg.⁊ not. Bal.in.l.j.C.ꝓ ſocio.in.iiij.q.⁊ Bart.ponit pulchꝛe modos reliquēdi ſpurio.in.l.fi.ff.de his q̃bus vt indignis.quibꝰ adde Feli.in.c.j.in.iiij.col.de pſcrip.Cepol.cautela.vij.incip.nūc indicamus.Barba.in rub.de fi.inſtru.in fi.Coꝛſetū in ſingularibus ſuis.in verbo ſpuriꝰ.An ſententia lata quo ad legitimationē faciat pꝛeiudicium oibus:dic ꝙ non ſm canoniſtas.in c.cām que.qui fil.ſunt legi.Quero an pater teneat filiam naturalē dotare:dic nō:l.vxoꝛē.§.pater.⁊ ibi gl.ff.de leg.iij.⁊ vide Bar.in.l.ſiquis a liberis.§.j.ff.de li.agnoſcen.An pater poſſit filiā ſpuriā dotare/dic ſic loco alimētoꝝ: ſic tn̄ vt dos ſit filie in vita loco alimentoꝝ/poſt aūt moꝛtem ſpurie fit dos filioꝝ vel agnatoꝝ quibus pōt relinqui ſic:de facto reſpondit Bart. vt refert in.d.l.fi.ff.de his q̃bus vt indig. et facit qđ no.Bar.in.l.fi.ff.de his que in fraudē credito.Ad hec vide Bal.in.c.canonū ſtatuta.col.fi.de cōſti.⁊ in ca.ſuper literis.col.ij.de reſcrip.Imo.et Moder.in l.j.ſol.ma.Bar.in.d.l.vxoꝛem.§.ſi pater.⁊ ibi do.Alex.ff.de leg.iij.An comites palatini ſint immunes etiā a muneribus patrimonialibus?interrogatus reſpondi ꝙ ſic.l.j.⁊ ibi gloſ.C.de pꝛiui.eoꝝ q̄ in ſacro palatio mili.li.xij.¶ Ponē Comes palatinꝰ habet poteſtatē legitimādi exceptis filijs comitū ⁊ baronū.quidā Comes qui tamē nō hꝫ comitatū vel baroniam petit legitimari filiū naturalē tantū a comite palatino:querit an poſſit?dico ꝙ ſic.Nec obſtat clauſula/exceptis filijs ⁊c.qꝛ talis exceptio dꝫ intelligi de Comite ⁊ barone vero:nō aūt abuſiuo:ſcꝫ qui hꝫ comitatū vel baroniā:cū non curemus de vano nomine.l.ij.§.ſꝫ ſi fuit.ver.ne nudū nomē.ff.ad tertul.⁊ no.Bal.in.c.j.quis dicatur dux vel marchio/qđ eſt ſingulariſſimuꝫ. Circa hec vide Feli.in.c.rodulphus.col.xiij.in verſi.comitatꝰ.de teſ.d.Mar.in tractatu de pꝛincipibꝰ.§.lxv.Bologninū in ſua theodoſiana.in verſi.vel comes.carta.xlix.Pꝛeceptoꝛē meū doctiſſimū:et inter oēs eximium.do.Iaſonē in.l.j.in.iij.col.ff.de offi.eius cui mādata eſt iuriſdi. Alexā.in ſua diſpu.inci.Sigiſmūdus.in tertio dubio.col.j.Bal.in.c.vno delegatorum.in fi.de offi.deleg.Coꝛſetū in repe.c.grādi.in.iij.col.de ſupplen.negli.plato. et do.Martinū etiā i ſuo tractatu de pncipibus.§.clxxviij.incip.barones.Itē q̄ro.dixi.ſ.in euidētialibus.legitimatū queꝫ fieri ꝑ nominationē ⁊c.aut.itē ſiq̄s.C.de natura.libe.Hoc em̄ intelligēdū eſt q̄nqꝫ requirētibꝰ.Pꝛimo qđ mulier ex qua natus eſt filiꝰ ſic noiatus ſit talis ꝯditionis qđ tēpoꝛe teſtamenti vel inſtrumēti i quo fit talis noiatio/vt cū ea poſſit matrimonium cōtrahi/alˀs ſecus.vt ꝓbat in.§.ad hec.in aut.vt liceat matri ⁊ auie.col.ix.et ꝑ hoc patet qđ per talē nominationē nō poſſet ab auo legitimari.et ideo hoc caſu ſi nō poſſet ꝯtrahi matrimoniū legitimatio deberet fieri ꝑ reſcriptum.§.illud.in aut.qui.mo.na.effi.ſui.col.vij.Scđo req̄ritur quod cū ea poſſet cōtrahi inſpectis bonis moꝛibus ciuitatis.vn̄ ſi eſſet verecūde acceptare inſpecta qualitate ⁊ dignitate viri nō fieret legitimatio ꝑ talē noiationem.l.nepos ꝓculo.ff.de verb.ſigni.l.iij.§.ſi emācipatus.ff.de bono.poſ.cōtra tabu.Tertio requirit ꝙ verba pꝛincipaliter ꝓpter noiationem filij ſint ꝓlata: ſecꝰ ſi incidenter ꝓpter aliud:puta cauſa demōſtrationis:qꝛ dixit lego filie mee:vt.d.§.ad hec.Quarto req̄ritur ꝙ ſit natus ex cōcubina quam quis indubitato affectu tenebat in cōcubinatu:ita Hoſti.in ſum.qui filij ſint legi.§.fi.Quinto ⁊ vltimo req̄ritur ꝙ filij legitimi nō exiſtāt.hec q̄nqꝫ ponit Bar.in cōſi.ſuo.cxvij.incip.quidā habēs filiū naturalē.⁊ vide Ange.in aut.qui.mod.na.effi.legi.§.j.col.vj.Circa hec vide Ange.cōſi.xvij.col.fi.Alex.in aut.itē ſi quis ſine.C.de natu.libe.Roſellū in tractatu legitimationuꝫ.col.xxxij.do.Nico.de pꝰſio in tractatu de ſucceſ.ab inteſta.Cepol.cautela.ccxlvj.incip.legitimatio.do.Uitallē in tractatu clauſularū ſub rubꝛi.de verbis enūciatiuis in liberationibus ⁊ cōtractibus abſolutoꝛijs.Cremen.notabi.ſuo.clxj.incip.pr̄ naturalis.Bal.conſi.cxcv.in.iij.parte ſm impꝛeſſionem Mediolanē.do.Pꝛepo.in.d.c.per venerabilē.col.ij.q̄ filij ſunt legi.Bal.in.c.in-

Notuit.col.iij.de elec.⁊ in.l.ij.i.ij.col.in v.
nono oppo.C.quibus res iudi.nõ nocet.
Curtiũ ⁊ ibi pceptorẽ meũ.in.l.neq; pro-
feſſio.C.de teſta.⁊ Alex.conſi.penul.col.
j.⁊ pe.volu.v.Quero an comes palatinus
habẽs poteſtatẽ legitimãdi poſſit legiti-
mare proprios filios:dic ꝙ ſic.ita Bal.in
l.ſi conſul.ff.de adop.ergo fortius filios
fratris vel alterius coniuncti.vide tñ gloſ.
Bernar.in.d.ca.per venerabilem.q̃ videt
ſentire qd non poſſit vt ibi ſuccedat legi-
timatꝰ/ſed alijs ſic.Tu circa hec vide pce
ptorem meũ ſummi ingenij et doctrine.
in.l.eſt receptum.col.iij.ff.de iuriſdi.om.
iudi.Anna.pulchre conſil.xxix.in tertio
dubio in.ij.col.⁊ ibi addita.⁊ Deciũ in.l.
gallus.§.et qd ſi tantũ.ff.de lib.⁊ poſthu.
Not.aureã limitationẽ ad.c.tantã.q̃ filij
ſint legi.ꝙ lꝫ habẽs cõcubinam eã ducat
in vxorẽ/qd tamen filij ante nati nõ legi
timãtur/ſi talis mulier non erat talis cõ
ditiõis cũ qua digne ⁊ honeſte potuiſſet
matrimoniũ contrahi:vt qꝛ erat meretrix
vel alis vilis/vir aũt erat nobilis ⁊ diues.
Ad iſtã limitationem vide Ange.in aut.
qui.mo.na.effi.legi.§.j.per illũ tex.in ver.
neq; digna.qui dicit ibi ſic de facto vidiſſe
ſeruari.⁊ do.Prepo.in.d.ca.tanta.col.pe.
Cepol.cautela ſua incipiẽ.debes ſcire.et
cautela ſe.Alberi.galeoti in ſua marga-
rita ſub rub.de filijs natura.⁊ do.Prepo.
etiã in.d.c.per venerabilẽ.col.xij.⁊ glo.in
§.ſiquis igit verbo pmittimus.in aut.
qui.mo.na.effi.legi.et in.d.aut.vt lic.ma.
et auie.§.ad hec aũt.col.xj.Bal.in.d.aut.
ſiquis.C.de natu.lib.Hoſti.in ſum.q̃ filij
ſunt legi.§.fi.ver.vere.Bal.in.l.ij.C.q̃ res
iudi.non nocet.Bal.in.c.innotuit.col.ij.
de elec.⁊ in.c.cõqueſtus:ibi.Item ꝙ ma-
ter.de ferijs.Nota ꝙ in mortis articulo
cõſtitutus ſi deſponſat cõcubinã ex qua
hꝫ filios/filij legitimãtur.ita Jo.an.in.d.
c.tanta.qui filij ſunt legi.ad quã deciſio-
nem vide Alex.in.l.ſiquis poſthumos.ff.
de libe.⁊ poſthu.Et nota ꝙ filius inuitꝰ
non legitimat etiam p ſubſequẽs matri-
moniũ.ita Ang.in aut.qui.mo.natu.effi.
legi.§.j.Circa hoc adde que ſcribit Dy.in
tractatu ſuo.de ſucceſ.ab inteſt.do.Nico.
tractatu ſuo de ſucceſ.ab inteſt.col.xxiiij.
do.Prepo.in.d.c.per venerabilẽ.col.xiiij.
in ver.octauus modus.et col.xlv.in ver.
dubitat.Roſel.in tracta.legi.q.xxij.Are.⁊
Moder.in.l.gallus.§.forſitan.ff.de libe.⁊
poſthu.⁊ Barto.in.l.fi.ff.de his qui ſunt
ſui vel alie.iur.et ibi plura addidi.Nota
nouum modũ legitimãdi filiã naturalẽ:
ſ.qd copuletur matrimonio curiali.vt in
aut.qui.mo.na.effi.legi.§.ſiquis igitur.⁊
§.quod vero.ad qd vide Nicol.de puſio
in tracta.ſuo de ſucceſ.ab inteſta.col.xxix.
et Ange.in.d.§.ſiquis igit.do.Prepo.in
d.c.per venerabilem.col.xv.in ver.xij.mo
dus.⁊ no.ꝙ filio legitimato nõ poteſt pa
ter plus dare vel relinquere quam habeat
vnus filiorum legitimorum qui minꝰ habeat:
tex.eſt in aut.q̃.mo.na.effi.ſui.§.et qm̃ va-
rie.col.vij.Circa hoc vide Ange.ↄſi.xvij.
Bologninũ in tracta.Matheſi.de ſucceſ.
ab inteſ.col.ix.in.j.addi.do.Nico.in tra-
ctatu de ſucceſ.ab inteſt.col.v.do.Prepo.
in.d.c.per venerabilẽ.col.xiij.Cremẽſem
notabili ſuo.lj.Benedictus de plũbi.in
diſpu.incip.ſtatuto piſano cauetur in.v.
dubio.et Bald.in.c.per tuas.de maio.et
obedien.⁊ ex illo.§.qm̃ varie.habes etiam
notare ꝙ filius qui eſt paſſus ſe legitima
ri per oblationẽ curie nõ habet bñficium
abſtinendi ab hereditate paterna.qd no.
ad materiam.l.qui ſe patris.C.vnde libe.
cũ ſimilibus.Circa hoc vide Ang.d.ↄſil.
xvij.do.Nico.et Bolog.ibi.ſ.do.Prepo.
in.d.c.p venerabilẽ.col.xiij.Ang.in.d.§.
quoniã.vbi dixit hoc pcedere in quocũq;
legitimato.⁊ Roma.in.l.neceſſarijs.ff.de
acquirẽ.her.⁊ do.Nic.etiã ibi.ſ.col.xxix.
Et no.ſingularẽ limitationẽ ad ea q̃ dixi
ſ.qd pater naturalis poteſt filio naturali
vnã vnciam relinquere/exiſtẽtibus filijs
legitimis.nam intellige niſi pater relin-
queret vni legitimorum minus vncia/quia
tunc non poteſt relinquere filio naturali
vnã vnciã:ratio eſt/qꝛ ſi pater filio legiti-
matio p oblationẽ curie reliquere pluſq;
relinquit vni ex legitimis.d.§.et qm̃ va-
rie ⁊ multo minus:ergo poteſt relinquere
filio naturali qui non eſt legitimatus.et
vide Ange.in.§.fi.in aut.qui.mo.na.effi.
ſui.col.vij.⁊ ad hec vide etiã Alex.in.l.ex
facto.§.ſiquis rogatus.ff.ad trebel.A.cle
ricus beneficiatus habẽs filiũ pmotum
ad ſacros ordines ex.B.cõcubina duxit
C.in vxore ex qua ſuſcepit.D.filiũ meum
mortua E.vxore in extremis agens cũ.d.

B.matrimoniũ cõtraxit.primo queritur
an ille filius ex illa cõcubina ſit legitima
tus:ſecũdo dato q ſit an ſibi debeatur he
reditas patris quaz inter legitimos loci
cõſuetudo defert primogenito.j.q.habet
tria dubia.primũ an qd dicit naturalem
legitimari p ſubſequẽs matrimoniũ ha=
beat locũ in genito ex clerico beneficiato
in minoribus conſtituto.Scdm an illud
habeat locũ cũ alter parentũ interim ma
trimoniũ cõtraxit.Tertiũ an valeat talis
legitimatio p matrimoniũ cõtractũ a cõ=
ſtitato in extremis.ad primũ dicit filius
legitimatũ p virtutẽ ſubſequẽtis matri=
monij.ad ſecũdũ dicit q mediũ matrimo
nium nõ impedit legitimationẽ.ad ter=
tium dic legitimationẽ poſſe fieri:vt dixi
S.circa limita.c.tanta.qui filij ſunt legiti.
ad ſecũdã.q.principalẽ reſpondet legiti=
matum pferri.ad quã.q.vide Jo.an.in.c.
ſine culpa.de reg.iur.in.vj.et vide Barto.
in.l.bonoꝝ.ff.rem ratã haberi.ſed de his
oibus vide late do.Prepo.in.d.c.p vene=
rabilem.col.xxviij.ver.j.q.vbi latiſſime p
plures col.hec examinat.Nota q legiti=
matio q fit per reſcriptum nõ fit de ordi=
naria poteſtate/niſi de filio naturali tm/
non aũt de ſpurio et ſimilibus.vt in aut.
qui.mo.na.effi.ſui.cũ glo.§.fi.que gl.dat
exẽplum de filio ſacerdotis/princeps tñ
põt legitimare ſpurios cum clauſula nõ
obſtãte.et vide gloſ.in.d.§.fi.ad quã vide
Bal.in.c.innotuit.col.fi.de elec.vbi dixit
nõ ſemper requiri clauſulã non obſtante
ſed ſufficere certam ſciẽtiam principis cũ
redditione cauſe.An aũt legitimatio que
facta fuit filio abſente valeat.dic q non
niſi filius ratificet.§.generaliter.in aut.
qui.mo.natu.effi.ſui.col.vij.qd not.qr le=
gitimatio põt ratificari.Et circa hec vide
do.Prepo.in.d.c.pervenerabilẽ.col.xliiij.
inverſi.requiritur et quarto.iiij.ſolẽnitas.
et Bal.ↄſi.cccvj.et.ccclxxxviij.in.v.parte.et
cxlvj.in prima pate ſm impreſſionẽ Me
diolaneñ.Ange.in diſpu.ſua incip.nobi=
lis Alex.ↄſi.cxxxviij.in.j.volu.Deciũ in.l.
Gallus.§.forſitan.ff.de libe.et poſthu.poſt
Bar.et ſcribẽtes ibi Barba.cõſi.xxxiiij.in
ij.volu.Utrũ legitimatus ad feuda intel=
ligatur etiã legitimatus ad dignitatem.
vide Bal.in.l.eam quã.col.xj.C.de fideic.
vbi dicitur q legitimat9 ad quãlibet di=
gnitatẽ nunq intelligit legitimatus ad
regiam dignitatem.Et vide circa hoc do.
Martinum etiã in tracta.ſuo de cardi.q.
ſua.xxxviij.incip.querit et in tractatu ſuo
de primogenito.q.xxxj.et late Ale.i diſpu.
ſua incip.Sigiſmũdus.in.iiij.dubio.col.
xxiiij.Pone:eſt cõſuetudo q primogeni=
tus ſuccedat an primogenitus naturalis
legitimatus poſt filij legitimi natiuitatẽ
pferatur.vide Ja.de Are.et Bal.in.l.quo=
tiens.C.de rei vẽdi.Bal.in.d.l.tanq.col.
xj.et do.Prepo.in.d.c.per venerabilẽ.col.
xxviij.Querit Bal.vtrũ virgo que cõcepit
ex tyranno vxorato poſſit illum filiũ inſti
tuere?videt q non.p.l.ſi qua illuſtris.C.
ad orfi.in cõtrarium determinat ipe in.l.
eã quã.C.de fideicõ.col.vij.dic vt ibi per
eũ.Circa hec vide Bologninũ in tracta.
Matheſil.de ſucceſ.ab inteſta.in.j.addi.
col.xiij.do.Nic.de pu.in tracta.de ſucceſ.
ab inteſta.col.xvj.inverſi.ſeqtur.iiij.ſpẽs
liberoꝝ.et Bald.in.l.ſi qua illuſtris.C.ad
orfi.d.Martinũ in tracta.de pricipib9.§.
xxx.incip.virgo.tales tñ filij non dicũtur
nobiles/licet poſſint a matre inſtitui.ita
Bal.in.c.innotuit.col.fi.de elec.An antẽ
valeat legatũ factum filio ſpurio cũ cape=
re poterit/et nunqd ſpuri9 poſſit capere
cauſa cõditionis implẽde.vide Bal.in.d.
l.eã quã.col.antepe.et pe.ad fi.C.de fideic.
et in conſil.ccclxxxviij.in.v.parte ſm im=
preſſionẽ Mediolaneñ.Bal.etiã in.d.l.eã
quã.ponit alia ad que me remitto:pdicta
oia ſunt vera et p nunc ſufficiãt.Et no.q
qñ pater emit et facit inſtrumẽtũ in pſona
ſpurij preſumitur inſtrumen.fictuz.l.j.et
ibi Cy.C.de natura.lib.ſimilis pſumptio
eſt in.l.ſiquis inceſtu.C.de inceſtis nup.
et.l.hac edictali.§.cum circũſcripta.C.de
ſecũdis nup.Itez qritur de dubio in quo
iam cõſului de facto quidã ciuis Medio=
laneñ.habẽs filium naturalẽ petijt a co=
mite palatino vt eius filius legitimaret
ipſo et filio cõſentiente et requirente.Qui
comes maior annis.xvij.minor tñ.xviij.
annis legitimauit.Queritur an talis co=
mes maior.xvij.annis.minor autẽ.xviij.
poterit legitimare et per conſequens an
valeat legitimatio.p cuius articuli vera
deciſione eſt in facto pmittendum/quod
priuilegium legitimandi qd habet talis
Comes trãſit ad heredes maſculos legi=

timos in ꝑpetuū deſcendētes vt apparet
ex tenore priuilegij. Itē ponderandū eſt
ꝙ in priuilegio capituli aderat clauſula
nō obſtātibus. ll. aliquib⁹ imperialibus
ſiue cōſtitutionibus quibuſcunqꝫ ſi ⁊ in=
quantū preſenti noſtre largitioni aduer=
ſare cenſerētur quibus per oia derogam⁹
etiā ſi de iure vel cōſuetudine deberet fie=
ri ſpecialis mētio in preſentibus his ſic
ꝑmiſſis: arbitror. do. Comitē minor. xvij.
annis potuiſſe legitimare per theoricā in
Barto. in. l. quidā cōſulebat. ff. de re iudi.
verſic. pone. quero qd̄ vni regi vel comiti.
quā doctrinā Bal. remiſſiue ſequit᷑ ⁊ ap=
probat. in. l. fi. C. de teſt. mili. nā interdum
princeps cōcedit iuriſditionē tranſitoriā
ad oēs heredes deſcendētes: ⁊ tunc ſi eſt
pubes poteſt ea que ſunt ſimplicis iuriſ=
ditionis per ſe exercere quaſi ſit data ſciē
te principe qui ſic dedit regnū vel comi=
tatū vt tranſiret ad heredes. d. l. quidā cō
ſulebat. ea autē que ſunt adminiſtratio=
nis nō poterit ſine curatore exercere. arg.
l. ſpurij. §. j. ff. de decur. ſi autē eſſet impu=
bes tutores exercerent iuriſditionē. l. fin.
C. de admi. tuto. ſicut ſi eſſet ꝓdig⁹ furio=
ſus vel mētecapt⁹ daretur curator. C. grā=
di. de ſupplē. negli. prela. in. vj. Sed ſi eſt
quod in themate proponitur Comitē le=
gitimantē nedū puberē ſed etiā exceſſiſſe
annum. xvij. ⁊ eſt dignitas ſiue iuriſditio
tranſitoria ad heredes: vt patet ex tenore
priuilegij de quo ſupra. igitur potuit per
ſe ſine curatore exercere iuriſditionē legi
timandi ⁊ cōſequēter valuit legitimatio.
de qua. ſ. Ad idē facit qꝛ pubes pōt eē iu=
dex ordinarius ſm Inno. in. c. cū viceſi=
mū. de offi. deleg. in princi. cōmenti ſui. ⁊
ibi etiā Jo. an. ad fi. quātomagis poterit
eſſe iudex in iuriſditione volūtaria. vt in
caſu noſtro hāc partē corroborat glo. in. l.
cū pretor. §. nō aūt. ff. de iudi. que incipit.
dic ꝙ quatuor ibi quando princeps. facit
etiā rō tex. in. d. l. cū pretor. §. cū aūt. qꝛ im
pubes reperit᷑ prohibit⁹: qꝛ iudicio caret:
q̄ ratio ceſſat in exiſtēte in pubertate. l. fi.
C. de teſta. mili. bene facit etiā. l. j. §. pueri
tiā. ff. de poſtu. vbi Bar. ⁊ Ange. dicunt ꝙ
doctor maior. xvij. annis habet iuriſditio
nē in ſcholares: ergo idē in caſu thema=
tis noſtri. Ex predictis apparet qualiter
Comes habet poteſtatē legitimādi. Hāc

cōcluſionem ſumo ex ſolutiōe duarū. ll. q̄
inuicē cōtradicere videtur. ſ. ex. l. j. §. fi. de
offic. cōſul. ⁊. l. ſi rogatus. §. fi. ff. de manu.
vindi. Nā in. l. j. §. fi. dicit᷑ ꝙ minor. xx. an
nis. maior autē. xvij. nō pōt interponere
autoritatē manumiſſioni: ſed in. d. l. ſi ro=
gatus. §. fi. dicit᷑ oppoſitū. Sol. glo. ⁊ doc.
⁊ ꝑſertim Jaco. butri. ⁊ Bart. dicūt ꝙ aut
minor ꝯſul vult ꝓbare cām manumiſſio
nis ꝓprij ſerui corā ſe ⁊ nō pōt. ſic loquit᷑
l. j. in fi. aut corā collega. ⁊ tūc pōt: ⁊ eſt ra
tio: qꝛ cum minor. xx. annis ſm. l. eliaſcen
tiā nō poſſit manumittere propriū ſeruū
niſi ex cā. l. ſi pater. §. minor. l. iuſta. cū ſe=
quēti. ff. de manu. vindi. ergo reqrit᷑ cauſe
cognitionē fieri corā alio: puta collega. vt
dicit tex. in. d. l. ſi ſūt interponeret autori
tatē manumiſſioni alterius bene valeret
d. l. ſi rogat⁹. §. fi. qui caſus eſt deciſio hu=
ius. q. nā cū minor. xx. annis dūmō ſit pu
bes pōt interponere autoritatē manumiſ
ſioni alterius: ſic etiā Comes pubes pōt
legitimare filiū alterius. Nā ꝓcōſul ⁊ Co
mes habēs poteſtatē legitimādi eqparā=
tur. l. ſi cōſul. ff. de adop. ⁊ ibi ꝓbat Bald.
qꝛ vterqꝫ habet iuriſditionē volūtariā: et
quēadmodū procōſul pōt ſeruū ſuum pe
nes ſe manumittere ⁊ adoptare: ita Co=
mes poſſet ꝓpter filiū legitimare: ita di=
cit Bal. in. d. l. ſi conſul. per tex. ibi qd̄ eſt
menti tenendū. ¶ Circa hoc tamē quod
ſ. addidi. in ver. quero. an comes palati=
nus. col. iij. quib⁹ ibi adde do. Benedi. de
plumbino. in. d. l. ſi rogatus. §. ſi cōſul. ff.
de manu. vindi. Alex. cōſi. pe. volu. v. Jaſ.
in. l. qui iuriſditiōi. col. ij. ad fi. ff. de iuriſ.
om. iudi. ⁊ Deciū in. l. gallus. §. ⁊ q̄d ſi tā
tū. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ Anch. cōſil. cccxx.
⁊ Moder. in. d. c. per venerabilē. Et equi=
tas in hanc partē inclinat: qꝛ patre petē=
te ⁊ cōſentiente fuit facta hec legitimatio
de cui⁹ preiudicio tractatur nō alteri⁹: vt
in ſimili inquit Bal. in. l. gallus. §. ⁊ q̄d ſi
tantū. ff. de libe. ⁊ poſthu. facit aut. itē ſi
quis. C. de natu. libe. Preterea poſtq̄ȝ non
tractatur de preiudicio ipſi⁹ comitis neqꝫ
alterius: niſi patris cōſentiētis huic legi=
timationi: ergo actus equiſſimo iuſtitie
liberamine debet valere: ita arguit gloſſ.
q̄ incipit ergo circa fi. in. l. j. §. pueritia. ff.
de poſthu. Relinquitur ergo cōcludendū
dictum Comitē puberem potuiſſe legiti=

mare licet eſſet minor.xvij.annis.Sed q̄r
cōtra hāc ꝯcluſionē poſſet opponi de ſta=
tuto alme ciuitatis Mediolani in qua fa
cta fuit hec legitimatio ⁊ cuius ciuis eſt
dict⁹ Comes diſponēte ſtatuto ꝙ minor
xviij.annis nō habet legitimā pſonā exi
ſtēdi in iudicio: in alijs ꝓo caſib⁹ niſi ha
beat.xx.annos nō dicat̄ hr̄e legitimā pſo
nā:q̄r rn̄deo primo ꝙ tale ſtatutū tollit̄ ⁊
ei derogat̄ p clauſulā inſertā in puilegio
ibi ſiue ꝯſtitutiōib⁹ q̄buſcūq̄ q̄b⁹oib⁹ ⁊c.
que clauſula nedū tollit p̄iudiciū ſtatu=
tū:ſ; etiā futura derogatoria tali priuile=
gio:ita decidūt doc.maxime Bald.in.l.ſi
mihi ⁊ tibi.§.fi.ff.ꝺ leg.j.facit.l. ſi ſeruit⁹.
in prin.ff.de ſerui.vrb.p̄di.Nec ob.c.j. de
ꝯſti.in.vj.q̄r ꝓcedit niſi adſit clauſula nō
obſtantib⁹:vt inq̄t Bal.in.d.l.ſi mihi ⁊ ti
bi.§.fi.Scdo reſpōdet̄ ꝙ in ſtatuto gene
rali ſiue diſpēſatione generali non cōpre
hendit̄ pſona vel res ſup qua ſtatuentes
nō potuerūt diſponere.vt no.in.l.codicil
lis.§.inſtituto.ff.de leg.ij.⁊ in.l.obligatio
ne gn̄ali.ff.de pigno.⁊ Bal.in.l.j.C.ſi ſer=
uus exter.ſe.emi.māda.in ſol.ꝯtrarij.l.cū
ſeruus:ſed nō valet ſtatutū ſup legitima
tione filioꝝ:q̄r tractaret̄ de p̄iudicio ſupe
rioris.vt no.Barto.in.l.ſeius ⁊ augeri⁹.
ff.ad.l.falci.⁊ no.in.l.oēs populi.ff.de iu
ſti.⁊ iure:ergo ⁊c.tamē prima ſolutio eſt
magis clara:liquet igitur ex predictis di
ctū ſtatutū nō obſtare:facit etiā q̄r iferio=
res vt ſunt ppl̄s ⁊ ciues Mediolanenſes
nō habēt poteſtatē tollēdi priuilegiū p̄n
cipis neq̄ poteſtatē diſponēdi ſup diſpo
ſitis a principe q̄r inferior in ſupiorē nō
habet imperiū.l.nā ⁊ magiſtrat⁹.ff.de ar=
bi.l.ille a quo.§.tempeſtiuū.ff. ad trebel.
facit.c.veniētes.de iureiurā.cum ſimi.nō
ob.ſi forte allegaretur deciſionē Oldra.in
cōſilijs ſuis:quē refert Alberi.in rubri.C.
quando tutor vel curator eſſe deſijt: quia
Oldra.arguit pro ⁊ contra ⁊ non ſoluit.⁊
ſic ſentit Gemi.in.d.c.grādi. de ſupplen.
negli.prela.in.vj.Secūdo reſpondetur ꝙ
dictum Oldra.⁊ Albe.loquuntur iquādo
tractatur de magno preiudicio vt eſt in
regni adminiſtratione ⁊ gubernatione:
ſecus vbi non tractatur de tanto preiudi
cio:vt eſt in caſu noſtro:quia poſtq̄ pater
conſenſit huic legitimationi certe nō tra
ctatur de preiudicio alterius principali=
ter:vt in ſimili dicit Bar.in.l.gallus.§. et
quid ſi tantū.ff.de libe.⁊ poſthu. ⁊ qꝺ no.
in.c.q̄uis.de pac.in.vj.vel tertio reſpon=
deo limitandū dictū Oldra. ⁊ Albe. ⁊ ſic
cōcordando cum Bar.⁊ Bal.q̄r doctores
ſunt ad cōcordiam reducendi lege ita ſti
pulatus.la grande.ff.de verbo.oblig.⁊.c.
ſuper literis.de reſcrip.videlicet quod di=
ctū Alberici ⁊ Old.ꝓcedit niſi iuriſditio
vel dignitas eſſet ad heredes trāſitoria.
vt ait Bar.in.d.l.quidā cōſulebat ⁊ Bal.
in.d.l.fi.C.de teſta.mili.q̄r tunc eſt fortior
cū competatur quoddā iure proprietatis
vt ait Ang.in.d.l.cū pretor.§. nō autem.
de iudi.⁊ ſic reperio Jo.de imo.⁊ Gemi.
tenuiſſe.in.d.c.grandi.in verſi.quero an
poſſit ex predictis oibus cōcludo Comi=
tē palatinū maiorem.xvij.annis minorē
tn̄.xviij.annis potuiſſe legitimare dictū
filiū naturalē tantū patre conſentiente ⁊
petēte nō obſtāte dicto ſtatuto ciuitatis
Mediola.⁊ eſt pars eq̄ſſima ⁊ vera poſtq̄
pater ita voluit.Quero an.l.hac edictali.
C.de ſecūdis nup.habeat locū i filijs ſpu
rijs vel naturalibus tantū:reſpōde ꝙ nō.
ita Bal.in.l.cū pater.§.iur.ff.de leg.ij.vbi
etiā dicit ꝙ mater pōt talibus filijs dona
re cauſa mortis:ad hec adde Alex.in.d.l.
hac edictali.⁊ Roma.ſing.ſuo.ccxxij.inci.
an.l.hac edictali.colū.xx.⁊ Cremē.ſingu=
lari.lxxxviij.Uidi etiā dubitatum an Co=
mes palatinus q̄ habet poteſtatem legiti
mādi ab imperatore poſſit legitimare fi=
lios ſpurios ſacerdotis quo ad ſucceſſio=
nē tēporalē:⁊ fuit determinatū qꝺ ſic per
no.in.c.per venerabilē.q̄ filij ſunt legiti=
mi.p Jo.an.⁊ do.Ant.de but.p no.i aut.
quib.mo.na.effi.legi.§.fi.colla.vj.⁊ in.d.
l.eā quā.C.ꝺ fideicō.Adde circa hec Bal.
in.l.ſi cōtra.C.de nup. Pau.de caſt. cōſil.
ccxix.incip.videdū eſt p̄mo.Cal.in titu.q̄
filij ſint legi.cōſi.iij.⁊ in.d.c. p venerabi=
lē.Socinū in.l.gallus.§.forſitan.ff. de li=
be.⁊ poſthu.⁊ Bal.cōſi.ccclxiij.in.v.parte
ſm impreſſionem Mediolaneſ. Barba.
conſi.lviij.in ſecundo volu.Feli.in.c.po=
ſtulaſti.colū.iiij.⁊ ſeq. de reſcrip. Itē fuit
dubitatū an eoipſo ꝙ in priuilegio legi=
timationis eſt deſcriptum ꝙ poſſit legiti
mare quo ad honores ⁊ dignitates:poſſit
etiā legitimare ad feuda dictāte priuile=
gio:nō obſtāte quacūq̄.l.⁊ fuit notabilr̄
deciſ.

deciſ. qđ ſic. per no. in. l. fi. C. ſi cõtra ius velvti. pub. ⁊ in. c. naturales. ſi de feudo fuerit ꝯtro. vide circa hic Alexã. ꝯſi. lx. in. ij. vol. ⁊ in diſputatione ſua inci. Sigiſmondus. in quarto dubio. col. ij. Roſellus in tracta. legi. col. lxv. q. xcvj. do. Nico. in tracta. ſuo. de ſucceſ. ab inteſta. col. xxv. ⁊ vide Bal. in margarita ſua in verbo legitimatus. An filius naturalis poſſit agere pro parte ſine mãdato. dic qđ ſic. ita Ang. in. l. ſꝫ he. in prin. ff. de ꝓcur. ⁊ ego etiã dixi in. l. exigẽdi. C. eo. ti. de ꝓcu. quid aũt in filio ſpurio: dic ꝙ nõ vt ꝑ Ang. ibi. ȝ. ⁊ dixi ego in. d. l. exigendi. An valeat relictũ ſi a patre relinquiẗ filio ſpurio in cã alimentorũ: dic ꝙ ſic. c. cũ haberet. de eo q̇ duxit in matrimoniũ quã polluit ꝑ adul. ⁊ ego dixi late i. l. j. C. de ſacroſan. eccl. ⁊ circa hec vide Bal. in. l. j. C. de lati. liber. tol. ⁊ d. Prepo. in d. c. cũ haberet. col. ij. ⁊ Dy. conſi. xvij. et Bal. in. l. id ꝙ pauperibꝰ. in fi. C. de epiſ. et clericis.

¶ Finis.

¶ Circa hãc materiã que eſt profunda. vide plene do. Prepoſi. in. d. c. per venerabilẽ. Scribentes oẽs in. l. gallus. ff. de libe. ⁊ poſth. in. l. j. §. in filij. ⁊ ibi per me addita ad treb. Iaſ. in. l. eſt receptũ. col. iij. ff. de iuriſ. om. iudi. ⁊ doc. in locis hic ad iſtũ ꝑ me additis. Reliqua eñ omitto ne ſim verboſus: ⁊ tantum recitator ⁊ tranſcriptor eorũ que ornate ⁊ copioſe in aliorũ libris habentur.

¶ Dubia diſputata per do. Martinum carractũ Laudeñ. de anno. Mccccxliij. dum legeret in ſtudio Ticinenſi.

¶ Laudẽſis cũ titu. ⁊ bonafi. decẽ annis poſſedit predium Mediolanenſis cuius dñium dictus Mediolanẽſis ad ſe ꝑtinere ignorabat. Mediolanẽſis accedẽs ad ciuitatẽ Laudẽſem porrexit libellum in rei vẽdicatione cõtra dictũ Laudẽſem q̇ preſcriptionẽ decẽnij oppoſuit ꝯtra quã in integrũ reſtitutio petita eſt ex capite ignorãtie iuſte dicti Mediolañ. contra quam reſtitutionẽ duplicatur quadriẽnium eſſe lapſum a die complete preſcriptionis. Intra partium dictarum aduocatos circa tres articulos quid iuris ſit dubitaẗ ⁊ deciſio queritur.

¶ Primum dubium vtrũ laudenſis habitans laude decẽ annis preſcripſerit cum titulo ⁊ bonafide cõtra Mediolanẽſem habitantẽ Mediolani vel ibi habentem domicilium.

¶ Secundum dubiũ cõceſſa preſcriptione decẽnij an ex iuſte ignorãtie dicti Mediolanenſis capite in integrũ reſtitutio cõtra preſcriptionẽ de iure competat.

¶ Tertium dubiũ ſuppoſita in integrũ reſtitutionis cõceſſione an quadriẽniũ petẽde in integrum reſtitutionis currat a die ſuperuenientis ſciẽtie an vero completa preſcriptione.

¶ Aggredior primũ articulum probãs partẽ affirmatiuã eſſeverã. ſ. decẽ annos ſufficere inter Mediolanẽſem ⁊ Laudẽ. Primo allego caſum qui videtur prima figura deciſiuus in. l. fi. C. de ꝑ̃ſcrip. lon. tẽpo. vbi domiciliũ diuerſarũ ciuitatuꝫ in eadẽ ꝓuincia exiſtentiũ nõ dat. xx. annos ſed decẽ annos cũ titulo ⁊ bonafide. Sed in themate noſtro ciuitas laudẽſis ⁊ alma ciuitas mediolanẽſis ſunt in eadem ꝓuincia lombardie igiẗ decẽ anni ſufficiũt. ⁊ facit qđ no. in auẗ. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. Scđo q² hodie ſub ꝓuincia alias ducatu Mediolani eſt ciuitas laudeñ. vt patet ex priuilegio illuſtriſſimo duci conceſſo ab imperiali maieſtate: igiẗ ⁊c. nã tenor priuilegij eſt attendendus. c. porro. de priuileg. c. ſup eo. in gl. de offi. dele. cum ſi. Tertio cõis vſus loquẽdi in diſpoſitione eſt ſeruandus. l. librorũ. §. qđ tñ caſſius. ff. de lega. iij. ſed cõis vſus loquẽdi hꝫ qđ lombardia in qua ſunt ambe iſte ciuitates dicaẗ prouincia vt elegãter ſcripſit Cy. in. d. l. fi. C. de preſcrip. long. tempo. igitur ⁊c. Quarto ciuitates que ſunt ſub eodẽ epiſcopatu cõſtituũt vnã prouinciã. c. corã. de elec. ⁊ ibi per cano. ſed laudẽſis ciuitas ſubeſt archiepiſcopatui Mediolani igiẗ ⁊c. Quinto illuſtriſſimus dux Mediolani hꝫ has duas ciuitates ſub eodẽ

dño igiꝛ preſidatus.l. ſi in eadem.ff. de
offic.aſſeſ.Sexto qꝛ quelibet ciuitas de
iure cōi nō cōſtituit ꝓuinciā qd̓ patet qꝛ
nō hꝫ merū⁊ mixtū imperiū:vt in auꝛ.de
defen. ciuita.§.nulla. ⁊.§. iuſiurandum.
colla.ij.no.in.l.imperiū.ff.de iuriſ.oīm
iudi.Septimo qꝛ ſequereꝛ abſurdū: nā
ſi pꝛiceps eādem vꝛbē diuideret in duas
nominarenꝛ due ꝓuincie vt not.in.d.l.ſi
in eadē.et in.l.j.§.qd̓ ſi neqꝫ.ꝑ Bal.ff.qd̓
cuiuſqꝫ vniuerſitatis.nā eſt in poteſtate
pꝛincipis diuidere et vnire ꝓuincias et
vꝛbes.l.ſi cōuenerit.⁊ ibi Bar.ff. de pig.
actio.c.ſicut.de exceſ.p̄la.c.j.ne ſede va=
can.⁊ ꝑ Inno.in.c.cum dilecta.de exceſ.
pꝛelato.⁊ Ang.in.l.ij.ff.de rei vē.Octa=
uo qꝛ hec eſſet quedā cōfuſio:ponamus
eīm pꝛincipē dare merū ⁊ mixtū imperiū
pl ribus caſtris vnius vꝛbis equidem
hic eſſent minute ꝓuincie qd̓ fieri nō dꝫ.
arg.l.ij.cū gl.C.qn̄ ⁊ quibꝰ quarta pars.
lib.x.Ultimo qꝛ etiā conſiderare imme-
diatū regimē:nā de iure cōi defenſoꝛes
ciuitatū in eadē ꝓuincia habent cogni=
tionē vſqꝫ ad.ccc.aureos.d.auꝛ.de defen
ſo.ciuita.§.iuſiurandū.⁊ no.in.d.l.impe
riū.⁊ tn̄ ſi pꝛeſcribens ⁊ ꝯtra quē pꝛeſcri
bitur eſſent in diuerſis vꝛbibus in eadē
pꝛouincia poſitis nō requirebantur.xx.
anni ſi res valebat vſqꝫ ad.ccc. aureos.
vel minus.d.l.fi.de p̄ſcrip.lon.tēp.ergo
ita dicamus in pꝛopoſito ꝙ licet ciuita
tes lōbardie habeant diuerſos rectoꝛes
non tn̄ quelibet ciuitas lōbardie conſti
tuit pꝛeſidatū vnū ideſt vnā pꝛouinciā.

¶In contrariū ꝙ nō ſufficiāt decē anni
imo requiranꝛ.xx.arguiꝛ pꝛio qꝛ hodie
ex iur.ꝯſtantie ciuitatis lōbardie habēt
merū et mixtū imptriū vt pꝛobaꝛ in ex=
trauagāti. de pace cōſtan.col.j.ibi tā in
ciuilibus quā in criminalibus ⁊ ſic q̄li=
bet ciuitas lōbardie hodie eſt ꝓuincia
ergo req̄runꝛ.xx.anni.l.viros.⁊ ibi not.
Bar.C.de diuer.offi.li.xij.⁊.d.l.fi. Scd̓o
cōſuetudo dedit merū ⁊ mixtū imperiū
quibuſdā ciuitatibus ⁊ oēm iuriſditio=
nem in ſpecie:potiſſime ciuitatibus lō=
bardie. gl.in.d.auꝛ.de defen.ciui.§.⁊ iu
dicare.⁊.§.iuſiurandū.in gl.mag. ad fi.
que cōſuetudo eſt ſufficiens ad ꝓbandū
imperiū merū ergo requirunꝛ.xx.anni.

Tertio:nā p̄ſidatus ſiue ꝓuincia cogno
ſcitur qn̄ ciuitas vel regimē regulaꝛ ab
habēte merū ⁊ mixtū imperiū ⁊ oēm iu=
riſditionē.l.illicitas.§.qui vniuerſas.ff.
de offi.pꝛeſi.⁊.l.iiij.e.ti. ſꝫ poteſtas ſiue
rectoꝛ ſiue pꝛeſes aut in ciuitate Medio
lani aut laudēſi hꝫ merū ⁊ mixtū impe=
riū:et oēm iuriſditionē ergo dicunꝛ di=
uerſe ꝓuincie et ꝯn̄r requirunꝛ.xx.anni
ad p̄ſcribendū.d.l.fi.Quarto diuerſitas
regiminū diuerſitatē inducit ꝓuinciaꝝ:
gl.in.d.l.fi.ſꝫ diuerſi ſunt rectoꝛes vꝛbiū
Mediolani ⁊ laude igiꝛ diuerſe ꝓuincie
et per ꝯn̄s ad p̄ſcribendū.xx.anni requi
runꝛ.Quinto:nā nemo pōt magiſtratuꝫ
gerere in ſua ꝓuincia.d.l. ſi eadem.ff.de
offi.aſſeſ.vbi plene not.⁊ tn̄ videmus in
partibus lombardie Mediolanēſeꝫ eſſe
pꝛetoꝛē vel pꝛeſidē in ciuitate laude vel
alia ⁊ Parmēſem in ciuitate Mediolani
et hoc cōtingit qꝛ quelibet ciuitas lom-
bardie eſt diuerſa ꝓuincia:qd̓ arg.a ſoli
tis eſt validū.l.certi ꝯdictio.§.ſi nūmos.
ff.ſi cer.pe.l.j.cū gl.C. de arbi.l.vel vni=
uerſoꝝ.ff. de pig.act.cū ſi. Sexto qꝛ eſt
in poteſtate pꝛincipis facere pꝛouinciā
vel metropolim.l.j.C. de metro.berito.
lib.xj.⁊ qꝛ poſtea ꝙ̄ pꝛinceps creat ciui=
tatē pꝛouinciā dādo ſibi merū⁊ mixtum
imperiū ⁊ oēꝫ iuriſditionē latiſſime hoc
pꝛiuilegiū eſt interpꝛetandū.l.fi.ff.de cō
ſtitu.pꝛinci.cū ſi. ¶In hoc articulo ar=
bitroꝛ partē negatiuā eſſe verā.ſ.qd̓.x.
anni inter Mediolanēſem et Laudēſem
non ſufficiant ſed requiranꝛ.xx. ꝓ cuius
dubij maioꝛi ⁊ clarioꝛi diffinitione p̄mit
to qd̓ diuiſio oꝛbis terrarū eſt de iure gē
tiū.l.ex hoc iure.ff.de iuſti.⁊ iur.nā que
dā eſt diuiſio eoꝝ qui habitāt ſimul edi
ficijs collatis⁊ qꝛ habitationū tria noīa
ſuſcepimꝰ:vicū.i.villā apud lōbardos:
apud gallos caſtrū ⁊ ciuitatē:⁊ ciuitatū
iura noſtra tres ſpecies ſtatuerunt.pꝛīa
maxima.ſcd̓a magna.tertia parua.Ma=
xima quidē ciuitas eſt q̄ metropolim hꝫ
vt in fenicis ꝓuincie berito ⁊ tirus.l.j.C.
de metropoli.berito.lib.xj. que metro=
politana vꝛbs maxima ſub ſe hꝫ alias
duas ciuitatū ſpecies de quibꝰ infra.Se
cundā ſpeciē ciuitatū dicimus:que tam
criminaliū ꝙ̄ ciuiliū cognitionē haber.
Tertiam dicimus que nec ciuilium nec

criminaliū cauſarū cognitionē hꝫ ſꝫ tm̄
vſqꝫ ad.ccc.aureos.hec oia ꝓbant in.l.
ſcire oportet.§.decet aūt.ff. de excu.tut.
Itaqꝫ ſciendū eſt regul'r ciuitates nō ha
bere merū nec mixtū imperiū nec iuriſdi
tionē niſi hodie vſqꝫ ad.ccc.aureos.d.§.
nullā.⁊.d.§.iudicare.in.d.auẗ.de defen.
ciui.Fallit in vrbe romana.l.j.§.cū vrbē.
ff.de offic.ꝑfec.vrb. fallit in ciuitatibus
que tāto tp̄e cuius initij memoria nō exi
ſtit in cōtrariū his vſe ſunt.c. ſuꝑ q̄buſ=
dam.§.ꝑterea.extra de verb.ſig.no.in.l.
j.i fi.de aqua plu.ar.fallit ſi nō recogno
ſcūt ſuperiorē de facto.c.ꝑ venerabilē.q̄
filij ſint legi.fallit ex priuilegio ſupremi
principis vt in ciuitatibus lombardie.
Caſtrū aūt appellamus caſam altā mu=
ro vallo foſſaqꝫ munitam.l.quicunqꝫ.C.
de fun.limi.li.xj.l.ij.ff.ad.l.iul.maie.c.ſi
ciuitas.de ſen.excō.in.vj.q̄ caſtra de iu=
re cōi nō habēt merū nec mixtū imperiū
nec iuriſditionē:lꝫ plerūqꝫ habeāt magi
ſtratus municipales:vt in toto tit.C.de
magiſt.muni.⁊ dixi in.l.imperium.ff.de
iuriſ.om.iudi.In italia aūt ſunt pluri=
ma caſtra imo fere oia habētia merum ⁊
mixtū imperiū ⁊ oēm iuriſditionē.de q̄=
bus dicendū eſt ꝓut de ciuitatibꝰ que ha
bēt hec oia:vt elegāter ſcribit Bar.in ex
trauagāti qm̄ nuꝑ in ver.lombardie.ex
quo dicto Bar.infero qꝺ caſtrū habens
merū ⁊ mixtū iperiū ⁊ oēm iuriſditionē
cēſeat̃ ꝓuincia quo ad ꝑſcriptionē decē
vel.xx.annorū:vt in eo reqrant̃.xx.anni
ſicut reqrunt̃ in ciuitate que hꝫ hec oia:
vt.j.ſubijciam.qꝛ hincinde eſt eadē rō vt
probabo ergo idē ius.l.a titio.ff.de ver.
obli.hinc eſt ꝙ habitās Papie nō poſſet
preſcribere decēnio cū titulo ⁊ bona fide
cōtra habitātē in caſtro Binaſchi qꝺ hꝫ
merū ⁊ mixtū imperiū ⁊ oēm iuriſditio=
nē:facit qꝺ no.Bart.in.l.j.in fi.ff.de dā.
infec.⁊ qꝺ no.in ti.de pace ꝯſtā.dū alle.
l.fi.C.de ꝑſcrip.lōgi tēp. Simile dicimꝰ
qꝺ lꝫ caſtrū de iure cōi nō poſſit ſtatuta
ꝯdere diuerſa a ſtatutis ciuitatis ſue:vt
dixi in.l.oēs populi.ff.de iuſt.⁊ iu.⁊ pul
chre ꝑ Bal.in.c.fi.de cōſue.⁊ in.l.de q̄bꝰ.
ff.eo.tm̄ vbi caſtrū haberet ſeparatā iu=
riſditionem a ciuitate ſua poſſet cōdere
ſtatuta diuerſa a ciuitate ſua et ꝯtra:ita
Bal.i.d.c.fi.facit qꝺ no.in.l.fi.C.de teſt.

Aduertendū tm̄ eſt qꝺ qn̄ princeps ſepa=
rat ciuitatē a ꝓuincia vel caſtrū a ciuita
te vetera ſtatuta ⁊ antique cōſuetudines
tranſeunt in ciuitatē ſeparatā vel caſtrū
ſeparatū:vt ꝑ And.de iſer.in ꝓe.feu.fa=
cit qꝺ no.Bar.in.l.ſi cōuenerit.⁊ qꝺ not.
doc.i.d.l.de quibꝰ.caſtra eñ ciuitati ſue
ſubſunt de iure cōi.l.q̄ ex vico.ff.ad mu=
nici.l.nulli.C.de epi.⁊ cle.Uicus aūt vel
villa ſunt edificia collata non muro aut
vallo vel foſſa circūdata.l.ſi heres.§.vi=
cus.ff.de lega.j.no.in.l.ex hoc iure.ff.de
iuſti.⁊ iur.q̄ ville ſubſunt ciuitati de iu=
re cōi vt dixi de caſtro.facit qꝺ no.in.d.l.
nulli.⁊ i.d.l.q̄ ex vico. fallit tm̄ ſi pricep̄s
cōcederet merū et mixtū imperiū ⁊ oēm
iuriſditionē vt dixi in ciuitate qꝛ colla=
tio imperij ⁊ iuriſditionis eſt in ꝑncipe.
vt no.maxi.ꝑ Ange.in.l.j.ff.de offi.eius
cui māda.eſt iuriſ.facit qꝺ plene ſcribit
Bal.in.l.reſcripta.C.de preci.impe.offe.
quedā eſt diuiſio eorū qui nō habitant
ſimul ſꝫ ſeparatim ex quo dicimus ꝓuin
cias vt italiā franciā alemaniā vt ꝑ totū
tit.ff.de offi.ꝑſi.⁊.C.de offi.ꝓuin.rect.⁊
hic eſt aduertendū cum ſit origo medule
articuli noſtri.nā de iure canonico ꝓuin
cia appellat̃ rōne archiepātus.vt not.ꝑ
Bar.⁊ cano.in.c.corā.de elec.ꝑ legiſtas
in.d.l.fi.⁊ ꝑ Bar.i extrauagāti qm̄ nuꝑ.
in ver.lōbardie.hinc eſt ꝙ de iure canoni
co lōbardia nō eſt ꝓuincia qꝛ oēs ciuita
tes in lōbardia ꝯſiſtentes nō ſunt ſub eo
dem archiepō.nā ciuitas Parme ⁊ ciuita
Regij eſt ſub archiepātu rauene.ciuitas
vero laude ⁊ Cremona ſunt ſub archi=
epātu Mediolani.ergo nō eſt eadē ꝓuin
cia cū diuerſi ſunt archiepātus vt.d.c.co
rā.de iure aūt ciuili in quo eſt pūctus no
ſter qualiter ꝓuincie appellationē iudi
cemus eſt ſciendū qꝺ aliqn̄qꝫ prouincia
ſumat̃ ratione eiuſdem regiminis.i.iu=
riſditionis.⁊ ſic intelligit̃ in materia ꝑ=
ſcriptionis longi tp̄is vt in idētitate re=
giminis ⁊ iuriſditionis reqrant̃.x.anni
in diuerſitate vero regiminis ⁊ iuriſdi=
tionis reqrant̃.xx.anni:vt no.gl.in.d.l.
fi.nā ciuitas habēs iuriſditionē ſepara=
tam ab alia dr̄ ꝓuincia ſecus ſi plures ci
uitates ſunt ſub eadē iuriſditione:vt ſta
tim infra latius declarabo. Aliqn̄ ꝯſide
ramus ꝓuinciā ratione ꝓrimitatis vel

longinquitatis locoꝝ vt eſt exẽplum in
dilatione dãda.l.j.C.de dila.⁊ ꝑ Jo.an.
in.c.vltra tertiã.ḋ teſti. i nouel. In alijs
vero caſibꝰ ⁊ tertio ꝓuincia cẽſeṫ quam
cõis vſus loquẽdi ꝓuinciã appellat:pu=
ta ſi princeps ſcribat ꝓuincia vel Papa
mitteret legatũ in ꝓuincia:ita intelligiṫ
Cy.in.d.l.fi.vt mõ plenius intelligamꝰ
qḋ in caſu thematis noſtri non ſufficiat
decẽniũ ſʒ imo vicẽniũ reqraṫ.premitto
fundamẽtũ ꝙ puto verũ nã tpe florenti
romanoꝝ Imperatoꝛ mittebat in ꝓuin
cias ꝓximas ꝑ̃ſides in lõginquas aũt ꝓ=
cõſules.l.j.⁊.ij.⁊ ibi gl.ff.de offi.ꝑ̃ſidis.
qui ꝑ̃ſes erat immediatꝰ regẽs in ꝓuin=
cia tota quo ad merũ ⁊ mixtũ imperiũ ⁊
oẽʒ iuriſditionẽ vſqʒ ad.ccc.aureos.ſ.au
tẽ.ccc.aureos habebat iuriſditionẽ de=
fenſoꝛ ciuitatis.l.iiij.l.illicitas.§.q̃ vni=
uerſas.ff.de offi.ꝑ̃ſi.l.ſi in aliã cũ ſequẽ=
ti.ff.de offi.ꝓcõ.⁊ leg.ecce ergo ꝙ imme
diatũ regimẽ meri ⁊ mixti imperij ⁊ ois
iuriſditiõis ꝯſtituebat ꝑ̃ſidatũ vel ꝓuin
ciã. In ꝓpoſito igiṫ noſtro Illuſtriſſimꝰ
dux mediola.ſuos ꝑ̃ſides mittit ad ſuas
vꝛbes:cũ mero ⁊ mixto imperio ⁊ oi iu=
riſditione ⁊ ſic eſt ſeparatio regiminũ et
iuriſditionũ in lõbardiã cũ quelibet ci=
uitas habeat ſuũ pretoꝛẽ vel preſidẽ ha
bentẽ hec oia:ſi ergo quelibet ciuitas lõ
bardie cẽſeṫ ꝓuincia vt.ſ̃.ꝓbaui ergo re
quiruntṫ.xx. anni qñ preſcribẽs habitat
in vna ciuitate ⁊ ille cõtra quẽ ꝑ̃ſcribiṫ
habitat i alia vt in caſu dubij noſtri. Pro
hac parte qḋ reqranṫ.xx.anni:eſt primo
gl.in.d.l.fi.quã ſequunṫ ibi Jaco.bu.et
Bar.Alb.in.d.§.q̃ vniuerſas.q̃ ait qḋ re=
ctores lõbardie dicunṫ preſides.alle.gl.
ibi:⁊ in.d.l.fi.⁊ idẽ dicit in.l.nec quicqʒ.
in prin.ff.de offi.ꝓcon.⁊ leg. Idem dixit
Bald.in.l.j.⁊.ij.ff.de offi.preſi.q̃ ait qḋ
preſes appellaṫ rõne meri imperij. Idẽ
dicit Bal.in opuſculo ſuo in.l.imperiũ.
ff.de iuriſ.om.iud.nec obſtat ſi allegare
tur autoꝛitas Cy.Albe.⁊ Ang.in.d.l.fi.
qꝛ rñdeo qḋ maioꝛ eſt autoꝛitas glo.in
d.l.fi.quã ſequunṫ Jac.but.Bar.⁊ Bal.
ibi iuxta dicta ꝑ Jaco.bu.in.l.j.C.q̃ pro
ſua iuriſdi.⁊ Cy.in.l.j.C.de act.⁊ ob.q̃
ait ꝙ aduocati nõ recedũt a gl.velut ab
idolo ſuo vel aliter rñdeo ſaluãdo Cy.
Albe.⁊ Ang.in.d.l.fi.lʒ Alb.locutus ſit
ibi ſub dubio forte qḋ loquunṫ qñ plu=
res ciuitates eſſent ſub eodẽ ꝑ̃ſide.i.qꝛ
quelibet cinitas nõ hʒ rectoꝛẽ habẽtem
merũ ⁊ mixtũ iperiũ ⁊ oẽm iuriſditionẽ.
et ita vṙ diſtingnere Ang.in.d.l.fi.⁊ in.l.
de die.§.tutoꝛ.ff.q̃ ſatiſd.cog. Eſt em̃ ꝑs
equiſſima vt reqranṫ.xx.anni.argu.l.in
his.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊.l.ſi defunctus.⁊
ibi Bal.C.de ſuis ⁊ legi.⁊ Bart.in.d.l.fi.
Nõ ob.etiã primũ ar.ſ.de.d.l.fi.qꝛ loqṫ
de iure cõi nos aũt loqmur ex ꝑuilegio
cõſtantie ex quo q̃libet ciuitas lõbardie
hʒ oimodã iuriſditionẽ ⁊ ꝯñter ꝑ̃ſidatũ
vt.ſ̃.ꝓbaui.nec ob.ſi diceret qḋ rõ.d.l.fi.
eſt ratione ꝓximitatis vel lõginquitatis
locoꝝ qꝛ iſta nõ eſt bona rõ vt dixi in eui
dẽtialibꝰ ⁊ probaṫ ratione viua: nã po=
namus ꝑ̃ſcribentẽ eſſe in cõfinio ꝓuincie
et ꝯ quẽ preſcribiṫ eſſe i fi.alterius ꝓuin
cie certe requiruntṫ.xx.anni cũ ſint in di=
uerſis ꝓuincijs domicilia ꝑ̃ſcribẽtis ⁊ ꝯ
quẽ preſcribiṫ.d.l.fin.⁊ tñ ſunt ꝓpinqui
locoꝝ. Nõ ob.arg.qḋ hodie oẽ iperiũ ⁊
ois iuriſditio ſit trãſlata in dictũ Ducẽ
Mediola.qꝛ rñdeo ꝙ ꝑnceps ſupremus
ſi Imperatoꝛ ꝯferẽdo ducatũ Duci Me=
diola.mõ priuauit vꝛbes lõbardie iuriſ=
ditione ſua nec poſſet ſine cã maxime ex
tãta deliberata pace conſtã.c.j.vbi Bal.
de natura feudi in vſib.feudo.nã lʒ deus
ſubiecerit principi leges nõ tñ cõuentio
nes.l.pꝛiceps.ff.de.ll.⁊.l.digna vox.vbi
Bal.C.de.ll.nã.l.diuina.⁊ dictamẽ rõ=
nis ꝑ̃eſt pꝛicipi vt elegãter ſcribit Bal.in
l.ij.C.de ſer.⁊ aqua. Non obſt.tertiũ qḋ
vſus loquẽdi ⁊c.qꝛ rñdeo ꝙ vſus loquẽ
di ꝓuinciarũ nõ hʒ locũ quo ad materiã
preſcriptionũ longi tpis nec quo ad ma
teriã dilationũ vt ſcribit Bar.in extraua
ganti qm̃ nuꝑ in verbo lõbardie.⁊.ſ̃.di
xi in deciſione huiꝰ dubij. Non ob.quar
tum argu.de archiepiſcopatu ⁊c.qꝛ ven
dicat ſibi locũ de iure canonico:nõ autẽ
quo ad materiã preſcriptionũ. Non ob.
quintũ argu.ſunt ſub vno dño plures
ciuitates:qꝛ non ſequitur per hoc:ergo
ſunt vna prouincia. Sed bonũ eſt argu.
plures ciuitates ſunt ſub eodem: id eſt
ſub eodem rectoꝛe habente omnem iu=
riſditionem:ergo eſt eadem prouincia.
d.§.qui vniuerſas.ſed q̃libet ciuitas lõ
bardie hʒ diuerſum regimẽ immediatũ:

vt in extrauagāti de pace cōſtātie.nā ſi=
cut tēpore florētiſſimo romanoꝝ Impe
rator habebat p̄fectū p̄torio q̄ erat ma=
ior preſide in ꝓuincia qr cōdit leges.l.
normā.C.de offi.p̄fe.p̄to.ꝛ nō appellat
ab eo.l.j.ff.de offi.p̄fe.p̄to.deinde erat
p̄ſes in ꝓuincia.l.ꝓconſul.l.ſi in aliā.
cū.l.ſequē.ff.de offi.ꝓcōſul.ꝛleg.iuncta
glo.ita impium hȝ.d.Ducē Mediolani
loco p̄fecti p̄torio in lōbardia ꝛ p̄tores
terraꝝ loco p̄ſidū.facit qđ no.Ang.ꝯſi.
ccinj.incip.iter capitula pacis.Nō ob.
ſextū arg.qr loquit de iure canonico an
te pacē cōſtātie nec videat abſurdū qđ
iuriſditio ſit apud plures inſolidū.l.j.
ff.de offi.ꝯſul.ꝛ qualiter gn̄i iuriſditio
nis ꝑ ſpeciē derogaret vide Bal.in.l.ſi
plurib⁹.ff.de lega.j.ꝛ copioſi⁹ Ang.i.l.
cū pretor.ff.de iudi.Nō ob.ſeptimuȝ qr
penes principē nihil eſt obſcurū cū poſ=
ſit diuidere ꝛ vnire ꝓuincias ad nutum
ſuū vt dixi.s.in fundamētis partis ne=
gatiue cū ſit idētitatis rōnis.ſ.diuerſi=
tas iuriſditionū quā cōſiderat iuriſla=
tor i.d.l.ꝛ in glo.ꝛ etiā eodē mō rn̄de=
tur octauo fundamēto.Nō ob.vltimum
qr rn̄det ꝙ defenſor ciuitatis de iure cō
muni nō hȝ merū nec mixtū imperiū er=
go nec cōſtituit p̄ſidatū.Nec ob.ſi alle=
getur nō ſequit hȝ imperiū ergo eſt pro
uincia vt i ꝯſule.l.j.cū glo.ff.de appel.
qr nos cōſideram⁹ regimē magiſtratus
habētis territoriū ꝛc.Non ob.qđ italia
nō dicat ꝓuincia ſed ꝓuinciaꝝ dn̄a.l.fi.
C.ſine cēſu vel reliquiſ.ꝛ ibi glo.qr re=
ſpōdeo id verū quo ad tributa.nō autē
quo ad materiā p̄ſcriptionum.l.j.C.de
vſucap.trāſformāda vbi bona glo.Ad=
uertēdū tn̄ eſt ꝙ domiciliū ſumit hic ra
tione habitationis:nō aūt originis ſine
habitatiōe.l.aſſumptio.§.j.ff.ad muni.
ita dicit glo.in.d.l.fi.Nō ob.qđ abſenti
ratione domicilij duplicat tēp⁹.aut qđ
quis.de p̄ſcrip.lōgi tēpo.abſenti em̄ ex
iuſta cauſa:nō rōne domicilij dat in in=
teg.reſti.l.fi.no.glo.de p̄ſcrip.lō.tēpo.
ꝛ eſt ſciendū qđ q̄ nullū hȝ domiciliū di
citur abſens.ideo requiruntur.xx.anni
ad preſcribendū cōtra eū.gloſ.in.d.l.fi.
¶ Ad ſecundū dubium an Mediolanen
ſis ex capite iuſte ignorantie in integ.
reſti.petere poſſit.aduerſus p̄ſcriptio=
nem collapſam contra euȝ pro parte ne
gatiua quod nō allegatur caſus in.l.fi.
C.de preſcrip.lōgi tempo.ibi:nulla ſciē
tia vel ignorantia ꝛc.Secundo videtur
caſus in.l.ſicut in fi.C.de preſcript.xxx.
anno.Tertio videtur caſus in.d.l.fi.in
ratiōe ſui:ibi ne detur occaſio ꝛc.Quar
to qr in integrū reſtitutio nō habet lo=
cum in materia preſcriptionū.l.deniq̄.
ff.ex quib.cau.maio.Quinto videtur ca
ſus rotūdus in.l.cū filius.§.in hac.ff.de
verbo.obli.Sexto obligatur.l.ad diē.
ff.de verbo.obliga.l.fi.ff.de nau.feno.fa
cit quod not.Cyn̄.in.l.ij.C.de iure em=
phy.In contrariū pro parte affirmati=
ua adducit caſus in.l.pantonius.ff.de
acquiren.heredi.vbi diuus pius ex ca=
pite ignorantie in integ.reſti.beneficiū
cōceſſit.Secundo ꝛ fortius ex clauſula
generali:ſi qua mihi iuſta cauſa compe
tit in integ.reſti.l.j.in fi.ff.ex quib.cau.
maio.ſed ignorantia eſt iuſta cauſa.l.q̄
in alterius.ff.de regu.iu.c.cum quis.de
regu.iur.in.vj.igitur danda eſt in inte.
reſtitu.ex dicta clauſula ſi qua ꝛc.Nec
dixerit aliquis reſtringēdā clauſulam:
vbi expreſſe reperiat de iure conceſſum:
quia reſpondeo hanc clauſulā pretoris
generaliter intelligendā vbi ſubſit iu=
ſta cauſa.l.necnon.§.de eis ex quib⁹ cau
ſis maio.licet Jaco.de are.ſenſerit con
trariū ꝛ male.Tertio facit in.l.ſi ager.
cum.l.ſeq.ff.quib.mod.vſuſfruct.amit.
Quarto videtur caſus in.l.attilicin⁹.ff.
de ſeruitu.ruſti.predio.¶ In iſto articu
lo premittendū eſt ꝙ Petr⁹ de bella per
ti.in.l.quoties.C.de preci.impera.offe.
quem ſequit ibi Cy.diſtinguit aut quis
non poteſt agere propter impedimentū
ante inchoatam preſcriptionē aut poſt.
Primo caſu non currit ipſo ipſo iure.l.
fi.ad fi.C.de anna.excep.Scđo caſu cur
rit ſed dat reſtitutio ex clauſula gn̄ali.
l.ſed ſi ꝑ pretorē.§.ſed ſi.ff.ex quib.cau.
maio.Scđo caſu principali aliqn̄q̄ q̇s
nō pōt agere ꝓpter impedimentū facti:
ꝛ tūc aut illud impedimētū ꝓpter factū
tertij accidit ꝛ tūc currit:nec datur reſti
tutio:niſi iſte tertius eſſet nō ſoluēdo.l.
fi.ff.de eo ꝑ quē fa.erit.in prin.aut impe
dimētū accidit propter caſum fortuitū:
et tunc currit:ſed datur reſtitutio.l.ꝛ at

tilicinus.ff.de ſeruitu.ruſti.pꝛedio. aut impedimentum accidit propter factum eius q̄ vult p̄ſcribere:⁊ tūc nō currit. vt in auꝛ.de app.§.fi.⁊.l.male agitur.C.de pꝛeſcrip.xxx.annoꝝ.⁊ idē i effectu vult Bal.in.d.l.quotiēs.in.ij.col.nec ꝓdicte diſtinctioni ob.l.ſi ſeruꝰ.ff.de diuer.⁊tē po.p̄ſcrip.que eſt.l.ꝯtraria de verbo ad verbū.l.ſi ſeruꝰ.ff.de ſtipu. ſeruo. quia pꝛimo reſpondeꝛ vt reſpōdet glo.in.d. l.ſi ſeruus.de diuer.⁊ tēpo. pꝛeſcrip. vt reſpōdeo ſm Andre.de piſis.quē refert et ſequitur Bal.qꝺ aut ſeruus heredita rius ſtipulaꝛ ſibi aut hereditati.⁊ currit pꝛeſcriptio:aut heredi futuro ⁊ nō currit pꝛeſcriptio:qꝛ interi nō naſciꝛ actio. Guil.de cu.quē ſequitur Ray.Alberi.⁊ Bar.⁊ eſt cōis ſnīa:vt refert Albe.in.l. ſenatuſcōſulto.ff.de offi.pꝛeſi.dicūt aut quis nō pōt agere ꝓpter impedimentū iuris aut facti.Pꝛimo caſu nō currit pꝛe ſcriptio.l.j.i fi.C.de anna.excep.ſi ſuberat impedimētū ante inchoatā pꝛeſcri ptionē.Si vero ſuperuenit poſt inchoa tā currit ſed datur reſtitutio.d.l.ſenatꝰ. Secūdo caſu pꝛincipali ſi impedimētū facti eſt iuſtū currit p̄ſcriptio:ſed datur reſtitutio in in integrū.l.j.§.ſi quis pꝛo pter.ff.de itine.actuꝗ pꝛiua.Si vero iniuſtū ſit impedimentū nō datur reſtitutio.l.ij.§.ſiquis tamē.ff.ſiquis cau. Nec ob.diſtinctio Jaco.butri. qꝛ nō teneꝛ ꝑ doc.qꝛ nō reſpōdet.d.l.ſed ſi ꝑ pꝛetoꝛē. Nec ob.l.ſicut.C.de p̄ſcrip.xxx. anuoꝝ. qꝛ ibi fallit in pupillo.facit qꝺ no. Ange.in.l.ſi.vnus.§.fi.ff.de ſerui.ruſti. pꝛe di.Nec ob.l.fi.§. donec.C. de iure delib. qꝛ ibi lex vltra ꝓcedit. Attēta itaꝗ cōi diſtinctiōe doc.maxime Bar.Guil.Ray. et Albe.in.d.l.ſecatuſcōſulto.⁊ ignoꝛā tia eſt iuſta cauſa petēdi in integ. reſti. et pꝛo hac parte eſt glo.in.l.ſi ſic.in.l. ſi partē.§.j.ff.quēad.ſerui.amit.in.l.ij. ff. de verbo.obli.in.l.ij.C. de iure emphy. in.l.cū filius.§.in hac.ff.de ver.obli. facit qꝺ no.gloſ. in.l. ſequiꝛ.§.ſi viā.ff.de vſucap.⁊ hoc tenuit in terminis noſtris Bar.in.d.§.cū quis ꝓpter Ange.in.l. fi. C.de pꝛeſcrip.longi tēpo.Nec ob.ſi alle getur diſtinctio Dy.in.c.cū quis. de regu.iur.in.vj.⁊ Bar.in.d.§.in hac.qꝛ reſpōdeo ꝙ nō loquūtur in pꝛeſcriptione

ſed in pena cōuentionali:vel aliter ipſe met Bar.tenet cōtrariū in.d.l.ij. C.de iure emphy.⁊ in.d.§.ſi q̇s pꝛopter:vel ali ter in actoꝛe requiritur iuſtioꝛ ignoꝛan tia ꝗ̄ in reo.tñ in actoꝛe ſi eſt iuſta cauſa ignoꝛātie daꝛ reſtitutio.d.l.ſi partē. in glo.Nā ⁊ in actoꝛe pōt eſſe iuſta cau ſa ignoꝛātie.glo.Jo.an.in.d.c.cū q̇s. et Bar.in.d.l.q̇ in alteriꝰ.⁊ ꝓ p̄dictis etiā facit qꝺ no.Bal.in.l.pātoniꝰ. ff.de acq̇. here.quicq̇d dixerit in rubꝛica.C.q̇ admiit.ad idē facit qꝺ pulchꝛe no.Specu.i titu.de p̄ſcrip.§.j.ver.pone.Nō ob. pꝛimū arg.de.d.l.fi.C.de p̄ſcrip.lōgi tp̄is q̄ eſt carrotiū in materia:qꝛ rñdeo ꝙ loq̄ tur mero iure:nō aūt denegat reſtōnem Nec ob.terminꝰ vniuerſalis poſitꝰ in.d. l.fi.ibi nulla ⁊c.q̇ videꝛ cōplecti oēm ca ſum.l.a ꝓcuratoꝛe.C.māda.qꝛ rñdeo ꝙ terminꝰ vniuerſalis recipit limitationē ab eq̇tate in integrū reſt.gloſella ⁊ tex. in.l.poſtꝗ̄ liti.C.de pac.no. doct.in.l. ſi infanti.inverbo parēte.C.de iure delib. Nō ob.ſm de.l.ſicut.qꝛ rñdeo eodē mō quo ad.l.fi.Nō ob.tertiū de rōne tex. in d.l.fi.qꝛ loquiꝛ quo ad p̄ſcriptionē ꝑficiendā.nō aūt quo ad beneficiū reſtitutionis. Nec ob.ſi aliq̇s dixerit ꝙ Impe ratoꝛ in.d.l.fi.ſeruiat nobis de vēto: ibi nulla ignoꝛātia ⁊c.cōtra.l.ij.C.cōia dele.qꝛ rñdeo ꝙ imo effectu ſeruit nobis. qꝛ ſi nō petiꝛ reſtitutio infra quadriennū p̄ſcribēs erit tutꝰ.l.fi.C.de tēpo.peten.in integ.reſtit.Nō ob.iiij.de.l.deniꝗ.qꝛ reſpōdeo ꝙ edictū ex qui.cau. maio.nō hꝫ locū i lucris cū dāno vel pena alteriꝰ.d.l.deniꝗ.ſecus aūt ſi ſine dāno ⁊ iniuria alteriꝰ.vt in caſu nr̄o.l. ſciēdū cū glo.⁊.l.ait pꝛetoꝛ.§.itē ei.ff.ex quibꝰ cau.maio.Nō obſt.d.§.in hac.qꝛ fateoꝛ mero iure ſecꝰ aūt ex bñficio reſtitutionis:vt ibi in glo.Nec ob.replicatio Cumani qꝺ danꝛ exceptio doli in.d.§.i hac vt ꝓbatur in.l.q̇ equitatē.ff.de doli excep.quā tñ exceptionē doli negat.d.§.i hac.qꝛ rñdeo fatēdo ꝙ etiā per viā excipiēdi imploꝛaꝛ reſtitutio.c.iiij.de offic. iudi.⁊ plene dixi in.l.nam ⁊ poſtea.§. ſi minoꝛ.ff.de iureiu.Nec ob.l.ij.§.ex his. ff.de verb.obli.qꝛ rñdeo illud verū ibi aliud pꝛo alio ſolui non poſſe alias ſecus.l.j.C.ſi cer.peta.nec eñ ibi inter he

redes diuiditur obligatio vel aliter re=
ſpōdeo illud verū ceteris paribꝰ ſed hic
certera nō ſunt paria: q⁊ heres hꝫ iuſtā
cāꝫ ignorātie quā nō hꝫ defunctus qui
cōtraxit.c.cū quis.de reg.iur.in.vj. Nō
ob.vltimū q⁊ reſpōdeo vt.ſ̄.prime ⁊c.
putarē tñ ꝙ ignorātia ſupina non ſit iu
ſta cauſa in integ.reſti.petēde.l.j.§.ſed
facti.ff.de iur.⁊ fac.ignorantia.

¶Ad tertiū articulū an quadriēniū in
integrū reſtitu.currat a die ſuperueniē=
tis notitie vel ſtatim completa preſcri=
ptione. Arguit̃ primo ꝙ a tēpore cōple=
te preſcriptionis.et primo q⁊ quadrien
nium eſt continuū.l.fi.C.de in integ.re=
ſti.ergo nō inſpicit̃ ſciētia vel ignoran=
tia.l.genero.⁊ ibi not.ff.de his qui not.
infa.niſi requirat̃ factū vel mora hois:
vt cōſuluit Barto.in cōſi. qꝺ incipit dñe
Jacobe. et Bald.in.l.quādiu.C.qui ad=
mitti. Scđo videtur caſus ꝙ a die leſio=
nis:⁊ ſic a tēpore cōplete preſcriptionis
currat quadrienniū. in cle.vnica. de in
integ.reſtit. Tertio facit.l.annus.ff.de
calūniato.l.cōſtitu.ff.de edil.edict.⁊ qꝺ
not.plene per glo.in.l.j.ff.de diuer.⁊ tē
po.preſcrip. Quarto q⁊ in integ.reſtitu
tio eſt remediū extraordinariū:ergo re=
ſtringendū.l.in cauſe.ff.de mino.l.iiij.
in prin.ff.de fideicō.liber. Jn contrariū
ꝙ a die ſuperueniētis notitie currat vi=
detur primo caſus rotūdus in.l.fi.circa
princi.C.de tēpo.in integ.reſti.petende
vbi quadriēniū nō currit vbi ſubeſt legi
tima cauſa: ſed hic ſubeſt legitima cau=
ſa:q⁊ ignorat ſibi ius cōpetere ille con=
tra quem preſcribit̃.l.pantonius.ff.de
acqui.here.l.cum quis.ff.de regu.iur.
Scđo q⁊ iuſte impedito nō currit qua=
drienniū.vt not.in.d.cle.vnica.in gloſ.
ergo nec ignorāti. Tertio facit: nā ab=
ſenti non currit niſi poſt reuerſionē.l.ſi
ab hoſtibꝰ.§.ſed quod ſimpliciter.ff.ex
qui.cau.maio.ergo nec ignoranti niſi a
die ſcientie:cū abſens ⁊ ignorās equipa
rentur:preterea nō ceſſat cauſa petende
in integ.reſtitu.concedēde niſi ſuperue
mat notitia:ergo conced ̄da eſt reſtitu=
tio.argu.l.gñaliter.C.de epi.⁊ cle.vlti=
mo hec pars eſt equa: ergo tenēda.l.be
nignius.ff.de legi. ¶Puto ꝙ nō currat
quadrienniū niſi a die ſuperueniētis no

titie per rationes.ſ̄.factas.facit qꝺ not.
in.l.intra vtile.ff.de mino. nā ſi minori
non currit quadriēniū petende in inte
grū reſti. ergo ita nec ignorāti nec ab=
ſenti. Et eſt ſciendū ꝙ aliqñ loquimur
de tempore ad qꝺ fit reſtitutio:aliqñ de
tpe ad qꝺ finitur:aliqñ de tēpore intra
qꝺ petitur in integ.reſtit.⁊ his caſibꝰ nō
loquit̃ dubiō noſtrū ſed dicendū eſt vt ꝑ
Barto.et Bald.in fi.C.de tēpo.peten.in
integ.reſti.⁊ latius deo dante dicā hoc
anno. Aliqñ vero querimus qñ incipiat
currere initiū quadriēnij:⁊ iſte eſt caſus
noſter ⁊ quadrienniū ⁊ continuum: niſi
ſubſit iuſtū impedimentū:nam probo ꝙ
non currat quadriēniū ignorāti: nā tē=
pus nō currit vbi requirit̃ factum homi
nis.Bald.in.d.l.quādiu. ſed hic requi=
ritur factū hois.ſ.vt petat in integ.reſti
tu.ergo nō currit tēpore ignorantie fa=
cti. Non obſt.primū argu.de.d.l.fi.de tē
po.peten.in integ.reſti.q⁊ reſpondeo ꝙ
imo ille tex.facit in contrariū in princi.
ibi ex die.⁊ bñ facit dictū Bal.in.l.fi.C.
ſi ex falſis inſtrumētis.vbi aliter ſoluit:
vt in fi.d.l.fi.q⁊ ignorātia eſt iuſta cau=
ſa impedimēti: nec ob.cle.vnica: q⁊ re=
ſpondeo qꝺ loquit̃ in eccleſia:vel meliꝰ
loquitur qñ non eſt iuſtū impedimentū:
nā maioribꝰ ⁊ eccleſie currit quadrien=
nium a tēpore leſionis qñ nullū iuſtum
ſubeſt impedimentū.d.cle.vnica. ſi aūt
ſubeſt iuſti impedimēti cauſa nō currit
niſi eo impedimēto ceſſante.d.l.fi.C.de
tēpo.petē.in integ.reſti. Non obſtat ter
tium.d.l.annus. ⁊.d.l.cōſtit. q⁊ reſpōde
ꝙ illa iura loquunt̃ in tpe vtili: nos in
cōtinuo:vt plene per gloſ.⁊ ſcribentes
in.l.j.ff.de diuer.⁊ tēpo.preſcrip.⁊ in.d.
l.fi.nō obſtat quartū q⁊ bñficiū reſtitu
tionis fundat̃ in eq̃tate.l.j.ff.de in inte.
reſti.l.j. in prin.ff.de mino. ergo debet
extendi gloſ.in.l.que propter.ff.de re=
gu.iuris.

¶Soli deo honor ⁊ gloria.

¶FJNJS.

¶Expliciūt quāplurimi Tractatus do
mini Martini de cazarijs iuriſconſulti.
Jmpreſſi Lugꝺ. Anno dñi. Mcccccxx.

BIBLIOTEKA KÓRNICKA PAN 2